

برای بازسازی افغانستان

اداره سر مفتش ویژه

انتخابات:

درس های از تجارب ایالات متحده امریکا در افغانستان

ترجمه دری از سوی دفتر خدمات لسان ها، وزارت خارجه ایالات متحده

فبروری ۲۰۲۱

تصویر روی جلد:

یک مرد افغان یک جعبه مواد انتخاباتی را قبل از انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴ به یک مرکز رای دهی دور دست در ولایت پنجشیر حمل می کند. عکس از خبرگزاری فرانسه، عکاس شاه مری.

ادارهٔ سرمفتش ویژه برای بازسازی افغانستان

انتخابات: درسهایی از تجارب ایالات متحده در افغانستان هشتمین گزارش درس های آموخته شده است که توسط سیگار به نشر میرسد. این گزارش چالش های ایالات متحده امریکا و جامعه جهانی را در حمایت از انتخابات افغانستان مورد بررسی قرار میدهد. دولت ایالات متحده بیش از ۶۲۰ میلیون دالر را به این منظور اختصاص داده است. علاوه بر آن، این گزارش چالش های را که فرا راه افغانها قرار دارد - به شمول مقامات دولتی، نهاد های جامعه مدنی و نامزد ها - مورد بررسی قرار میدهد، زیرا آنها در آماده سازی، نظارت، اداره و داوری انتخابات تلاش میکنند.

این گزارش از آن جهت ویژه است که درس های آموخته شده را مشخص میسازد تا سیاست ها و اقدامات ایالات متحده را در امر حمایت از انتخابات واقف بسازد. این درس ها برای افغانستان، جای که ایالات متحده احتمالاً در سالهای آینده نیز درگیر خواهد بود و تلاش های حمایت انتخاباتی در سایر کشور های که از خشونت ها متأثر شده اند، مهم است. این گزارش، پیشنهاد های برای ادارات قوه اجرائیه برای بهبود چنین تلاش ها، و همچنان مواردی برای مد نظر گرفتن دولت افغانستان، ارائه داده است.

با وجود چالش های قابل توجه، افغانستان چندین انتخابات را برگزار کرده است. این موفقیت کوچکی نبوده است - که از اثر سعی و تلاش افغانها، ایالات متحده و شرکای بین المللی که از آنها حمایت کرده اند، بوجود آمده است. یافته های ما، دشواری ایجاد یک پروسه انتخاباتی معتبر در یک محیط پر چالش را برجسته می سازد. ما دریافتیم که کمک های انتخاباتی ایالات متحده و شرکای بین المللی منجر به بهبودهایی شده است. از آنجای که حمایت کمک کنندگان اکثراً پس از انتخابات کاهش می یابد، بسیاری از این پیشرفت ها پس از پایان هر دوره انتخاباتی ادامه نداشته اند. همانطوری که در حال حاضر شکل گرفته است، حمایت کمک کنندگان فقط متمرکز به دستیابی به هدف کوتاه مدت و مهم یعنی اطمینان از برگزاری انتخابات، است. با این حال، اگر هدف درازمدت حصول اطمینان از این است که روند دموکراتیک در افغانستان پایدار بماند، ایالات متحده و شرکای بین المللی باید توجه بیشتری برای ایجاد ظرفیت در نهاد های انتخاباتی افغانستان، به خرج دهند.

این گزارش همچنین موضوع حساس تقلب در انتخابات را مورد بحث قرار می دهد. سیگار علاوه بر کارشناسان و کارمندان سازمان های بین المللی، دولت های خارجی و نهاد های دولتی ایالات متحده، با مقامات کنونی و پیشین انتخابات افغانستان، اعضای پارلمان، نامزدهای ناموفق پارلمانی و رهبران گروه های ناظر داخلی صحبت کرده است. برخی از افرادی که با آنها صحبت کردیم، با موفقیت به سمت های عامه انتخاب شدند، برخی دیگر انتخاب نشدند و شماری نیز خود به تقلب متهم اند. در حالی که سیگار نمی تواند اظهارات این افراد را تایید یا رد کند - همانطور که در گزارش ذکر شده - اما آنها برای کمک به پالیسی سازان برای درک روایت های متضاد که فضای انتخاباتی افغانستان را شکل می دهند، جا داده شده اند.

این گزارش به درخواست سفیر پیشین ایالات متحده برای افغانستان جان آر بس نوشته شده است که از سیگار تقاضا کرد تا انتخابات در افغانستان و به بطور خاص، استفاده از تکنالوژی انتخاباتی را بررسی کند. بخاطر مناسب ساختن

این گزارش برای سفارت ایالات متحده در کابل و کسانی که اکنون برای ایجاد ظرفیت های انتخاباتی افغانستان کار میکنند، این گزارش موضوعات مشخص را از دریچه فضای انتخابات کنونی افغانستان بررسی می کند.

سیگار در اواخر سال ۲۰۱۴ و با تاکید جنرال جان الن، رایان کراکر سفیر ایالات متحده در افغانستان و دیگر مقامات عالی رتبه که در افغانستان ایفای وظیفه نموده بودند، برنامه درس های آموخته شده را آغاز کرد. این گزارش ها در مورد درس های آموخته شده در مطابقت با دستورالعمل های سیگار است تا پیشنهادات خود را برای بهبود اقتصاد، کارایی و اثر بخش بودن برنامه ها و عملیات بازسازی دولت امریکا؛ جلوگیری و کشف ضیاع، تقلب و سوء استفاده؛ و آگاهی کانگرس، وزرای دفاع و خارجه ایالات متحده در مورد مشکلات بازسازی و ضرورت به اقدامات اصلاحی، ارائه نماید.

کانگرس ایالات متحده، سیگار را به عنوان یک نهاد مستقل ایجاد کرد که تنها بر ماموریت افغانستان و مسائل بازسازی آن متمرکز میباشد. برخلاف اکثر دفاتر سرمفتش ویژه، که فقط صلاحیت بازرسی از برنامه و عملیات اداره مربوطه شان را دارند، سیگار صلاحیت رسیدگی به تمامی برنامه ها و عملیاتی را دارد که با پول بازسازی ایالات متحده حمایت میشوند، بدون در نظر گرفتن اداره ذیدخل آن. از آنجا که سیگار این اختیار را دارد تا تمامی تلاش های بازسازی را بررسی کند، این نهاد در یک موقعیت منحصر به فرد برای شناسایی و پرداختن به درس های تمامی نهاد های دولت قرار دارد.

گزارش های درس های آموخته شده ما نه تنها مجموعه کار و تخصص سیگار را شامل میشود، بلکه کار و تخصص سایر نهاد های نظارتی، نهاد های دولتی، مقامات کنونی و قبلی با تجربه در سطح محل، موسسات اکادمیک، و دانشمندان مستقل را نیز در ترکیب خود دارد. این گزارش ها آنچه را که دولت امریکا درصدد تحقق آن است مستند میکند، دست آورد ها را بررسی کرده و میزان تلاش های ایالات متحده را برای رسیدن به هدف بازسازی در افغانستان، ارزیابی میکند. آنان همچنان پیشنهاداتی را برای رفع چالش های که دیگر نهاد های ذینفع در حصول اطمینان از نتیجه تلاش های بازسازی موثر و پایدار در افغانستان با آن مواجه میشوند و همچنان در تلاش های احتمالی آینده، ارائه میدهند.

برنامه درسهای آموخته شده سیگار، متشکل از کارشناسان باتجربه که در افغانستان کار و زندگی کرده اند و توسط یک تیم از تحلیلگران تحقیقی کارا کمک میشوند، میباشد. من میخواهم از اعضای تیم که این گزارش را تهیه نموده اند نهایت قدردانی نمایم: دیوید ینگ، آمر پروژه؛ جوردن کین و پاول کین، تحلیلگران ارشد؛ و ویل کلیفت، پتریک اومایلی، و جوردن شورتر، کارآموزان محصل. من همچنان میخواهم اظهار سپاس نمایم از مدیر برنامه نیکولای کاندیپودونوف، ادیتور تریسی کانتنت، ونگ لیم متخصص اطلاعات دیداری، جیسون دیویس، متخصص اطلاعات دیداری، و جوسیف ویندرم، دایرکتر برنامه درس های آموخته شده. در تهیه گزارش ها، این برنامه همچنان از مهارت و تجربیات مهمی که در بخش های تفتیش، تحقیق و تحلیل سیگار و دفتر پروژه های ویژه این نهاد یافت میگردد، استفاده مینماید. من از همه افرادی که وقت و تلاش خود را در تهیه این گزارش به خرج داده اند، تشکر می کنم.

علاوه بر این، من از بسیاری از مقامات دولت ایالات متحده در وزارت دفاع، وزارت امور خارجه و اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی که پیشنهادات و تجربیات ارزشمندی ارائه کردند، سپاس مینمایم. این گزارش بگونه واقعی یک تلاش مشترک است که هدف آن نه تنها شناسایی مشکلات، بلکه یادگیری از آنها و پیشنهاد راه حل های معقول برای بهبود اقدامات بازسازی در آینده است.

من معتقدم که گزارش های درس های آموخته شده از این قبیل میراث اصلی سیگار در آینده خواهد بود. از طریق این گزارش ها، ما امیدواریم که به مخاطبان متنوع در قوه مقننه و اجرائیه، در سطح استراتژیک و برنامه ای، هم در واشنگتن و هم در سطح محل، برسیم. ما با استفاده از مأموریت منحصر به فرد خود، در نظر داریم تا همه تلاش ها را به خرج دهیم تا درس های از بلندپرواز ترین تلاش بازسازی در تاریخ ایالات متحده، مشخص شده و نه تنها در افغانستان بلکه در درگیری های آینده و تلاش های بازسازی در سایر نقاط جهان، تطبیق شوند.

جان اف. سوپکو

سر مفتش ویژه برای بازسازی افغانستان

۱

خلاصه اجرایی

فصل اول

مقدمه: انتخابات افغانستان و حمایت انتخاباتی

۱۰

ایالات متحده و بین المللی

۱۱

انواع انتخابات افغانستان

نقش های کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، کمیسیون شکایت های انتخاباتی، و دیگر

۱۲

نهاد های افغان

۱۴

حمایت ایالات متحده و بین المللی برای انتخابات

کمک انتخاباتی ایالات متحده در افغانستان: حمایت نامتعادل، تلاش برای ایجاد نهاد های

۱۶

انتخاباتی پایدار و توانمند را تضعیف می کند

۲۵

فصل دوم

امنیت انتخابات

۲۶

خشونت و رای دادن: زمینه و گرایش

۳۴

طالبان و خشونت های شورشیان چگونه بر انتخابات تأثیر می گذارد

۴۴

منابع دیگر در گیری و خشونت انتخاباتی

۴۶

مدیریت امنیت انتخابات

۵۱

فصل سوم

ظرفیت کمیسیون مستقل انتخابات

۵۷

چالش های رهبری در کمیسیون مستقل انتخابات

کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات اکثراً دانش، تجربه و مهارت های لازم را برای انجام

۶۰

وظایف شان نداشتند

۶۳

حسابدهی در کمیسیون مستقل انتخابات به حیث یک چالش باقی مانده است

۶۶

فصل چهارم

ثبت نام رای دهندگان و دسترسی به صندوق های رای دهی

تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی: یک مفکوره خوب که بسیار دیر و به

۷۰

شکل ضعیف تطبیق شد

۷۱

ثبت نام رای دهندگان فرصت ها برای تقلب را ایجاد می کند

۷۷

فصل پنجم

تقلب

۷۸

تقلب متمرکز در مقایسه با تقلب غیر متمرکز

۸۰

استخدام کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات سبب ایجاد خطر تقلب می شود

۸۶

تقلب به سطح مراکز رای دهی در مناطق نا امن و روستایی، بدتر است

۸۷

تلاش ها برای کاهش تقلب شاید سبب محروم شدن رای دهندگان در مناطق نا امن شود

فصل ششم

حل اختلاف های انتخاباتی

۸۸

۹۰

۹۴

۹۹

حل اختلافات انتخاباتی در افغانستان تقریباً یک کار غیرممکن است
نبود شفافیت و به موقع نبودن، اعتبار روند حل اختلاف ها را لطمه می زند
انگیزه های تقلب در پروسه حل اختلافات انتخاباتی

فصل هفتم

استفاده از فناوری انتخابات

۱۰۴

۱۰۶

۱۰۹

۱۱۲

پیشینه اخیر فناوری انتخابات در افغانستان
شیوه های بهتر بین المللی به کار گیری فناوری در انتخابات
بررسی فناوری

فصل هشتم

نظارت از انتخابات

۱۲۶

۱۲۷

۱۲۹

۱۴۳

ناظران بین المللی
نقش ناظران داخلی انتخابات در حسابدهی کلیدی است
نمایندگان نامزدها و احزاب

فصل نهم

محدودیت های اعمال نفوذ کمک کنندگان

۱۴۶

۱۴۷

۱۴۹

۱۵۲

۱۶۰

تعامل کمک کنندگان در موضوعات انتخاباتی
سیلاب و خشکسالی: کمک های انتخاباتی با دوره انتخاباتی درست عیار نشده است
چالش های فرا راه رویکرد وقفه یی حمایت از انتخابات
پیامد های کاهش حضور

فصل دهم

نتیجه گیری

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۵

۱۶۷

یافته ها
درس ها
پیشنهادات

۱۷۵

۱۷۵

۱۷۸

۲۵۰

۲۵۰

۲۵۰

فهرست و یادداشت های پایانی

میتودولوژی
یادداشت های پایانی
سپاسگزاری
تیم پروگرام آموزه های فرا گرفته شده
تیم تحقیق

شکل ها

۱۲	پروسه ها و مسوولیت های انتخابات افغانستان در تمام جریان جدول زمانی انتخابات	شکل ۱
۱۵	سهم اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در برنامه های انتخاباتی افغانستان	شکل ۲
۱۷	سیلاب ها و خشکسالی ها: مساعدت انتخاباتی ایالات متحده در افغانستان (میلیون ها دالر)	شکل ۳
۲۷	غیر نظامیان افغان که در هر سال کشته یا زخمی شده اند (۲۰۱۴-۲۰۱۹)	شکل ۴
۳۰	حملات آغاز شده از سوی دشمن و حملات مؤثر دشمن	شکل ۵
۳۱	ترس از امنیت شخصی و ترس هنگام رای دادن	شکل ۶
۳۲	میزان مشارکت در میان رای دهندگان ثبت شده براساس نوع انتخابات	شکل ۷
۳۳	ترس از امنیت شخصی در برابر مشارکت رای دهندگان در ۲۰۱۸	شکل ۸
	مراکز باز رای دهی در برابر مشارکت رای دهندگان در برابر ولسوالی های که	شکل ۹
۳۴	تحت اداره دولت در سال ۲۰۱۸ قرار داشتند	
	ثبت نام رای دهندگان، مراکز باز رای گیری و میزان مشارکت رای دهندگان نظر	شکل ۱۰
۳۶	به کنترل ولسوالی در جریان انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸.	
۴۰	تعداد مراکز باز رای دهی بر اساس سال	شکل ۱۱
۴۱	مراکز رای دهی پلان شده برای انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹، بر اساس حالت	شکل ۱۲
۵۰	مفهوم امنیتی "کمر بند فولادی" وزارت امور داخله برای مراکز رای دهی	شکل ۱۳
۵۳	ساختار کمیسیون مستقل انتخابات	شکل ۱۴
۱۰۷	فناوری انتخابات: رویداد های مهم	شکل ۱۵
۱۲۵	نمونه تذکره الکترونیکی	شکل ۱۶
۱۳۰	کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی	شکل ۱۷
۱۴۴	شمار نمایندگان با اعتبار احزاب در مقابل نمایندگان نامزدها	شکل ۱۸
۱۵۰	سیلاب ها و خشکسالی ها: مساعدت انتخاباتی ایالات متحده در افغانستان (میلیون ها دالر)	شکل ۱۹

جدول ها

۱۱	جدول زمانی انتخابات افغانستان	جدول ۱
۲۹	تلفات غیر نظامیان در جریان انتخابات: ۲۰۱۴-۲۰۱۹	جدول ۲

جعبه های موارد برجسته و قابل توجه

۲۶	تعریف خشونت انتخاباتی
۴۹	برنامه ها و عملکرد نیروهای امنیتی افغانستان
۵۹	سرمايه بشری محدود در افغانستان
۶۸	روند ثبت نام رای دهندگان جدید
۱۰۰	چرا کرسی های انتخابی در افغانستان بسیار مطلوب اند
۱۰۵	انواع رویکرد های مرتبط به فناوری
۱۲۷	انواع ناظران انتخابات
۱۴۲	الزامات معلومات ناظر

خلاصه اجرایی

دولت ایالات متحده برای کمک به افغانستان در ایجاد ظرفیت برای آماده سازی، نظارت، اداره و تصمیم گیری در انتخابات، با چالش های جدی روبرو شده است. همان طوری که اداره ایالات متحده برای توسعه بین المللی، میگوید:

افغانستان یکی از پرچالش ترین محیط برای برگزاری انتخابات در جهان است. این کشور، همزمان با شورشگری خشونت آمیز جاری در آن، یک دموکراسی نوپا است؛ شمار غیر قابل تایید رای دهندگان واجد شرایط دارد که بسیاری از آنها بی سواد هستند؛ و کشوریست که مناطق دشوار جغرافیایی دارد. فساد فراگیر است، تنفیذ قانون در محلات که وجود دارد ضعیف است، و مصئونیت از مجازات تقلب و خشونت در انتخابات یک امر عادی است.^۱

از سال ۲۰۰۱ تاکنون جامعه جهانی حداقل ۱.۲ میلیارد دلار را که ۶۲۰ میلیون آن توسط ایالات متحده امریکا تامین شده است، بخاطر حمایت از روند انتخابات افغانستان به شمول هفت انتخابات جداگانه هزینه کرده است.^۲ این گزارش برای کمک به سیاستگذاران و تطبیق کننده گان برنامه ها تهیه شده است تا چالش های فراراه برگزاری انتخابات در افغانستان را درک کنند. این گزارش بیش از ۱۵ سال کمک های انتخاباتی در افغانستان را تحت پوشش قرار داده است. هدف از ارائه درس ها و پیشنهادات این گزارش، کمک به ادارات و نهاد های ایالات متحده در پلان و تطبیق کمک های انتخاباتی در افغانستان و سایر کشور های جهان است. در حالی که گفتگو های صلح میان دولت افغانستان و گروه طالبان در حال شکل گیری است، این گزارش میتواند کمک های ایالات متحده برای انتخابات را در جریان این گفتگو ها (در صورت طولانی شدن آن) و هرگونه کمک این کشور برای انتخابات که ممکن است پس از توافق صلح احتمالی حاصل شود، آگاهی دهد. با توجه به تقاضای اصلاحات از زمان انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴، بیشتر تحلیل این گزارش روی وقایع و پروسه های مهم شش سال گذشته میچرخد.

هر فصل این گزارش به موضوع خاصی در رابطه به انتخابات افغانستان می پردازد. نتیجه گیری آن شامل یافته ها، درس ها و پیشنهاد ها میشود.

- **مقدمه** مروری دارد بر ذینفعان افغان و بین المللی که در اداره نمودن انتخابات دخیل اند، نقش ها و مسئولیت های مختلف آنها و چگونگی حمایت ایالات متحده و سایر تمویل کنندگان از تلاش ها برای برگزاری انتخابات و ایجاد نهادهای پایدار انتخابات.
- **فصل ۲** چالش های اداره انتخابات در یک فضای ناامن را به بررسی گرفته و چگونگی تلاش مسئولان انتخابات و نیروهای امنیتی برای ایجاد امنیت در کشور برای برگزاری انتخابات معتبر را شرح می کند.
- **فصل ۳** ظرفیت کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان را بررسی می کند و نگرانی ها را در مورد توانایی این نهاد بخاطر مدیریت انتخابات شفاف و پاسخگو ابراز میکند.
- **فصل ۴** سابقه ثبت نام رای دهندگان را در افغانستان، که سبب آسیب پذیری این کشور از بابت تقلب شده است، و همچنین چالش های تلاش اخیر این کشور برای ایجاد یک فهرست ملی رای دهندگان، شرح می دهد.
- **فصل ۵** ترویج تقلب در ماه ها و سالهای منتهی به یک انتخابات را توصیف می کند، به ویژه اینکه چگونه کارمندان دو کمیسیون انتخابات افغانستان می توانند هم عاملین و هم قربانیان تقلب باشند.

- **فصل ۶** اثر تقلب در روند حل اختلاف های پسا انتخابات را بررسی می کند و اینکه چگونه با کمبود ظرفیت و شفافیت در کمیسیون شکایت های انتخاباتی تقلب فعال و تشدید میگردد.
- **فصل ۷** استفاده تکنالوژی را در مراکز رای دهی توسط دولت افغانستان برای ازدیاد اعتبار انتخابات به تفصیل گزارش میدهد و اینکه چگونه تاخیر ها و سایر چالش ها باعث کاهش مزایای مورد نظر استفاده از تکنالوژی در انتخابات شده است.
- **فصل ۸** به چالش های پیش روی ناظران انتخابات میپردازد که برای بررسی و جلوگیری از تقلب در انتخابات کار نموده و برای استخدام، آموزش، تعیبه و نظارت بر ناظران واجد شرایط که می توانند در یک محیط ناامن به مراکز رای دهی دسترسی داشته باشند، تلاش میکنند.
- **فصل ۹** شرح دهنده این است که چگونه حمایت پراکنده دولت ایالات متحده از انتخابات افغانستان، که در آن مشارکت کمک کنندگان و بودجه برای انتخابات پیش از برگزاری انتخابات افزایش میابد، اما بلافاصله پس از آن کاهش یافته و تلاش ها را برای کمک به دولت افغانستان بخاطر ساختن نهاد های انتخاباتی پایدار و تطبیق اصلاحات کلیدی بخاطر اجتناب از تکرار اشتباهات گذشته، تضعیف مینماید.
- **فصل ۱۰** اختتام گزارش است با یافته های سیگار، درس های آموخته شده و پیشنهادات.

برای جلوگیری از تبدیل شدن افغانستان بار دیگر به یک پناهگاه امن تروریسم، دولت ایالات متحده سالها تلاش کرده است تا در برگزاری انتخابات با اعتبار که منجر به تعیین مقامات قانونی دولت میشود، این کشور را کمک کند. با این حال، نتیجه سرمایه گزاری ۶۲۰ میلیون دالر ایالات متحده در حمایت از انتخابات افغانستان کم رنگ بوده است. به نظر نمیرسد که مسوولان و ذینفعان انتخاباتی افغانستان با وجود تلاش های زیاد جامعه بین المللی برای آماده سازی، مدیریت، و حل اختلافات انتخابات بیشتر از آنچه در سال ۲۰۰۴ بودند، باشند. در حالی که کمک ها بعضی اوقات منجر به بهبودی هایی شده است، اما پس از کاهش این کمک ها تا آخر هر دوره انتخابات دوام نداشته است. در نتیجه، نهاد های انتخاباتی افغانستان ضعیف باقی مانده که اعتماد مردم افغانستان را بالای دولت شان تضعیف میکند. طوری که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در سال ۲۰۱۸ بیان کرد، "انتخابات تاکنون توسط مردم به عنوان یک روش موثر برای تاثیرگذاری بر سیاست های عامه تلقی نمیشود."^۳

انتظارات در میان کمک کنندگان کمتر از هر زمان دیگر به نظر می رسد. با توجه به ناامنی ها، بن بست سیاسی و عدم اطمینان بی سابقه در مورد چشم انداز صلح، به نظر می رسد که خیال کمک کنندگان فقط به همین راحت است که فقط انتخابات برگزار میگردد. طوری که یکی از مقامات سفارت ایالات متحده در کابل به سیگار گفت، برخی از بزرگترین موفقیت های انتخاباتی دولت ایالات متحده جلوگیری از بدترین نتایج از قبیل انتخابات لغو شده یا یک دولت ساقط است.^۴ چندین مقام بین المللی که در برگزاری انتخابات افغانستان دخیل اند، نقش خود را چیزی بیشتر از "آتش نشانی" عنوان کردند.^۵ در حالی که پروسه انتخابات سرانجام می تواند بهبود یابد، روند کنونی - که توسط دوره های حمایت پراکنده مشخص شده است - کمک کنندگان را مجبور می کند تا به جای رفع مشکلات بنیادی بحران ها، واکنشی عمل کنند. طوری که در حال حاضر شکل گرفته است، پشتیبانی کمک کنندگان اکنون متمرکز بر دستیابی به اهداف کوتاه مدت است تا در اهداف دراز مدت و ایجاد یک پروسه دموکراتیک پایدار.

یکی از یافته های کلیدی این گزارش این است که برای ساخت نهاد های انتخاباتی، سازمان های جامعه مدنی، احزاب سیاسی و سنت های دموکراتیک لازم برای انتخابات معتبر، نیاز به تعامل دوامدار است. با این حال، دور کردن کمک کنندگان از حمایت مقطعی متمرکز به اهداف کوتاه مدت و به طرف یک تلاش مداوم متمرکز بر اهداف دراز مدت نیاز به تغییر قابل توجه در شیوه ارائه حمایت انتخاباتی دارد. اگر کمک های انتخاباتی در افغانستان برای سیاست گذاران ایالات متحده همچنان اهمیت

داشته باشد، دوره انتخابات آینده ۲۰۲۰-۲۰۲۵ - به ویژه سه سال آینده - زمان مهمی برای دوام فعالیت/حمایت های سیاسی و تخنیکي خواهد بود.

قرار بود انتخابات شورای ولایتی و شوراهای ولسوالی در سراسر کشور - به شمول انتخابات پارلمانی در غزنی - در کنار انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ برگزار گردد، اما به دلیل ادامه روند انتخابات ریاست جمهوری به تعویق افتاد. انتخابات شاروالی ها نیز توقع می رود تا در آینده نزدیک برگزار گردد. اگر همه این انتخابات قبل از انتخابات پارلمانی ۲۰۲۳ و انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۴ طبق دستور قانون اساسی برگزار گردد، کمک کنندگان شاید بار دیگر مشغول گردند تا انتخابات برگزار گردد. در آن صورت، "دوره انتخابات" برای پنج سال وجود نخواهد داشت. در عوض، متصدیان انتخاباتی به طور مداوم مسئول مراحل متفاوت اما حساس شش انتخابات مختلف در طول پنج سال آینده خواهند بود. این مهمترین برنامه انتخاباتی در تاریخ افغانستان را تشکیل خواهد داد. با این حال، احتمال دارد که تأخیرهای بیشتری ایجاد شود. در این صورت، سه سال آینده ممکن است برای متصدیان انتخابات نسبتاً آرام بوده و متناسب با نوع حمایت مداوم انتخاباتی که در این گزارش پیشنهاد شده است، باشد.

در حالی که گفتگوهای صلح در جریان است، هرگونه توافق صلح بین الافغانی که لزوم بر بازنگری چارچوب انتخاباتی یا حتی قانون اساسی را داشته باشد، هنوز راه درازی در پیش رو دارد. افغانستان، پیش از، در جریان و پس از اتمام این گفتگوها به کمک های انتخاباتی نیاز خواهد داشت، با فرض اینکه آنان به یک توافق خواهند رسید.

یافته ها، درس ها و پیشنهاد های زیر برای کمک به کنگره و قوه اجرائیه در نظر گرفته شده است زیرا آنها می توانند بهترین روش را برای حمایت از روند انتخابات در افغانستان و به طور کلی، در محیط های ناپایدار در سایر مناطق انجام دهند.

یافته ها

۱. امنیت انتخابات به صورت ناگستنی به امنیت کلی گره خورده است، که هر دو بصورت مداوم در حال وخیم تر شدن است.

ناامنی به تنهایی مانع عمده مشارکت سیاسی گسترده است. از سال ۲۰۰۴ تاکنون، ارقام بسته شدن غیر منتظره و پلان شده مراکز رای دهی در روز انتخابات به دلیل ناامنی به گونه پیوسته افزایش یافته است که نشان دهنده وخیم تر شدن اوضاع امنیتی است. حملات موثر طالبان در حال افزایش است. فعالیت شورشیان ارتباط نزدیک با ثبت نام کمتر و میزان مشارکت کمتر مردم دارد و ترس از امنیت فردی و ترس هنگام رای دهی در بالاترین سطح قرار گرفته است. در روند کنونی، ناامنی به تنهایی مشروعیت انتخابات افغانستان را تضعیف میکند.

۲. کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان همواره از ضعف مدیریت، کارمندان غیر واجد شرایط، حد اقل پاسخگویی به تقلب و رفتار های نادرست، و یک ساختار که برای تصمیم گیری مناسب نیست، رنج برده است.

برای آماده سازی و مدیریت موثر انتخابات، کمیسیون مستقل انتخابات باید از ویژگیهای خاص هم به عنوان یک نهاد و هم در سطح کارمندان برخوردار باشد، چیزی که اکنون با عدم آن مواجه است. نخست، در سطح نهادی، کمیسیون مستقل انتخابات باید ساختار لازم را برای رسیدگی مناسب به موضوعات مورد اختلاف داشته باشد. همانطوری که هست، قوانین، مقررات و کنوانسیون های مربوط به نقش ها، مسئولیت ها و ارتباطات داخلی کمیسیون مستقل انتخابات مانع تصمیم گیری میشود. ثانیاً، در سطح رهبری کمیسیون مستقل انتخابات به افراد با بینش و نظم

نیاز دارد تا برای موفقیت درازمدت برنامه ریزی کرده و به سرعت نسبت به تحولات کوتاه مدت عکس العمل نشان دهد. در عوض، رهبری کمیسیون مستقل انتخابات، اکثراً توسط بلا تکلیفی فلج شده و به نظر میرسد امروز میلی برای آماده شدن به فردا ندارد. سوم، کارکنان کمیسیون مستقل انتخابات باید دانش و مهارت لازم برای پیشبرد وظایف شان را داشته باشند. با این حال، تصفیه کارکنان پس از انتخابات، رهبری بدون تجربه، روش های فاسد استخدام، آموزش ناکافی و کمبود نامزد های کاری واجد شرایط، منجر به نیروی کار کمتر آموزش دیده و با انگیزه ضعیف شده است. چهارم، حتی برای رهبران و کارمندانی که دانش و توانایی انجام کار را دارند، کمیسیون مستقل انتخابات باید اراده و توانایی واداشتن آنان به پاسخگویی را داشته باشد. با وجود چند استثنای قابل توجه، پرسونل کمیسیون مستقل انتخابات به ندرت با عواقب بی لیاقتی یا تقلب مواجه شده اند، با آنکه مبانی قانونی برای پاسخگویی وجود داشته است.

۳. پروسه ثبت نام رای دهندگان و تهیه فهرست ملی رای دهندگان بگونه استثنایی در معرض دستکاری و سو مدیریت قرار دارد که هدف تهیه فهرست رای دهندگان بخاطر انجام انتخابات معتبر را تضعیف میکند.

ایجاد نخستین فهرست ملی ثبت نام رای دهندگان در افغانستان در سال ۲۰۱۸ یک موفقیت بزرگ بود و با گره زدن رای دهندگان به مراکز مشخص رای دهی، به کاهش پر کردن آرای تقلبی در صندوق ها کمک کرد. با این حال، مشکلات مربوط به اجرای ثبت نام رای دهندگان مانع توانایی آن در کاهش تقلب شد. برای ثبت نام کردن ضروری است تا ثبت نام شونده ها دارای کارت شناسایی یا تذکره باشند که جعل آن آسان است و هیچ راهی موثر برای جلوگیری یا کشف تلاش برای ثبت نام با اسناد جعلی وجود ندارد. با توجه به تعداد جمعیت و میزان مشارکت پایین پس از ثبت نام، تعداد ثبت نام شده ها به گونه غیرعادی بالا است که به احتمال زیاد نشان دهنده تقلب در ثبت نام است.

عدم شفافیت، اعتبار ثبت نام رای دهندگان را از بین می برد. در موارد متعدد، صدها هزار رای دهنده تحت شرایط غیرشفاف از فهرست رای دهندگان حذف شدند. در روزهای انتخابات در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، تعداد زیادی از رای دهندگان در مراکز رای دهی خود رسیدند و متوجه شدند که قادر به رای دادن نیستند چون نام آنها در فهرست رای دهندگان وجود نداشت. برای آنکه تعدادی زیادی از رای دهندگان از حق رای دادن محروم نشوند، کمیسیون مستقل انتخابات برای برخی ها که در فهرست رای دهندگان وجود نداشتند اجازه رای دادن داد.

۴. انتخابات افغانستان همواره مورد تقلب و دستکاری از طریق رشوه، تهدید و یا هر دو قرار گرفته است.

تقلب در انتخابات افغانستان وسیعتر شده و شکل های مختلفی دارد: رهبران سیاسی بر مقامات ارشد انتخابات نفوذ می کنند و از طریق آنها کارمندان سطح پایین تر و کمیشنرهای انتخاباتی و کارمندان ارشد آنها خدمات خود را برای مفاد مالی به فروش میرسانند. بنابراین مقامات عالیتر انتخابات نقشی مبهم و چندگانه ایفا می کنند و به عنوان محافظ روند، عاملان تقلب، همکاری های غیرقانونی با مقامات ارشد دولتی و در عین حال قربانیان سوء استفاده های مختلف عمل میکنند. تقلب نیز توسط افراد با نفوذ محلی انجام داده می شود که سعی میکنند بخاطر پاداش مانند قرارداد های دولتی، وظایف یا پرداخت، با کاندید ها کار نمایند. کشف و اثبات تقلب دشوار است و کاهش آن دشوارتر. اقدامات مقابله با تقلب معمولاً برای انجام تقلب بیشتر با هم یکجا شده و منجر به تقلب بیشتر میگردد و حتی کاهش موفقیت آمیز تقلب می تواند منجر به سرکوب آرای مشروع در حالتی شود که گروهی را بر گروهی دیگر ترجیح دهد.

۵. **پروسه حل اختلافات انتخاباتی افغانستان بگونه مداوم از دستکاری سیاسی، بی کفایتی و عدم شفافیت رنج برده است.**

حل اختلاف ها بگونه شفاف یک اقدام حفاظتی اصلی برای اعتبار بخشیدن به انتخابات است. با این حال، افغانستان پروسه معتبری برای حل اختلاف ها ندارد. کمیسیون مستقل شکایت های انتخاباتی که مسئول رسیدگی به شکایات انتخاباتی است، در سراسیمگی به سر میبرد. دفاتر ولایتی آن ضعیف، در برابر نفوذ سیاسی آسیب پذیر بوده و با نظارت ناچیزی فعالیت می کنند. مقامات کمیسیون شکایت های انتخاباتی توانایی تصمیم گیری سریع را ندارند و به ندرت تصمیم خود را توجیه کرده یا با مردم شریک میسازند و ارجاع نمودن جرایم انتخاباتی بخاطر پیگرد قانونی حد اقل است. به همین ترتیب، کمیسیون مستقل انتخابات با دریافت تصمیم کمیسیون شکایت های انتخاباتی، به ندرت تصمیم های خود را توجیه یا منتشر می کند که کدام رای ها را در نهایت منتفی میکند.

این مشکلات هم علت و هم نتیجه یک روند نگران کننده است: تقلب در انتخابات به طور روز افزون در پروسه حل اختلافات در مرکز و ولایات متمرکز شده، جایی که متقلبین می توانند بیشترین تأثیر را با کمترین تلاش و کمترین شاهد داشته باشند آن هم با پنهان کاری های ماهرانه. هرج و مرج و کار های خلاف در نهادهای انتخاباتی مرکزی و ولایتی در حل اختلافات، شرایط مناسبی را برای هر دو کمیسیون انتخابات برای تغییرات در نتایج ایجاد می کند و از آنجای که توقع شفافیت وجود ندارد، مجرمان می توانند با مصئونیت از مجازات اقدام به تقلب کنند. در نتیجه، از پروسه ای که توقع می رود تقلب را از بین ببرد، در عوض در آن برخی از قوی ترین اشکال تقلب رخ می دهد.

۶. **تکنالوژی اعتبار انتخابات افغانستان را بهبود بخشیده است، بلکه وسیله دیگری برای جدال انتخاباتی افزوده است.**

انتخابات سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ نشان داد که دولت افغانستان قادر به استفاده از فناوری یا تکنالوژی برای بهبود اعتبار انتخابات نیست. با وجود این، هم دولت و هم احزاب سیاسی در تلاش برای ادامه و حتی گسترش استفاده از تکنالوژی بوده اند. اگرچه این کار پر کردن صندوق ها را از آرای تقلبی کاهش داد، اما تکنالوژی انتخابات آسیب پذیری های جدید را برای شفافیت و اعتبار انتخابات افغانستان ایجاد کرد. در سال ۲۰۱۸، کمیسیون مستقل انتخابات کمتر از یک ماه قبل از روز انتخابات استفاده از تکنالوژی انتخاباتی را به کار گرفت که منجر به چندین ناکامی شد. در سال ۲۰۱۹، کمیسیون انتخابات موفق به پیروی از روش های خودی بخاطر مشخص ساختن اینکه چگونه داده های که توسط ماشین های بایومتریک جمع آوری شده اند، به منظور ابطال آرا استفاده خواهند شد، نشدند که این کار منجر به ایجاد فرصت برای چالش های بیشتر در انتخابات شد. استفاده از تکنالوژی در انتخابات افغانستان ذاتاً مشکل ساز نیست، اما اگر در صورت استفاده از تکنالوژی جدید، کم درک شده و کم آزمایش شده در هر انتخابات، چالش های سیاسی و تخنیکی تازه ای به وجود می آیند.

۷. **در تلاش برای شناسایی تقلب و کار های خلاف در انتخابات، سازمانهای ناظر انتخابات با موانعی قابل توجهی از قبیل ناامنی، کمبود بودجه و آموزش های ناکافی، و عدم نظارت کافی برای رسیدگی به مشکل فساد میان ناظران خود شان، روبرو هستند.**

ناظران انتخابات می توانند با عام ساختن تقلب و کارهای خلاف در انتخابات شفافیت و اعتبار انتخابات افغانستان را افزایش دهند. اما تلاش های آنها از چند طریق با ممانعت روبرو میشود. ناظران اکثراً تهدید شده، همدست شده یا خود فاسد اند. ناامنی اکثر اوقات مراکز رای دهی را برای ناظران غیر قابل دسترس میسازد و در صورت حضور ناظران، کارگزاران قدرت با مشارکت در انتخابات، آنها را مجبور به نادیده گرفتن و جعل در گزارش در مورد بی نظمی ها

میکنند. گاهی ناظران گزارش های نادرستی ارائه میکنند زیرا آنان یا در برابر پول کار میکنند یا قابل اعتماد نیستند. علاوه بر این، مقامات انتخابات به ندرت معلومات مهم و لازم برای شناسایی تقلب از جمله اینکه کدام مراکز رای دهی در روز انتخابات باز میباشند را در اختیار ناظران قرار میدهند. بودجه برای سازمانهای ناظر یا نمایندگان کاندید ها کافی نبوده یا دیرتر میرسد، که منجر به آموزش ضعیف ناظران میشود. در نتیجه، معیار های ثبوت در گزارش ناظران کافی نبوده و اغلب گزارش های آنها در روند حل اختلاف های انتخاباتی بی ثمر میباشد.

۸. کمک کنندگان، در تعامل با همتایان افغان خود از احتیاط بیش از حد کار میگیرند که این امر از موثریت کمک های شان کاسته است. آنان تمرکز بیش از حد بالای مسایل تخنیکی نموده و کمک ها را متمرکز به روز انتخابات میسازند، به عوض دوره پنج ساله انتخابات در این کشور.

کمک اندک کمک کنندگان را نمیتوان مقصر اکثریت مشکلات مربوط به روند انتخابات افغانستان دانست، اما کمک کنندگان کمکه های خود را از چند جهت کم اثر می سازند. اول، برای جلوگیری از دخالت در انتخابات، کمک کنندگان اغلباً با برخورد احتیاطی اشتباه کرده و فرصت ارائه راه حل های عملی برای مشکلات را از دست می دهند - مانند مشوره به کمیسیون های انتخاباتی در مورد طرز یافتن و استخدام کارمندان خدمات ملکی مسلکی. این امر آنها را وادار می سازد که پس از به خرابی رفتن انتخابات، واکنشی (و بعضاً بگونه بحث برانگیز) دخالت کنند. کمک به توافق نامه های تقسیم قدرت بین نامزدها نمونه مثال آن است. دوم، از آنجا که کمک کنندگان از دخالت پیشگیرانه در انتخابات بسیار محتاط هستند، توجه زیادی را به مشکلات تخنیکی اختصاص می دهند. سوم، دلیل اینکه کمک کنندگان باید به رفع بسیاری از مشکلات تخنیکی بپردازند این است که آنها کمک های مالی انتخابات را با تاخیر رسانیده که باعث ازدیاد مشکلات تخنیکی شده و نیاز به حل آن پیدا میشود. کمک کنندگان تمایل دارند تا ماه های قبل از انتخابات انتظار کشیده و بعد حمایت های خود را افزایش دهند. در آن زمان، برای ساختن نهادهای انتخاباتی با توانایی مدیریت قابل اعتماد انتخابات بسیار دیر میشود. طرح کنونی کمک های مالی برای اطمینان از اینکه انتخابات برگزار میگردد، کافی است، اما برای رفع مشکلات مکرر که در نهایت اعتبار انتخابات را زیر سوال میبرد، کافی نیست.

درس ها

درس های ذیل که در صفحه ۱۶۸ تفصیل داده شده است، برای اطلاع از چگونگی کمک های انتخاباتی دولت ایالات متحده در افغانستان و سایر کشورهای متأثر از جنگ در سراسر جهان است.

۱. دوره های انتخابات پروسه های مداوم هستند که نیاز به تعامل و پشتیبانی دایمی کمک کننده ها را دارد.
۲. تقلب یک هدف در حال تکامل است که حذف آن امکان ندارد، اما کاهش میابد.
۳. بدون شفافیت، اقدامات برای کاهش تقلب ناکافی خواهد بود.
۴. استفاده از تکنالوژی در انتخابات میتواند به جای کاهش تقلب، باعث ازدیاد آن شود، به ویژه اگر با عجله و بدون تدبیر و برنامه ریزی مورد استفاده قرار گیرد.
۵. ظرفیت و اصالت مقامات انتخاباتی مولفه های اساسی اعتبار انتخابات بوده و نیازمند توجه کمک کنندگان است.

پیشنهادات

چشم انداز نامشخص صلح در افغانستان، برنامه ریزی دولت ایالات متحده برای کمک به انتخابات را پیچیده می کند. با وجود این، هرگونه تغییر در نظام سیاسی افغانستان که در نتیجه گفتگو های بین الافغانی بوجود آید، احتمالاً شامل نوعی انتخابات خواهد بود. بنابراین، پیشنهاد های زیر (و جزئیات آن در صفحه ۱۷۰) برای اهداف مختلفی در نظر گرفته شده اند: اول، بهبود اعتبار انتخابات در صورت عدم توافق صلح؛ دوم، اطلاع رسانی در مورد چارچوب احتمالی انتخاباتی در جریان گفتگو های صلح بین الافغانی؛ و سوم، برای کمک به رفع چالش های انتخاباتی که احتمالاً در هر حالت پس از توافق صلح ظاهر می شوند.

نکته اصلی در بیشتر پیشنهادات این است که برای موثریت انتخابات، تلاش ها برای حمایت از دوره انتخاباتی باید زودتر آغاز گردد. این میتواند تغییری در نحوه حمایت کمک کنندگان از دموکراسی های نوپا در سطح جهانی باشد. اگر دولت ایالات متحده زودتر در دوره های انتخابات افغانستان مشارکت داشته باشد، کمک بیشتری به شرکای افغان می کند تا اصلاحات انتخاباتی خود را تطبیق نمایند. برخی از این اصلاحات که ذیلاً به آنها پرداخته شده، درخور توجه دولت افغانستان است.

پیشنهاد ها برای وزیر امور خارجه، رئیس اداره ایالات متحده برای توسعه بین المللی و سفیر ایالات متحده در افغانستان

۱. وزیر امور خارجه یا یک نماینده مناسب دیگر باید به کار با سایر کشور های کمک کننده از طریق گروه حمایت از انتخابات برای ادامه تعامل مداوم با دولت افغانستان ادامه دهد. به گونه معمول، تعامل با این گروه پس از هر دوره انتخابات به گونه قابل توجهی کاهش یافته و باعث میشود که از موثریت کمک های انتخاباتی کاسته شود. با شرکت منظم در جلسات گروه حمایت از انتخابات، دولت ایالات متحده میتواند به گونه موثری از پروسه دموکراتیک در افغانستان در جریان دوره انتخاباتی پنج ساله حمایت نماید - نه فقط قبل یا در جریان انتخابات.
۲. رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید کارمندان مناسب را برای کمک های تخنیکی موثر به کمیسیون های انتخاباتی افغانستان در جریان پنج سال دوره انتخاباتی نه فقط قبل یا در جریان انتخابات، فراهم نمایند تا ظرفیت آنها را انکشاف داده و آنها مستقل تر شوند.
۳. رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید تمامی نهاد های کمک کننده انتخاباتی را در سراسر جهان وادارد تا توجه بیشتری به ساخت نهاد های انتخاباتی در درازمدت تمرکز داشته باشند، نه تنها کمک به آنان بخاطر برگزاری انتخابات قریب الوقوع.
۴. رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید کارمندان مناسب را برای آغاز برنامه ریزی و طراحی حمایت از ناظران انتخابات داخلی و نمایندگان احزاب و نامزدان برای دوره انتخابات ۲۰۲۰-۲۰۲۵ در افغانستان راهنمایی نماید تا برنامه های آموزشی و منابع قبل از قبل در دسترس باشد.
۵. وزیر امور خارجه و رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی یا افراد منتخب آنها باید دولت افغانستان را برای بهبود فهرست رای دهندگان حمایت کرده تا اطمینان حاصل شود که رای دهندگان واجد شرایط اجازه رای دادن داشته باشند و رای دهندگان تقلبی حذف گردند.
۶. وزیر امور خارجه و رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی یا افراد منتخب آنها باید دولت افغانستان را کمک و تشویق نمایند تا استفاده از تکنالوژی کنونی در انتخابات را بجای استفاده از تکنالوژی های اضافی، بهبود بخشند. از

جمله بهبودی های لازم در تکنالوژی موجود، دولت افغانستان به کمک نیاز دارد تا اطمینان حاصل کند که کارمندان انتخابات در استفاده از آن آموزش های لازم را دیده و زمینه جدید برای تقلب ایجاد نشود.

۷. رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید اختصاص منابع بیشتری را برای حمایت از کمیسیون شکایات انتخاباتی افغانستان مدنظر گیرد تا به اعتماد رای دهندگان در روند حل اختلافات انتخاباتی کمک کند.

موارد قابل تامل برای دولت افغانستان

پس از اکثر دوره های انتخابات در افغانستان، تیم های رهبری هر دو کمیسیون انتخابات اکثراً به دلیل تقلب و سواستفاده وظیفوی برکنار میشوند. این کمیسیون ها پس از آنکه دولت برای بازسازی آنها تلاش می کند، برای مدت یک سال یا بیشتر غیر فعال باقی میمانند. پس از آخرین دوره انتخابات، رهبران دو کمیسیون انتخابات برای اولین بار در وظایف خود باقی مانده اند. این وضعیت آنان را در موقعیت منحصر به فرد قرار می دهد که می توانند قبل از دوره انتخابات آینده کار های شان را بیشتر نموده و اصلاحات ضروری را پیش از آماده گی ها برای انتخابات پارلمانی در سال ۲۰۲۳ تطبیق نمایند. حتی اگر این مزیت با چالش های گسترده دولت که توسط کوید-۱۹ بوجود آمده است تحت شعاع قرار گرفته باشد، این فرصت نباید از دست برود. کمیسیون های انتخاباتی افغانستان برای بهبود توانایی های خود در آماده سازی، اداره و داوری در انتخابات آنان باید موارد ذیل را مدنظر گیرند:

۱. شناسایی اصلاحات مشخص که باید در دوره انتخابات آینده مورد اجرا قرار گیرند، چگونگی اولویت بندی و تطبیق آنها، و موارد غیر مترقبه برای سازش و مدارا در مورد تعداد و کیفیت آن اصلاحات؛
۲. پیروی کامل از معیار های امتحان کمیسیون خدمات ملکی توسط کمیسیون انتخابات هنگام استخدام کارمندان جدید جهت جلوگیری از روش های فاسد استخدام؛
۳. استفاده از تجربیات سایر کشورهای در حال توسعه که اخیراً شاهد تغییرات دموکراتیک بوده و انتخابات قابل اعتبار را باوجود محدودیت های قابل توجه برگزار کرده اند از قبیل تونس، نیپال و بنگلادیش؛
۴. ایجاد یک دیتابیس از ۲۲ میلیون تذکره که میتواند به صورت اتومات با ثبت نام رای دهندگان مقایسه شده و از ثبت نام تقلبی جلوگیری نماید؛
۵. بهبود کیفیت فهرست ثبت نام رای دهندگان با اطمینان از اینکه رای دهندگان وقت کافی برای تأیید معلومات خود در مراکز رای دهی داشته باشند، ترجیحاً قبل و بعد از هر مرحله ثبت نام رای دهندگان؛
۶. تعهد به شفافیت کامل در روند حل اختلاف ها با انتشار هر تصمیم کمیسیون های انتخابات - کمیسیون مستقل انتخابات، کمیسیون مستقل شکایت های انتخاباتی و دفاتر ولایتی آنان - به شمول توجیحات قانونی در یک ویسایت دولتی که در دسترس عامه قرار داشته باشد؛
۷. ایجاد کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی یک ماه قبل از ثبت نام رای دهندگان و کاندید ها مطابق قانون انتخابات سال ۲۰۱۹؛
۸. بهبود استفاده از تکنالوژی موجود انتخاباتی، به شمول تایید بایومتریکی رای دهندگان به جای استفاده از تکنالوژی جدید که بخاطر استفاده آن منابع هنگفت و قابل توجه نیاز است؛
۹. علنی ساختن فهرست مراکز رای دهی که قرار است حد اقل یک هفته قبل از روز انتخابات افتتاح شوند؛

۱۰. شریک ساختن داده های انتخابات با ناظران بلافاصله پس از انتخابات، به شمول تجزیه تعداد رای دهندگان در هر مرکز رای دهی، آرای باطل شده، آرای تایید شده بایومتریک، و آرای که از سوی کمیسیون مستقل انتخابات یا کمیسیون شکایت های انتخاباتی حذف یا باطل شده اند؛

و سرانجام، دولت افغانستان باید به موارد زیر توجه کند:

۱۱. خودداری از اقداماتی که میتواند تصمیم کمیسیون های انتخاباتی را متاثر سازد، همانگونه که در هر قانون انتخابات از سال ۲۰۰۴ تاکنون الزامی است؛

۱۲. تعقیب عدلی مقامات دولتی و سایر افراد که در تقلب انتخابات و تذکره دخیل اند، و گذاشتن جزئیات در مورد محکومیت ها و مجازات برای تمامی پرونده های قضایی اخیر و آینده مربوط به انتخابات در دسترس عام؛

۱۳. حفظ نقش احزاب سیاسی و سازمان های جامعه مدنی در انتخاب رهبران کمیسیون های انتخاباتی و همچنان نظریه آنان در مورد انتخاب کمیسیون های ولایتی، برای تمامی انتخابات آینده.

فصل اول مقدمه: انتخابات افغانستان و حمایت انتخاباتی ایالات متحده و بین المللی

عکس از یوناما

از سال ۲۰۰۱، جامعه بین المللی حداقل ۱.۲ میلیارد دالر - از جمله حداقل ۶۲۰ میلیون دالر توسط ایالات متحده - را برای حمایت از پروسه انتخابات افغانستان هزینه کرده است که شامل هفت انتخابات جداگانه میشود. با این حال، دولت ایالات متحده با چالش های جدی بخاطر کمک به دولت افغانستان برای ساخت و توسعه روند و نهاد های انتخاباتی اش مواجه بوده است. این گزارش برای کمک به سیاستگذاران و تطبیق کنندگان برنامه ها در درک چالش های که افغانستان در برگزاری انتخابات خود با آن مواجه است، نگاشته شده است. این گزارش همچنان درس های از کمک های انتخاباتی در ۱۵ سال اخیر در افغانستان را به تحلیل گرفته و هدف آن آگاهی دهی به تلاش های آینده ایالات متحده در افغانستان و تمام جهان است. این گزارش در تمامی فصل های خویش، این جزئیات را تفصیل می کند: (۱) چالش های اساسی که ذینفعان انتخاباتی افغان با آن در حالی مواجه اند که در نظر داشتند تا برای آماده سازی، نظارت، مدیریت و داوری انتخابات آمادگی بگیرند؛ (۲) تلاش های حمایتی دولت ایالات متحده؛ و (۳) وضعیت روند اصلاحات انتخاباتی که همچنان در حالت وخیم قرار دارد. در حالی که این گزارش به جزئیات وقایع در هر هفت مورد انتخاباتی افغانستان می پردازد، پوشش پیامدهای انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ گسترده نیست.

سیگار هشت مورد را برای تحلیل اولویت داده است که در فصل های جداگانه به هر یک آن پرداخته شده است و یافته های مربوط در نتیجه گیری گزارش موجود است. این موارد عبارت اند از:

۱. امنیت انتخاباتی
۲. ظرفیت کمیسیون مستقل انتخابات
۳. ثبت نام رای دهندگان و دسترسی به مراکز رای دهی

۴. تقلب
۵. حل اختلافات انتخاباتی
۶. استفاده از تکنالوژی
۷. نظارت از انتخابات
۸. محدودیت های نفوذ کمک کنندگان

انواع انتخابات افغانستان

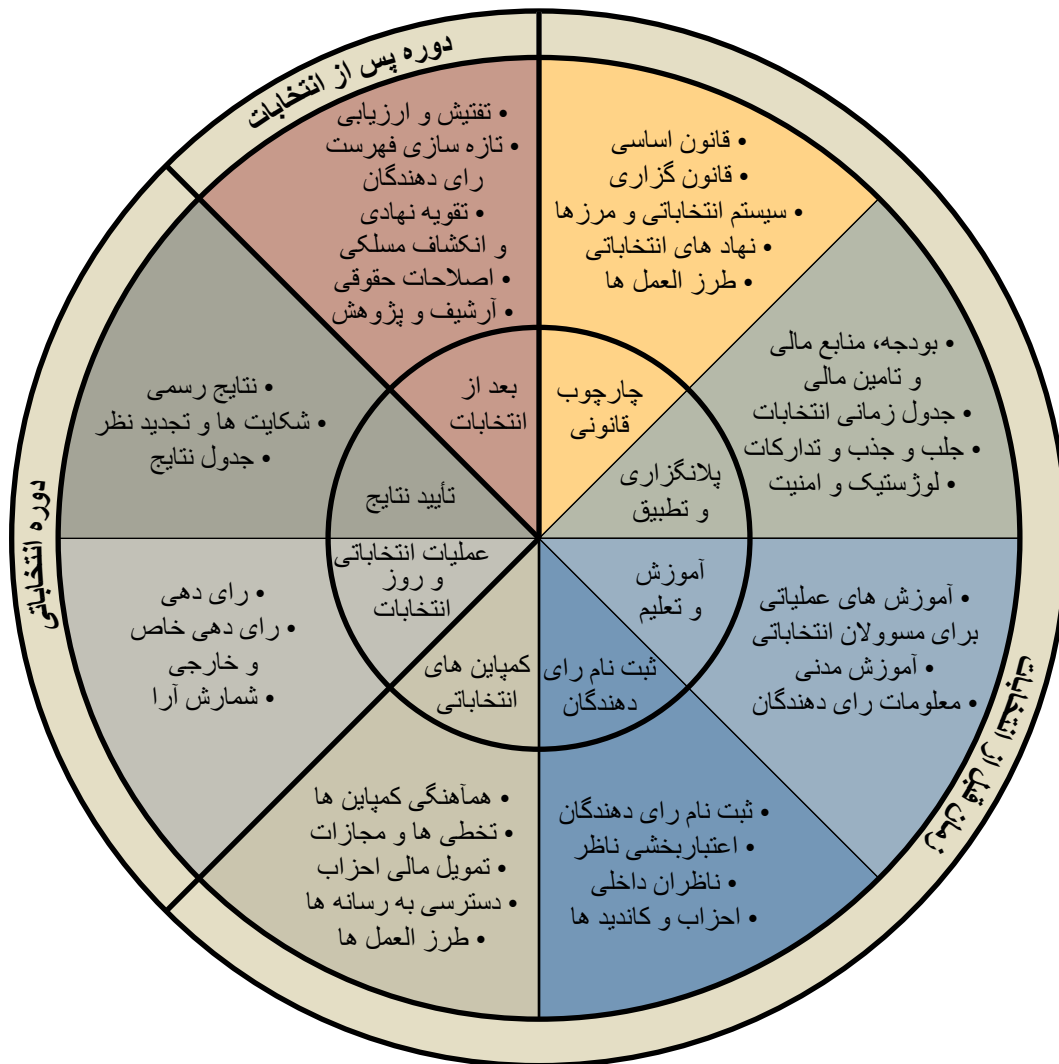
از سال ۲۰۰۱، افغانستان تاکنون سه نوع انتخابات داشته است: انتخابات ریاست جمهوری، پارلمانی و شورای ولایتی (جدول ۱ مشاهده شود). قانون اساسی افغانستان همچنان به چهار نوع انتخابات دیگر، از جمله انتخابات شوراهای ولسوالی ها، تاکید دارد که هیچ یک از آنها برگزار نشده است.^۷ انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی انتظار می رود تا در هر پنج سال برگزار گردد اما گاهی به تعویق می افتند که برای روسای جمهور و اعضای پارلمان مدت طولانی تر کاری می دهد.^۸ پارلمان افغانستان از دو مجلس تشکیل شده است: ولسی جرگه، که ۲۵۰ عضو داشته و انتخابی میباشند و مشرانو جرگه که ۱۰۲ عضو داشته و از سوی رئیس جمهور و شورا های ولایتی انتصاب میگردند.^۹ ولسی جرگه نهاد اصلی قانونگذاری کشور است. بیشتر اعضای ولسی جرگه و همه اعضای شورای ولایتی توسط رأی دهندگان ساکن در ولایات مربوطه و به نمایندگی از آنان انتخاب می شوند. بخش کوچکی از کرسی های پارلمان به اقلیت ها اختصاص داده شده است و بخش عمده ای از این کرسی های پارلمانی و شوراهای ولایتی به زنان اختصاص داده شده اند.^{۱۰}

جدول ۱

جدول زمانی انتخابات افغانستان	
سال	انتخابات
۲۰۰۴	انتخابات ریاست جمهوری
۲۰۰۵	انتخابات پارلمانی؛ انتخابات شورا های ولایتی
۲۰۰۹	انتخابات ریاست جمهوری؛ انتخابات شورا های ولایتی
۲۰۱۰	انتخابات پارلمانی
۲۰۱۴	انتخابات ریاست جمهوری (دو دوره)؛ انتخابات شورا های ولایتی
۲۰۱۸	انتخابات پارلمانی
۲۰۱۹	انتخابات ریاست جمهوری
*۲۰۲۳	انتخابات پارلمانی
*۲۰۲۴	انتخابات ریاست جمهوری

* در قانون اساسی افغانستان پیش بینی و الزامی شده است.

پروسه ها و مسوولیت های انتخابات افغانستان در تمام جریان جدول زمانی انتخابات

منبع: تهیه تصویر از سوی سیگار بر اساس چارچوبی که از سوی ماموریت معاونت سازمان ملل در افغانستان فراهم شده بود.

نقش های کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، کمیسیون شکایت های انتخاباتی، و دیگر نهاد های افغان

انتخابات موفق برای آماده سازی، نظارت، مدیریت و حل اختلافات به کارکنان آموزش دیده و منابع کافی نیاز دارد. در افغانستان، دو کمیسیون وجود دارد که این وظایف را انجام می دهند: کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی. این دو کمیسیون نظارت بر روند انتخابات را مدتها قبل از روز انتخابات آغاز میکنند (شکل ۱ مشاهده شود). هر کمیسیون یک ماموریت منحصر به خود را دارد:^{۱۱}

- کمیسیون مستقل انتخابات، با بیش از ۴۰۰ کارمند دائمی، مسوول اداره انتخابات و تمامی پروسه های پیش از انتخابات در سراسر کشور است.^{۱۲}
  - کمیسیون شکایت های انتخاباتی مسوول رسیدگی به شکایات تمامی پروسه های انتخاباتی است و در تباری با کمیسیون مستقل انتخابات برای تدوین راه حل کار میکند.
- علاوه بر کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی، چندین وزارت و نهاد های دیگر دولت افغانستان نقش های مختلفی را در پروسه انتخابات ایفا می کنند. این نهادها اغلب با دو کمیسیون هماهنگ می شوند. این نهاد های دیگر عبارت اند از:
- وزارت دفاع، که نیروهای خود را در سراسر کشور تعبیه می کند و عملیات پاکسازی را برای افزایش امنیت و کاهش توانایی شورشیان برای حمله بر رویدادهای انتخاباتی انجام می دهد؛
  - وزارت امور داخله که وظیفه محافظت از مراکز رأی دهی در جریان ثبت نام رای دهندگان و در روز انتخابات را بر عهده دارد و از کاروان های انتقال مواد حساس انتخاباتی به مراکز رای دهی و محافظت از آنها اقدام می کند؛
  - وزارت معارف، که معلمان آن گاهی در هنگام ثبت نام رای دهندگان و در روز انتخابات بعنوان کارمند مراکز انتخاباتی ایفای وظیفه می کنند؛
  - وزارت مالیه، که بودجه دولت را برای انتخابات تخصیص می دهد، در هماهنگی با بودجه تأمین شده از سوی کمک کنندگان؛
  - اداره ملی احصائیه و معلومات، قبلاً اداره مرکزی احصائیه، که مسوول تخمین اندازه و تقسیمات جمعیت در بسیاری از حوزه های انتخاباتی است تا هر رای دهنده نمایندگی برابر داشته باشد، وظیفه ای که به دلیل ناکامی این نهاد در برگزاری یک احصائیه فراگیر، دشوارتر شد.^{۱۳} اداره ملی احصائیه و معلومات اخیراً مرکز ثبت احوال نفوس افغانستان را نیز در خود مدغم ساخت که تذکره (شناسنامه های ملی) را توزیع و تایید مینماید و به عنوان کارت های ثبت نام رای دهندگان نیز از آن استفاده می شود.
  - اداره مستقل ارگان های محلی، که وظیفه مدیریت و بازنویسی مرزهای فرعی داخلی را دارد که بر حوزه های انتخاباتی اثر می گذارد؛^{۱۴}
  - دفتر رئیس جمهور، که هیچ نقش رسمی در اداره انتخابات ندارد، اگرچه رئیس جمهور در طول تاریخ کمیشنر های انتخاباتی را منصوب کرده و بیشتر نقش غیررسمی را ایفا می کند.
- سایر ذینفعان انتخابات شامل سازمانهای جامعه مدنی هستند که وظایف ذیل را اجرا میکنند:
- نظارت از انتخابات، مستند سازی موارد تقلب و موارد غیر قانونی.^{۱۵}
  - آموزش مدنی و اطلاع رسانی برای رای دهندگان، اطمینان از اینکه رای دهندگان در مورد روند انتخابات و مزایای شرکت در آن واقف اند.
- سرانجام، احزاب سیاسی وجود دارند که به شکل گیری گفتمان سیاسی کمک می کنند. آنها اکثراً به شخصیت های قدرتمند و نه سیستم فکری سیاسی گره خورده اند و گاهگاهی نامزدهای انتخاباتی می شوند، با آنکه بیشتر نامزدها به عنوان کاندیدان مستقل در انتخابات شرکت می کنند.

بر علاوه احزاب، نمایندگان آن احزاب یا نامزدهای انفرادی نقش ناظر در بازدارندگی و مستند سازی تقلب در انتخاب دارند، البته بدون تظاهر به بی طرفی.^{۱۶}

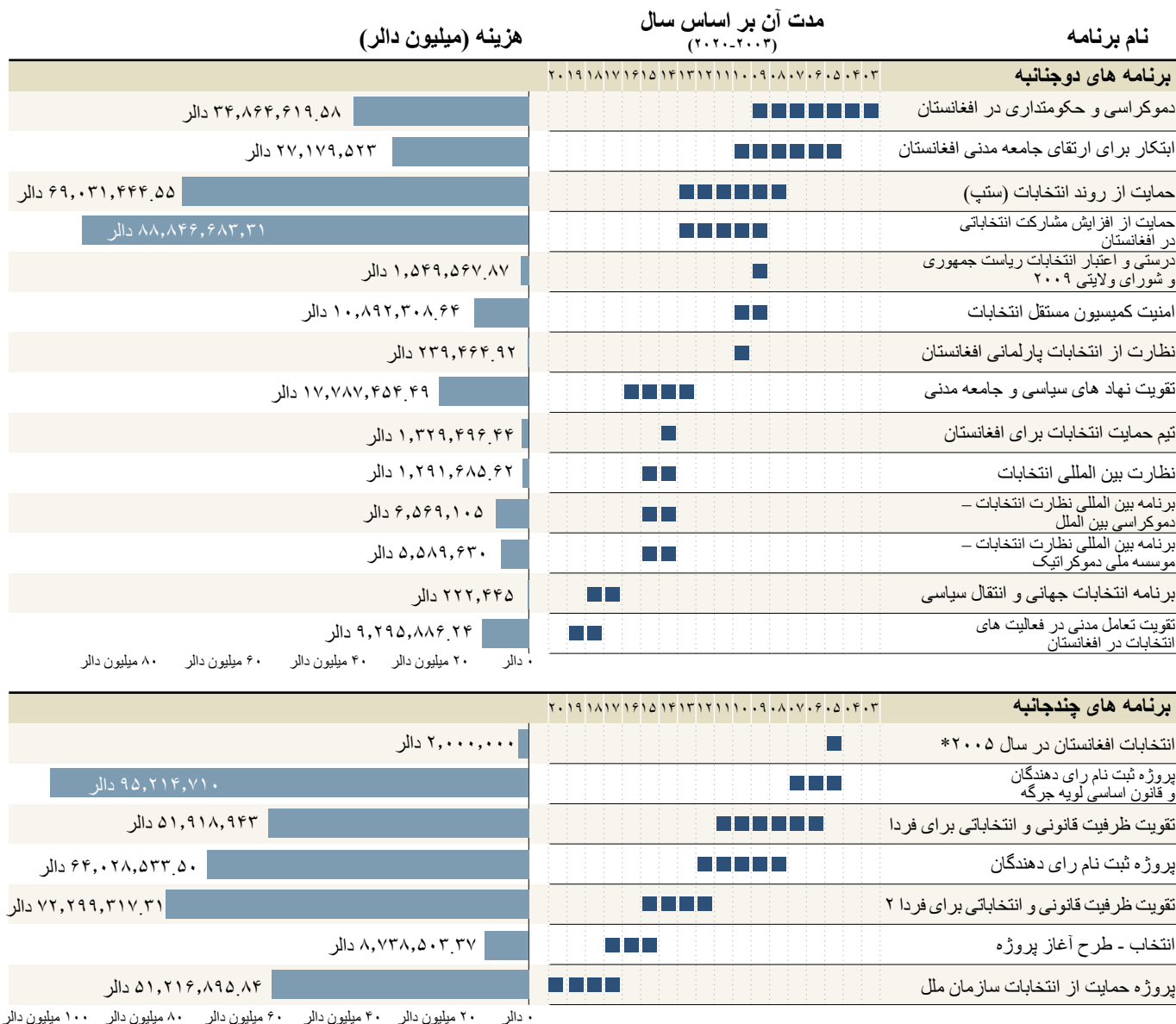
حمایت ایالات متحده و بین المللی برای انتخابات

ایالات متحده و سایر کمک کنندگان بین المللی با تهیه منابع و تخصص نهادهای انتخاباتی افغانستان را حمایت می کنند. این حمایت از طریق میکانیزم های مختلف بودجه انجام می شود. متداول ترین نوع آن کمک های دو جانبه است که در آن کمک کننده بودجه ای را برای یک برنامه بگونه مستقیم تأمین می کند و کمک های چند جانبه که در آن چندین کمک کننده به صندوق اعتماد کمک می کنند که معمولاً توسط یک نهاد بین المللی دولتی یا غیر دولتی اداره می شود (مانند سازمان ملل یا بانک جهانی). از آنجا که وجوه چند جانبه شامل کمکهای ایالات متحده و سایر کمک کنندگان می شود، تعیین نحوه استفاده نهایی از وجوه ایالات متحده اکثراً دشوار است.

- روش متفاوت ردیابی هزینه های مربوط به انتخابات از سوی کمک کنندگان از سال ۲۰۰۳ تاکنون نیز مقایسه هزینه ها را در دوره های مختلف انتخابات دشوار می سازد. با این حال، در میان نمونه های دیگر، ایالات متحده و سایر کمک کنندگان انتخابات را از طریق روش های زیر حمایت کرده اند:
  - قرارداد مشاوران تخنیکی در کمیسیون های انتخاباتی برای ارائه رهنمایی و بینش در مورد حل مشکلات و اداره موثرتر انتخابات. به عنوان مثال، جامعه بین المللی میان سالهای ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۱ حدود ۲۲ میلیون دالر را صرف مشاوران تخنیکی کرد.^{۱۷}
  - بودجه آموزش هزاران ناظر انتخابات داخلی و کارمندان نامزدها، که در برابر تقلب و اعمال غیر قانونی انتخابات عمل می کنند. ایالات متحده ۱۲ میلیون دالر برای چنین آموزش هایی در طول انتخابات ۲۰۰۹ و ۹ میلیون دالر برای انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ هزینه کرد.^{۱۸}
  - بودجه آموزش کمپاین های مدنی، که سازمان های جامعه مدنی را وادار می کند تا زمان نشرات رادیویی خریداری نموده و از محلات مختلف افغانستان برای توضیح مزایا و میخانیک انتخابات، بازدید کنند.
  - هزینه های بودجوی که به طور معمول در برنامه های حمایتی انتخاباتی گنجانیده نشده اما برای اطمینان از برگزاری انتخابات در افغانستان ضروری اند. این هزینه ها شامل موارد زیر است:
  - تهیه و حمل اوراق رای دهی و سایر مواد حساس انتخاباتی - به عنوان مثال ۲۰ میلیون دالر برای اوراق رای دهی برای انتخابات سال ۲۰۰۵ و بیش از ۱ میلیون دالر برای هر انتخابات برای خرید رنگ پاک-شدنی که برای نشانی انگشتان رای دهندگان استفاده شده است؛^{۱۹}
  - هزینه ثبت نام رای دهندگان که به ۱۲۰ میلیون دالر قبل از نخستین انتخابات ریاست جمهوری در سال ۲۰۰۴، ۲۰۰۲، ۱۰۲ میلیون دالر قبل از انتخابات ۲۰۰۹ و ۲۳ میلیون دالر قبل از انتخابات ۲۰۱۸ رسید؛^{۲۰}
  - پرداخت معاشات کارمندان انتخابات - نزدیک به ۳۰ میلیون دالر حقوق کارمندان مرکزی و ساحوی برای انتخابات ۲۰۱۴. از جمله ۱۳ میلیون دالر برای ۱۰۵۰۰۰ کارمند موقت حوزه های رای دهی.^{۲۱}
- در حالی که بسیاری از کشورها به بودجه برنامه های چندجانبه در افغانستان کمک کرده اند، اتحادیه اروپا، انگلستان و ایالات متحده سه بزرگترین کمک کننده بوده اند.^{۲۲} یک برنامه چند جانبه اخیر، برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل، از اکتوبر ۲۰۱۷ آغاز شده و تاکنون تقریباً ۱۳۴ میلیون دالر هزینه کرده است که ۵۱ میلیون دالر آن از سوی دولت امریکا پرداخت شده است.^{۲۳} از آنجا که برنامه های چند جانبه از سوی بسیاری از کمک کنندگان تأمین می شوند، گزارش برنامه، به جزئیات اینکه

شکل ۲

سهام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در برنامه های انتخاباتی افغانستان

* داده های مالی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی میزان پرداخت برای انتخابات افغانستان در سال ۲۰۰۵ را در سال ۲۰۰۸ نشان می دهد.

منبع: تحلیل سیگار از درخواست داده های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۱۳ جنوری ۲۰۲۰.

بودجه هر کمک کننده به کجا رفته و کدام اهداف خاص را حمایت کرده است و نتیجه سرمایه گذاری آن کشور خاص را مشخص نمیسازد. تمام بودجه ایالات متحده برای حمایت از انتخابات افغانستان از طریق اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تامین شده است. از ۶۲۰ میلیون دلری که این اداره از سال ۲۰۰۳ در روند انتخابات افغانستان هزینه کرده است، ۵۶ درصد آن به برنامه های چندجانبه اختصاص داده شده است (شکل ۲ مشاهده شود).^{۲۴}

برای تکمیل این برنامه های بزرگ چندین جانبه، که به طور معمول تلاش های شان را بر حمایت از کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی متمرکز کرده اند، ایالات متحده و سایر دولت های کمک کننده به طور جداگانه برنامه های دو جانبه را برای حمایت از سایر بخشهای روند انتخابات اجرا می کنند. به عنوان مثال، این برنامه ها به سازمان های جامعه مدنی برای حمایت از نظارت غیر حزبی در انتخابات، آموزش ناظران انتخاباتی حزبی، تقویت احزاب سیاسی و انجام کمپاین های مدنی آموزشی در مورد پروسه رای دهی، پرداخت می کنند.^{۲۵} در حالیکه کمک های مالی برای افغانستان کاهش یافته است، بیشترین کاهش در برنامه های دو جانبه بوده است؛ ایالات متحده منابع باقیمانده خود را بر برنامه های چندین جانبه حمایت از نهادهای انتخاباتی دولت افغانستان مانند کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی متمرکز کرده است. از ۶۲۰ میلیون دالر هزینه شده توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی برای روند انتخابات افغانستان از سال ۲۰۰۳، ۴۴ درصد به این برنامه های دو جانبه اختصاص داده شده است.

کمک انتخاباتی ایالات متحده در افغانستان: حمایت نامتعادل، تلاش برای ایجاد نهاد های انتخاباتی پایدار و توانمند را تضعیف می کند

در طول ۱۵ سال گذشته، کمک کنندگان به طور فزاینده از دولت افغانستان خواسته اند تا مسوولیت بیشتری را در تأمین بودجه و اداره انتخابات خود به عهده گیرد.^{۲۶} با این حال، کمک کنندگان اکثراً کاهش مشارکت مستقیم خود در انتخابات افغانستان را دشوار می دانند. مشکلاتی که پس از انتخابات بوجود آمده است، به اثبات رسانیده که منابع بیشتری - نه کمتر - نیاز شده است. با این وجود، کمک های غیرنظامی ایالات متحده و بین المللی به افغانستان - به شمول حمایت های انتخاباتی - برای یک دهه روند نزولی داشته است.^{۲۷}

برای این گزارش، سیگار چندین مورد مهم در مورد حمایت ایالات متحده از انتخابات افغانستان پیدا کرد. به طور خاص، سیگار دریافت که زمان ارائه کمک به انتخابات توسط ایالات متحده - و سایر کمک کنندگان - تأثیر مهمی در پایداری طولانی مدت نهاد های انتخاباتی افغانستان دارد.

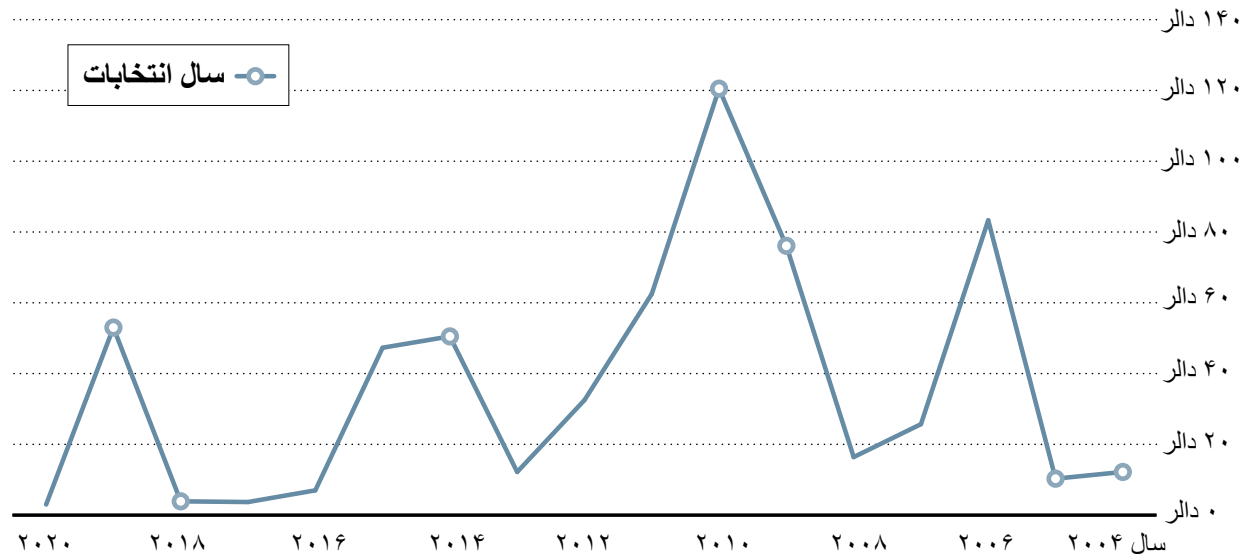
روشی که دولت ایالات متحده از روند انتخابات افغانستان حمایت می کند، دوره ای و ناهموار است و برای ساختن ظرفیت نهادهای انتخاباتی هنگامی که انتخابات سال ها فاصله دارد، اندک است و با نزدیک شدن انتخابات، حمایت خود را افزایش می دهد. در آن زمان، برای ایجاد ظرفیت نهادی، اکثراً، خیلی دیر می باشد. هنگامی که یک انتخابات به پایان میرسد، توجه و هزینه های کمک کننده کاهش می یابد و فرصت های کمک به ایجاد نهادهای انتخاباتی بهتر و دستیابی به اصلاحات اساسی در انتخابات از دست می رود. سالها بعد، با نزدیک شدن به انتخابات بعدی، کمک کنندگان درگیر می شوند و همان مسایل تکرار می شود (شکل ۳ مشاهده شود). این نمونه برای اطمینان از وقوع انتخابات کافی است - که مطمئناً اتفاقی کمی در افغانستان نیست - اما توانایی کمک کنندگان در پرورش یک روند انتخابات پایدار را به شدت محدود می کند.

این حمایت دوره ای همچنان ارزیابی کیفیت کمک های انتخاباتی را دشوارتر میسازد. به عنوان مثال، کمک کنندگان بارها در ایجاد یک دیتابیس شکایات انتخاباتی به مقامات افغان کمک کرده اند و موفق نشده اند. تاخیر در زمان مداخلات کمک کننده احتمالاً به این عدم موفقیت کمک کرده و ارزیابی کیفیت مداخلات را دشوار ساخته است. در چنین حالت، حتی بهترین مداخله تخنیکی نیز شاید ناکافی باشد. به همین دلیل، سیگار بیشترین تجزیه و تحلیل خود را در مورد حمایت انتخاباتی ایالات متحده به درک - و گرفتن درس ها از - این نمونه دوره ای حمایت کمک کنندگان اختصاص داده است، همانطور که در فصل ۹ شرح داده شده است.

شکل ۳

سیلاب ها و خشکسالی ها: مساعدت انتخاباتی ایالات متحده در افغانستان (میلیون ها دالر)

نوت: دربرگیرنده کمک های دوجانبه و چندجانبه از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی میشود
منبع: اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جواب به درخواست ارقام و داده از سوی سیگار، ۱۳ جنوری، ۲۰۲۰.

تاریخچه حمایت از انتخابات از سوی ایالات متحده و کمک کنندگان: افزایش مقیاس بودجوی انتخابات (۲۰۰۳-۲۰۱۰)

در جریان اولین انتخابات افغانستان پس از طالبان در سالهای ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵، سازمان ملل نقش اساسی را در کمک به دولت نوپای افغانستان برای مدیریت انتخابات ایفا کرد. نهاد مشترک مدیریت انتخابات، که در سال ۲۰۰۳ تشکیل شد، توسط یک کمیسیون ۱۱ نفره رهبری میشد که متشکل از شش افغان و پنج کمیشنر بین المللی بود که از سوی ۵۷۵ کارشناس بین المللی حمایت می شد.^{۲۸} نهاد مشترک مدیریت انتخابات، نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری این کشور در اکتوبر ۲۰۰۴ را بر عهده داشت - تلاش گسترده ای که مستلزم ثبت نام رای دهندگان از ابتدا در سراسر کشور بود. در عمل، سازمان ملل این اطمینان را ایجاد نمود که انتخابات ۲۰۰۴ در حالی برگزار شود که کارمندان این نهاد به طور مستقیم بسیاری از وظایف نهاد مشترک مدیریت انتخابات را بر عهده گیرند.^{۲۹} علاوه بر این، فقط برای یک بار، رای دهی برای افغان های مقیم در ایران و پاکستان گسترش یافت که بزرگترین برنامه ثبت نام و رای دهی در خارج از کشور در سراسر جهان بود.^{۳۰}

در سپتمبر ۲۰۰۵، نهاد مشترک مدیریت انتخابات از اولین انتخابات مدرن ولسی جرگه و شورای ولایتی کشور حمایت کرد. این بار، نهاد مشترک مدیریت انتخابات شامل ۱۳ کمیشنر بود که چهار تن آنان کارشناسان بین المللی منصوب شده توسط سازمان ملل بودند.^{۳۱} تعداد متخصصان بین المللی حمایت کننده از نهاد مشترک مدیریت انتخابات به همان اندازه سال ۲۰۰۴ باقی ماند، اما پس از پایان انتخابات پارلمانی به طور قابل توجهی کاهش پیدا کرد.^{۳۲} فرمان ریاست جمهوری در سال ۲۰۰۵ به نهاد مشترک مدیریت انتخابات اجازه داد تا با ایجاد کمیسیون شکایت های انتخاباتی برای اولین بار نقص موجود در نسخه قبلی این نهاد را اصلاح کند. این نهاد جدید تحت مدیریت کارشناسان بین المللی منصوب سازمان ملل متحد قرار داشت که سه نفر از پنج کمیشنر کمیسیون شکایت های انتخاباتی را تشکیل میدادند.^{۳۳}

در پایان سال ۲۰۰۵، نهاد مشترک مدیریت انتخابات منحل شد و کمیسیون مستقل انتخابات به طور دائمی تأسیس شد.^{۳۴} تا آن زمان، مشاوران بین المللی کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی بیشتر کارهای این نهاد ها را در سطح دفاتر مرکزی و ولایتی انجام میدادند.^{۳۵} با این حال، جامعه بین المللی پس از پایان انتخابات ۲۰۰۵ در راستای ظرفیت سازی کمیسیون مستقل انتخابات ناکام بود. یک برنامه ظرفیت سازی در سال ۲۰۰۵ که توسط سازمان ملل و کمیسیون مستقل انتخابات تهیه شده بود، هرگز عملی نشد، احتمالاً به دلیل کاهش سطح بودجه کمک کنندگان پس از انتخابات ۲۰۰۵.^{۳۶} به گفته یک مقام بین المللی، "کمیسیون مستقل انتخابات به دلیل کاهش ناگهانی کمک ها، ظرفیت عظیمی را پس از انتخابات ۲۰۰۵ از دست داد."^{۳۷} این یک موضوع تکراری در طول کمک های کمک کنندگان به انتخابات افغانستان بوده است، که در فصل ۹ به آن پرداخته شده است.

در اکتوبر ۲۰۰۶، کمک کنندگان برنامه حمایت انتخاباتی جدید چندجانبه تحت هدایت سازمان ملل را آغاز کردند: افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا. این برنامه وسیله اصلی جامعه بین المللی برای حمایت از انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای ولایتی ۲۰۰۹ و همچنان انتخابات ولسی جرگه سال ۲۰۱۰ بود.^{۳۸} در ابتدا، برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا دامنه وسیعی داشت، به شمول حمایت از آموزش مدنی و کمک تخنیکی به کمیسیون مستقل انتخابات، کمیسیون شکایت های انتخاباتی و ناظران داخلی.^{۳۹} مارگی کوک، که به عنوان مسوول انتخاباتی این برنامه در دوره انتخابات سال ۲۰۰۹ کار می کرد، دامنه گسترده برنامه را در ۱۵ ماه قبل از روز انتخابات به عنوان "یک کار عظیم و غیرممکن" توصیف کرد. وی گفت کمک کنندگان نتوانستند درک کنند که ایجاد ظرفیت در چارچوب زمانی تعیین شده برای این برنامه غیرممکن است و به همین دلیل این برنامه به ناکامی میانجامد.^{۴۰}

علاوه بر این، کمک کنندگان برنامه هایی را برای تکمیل کار برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، تأمین کردند. به عنوان مثال، با بودجه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، آژانس توسعه بین المللی کانادا، برنامه توسعه سازمان ملل و انستیتوت ملی دموکراتیک، در ایجاد موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا)، یکی از برجسته ترین سازمان های نظارت داخلی در کشور کمک کردند. انستیتوت ملی دموکراتیک همچنان به افغانها کمک کرد تا احزاب سیاسی را توسعه دهند، نامزدهای زن را آموزش دهند و روندهای سیاسی را در شورای ملی و شورای ولایتی تقویت کنند.^{۴۱} اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در دوره انتخابات ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ از یک برنامه آموزشی مدنی نه تنها به منظور آگاهی دهی در مورد انتخابات حمایت کرد، بلکه بخاطر تقویت درک بیشتر از مسائل حکومتداری، مانند کارکردهای سه قوه دولت افغانستان و رابطه بین اسلام و دموکراسی آن را تمویل نمود.^{۴۲} یک ارزیابی طرف ثالث از این برنامه نشان داد که شرکت کنندگان آن برای رای دهی ثبت نام کرده و رأی دادن را به عنوان یک مسئولیت شخصی در نظر داشتند.^{۴۳}

در سال ۲۰۰۹، تعداد متخصصین مسلکی بین المللی به ۱۵۰ مشاور کاهش یافت. در یک تغییر اساسی نسبت به نهاد مشترک مدیریت انتخابات در سال های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵، هیچ کمیشنر بین المللی در کمیسیون مستقل انتخابات جدید شرکت نکرد.^{۴۴} کمیسیون مستقل انتخابات جدید، که کمیشنران آن از سوی رئیس جمهور حامد کرزی منصوب شده بودند، به دلیل عدم استقلالیت مورد انتقاد قرار گرفتند.^{۴۵} با این وجود، کمیسیون شکایت های انتخاباتی در سال ۲۰۰۹، همان تعداد کمیشنر های بین المللی را که در سال ۲۰۰۵ در خود داشت، حفظ کرده بود: سه نفر از جمع پنج تن.^{۴۶}

براساس گزارش نهاد دموکراسی بین المللی که توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تمویل شده بود، رئیس جمهور کرزی می خواست قبل از انتخابات ۲۰۱۰ کمیشنر های بین المللی را از کمیسیون شکایت های انتخاباتی حذف نماید. جامعه بین المللی با مشروط ساختن بودجه خود به توافق رئیس جمهور مبنی بر اجازه دادن به فعالیت دو کمیشنر بین المللی در کمیسیون شکایت های انتخاباتی، یک فرد کمتر از انتخابات سال های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۹، پاسخ داد. بر اساس همان گزارش، بسیاری از تحلیلگران، کمیشنر های بین المللی انتخابات ۲۰۰۹ را "بعنوان ناجی و کمک به مشروعیت [همان انتخابات]" می دانستند.^{۴۷}

باوجود حمایت وسیع جامعه بین المللی و کمک بودجوی از کل روند انتخابات در این دوره، کارکنان برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا دوباره مجبور شدند که اهداف ایجاد ظرفیت را متوقف سازند تا اطمینان حاصل شود که کمیسیون ها کارهای عملیاتی سریعتر لازم برای برگزاری انتخابات ۲۰۰۹ را انجام می دهند.^{۴۸} در گزارش بازرسی ماه سپتامبر ۲۰۰۹، سیگار ابراز نگرانی کرد که برنامه انکشافی سازمان ملل "استراتژی بلند مدت ایجاد ظرفیت برای اطمینان از انتقال مهارت ها ایجاد نکرده است"، با اشاره به "تاامیدی کمک کنندگان از عدم تمرکز بر پایداری."^{۴۹}

نتایج انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۹ از سوی یک چالشگر، عبدالله عبدالله، مورد اعتراض قرار گرفت. پس از آنکه کمیسیون شکایات انتخاباتی امر بازرسی گسترده صندوق های رای دهی را برای کشف تقلب صادر کرد، کارشناسان سازمان ملل رویکردی را برای بازشماری نمونه تصادفی صندوق های رای طراحی کردند.^{۵۰} این تفتیش منجر به ابطال بیش از ۱.۱ میلیون رای شد و رئیس جمهور کرسی را زیر اکثریت آرا قرار داد، که به برگزاری دور بعدی انتخابات منجر میشد.^{۵۱} نقش برجسته‌ی را که کارشناسان سازمان ملل متحد ایفا میکردند، تغییرات مکرر در طرز العمل و عدم شفافیت در روند کار، به این تصور که نتایج توسط سازمان ملل متحد بالای کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی تحمیل می شوند، دامن میزد.^{۵۲} در پایان، رقیب کرسی، عبدالله عبدالله، نام خود را از فهرست کاندیدان خارج کرد و گفت که او این اعتماد را که این پروژه نتیجه معتبری را به بار آورد، از دست داده است.^{۵۳}

در سال ۲۰۱۰، اهداف برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، برای حمایت از کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی و اصلاحات انتخاباتی دراز مدت محدود شد، که موضوع نظارت از طریق یک پروژه جداگانه نیاز به حمایت داشت.^{۵۴} تضاد منافع در سال ۲۰۰۹ زمانی آشکار شد که برنامه انکشاف سازمان ملل همان مشاور بین المللی را برای حمایت همزمان از کمیسیون مستقل انتخابات و گروه اصلی نظارت داخلی، فیفا استخدام کرد. نقش فیفا شامل ارزیابی موثریت و شفافیت عملکرد کمیسیون مستقل انتخابات بود.^{۵۵} مطابق با تقسیم کار جدید، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی برنامه‌ای را به نام تقویت نهادهای سیاسی و جامعه مدنی ایجاد کرد.^{۵۶} از آن زمان، کمک کنندگان حمایت از ناظران انتخابات در افغانستان را به صورت دو جانبه و نه از طریق صندوق اعتماد چند جانبه انجام میدهند.

در آستانه انتخابات ۲۰۱۰، ظرفیت سازی دوباره در حاشیه قرار گرفت. بر اساس گزارش ارزیابی نهایی برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، تلاش های سنتی برای ایجاد ظرفیت به دلیل "محدودیت های ایجاد شده توسط موارد اضطراری پروژه انتخابات" به طور جدی به تاخیر افتاد. این گزارش پیشنهاد می کند که "باید ظرفیت سازی جدی تری انجام شود... در دوره بین انتخابات."^{۵۷}

تاریخچه حمایت از انتخابات از سوی ایالات متحده و کمک کنندگان: انتقال به انتخابات به رهبری افغانستان (۲۰۱۱ - ۲۰۱۴)

برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) در سال ۲۰۱۱ به پایان رسید و جایگزین آن یک پروژه دیگر برنامه انکشاف سازمان ملل (ایلیکت ۲) شد که از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ تطبیق شد.^{۵۸} برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۲ از انتخابات ریاست جمهوری و شورا های ولایتی سال ۲۰۱۴ حمایت کرد.^{۵۹} با درک اینکه برنامه قبلی بسیار بزرگ و پیچیده بود، کمک کنندگان ۱۷ ماه اول کار ایلیکت ۲ را در زمینه ایجاد ظرفیت کمیسیون مستقل انتخابات متمرکز ساختند. با این حال، دامنه این پروژه بعداً به طور قابل توجهی گسترش یافت تا حمایت تخنیکی و عملیاتی از انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای ولایتی ۲۰۱۴ و همچنان حمایت از انتخابات پلان شده پارلمانی و شوراهای ولسوالی ۲۰۱۵ را پوشش دهد.^{۶۰} این پروژه علاوه بر کمیسیون مستقل انتخابات، باوجود داشتن تنها یک دهم پرسونل سال ۲۰۰۵، کمیسیون شکایت های انتخاباتی را نیز حمایت کرد.^{۶۱}

دیدار مقامات سازمان ملل با کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات برای بحث در مورد تفتیش انتخابات ریاست جمهوری، ۱۱ آگست ۲۰۱۴. (عکس از یونا، عکاس فردین واعظی)

همانند ایلکت در سال ۲۰۰۹، دامنه اصلاح شده ایلکت ۲ غیرواقعی ثابت شد و آن برنامه مجبور شد به جای ایجاد ظرفیت و اصلاحات طولانی مدت، بر نیازهای عملیاتی فوری تمرکز کند. بر اساس ارزیابی نهایی برنامه، "به دلیل حالت عملیاتی آماده سازی انتخابات بیشتر فرصت برای انجام وظیفه اساسی در زمینه ایجاد ظرفیت دراز مدت کاهش یافت."^{۶۲} با نزدیکتر شدن سریع انتخابات ۲۰۱۴، برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فرد ۲ گزینه‌ای جز تمرکز بر "ظرفیت فردی" نداشت، در حالی که "تقویت پایدار ظرفیت نهادی آن" "به آینده موکول شد."^{۶۳}

ایالات متحده همچنان طی این مدت از مجموعه‌ای از برنامه‌های دو جانبه پشتیبانی کرده است. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی حداقل هفت برنامه مختلف را تمویل مالی کرد، در حالی که سفارت امریکا در کابل نیز ۸ میلیون دالر دیگر را به منظور آگاهی دهی از انتخابات و تشویق به مشارکت، به ویژه از سوی زنان و جوانان، هزینه کرد.^{۶۴} برنامه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی دارای اهداف مختلفی بود، از جمله تقویت ظرفیت احزاب و ائتلاف های سیاسی، بهبود نظارت داخلی انتخابات، تسهیل نظارت بین المللی انتخابات و تشویق مشارکت بیشتر شهروندان.^{۶۵}

دو برنامه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، یکی حمایت از افزایش مشارکت انتخاباتی در افغانستان و دیگر اصلاحات انتخاباتی افغانستان و دادخواهی مدنی، از بحث و گفتگو در مورد چارچوب قانونی انتخابات افغانستان و نهادهای انتخاباتی حمایت کرد که منجر به اصلاحات اساسی در قانون جدید انتخابات سال ۲۰۱۳ شد.^{۶۶} قانون جدید اولین موردی بود که با اکثریت رای هر دو مجلس پارلمان تصویب شد، بر خلاف اینکه فقط با حکم رئیس جمهور به میان آمده باشد.^{۶۷} این همچنان باعث شد تا کمیسیون شکایات انتخاباتی - که تا آزمون چهار ماه قبل از انتخابات تشکیل میشد و دو ماه بعد منحل - به یک نهاد دائمی مبدل شود. سرانجام قانون، پروسه شفاف تری را برای انتصاب کمیشنران جدید کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی ایجاد کرد، طوری که در فصل ۵ شرح داده شده است.^{۶۸} با وجود اهمیت کمک های این برنامه های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به اصلاحات انتخاباتی، دفتر سرمفتش این اداره سوالاتی را در مورد پایداری سرمایه گذاری های گسترده بر جامعه مدنی افغانستان در دوره انتخابات ۲۰۱۴ مطرح کرد، و نتیجه گرفت که برنامه های حمایت از کمیسیون انتخابات و نظارت بر انتخابات باید زودتر آغاز میشد.^{۶۹}

همانند سال ۲۰۰۹، نتیجه انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ مورد مناقشه قرار گرفت. پس از آنکه نه اشرف غنی و نه عبدالله عبدالله اکثریت آرا را کسب توانست، هر دو نامزد مجبور به رفتن به دور دوم شدند. شواهد پر کردن آرای تقلبی در دور دوم، کمیسیون مستقل انتخابات را وادار به تفتیش صد درصدی و بی نظیر بیش از ۸ میلیون رأی با نظارت بین المللی کرد.^{۷۰} در تلاش برای افزایش شفافیت و اعتبار تفتیش، کمک کنندگان بیش از ۲۰۰ ناظر بین المللی را بسیج کردند.^{۷۱} مشاوران سازمان ملل متحد در تفتیش نقش اساسی داشتند و مقامات کمیسیون مستقل انتخابات با مشورت با آنها تصمیماتی را در مورد باطل ساختن بعضی آرا اتخاذ کردند. مشاوران سازمان ملل همچنان معیار های را برای تجزیه و تحلیل آرای مشابه علامت گذاری کردند تا مشخص شود کدام آرا ممکن است به طور تقلبی توسط یک فرد چندین بار مشخص شده باشد.^{۷۲}

این تلاش ها برای جلب حمایت عبدالله عبدالله از روند تفتیش ناکافی بود و وی در آگست سال ۲۰۱۴ ناظران خود را به دلیل این که معیارهای باطل ساختن آرا، همه آرای تقلبی را مشخص نتوانست، از این پروسه بیرون کرد.^{۷۳} این روند به حالت تعلیق درآمد و تنها پس از آنکه جان کری، وزیر خارجه ایالات متحده امریکا توافق نامه تقسیم قدرت بین نامزد ها را میانجیگری کرد، حل و فصل شد.^{۷۴} انتخابات ۲۰۱۴ برای اولین بار منجر به انتقال مسالمت آمیز قدرت در تاریخ معاصر افغانستان شد.^{۷۵}

تاریخچه حمایت انتخابات از سوی ایالات متحده و دیگر کمک کنندگان: مدیریت انتخابات در میان عقب نشینی نیرو های ائتلاف (۲۰۱۴-۲۰۱۹)

توافق نامه سپتمبر ۲۰۱۴ که دولت وحدت ملی را ایجاد کرد، دولت جدید را متعهد کرد که برخی از اصلاحات انتخاباتی را دنبال کند و کمیسیون ویژه اصلاح انتخاباتی را ایجاد کند.^{۷۶} برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا در جولای ۲۰۱۵ پنج ماه قبل از معیاد تعیین شده و فقط یک ماه بعد از ایجاد کمیسیون اصلاحات انتخاباتی، ختم شد.^{۷۷} این بدان معنا بود که مساعدت های کمک کنندگان زمانی که دولت افغانستان تلاش خود را برای ایجاد اصلاحات پیچیده انتخاباتی آغاز می کرد، کاهش یافت.^{۷۸}

برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۲ با یک برنامه موقت زیر نام طرح آغاز پروژه جاگزین شد که از آگست ۲۰۱۵ تا دسمبر ۲۰۱۷ ادامه داشت. در حالی که برخی از کمک های اضافی برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۲ به برنامه جدید منتقل شد، ایالات متحده تنها کمک کننده ی بود که بودجه تازه را برای این برنامه اختصاص داد که برای کارکنان یک ساختار کافی بود تا "عملیات خود را حفظ نماید و به ارائه کمک های اساسی ادامه دهد."^{۷۹} در بهار سال ۲۰۱۵، تیم کمک تخنیکی که با کمیسیون مستقل انتخابات کار می کرد فقط به چهار نفر تقلیل یافت و حمایت از کمیسیون شکایت های انتخاباتی کاملاً قطع شد.^{۸۰}

همانند برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۲، برنامه طرح آغاز پروژه در اواخر موجودیت خود از برنامه های انتخاباتی غیر دولتی، مانند ناظران غیرحزبی حمایت نکرد.^{۸۱} در همان زمان، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی بودجه برنامه های دو جانبه را که از گروه های جامعه مدنی که در امور مربوط به انتخابات کار میکردند، قطع نمود. به گفته یکی از شرکای اجرایی، بخش انتخابات برنامه اصلاحات انتخاباتی و دادگاهی مدنی افغانستان توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی حین اتمام انتخابات بسته شد آن هم در زمانی که ذینفعان جامعه مدنی این کشور در حمایت از اصلاحات انتخاباتی از خود تحرک نشان میدادند، که این امر توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به عنوان یک هدف نیز تعیین شده بود.^{۸۲}

تنها ۹ ماه قبل از تاریخ اولیه انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، کمک کنندگان برنامه دیگری را زیر نام پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل ایجاد کردند.^{۸۳} به گفته اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، تأخیر در راه اندازی پروژه حمایت از

انتخابات عمدتاً به ماه‌ها بحث در مورد استفاده از تکنالوژی های انتخابات و آماده سازی های طولانی مدت تخنیکی توسط دولت افغانستان گره خورده بود.^{۸۴} این برنامه به مراتب کوچکتر از دو برنامه مهم دیگر سازمان ملل متحد، هر یک برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا و نسخه دوم آن، بود و در تلاش بر آن بود تا فهرست بلند پروازانه اهداف خود را در مدت کوتاهی قبل از انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ و ریاست جمهوری ۲۰۱۹ تطبیق نماید.^{۸۵} فقط سه ماه قبل از روز انتخابات ۲۰۱۸، این برنامه کمتر از یک چهارم مشاوران بین المللی نسبت به برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۲ را داشت و تنها ۵ درصد نسخه اول این برنامه را.^{۸۶}

پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد علاوه بر وظایف گسترده حمایت از کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی در برگزاری انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، بر بهبود ظرفیت این دو نهاد و حمایت از آنها در تهیه برنامه های استراتژیک و عملیاتی جامع تر برای بهبود ظرفیت و پایداری آنها تمرکز داشت.^{۸۷} با این حال، با وجود زمان کم قبل از انتخابات ۲۰۱۸، و پس از آن زمان کمی بین انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، به نظر نمی رسد که کمیسیون مستقل انتخابات یک برنامه استراتژیک را به اتمام رسانده باشد، و به گفته یک مشاور ارشد انتخابات، برنامه ریزی عملیاتی "بسیار عادی" بود و جزئیات مهم را در برداشت. (به فصل ۳ مراجعه شود).^{۸۸}

کمیسیون شکایت های انتخاباتی با مشکلات مشابهی روبرو شد که بیشتر خطرات اصلی کمک سریع انتخاباتی را نشان میداد. در حالی که برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی ۲ حمایت خود به کمیسیون شکایت های انتخاباتی را در سال ۲۰۱۵ متوقف میساخت، مشاوران این برنامه به کمیسیون شکایت های انتخاباتی کمک کردند تا یک برنامه استراتژیک برای این سازمان تهیه کنند که تا سال ۲۰۱۹ ادامه یافت.^{۸۹} پنج سال بعد در یک مصاحبه، سیگار از یک مشاور پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل پرسید که آیا این طرح توسط کمیسیون شکایت های انتخاباتی مورد استفاده قرار گرفته است یا خیر. با این حال، نه این مشاور و نه کمیسیون شکایت های انتخاباتی از وجود این طرح آگاه بودند، و این نشان می دهد که اسناد بنیادی تهیه شده با هزینه های زیاد برای کمک کنندگان در میان انتخابات و در جریان نوسان حمایتی از بین می روند.^{۹۰} (سیگار نسخه ای از برنامه استراتژیک را به درخواست مشاور ارائه داد).

معاون وزارت امور خارجه ایالات متحده آلیس ولز با کمیشنران کمیسیون شکایت های انتخاباتی در سفارت امریکا در کابل در مورد انتخابات آینده ریاست جمهوری ملاقات میکند، ۱۳ می ۲۰۱۹. (عکس سفارت امریکا در کابل)

همانطور که در فصل ۶ به تفصیل آمده است، حمایت کمیسیون شکایت های انتخاباتی تحت برنامه سازمان ملل نیز بسیار کم و خیلی دیر بود.^{۹۱} در انتخابات قبلی، حمایت کمک کنندگان از کمیسیون مستقل انتخابات مستقیماً انجام می شد، در حالی که حمایت از کمیسیون شکایت های انتخاباتی با قرارداد بیرونی انجام می شد که به این کمیسیون جریان اختصاصی بودجه را میسر میساخت. در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل به طور مستقیم بودجه کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی را تأمین میکرد، که به این معنی بود که کمیسیون شکایت های انتخاباتی برای زمان و توجه مشاوران تخنیکي مجبور به رقابت با کمیسیون مستقل انتخابات بود که منابع بهتر در اختیار داشت.^{۹۲} چون کمیسیون شکایت های انتخاباتی نقش اساسی در پاسخگو قرار دادن کمیسیون مستقل انتخابات دارد، این تصمیم همچنان منجر به تضاد منافع شد زیرا همان افراد به طور همزمان به عنوان مشاور در هر دو کمیسیون خدمت می کردند.^{۹۳} ارزیابی میان مدت پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل نشان داد که همانند دوره های قبلی انتخابات، دامنه برنامه بگونه غیر واقعی بلند پروازانه بود. با توجه به اینکه ساخت ظرفیت در نزدیکی انتخابات به حاشیه رفته بود، این گزارش پیشنهاد کرد تا این برنامه پس از نشر نتایج نهایی انتخابات ۲۰۱۹ تمدید شود. به طور خاص، در این گزارش آمده است که مرور برنامه های استراتژیک کمیسیون های مستقل انتخابات و شکایت های انتخاباتی باید "اولویت های اصلی" پس از انتخابات ۲۰۱۹ باشد.^{۹۴}

اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تنها کمک کننده ی بود که از برنامه نظارت داخلی در انتخابات ۲۰۱۸ تحت برنامه دوجانبه تقویت مشارکت مدنی در انتخابات افغانستان، حمایت کرد.^{۹۵} با این حال، این حمایت حتی بیشتر از حمایت کمک کنندگان به کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی به تأخیر افتاد. شرکای محلی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تنها ۲۰ روز قبل از انتخابات سال ۲۰۱۸ بودجه دریافت کردند، که این موضوع موثریت آنها را تضعیف کرد.^{۹۶} در حالیکه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به ناظران غیر حزبی آموزش میداد، این تأخیرها به این معنی بود که در سال ۲۰۱۸ برای نخستین بار در انتخابات مدرن افغانستان هیچ برنامه آموزشی برای نمایندگان کاندید ها ارائه نشد - کارکنان تیم های انتخاباتی از نامزد ها معاش می گرفتند تا به عنوان مدافع آنان و ناظر پروسه انتخابات کار کنند.^{۹۷}

با این حال، تا سال ۲۰۱۹، برای تقریباً ۸۶۰۰ نماینده حزبی آموزش داده شد، که به نوبه خود ده ها هزار نفر دیگر را از طریق برنامه آموزش مریان آموزش دادند. در آن پروسه، تقریباً ۵۰۰۰۰ دفترچه راهنمای چاپ شده برای نماینده گان نامزدهای انتخاباتی توزیع شد.^{۹۸} در آن سال، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی بار دیگر تنها کمک کننده ی بود که از طریق برنامه دوجانبه تقویت مشارکت مدنی در انتخابات افغانستان از ناظران داخلی حمایت می کرد.^{۹۹} این بودجه در نهایت از استقرار ۶۷۱۱ ناظر در روز انتخابات ۲۰۱۹ حمایت کرد و تقریباً ۸۵ درصد مراکز باز رای دهی را تحت پوشش قرار داد.^{۱۰۰} یک پیشرفت در تلاش برای نظارت انتخابات ۲۰۱۹ معرفی سیستم بهتر ردیابی مکان ناظران بود، که باعث افزایش اعتماد اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در گزارش دهی شد (به فصل ۸ مراجعه شود).^{۱۰۱}

یک گزارش پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل تمام روش هایی را مستند سازی کرد که چگونه کار کمیسیون مستقل انتخابات در آماده سازی انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ با تصویب دیر هنگام تأیید رای دهندگان با تکنالوژی بایومتریک دشوارتر شد.^{۱۰۲} دولت افغانستان با غلبه بر کمیسیون مستقل انتخابات، اعلام کرد که از تأیید رای دهندگان با سیستم بایومتریک در کمتر از یک ماه قبل از روز انتخابات استفاده خواهد کرد.^{۱۰۳} از اوایل سال ۲۰۱۷، رئیس جمهور غنی جامعه بین المللی را تحت فشار قرار داده بود تا برای چهار نوع جدید تکنالوژی انتخاباتی هزینه پردازند.^{۱۰۴} در حالی که جامعه بین المللی بیشتر در برابر این فشار مقاومت می کرد، کمیسیون مستقل انتخابات قصد خود را برای استفاده از تکنالوژی بایومتریک در سپتامبر ۲۰۱۸ چند هفته قبل از انتخابات پارلمانی اعلام کرد.^{۱۰۵} در يك یادداشت تخنیکي برای کمیسیون مستقل انتخابات، مشاوران پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل پیش بینی کردند که با وارد کردن تکنالوژی جدید در آخرین دقیقه، مشکلات حقوقی، تخنیکي و عملیاتی مهمی به وجود خواهد آمد.^{۱۰۶} این پیش بینی ها که بیشتر مورد توجه قرار نگرفتند، دقیق ثابت شدند. (به فصل ۷ مراجعه شود).^{۱۰۷}

انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ از چالش های مشابه مرتبط با پذیرش دیرنگام تکنالوژی جدید و همچنان ادامه چالش های موجود با تکنالوژی موجود رنج برد.^{۱۰۸} در حالی که تاییدی بایومتریک ممکن سبب کاهش برخی از انواع تقلب ها، مانند پر کردن آرا شده باشد، اما همچنان منجر به بحث و جدال در طی پروسه های حل اختلافات انتخاباتی پس از انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ شد.^{۱۰۹} برای کمک به رفع مشکلات پیش آمده در انتخابات ۲۰۱۸، دو کمیسیون انتخابات افغانستان هر کدام دو مشاور بین المللی فاقد صلاحیت رأی را بدست آوردند که در سال ۲۰۱۹ به عنوان کمیشنر خدمت می کردند - اولین بار برای کمیسیون مستقل انتخابات از سال ۲۰۰۵ بدینسو و اولین بار برای کمیسیون شکایت های انتخاباتی از سال ۲۰۱۰ بدینسو.^{۱۱۰} تاثیر این دو کمیشنر فاقد صلاحیت رأی تاکنون نامشخص است.^{۱۱۱}

دوره انتخابات ۲۰۱۹ شاهد تحولات مختلفی بود. قانون انتخابات ۲۰۱۹ پروسه جدیدی را برای شناسایی کمیشنر های انتخابات ایجاد کرد که صدای بیشتری به احزاب سیاسی و سازمان های جامعه مدنی داد (فصل ۵ مشاهده شود)، و انتخابات آن سال نخستین باری بود که دولت افغانستان بیشترین هزینه های انتخابات را پرداخت کرد.^{۱۱۲}

انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ نیز مورد مناقشه قرار گرفت. در فبروری ۲۰۲۰، اشرف غنی و عبدالله عبدالله هر دو خود را برنده اعلام کردند و مراسم تحلیف جداگانه را برگزار کردند.^{۱۱۳} مایکل پمپو وزیر خارجه ایالات متحده به کابل سفر کرد و از هر دو نامزد خواستار تشکیل یک دولت فراگیر شد، همان کاری که وزیر خارجه قبلی ایالات متحده در سال ۲۰۱۴ انجام داده بود. عدم موافقت غنی و عبدالله در حل اختلافات شان به سرعت ایالات متحده را واداشت تا تهدید به قطع سالانه یک میلیارد دالر کمک به دولت افغانستان کند.^{۱۱۴} با این حال در ماه می سال ۲۰۲۰ دو طرف یک توافقنامه جدید برای تقسیم قدرت امضا کردند که به غنی ریاست جمهوری و برای عبدالله، ضمن دیگر مقررات، نقش کلیدی در تلاش های صلح را داد و به نظر میرسد که ایالات متحده تهدید کاهش بودجه را کنار گذاشته است.^{۱۱۵} مانند توافقنامه که دولت وحدت ملی را ایجاد کرد، توافقنامه سال ۲۰۲۰ متعهد به برگزاری انتخابات در سطوح محلی از جمله شورا های ولایتی، ولسوالی و شاروالی ها شد. همچنان مانند توافق سال ۲۰۱۴، دولت متعهد به انجام اصلاحات انتخاباتی شد که دولت قبلی هرگز به آن موفق نشد. این موارد شامل تغییر در سیستم انتخابات کنونی، اصلاح قانون اساسی برای "تغییر ساختار دولت"، "استفاده معیاری" از تکنالوژی بایومتریک و ایجاد ادارات محلی جدید، میباشد.^{۱۱۶}

پیامدهای موجود در هر تصمیم مربوط به انتخابات دلهره آور است: تعیین اینکه کدام مراکز رأی دهی برای باز شدن به اندازه کافی امن است، چه کسی کارمندان کمیسیون ها را تعیین میکنند، روند ثبت نام رأی دهندگان، نحوه برخورد تکنالوژی انتخابات با تقلب و هویت ناظران انتخابات، و بسیاری موارد دیگر.

ماهیت سیاسی انتخابات می تواند توانایی برنامه های کمکی را برای بهبود اعتبار آنها محدود کند. سیاستمداران، نامزدها و رأی دهندگان ممکن است مداخلات کمک کنندگان را با بی اعتمادی مشاهده کنند. برعلاوه، هدف ایالات متحده و سایر کمک کنندگان بخاطر فراگیرتر و شفاف تر ساختن انتخابات افغانستان ممکن است اهداف سیاسی برخی سیاستمداران و نامزدها را تضعیف کند. در حالی که این گزارش بینشی را در مورد بهبود برنامه های انتخابات ایالات متحده و کمک کنندگان ارائه می دهد، بیشتر آن برای کمک به کمک کنندگان بخاطر درک فضای پیچیده انتخابات افغانستان طراحی شده است. همانطور که در فصل ۹ به تفصیل آورده شده است، ارائه حمایت مداوم با کمک های ثابت به احتمال زیاد به پرورش یک روند طولانی و معتبر انتخابات در افغانستان کمک می کند، اما این تنها کافی نیست. بیشتر چالش های را که سیگار مشخص ساخته است بر دوش افغان ها است، چه در داخل یا در خارج از دولت.

فصل دوم امنیت انتخابات

عکس از کمیسیون مستقل انتخابات

امنیت ضعیف از بسیاری جهت ها انتخابات را تضعیف کرده، برگزاری احصائیه ملی، ثبت نام رای دهندگان، آموزش رای دهندگان و اطمینان از امنیت مقامات انتخابات، ناظران، نامزدها و رای دهندگان را دشوار می سازد.^{۱۷۷} ناامنی های گسترده در جریان انتخابات میتواند رای دهندگان را از حق رای دادن محروم ساخته، مشروعیت روند را تضعیف نموده و در نهایت حمایت عامه از مقامات منتخب را از بین ببرد.^{۱۷۸} استفاده از خشونت و تهدیدهای مؤثر خشونت می تواند حمایت از دولت را کاهش داده و بی ثباتی بیشتری به میان آورد.

از سال ۲۰۰۴، تعداد مسدود نمودن پلان شده و غیرمنتظره مراکز رای دهی در روز انتخابات به دلیل ناامنی به طور پیوسته افزایش یافته است، که به طور کلی انعکاس دهنده بدتر شدن اوضاع امنیتی است. حملات مؤثر طالبان همچنان در حال افزایش است - و فعالیت شورشیان با ثبت نام و میزان مشارکت کمتر رای دهندگان رابطه نزدیک دارد. ترس از امنیت شخصی و ترس در هنگام رای دادن در بالاترین سطح قرار دارد. در روند کنونی، ناامنی به تنهایی - بدون ذکر مسایل تقلب و فعالیت های غیر قانونی - مشروعیت انتخابات افغانستان را بیشتر تضعیف خواهد کرد.

طرف های درگیر در خشونت های انتخاباتی در افغانستان از گروه های شورشی مانند طالبان و دولت اسلامی شاخه خراسان گرفته تا شبه نظامیان خصوصی که ممکن با دولت متحد باشند یا نباشند، و خود عناصر نیروهای دفاعی و امنیتی افغانستان را شامل اند.

تعریف خشونت انتخاباتی

اصطلاح "درگیری انتخاباتی" یا "خشونت انتخاباتی" به "هر عمل تصادفی یا سازمان یافته یا ایجاد تهدید، آسیب جسمی... یا از یک ذینفع سیاسی در تعیین، به تاخیر انداختن، یا تاثیرگذاری در روند انتخاباتی استفاده سؤ نمودن،" اطلاق میگردد.^{۱۲۶} مرتکبین خشونت در انتخابات ممکن است به دنبال دستیابی به اهداف سیاسی از طریق "حذف رقبای سیاسی، سرکوب مشارکت رای دهندگان، [یا] اجبار رای دهندگان یا ارباب مسوولان انتخابات" در هر زمان از دوره انتخابات باشد.^{۱۲۷}

امنیت انتخابات نبود خشونت انتخاباتی است. این امر با حمایت مؤثر از ذینفعان (مانند رای دهندگان، نامزدها، کارمندان انتخاباتی و ناظران)؛ اطلاعات (مانند ارقام ثبت نام، آرا، و برگه های شمارش آرا)؛ امکانات (مانند مراکز رای دهی، مراکز جمع آوری اطلاعات، امکانات مدیریت انتخابات)؛ و رویدادهای انتخاباتی (مانند ثبت نام رای دهندگان، فعالیت های روز انتخابات، نشست های کمیسیون انتخابات، یا تجمعات مبارزات انتخاباتی) در برابر مرگ، آسیب یا اختلال به منظور اطمینان از اعتبار انتخابات و مشروعیت رهبران منتخب، حاصل می شود.^{۱۲۸} اقدامات برای تاثیرگذاری بر انتخابات از طریق نیروی فیزیکی یا تهدید نیروی فیزیکی، ضمنی یا صریح، وابسته به این بخش از گزارش است.

خشونت و رای دادن: زمینه و گرایش

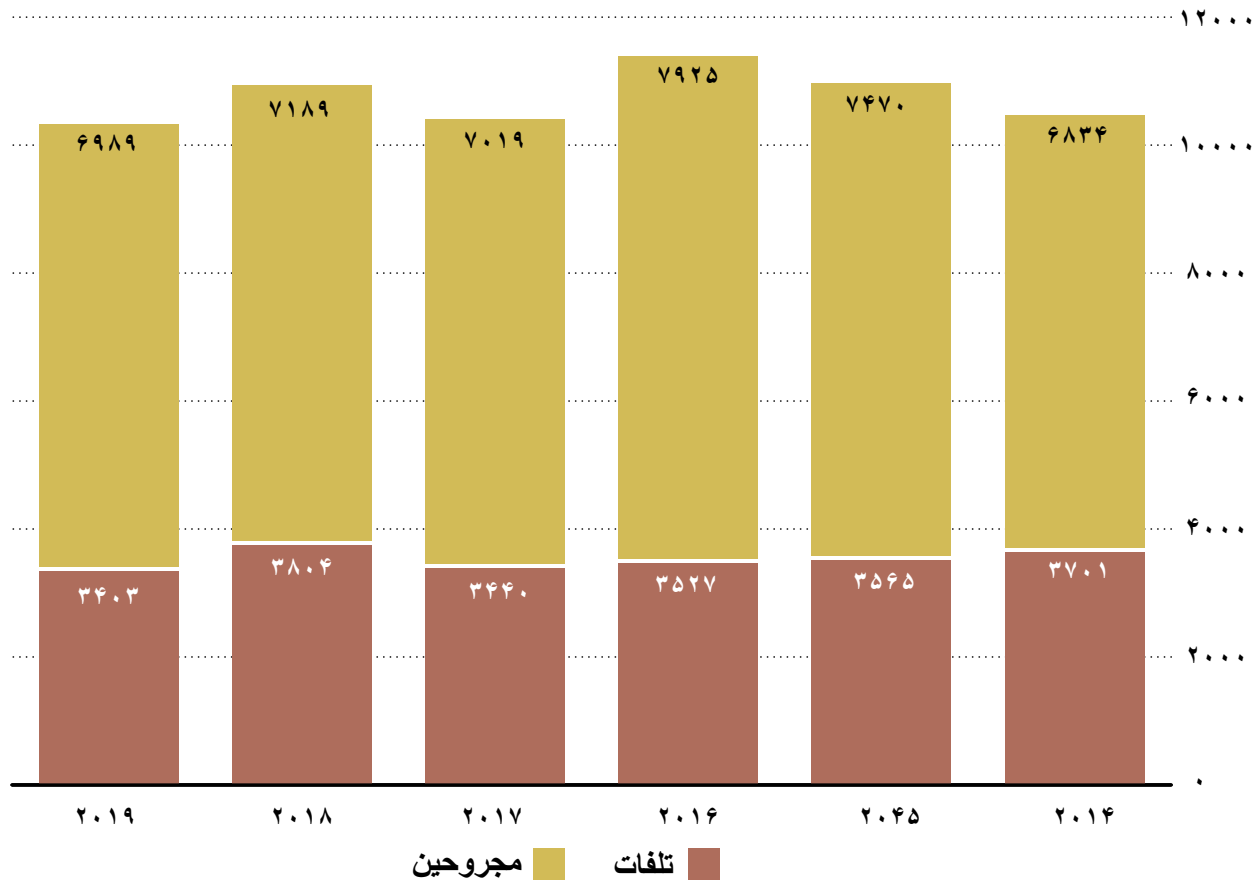
هیات معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) گزارش داد که در سال ۲۰۱۸، افغانستان ۳۸۰۴ تلفات غیرنظامی رامتحمل شده است - بالاترین رقم از زمان آغاز مستند سازی منظم تلفات غیرنظامیان در سال ۲۰۰۹ توسط این سازمان.^{۱۲۹} در مقابل، سال ۲۰۱۹ شاهد کمترین تلفات غیر نظامیان از سال ۲۰۱۳ بدینسو بود و کمترین شمار مجروحین غیر نظامی از سال ۲۰۱۴ بدینسو.^{۱۳۰} با این حال، آمار تلفات غیرنظامیان از هر سال، یک تصویر نامکمل از مسیر خشونت در کشور ارائه می دهد. افزایش و کاهش تلفات غیرنظامیان در افغانستان از زمان عقب نشینی نیروهای بین المللی در سال ۲۰۱۴ در یک محدوده نسبتاً باریک باقی مانده است (به شکل ۴ رجوع شود).^{۱۳۱} در حالی که تعداد تلفات در نتیجه خشونت ها همچنان نگران کننده است، اما در سال های اخیر تغییر چشمگیری نداشته است.^{۱۳۲} اگرچه این امر متناقض به نظر می رسد، اما میزان بالای خشونت لزوماً روند دموکراتیک را سرکوب نمی کند. با آن که شمار قتل ها در برزیل تقریباً بیشتر از دو و نیم برابر شمار تلفات غیرنظامیان در افغانستان در سال ۲۰۱۸ بود، آن کشور انتخابات خود را برگزار کرد.^{۱۳۳}

اما نوع بلند خشونت های غیر سیاسی آن چنانی که در مناطقی از امریکای لاتین مشاهده میشود، ممکن بالای انتخابات بگونه متفاوت از یک کمپاین سازمان یافته حملات و تهدید که بگونه خاص برای کاهش میزان مشارکت رای دهندگان طراحی شده است، اثر داشته باشد. بر اساس بیانیه های عمومی طالبان در مورد انتخابات، همراه با افزایش تعداد حوادث امنیتی در روزهای انتخابات در طول دوره پس از طالبان، واضح است که یک کمپاین عمدی برای تضعیف انتخابات از طریق تهدید وجود دارد.^{۱۳۴} کمپاین پیچیده تهدید طالبان شامل نشر پیام ها از طرق رسانه های جمعی و تهدید مستقیم در سطح محلی توسط فرماندهان محلی این گروه میباشد.^{۱۳۵}

موضوع کمتر واضح نسبت به قصد طالبان و روش های تهدید این گروه، تعداد دقیق حوادث امنیتی در افغانستان در روز انتخابات است. به عنوان مثال، یوناما گزارش داد که تعداد تلفات غیرنظامیان ثبت شده در روز اول رای دهی در سال ۲۰۱۸ بالاترین تعداد را نسبت به هر انتخابات دیگر از زمان شروع پیگیری تلفات غیرنظامیان در سال ۲۰۰۹ توسط این سازمان نشان می دهد، یک دوره ای که شامل سه انتخابات دیگر است - انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۰۹ و ۲۰۱۴ و انتخابات پارلمانی

شکل ۴

غیر نظامیان افغان که در هر سال کشته یا زخمی شده اند (۲۰۱۴-۲۰۱۹)

منبع: یوناما، "تلفات غیرنظامیان در درگیری های افغانستان در سال ۲۰۱۸ در بالاترین سطح است"، بیانیه مطبوعاتی، ۲۴ فبروری ۲۰۱۹، ص. ۵ یوناما، "افغانستان: حفاظت غیرنظامیان در منازعات مسلحانه"، ۲۲ فبروری، ص. ۵.

۲۰۱۰. این تشخیص ناسالم به ۱۰۸ مورد تایید شده خشونت مربوط به انتخابات تفسیر میشود که منجر به کشته شدن ۵۶ غیر نظامی و زخمی شدن ۳۷۹ تن دیگر میشود.^{۱۳۰} بالاترین سطح دیگر در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴ رخ داد، زمانی که یوناما ۲۵۱ تلفات ملکی را تایید نمود که شامل ۵۲ کشته و ۱۹۹ زخمی میشود.^{۱۳۱} در روز انتخابات ۲۰۱۹، تلفات غیرنظامیان - همراه با تعداد رای داده شده - به شدت کاهش داشت با کشته شدن ۲۸ ملکی و زخمی شدن ۲۴۹ تن دیگر.^{۱۳۲}

ارقام تلفات اکثراً مورد مناقشه قرار دارد. در یک گزارش وزارت دفاع امریکا به کانگرس آمده است که انتخابات سال ۲۰۱۸ "نسبت به دیگر انتخابات در ده سال گذشته کمتر با خشونت همراه بود."^{۱۳۳} اختلاف بین ارزیابی های یوناما و وزارت دفاع امریکا احتمالاً از اختلاف در نحوه طبقه بندی حوادث امنیتی ناشی می شود.^{۱۳۴} در حالی که یوناما شبکه گسترده تری را بکار می گیرد، دولت افغانستان و ماموریت حمایت قاطع فقط حملاتی را شمار میکنند که تقریباً در فاصله یک مایلی مراکز رای دهی قرار دارند (که طبق گفته وزارت امور داخله نسبتاً تعداد کمی از این حملات در روز انتخابات ۲۰۱۸ به وقوع پیوسته است) - یا حملات بیشتر از آن فاصله، اگر حادثه غیرمعمول به نظر برسد.^{۱۳۵} به عنوان مثال، یک بس مملو از مسافران ملکی که با یک بمب کنارجاده دو مایل دورتر از یک مرکز رای دهی مورد حمله قرار گیرد، از سوی وزارت دفاع امریکا بعنوان

افسران پولیس ملی افغانستان رای دهندگان را قبل از ورود به یک مرکز رای دهی در جلال آباد در جریان انتخابات پارلمانی، ۱۸ سپتمبر ۲۰۱۰، تلاشی میکنند. (عکس یوناما عکاس جواد جلالی)

نمونه‌ای از خشونت در انتخابات شمرده نمیشود، اگر استفاده از مواد منفجره در همان جاده امر معمول باشد، اما اگر این بس با سلاح های کوچک مورد حمله قرار گیرد در حالی که استفاده از مواد منفجره یک امر معمول است پس در این صورت ممکن محاسبه شود.^{۱۳۶}

با این حال، عدم شمارش حملات "معمولی" ممکن است برداشت از چگونگی تاثیر خشونت بر انتخابات را تحریف کند. میزان خشونت فراگیر ممکن است تاثیرات مهیبی بالای انتخابات داشته باشد حتی اگر به طور خاص در برابر روندها و زیرساخت های انتخابات نباشند. بنابراین، شمردن فقط خشونت غیرمعمول در روز انتخابات می تواند بینشی در مورد سرمایه گذاری اضافی که شورشیان در تضعیف انتخابات انجام داده اند، داشته باشد، که ممکن است مفید باشد - اما بهترین معیار شناسایی تاثیر شورشیان بالای انتخابات ممکن است شامل استفاده از معیارهای گسترده تری نسبت به معیار وزارت دفاع امریکا باشد.^{۱۳۷} در این صورت، ارزیابی وزارت دفاع امریکا مبنی بر اینکه انتخابات ۲۰۱۸ کمترین خشونت را در یک دهه گذشته داشته است باید واجد شرایط باشد. دشواری فرق بین خشونت معمولی و خشونت مربوط به انتخابات در سال ۲۰۱۸ باعث شد که حمایت قاطع تلاش برای طبقه بندی جداگانه آنها را در سال ۲۰۱۹ متوقف کند. همانظوری که معاون رئیس ارکان استراتژی و برنامه ها در ماموریت حمایت قاطع در سال ۲۰۱۹ اشاره کرد، "ایجاد اختلال در انتخابات با حمله به فردی که در راه رای دادن است آسان تر است نسبت به حمله به مرکز رای دهی، جایی است که امنیت وجود دارد. بنابراین فقط به این دلیل که یک حمله دور از یک مرکز رای دهی اتفاق می افتد به این معنی نیست که این یک حمله‌ی مربوط به انتخابات نیست."^{۱۳۸}

به دلایل مختلف، تخمین های یوناما نیز نباید کامل در نظر گرفته شوند. همان خشونت با انگیزه سیاسی را که یوناما قصد دارد آن را اندازه گیری کند، دسترسی مستقیم این نهاد به بسیاری از افراد، مکان ها و رویدادهای مورد بحث را محدود می کند. در نتیجه، یوناما باید در برخی موارد به منابع ثانوی اطلاعات اعتماد کند، از جمله افرادی که توسط نیروهای ایالات متحده در افغانستان بعنوان افراد دارای اطلاعات محدود، "انگیزه های متناقض" و حتی "آجندای خشونت آمیز" شناخته شده اند.^{۱۳۹}

اگرچه مقایسه سطح آشکار خشونت بین سالها و دوره های انتخابات مهم است، اما در نظر گرفتن زمینه گسترده تر این خشونت نیز مهم است. به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۹، یوناما گزارش داد که تلفات غیرنظامیان در جریان انتخابات ریاست جمهوری "به میزان قابل توجهی کمتر" از زمان انتخابات **ولسی جرگه** ۲۰۱۸ بود.^{۱۴۰} اگر این واقعیت داشته باشد، لزوماً نباید به عنوان نشانه بهبود امنیت انتخابات تفسیر شود؛ همچنان

ولسی جرگه مجلس نمایندگان در شورای ملی دو مجلسه‌ی افغانستان است. از ۲۵۰ نماینده تشکیل شده و به عنوان نهاد اصلی قانونگذاری در کشور فعالیت می کند.

این موضوع میتواند با مشارکت کمتر رای دهندگان توضیح داده شود، که طبیعتاً تعداد قربانیان بالقوه خشونت های روز انتخابات را کاهش می دهد. همانطور که در قسمت دیگری از این گزارش بحث میکنیم، سال ۲۰۱۹ حدود ۱.۸ میلیون رای دهنده در مقایسه با تقریباً ۳.۵ میلیون نفر در سال ۲۰۱۸ را نشان میدهد.^{۱۴۱} به نظر می رسد ارتباط بین میزان مشارکت کمتر میان رای دهندگان و تلفات کمتر بیشتر قابل قبول باشد، با توجه به اینکه طبق حمایت قاطع، تلفات کلی غیرنظامیان در سال ۲۰۱۹، ۳۹ درصد بیشتر نسبت به همان ربع مشابه در سال ۲۰۱۸ بود، که انتخابات ولسی جرگه را نیز در بر میگیرد.^{۱۴۲}

اگرچه منابع اطلاعاتی غیر قابل اعتماد و چالش تفسیر و طبقه بندی حملات، دستیابی به یک تصویر روشن از خشونت های روز انتخابات را دشوار میسازد، اما سایر روندها - به ویژه توزیع جغرافیایی خشونت - بیشتر آشکار است. در سال ۲۰۱۴، مناطق شمال و غرب کشور، که قبلاً به عنوان مراکز امن در نظر گرفته می شدند، با افزایش خشونت های انتخاباتی روبرو شدند که نمایانگر افزایش فعالیت های شورشیان در این مناطق بود.^{۱۴۳} تا سال ۲۰۱۸، ولایت های شمال و غرب مانند فاریاب، فراه و کندز در جمله نا امن ترین در این کشور قرار داشت.^{۱۴۴} در واقع، طبق اعلام سازمان ملل متحد متحد، شهر کندز شاهد تعداد بیشتری از حوادث امنیتی در طول انتخابات ۲۰۱۸ بیش از هر مکان دیگری در افغانستان بود. سپس، در سال ۲۰۱۹، مقامات بلخ به دلیل نگرانی های امنیتی مجبور به مسدود ساختن حدود ۴۰ درصد از مراکز رای دهی در این ولایت شدند.^{۱۴۵} جای تعجب نیست که نشانه هایی از ترس میان رای دهندگان در ولایت های شمال نیز بخاطر رفتن به مراکز رای دهی بیشتر شد: نظر به ارقام مشارکت در سال ۲۰۱۹، کندز و بغلان به ترتیب کمترین میزان مشارکت ولایتی را داشتند.^{۱۴۶} از منظر مشروعیت انتخابات، این یک مسئله درخور توجه و ناخوشایند به دلیل ایجاد رابطه میان ناامنی و تقلب است (بیشتر به زیر رجوع شود)، که بیشتر در جنوب و شرق متمرکز بود.^{۱۴۷}

در حالی که میان منابع ایالات متحده و سازمان ملل متحد متحد در مورد میزان خشونت در سال ۲۰۱۸ اختلاف نظر وجود دارد، اما حداقل یک توافق در مورد مسیر ایجاد شده در سال ۲۰۱۹ وجود دارد، زمانی که طبق اعلام سازمان ملل متحد متحد شمار تلفات غیرنظامیان نسبت به سال ۲۰۱۸، در روز انتخابات و روز های قبل آن کمتر بود.^{۱۴۸} بر اساس شمارش سازمان ملل متحد متحد، ۲۷۷ تلفات غیرنظامی در روز انتخابات ۲۰۱۹، از جمله ۲۸ کشته و ۲۴۹ زخمی بود که نسبت به ۵۶ کشته و ۳۷۹ زخمی در سال ۲۰۱۸ کمتر بود (به جدول ۲ رجوع شود).^{۱۴۹} اگرچه سازمان ملل متحد همچنان گفت که خشونت در سال ۲۰۱۹ نسبت به هر دور رای دهی در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ بیشتر بود، اما تعداد تلفات کمتر بود: ۲۸ تن در سطح کشور، در مقایسه با ۳۲ و ۵۶ تن در دور اول و دوم رای دهی در سال ۲۰۱۴.^{۱۵۰} تعداد پایین تلفات، همراه با مشارکت پایین رای دهندگان، این برداشت شماری از پژوهشگران را حمایت می کند که هدف شورشیان در حالی کاهش مشارکت رای دهندگان است که آسیب به غیرنظامیان نیز به حداقل برسد.^{۱۵۱}

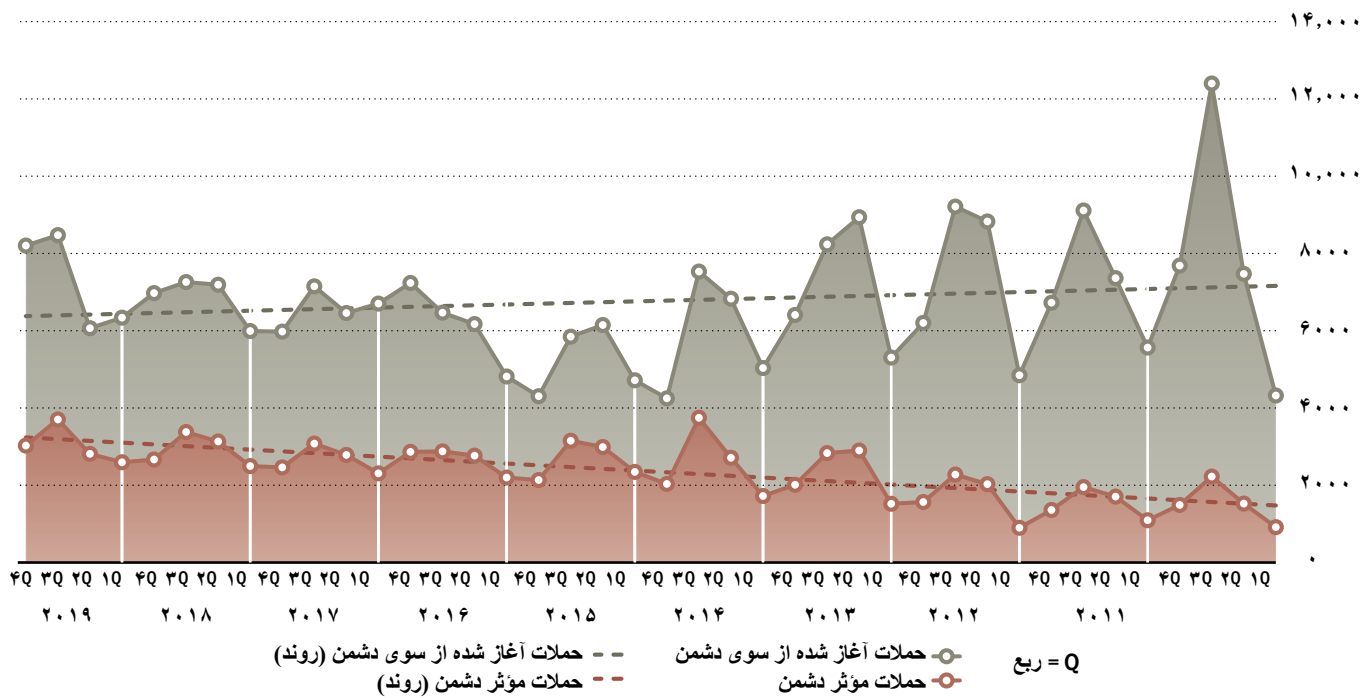
جدول ۲

تلفات غیرنظامیان در جریان انتخابات: ۲۰۱۴-۲۰۱۹				
حالت	۲۰۱۴ (دور ۱)	۲۰۱۴ (دور ۲)	۲۰۱۸	۲۰۱۹
مجروحین	۱۲۷	۱۹۹	۳۷۹	۲۴۹
تلفات	۳۲	۵۶	۵۶	۲۸
مجموع	۱۵۹	۲۵۵	۴۳۵	۲۷۷

منبع: یوناما، افغانستان: حفاظت غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت های مرتبط با انتخابات ۲۰۱۹، اکتوبر ۲۰۱۹، ص. ۱؛ یوناما، افغانستان: حفاظت غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت ها در انتخابات ۲۰۱۸، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۱۹): تصویری مبهم از تلفات غیرنظامیان در روز انتخابات"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ اکتوبر ۲۰۱۹.

شکل ۵

حملات آغاز شده از سوی دشمن و حملات مؤثر دشمن

منبع: سیستمکا یا قوماندانی مشترک انتقال امنیت - افغانستان، جواب به درخواست داده ها از سوی سیگار، ۲۰ دسامبر ۲۰۱۸، و جواب به ارزیابی سیگار، ۲۲ جنوری ۲۰۲۰، ۲۵ جنوری ۲۰۲۰؛ سیگار، تجزیه و تحلیل ارقام و داده ها که از سوی حمایت قاطع ارائه شده است، جنوری ۲۰۲۰.

تعداد حملات آغاز شده توسط دشمن در سراسر کشور شاخص دیگری از یک محیط امنیتی است که به طور مداوم در حال وخیمتر شدن است و احتمالاً در محاسبه هر رای دهنده در مورد اینکه آیا سفر به مراکز رای دهی ارزش خطر گرفتن را دارد، تاثیر می گذارد (به شکل رجوع شود).

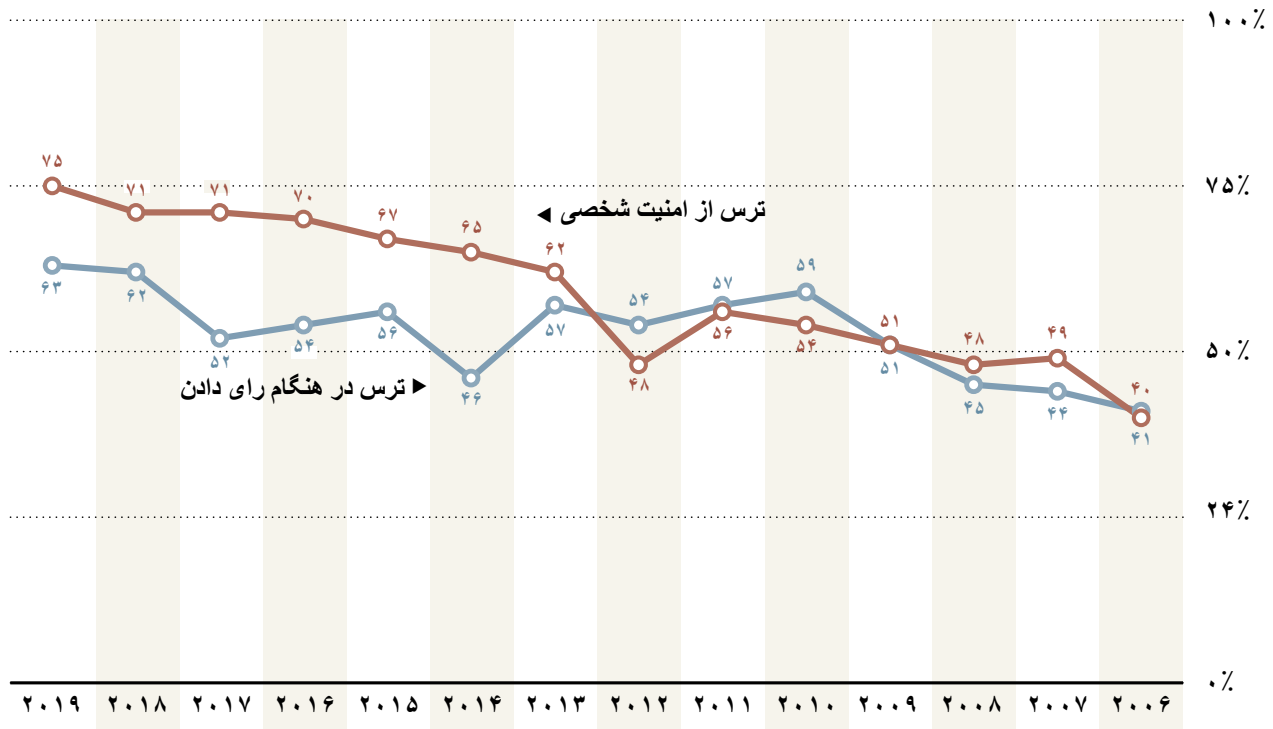
تصورات عام، میزان مشارکت رای دهندگان، و خشونت ها

درک افغان ها از ناامنی معیار مفید تر است نسبت به تعداد واقعی حملات بخاطر چگونگی تأثیر ناامنی بر انتخابات. با این حال، حتی افزایش خشونت در سطح محل نیز تغییری در رفتار رای دهندگان ایجاد نمی کند، مگر اینکه در باره حوادث از طریق منابعی آگاه شوند که به آن اعتماد دارند و به این نتیجه برسند که در معرض خطر بیشتری قرار دارند. با همین حساب، تصور رای دهندگان از خطر، احتمالاً رای دهندگان را از رای دهی نسبت به حوادث امنیتی غیر علنی دور نگهدارد. تصورات ساده، صرف نظر از واقعیت های موجود، می تواند به اختیارات مقامات منتخب و اعتبار انتخابات صدمه وارد کند.

ارقام نظرسنجی نشان می دهد که ترس افغانها از امنیت شخصی شان در بالاترین سطح پس از سال ۲۰۰۶ قرار دارد، البته پس از افزایش ثابت سالانه (به شکل ۶ رجوع شود).^{۱۵۲} از سوی دیگر، ترس از امنیت شخصی در حالی رای دادن روند صعودی متناقض را نشان می دهد. در سال ۲۰۱۸، ۶۲ درصد گزارش کردند که از رای دادن ترس دارند، که از هر زمان دیگر از سال ۲۰۰۶ بالاتر بود، اما به طور قابل توجهی نسبت به سال ۲۰۱۰ (۶۰ درصد) و ۲۰۱۳ (۵۹ درصد) بلندتر نبود.^{۱۵۳}

شکل ۶

ترس از امنیت شخصی و ترس هنگام رای دادن

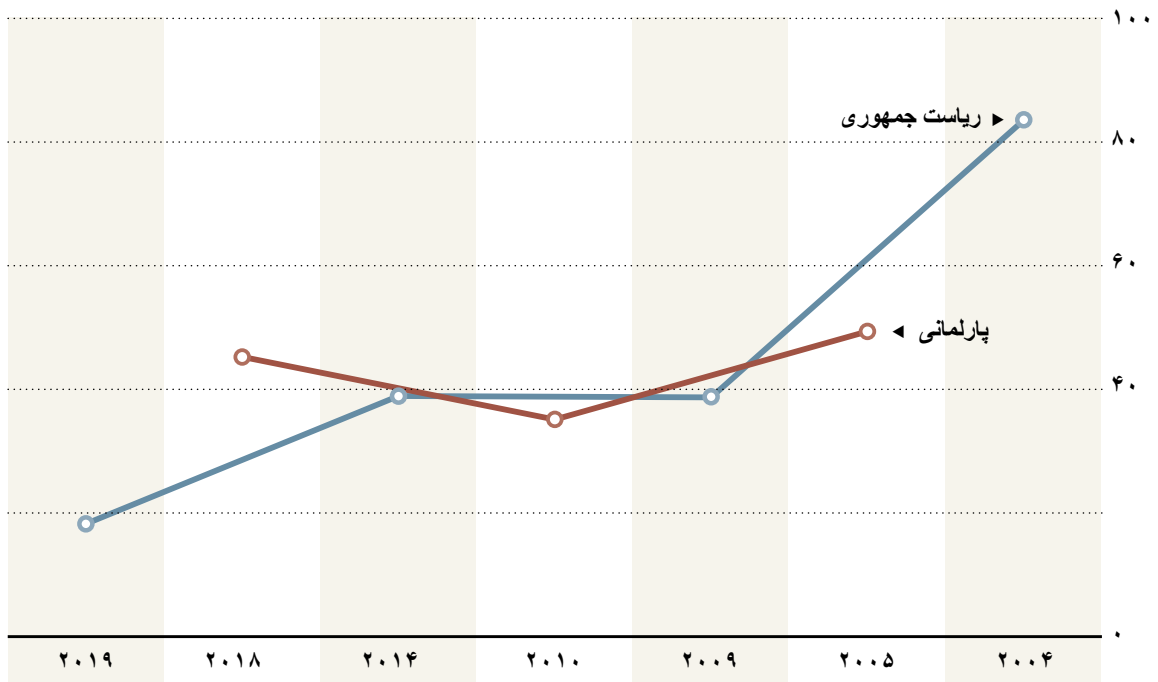
یادداشت: سوالی که پرسیده شد این بود: "این روزها چقدر از امنیت شخصی یا امنیت خانواده خود بیم دارید؟ آیا می توانید بگویید که همیشه، اغلب، گاهی، اوقات، به ندرت، یا هرگز از امنیت خود و خانواده خود نمی هراسید؟" این رقم درصدی را نشان می دهد که "همیشه"، "اغلب"، "یا" گاهی " پاسخ داده اند. منبع: بنیاد آسیا، "یک سروی مردم افغانستان: افغانستان در سال ۲۰۱۹"، ۲۰۱۹، ص. ۶۱-۶۰؛ تجزیه و تحلیل سیگار ذخیره داده های بنیاد آسیا، دسترسی به تاریخ ۸ اپریل ۲۰۲۰.

به نظر نمی رسد که میان ترس افغان ها هنگام رای دادن و رفتار واقعی رای دهی آنها در دوره انتخابات رابطه واضحی وجود داشته باشد. در حالی که ترس گزارش شده در جریان رای دهی از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ قبل از افزایش در سال ۲۰۱۸ روند نزولی داشت، میزان مشارکت رای دهندگان از زمان اولین انتخابات افغانستان در سال ۲۰۰۴ نیز روند نزولی داشته است (به شکل ۷ رجوع شود).^{۱۵۴} بر اساس شمارش مقدماتی آرای کمیسیون مستقل انتخابات، از جنوری ۲۰۱۹، تعداد کل آرای داده شده در انتخابات پارلمانی ۳۴۶۷۵۴۱ بود که نسبت به هفت انتخابات ملی دیگر از سال ۲۰۰۴ تاکنون کمترین آرا به حساب می رود.^{۱۵۵} در شماری از محلات میزان مشارکت مردم به طور چشمگیری کمتر بود - به شمول کندز جای که فقط ۷ درصد از افراد واجد شرایط رای دهی به مراکز رای دهی حاضر شدند و تنها ۲۵ درصد آرا از بیرون شهر کندز آمد.^{۱۵۶} اگرچه داده های بنیاد آسیا ارتباط زیادی بین درک امنیت و میزان مشارکت را نشان نمی دهد، اما در دوره انتخابات ۲۰۱۸ رابطه میان میزان مشارکت کم و ترس از امنیت شخصی وجود داشت. (به شکل ۸ رجوع شود.)

باید توجه داشت که سطح ترس افغانها، یا حتی قرار گرفتن آنها در معرض حوادث خشونت آمیز، ممکن است رفتار رای دهی را برای شماری از افراد خاص تغییر ندهد. پژوهشگران مواردی را گزارش کرده اند که خشونت طالبان عامل دوم پس از نگرانی از پارلمان ناکار و روند انتخابات فاسد، برای منصرف کردن رای دهندگان بوده است.^{۱۵۷} به طور مشابه، برخی از داده های نظرسنجی نشان می دهد که حتی افرادی که در معرض خشونت شخصی قرار داشته اند، به طور مداوم از راهی دهی منصرف نمی شوند.^{۱۵۸} با این وجود منصفانه است که بگوییم امنیت بدون شک یکی از چندین عامل مؤثر در میزان رای دهی رای دهندگان است.

شکل ۷

میزان مشارکت در میان رای دهندگان ثبت شده براساس نوع انتخابات

سال	مشارکت رای دهندگان ثبت شده	کل آرا	ثبت نام اضافی*	مشارکت نفوس واجد سن رای دهی	مشارکت نفوس واجد سن رای دهی	مشارکت نفوس واجد سن رای دهی	آرای باطل
۲۰۱۹ (ریاست جمهوری)	۱۹٪	۱,۸۲۴,۴۰۱	۹,۶۶۵,۷۴۵	۹.۶۳٪	۱۸,۹۳۸,۳۶۹	۳۵,۷۸۰,۴۵۸	۰.۰۲٪
۲۰۱۸ (پارلمانی)	۴۵.۲۳٪	۳,۲۹۴,۸۲۷	۸,۸۴۳,۱۵۱	۲۱.۸۱٪	۱۸,۳۴۰,۲۹۲	۳۴,۹۴۰,۸۳۷	۹.۹۶٪
۲۰۱۴ (ریاست جمهوری / شورای ولایتی)	۳۸.۹۰٪	۸,۱۰۹,۴۹۳	۲۰,۸۴۵,۹۸۸	۵۰.۰۳٪	۱۶,۲۰۸,۲۵۵	۳۱,۸۲۲,۸۴۸	۱.۶۸٪
۲۰۱۰ (پارلمانی)	۳۵.۱۴٪	۴,۲۱۶,۵۹۴	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۲۹.۷۱٪	۱۴,۱۹۱,۹۰۸	۲۹,۱۲۰,۷۲۷	۴.۴۲٪
۲۰۰۹ (ریاست جمهوری / شورای ولایتی)	۳۸.۸۰٪	۴,۸۲۳,۰۹۰	۱۲,۴۳۰,۶۴۴	۳۵.۰۶٪	۱۳,۷۵۷,۵۰۸	۲۸,۴۸۳,۶۳۱	۴.۶۷٪
۲۰۰۵ (ریاست جمهوری / شورای ولایتی)	۴۹.۳۷٪	۶,۴۰۶,۶۱۵	۱۲,۹۷۷,۳۳۶	۵۱.۷۱٪	۱۲,۳۸۹,۵۳۲	۲۶,۳۳۴,۷۰۲	۵.۱۰٪
۲۰۰۴ (پارلمانی)	۸۳.۶۶٪	۸,۱۲۸,۹۴۰	۹,۷۱۶,۴۱۳	۶۷.۵۴٪	۱۲,۰۳۵,۶۰۲	۲۵,۶۹۷,۶۳۵	۱.۲۸٪

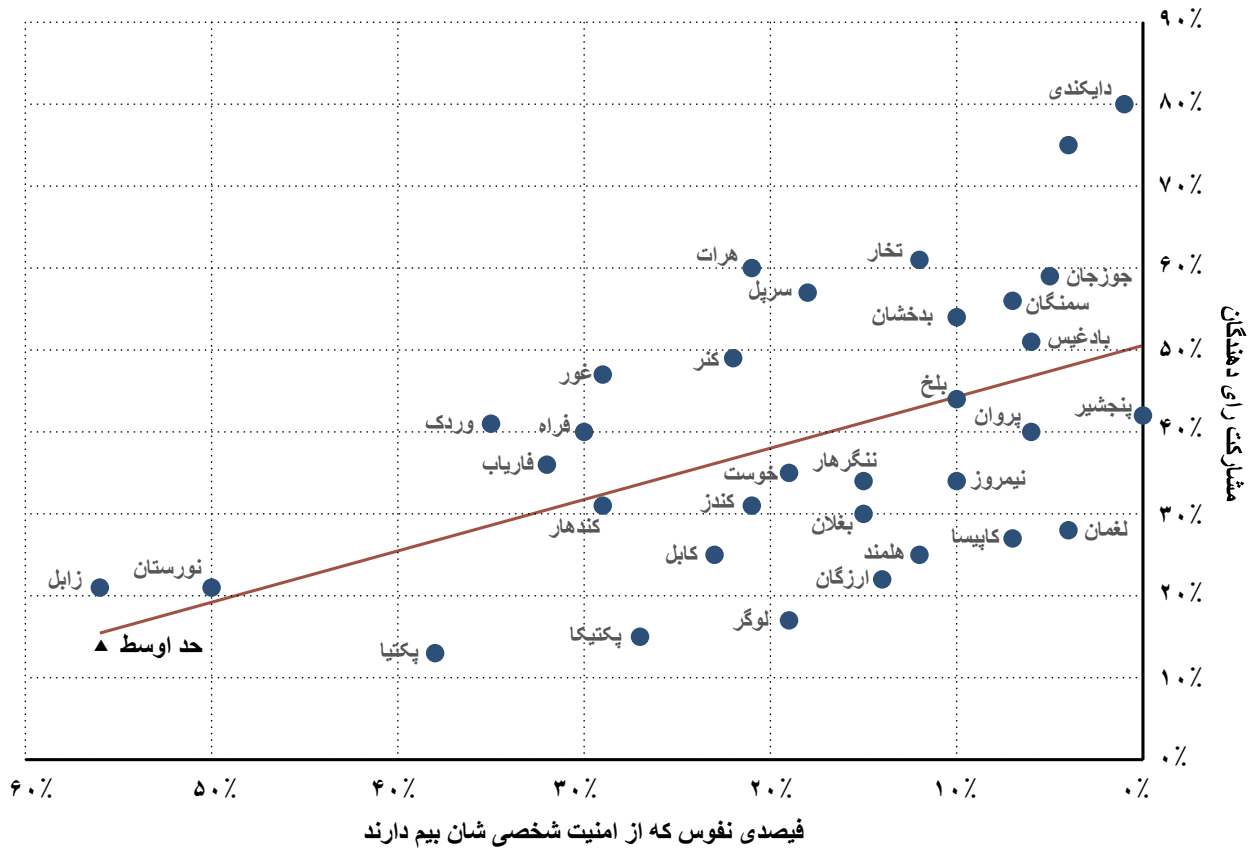
یادداشت*: تخمینی. از آنجا که هم ثبت نام رای دهندگان و هم تعداد کل آرا مورد تقلب قابل توجه قرار گرفته، تجزیه و تحلیل داده های این جدول محدودیت هایی دارد.

منبع: انستیتوت بین المللی برای دموکراسی و مساعدت انتخاباتی، "افغانستان: میزان مشارکت رای دهندگان بر اساس نوع انتخابات،" دسترسی به تاریخ ۷ مارچ ۲۰۱۹؛ علی عادل و توماس روتینگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۷): تذبذب بر صلح در جریان یک کمپاین کند،" شبکه تحلیل گران افغانستان، ۱۶ سپتمبر ۲۰۱۹؛ تجزیه و تحلیل سیگار ارقام و داده های کمیسیون مستقل انتخابات از طریق کالین کوکمن، "کل آرای داده شده،" مارچ ۲۰۲۰.

شکل ۸

ترس از امنیت شخصی در برابر مشارکت رای دهندگان در ۲۰۱۸

یادداشت: اعداد متأثر از طریقه گردن کردن (روندنگ) اند. غزنی در این گراف نشان داده نشده است زیرا انتخابات در سال ۲۰۱۸ در آنجا برگزار نشد. سوالات نظر سنجی این بود: "لطفاً به من بگویید که آیا بدون ترس، با ترس یا با ترس زیاد در فعالیت های ذیل شرکت می کنید (رای دادن در انتخابات ملی)". "و"، "این روزها چقدر از امنیت شخصی خود یا خانواده خود بیم دارید؟"

منبع: دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگاری، "گزارش مشترک نیروهای امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸". ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۶؛ بنیاد آسیا، "افغانستان: یک سروی مردم افغانستان ۲۰۱۸"، ۲۰۱۸؛ تجزیه و تحلیل سیگار از ذخیره داده های بنیاد آسیا، دسترسی به تاریخ ۱۸ اپریل ۲۰۲۰؛ اداره احصائیه مرکزی افغانستان، فهرست جمعیت ولایات، ۲۰۱۸.

تجزیه و تحلیل سیگار از داده های موجود به رابطه در سطح ولسوالی میان میزان مشارکت کم و میزان بالای فعالیت شورشیان اشاره دارد، همانطوری که توسط وزارت امور داخله افغانستان و ماموریت حمایت قاطع ناتو تعریف شده است (به شکل ۹ رجوع شود).

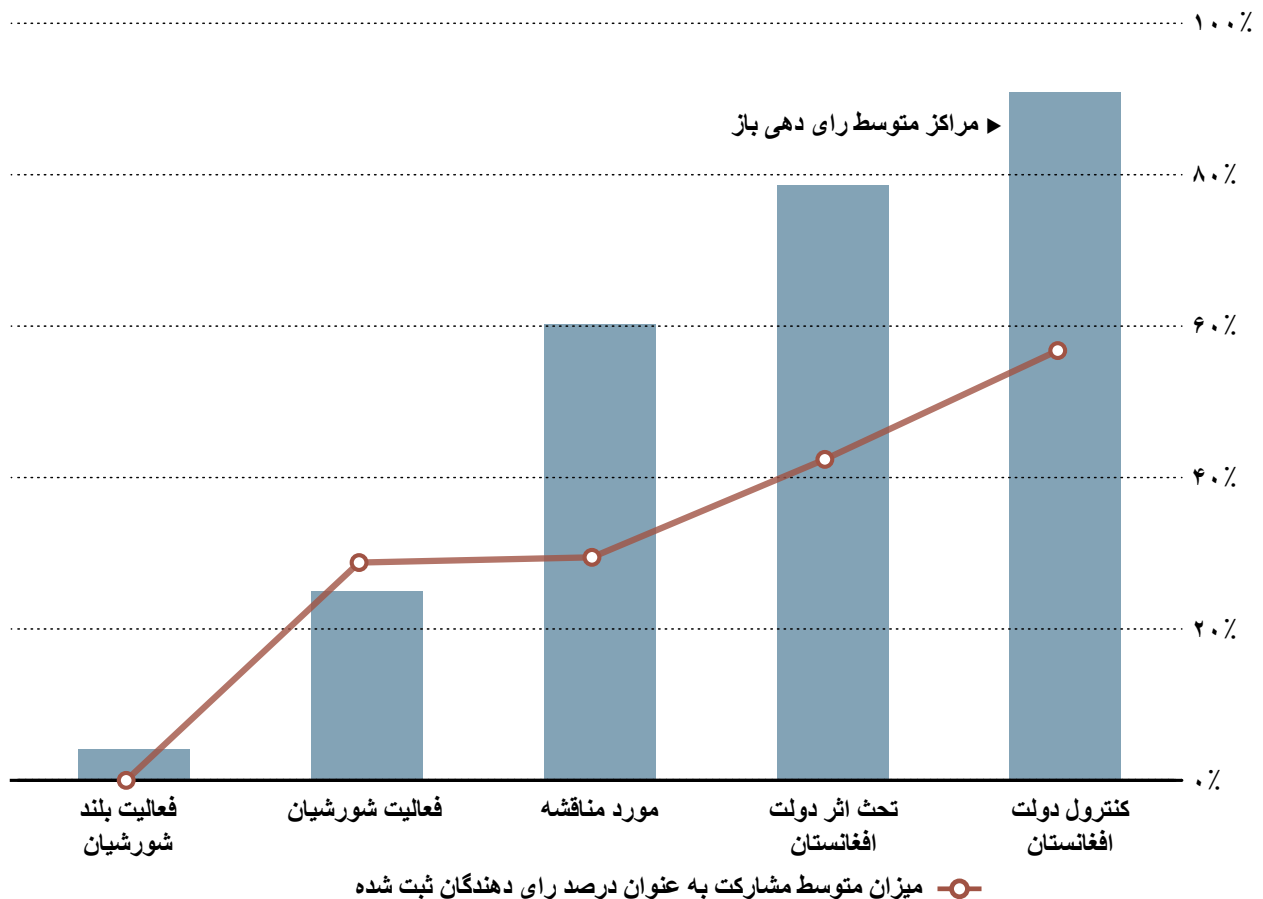
احتمال دیگر این است که افغانها به سادگی از دولت افغانستان یا حتی از سیستم سیاسی به طور کلی ناامید شده اند. از زمان انتخابات ۲۰۱۴، این تصور که فساد یک مشکل اساسی در زندگی روزمره است، افزایش یافته در حالی که رضایت از دموکراسی کاهش داشته است.^{۱۵۹} نیروهای اجتماعی و رهبران غیررسمی نیز ممکن است بر میزان مشارکت مردم تاثیر بگذارند، مانند بخشی از **علما** که به دولت افغانستان وابسته نیستند و به طور کلی به جماعت خود دستور می دهند تا در روند انتخابات شرکت نکنند.^{۱۶۰}

علما دانشمندان مسلمان اند که دارای دانش تخصصی قانون مقدس اسلامی و الهیات اند.

منبع: دیکشنری آکسفورد، "علما"، دسترسی به تاریخ ۱ اپریل ۲۰۱۹.

شکل ۹

مراکز باز رای دهی در برابر مشارکت رای دهندگان در برابر ولسوالی های که تحت اداره دولت در سال ۲۰۱۸ قرار داشتند

توجه: اعداد متأثر از طریقه گردن کردن (رودنگ) اند. معیارهای کنترل ولسوالی از سوی حمایت قاطع تعیین شده است.

منبع: حمایت قاطع، پاسخ به درخواست داده های سیگار، ۲۰ دسمبر ۲۰۱۸ و ۲۰ سپتمبر ۲۰۱۸؛ سیگار تجزیه و تحلیل سیگار از داده های ارائه شده از سوی حمایت قاطع، دسمبر ۲۰۱۸؛ کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، ارقام مشارکت انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ از ۱۳ جنوری ۲۰۱۹. روش قبلی حمایت قاطع برای مشخص ساختن کنترل ولسوالی از گزارش ربعوار سیگار به کانگرس ایالات متحده، اپریل ۲۰۱۶، ص. ۹۶ برگرفته شده است. منطق ادامه استفاده از معیار کنترل ولسوالی ارائه شده از سوی سیگار، گزارش ربعوار به کانگرس ایالات متحده، اپریل ۲۰۱۹؛ دیتابیس کمیسیون مستقل انتخابات از ۷۳۸۵ مکان رای دهی در نظر گرفته شده. دیتابیس مراکز رای دهی نهایی کمیسیون مستقل انتخابات از ۵ اکتوبر ۲۰۱۸.

طالبان و خشونت های شورشیان چگونه بر انتخابات تأثیر می گذارد

خشونت و عدم امنیت، ثبت نام رای دهندگان را متأثر می سازد

مشکلات امنیتی تأثیر قابل ملاحظه ای بر روند ثبت نام رای دهندگان در افغانستان داشته است. روند ثبت نام در جریان انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۸ نمایانگر راه هایی است که امنیت بر ثبت نام و در مجموع بر تلاش های دموکراسی سازی در افغانستان تأثیر گذاشته است.

ثبت نام رای دهندگان برای دوره انتخابات ۲۰۱۸ در سه مرحله بین اواسط اپریل و اواسط جولای با روند جداگانه برای نیرو های امنیتی در اواخر جولای، انجام شد.^{۱۶۱} از آغاز مرحله نخست ثبت نام رای دهندگان، شورشیان تلاش کردند تا انتخابات را با

هدف قرار دادن مراکز ثبت نام و کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات، مختل کنند.^{۱۶۲} نشانه هایی وجود دارد که نیروهای امنیتی افغانستان برای تامین امنیت مراکز ثبت نام رای دهندگان که به طرز چشمگیری کاهش پیدا کرده بود، تحت فشار قرار داشتند (به بخش زیر مراجعه شود)، باوجود این واقعیت که ثبت نام رای دهندگان برای محدود کردن تعداد مراکز باز - و آسیب پذیر - در هر زمان متزلزل بود. در حقیقت، مرحله سوم ثبت نام رای دهندگان به دلیل کمبود نیروهای امنیتی به تعویق افتاد زیرا آنها قادر به تأمین امنیت هر سه مرحله نبودند.^{۱۶۳}

یکی از مقامات حمایت قاطع به سیگار گفت که طویل شدن زمان برای ثبت نام رای دهندگان فرصت های بیشتری را برای شورشیان ایجاد کرد تا آن روند را مختل کنند و هم ثبت نام را نسبت به روز انتخابات ناامن تر کنند.^{۱۶۴} در حالی که آسیب پذیری روند طولانی تر قابل بحث است - زیرا در برخی موارد مختل کردن رویداد یک روزه با هدایت و تمرکز منابع ممکن است آسان تر باشد - واضحاً درست است که امنیت در روند ثبت نام رای دهندگان تأثیر بسزایی در روند انتخابات در کل داشته است. (برای بحث بیشتر در مورد چالش های ثبت نام رای دهندگان، به فصل ۴ مراجعه شود)

بر اساس گزارش ها، ناامنی ها هر کس را در روند ثبت نام رای دهندگان متاثر ساخت، زیرا شورشیان همه و همه شرکت کنندگان از جمله کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات، کارگران مراکز رای دهی و رای دهندگان را هدف قرار دادند. در مورد کارمندان انتخابات، موارد مستندی وجود دارد که کارمندان ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات روبرو شدند یا از مقام خود در برابر تهدیدات شورشیان استعفا دادند.^{۱۶۵} در موارد دیگر، به معلمان هشدار داده می شد که اگر مکاتب آنان به مراکز رای دهی تبدیل شوند، شورشیان آن را مورد هدف قرار خواهند داد.^{۱۶۶}

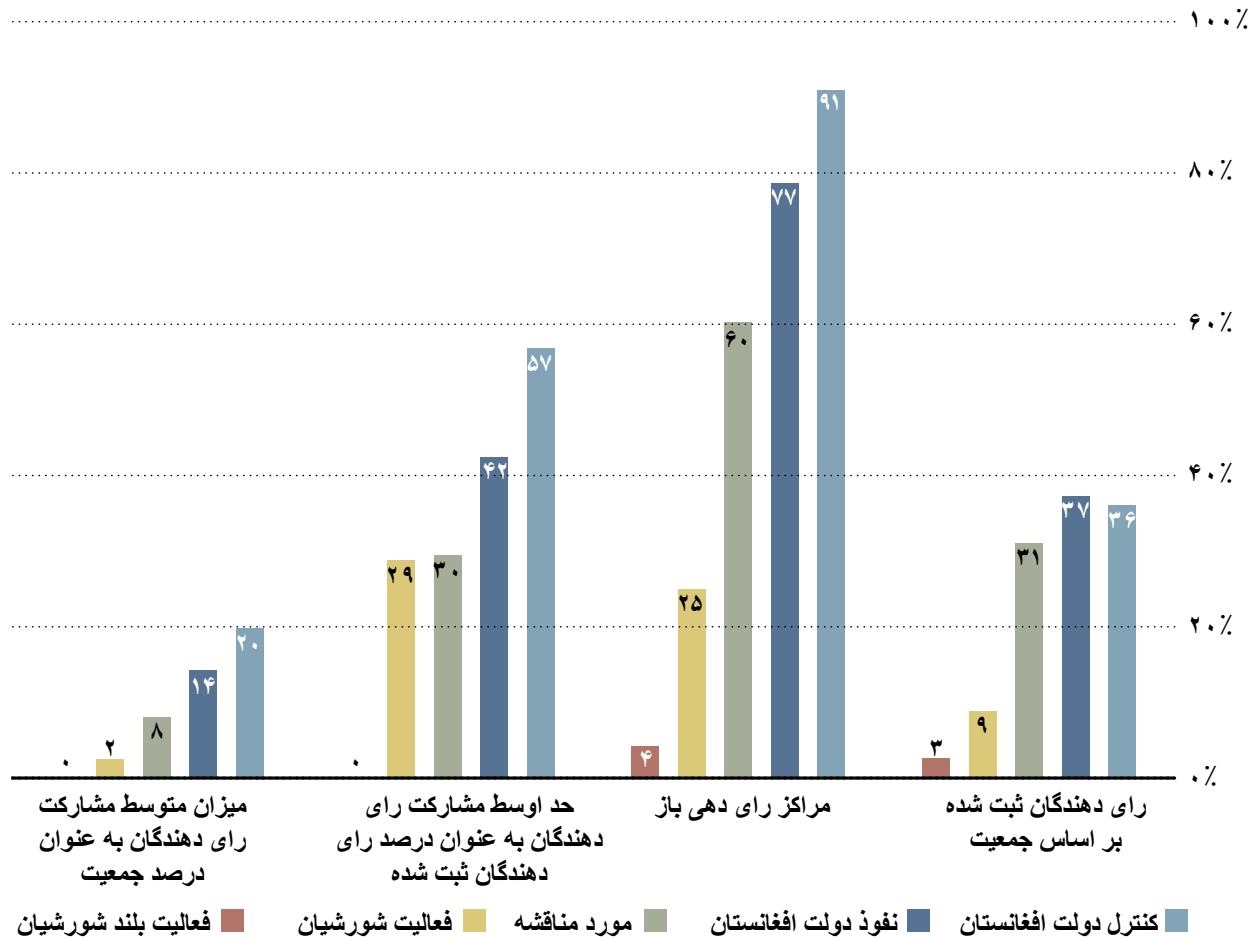
طالبان همچنین به رای دهندگان احتمالی هشدار دادند تا انتخابات را تحریم نمایند یا با جزای خشونت بار مواجه خواهند شد. شواهد حکایتی نشان می دهد که تاکتیک های آنها مؤثر بوده است. تماس های سازمان ملل متحد در بغلان، فاریاب، فراه، غزنی، پکتیا، پکتیکا، کندز، لغمان، بدخشان و سمنگان آمار کمی ثبت نام رای دهندگان در مناطق خود را به ضعف امنیت نسبت می دهند.^{۱۶۷} گزارش شده است که تذکره ثبت نام شده ها با برچسب که در عقب آن زده شده، برای شورشیان این کار را ساده ساخته تا کسانی را که ثبت نام کرده اند، مجازات کنند، مثلاً در بدخشان، ولایتی که این گروه برای شناسایی مسافران برای برچسب های تذکره شان، بازرسی صد در صدی را در پوسته های تلاشی جاده های اصلی وضع کرده بودند.^{۱۶۸} تهدید جزا در این رابطه شماری از افغانها را که متوجه شدند که داشتن برچسب ثبت نام در تذکره های آنها یک امر ضروری است، مانع درخواست ثبت نام آنها شد.^{۱۶۹} به همین ترتیب، یک مشاور ارشد انتخابات در مصاحبه با سیگار به این موضوع اشاره کرد که داشتن کارت هویت کمیسیون مستقل انتخابات کارمندان انتخابات را در معرض خطرات شخصی مشابه، از جمله کشته شدن قرار میدهد.^{۱۷۰}

تلاش های شورشیان برای به خطر انداختن انتخابات بسیار فراتر از ایجاد ترس میان رای دهندگان بود. حملات شورشیان در جریان انتخابات منجر به کشته شدن نیروهای امنیتی و دفاعی، کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات و غیرنظامیان شد. اگرچه به نظر می رسد که طالبان از انجام نوع حوادثی که از سوی گروه دولت اسلامی - خراسان در نزدیکی یک مرکز ثبت نام رای دهندگان در کابل در اپریل ۲۰۱۸ به وقوع پیوست و ده ها کشته و زخمی برجا گذاشت، خودداری کردند.^{۱۷۱}

حملات بالای رای دهندگان و کارمندان کمیسیون انتخابات تعجب چندانی نداشت، زیرا نیروهای امنیتی افغان در آغاز روند ثبت نام رای دهندگان هشدار دادند که ۱۱ ولسوالی تحت اداره شورشیان است و ۱۷۵ ولسوالی دیگر در سطح تهدید بالا، ۵۸ ولسوالی در سطح تهدید متوسط، ۲۶ ولسوالی در سطح تهدید پایین قرار گرفتند و فقط ۱۰۷ ولسوالی امن قلمداد شد.^{۱۷۲} بنابراین، با ورود به دوره ثبت نام رای دهندگان، سطح امنیت در مناطق وسیعی از کشور ضعیف بود و امنیت ضعیف منجر به کاهش چشمگیر تعداد مراکز عملیاتی ثبت نام رای دهندگان شد. از ۷۳۸۵ مرکز ثبت نام رای دهندگان برنامه ریزی شده، فقط

شکل ۱۰

ثبت نام رای دهندگان، مراکز باز رای گیری و میزان مشارکت رای دهندگان نظر به کنترل ولسوالی در جریان انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸.

یادداشت: اعداد متأثر از طریقه گردن کردن (روندنگ) اند. معیارهای کنترل ولسوالی و انتخاب توسط قرارگاه حمایت قاطع تعیین میشود.

منبع: حمایت قاطع، پاسخ به درخواست داده های سیگار، ۲۰ دسمبر ۲۰۱۸ و ۲۰ سپتمبر ۲۰۱۸؛ سیگار، تجزیه و تحلیل داده های ارائه شده از سوی حمایت قاطع، دسمبر ۲۰۱۸؛ کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، داده های مشارکت انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ از ۱۳ جنوری ۲۰۱۹. روش قبلی حمایت قاطع برای تعیین کنترل ولسوالی از گزارش ربعوار سیگار به کانگرس ایالات متحده، اپریل ۲۰۱۶، ص. ۹۶ برگرفته شده است. منطق ادامه استفاده از معیار کنترل ولسوالی که توسط سیگار ارائه شده است، گزارش ربعوار به کانگرس ایالات متحده، اپریل ۲۰۱۹؛ دیتابیس کمیسیون مستقل انتخابات از ۷۳۸۵ مرکز رای دهی در نظر گرفته شده. دیتابیس کمیسیون مستقل انتخابات از مراکز نهایی رای گیری از ۵ اکتوبر ۲۰۱۸.

۴۹۰۷-۶۶.۴۵ درصد - فعال بودند. از ۲۴۷۸ مرکز باقیمانده، ۲۲۲ مرکز به دلیل عدم دریافت مواد، بسته شده و ۲۲۵۶ مرکز به دلایل امنیتی تعطیل شدند.^{۱۳۳} تعداد مراکز رای دهی کاهش یافته نه تنها روند ثبت نام را برای برخی از افغانها پیچیده می کند، بلکه توانایی آنها را در رای دادن نیز دچار مشکل میسازد. (به شکل ۱۰ رجوع شود).

طبق قانون انتخابات ۲۰۱۶، رای دهندگان باید در همان مرکز رای گیری که ثبت نام کرده اند رای دهند.^{۱۳۴} اما چون بیش از ۲۰۰۰ مرکز ثبت نام رای دهندگان به دلیل نامنی ها تعطیل بودند، باز کردن این سایت ها به عنوان مراکز رای دهی در انتخابات بی معنی بود، حتی اگر نیروهای امنیتی قادر به تامین امنیت این مراکز میبودند.^{۱۳۵} به عبارت دیگر، داشتن سیستمی که رای

دهندگان را ملزم به ثبت نام و رای دادن در همان مکان می کند، به شورشیان دو فرصت می دهد تا روند انتخابات را در هر یک مکان با ایجاد اختلالات اولیه و تاثیرات قابل توجه بعدی مختل نمایند.

گفته می شود افغان هایی که نزدیکترین مرکز ثبت نام رای دهندگان برای شان بسته شده بود اجازه یافتند تا در نزدیکترین مرکز عملیاتی ثبت نام و رای بدهند. کمیسیون مستقل انتخابات اما تصور میکرد که بیشتر شهروندان متاثر شده از این موضوع از این گزینه استفاده نمی کنند، احتمالاً به دلیل افزایش خطر سفر دو بار به مراکز دورتر از خانه های شان.^{۱۷۶} شاید در نتیجه آن، اختلافات شدیدی در میزان مشارکت در ثبت نام رای دهندگان بین ولایات وجود داشته باشد که احتمالاً بسته بودن ثبت نام در این زمینه عامل مؤثر بود.^{۱۷۷} در پکتیکا، ساکنان و اعضای شورای ولایتی در نزدیکی دفتر والی تحصن نموده و تهدید کردند که اگر مراکز ثبت نام رای دهندگان در مناطق محل زندگی شان باز نشود، ثبت نام رای دهندگان را مختل و انتخابات را تحریم خواهند کرد.^{۱۷۸} در نهایت، والی ولایت و نیروهای امنیتی افغانستان متعهد شدند که ۱۲ مرکز از ۷۷ مرکز مسدود شده ثبت نام رای دهندگان را باز کنند.^{۱۷۹} اعتراضات عامه مانند پکتیکا نشان می دهد که میزان مشارکت اندک رای دهندگان در برخی مناطق به سادگی نتیجه عدم علاقه یا اشتیاق نبوده، بلکه بازتاب فرصت های کمتری برای شرکت در آن را نشان میدهد.

میزان مشارکت اندک رای دهندگان در برخی مناطق به سادگی نتیجه عدم علاقه یا اشتیاق نبوده، بلکه فرصت های کمتری برای شرکت در آن را منعکس می سازد.

از طرف دیگر، این احتمال نیز وجود دارد که مراکز ثبت نام کمترعامل اصلی رقم پایین ثبت نام نبوده است. در جریان دوره انتخابات پارلمانی ۲۰۰۵، فقط ۱۰۵۲ مرکز ثبت نام در سراسر کشور برنامه ریزی شده بود و فقط سه مورد از آنها هرگز باز نشدند و این تعطیلات نیز به دلایل غیر امنیتی بود.^{۱۸۰} با وجود مواظبت از حدود ۲۰ درصد از مراکز ثبت نام که در سال ۲۰۱۸ فعالیت می کردند، در سال ۲۰۰۵ حدود ۵۹ درصد رای بیشتر داده شده است، که نشان می دهد موانع ثبت نام مهمترین عامل تعیین کننده تعداد آرا نبوده است.^{۱۸۱} در عوض، ممکن است ارقام ۲۰۰۵ بنابر چند دلیل همراه کننده باشد، که می تواند بر شمارش به صورت جداگانه یا ترکیبی تاثیر بگذارد. رای ممکن است توسط سهم بیشتری از آرای تقلبی متورم شده باشد، ممکن است در آن دوره امنیت خوبتر بوده باشد یا افغان ها خوش بین تر و مشتاق استفاده از حق رای خود در روزهای اولیه آزمایش دموکراتیک شان بودند.

در یک سند برنامه داخلی، سازمان ملل متحد قبل از انتخابات ۲۰۱۸ مشاهده کرد که عدم ثبت نام رای دهندگان در مناطق خاص اعتبار نتایج انتخابات را تضعیف می کند.^{۱۸۲} این مسئله به ویژه در یک کشور چند ملیتی و بالکانیزه مانند افغانستان، که جغرافیا اغلب نماینده قومیت است، مشکل آفرین است. سلب حق رای دهی بخاطر امنیت ضعیف بیشتر رای دهندگان جنوب و شرق کشور را که اکثراً پشتون اند و سطح خشونت در آن بیشتر است متاثر ساخته است. گفته می شود که رای دهندگان آن مناطق بیشتر از امنیت شخصی شان نسبت به ولایات که کمتر ناامن اند، می هراسند.^{۱۸۳} اما کسانی که در مناطق با اکثریت پشتون زندگی می کنند تنها گروه آسیب پذیر نیستند: در دوره سال ۲۰۱۸، هزاره ها، یک گروه قومی شیعه مذهب، هدف قرار گرفتند.^{۱۸۴} در ۲۲ اپریل ۲۰۱۸، گروه دولت اسلامی - خراسان یک حمله انتحاری علیه یک مرکز توزیع شناسنامه ملی در نزدیکی یک مرکز ثبت نام رای دهندگان در منطقه عمدتاً شیعه نشین کابل انجام داد که دست کم ۶۰ کشته و بیش از ۱۰۰ زخمی بر جای گذاشت.^{۱۸۵} سه روز بعد، شورای علمای شیعه افغانستان از جماعت خویش خواست تا زمانی که دولت امنیت در مراکز ثبت نام در سراسر کشور را تقویت نکند، برای رای دادن یا درخواست شناسنامه ملی ثبت نام نکنند.^{۱۸۶}

پولیس افغان رای دهندگان را قبل از ورود به یک مرکز رای دهی تلاشی می کند، ۵ اپریل ۲۰۱۴. (عکس یوناما، عکاس شفیق الله واک)

کمیسیون مستقل انتخابات ثبت نام رای دهندگان را برای انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ از ۸ تا ۲۹ جون انجام داد.^{۱۸۷} ثبت نام رای دهندگان برای ۴۳۲ مرکز ثبت نام در ۳۳ ولایت (تقریباً یک مرکز در هر ولسوالی) برنامه ریزی شده بود و کمیسیون مستقل انتخابات وعده داد که ثبت نام هفت روز در هفته باز خواهد بود.^{۱۸۸} در روند ثبت نام رای دهندگان ۸۲۲۵۹۴ تن دیگر ثبت نام کردند که تعداد کل رای دهندگان ثبت شده را به ۹۶۶۵۷۴۵ رسانید.^{۱۸۹} تعداد تلفات غیرنظامیان در دوره ثبت نام سال ۲۰۱۹ به طور قابل توجهی کمتر از دوره ثبت نام در ۲۰۱۸ بود.^{۱۹۰}

خشونت و تهدیدهای خشونت منجر به بسته شدن مراکز رای دهی شد

قانون انتخابات سال ۲۰۱۶، کمیسیون مستقل انتخابات را موظف به ایجاد مراکز رای دهی می کند که تعداد و توزیع جغرافیایی رای دهندگان را در سراسر کشور منعکس بسازد.^{۱۹۱} اگرچه قانون انتخابات توازن قومی را به عنوان یک هدف صریح مشخص نمی کند، دستورالعمل ایجاد مراکز رای دهی به صورت "متعادل" می تواند به این ترتیب تفسیر شود.

کمیسیون مستقل انتخابات در جولای ۲۰۱۷ ارزیابی مراکز رای دهی و "متعادل سازی" را آغاز کرد. با این حال، به دلیل ناامنی، برخی مناطق از دسترس ارزیابی کنندگان بیرون بود.^{۱۹۲} بعداً سازمان ملل متحد گزارش داد که ۲۴ درصد مراکز رای دهی در سراسر کشور برای تیم های ارزیابی کمیسیون مستقل انتخابات غیرقابل دسترس است، به شمول سایت های رای دهی در ۳۳ ولسوالی، هلمند (۶)، غزنی (۴)، پکتیکا (۳)، کندهار (۳)، ارزگان (۳)، هرات (۳)، بدخشان (۳)، کندز (۲)، فاریاب (۲)، وردک (۱)، فراه (۱)، بغلان (۱) و ننگرهار (۱).^{۱۹۳} غیرقابل دسترسی بودن این سایت ها به این معنی نبود که آنها به طور اتومات از فهرست مراکز احتمالی رای دهی حذف شوند. در عوض، کمیسیون مستقل انتخابات مراکز غیر قابل دسترس رای دهی را در فهرست آزمایشی سایتهای تایید شده گنجانید، به این امید که بعداً در ارزیابی امنیتی مراکز رای دهی از سوی نیروهای دفاعی و امنیتی ارزیابی شوند.^{۱۹۴} این بدان معنی بود که چندین سایت امن گاهی اوقات در یک مرکز رای دهی به عنوان بخشی از تمرین تعادل ادغام میشد، در حالی که تعداد سایت های ناامن تحت تاثیر ارزیابی قرار نمیگرفت. این ادغام نابرابر مراکز رای دهی ممکن منجر به یک فهرست آزمایشی با سهم نامتناسب زیادی از مراکز ناامن رای دهی شده باشد.^{۱۹۵}

در نهایت، ارزیابی مراکز رای دهی بالای فهرست بر ۷۳۵۵ مرکز رای دهی مشروط تکیه کرد (به فصل ۴ مراجعه شود) - به شمول مراکز رای دهی غیرقابل دسترس، تازه ایجاد شده، ادغام شده و انتقال شده، که ۲.۴ درصد افزایش نسبت به تعداد مراکز رای دهی در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ را نشان میدهد.^{۱۹۶} هنگامی که کمیسیون مستقل انتخابات فهرست مراکز رای دهی را تهیه کرد، نیروهای دفاعی و امنیتی افغان ارزیابی امنیتی مراکز رای دهی را آغاز کردند که این کار با صدور اوامر توسط وزارت امور داخله به قوماندانی پولیس ولایات آغاز شد که به نوبه خود درخواست ارزیابی مراکز رای دهی را از ولسوالی های خود داشتند.^{۱۹۷} قوماندانی امنیه ولسوالی ها، تهدید برای هر مرکز رای دهی را پایین، متوسط، بالا یا خارج از کنترل دولت ارزیابی کردند و این اطلاعات را به سلسله مراتب در وزارت امور داخله انتقال دادند.^{۱۹۸}

در نتیجه ارزیابی امنیتی مراکز رای دهی، که در اوایل سال ۲۰۱۸ منتشر شد، مشخص شد که ۱۲ ولسوالی غیرقابل دسترس بود - به مراتب کمتر از ۳۳ ولسوالی ای که برای ارزیابی کنندگان کمیسیون مستقل انتخابات غیرقابل دسترس بودند، اما با آن هم ازدیاد قابل توجهی تعداد ولسوالی های که برای کارمندان وزارت امور داخله در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ غیرقابل دسترس بودند.^{۱۹۹} در ۲۵ مارچ، مراد علی مراد، معین سابق امنیتی وزارت امور داخله، به کمیسیون مستقل انتخابات اطلاع داد که از ۷۳۵۵ مرکز رای دهی در فهرست آزمایشی شان، ۱۱۲۲ مورد تهدید متوسط، ۱۱۲۰ مورد تهدید بلند و ۹۴۹ (۱۳ درصد) تحت کنترل دولت نبودند.^{۲۰۰} وی همچنان گزارش داد که نیروهای دفاعی و امنیتی افغان به ۱۳ درصد مراکز رای دهی خارج از کنترل دولت موظف نخواهند شد.^{۲۰۱}

کمیسیون مستقل انتخابات از شرایط سخت امنیتی و دسترسی برای مشخص ساختن این که کدام مراکز رای دهی باز باشند، استفاده کرده است.^{۲۰۲} یکی از شرط های گشایش یک مرکز رای دهی حضور نیروهای امنیتی افغان در کل روند رای دهی و شمارش آرا حداقل ۴۸ ساعت قبل از آغاز رای گیری بود.^{۲۰۳} کمیسیون مستقل انتخابات همچنان مشخص ساخته است که نمایندگان آنها در سطح ولسوالی ها باید حداقل دو ماه قبل از روز انتخابات در مجاورت مراکز رای دهی فعالیت کنند.^{۲۰۴} این الزامات به این معنی است که ۱۳ درصد از مراکز رای دهی را که نیروهای دفاعی و امنیتی افغان نتوانستند تامین امنیت کنند از نظر کمیسیون مستقل انتخابات غیرفعال بودند. مشاوران امریکایی وزارت داخله گفتند که کمیسیون مستقل انتخابات همچنان تصمیم گرفته است ۱۵ درصد از مراکز رای دهی را که منیث "تهدید بزرگ" تعیین شده بودند، ببندند - که نتیجه آن تعطیلی پیشرفته ترکیبی تقریباً ۲۸ درصد از مراکز رای دهی برای انتخابات ۲۰۱۸ بود.^{۲۰۵}

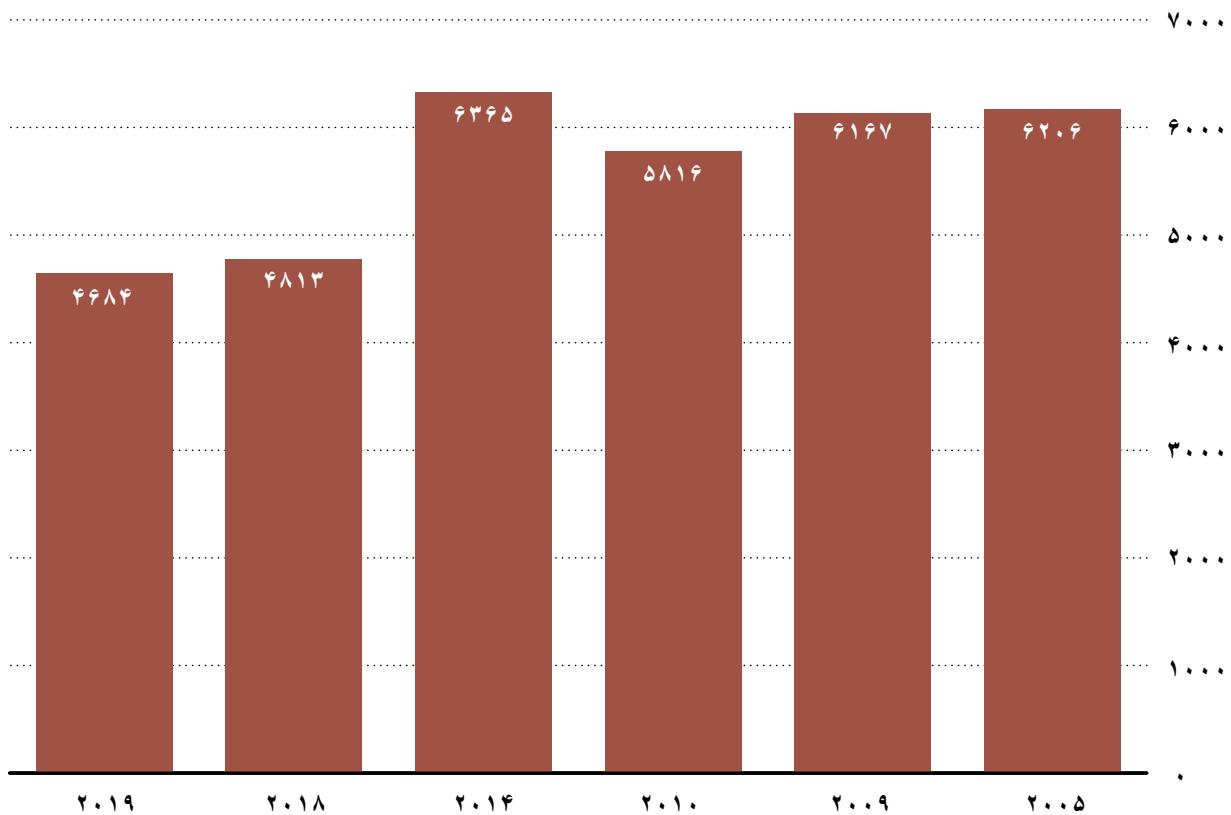
در بسیاری از موارد تا روز انتخابات، این سوال که آیا بسیاری از مراکز رای دهی باز می شوند یا خیر، بحث برانگیز بود: امنیت ضعیف قبلاً ثبت نام رای دهندگان را در آن مکان ها مختل کرده بود. به گفته شهلا حق، رئیس قبلی دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، نیروهای امنیتی افغانستان به کمیسیون مستقل انتخابات اعلام کردند که نمی توانند امنیت تقریباً ۲۰۰۰ مرکز ثبت نام را تأمین کنند.^{۲۰۶}

این واقعیت که افغان ها موظف بودند در همان مکان هایی که ثبت نام کرده بودند رای بدهند، به معنی ساده این بود که باز کردن این مراکز رای دهی - حتی اگر امنیت در این میان بگونه موقت بهتر شده بود - منطقی نبود، به این دلیل ساده که هیچ کس به طور قانونی در آنجا رای داده نمیتوانست.^{۲۰۷}

تعداد مراکز رای دهی بسته شده به دلایل امنیتی معمولاً با نزدیک شدن انتخابات افزایش می یابد. ابتدا قرار است تعداد زیادی در جریان ارزیابی امنیتی بسته شوند، سپس با بدتر شدن محیط امنیتی تعطیلات اضافی ضروری می شود. در سالهای اخیر هر دو دسته تعطیلات در حال افزایش بوده است (به شکل ۱۱ رجوع شود). نیروهای امنیتی افغانستان اقدامات متقابل مانند عملیات پاکسازی را اتخاذ کرده اند، اما به نظر نمی رسد که این تلاش ها روند باز شدن مراکز راهی دهی کمتر را برعکس نموده باشد.^{۲۰۸}

شکل ۱۱

تعداد مراکز باز رای دهی بر اساس سال

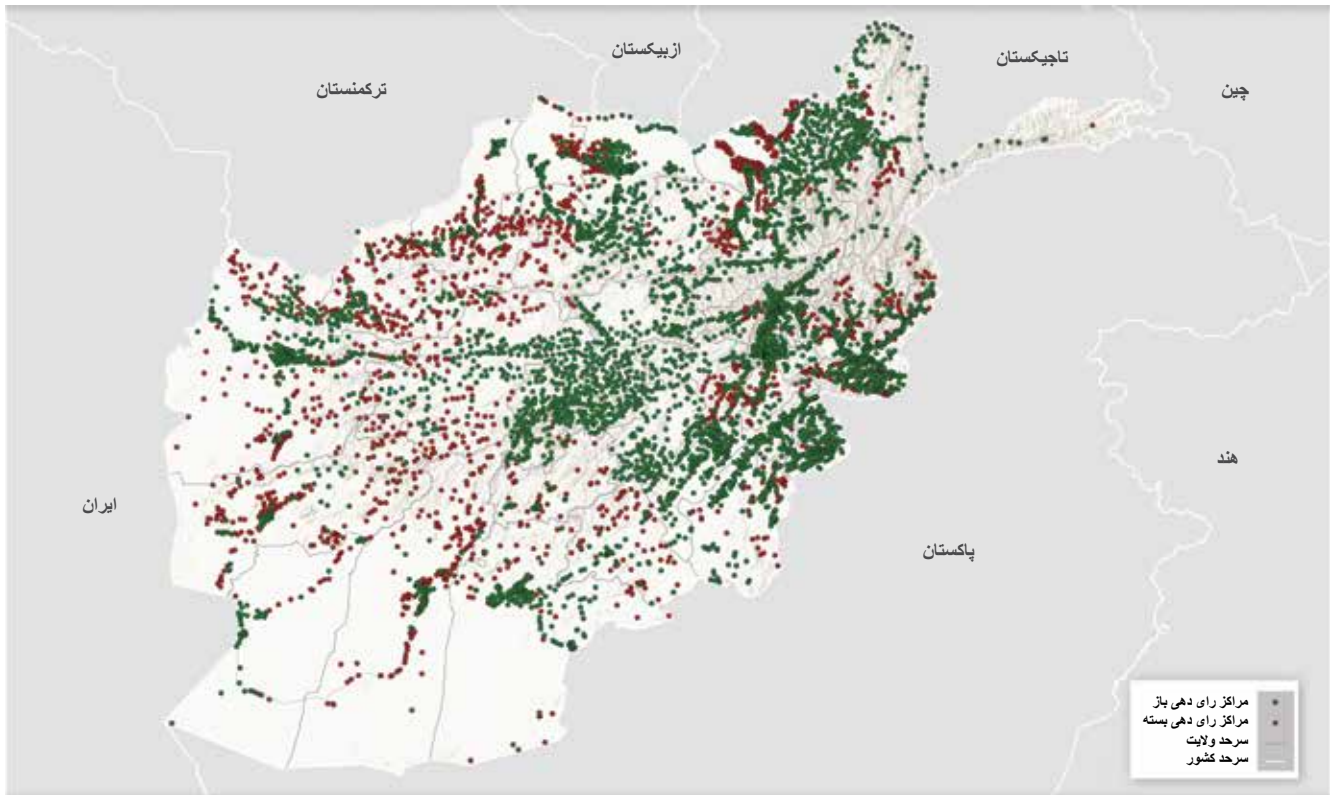
منبع: دولت افغانستان، نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی ۲۰۰۵، دسامبر ۲۰۰۵، ص. ۵. انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۰۹ در افغانستان، ص. ۳۶. انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، تهیه شده بر اساس قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۱۶. انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، تهیه شده بر اساس قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص. ۷۰. دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزار، "گزارش مشترک نیروهای امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۲. مقام نظامی امریکایی که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد متحد، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد متحد: سومین گزارش پیشرفت ربعوار ۲۰۱۹، ص. ۳.

در سال ۲۰۱۹، تعطیلات بدتر بود. در آن سال کمیسیون مستقل انتخابات فهرستی از ۷۴۱۷ مرکز رای دهی احتمالی را تهیه کرد. کمیسیون مستقل انتخابات پس از برنامه ریزی برای بستن ۲۰۴۴ مراکز به دلایل امنیتی، امیدوار بود که در مجموع ۵۳۷۳ مرکز را با استفاده از همان فهرست سال ۲۰۱۸ باز کند و علاوه بر آن ۲۳۳۳ مرکز رای دهی بیشتر برای غزنی، که هیچ یک از آنها در سال ۲۰۱۸ افتتاح نشده بود (به شکل ۱۲ رجوع شود).^{۲۹} با این حال، کمیسیون مستقل انتخابات کمی قبل از انتخابات ۲۰۱۹ اعلام کرد که ۴۳۱ مرکز رای دهی اضافی در روز انتخابات به دلیل ناامنی مسدود خواهند شد.^{۳۰} به زودی با صدور اعلامیه دیگری اعلام شد که ۲۰۰ مرکز رای دهی اضافی به دلیل حمله طالبان به طور غیر منتظره در شمال کشور مسدود می شوند.^{۳۱} با استفاده از روش شمارش کمی متفاوت، سازمان ملل متحد متحد گزارش کرد که ۶۸۹ مرکز به طور غیر منتظره در کنار ۲۰۴۴ موردی که از قبل برنامه ریزی شده بود بسته شد که در مجموع مراکز مسدود شده به ۲۷۷۳ میرسد. یعنی فقط ۴۶۸۴ مرکز (۶۳ درصد) باز بود، که این بیشترین مراکز مسدود انتخابات در تاریخ افغانستان بود.^{۳۲} با توجه به اینکه ۲۳۳۳ مرکز رای دهی بیشتر در غزنی در سال ۲۰۱۹ به فهرست مراکز رای دهی در نظر گرفته شد، تعداد تعطیلات در آن سال در مقایسه با ۲۰۱۸ حتی شدیدتر شد. مراکز باز غزنی باید صدها مورد را از فهرست مسدودی ها حذف می کرد، اما با وخیم شدن ناامنی در جا های دیگر جبران شد.

شکل ۱۲

مراکز رای دهی پلان شده برای انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹، بر اساس حالت

یادداشت: سیگار فهرست های جداگانه ای از مراکز رای دهی را از منابع داخلی یا مرتبط به کمیسیون مستقل انتخابات دریافت کرده است. برخی از آنها فقط دارای شماره بوده، برخی دیگر دارای نام و ولسوالی مراکز رای دهی بودند (برخی از آنها هر یک حالت باز/بسته را نشان می داد)، در حالی که برخی دیگر شامل مشخصات واقعی جغرافیایی مراکز رای دهی بودند. سیگار برای شناسایی مکان های مراکز رای دهی و وضعیت آنها برای سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ به طور متقابل آنها را مقایسه نمود. در سال ۲۰۱۹ کمیسیون مستقل انتخابات در نظر داشت ۵۳۷۳ مرکز رای دهی را باز کند و ۲۰۴۴ مرکز را ببندد. با این حال، سازمان ملل متحد متحد می گوید که ۶۸۹ تعطیلی اضافی مبتنی بر امنیت، کمی قبل از روز انتخابات ۲۰۱۹ به وقوع پیوست که مکان های آن برای سیگار مشخص نبود و در این نقشه نشان داده نشده است.

منبع: کمیسیون مستقل انتخابات، صفحه موقعیت های مختلف مراکز رای دهی، ۲۰۱۹.

تعطیلات تاثیر قابل توجهی در اعتبار انتخابات دارد. استراتژی مساعدت تخنیکي سازمان ملل متحد برای انتخابات ۲۰۱۸ با هدف ایجاد پروسه "به اندازه کافی معتبر برای مشروعیت بخشیدن مجدد به ارگان های دولتی" بود، اما مشخص نکرد که از نظر آنها چه مقدار مشارکت رای دهندگان، مشروعیت را تشکیل میداد.^{۲۱۳} سازمان ملل متحد یک فرضیه اصلی را مشخص کرد: این که شرایط امنیتی به کمیسیون مستقل انتخابات اجازه می دهد تا حداقل ۸۰ درصد مراکز رای دهی را باز کند.^{۲۱۴} اگر شماره فهرست کامل و اصلی بیش از ۷۰۰۰ مرکز رای دهی باشد، هدف سازمان ملل متحد در انتخابات سپتامبر ۲۰۱۹ بدست نیامده است. یک کارشناس با تجربه ژرک در زمینه امنیت انتخابات در افغانستان، هدف ۸۰ درصدی را غیر واقعی خواند: این کارشناس گفت، نیروهای دفاعی و امنیتی افغان نمی توانست امنیت آن اندازه قلمرو را تامین کند و کمیسیون مستقل انتخابات نیز نمی توانست که بسیاری از مراکز رای دهی را اداره کند.^{۲۱۵}

با آن هم، وزارت امور داخله و نمایندگان ماموریت حمایت قاطع ناتو گزارش دادند که نزدیک به ۹۵ درصد مراکز رای دهی در روز انتخابات ۲۰۱۸ باز بودند، فقط ۲۶۱ مرکز به دلایل مختلف غیر مرتبط با امنیت، از جمله کمبود مواد یا کارکنان مسدود بود.^{۲۱۶}

اگرچه از نظر تخنیکی این شاید درست باشد، اما گمراه کننده است: وزارت داخله و حمایت قاطع محاسبات خود را بر اساس ۴۸۱۳ مرکز رای دهی انجام دادند، نه فهرست اولیه کمیسیون مستقل انتخابات که شامل ۷۳۵۵ مرکز احتمالی رای دهی بود.^{۲۱۷} دلایل حذف ۲۵۰۰ مرکز رای دهی از فهرست اولیه متفاوت بود، اما شواهد نشان می دهد که عدم امنیت دلیل عمده آن بود.^{۲۱۸}

در سال ۲۰۱۹، ۴۶۸۴ (۶۳ درصد) مراکز رای دهی باز بود و ۲۷۳۳ مرکز تعطیل اعلام شد، که این بیشترین مراکز مسدود انتخابات در تاریخ افغانستان بود.

در حالی که ماموریت حمایت قاطع می گوید که در مجموع ۲۶۱ مرکز رای دهی به طور غیرمنتظره در روز انتخابات مسدود شد، گروه ناظر دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان گزارش داد که مسائل امنیتی به تنهایی - بدون ذکر موارد عملیاتی و لوژستیکی - باعث مسدود شدن غیر منتظره ۳۳۳ مرکز رای دهی شد.^{۲۱۹} نظر به شمارش دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان تعداد مجموعی مسدودی ها به دلیل ترکیب عدم امنیت، مشکلات کارکنان، کمبود مواد یا مشکلات مدیریتی، میتواند به طور قابل توجهی بیشتر باشد.^{۲۲۰} اختلاف بین گزارش های ساحوی دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان در مورد تعطیلی مراکز رای دهی و آمار رسمی ارائه شده توسط وزارت امور داخله و کمیسیون انتخابات سوالاتی را در مورد دقیق بودن اطلاعات دولت مطرح میکند. تجزیه و تحلیل ارقام کمیسیون مستقل انتخابات نشان می دهد که ۴۹۸ مرکز رای دهی که در روز انتخابات باز شدند - تقریباً ۱۰ درصد - نتایج را گزارش نکردند.^{۲۲۱}

به همین ترتیب، توانایی دولت افغانستان در انجام ارزیابی های مرکز رای دهی - و توانایی ایالات متحده بخاطر داوری در مورد کیفیت و قابلیت اطمینان این ارزیابی ها - نیز ممکن است دارای کمی هایی باشد. یکی از مشاوران ارشد نظامی ایالات متحده که در مسایل انتخابات دخیل بود به سیگار گفت که نیروهای امنیتی افغان قادر اند ارزیابی امنیتی تمامی مراکز رای دهی را در حدود ۴۸ ساعت انجام دهند. اما یک بررسی میان نهادی دولت افغانستان پس از انتخابات نشان داد که بخشی از ارزیابی های امنیتی به موقع به سلسله مراتب از ولایت فرستاده نشد، که نشان می دهد روند ارزیابی به اندازه که مشاوران ایالات متحده به آن باور داشتند، مؤثر نبود.^{۲۲۲} در واقعیت، مشاوران امریکایی دید محدود بالای شرایط امنیتی و توانایی های دولت افغانستان در خارج از کابل داشتند. برداشت های سیگار از امنیت انتخابات بیشتر بر اساس ارزیابی هایی بود که مقامات وزارت امور داخله به مشاوران امریکایی ارائه دادند، که به دلیل کاهش حضور نظامی ایالات متحده در کابل محدود شده بود.^{۲۲۳} پرسونل امریکایی بدون دسترسی به افراد و مکان های دخیل در ارزیابی ها بنیادی برای داوری بی طرف پروسه ی ارزیابی را نداشتند، چه رسد به محصولات این ارزیابی ها. در عوض، آنها باید به اطلاعاتی که شرکای افغان برای آنها ارائه کرده بود اعتماد می کردند که خود منافع زیادی در شکل دادن برداشت ها از عملکرد نهاد خود داشت.

تهدیدها برای امنیت نامزد ها

طبق قانون انتخابات ۲۰۱۶، دوره مبارزات انتخاباتی برای انتخابات ولسی جرگه ۲۰ روز و برای انتخابات ریاست جمهوری ۶۰ روز است.^{۲۲۴} اگرچه مبارزات کوتاه است، اما امنیت نامزدها با فضای ناپایدار امنیتی و تعداد زیاد نامزدهای ولسی جرگه پیچیده است. با وجود شورشگری فعال، فقط ۹ نفر از جمله ۲۷۰۰ نامزد ولسی جرگه در دوره مبارزات انتخاباتی ۲۰۱۸ ترور شدند، اگرچه این تعداد نسبت به سال ۲۰۱۰ که چهار نامزد بود، افزایش داشت.^{۲۲۵}

تعداد تلفات نامزدها بیشتر از مؤثر بودن امنیت کمپاین های آنان، نشان دهنده مبارزات کوچک و محدودیت های حرکتی آنها است. در هر دو انتخابات پارلمانی سال ۲۰۱۰ و در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴، نامزدها به سازمان های ناظر گفتند که به دلیل نبود امنیت نمی توانند آزادانه در مناطق مختلف کشور فعالیت کنند.^{۲۲۶} این نگرش ها در نظرسنجی از اعضای

ولسی جرگه در سال ۲۰۱۵ منعکس گردید زمانی که اکثریت به موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا) گفتند که امنیت نامزدها در انتخابات پارلمانی بعدی یک مشکل جدی خواهد بود.^{۲۲۷} در واقع، چندین نامزد کشته شده در شهر های بزرگ مانند کابل و جلال آباد فعالیت می کردند نه مناطق تحت اداره طالبان - که نشانه ای از تأثیرات گسترده وضعیت امنیتی برای نامزدها بود.^{۲۲۸}

ممکن است محیط امنیتی برای کرسی نشینان راحت تر باشد، زیرا آنان بر خلاف رقیبان تازه ای شان، اغلب پول کافی برای پرداخت تیم های امنیتی شخصی دارند. در سال ۲۰۱۴، انستیتوت دموکراتیک ملی مشاهده نمود که بیشتر اعضای شورای ولایتی توسط محافظان شخصی محافظت می شوند، در حالی که رقیبان آنها برای محافظت به وزارت امور داخله متکی بودند.^{۲۲۹} پرسونل نظامی و مشاوران متعدد امریکایی به وزارت امور داخله که در انتخابات ۲۰۱۸ دخیل بودند به سیگار گفتند این وزارتخانه در سطح ولسی جرگه تماس گرفته و برای تمامی ۲۷۰۰ نامزد پارلمانی پیشنهاد محافظت دادند اما اکثریت آنان این پیشنهاد را رد کرده و ترجیح می دهند امنیت خود را به جای نشان دادن وابستگی به دولت افغانستان، تنظیم کنند.^{۲۳۰} به گفته این مقامات، به هر یک از نامزدها پیشنهاد دو افسر پولیس داده شده بود و اگر آنان این پیشنهاد را رد میکنند، می توانستند دو شخص منتخب خود را برای آموزش امنیتی دولتی معرفی نمایند.^{۲۳۱} مصاحبه شونده گان نمی دانستند که چه تعداد نامزدان، محافظت از سوی وزارت امور داخله افغانستان را پذیرفتند.^{۲۳۲}

ادعای مشاوران وزارت مبنی بر اینکه به همه نامزدهای ولسی جرگه نوعی امنیت ارائه شد، همیشه با تجربه نامزدهایی که سیگار با آنها صحبت کرده است، تایید نمی شود. چند مثال:

۱. یک نامزد از ولایت ننگرهار، بشرمل افغان ورور، به سیگار گفت که کارکنان وی در اولین روز مبارزات انتخاباتی خود با نیروهای امنیتی ملاقات کردند و به او گفته شد تا زمانی که به آنها ۲۴ ساعت قبل اطلاع داده شود، رویدادهای مبارزاتی وی تامین امنیت خواهند داشت. افغان ورور از حمایت های که وزارت داخله ارائه کرده راضی بود.^{۲۳۳}
۲. علی اکبر جمشیدی، عضو ولسی جرگه از دایکندی گفت که به وی و سایر نامزدان در این ولایت از وزارت کمک امنیتی ارائه نشد، اما نامزدها قادر به درخواست همراهی پولیس ملی افغان برای دوره ۲۰ روزه مبارزات بودند.^{۲۳۴}
۳. ذکیه وردک، نامزد کابل به سیگار گفت که از طرف وزارت داخله به وی کمکی امنیتی داده نشد و در عوض به محافظان خصوصی اعتماد کرد.^{۲۳۵}
۴. شینکی کروخیل و عطا محمد دهقانپور، اعضای ولسی جرگه از کابل و غور، و داوود تپان، نامزد پکتیا گفتند که این وزارت هرگز به آنها کمک امنیتی در جریان مبارزات انتخاباتی ارائه نداد و نه برای آنان پیشنهاد ارائه آموزش برای نگهبانان خصوصی را داد.^{۲۳۶}

در حقیقت، مطابق مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات، نیروهای امنیتی افغان ملزم به تامین امنیت شخصی نامزدها نبودند - فقط موظف بودند تا برای برنامه های خاص مانند تجمعات و جلسات نامزدها تامین امنیت کنند.^{۲۳۷} با این معیار، به نظر می رسد برخی نامزدها حداقل سطح حمایت لازم را از وزارت امور دریافت کردند، در حالی که دیگران این حمایت را بدست نیاوردند. به همین ترتیب، برخی از نامزدها مانند افغان ورور از حمایت وزارت امور داخله راضی بودند، در حالی که برخی دیگر رضایت نداشتند. گزارشات رسانه ای در آن زمان همچنان به نارضایتی برخی نامزدها از عدم پاسخگویی وزارت داخله به درخواستهای امنیتی آنها اشاره داشت.^{۲۳۸}

نیاز به امنیت به ویژه در جریان مبارزات انتخاباتی ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ پس از دو حمله بزرگ بالای یا در نزدیک نامزدها آشکار شد. به نظر می رسد اولین مورد، در اواخر ماه جولای ۲۰۱۹، امرالله صالح نامزد معاونیت ریاست جمهوری بود که در جریان دیدار با طرفدارانش در کابل بوقوع پیوست که طی آن یک موتر مملو از مواد منفجره در خارج از دفتر او منفجر

شد و مهاجمان به داخل ساختمان حمله کردند. یک قطعه ویژه پولیس افغانستان توانست حمله را مهار نماید، اما بعد از کشته شدن ۲۱ غیرنظامی و زخمی شدن ۵۰ تن دیگر. هیچ گروهی مسوولیت این حمله را بر عهده نگرفت.^{۲۳۹}

حمله دوم در اواسط ماه سپتمبر در ولایت پروان زمانی رخ داد که یک بمب گذار انتحاری مواد منفجره خود را در نزدیکی یک مرکز آموزش پولیس منفجر کرد که میزبان راهپیمایی اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان بود. این حمله منجر به کشته شدن ۳۰ غیرنظامی و زخمی شدن ۵۱ تن دیگر شد. بر بنیاد سازمان ملل، حملات جولای و سپتمبر بیش از ۸۰ درصد از تلفات مربوط به انتخابات در دوره قبل از انتخابات را تشکیل می داد.^{۲۴۰}

منابع دیگر درگیری و خشونت انتخاباتی

نیروهای امنیتی افغانستان تامین امنیت انتخابات را برعهده دارند، اما ممکن است برخی از آنها در سیاست های جانبدارانه یا تقلب نیز شرکت کنند

علاوه بر تامین امنیت انتخابات، نیروهای ملی دفاعی و امنیتی افغان - که تشکیل شده از اردوی ملی و پولیس ملی افغان اند - ممکن است نقش جانبدارانه بازی کرده و دست به اقدامات تقلب زده باشند.^{۲۴۱} بر اساس گزارش ها نیروهای امنیتی افغانستان در روز انتخابات ۲۰۱۸ عملکرد تحسین آمیزی داشتند، اما بر اساس گزارش پس از عمل دولت افغانستان در سال ۲۰۱۸، نشانه هایی وجود داشت که برخی از اعضای نیروهای امنیتی منبع درگیری انتخاباتی بودند.^{۲۴۲}

بر اساس گزارش مقدماتی گروه ناظر سازمان دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، گفته می شود که پرسونل نیروهای دفاعی و امنیتی افغان برای نامزدهای خاص کمپاین کردند یا از ورود ناظران انتخابات به مراکز رای دهی جلوگیری کردند.^{۲۴۳} به گفته دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، چنین رفتارها در کابل، هلمند، تخار، ننگرهار و کندهار رخ داد.^{۲۴۴} حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان در مصاحبه ای به سیگار گفت که پولیس ممکن است ناظران را به عنوان نمایندگان نامزدها اشتباه گرفته و فعالیتهای نظارتی آنان را بر اساس این فرض نادرست محدود کرده باشد.^{۲۴۵} چنین سؤ تفاهم می تواند از طریق بهبود آموزش یا ارتباطات حل شود، اما به گفته شینواری، حالاتی نیز وجود داشت که پولیس زیر بار منت مقامات محلی رفته و از سوی آنان دستور مانع کار نظارت کنندگان را دریافت می کرد.^{۲۴۶} (برای بررسی دقیق در مورد چگونگی تاثیر نامنی بر گروه های ناظر، به فصل ۸ رجوع شود) در صورت درست بودن این موضوع، پولیسی که امنیت مراکز رای دهی را تامین می کرد، معمولاً از همان ولسوالی یا ولسوالی همجوار بود و بنابراین بخشی از محیط اجتماعی منطقه به شمار رفته و ممکن آنها را بخاطر همکاری با مقامات محلی آسیب پذیرتر ساخته باشد.^{۲۴۷}

پیش از انتخابات ۲۰۱۸، سازمان ملل متحد هشدار داد که جنگ سالاران با منافع جانبدارانه "بی طرفی نیروهای پولیس را به چالش می کشند"، و این بدان معنی است که ممکن است نیروهای پولیس به تسهیل تقلب و ادار شوند.^{۲۴۸} جنگ سالاران ممکن است با پولیس ملی محلی با زور رفتار نمایند اما در مواردی هم به نظر میرسید که پولیس به کمی اراده بیشتر نیاز داشتند. زمری قلمیار، رئیس سابق عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، نیروهای امنیتی را به عنوان یک بازیگر بالقوه سیاسی در سطح محلی ترسیم نمود که در کنار مقامات محلی و کارگزاران قدرت علاقه زیادی به تاثیرگذاری در نتیجه انتخابات دارد.^{۲۴۹}

در سال ۲۰۱۸ نشانه هایی از پاسخگویی نیز وجود داشت: در جریان ثبت نام رای دهندگان، قومندان امنیه ولسوالی ناوه ولایت هلمند به دستور والی ولایت به اتهام "تخلف در انتخابات"، دستگیر شد، که نخستین بار در دوره انتخابات بود که یک اداره ولایتی در جنوب بخاطر مقابله با چنین تخلفات دست به اقدام زد.^{۲۵۰}

مقامات برنامه انکشافی سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا پولیس افغانستان را در زمینه تامین امنیت مراکز رای دهی برای انتخابات ریاست جمهوری آینده آموزش میدهند، ۳۱ می ۲۰۰۹ (عکس یوناما عکاس ادیتیا مهتا)

جنگ سالاران و کارگزاران قدرت می توانند بر انتخابات تاثیر بگذارند به ویژه در مناطق ناامن یا مناطق دور دست

در حالی که مقامات دولتی ممکن است بتوانند از نیروهای امنیتی برای اداره مراکز رای دهی در شمار از مناطق استفاده کنند، کارگزاران قدرت بگونه غیر رسمی از ملیشه های خصوصی نظامی برای شکل دادن نتایج در مناطق دیگر استفاده می کنند. در یک گزارش که از سوی انستیتوت دموکراتیک ملی، یک سازمان غیردولتی مستقر در ایالات متحده نشر شد آمده است که ناظران طیف وسیعی از تاکتیک های فرماندهان ملیشه ها را برای تاثیرگذاری بالای رای دهندگان توصیف کرده اند، که در برخی از این موارد این فرماندهان توانایی رد منطقی آن را نیز دارند. از جمله این موارد می توان به حملات جعلی طالبان برای ایجاد احساسات عمومی نسبت به ناامنی، یا دستور دادن به افرادشان برای شلیک سلاح هایشان در اطراف مراکز رای دهی شب قبل از انتخابات بخاطر کاهش مشارکت مردم اشاره کرد.^{۲۵۱}

گروه های مسلح همچنان با تهدید یا ارباب کارمندان مراکز رای دهی تلاش می کنند تا انتخابات را دستکاری کنند.^{۲۵۲} احمد شاه زمانزایی، رئیس سابق دارلانشای کمیسیون مستقل انتخابات، به سیگار گفت که یکی از بزرگترین فرصت های تقلب، در مرکز رای دهی است جایی که ارتباطات ضعیف است و کارمندان منزوی کمیسیون مستقل انتخابات آسیب پذیر کارگزاران قدرت اند.^{۲۵۳} در سال ۲۰۱۸، کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات و رای دهندگان برای ارباب در روز انتخابات و در حالی که نتایج در هفته های بعد یکجا میشد، هدف قرار گرفتند.^{۲۵۴}

نمونه ای بارز از تاکتیکهای قلدرانه از سوی فرماندهانی بکار گرفته شد که دسترسی انحصاری به مراکز رای دهی را به بالاترین پیشنهاد کننده، می فروختند.

تاکتیک ها از جانب فرماندهان مستقل می آیند که دسترسی انحصاری به مراکز رای دهی را به بالاترین پیشنهاد کننده به فروش می‌رسانند.^{۲۵۵} اینگونه ربودن مراکز رای دهی در تمامی انتخابات اخیر حداقل از سال ۲۰۱۸ به بعد گزارش شده است.^{۲۵۶} به عنوان مثال بررسی امنیتی دولت افغانستان در انتخابات ۲۰۱۸ نشان داد که فرماندهان ملیشه ها و شماری از نامزدها در ولایت پکتیا صندوق های رای دهی را از مراکز رای دهی جمع آوری کرده و آنها را به محل سکونت خصوصی خود در ولسوالی های جانیخیل، میرزاکا، منگل و جاجی آریوب و همچنان در منطقه ده سبز ولایت کابل منتقل کردند.^{۲۵۷} به گفته حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، آخرین مثال در نزدیکی شهر کابل رخ داد، اما ناظران ادعا می کنند که مراکز رای دهی، بیشتر در مناطق دور، دست خور چنین واقعات می شوند.^{۲۵۸} معرفی تاییدی رای دهندگان توسط تکنالوژی بایومتریک در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ ممکن است نوع حادثه یاد شده را در مراکز رای دهی کاهش دهد.^{۲۵۹}

تروریست های گروه دولت اسلامی (داعش) به احتمال زیاد غیرنظامیان را هدف قرار می دهند

بر اساس آمار تلفات در نتیجه حوادث خشونت های گروه طالبان و دولت اسلامی - خراسان، به نظر می رسد که گروه دوم بیشتر از سابق قصد کشتن غیرنظامیان را دارد. بر اساس ارقام سازمان ملل، در سال ۲۰۱۸ طالبان ۲۷ مرتبه بیشتر مسوول حوادث امنیتی مربوط به انتخابات نسبت به دولت اسلامی خراسان بودند، اما مسوول تنها ۸.۵ درصد بیشتر منجر به تلفات غیرنظامی بودند (۱۰۲ کشته ناشی از حملات طالبان در مقابل ۹۴ مورد توسط دولت اسلامی - خراسان).^{۲۶۰} در ۱۹ اکتوبر، یک روز قبل از انتخابات کمیسیون نظامی طالبان گفت که این گروه قصد دارد تمام سرک های اصلی و کوچک را مسدود نموده و غیرنظامیان را از سفر در روز انتخابات منع نماید زیرا آنها نمی خواستند "به افغان های عام آسیب برسانند."^{۲۶۱} در همان زمان، گزارش هایی نیز منتشر شد که برخی از فرماندهان محلی طالبان در حقیقت شهروندان را به مشارکت در روند انتخابات تشویق می کردند که این امر با اهداف رهبری این گروه در مغایرت بود. بر اساس گزارش ها در ولایت بادغیس، یک فرمانده طالبان پس از ایجاد اتحاد با نامزدهای محلی، ساکنان این ولایت را برای ثبت نام و رای دهی تشویق می کرد.^{۲۶۲} به گفته انستیتوت ملی دموکراتیک، این امر در ولایت های فاریاب، غور و بلخ نیز در سال ۲۰۱۰ اتفاق افتاد که گفته می شود شماری از چهره های طالبان شهروندان را یا تشویق یا تهدید برای عدم شرکت در انتخابات ولسی جرگه آن سال میکردند - البته با دستورالعمل رای دادن به نامزدهای مورد پسند طالبان محلی.^{۲۶۳}

مدیریت امنیت انتخابات

کمیسیون مستقل انتخابات و نیروهای دفاعی و امنیتی افغان مسوولیت برنامه ریزی امنیت انتخابات را با همدیگر به دوش گرفته اند. کمیسیون مستقل انتخابات تاریخ های کلیدی و الزامات امنیتی را برای نیرو های دفاعی و امنیتی افغان فراهم می کند، سپس این نیرو ها برنامه هایی را برای پاسخگویی به الزامات کمیسیون مستقل انتخابات تدوین می کنند.^{۲۶۴} همراه با کمیسیون مستقل انتخابات و نیرو های دفاعی و امنیتی افغان، یوناما و ماموریت حمایت قاطع ناتو در افغانستان نیز در برنامه ریزی های امنیتی انتخابات برای همه مراحل از جمله ارزیابی مرکز رای دهی تا ثبت نام رای دهندگان، پروسه رای دهی و شمارش آرا، شرکت می کنند.^{۲۶۵} در همین حال، کمیسیون شکایات انتخاباتی مسوول توسعه برنامه های امنیتی خود همراه با نیرو های دفاعی و امنیتی افغان است.^{۲۶۶}

برنامه ریزی امنیتی انتخابات برای انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ بطور جدی در ماه مارچ همان سال زمانی آغاز شد که کمیسیون مستقل انتخابات، با حمایت یوناما، گروه ویژه امنیتی انتخابات را تشکیل داد که شامل مقامات ارشد وزارت خانه های مربوطه افغانستان، ماموریت حمایت قاطع و سازمان ملل متحد میشود.^{۲۶۷} در ماه های بعد، گزارش های دوره ای انتخابات سازمان ملل متحد هماهنگی مداوم بین اعضای مختلف گروه ویژه را توصیف می کرد.^{۲۶۸}

یک مقام کمیسیون مستقل انتخابات در لوگر چند روز قبل از انتخابات پارلمانی، ۷ سپتمبر ۲۰۱۰، سربازان اردوی ملی افغان را در روش های رای دهی آموزش می دهد. (عکس اردوی ایالات متحده، عکاس دونالد واتکینز)

پس از انتخابات ۲۰۱۸، وزارت دفاع ایالات متحده از نیرو های دفاعی و امنیتی افغان برای ارتباط و هماهنگی با نهادهای انتخاباتی دولت افغانستان ستایش کرد. رئیس عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات به سیگار گفت که هماهنگی با نیرو های امنیتی در سال ۲۰۱۸ نسبت به هر انتخابات قبلی بهتر بود.^{۲۶۹} به طور خاص، وی گفت که هماهنگی چند لایه ای، غیرمتمرکز و برنامه ریزی در سطح ولایات و پایین تر، یک پیشرفت اساسی نسبت به دوره انتخابات سال ۲۰۱۴ بود که با برنامه ریزی مرکزی در کابل مشخص می شد.^{۲۷۰}

اگرچه ممکن است در زمینه هماهنگی میان نهادی نسبت به دوره های قبلی انتخابات پیشرفت حاصل شده باشد، اما پرسونل اردوی ایالات متحده که افغانها را در تامین امنیت انتخابات حمایت می کنند میگویند هنوز در سطح ولایت جای پیشرفت وجود دارد - به عنوان مثال، داشتن نماینده ارتباطی کمیسیون مستقل انتخابات در مقر ولایتی نیرو های دفاعی و امنیتی، جای که اطلاعات امنیتی در آن گنجائده شده است، نسبت به نماینده ارتباطی این نیرو ها در دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات.^{۲۷۱} سند مفهوم عملیات کمیسیون انتخابات، از افسران ارتباطی کمیسیون مستقل انتخابات می خواهد تا در تمام مراکز سوق و اداره امنیتی در سطح منطقه، ولایت و ولسوالی تعبیه شوند و پیشنهاد می کند که عدم وجود رابط کمیسیون مستقل انتخابات در مقرهای ولایتی نیرو های دفاعی و امنیتی به دلیل اجرای ضعیف یا کمبود منابع در کمیسیون مستقل انتخابات بوده نه عدم شناخت اهمیت سطح اضافی هماهنگی.^{۲۷۲} به گفته یک مقام نظامی امریکایی، پرسونل اردوی امریکا موضوع را در موارد متعددی با شرکای کمیسیون مستقل انتخابات در سازمان ملل متحد مطرح کردند، اما بدون کلام نتیجه.^{۲۷۳}

چالش های هماهنگی نیز ممکن در بالاترین سطح کمیسیون مستقل انتخابات وجود داشته است. به گفته یک مقام نظامی امریکایی، هماهنگی کننده امنیتی کمیسیون مستقل انتخابات در جلسات هفته وار با وزارت امور داخله "بیش از ۹۰ درصد اوقات" حاضر نمیشد تا از وی در مورد شماری از اجراءات از قبیل ارزیابی های مراکز رای دهی، جدول زمانی و رهنمایی های مهم دیگر که وزارت امور داخله درخواست میکرد، سوال نشود.^{۲۷۴} این مقام همچنان اشاره کرد که عدم موجودیت کمیسیون مستقل انتخابات و تأخیر در ارائه اطلاعات مهم، از ادامه برنامه ریزی مهم امنیتی وزارت امور داخله جلوگیری می کرد.^{۲۷۵} کمیسیون مستقل انتخابات فهرست نهایی مراکز رای دهی را به وزارت امور داخله تا دو هفته قبل از انتخابات ۲۰۱۸ در ۲۰ اکتوبر تحویل نداد، در حالی که برنامه های خود کمیسیون مستقل انتخابات خواستار ارائه این فهرست در اواسط ماه آگست بود.^{۲۷۶} این تأخیر در ارائه فهرست ها، برای وزارت امور داخله فرصت کم میسر ساخت تا چگونه تعادل را میان ضروت های

مقامات کمیسیون مستقل انتخابات و وزارت داخله در یک کنفرانس مطبوعاتی در کابل، ۳۰ مارچ ۲۰۱۴، در مورد آمادگی های امنیتی انتخابات ریاست جمهوری آینده بحث می کنند. (عکس یوناما عکاس فردین واعظی)

امنیتی انتخابات و فعالیت های عادی انفاذ قانون حفظ نماید.^{۳۷۷} سازمان ملل متحد گفت که چنین شرایط احتمال آسیب را با محدود نمودن حاشیه برای خطا و سازگاری در یک محیط پرچالش، چند برابر ساخت.^{۳۷۸}

به گفته یک مشاور ارشد معین امنیتی وزارت امور داخله، بسیاری از چالش های ارتباطی و هماهنگی که در دوره انتخابات ۲۰۱۸ شاهد آن بود، ذریعه انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ حل و فصل شد. این مشاور به طور خاص ذکر کرد که کمیسیون مستقل انتخابات دو افسر ارتباطی در اختیار وزارت امور داخله قرار داد تا با بخش برنامه ریزی پولیس ملی افغان و مرکز ارتباطات پولیس ملی همکاری کنند. در مورد دوم، شخص ارتباطی کمیسیون مستقل انتخابات با مرکز ارتباطات پولیس ملی در زمینه مواد لوژستیکی انتخاباتی همکاری کرد. به گفته این مشاور کمیسیون مستقل انتخابات نیز در تمرینات قبل از انتخابات شرکت کرده و بهبود ارتباطات و مشارکت کمیسیون مستقل انتخابات را به رهبریت قوی میان پولیس و وزارت داخله نسبت داده است.^{۳۷۹}

از آنجا که معیاد های زمانی به خوبی مشخص شده و بسیاری از زمینه های امنیتی در دوره های قبلی انتخابات ایجاد شده اند، بنابراین نیاز اندک به برنامه ریزی انتخابات در آخرین لحظه محسوس میشود.^{۳۸۰} یک مشاور ارشد امنیتی سازمان ملل متحد که برای چهار دوره انتخابات از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ در برنامه ریزی های امنیتی شرکت کرده بود گفت، کارشناسان بین المللی تقریباً همه برنامه های امنیتی و تدارکاتی انتخابات را در جریان انتخابات زود هنگام تهیه کردند، که بعداً به عنوان نمونه برای پروسه انتخابات آینده از آن استفاده میشد.^{۳۸۱} گزارش شده است که دولت افغانستان در سال های ۲۰۰۹ یا ۲۰۱۰ با کاهش نیرو های خارجی بیشتر دخیل شده و این روند همچنان رو به افزایش است.^{۳۸۲} برنامه های امنیتی معاصر انتخابات، تکرار برنامه هایی است که در سال های گذشته توسط جامعه بین المللی تدوین شدند.^{۳۸۳} با توجه به اینکه انتخابات ۲۰۱۸ ششمین انتخابات سراسری بود که در ۱۴ سال گذشته برگزار شد، می توان انتظار داشت که نهادهای انتخاباتی افغانستان عملکرد بهتری نسبت به گذشته داشته باشند.

برنامه ها و عملکرد نیروهای امنیتی افغانستان

مراکز رای دهی در روز انتخابات آسیب پذیر اند، و این یک چالش بزرگ برای نیروهای دفاعی و امنیتی افغانستان است. مراکز رای دهی معمولاً در اهداف نرم مانند مکاتب، مراکز صحنی و مساجد مستقر اند و بیشتر آنها در مکاتب موقعیت دارند.^{۲۸۴} واقعیتی که از چندین مرکز برای چندین ماه برای ثبت نام و رای دهی استفاده می شود، زمان خطر را افزایش می دهد.^{۲۸۵} با این حال، افزایش یا کاهش تعداد مراکز رای دهی می تواند عواقبی داشته باشد. داشتن مراکز رای دهی کمتر به نیروهای امنیتی اجازه می دهد تا منابع خود را متمرکز کنند، اما همین سود را برای شورشیان نیز می بخشد. مراکز بیشتر رای دهی به معنی تعهد به امنیت کمتر است، و شورشیان را نیز وادار به توزیع منابع شان مینماید.^{۲۸۶} خطوط طولانی در نتیجه ناتوانی کارمندان مراکز رای دهی بخاطر استفاده از دستگاه های تاییدی بایومتریک یا کمبود پرسونل امنیتی زن، مدت انتظار و خطر را برای غیرنظامیان افزایش می دهد.^{۲۸۷} برخی از این مشکلات در مراکز رای دهی نتیجه کار بروکرات های ناکار در کابل بود، که نشان می دهد چگونه بروکراسی ناکارآمد مشکلات و خطرات واقعی را برای شهروندانی که در روند دموکراتیک شرکت می کنند به بار میاورد.^{۲۸۸}

طیف وسیعی از کارشناسان انتخابات، از جمله مقامات بین المللی، گروه های ناظر و کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات، از نیروهای امنیتی افغانستان به خاطر حمایت آنان در روزهای انتخابات در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ تمجید کردند.

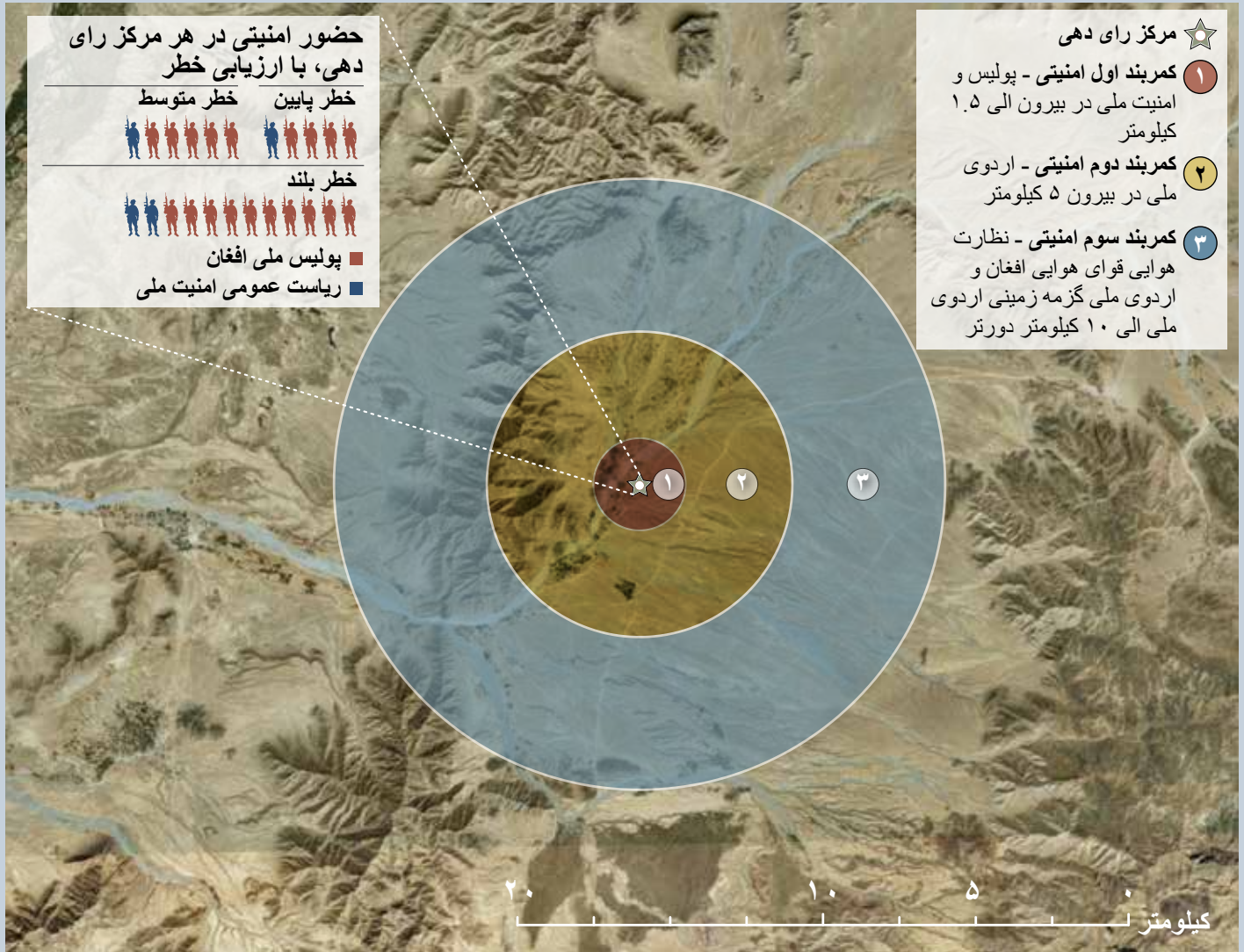
انتخابات ۲۰۱۹ چهارمین انتخاباتی بود که در آن نیروهای دفاعی و امنیتی افغان کاملاً مسوول تامین امنیت مواد انتخاباتی و محل های رای دهی بودند.^{۲۸۹} وزارت داخله افغانستان نهاد اصلی تامین امنیت انتخابات بود، در حالی که وزارت دفاع، ریاست عمومی امنیت ملی، و ماموریت حمایت قاطع ناتو در موارد شدید حمایت بیشتر ارائه می کردند.^{۲۹۰} ترتیب فزاینده نیروها همانند انتخابات قبلی بود: هر محل رای دهی در مرکز سه "کمر بند فولادی" امنیتی (به شکل ۱۳ رجوع شود).^{۲۹۱} نیروهای که مسوول تامین امنیت انتخابات بودند به یک مقرر فرماندهی عملیاتی ولایتی گزارش میدادند.^{۲۹۲}

سایر اقدامات امنیتی شامل گشت زنی در اطراف مراکز رای دهی بود.^{۲۳۹} برنامه های امنیتی کمیسیون مستقل انتخابات از نیروهای امنیتی و دفاعی افغان خواستار ادامه تامین امنیت مراکز رای دهی پس از تمام شدن پروسه رای دهی، شمارش آرا، و سپس همراهی مقامات انتخاباتی و مواد از مراکز رای دهی به دفاتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات شدند.^{۲۹۴}

مقامات بین المللی، گروه های ناظر و کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات همه نیروهای امنیتی را به خاطر عملکرد شان در روز انتخابات در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ ستودند.^{۲۹۵} وزارت دفاع ایالات متحده مشاهده کرد که بیشتر حملات در خارج از مراکز پرنفوس رخ داد و خاطرنشان کرد که حملات مشهور کمتر از حد انتظار است، نتیجه ای که آنها به آمادگی های نیروهای دفاعی و امنیتی افغان نسبت دادند.^{۲۹۶}

شکل ۱۳

مفهوم امنیتی "کمر بند فولادی" وزارت امور داخله برای مراکز رای دهی

یادداشت: دو زن بخاطر تلاشی بدنی، صرفنظر از تهدید امنیتی، در هر مرکز رای دهی زنان حضور دارند.

منبع: مقام نظامی امریکایی که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹؛ مقام های انتخابات ماموریت حمایت قاطع، ایمیل به سیگار، ۱۱ مارچ ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگاری، "گزارش مشترک نیرو های امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۷.

فصل سوم ظرفیت کمیسیون مستقل انتخابات

عکس از وزارت دفاع ایالات متحده

بر اساس ماده ۱۵۶ قانون اساسی افغانستان که بر ایجاد کمیسیون مستقل انتخابات حکم کرده است، مسؤولیت اداره و نظارت تمام انتخابات در افغانستان بر دوش این کمیسیون می باشد.^{۲۹۷} کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان از انتخابات ریاست جمهوری گرفته تا مسؤولیت برگزاری انتخابات شوراها و ولسوالی ها را بر عهده دارد.^{۲۹۸} کمیسیون مستقل انتخابات در کنار کمیسیون شکایات انتخاباتی، یکی از دو کمیسیون انتخاباتی در افغانستان بوده و به دلیل برنامه ریزی و برگزاری همه انتخابات در افغانستان، یکی از مهم ترین کمیسیون های انتخاباتی این کشور تلقی می شود. به همین دلیل، کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان بیشترین توجه سازمان های بین المللی، کمک کنندگان و نهاد ها و کشور های تطبیق کننده برنامه ها، به شمول ایالات متحده را به خود جلب کرده است.

در تیوری، کمیسیون مستقل انتخابات یک نهاد واحد بوده که از سوی افغان ها گردیده و از طریق بودجه ملی افغانستان تمویل می شود. این کمیسیون تحت نظارت و اداره هیچ یک از قوه های سه گانه دولت (اجرائیه، مقننه و قضائیه) قرار ندارد.^{۲۹۹} با نهم، کمیسیون مستقل انتخابات شدیداً به جامعه جهانی وابسته بوده و در معرض خطر مداخلات منافع درونی و بیرون از حکومت افغانستان قرار دارد.

کمیسیون مستقل انتخابات باید به خاطر برگزاری و اداره موثر انتخابات، چندین خصوصیت داشته باشد - هم به حیث یک نهاد و هم در سطوح کارمندان خود، آنچه کمبود آن وجود دارد. نخست، کمیسیون مستقل انتخابات به حیث یک نهاد باید ساختار لازم را به خاطر رسیدگی به موضوعات بحث برانگیز داشته باشد. در حال حاضر، قوانین، مقررات و کنوانسیون های حاکم بر نقش، مسؤولیت ها و ارتباطات داخلی کمیسیون مستقل انتخابات مانع روند تصمیم گیری می شود. دوم، کمیسیون

مستقل انتخابات در سطح رهبری به افراد با دسپلین و دارای دیدگاه نیاز دارد تا آنان بتوانند برای موفقیت دراز مدت این نهاد برنامه ریزی کرده و در برابر انکشافات کوتاه مدت سریعاً واکنش نشان دهند. در عوض، رهبری کمیسیون مستقل انتخابات در بسیاری موارد در تردد فلج مانده و به نظر می رسد که امروز تمایلی به اقدام برای آمادگی به فردا ندارد. سوم، کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات باید دانش و مهارت های لازم را برای انجام وظایف شان داشته باشند. اما برکناری کارمندان پس از برگزاری هر انتخابات، رهبری بی تجربه، روش های آلوده با فساد استخدام کارمندان، آموزش ناکافی کارمندان و کمبود کاندیدان واجد شرایط برای انجام وظایف، همه در داشتن یک نیروی کار کمتر آموزش دیده و دارای انگیزه پایین در کمیسیون نقش داشته اند. چهارم، کمیسیون مستقل انتخابات باید اراده و توانایی پاسخگو قرار دادن آنعده افراد در سطح رهبری و دیگر سطوح این نهاد را داشته باشد که حتی دانش و توانایی اجرای وظایف شان را دارند. با وجود موجودیت مبانی اساسی قانونی برای حسابدهی، کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات به جز چند مورد استثنایی، تا کنون در مورد پیامد بی کفایتی یا تقلب که انجام داده اند، حسابده قرار داده نشده اند.

ساختار کمیسیون مستقل انتخابات

در داخل کمیسیون مستقل انتخابات، به کمیشنران "کمیسیون" اطلاق می شود و کمیشنران مسؤولیت طرح ریزی پالیسی های کمیسیون را بر عهده دارند. از رهگذر ساختاری، رتبه کمیشنران بالاتر از دارالانشا می باشد. دارالانشا نهاد عملیاتی / اجرایی کمیسیون مستقل انتخابات است که بر دفاتر ولایتی این کمیسیون نظارت دارد.^{۳۰۰} کمیسیون مرکزی شامل یک رئیس، یک معاون و پنج عضو می باشد که مسؤولیت طرح ریزی پالیسی های را به دوش دارد. تصامیم کمیسیون مرکزی بر اساس اکثریت آرای هفت عضو کمیسیون گرفته می شود.^{۳۰۱} رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات از بحث های این کمیسیون نظارت می کند اما در تصمیم گیری ها حق رای ندارد.^{۳۰۲} رئیس دارالانشا و سه معاون وی (معاون مالی و اداری، معاون عملیاتی و معاون ارتباطات استراتژیک) مسؤولیت تطبیق تصامیم و مقررات کمیسیون و همچنین پیشبرد عملیات انتخاباتی به شمول ثبت نام کاندیدان، ثبت نام رای دهندگان، روند رای دهی و شمارش آرا را بر عهده دارند (به شکل ۱۴ مراجعه شود).^{۳۰۳}

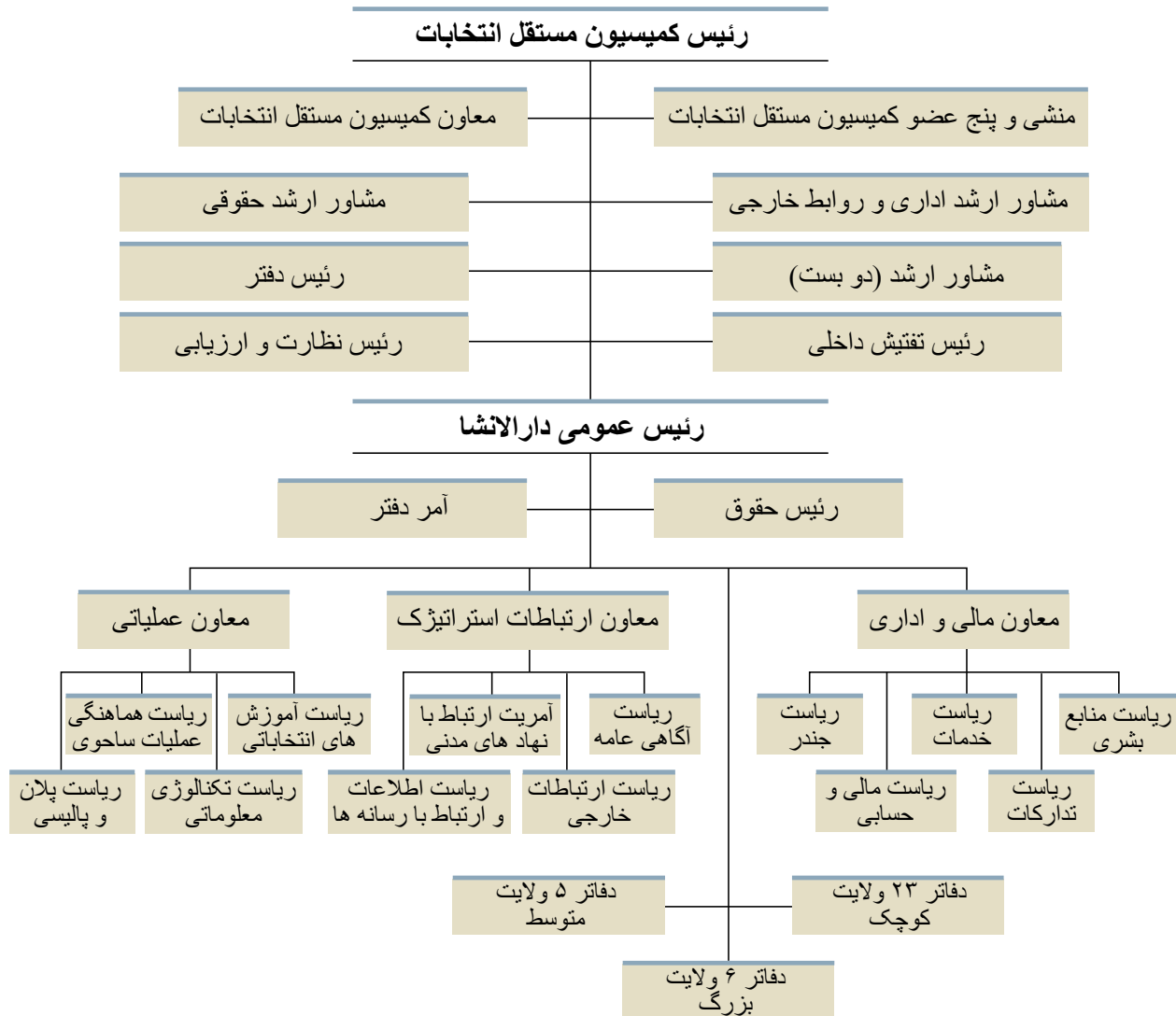
هشت دفتر موقت ساحوی (کابل، هرات، بامیان، گردیز، کندهار، کندز، جلال آباد و بلخ) که بر ۳۴ دفتر دایمی ولایتی نظارت می کند، تحت اثر دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات فعالیت می کند.^{۳۰۴} دفاتر موقت ساحوی که تنها در جریان فصل انتخابات فعال می شوند، وظیفه نظارت طیف گسترده از عملیات های انتخاباتی (چون مسایل لوژستیک، اطلاع رسانی به مردم، استخدام کارمندان و نظارت از تدابیر امنیتی) و تسهیل هماهنگی بین دفتر مرکزی و دفاتر ولایتی را بر عهده دارند.^{۳۰۵}

هر ۳۴ دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات دارای چهار کارمند دایمی می باشد - رئیس ولایتی، مدیر آگاهی عامه، مدیر تکنالوژی معلوماتی و مدیر مالی و اداری. در برخی موارد، کارمندان موقت برای یاری رساندن به کارمندان دایمی استخدام می شوند.^{۳۰۶} دفاتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات همچنین مسؤولیت استخدام کارمندان موقت چون هماهنگ کنندگان ساحوی به سطح ولسوالی ها، آموزگاران حقوق مدنی، مربیان و کارمندان مراکز رای دهی را دارند تا این کارمندان در جریان انتخابات به سطح ولسوالی ها و مراکز رای دهی کار کنند.^{۳۰۷} به گونه مثال، کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۹ تلاش کرد تا برای پوشش ۵۳۷۳ مرکز رای دهی و ۲۹۵۸۶ محل رای دهی، حدود ۲۰۰ هزار کارمند انتخاباتی را استخدام کند.^{۳۰۸} کمیسیون در همان سال مجموعاً ۸۱۱ کارمند داشت که از آن جمله ۴۶۵ نفر آن کارمند دایمی و ۳۴۶ نفر دیگر کارمند قراردادی بود.^{۳۰۹}

زبان مبهم قانون منجر به مدیریت ناسالم و بروز اختلافات در کمیسیون مستقل انتخابات شد

کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۰۶ ایجاد شد. در سال ۲۰۱۶ در کمیسیون مستقل انتخابات تغییرات ساختاری اعمال شد که بر اساس آن شمار کمیشنران از ۹ نفر به ۷ نفر کاهش یافت و دوره کاری آنان از شش سال به پنج سال کاهش داده شد. در طول دهه نخست آغاز فعالیت کمیسیون مستقل انتخابات، سایر کاستی های ساختاری و سازمانی این نهاد نیز برملا شد.

ساختار کمیسیون مستقل انتخابات

منبع: تهیه تصویر سیگار از کمیسیون مستقل انتخابات بر اساس "ساختار تشکیلاتی کمیسیون مستقل انتخابات"، در ۸ سپتمبر، ۲۰۲۰.

بی کفایتی در استخدام کارمندان به سطح ولایت ها که در حال حاضر به جای میزان جمعیت، بر اساس تقسیمات ولایتی استخدام می شوند و همچنین مشکلات در تامین ارتباطات و مبناهای قانونی کمیسیون بخش از این کاستی محسوب می شوند.^{۳۱۰}

یکی از مشکلات اساسی، تعریف مبهم وظایف و صلاحیت های دارالانشا و کمیسیون در قانون است.^{۳۱۱} "قانون ساختار، وظایف و صلاحیت های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی" سال ۲۰۱۴ به کمیشنرانی کمیسیون مستقل انتخابات صلاحیت "نظارت" از کارهای دارالانشا و دفاتر ولایتی کمیسیون را می دهد اما در این قانون در مورد چگونگی "نظارت" توضیح داده نشده است.^{۳۱۲} این قانون در سال ۲۰۱۹ به قانون انتخابات تعدیل شد و در قانون جدید نیز وضاحت بیشتر در مورد صلاحیت "نظارت" کمیشنرانی داده نشد.^{۳۱۳} این کار سبب بروز اختلافات بین کمیسیون و دارالانشا در پیوند به مسؤلیت های دو طرف شد.^{۳۱۴}

کمیشنران و رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات پس از برگزاری دور دوم انتخابات ریاست جمهوری مورد مناقشه در یک نشست خبری اشتراک کردند، ۲۳ جون، ۲۰۱۴. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

این کار همچنان منجر به مدیریت ذره بینی (مایکرومنجمنت) گردید. بر اساس اظهارات شهلا حق، سرپرست پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، دستیاران اداری و عملیاتی کمیشنران به اندازه ای در کارهای دارالانشا دخیل بودند که حتی در استخدام رانندگان و صفاکاران دارالانشا مداخله می کردند.^{۳۱۵} همچو موارد مداخله بیش از حد مدیریتی در استخدام کارمندان دارالانشا منجر به کندی روند استخدام و تاخیر استخدام کارمندان کلیدی دارالانشا شد.^{۳۱۶}

کارمندان دارالانشا در یک مصاحبه با یک نهاد ناظر انتخاباتی در مورد سایر موارد که مداخله کمیسیون مانع کارهای دارالانشا در جریان انتخابات سال ۲۰۱۸ شد، توضیحات دادند. بر اساس قانون انتخابات سال ۲۰۱۶، رئیس کمیسیون مستقل انتخابات دو معاون داشت (معاون عملیاتی و معاون اداری و مالی) و مسؤولیت های این معاونین در خود قانون انتخابات نه بلکه در یک مقرر داخلی تعیین شده بود.^{۳۱۷} بر اساس اظهارات کارمندان دارالانشا، این کار سبب ایجاد تداخل و وظیفوی بین معاونین کمیسیون و رئیس دارالانشا شده بود. در نتیجه، کارمندان دارالانشا باید به چندین آمر پاسخگو می بودند که این به نوبه خود سبب می شد تا کارمندان پیش از گرفتن هر تصمیم، بعضاً حتی برای چندین روز، منتظر منظوری آمرین باشند.^{۳۱۸}

قانون انتخابات سال ۲۰۱۹، پست یکی از معاونین رئیس کمیسیون را لغو کرد اما نقش معاون باقیمانده را بیشتر ساخت. افزایش صلاحیت های یگانه معاون رئیس کمیسیون هیچگاهی در اسناد داخلی کمیسیون منظور نشد که در نتیجه ابهامات بیشتر را ایجاد کرد.^{۳۱۹} به همین ترتیب، تلاش های بیرونی چون تلاش برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۸ به منظور "دور کردن" اختلافات موجود بین کمیشنران و دارالانشا در مورد تفسیر قانون در باره نقش، صلاحیت ها و مسؤولیت های دو طرف نیز در حل کردن اختلافات رهبری کمیسیون ناکام ماند.^{۳۲۰} اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در اظهاراتی به سیگار تذکر داد که هدف از آوردن تعدیلات سال ۲۰۱۹ در قانون انتخابات، کاهش ابهام در مورد نقش و مسؤولیت های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی از یک سو، و کاستن ابهام در باره نقش و مسؤولیت های کمیشنران و دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات از سوی دیگر بود. تاثیر و پیامد های این تعدیلات در دوره های انتخابات آینده روشن خواهد شد.^{۳۲۱}

یک مشاور ارشد انتخاباتی تذکر داد که قوانین انتخاباتی افغانستان بارها تغییر کرده، اما مشکلات مشابه همچنان ادامه دارد.^{۳۲۲} در حالیکه تغییرات و تعدیلات قانونی ممکن در کشور های اصلی مشاورین بین المللی تاثیرات فوری و پایدار داشته باشد، اما در کشوری چون افغانستان که در آن نهاد های مدیریت انتخابات لزوماً قوانین رسمی را رعایت نمی کنند، موثریت راه

حل های قانونی کاهش می یابد.^{۳۳۳} با آنکه این مورد ممکن تلاش ها برای رسیدگی به مسایل ساختاری را که در بالا ذکر شد، پیچیده کند، اما به این معنی نیست که عدم کارایی ساختار کمیسیون مستقل انتخابات را باید نادیده گرفت. برای مستفید شدن از چارچوب های قانونی و نظارتی ایجاد شده، کمیسیون مستقل انتخابات به ساختار واضحاً تعریف شده و حسابدهی نیاز دارد. پیدا کردن یک راه حل برای مشکلات ساختاری کمیسیون مستقل انتخابات که با بهترین روش های بین المللی مطابقت داشته باشد، یک چالش است. قانون انتخابات ۲۰۱۹ به تنهایی برای ایجاد تغییرات در کمیسیون مستقل انتخابات کافی نبود و رئیس جمهور برای تنفیذ آن فرمان تقنینی که مشابه فرمان اجرایی در ایالات متحده است، صادر کرد.^{۳۳۴} در تیوری (بر بنیاد قانون) کمیسیون مستقل انتخابات باید توانایی حل کردن موضوعات به سطح پایین چون تقسیم کارمندان بین ولایت ها را داشته باشد. اما آوردن اصلاحات ساختاری به سطح بلند از طریق یک روند سیاسی مشروع و با رعایت موافقت قوه مقننه و اجراییه، به حیث یک چالش باقی خواهد ماند.^{۳۳۵}

کمیسیون مستقل انتخابات دچار ضعف در ارتباطات داخلی بود

در تیوری، جریان معلومات در کمیسیون مستقل انتخابات از مراکز رای دهی شروع و از طریق هماهنگ کنندگان ساحوی ولسوالی ها به دفاتر ولایتی و ساحوی کمیسیون و سپس به دفتر مرکزی در کابل و یا هم بر عکس آن منتقل می شود. اما در عمل، کمیسیون مستقل انتخابات از این روش پیروی نمی کند. در سال ۲۰۱۱، در پلان ظرفیت سازی کمیسیون مستقل انتخابات "ارتباطات و هماهنگی داخلی" به حیث یکی از مشکلات کلیدی برجسته گردید که باید به آن رسیدگی شود.^{۳۳۶} در این پلان، همچنین ارتباطات بین دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات با دفاتر ولایتی آن، یک مشکل بزرگ خوانده شد.^{۳۳۷}

در پلان ۲۰۱۱ به ضعف در هماهنگی و ضعف در درک مسؤولیت ها در میان کارمندان نیز به گونه غیر مستقیم اشاره شده بود. در این پلان ذکر شده بود که "هر بخش باید بداند که کار آن چه تاثیری بر سایر بخش ها می گذارد و کار خود را باید در یک محدوده زمانی انجام دهد که مانع کار دیگر بخش های که به آن وابسته است، نشود."^{۳۳۸}

هفت سال بعد، یک گزارش از درس های آموخته شده که در سال ۲۰۱۸ توسط پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد تهیه شد، به کاستی ها و مشکلات مشابه در بخش ارتباطات بین شعبات و ادارات کمیسیون مستقل انتخابات اشاره کرد.^{۳۳۹} به همین ترتیب، گزارش سال ۲۰۱۸ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد در مورد ارزیابی ظرفیت پسا انتخابات ذکر کرده که در ریاست های آموزش، لوژستیک، جندر و آگاهی عامه کمیسیون مستقل انتخابات، کاستی در بخش ارتباطات دیده شده است.^{۳۴۰} گزارش درس های آموخته شده که توسط کمیسیون مستقل انتخابات در آستانه انتخابات ولسی جرگه در سال ۲۰۱۸ نشر شد، خواستار بهبود ارتباطات بین کمیسیون، دارالانشا و دفاتر ولایتی کمیسیون شده است.^{۳۴۱} در اوایل سال ۲۰۱۹، یک مقام بین المللی و یک کارمند کمیسیون مستقل انتخابات، دامنه و میزان چالش های مداوم کمیسیون را در بخش ارتباطات به سیگار بازگو کردند.^{۳۴۲} زمی قلمیار، رئیس پیشین عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات به سیگار گفت که ارتباطات مخابراتی ضعیف و امنیت ضعیف سبب می شود تا دفاتر ولایتی کمیسیون نظارت خود را بر عملیات مراکز رای دهی در مناطق روستایی کاملاً از دست بدهد.^{۳۴۳}

یک مقام بین المللی دارای تجربه وسیع کاری با کمیسیون مستقل انتخابات، در مورد اینکه چرا مشکلات ارتباطات و هماهنگی برای مدت طولانی در کمیسیون ادامه داشته است، به سیگار چنین گفت: "کمیسیون مستقل انتخابات در بخش ارتباطات به اندازه ضعیف بود که یک کشور دیگر پیشنهاد ارسال یک متخصص ارتباطات را مطرح کرد... ما تلاش کردیم تا به کمیسیون مستقل انتخابات پیشنهاد کمک و آموزش در بخش ارتباطات و سایر بخش ها را بدهیم، اما کمیسیون آن را رد کرد. آنان (مقام های کمیسیون) گفتند که به چیزی نیاز ندارند."^{۳۴۴} اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در اظهاراتی به سیگار گفت که کمیسیون مستقل انتخابات "حمایت بیرونی در بخش ارتباطات استراتژیک را از جامعه جهانی دریافت می کرد،" اما در این مورد جزئیات بیشتر ارائه نکرد.^{۳۴۵}

مقام های کمیسیون مستقل انتخابات صندوق های رای دهی را به خاطر تفتیش آرای انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ به طیاره انتقال می دهند، ۲ اگست، ۲۰۱۴. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

خلاف ورزی در کمیسیون مستقل انتخابات قلب را بدتر ساخته و کشف و شناسایی آن را دشوارتر نموده است

خلاف ورزی و تقلب هر دو امانت داری در انتخابات را تهدید می کنند. خلاف ورزی در هر انتخابات در افغانستان نقش داشته اما این پدیده به ویژه در انتخابات پارلمانی سال ۲۰۱۸ مشهود بود. بر اساس اظهارات یک گروه ناظر انتخاباتی، ۳۸ درصد مراکز رای دهی فاقد مواد مهم انتخاباتی بود و تنها ۱۲ درصد این مراکز به موقع گشایش یافت. ۳۳۶ تا چاشت روز انتخابات سال ۲۰۱۸، موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا) که یکی از بزرگترین نهاد های ناظر انتخاباتی در کشور است، "وضعیت را خارج از کنترل کمیسیون مستقل انتخابات" اعلام کرد. ۳۳۷

خلاف ورزی سبب می شود تا تشخیص و شناسایی تقلب دشوارتر شود و در نتیجه عاملان تقلب یک پوشش مناسب را برای انجام بی نظمی ها بدست بیاورند. ۳۳۸ علاوه بر این، خلاف ورزی در تطبیق راهکار های حفاظتی موثریت نوآوری های مهم ضد تقلب، چون معرفی فناوری ثبت مشخصات بیومیتریک در سال ۲۰۱۸، را تضعیف می کند. ۳۳۹

خلاف ورزی در انتخابات عبارت از عدم رعایت روند ها و طرز العمل های قانونی و نظارتی در نتیجه سهل انگاری، غفلت و بی کفایتی می باشد. **تقلب در انتخابات** یک عمل عمدی بوده که به هدف اعمال نفوذ غیر قانونی یا برای تضعیف اراده انفرادی یا جمعی رای دهندگان انجام می شود.

منبع: بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی (IFES)، ارزیابی امانت داری انتخاباتی ۲۰۱۸، صفحه ۴؛ تحلیل سیگار.

در انتخابات سال ۲۰۱۸، کارمندان انتخاباتی در بخش ثبت مشخصات بیومیتریک رای دهندگان به خوبی آموزش ندیده بودند چون این فناوری دیر تر معرفی شد که در نتیجه برنامه های آموزشی یا محدود ساخته شد یا هم اصلاً راه اندازی نشد. ۳۴۰ کارمندان در استفاده وسایل ثبت مشخصات بیومیتریک با مشکل روبرو بودند و بسیاری محلات رای دهی از استفاده این وسایل دست کشیدند. روی همین دلیل، تقریباً از هر پنج رای، یکی آن بدون ثبت مشخصات بیومیتریک به صندوق رای دهی انداخته شد. ۳۴۱ علاوه بر این، بر اساس گزارش ها بسیاری وسایل ثبت مشخصات بیومیتریک یا درست کار نمی کرد یا بالتی آن در هنگام ثبت مشخصات تمام شد که در نتیجه در مراکز و محلات رای دهی بدون برق، غیر قابل استفاده میشد. ۳۴۲ پس از برگزاری انتخابات، استفاده متناقض از وسایل ثبت مشخصات بیومیتریک در سراسر محلات رای دهی سبب شد تا تشخیص اینکه در انتخابات خلاف ورزی صورت گرفته یا تقلب شده، دشوار شود. ۳۴۳ مارتین وان بیجلرت، یک کارشناس مسایل افغانستان می گوید که حکومت افغانستان اقدامات سختگیرانه کاهش تقلب را رویدست می گیرد که تنها به روی کاغذ محدود مانده و در عمل به شکل مناسب و مداوم تطبیق نمی شود. ۳۴۴

چالش های رهبری در کمیسیون مستقل انتخابات

شماری از ناظران و کارشناسان داخلی و بین المللی و همچنین مقام های حکومتی داخلی و خارجی گفته اند که رهبری کمیسیون مستقل انتخابات فاقد کارایی بوده اند.^{۳۴۵} کمیسیون مستقل انتخابات حتی در آخرین انتخابات ولسی جرگه که تقریباً دو دهه پس از سقوط رژیم طالبان و یک دهه پس از تاسیس این کمیسیون برگزار شد، به دلیل ناکامی ها در بخش مدیریت و برگزاری انتخابات با انتقاد های گسترده روبرو شد.

رهبران کمیسیون مستقل انتخابات در تعیین و رعایت جدول های زمانی دچار مشکل بودند

بر اساس اظهارات کارشناسان بین المللی انتخابات و حتی اظهارات کارمندان خود کمیسیون مستقل انتخابات، ناتوانی در تعیین و رعایت جدول های زمانی یک موردی است که بارها تکرار شده است.^{۳۴۶} در اوایل سال ۲۰۱۹، زمی قلمیار، رئیس عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات اظهار داشت که مدیریت زمان یکی از بزرگترین چالش های کمیسیون در انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۸ بود. او همچنین به درستی پیش بینی کرد که مدیریت زمان در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ نیز بار دیگر به یک مسئله تبدیل خواهد شد.^{۳۴۷}

بخش از مشکل این بود که جدول زمانی دیرتر تهیه شد. شهلا حق، سرپرست پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات گفت که هفت عضو کمیسیون که بر این نهاد نظارت دارند، بی تفاوت بودند و توانایی اولویت بندی وظایف را نداشتند. به گفته شهلا حق، این کار سبب شد تا جدول زمانی انتخابات دیرتر و نزدیک تر به روز انتخابات اعلام شود. به گونه مثال، در سال ۲۰۱۴، جدول زمانی انتخابات یک سال پیش از آنکه رای دهندگان به صندوق های رای دهی بروند، اعلام شد. اما در انتخابات ولسی جرگه سال ۲۰۱۸، جدول زمانی پنج ماه پیش از برگزاری انتخابات اعلام شد. حتی جدول زمانی انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ کمتر از یک سال پیش از روز برگزاری انتخابات به گونه رسمی اعلام شد.^{۳۴۸} یکی از عوامل که بر اعلام جدول زمانی تاثیرگذار است، مداخله سیاستمداران می باشد که بر اساس گزارش ها، ضرب الاجل ها را تغییر می دهند، در تعیین بودجه نهایی دچار مشکل می باشند یا هم در کار های کمیسیون مستقل انتخابات مداخله می کنند.^{۳۴۹}

جدول زمانی فشرده سبب شد تا دارالانشا - بخش عملیاتی کمیسیون مستقل انتخابات - شدیداً زیر فشار زمانی قرار بگیرد. این کار منجر به تاخیر در تطبیق جدول زمانی به شمول تهیه و ارسال فهرست رای دهندگان شد که کمیسیون مستقل انتخابات حتی دو روز پیش از روز برگزاری انتخابات ولسی جرگه سال ۲۰۱۸ مصروف چاپ آن بود.^{۳۵۰} فهرست رای دهندگان در آخرین لحظه به محلات رای دهی رسید یا اصلاً هیچ نرسید. یک نهاد داخلی نظارت از انتخابات گفت در ۲۱ درصد از مراکز رای دهی که این نهاد نظارت کرده بود، فهرست رای دهندگان موجود نبود و در ۷۹ درصد مراکز رای دهی دیگر یا اسم رای دهندگان در فهرست نبود یا معلومات نادرست در فهرست رای دهندگان درج بود.^{۳۵۱} در برخی محلات رای دهی فهرست نادرست رای دهندگان فرستاده شده بود که در نتیجه رای دهندگان به خاطر پیدا کردن نام شان از یک مرکز به مرکز دیگر سرگردان میشدند.^{۳۵۲}

هر چند تهیه جدول زمانی فشرده یگانه عامل این پیامد نبود، اما یک عامل مهم آن به شمار می رفت. سایر بخش های تطبیق (جدول زمانی) نیز احتمالاً متاثر شده بود. به گونه مثال، حاضر نشدن برخی کارمندان انتخاباتی در محلات رای دهی در روز انتخابات، ممکن به دلیل این بوده که به آنان در مورد آغاز این وظیفه بسیار زود اطلاع داده شد.^{۳۵۳}

ناتوانی کمیسیون مستقل انتخابات در گرفتن تصامیم مهم اما روزمره نه تنها آمادگی های انتخاباتی کمیسیون را مختل می سازد بلکه آمادگی نهاد های مهم همکار کمیسیون به شمول نهاد های امنیتی را نیز متاثر می کند. یک مشاور امریکایی وزارت امور داخله گفت که مقام های ارشد کمیسیون مستقل انتخابات به نماینده این کمیسیون دستور داده بودند که در جلسات هماهنگی

با وزارت امور داخله حاضر نشود تا در مورد مواد و مسایل مهم قابل تحویل به شمول جدول زمانی انتخابات، پاسخگو قرار داده نشود. این مشاور افزود اگر معلوماتی که نماینده کمیسیون باید آن را در جلسات هماهنگی ارائه می کرد، آماده نمی بود (مانند ارزیابی مراکز رای دهی یا میزان معاش مسولین تلاشی خانم ها)، کمیسیون مستقل انتخابات در بسیاری موارد به نماینده خود می گفت که در این جلسات حاضر نشود. این مشاور گفت که در نتیجه "ما دچار مشکل می شدیم چون جدول زمانی برای رهنمایی کارها در دسترس ما قرار نمی گرفت. اگر معلومات مناسب را حتی برای برنامه ریزی مسایل لوژستیکی چون انتقال مواد، بدست نمی آوردیم، برنامه ریزی ما هیچ پیش نمی رفت."^{۳۵۴}

دلایل متعددی برای تاخیر در اعلام جدول زمانی انتخابات از سوی کمیسیون مستقل انتخابات وجود دارد. در برخی موارد، تاخیر در اثر عواملی به میان میاید که از کنترل کمیسیون مستقل انتخابات بیرون است، چون تصویب یک قانون جدید، تعیین کمیشنران جدید و پیشنهاد میتودولوژی دیر هنگام در جریان یک دوره انتخاباتی.^{۳۵۵} بر اساس اظهارات یک مقام بین المللی، تصمیم کمیسیون مستقل انتخابات همچنین به دلیلی به تاخیر افتاد که رئیس جمهور غنی مسؤولیت انتخابات را به گونه موثر آن به کمیسیون محول نکرده بود.^{۳۵۶}

رهبان کمیسیون مستقل انتخابات حتی با وجود خواست مشاورین بین المللی نمی توانستند در مورد تصمیم مهم و حیاتی به آسانی به یک اجماع و توافق نظر برسند و تا آخرین لحظه تصویب یک قطعنامه را به تعویق می انداختند.^{۳۵۷} یک مقام بین المللی در یک مصاحبه معلومات ارائه کرد که چگونه اعضای بین المللی گروه حمایت از انتخابات ساعت ها با کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات بحث کردند تا آنان در مورد رسیدگی به موضوع تذکره های مثنی یک تصمیم بگیرند. با وجود این تلاش ها، کمیسیون مستقل انتخابات تا ۴۸ ساعت بعد نیز در این مورد تصمیم نگرفت. بر اساس اظهارات این مقام بین المللی "سرانجام فشارهای زیاد دیپلماتیک سبب شد تا کمیسیون مستقل انتخابات یک تصمیم مهمی را اتخاذ کند. این کار را نباید جامعه جهانی در این مرحله انکشاف دموکراسی افغانستان انجام بدهد."^{۳۵۸} سازمان ملل متحد پیش از انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ هشدار داده بود که در کنار ناامنی و تقلب، تاخیر در تصمیم گیری از مواردی است که انتخابات را تهدید می کند.^{۳۵۹}

"سرانجام فشارهای زیاد دیپلماتیک سبب شد تا کمیسیون مستقل انتخابات یک تصمیم مهمی را اتخاذ کند. این کار را نباید جامعه جهانی در این مرحله انکشاف دموکراسی افغانستان انجام بدهد."

— یک مقام بین المللی

یک مشاور بین المللی انتخابات گفت که در سایر کشورها، نهاد های مدیریت انتخابات که به پختگی رسیده اند، بیشتر به مدیران بحران اتکا می کنند. این مدیران نقاط مهم و حیاتی تصمیم را شناسایی می کنند که اگر این نقاط نادیده گرفته شوند، انتخابات به ناکامی می انجامد - به گونه مثال، تاریخ رسیدن مواد انتخاباتی به مراکز رای دهی. مدیران بحران در مورد این تصمیم می گیرند که رساندن مواد انتخاباتی از پایتخت به مراکز دهی چقدر طول می کشد، و اگر مواد انتخاباتی تا تاریخ تعیین شده آماده نشود، مدیران بحران می دانند که تاریخ برگزاری انتخابات یا باید لغو شود یا به آن تغییر داده شود. این مشاور انتخاباتی در پاسخ به این پرسش که چرا همچو یک نقشی (مدیریت بحران) در افغانستان وجود ندارد، گفت "به نظر من، این در طبیعت انسان است که نمی خواهد در مورد مشکلی که قرار است پیش بیاید، بدون داشتن یک رویکرد سیستماتیک به خاطر شناسایی نقاط مهم بحرانی، افراد تمایل دارند که از مشکلات چشم پوشی کرده و آن را نادیده بگیرند."^{۳۶۰}

سرمایه بشری محدود در افغانستان

استخدام کارمندان با استعداد خدمات ملکی مشکلی می باشد که دامنه آن فراتر از کمیسیون های انتخاباتی افغانستان است. بر اساس یافته های بانک جهانی، افغانستان "با میزان بی نهایت پایین سرمایه بشری روبرو است که در اثر سرمایه گذاری بسیار کم در این بخش به میان آمده است."^{۳۶۱} در سال ۲۰۱۸، بانک جهانی افغانستان را در فهرست شاخص سرمایه بشری از میان ۱۵۷ کشور در رده ۱۳۳ قرار داد. به طور اوسط، میزان موثریت کار یک افغان می تواند با دسترسی به آموزش و مراقبت های صحی بهتر ۳۹ درصد افزایش یابد.^{۳۶۲} علاوه بر این، ۵۷ درصد جمعیت افغانستان بیسواد است؛ حد اوسط عمر در این کشور کمتر از ۵۳ سال است؛ حد اوسط عمر یک زن که تازه مادر می شود، کمتر از ۲۰ سال می باشد؛ و افغانستان بلندترین میزان مرگ و میر اطفال را در سطح جهان دارد.^{۳۶۳} پس از ۴۰ سال جنگ، تمام این مشکلات محدودیت های قابل پیش بینی را در کیفیت کار کارمندان خدمات ملکی ایجاد کرده است - به ویژه در نهادی چون کمیسیون مستقل انتخابات که سطح توقعات از آن زیاد است و در معرض دید مردم قرار دارد.

برخی مشاوران ناتوانی کمیسیون مستقل انتخابات را در مدیریت زمان و رعایت ضرب الاجل ها به نبود دور اندیشی در این نهاد مرتبط می دانند.^{۳۶۴} اما بر اساس سایر گزارش ها، این نکته ضعف کمیسیون مستقل انتخابات نشان می دهد که این کمیسیون هیچ تمایلی ندارد که به خاطر آمادگی برای فردا، اقدام به اتخاذ تصمیمی در حال حاضر کند.^{۳۶۵} مقام های امریکایی و بین المللی هر دو به سیگار گفتند که افغان های که با آنان کار کردند، تمایل داشتند که تا آخرین لحظه برای اتخاذ یک تصمیم در مورد یک بحران در حال توسعه منتظر بمانند - تا زمانیکه به تنهایی نمی توانستند مشکل را حل کنند و مشاورین بین المللی مجبور به مداخله میشدند.^{۳۶۶} یک مقام نهاد کمک کننده غربی دیگر گفت زمانیکه کمیسیون مستقل انتخابات طرح های عملیاتی یا بودجه را تهیه نمی کند، و کمیسیون مواد ضروری را خریداری نمی کند، ملل متحد مجبور به مداخله شده و این کار را برای کمیسیون انجام می دهد. این موارد پرسش های را در مورد توانایی کمیسیون مستقل انتخابات برای پیشبرد مستقلانه وظایف اش مطرح می کند.^{۳۶۷}

فقدان برنامه ریزی استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات

با وجود ایجاد یک کمیته برنامه ریزی استراتژیک در سال ۲۰۰۵، کمیسیون مستقل انتخابات کار اندک را در بخش برنامه ریزی استراتژیک انجام داده و طرح های استراتژیک را که کمیسیون تهیه کرده، کمبودی و کاستی داشته است.^{۳۶۸} به گونه مثال، یکی از اسناد بیان می دارد که یکی از اهداف استراتژیک این است که "کمیسیون مستقل انتخابات به حیث یکی از بهترین نهاد های کشور ثابت شود." اما منظور و راه های رسیدن به این هدف واضح ساخته نشده بود.^{۳۶۹}

در حالیکه کمیسیون مستقل انتخابات بر اهمیت برنامه ریزی اذعان کرده است تا فعالیت های این نهاد در فاصله های زمانی بین دو انتخابات متمرکز باشد، اما به نظر می رسد که کمیسیون مستقل انتخابات هرگز طرح ها و برنامه های موجود را دنبال نکرده است.^{۳۷۰} کمیسیون بیشتر به جای عملکرد فعال، منفعلانه عمل کرده و بدون اولویت بندی، از یک موضوع به موضوع دیگر پرداخته است.^{۳۷۱} به گونه مثال، کمیسیون مستقل انتخابات در آستانه انتخابات سال ۲۰۱۸ روی مسایل اساسی ساختاری در این نهاد کار می کرد - چون تعیین مسؤولیت های کمیسیون در برابر دارالانشا و فهرست رای دهندگان - این مسایلی بود که می توانست در هر فاصله زمانی بین شش انتخابات گذشته به آن رسیدگی میشد.^{۳۷۲}

به نظر می رسد که نقش کمیسیون مستقل انتخابات در برنامه ریزی استراتژیک، با تمویل بودجه از سوی کمک کنندگان افزایش و کاهش می یافت. به گونه مثال، برنامه ریزی استراتژیک پس از انتخابات ۲۰۱۴ متوقف شد، و این زمانی بود که کمک کنندگان بخش زیاد حمایت مالی شان را از کمیسیون مستقل انتخابات پایان و تمرکز سیاسی شان را بر انتخابات کاهش دادند.

فقدان برنامه ریزی عملیاتی کمیسیون مستقل انتخابات

در توانایی برنامه ریزی عملیاتی کمیسیون مستقل انتخابات نیز شکاف های وجود دارد.^{۳۷۳} در اواسط سال ۲۰۱۸، فقط دو ماه پیش از برگزاری انتخابات پارلمانی، یک مشاور ارشد انتخاباتی به سیگار گفت که یک طرح عملیاتی واقعی که به باور وی باید یک سال پیش از روز برگزاری انتخابات تهیه میشد، در دوره انتخاباتی سال ۲۰۱۸ وجود نداشت. این مشاور طرحی را که کمیسیون مستقل انتخابات در ماه جون سال ۲۰۱۸ تهیه کرده بود، رد کرد و آن را یک طرح "شدیداً کلیشه ای" خواند که به گفته وی فاقد جزئیات مهم بود.^{۳۷۴} سازمان بین المللی سیستم های انتخاباتی (IFES) در ماه اپریل سال ۲۰۱۸ در یک ارزیابی خود از آمادگی های انتخاباتی، نگرانی های مشابه را در این مورد ابراز کرد و افزود که "کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی تا کنون کار تهیه طرح های عملیاتی را آغاز نکرده اند تا آمادگی ها برای سایر بخش های بنیادی روند انتخاباتی سمت و سو داده شود، که در نتیجه خطر خلاف ورزی های انتخاباتی شدیداً افزایش یافته است."^{۳۷۵} ارزیابی سازمان بین المللی سیستم های انتخاباتی پس از انتخابات سال ۲۰۱۸ حاکیست که چگونه ضعف در برنامه ریزی کمیسیون مستقل انتخابات همراه با رویکرد ضعیف نهادی، توانایی های کمیسیون را در جریان انتخابات تضعیف کرد. در این گزارش آمده است:

عدم موجودیت طرح های استراتژیک و طرح های عملیاتی دوره ای، استراتژی کاهش خطر، و مجموعه از مقررات و طرز العمل های که بر اساس آن برنامه های آموزشی انکشاف بیشتر داده شود، توانایی ریاست آموزش های انتخاباتی را برای انجام وظایف به شکل موثر و به موقع آن محدود کرده است. رویکرد پراکنده، کوتاه مدت و آخرین لحظه ای کمیسیون مستقل انتخابات در بخش برنامه ریزی و آمادگی گرفتن، این احتمال را کاهش می دهد که ریاست آموزش های انتخاباتی بتواند برنامه های آموزشی مناسب را به افراد مناسب و در زمان مناسب و با پیامد های مربوطه بر امانت داری در انتخابات ارائه کند. با در نظر داشت این همه موارد، این عوامل آسیب پذیری های جدی را با تاثیرات احتمالی زیاد بر امانت داری انتخابات به جا خواهد گذاشت.^{۳۷۶}

به همین ترتیب، سازمان بین المللی سیستم های انتخاباتی هشدار داد که "یک طرح جامع کنترل تقلب به خاطر رسیدگی به خطرات تایید شده تقلب (بر اساس درس های آموخته شده از انتخابات جنجال برانگیز سال ۲۰۱۴) در کمیسیون مستقل انتخابات موجود نیست و نه کار روی تهیه آن آغاز شده است" - این در حالیست که سازمان بین المللی سیستم های انتخاباتی در ارزیابی های خود در سال ۲۰۱۳ و بار دیگر در سال ۲۰۱۵ پیشنهاد کرده بود تا کمیسیون مستقل انتخابات همچو طرحی را باید تهیه کند.^{۳۷۷}

کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات اکثراً دانش، تجربه و مهارت های لازم را برای انجام وظایف شان نداشتند

کمیسیون مستقل انتخابات همواره با میزان بلند جابجایی و ترک وظیفه توسط کارمندان این نهاد و همچنین شمار محدود متقاضیان واجد شرایط، دست و پنجه نرم کرده است.^{۳۷۸} این بدان معنی است که کمیسیون بارها مجبور شده تا کار استخدام کارمندان واجد شرایط را از صفر آغاز کند. کمیسیون مستقل انتخابات در یک گزارش پس از انتخابات پارلمانی سال ۲۰۱۸ اذعان کرد که این نهاد از آغاز کار خود با کمبود منابع بشری روبرو بوده است. تاثیرات این کمبود پس از بیرون شدن مشاورین بین المللی از کمیسیون، که زمانی خلای منابع بشری را پر کرده بودند، بیشتر احساس شد.^{۳۷۹} کمبود کارمندان در تمام ریاست ها و در تمام سطوح کمیسیون مستقل انتخابات به چشم می خورد.^{۳۸۰} پس از برگزاری انتخابات پارلمانی سال ۲۰۱۸، زمی قلمیار، از جایگاه رئیس عملیات ساحوی کمیسیون، وضعیت را چنین توضیح کرد: "چهار تا پنج بست ریاست در دفتر مرکزی خالی است. بسیاری بست های ریاست های دفاتر ولایتی خالی است. بسیاری بست های به سطح آمریت خالی است. برای

مقام های کمیسیون مستقل انتخابات با کمک مشاورین سازمان ملل متحد یک دوره آزمایشی درج معلومات را برای تفتیش آرای انتخابات ریاست جمهوری انجام می دهند، ۱۰ اگست، ۲۰۱۴. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

استخدام افراد برای این بست ها و ارتقای ظرفیت کارمندان موجود، اقدامات اندک انجام شده است.^{۳۸۱} نگرانی های قلمیاری در یک گزارش برنامه انکشافی ملل متحد از ظرفیت کمیسیون مستقل انتخابات نیز بازتاب داده شده است. در این گزارش به کمبود کارمندان، عدم موجودیت تجربه کافی و ارائه مفکوره های جدید نیز اشاره شده است.^{۳۸۲}

بخش از دلیلی که کمیسیون مستقل انتخابات با کمبود کارمندان مواجه می باشد اینست که این نهاد در حقیقت افراد را حتی برای بست های بلند و حتی با وجود مشوره نهاد های بین المللی همکار استخدام نمی کند.^{۳۸۳} در طول سال ۲۰۱۸، از جمله ۴۷۵ بست کارمند دایمی کمیسیون مستقل انتخابات، بیش از ۲۵ درصد این بست ها خالی ماند و با وجود این، این نهاد پیشنهاد افزودن ۱۴۴ بست کارمند دایمی را به ریاست جمهوری ارسال کرد.^{۳۸۴} تا کنون روشن نیست که چرا یک نهاد که در آن بست های زیاد خالی می باشد و پیش از اینکه این بست ها را پر کند، پیشنهاد افزودن بست های بیشتر را می دهد.

کمیسیون مستقل انتخابات در برکناری کارمندان ناتوان و غیر مولد نیز با مشکل مواجه بود. دو سازمان ناظر ادعا دارد که کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات نه بر اساس دانش و توانایی، بلکه بر اساس روابط شان با آمرین بخش استخدام به کار گماشته شده اند.^{۳۸۵} اگر کارمندان که بر اساس روابط و علایق استخدام شده اند، نتوانند وظایف را انجام دهند، کمیسیون مستقل انتخابات به جای اینکه افراد تازه را جایگزین آنان کند، وظایف و مسؤولیت های شان را به کارمندان دیگر منتقل می کند.^{۳۸۶} بر اساس اظهارات یک مقام انتخاباتی افغان و یک مشاور ارشد انتخاباتی، اخراج و برکناری کارمندان نیز بر اساس روابط شخصی و ملاحظات سیاسی انجام می شود.^{۳۸۷} یک مقام ارشد انتخاباتی به سیگار گفت هر چند کمیسیون خدمات ملکی روند معرفی کاندیدان بست ها را به گونه درست انجام می دهد، اما کمیسیون مستقل انتخابات از میان این کاندیدان افراد را بر اساس روابط اجتماعی، التفات و رشوه ستانی استخدام می کند.^{۳۸۸}

ترک کردن مداوم وظیفه از سوی کارمندان سبب کاهش میزان دانش، مهارت ها و حافظه نهادی در یک اداره می شود.^{۳۸۹} بر اساس گزارش برنامه انکشافی ملل متحد این موضوع همچنین "پیامد های اداری، عملیاتی و مالی نیز دارد."^{۳۹۰} یک مشاور ارشد دیگر انتخاباتی کمیسیون مستقل انتخابات گفت در جریان ماموریت وی، برخی کارمندان ارشد که توسط کمیسیون به جای کارمندان قبلی استخدام شده بودند، در مقایسه با کارمندان قبلی "کمتر شایسته، کمتر آموزش دیده و فاقد تجربه فنی" بودند.^{۳۹۱}

یک مقام ارشد انتخاباتی دیگر نیز نظر مشابه را بیان کرد و گفت احتمال استخدام کاندیدان فاقد شرایط لازم در بست های بلند اداری در مقایسه با بست های متوسط و پایین، بیشتر است.^{۳۹۲} گریگ منجک، یکی از مشاوران انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی گفت که در افغانستان افراد کافی واجد شرایط برای استخدام در بست های خالی اصلاً وجود ندارد.^{۳۹۳}

عدم داشتن دانش کافی در عالی ترین سطوح کمیسیون مستقل انتخابات، در سطوح ولایت ها و پایین تر از آن نیز بازتاب یافته است - جاییکه در بست های بیشتر باید کارمندان استخدام شود.^{۳۹۴} حتی در مواردی که کارمندان واجد شرایط و تحصیل یافته موجود بود، استخدام و اعزام آنان به مناطق نا امن احتمالاً مشکل آفرین بود. در نتیجه کمیسیون مستقل انتخابات مجبور میشد که یا انجام وظایف را به کاندیدان کمتر توانا که در مناطق نا امن زندگی می کردند، محول کند یا افرادی را استخدام کند که حاضر به رفتن به مناطق نا امن بودند.^{۳۹۵}

کمبود کارمندان واجد شرایط برای مراکز رای دهی به ویژه کارمندان زن همچنین وجود دارد و زمانیکه کارمندان با آموزش و مهارت های ناکافی استخدام می شوند، در انجام وظایف اشتباه رخ می دهد.^{۳۹۶} حتی مقام های ارشد کمیسیون مستقل انتخابات پذیرفته اند که صد ها فورمه نتایج در انتخابات سال ۲۰۱۸ در اثر استخدام کارمندان بی کفایت در مراکز رای دهی متاثر شده بود. در برخی موارد، کارمندان توانایی خانه پری درست فورمه های نتایج را نداشتند یا نمی توانستند مواد انتخاباتی را به شکل درست بسته بندی کنند.^{۳۹۷} با معرفی کارمندان به فناوری های جدید چون سیستم ثبت مشخصات بیومیتریک، بر این مشکلات افزوده میشد.

بر اساس گزارش ها، تا دوره انتخابات سال ۲۰۱۹ تنها یک آموزگار دائمی برای کارمندان مراکز و محلات رای دهی به سطح ولایت ها در کمیسیون موجود بود و بسیاری آموزگاران در سطح ولایت ها کارمندان موقتی یا بالمقطع بودند. این موضوع در سطح ولسوالی ها نیز صدق می کرد و کارمندان بخش آموزش های انتخاباتی در هر دوره انتخاباتی برای مدت دو ماه از نو استخدام می شدند. در جریان این دو ماه، آموزگاران موقتی که در بسیاری موارد تجربه اندک مستقیم انتخاباتی دارند، نخست باید خود آموزش ببینند و سپس کارمندان انتخاباتی را آموزش بدهند.^{۳۹۸} این سیستم برای آموزش کارمندان که باید آموزش ببینند، ناکافی ثابت شده است. به گونه مثال، در جریان یک دوره آموزشی در سال ۲۰۱۸، در طول ۷۱ روز ۱۱۳۰۷۰ نفر در ۳۳ دوره آموزشی، آموزش دیدند.^{۳۹۹} گزارش های وجود دارد که این دوره های آموزشی به شکل ضعیف آن برگزار شد، چون برنامه چندین روزه آموزشی فشرده شد، از برخی مواد آموزشی صرفنظر شد و تلاش به خرج داده شد تا گروه های بزرگ آموزش ببینند. سازمان بین المللی سیستم های انتخاباتی این مشکلات را در سال ۲۰۱۵ شناسایی کرد و در سال ۲۰۱۸ بار دیگر شاهد آن بود.^{۴۰۰}

بر اساس گفته های یک مقام بین المللی، "سرمایه گذاری هنگفت در بخش زیر ساخت های فزیکایی چون ترمیم محوطه و ساختمان های کمیسیون مستقل انتخابات و تهیه تجهیزات انجام شده است، اما در سرمایه گذاری روی افراد توجه زیاد صورت نگرفته است."^{۴۰۱} هر چند شاید مثال های از آموزش کارمندان دائمی کمیسیون مستقل انتخابات در داخل و حتی خارج از افغانستان موجود باشد، اما این تلاش ها به شکل سیستماتیک نبوده است. یک مقام ارشد کمیسیون مستقل انتخابات که از فعالیت های آموزشی این نهاد آگاهی داشت، در اواخر سال ۲۰۱۹ گزارش داد که کارمندان دائمی کمیسیون حد اقل در طول یک سال هیچ آموزش ندیده بودند.^{۴۰۲}

عدم سرمایه گذاری کمیسیون مستقل انتخابات بر کارمندان اش در فرهنگ کاری این نهاد بازتاب یافته است. کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات، کارشناسان انتخابات و ناظران همه مدیریت ضعیف زمان، نبود دور اندیشی و برنامه ریزی، سطح پایین انگیزه، تنبلی و غفلت در انجام وظایف رسمی را در کمیسیون ملاحظه کرده اند.^{۴۰۳} برنامه انکشافی ملل متحد در یک گزارش سال ۲۰۱۸ توضیح داده که چگونه برخی کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات دچار نبود تعهد، فداکاری، اشتیاق و

یک مشاور سازمان ملل متحد مقام های کمیسیون مستقل انتخابات را هنگام آمادگی تفتیش آرای انتخاباتی ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴ مشوره می دهد. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

انگیزه می باشند - دلیل آن در این گزارش روش های استخدام آلوده با فساد گفته شده که در آن بست ها به اعضای خانواده و دوستان مقام های کمیسیون تقسیم می شود و این افراد نمی توانند وظایف شان را انجام دهند.^{۴۰۴}

یک مقام ارشد انتخاباتی افغان پیشنهاد کرد که کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات می توانند از برنامه های آموزشی دراز مدت که شامل اشتراک در انتخابات سایر کشورها باشد، مستفید شوند.^{۴۰۵} بر اساس گزارش ها، کمیسیون مستقل انتخابات تمرین های ظرفیت سازی را انجام داده است که شامل سفر به خارج نیز بوده تا دیده شود که انتخابات در سایر نقاط جهان چگونه برگزار می شود.^{۴۰۶} اما، تعامل و تبادل نظر کوتاه با کارشناسان آگاه انتخاباتی نمی تواند یک وسیله موثر انتقال دانش لازم به کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات باشد. کارشناسان انتخاباتی و مقام های افغان به سیگار گفتند که در معرض قرار گرفتن مستقیم و روزانه با مشاورین فنی داخلی و خارجی که دارای دانش و عادت یک کارمند موثر باشند، یک بخش مهم و کلیدی انتقال دانش بوده و چیزی نیست که بتوان آن را با دوره های آموزشی کوتاه مدت آموخت.^{۴۰۷} اما خطر استخدام مریبان بین المللی برای کار کردن در کنار کارمندان افغان این است که اگر همکاران افغان این مریبان نتوانند به چالش ها رسیدگی کنند، انجام مسؤولیت وظایف به دوش مریبان می افتد.

علاوه بر این، داشتن یک برنامه خوب، کارمندان شایسته و برنامه های آموزشی موثر به تنهایی نمی تواند هر چالش یک نهاد را حل کند. همانگونه که یک مقام بین المللی اظهار داشت، شما نمی توانید علت اصلی تقلب انتخاباتی در افغانستان را با بلند بردن ظرفیت فنی کمیسیون مستقل انتخابات حل کنید.^{۴۰۸}

حسابدهی در کمیسیون مستقل انتخابات به حیث یک چالش باقی مانده است

تهیه و ترتیب اقدامات متقابل برای محدود ساختن تقلب و فساد اداری در روند انتخاباتی یکی از مسؤولیت های ابتدایی کمیسیون مستقل انتخابات است. کمیسیون در این مورد با چالش های روبرو بوده است. به گونه مثال، در جریان انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، از میان ۱۲ کمیشنر کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی، ۱۰ تن آنان به دستکاری در نتایج انتخابات مجرم شناخته شدند و همه ۱۰ تن به پنج سال زندان محکوم شدند. اما گزارش لوی سارنوالی افغانستان در مورد

محاكمه این کمیشنران، جزییات اندک در مورد تقلب انتخاباتی و نقش هر کمیشنر در ارتکاب تقلب ارائه کرده است.^{۴۰۹} این دوسیه و محاكمه متعاقب آن، پرسش های را نه تنها در مورد اعتبار کمیسیون مستقل انتخابات به میان آورد بلکه تلاش های افغانستان برای مبارزه با فساد اداری را نیز زیر سوال برد.

غیر قانونی بودن مداخله در انتخابات در افغانستان واضح است: قانون انتخابات هر کس را از هر نوع مداخله مستقیم و غیر مستقیم در انتخابات کشور منع کرده و همچنین استفاده از "دارایی، تسهیلات و منابع" دولتی را به نفع یا علیه کاندیدان ممنوع اعلام کرده است.^{۴۱۰} قانون انتخابات همچنین تصریح کرده که اعضای کمیسیون مستقل انتخابات ملزم به "انجام وظایف شان به شکل بی طرفانه و مسؤولانه" بوده و از هر نوع اعمال نفوذ که بی طرفی کمیسیون را صدمه بزند، باید پرهیز کنند.^{۴۱۱}

اما تقلب و فساد اداری در روند انتخاباتی در تمام سطوح موجود بوده و با نخستین انتخابات پس از سقوط رژیم طالبان آغاز شد. همانگونه که در فصل پنجم این گزارش در مورد تقلب اشاره شده، انتخابات اخیر پارلمانی و ریاست جمهوری نیز از تقلب و فساد اداری مستثنی نبوده اند.^{۴۱۲}

در کمیسیون مستقل انتخابات برخی ترتیبات نهادی رسمی به هدف اعمال حسابدگی وجود دارد. رهبری کمیسیون از لحاظ قانونی مسؤولیت نظارت از دارالانشا به شمول امور مالی کمیسیون، برکنار کردن رئیس دارالانشا به دلیل خلاف ورزی و معرفی وی به نهاد های عدلی و قضایی به خاطر احتمال پیگرد قانونی وی را دارد.^{۴۱۳} به همین ترتیب، بر اساس قانون ساختار، وظایف و صلاحیت های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی، دارالانشا ملزم به برکنار کردن کارمندان ناقض قانون و معرفی آنان به نهاد های عدلی و قضایی می باشد.^{۴۱۴} اما کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات هیچ گونه میکانیزم نظارت داخلی را تهیه نکرده اند تا در آن "خلاف ورزی" تعریف شود و چگونگی تشخیص نقض قانون توسط کمیشنران در آن مشخص گردد.^{۴۱۵}

بر اساس اظهارات رئیس اجرایی موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا)، دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات همچنین در تهیه آن ترتیبات نهادی ناکام بوده است که از یک تیم رهبری حسابدگی انتظار تهیه آن می رود، مثلاً تهیه شاخص های مبارزه با فساد اداری.^{۴۱۶} موسسه دیدبان انتخابات افغانستان، یک نهاد ناظر دیگر، به همین ترتیب گزارش داد که کمیسیون هیچ نوع میکانیزم نظارت داخلی مبارزه با تقلب را تهیه نکرده، چه رسد به تطبیق آن.^{۴۱۷}

این بدان معنی نیست که هیچ کس به گونه رسمی به ارتکاب فساد اداری متهم یا مجازات نشده است. قسمیکه قبلاً ذکر شد، در جریان انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ از میان ۱۲ کمیشنر، ۱۰ تن آن به دستکاری در نتایج این انتخابات محکوم شد.^{۴۱۸} اما تا اکنون، انفاذ قوانین ضد تقلب تنها به خاطر حسابدگی قرار دادن بر اساس یک معیار قانونی بی طرف انجام نشده، بلکه در آن مقام ها و افراد پر قدرت که خود حسابدگی نیستند، هدف قرار گرفته است. صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی به سیگار گفت که او و همکارانش پس از آنکه شواهد فساد اداری رسمی را به لوی سازنوالی تحویل دادند، در سال ۲۰۱۷ از وظایف شان برکنار شدند.^{۴۱۹}

تطبیق گزینشی قوانین انتخابات از سال ها به این سو یکی از ویژگی های انتخابات در افغانستان بوده که درک عدم حسابدگی و تضعیف ظرفیت نهادی را برجسته می سازد.^{۴۲۰} بر اساس اظهارات برخی کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات، تمایلات سیاسی در حال تغییر می تواند تاثیرات ویرانگر بر ظرفیت کمیسیون در انجام وظایف اش داشته باشد.^{۴۲۱}

حسابدگی قرار دادن کارمندان مجرب منجر به استخدام کارمندان فاقد شرایط لازم شد

از رهگذر تاریخی، روسای جمهور افغانستان کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات را در پایان هر دوره انتخاباتی از وظایف شان برکنار و به جای آنان افراد جدید را گماشته اند. تا حدی دلیل این کار این بوده که بسیاری انتخابات به درستی برگزار

نشده و تا حد دیگر، کمیشنران به دلیلی از وظایف شان برکنار شده که بیشتر به آنان به حیث چهره انتخابات نگریسته میشود. اما این کار نتوانسته سبب ایجاد یک کمیسیون واقعاً مستقل شود و مانع کمیشنران جدید از تکرار کار های مشابه گردد. جایگزین کردن کمیشنران و کارمندان دارالانشا احتمالاً به جای رسیدگی به فساد اداری، بیشتر ظرفیت کمیسیون را صدمه میزند: اگر کمیشنران هرگز نتوانند که به وظیفه شان بیشتر از یک دوره انتخاباتی ادامه دهند، هر انتخابات، انتخابات نخست خواهد بود.^{۴۲۲} کمیشنران هرگز زمان مورد نیاز را برای کسب تجربه و تخصص، و انکشاف صلاحیت شان نخواهند داشت.^{۴۲۳} برکنار کردن کمیشنران همچنین سبب برکناری کارمندان می شود، چون کمیشنران جدید معمولاً کارمندان سابقه را برکنار کرده و به جای آنان افراد وفادار به خود را استخدام می کنند.^{۴۲۴}

جایگزین کردن کمیشنران و کارمندان دارالانشا احتمالاً به جای رسیدگی به فساد اداری، بیشتر ظرفیت کمیسیون را صدمه میزند.

این واقعیت که افغانستان شمار محدود کارمندان تحصیل کرده و واجد شرایط دارد، الزاماً سبب معاوضه بین شایستگی و حسابدهی می شود. حتی آوردن تغییرات در کارمندان سطح بلند نیز نمی تواند در برابر مسایل گسترده تر سیستماتیک، تاثیر گذار باشد.^{۴۲۵} حسابدهی زمانی بیشتر تضعیف می شود که شمار افراد واجد شرایط به اندازه اندک باشد که برکنار کردن یک کمیشنر یا کارمند فاسد ممکن به این معنی باشد که باید به عوض وی یک فراد فاقد مهارت ها و شرایط لازم استخدام شود.^{۴۲۶}

فصل چهارم ثبت نام رای دهندگان و دسترسی به صندوق های رای دهی

عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی

رای دهندگان در صورت عدم ثبت نام یا عدم حضور در مراکز رای دهی، رای داده نمی توانند. این دو جنبه مهم انتخابات در افغانستان در برابر تقلب آسیب پذیر می باشد، و می تواند حتی پیش از روز انتخابات آغاز شود. دستکاری و مدیریت ناسالم فهرست سراسری رای دهندگان و روند ثبت نام رای دهندگان سبب می شود تا هدف تهیه این فهرست به خاطر حصول اطمینان از برگزاری یک انتخابات معتبر، تضعیف شود.

تهیه نخستین فهرست سراسری رای دهندگان در سال ۲۰۱۸ یک دستاورد بزرگ بود و این کار سبب شد تا برای نخستین بار رای دهندگان به محلات رای دهی مشخص تعلق بگیرند و به این ترتیب زمینه پر کردن صندوق های رای دهی محدود شود. مشکلات در تطبیق این فهرست اما، جلو تخفیف تقلب را گرفت. یک رای دهنده به خاطر ثبت نام باید تذکره تابعیت داشته باشد. این در حالیکه جعل تذکره در افغانستان یک کار بسیار ساده بوده و تا اکنون هیچ راه موثر برای جلوگیری از ثبت نام رای دهندگان با اسناد جعلی تثبیت هویت موجود نمی باشد. شمار رای دهندگان ثبت نام شده در مقایسه با میزان جمعیت و میزان رای دهندگان پس از اشتراک در روند ثبت نام، بسیار زیاد بلند است، چیزی که به احتمال موجودیت تقلب سیستماتیک در روند ثبت نام اشاره می کند.

خلاف ورزی و عدم موجودیت شفافیت نیز منجر به تضعیف اعتبار فهرست رای دهندگان می شود. در چندین مورد، نام صدها هزار رای دهنده تحت شرایط مبهم از فهرست رای دهندگان حذف شد. در روز های انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، شمار زیاد رای دهندگان به خاطر رای دادن به محلات رای دهی رفتند، اما به دلیل نبودن نام شان در فهرست رای دهندگان نتوانستند رای بدهند.

یک کارمند انتخاباتی کارت رای دهی یک رای دهنده را در جریان دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ در یک مرکز رای دهی ولایت کندز بررسی می کند، ۱۴ جون ۲۰۱۴. (عکس از یوناما، عکاس شمس الدین حامدی)

با آنهم کمیسیون مستقل انتخابات به خاطر جلوگیری از محروم شدن شمار زیاد رای دهندگان از حق رای دهی، به برخی رای دهندگان که نام شان در فهرست رای دهندگان موجود نبود، اجازه داد تا رای بدهند.

تعیین میزان تقلب در فهرست موجود رای دهندگان افغانستان، بدون موجودیت تخمین قابل اطمینان جمعیت این کشور، ناممکن است.^{۴۲۷} اما امکان دارد تقلب در تهیه فهرست رای دهندگان در بسیاری بخش های افغانستان در جریان تمام دوره های انتخاباتی، به شمول انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، به گونه سیستماتیک موجود بوده باشد. رئیس اجرایی یک نهاد داخلی بزرگ نظارت از انتخابات گفت که فهرست رای دهندگان "تهداب فساد اداری" در انتخابات است.^{۴۲۸} از آنجاییکه از بین بردن تقلب در انتخابات افغانستان یک کار بسیار دشوار می باشد، یک اقدام موثر برای تشخیص اینکه آیا تهیه فهرست رای دهندگان پس از ۲۰۱۸ یک اقدام موفق بود، این است تا دیده شود که آیا این فهرست در مبارزه با تقلب در مقایسه با انتخابات های قبلی موثرتر بود یا خیر.

فهرست جدید رای دهندگان منجر به کاهش پر کردن صندوق های رای دهی شد، اما شماری از رای دهندگان ثبت نام شده نتوانستند رای بدهند

از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۸، سلامت روند ثبت نام رای دهندگان در افغانستان در اثر اتکا به راه حل های سریع، موقت و جزئی آسیب دید. کمیسیون مستقل انتخابات در ابتدا در سال ۲۰۰۳ روند توزیع کارت های رای دهی را آغاز کرد و سپس پیش از هر دور انتخابات، روند ثبت نام رای دهندگان را به راه انداخت. برای رای دهندگان که واجد شرایط پنداشته می شدند، بلا فاصله کارت رای دهی توزیع می شد و هیچ تلاشی برای از بین بردن کارت تکراری صورت نمی گرفت.^{۴۲۹} در اکثر موارد، معلومات جمع آوری شده از روند های مختلف ثبت نام رای دهندگان با هم مقایسه نمی شد تا یک بانک معلوماتی (دیتابیس) واحد ایجاد گردد.^{۴۳۰} در نتیجه، تعداد موارد ثبت نام تکراری در فهرست های مختلف رای دهندگان نامعلوم بود.^{۴۳۱} در آستانه انتخابات ۲۰۱۴، فهرست رای دهندگان به اندازه ای بیش از حد طولانی و بزرگ بود که اعتبار انتخابات را تهدید کرد - یعنی در کشوری که حدود ۱۲ میلیون فرد واجد شرایط رای دهی موجود است، ۲۰ میلیون کارت رای دهی توزیع شده بود.^{۴۳۲}

در سال ۲۰۱۸، کمیسیون مستقل انتخابات تمام کارت های رای دهی قبلی را باطل اعلام کرد و روند جدید ثبت نام رای دهندگان را به راه انداخت. ^{۴۳۳} این بار، برای نخستین بار یک رای دهنده می توانست در یک مرکز رای دهی مشخص رای بدهد. ^{۴۳۴} این تغییر سبب شد تا کمیسیون مستقل انتخابات شمار رای دهندگان در هر مرکز رای دهی را بهتر از گذشته تخمین بزند و در نتیجه شمار دقیق تر برگه های رای دهی را به هر مرکز ارسال کند - اقدامیکه می تواند از پر کردن صندوق های رای دهی بکاهد. ^{۴۳۵} همچنین، ثبت نام رای دهندگان برای نخستین بار به جای صدور کارت رای دهی، با نصب برچسب (استیکر) بر تذکره تثبیت شد. ^{۴۳۶}

تذکره سند اصلی هویت شخصی یک شهروند افغانستان است. داشتن تذکره برای دسترسی به بسیاری خدمات دولتی چون شامل شدن در مکتب و تداوی در کلینیک ها و شفاخانه های دولتی ضروری است. در طول چهار دهه اخیر، نسخه های مختلف و متفاوت تذکره به شهروندان افغانستان صادر شده که جعل آن آسان می باشد.

منبع: سمبول هال و کمیته پناهجویان ناروی، دسترسی به تذکره و سایر اسناد مدنی در افغانستان، ۱۶ اگست، ۲۰۱۶، ص. ۱۶؛ زمیری قلمیار، رئیس پیشین عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.

روند ثبت نام رای دهندگان جدید

تعویض روند ثبت نام رای دهندگان به ثبت نام مبتنی بر مرکز رای دهی در سال ۲۰۱۸، برای نخستین بار این زمینه را مهیا ساخت که یک رای دهنده باید در مرکزی که در آن ثبت نام کرده است، رای بدهد. ^{۴۳۷} قرار بود این روند به شکل ذیل عملی شود:

- رای دهنده در یک مرکز رای دهی ثبت نام می کند و این را می داند که برای رای دادن در روز انتخابات، باید به همان مرکز رای دهی برود. ^{۴۳۸}
- یک برچسب خاص در تذکره رای دهنده نصب می شود که حیثیت کارت رای دهی را دارد. ^{۴۳۹}
- مشخصات تذکره رای دهنده به کابل ارسال و درج فهرست سراسری رای دهندگان می شود. ^{۴۴۰}
- این فهرست به کمیسیون مستقل انتخابات اجازه می دهد تا رای دهندگان زیر سن، درج نام تکراری و استفاده از تذکره های جعلی را پیدا و آن را از فهرست حذف کند. ^{۴۴۱}
- کمیسیون مستقل انتخابات سپس فهرست اصلاح شده را دوباره به مراکز رای دهی می فرستد. فهرست اصلاح شده در محضر عام نشر می شود تا در صورت نیاز، رای دهندگان تصحیح مشخصات شان را درخواست کنند. این کار سبب بالا رفتن میزان شفافیت و اعتماد نسبت به روند ثبت نام می شود. ^{۴۴۲}
- تنها به افرادی که نام شان در فهرست رای دهندگان مراکز مشخص رای دهی درج می باشد، اجازه رای دادن در همان مراکز داده می شود. ^{۴۴۳}

معرفی روند ثبت نام رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی یک دستاورد بسیار مهم بود. ^{۴۴۴} جوانب ذیدخل متعدد معرفی این روند را در کنار معرفی ثبت مشخصات بایومیتریک، گام مهم در مبارزه علیه پر کردن صندوق های رای دهی که یکی از انواع اصلی تقلب در انتخابات گذشته بود، تلقی کردند. ^{۴۴۵} فهرست جدید رای دهندگان توانست با کاهش شمار رای دهندگان در سراسر کشور و تعیین حد اکثر شمار رای دهندگان در هر مرکز رای دهی، یک سقف را به گونه موثر آن ایجاد کرد که ادعای موجودیت آرای تقلبی در آن ناممکن بود. ^{۴۴۶} هر چند معرفی فهرست جدید رای دهندگان در ۲۰۱۸ احتمالاً شمار رای دهندگان جعلی را در مقایسه با انتخابات ۲۰۱۴ کاهش داد و افزودن آرای جعلی را به صندوق های رای دهی دشوار تر ساخت، اما توانست این دو مشکل را بر طرف سازد. بر اساس گزارش ها، نام های رای دهندگان جعلی هنوز هم توانست در انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ به فهرست رای دهندگان راه یابد. برخی کارشناسان به این باور اند که این مشکل یکی از بزرگترین بی نظمی ها در این دو انتخابات بود. ^{۴۴۷}

معرفی عجولانه این دو نوآوری با هزینه های نیز همراه بود. ^{۴۴۸} تطبیق ضعیف روند تهیه فهرست جدید رای دهندگان و درج مشخصات بایومیتریک سبب ایجاد هرج و مرج در انتخابات ۲۰۱۸ شد. بر اساس اظهارات اسکات واردن از انستیتوت صلح

یک زن در یک مرکز رای دهی بامیان حین آمادگی برای رای دهی در انتخابات پارلمانی، تذکره خود را نمایش می دهد که در عقب آن برچسب تایید ثبت نام نصب شده است، ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸. (عکس از یونا، عکاس عباس نادری)

ایالات متحده، انتخابات ۲۰۱۸ شاهد "مشکلات بیشتر عملیاتی در مقایسه با سایر انتخاباتی بود که پس از حکمروایی طالبان برگزار شده بود."^{۴۴۹} بسیاری رای دهندگان ثبت نام شده نتوانستند نام خود را در فهرست رای دهندگان مراکز رای دهی شان پیدا کنند و هر دو کمیسیون انتخاباتی برای پیدا کردن راه حل به خاطر رسیدگی به پیامدهای این کار و عملی کردن اقدامات ضد تقلب، دچار مشکلات شدند.^{۴۵۰} فهرست رای دهندگان در سال ۲۰۱۹ بهبود یافته بود اما با آن هم، شمار زیاد رای دهندگان موفق به پیدا کردن نام شان در فهرست رای دهندگان مراکز رای دهی شان نشدند.^{۴۵۱}

شناسنامه ملی (تذکره) هویت رای دهنده را تایید کرد اما همه افغان ها تذکره ندارند و شورشیان از آن برای هدف قراردادن رای دهندگان استفاده می کنند

کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۸ تصمیم گرفت تا به جای صدور کارت جداگانه رای دهی، برچسب ثبت نام (استیکر) را در عقب تذکره رای دهندگان نصب کند.^{۴۵۲} اما بسیاری افغان ها به ویژه زنان در مناطق روستایی هنوز تذکره ندارند.^{۴۵۳} پیش از آغاز روند ثبت نام رای دهندگان در سال ۲۰۱۸، اداره ثبت احوال نفوس افغانستان که مسؤلیت صدور تذکره را بر عهده دارد، برآورد کرده بود که حدود ده میلیون افغان تذکره ندارد.^{۴۵۴} بنابر این، کمیسیون مستقل انتخابات با اداره ثبت احوال نفوس یک توافقنامه امضا کرد که بر اساس آن روند توزیع تذکره به شمار زیاد افغان ها در سراسر کشور آغاز شد.^{۴۵۵}

اما نصب برچسب در تذکره یک مشکل تازه را ایجاد کرد: این اقدام سبب شد تا بسیاری رای دهندگان احتمالی از رای دادن صرف نظر کنند.^{۴۵۶} از آنجاییکه بسیاری افغان ها به جای کارت رای دهی، تذکره را با خود حمل می کنند، تطبیق سیستم جدید سبب شد تا شورشیان مخالف انتخابات به آسانی رای دهندگان را شناسایی کنند.^{۴۵۷} بر اساس یافته های سازمان ملل متحد، در آغاز مرحله ثبت نام رای دهندگان در بهار ۲۰۱۸، گروه طالبان تهدید کرده بود که افراد با تذکره دارای برچسب (استیکر) ثبت نام را می کشند و جنگجویان این گروه برای این کار در مسیر راه های بزرگ و عمده در چندین ولایت پوسته های تلاشی ایجاد کرده بودند تا تذکره های دارای برچسب ثبت نام را پیدا کنند.^{۴۵۸}

کمیسیون مستقل انتخابات سرانجام یک تصمیم جنجال برانگیز گرفت تا به افغانهای که از تلاشی های طالبان نگرانی داشتند، اجازه داده شود تا یک تذکره اضافی باطل همراه با برچسب ثبت نام را فقط برای استفاده در روز رای دهی داشته باشند.^{۴۵۹} این تصمیم پس از مداخله سفرای چندین کشور کمک کننده گرفته شد. اما به نظر می رسد که این تصمیم به تیم های ثبت نام رای دهندگان و مردم عام اطلاع داده نشد.^{۴۶۰} سرانجام بسیاری رای دهندگان مجبور شدند تا بین رای دادن و حفظ جان خود، یکی را انتخابات کنند.^{۴۶۱}

تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی: یک مفکوره خوب که بسیار دیر و به شکل ضعیف تطبیق شد

بسیاری مراحل اساسی تهیه فهرست جدید رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی بسیار دیرتر تطبیق شد یا هیچ تطبیق نشد. این کار سبب شد تا همه مراحل تطبیق این روند متاثر شود: اگر یک مرحله به تاخیر می افتاد یا تطبیق نمی شد، تصمیم و مراحل بعدی نیز متاثر می شد. همانگونه که یک مشاور ارشد انتخاباتی پیش بینی کرده بود، درج و اصلاح معلومات تذکره بیش از ۹ میلیون نفر در فهرست سراسری رای دهندگان تنها سه ماه پیش از انتخابات ۲۰۱۸، سبب شد تا کمیسیون مستقل انتخابات نتواند به درستی فهرست مشخص رای دهندگان را تلفیق کرده و به هر مرکز رای دهی ارسال کند.^{۴۶۲} در عوض، فهرست رای دهندگان فقط چند روز پیش از روز انتخابات به مراکز رای دهی فرستاده شد. از آنجاییکه زمان کافی برای به نمایش گذاشتن فهرست رای دهندگان در مراکز رای دهی باقی نمانده بود، رای دهندگان فرصت نداشتند تا ببینند که نام شان در فهرست موجود نیست و در مورد آن شکایت کنند.^{۴۶۳}

در نتیجه در روز انتخابات ۲۰۱۸، هرج و مرج در سراسر مراکز رای دهی کشور ایجاد شد.^{۴۶۴} یک نهاد ناظر انتخابات گفت که در ۲۱ درصد مراکز رای دهی که ناظران این نهاد از آن نظارت کردند، فهرست رای دهی موجود نبود و در ۷۹ درصد مراکز رای دهی دیگر، یا نام رای دهندگان در فهرست رای دهی موجود نبود یا هم معلومات غلط در آن درج بود.^{۴۶۵} واکنش کارمندان انتخاباتی به این مشکل متفاوت بود: به برخی رای دهندگان اجازه داده شد تا نام خود را با دست درج فهرست کرده و رای بدهند، اما به برخی رای دهندگان دیگر اجازه رای دادن داده نشد.^{۴۶۶}

در حالیکه پیش از انتخابات ۲۰۱۹، مرحله به نمایش گذاشتن فهرست رای دهندگان و آوردن اصلاحات در آن تطبیق شد، اما این مرحله پیش از افزودن نام رای دهندگان جدید و پیش از حذف معلومات تکراری عملی شد.^{۴۶۷} در مورد شمار درخواست های رسمی از کمیسیون مستقل انتخابات برای تصحیح اشتباهات در فهرست رای دهندگان، ارقام متفاوت موجود است اما به نظر می رسد که شمار این درخواست ها بین ۲۰ هزار و ۲۵ هزار بوده است.^{۴۶۸} علاوه بر این، بر اساس اظهارات یک مقام ارشد انتخاباتی، بسیاری کتاب های ثبت نام رای دهندگان در جریان روند ثبت نام و زمانیکه کمیسیون مستقل انتخابات نام های جدید را درج فهرست اصلی در کابل می کرد، مفقود یا سرقت شد.^{۴۶۹}

حذف معلومات تکراری
[دی-دوپلیکیشن] به روند حذف مشخصات تکراری از یک بانک معلوماتی (دیتابیس) گفته می شود تا قابل اعتماد بودن و سلامت این بانک معلوماتی بلند برود.

در روز انتخابات ۲۰۱۹، نام شمار زیاد رای دهندگان در تمام ۳۴ ولایت کشور در فهرست کاغذی رای دهندگان یا در فهرست دیجیتالی که در ماشین های بایومتریکی هر مرکز رای دهی ثبت شده بود، یا در هر دو فهرست موجود نبود.^{۴۷۰} یکی از نهاد های ناظر انتخابات کشور دریافت که در یک سوم محلات رای دهی که این نهاد آن را بررسی کرده بود، رای دهندگان نتوانستند به دلیل عدم موجودیت نام شان در یکی از این فهرست ها رای بدهند. به گفته این نهاد، همسان نبودن معلومات در دو فهرست سبب ایجاد مشکلات بیشتر شد.^{۴۷۱} حتی در کابل، بسیاری رای دهندگان به شمول یک مشاور رئیس جمهور غنی نتوانستند به دلیل نبودن نام شان در یکی از این فهرست ها رای بدهند.

کمیسیون مستقل انتخابات در واکنش به این مشکل دستور داد که اگر نام یک رای دهنده در یکی از فهرست ها موجود باشد، باید به وی اجازه رای دادن داده شود.^{۴۷۲} اما پس از آنکه در اواسط روز انتخابات واضح شد که موارد گسترده وجود دارد که در آن رای دهندگان که به گونه درست ثبت نام شده اند، نام شان را در فهرست کاغذی یا فهرست دیجیتال پیدا کرده نمی توانند و در نتیجه از حق رای دهی محروم می شوند، کمیسیون مستقل انتخابات یک دستور تازه صادر کرد.^{۴۷۳} بر اساس این دستور، به رای دهندگان که در تذکره شان برچسب ثبت نام نصب شده بود، پس از درج مشخصات شان در ماشین بایومیتریک، اجازه رای دادن داده شد.^{۴۷۴}

علاوه بر این، بر اساس گزارش شبکه تحلیلیگران افغانستان، به شماری از رای دهندگان اجازه داده شد تا بدون ثبت مشخصات بایومیتریک رای بدهند.^{۴۷۵} در دستور رسمی کمیسیون مستقل انتخابات آمده بود که به این کار تنها در صورتی اجازه داده شود که اگر مشخصات رای دهنده درج ماشین بایومیتریک شود و ماشین پیام بدهد که "نام فرد حذف شده است." سپس بر اساس این دستور، یک روند دیگر در دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات باید به راه انداخته می شد تا بررسی شود که آیا حذف نام موجه بوده است یا خیر. اگر موجه می بود، رای مربوطه باطل می شد.^{۴۷۶} سیگار نتوانست دریابد که این طرز العمل تا چه اندازه رعایت شد. اگر این روند به شکل سختگیرانه آن تطبیق نشده باشد، پس این استثنای قابل شدن (رای دادن بدون مشخصات بایومیتریک) همه منطق تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی را مبنی بر جلوگیری از تقلب نفی کرده است.

ثبت نام رای دهندگان فرصت ها برای تقلب را ایجاد می کند

هدف از تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی، جلوگیری از پر کردن صندوق های رای دهی به ویژه در مراکز رای دهی خیالی بود. تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی به مقام ها اجازه می دهد تا شمار دقیق مراکز رای دهی را مشخص کرده و برگه های رای دهی و سایر مواد حساس انتخاباتی برای هر مرکز را بر اساس شمار رای دهندگان ثبت نام شده در همان مرکز تعیین کنند.^{۴۷۷} از لحاظ تیوری، تهیه این فهرست همچنین توانست جلو چندین بار رای دادن از سوی یک رای دهنده را حد اقل با استفاده از یک تذکره بگیرد.

با پیچیده تر شدن اقدامات مبارزه با تقلب، روش های تقلب در انتخابات نیز پیچیده تر می شود.^{۴۷۸} تصمیم ربط دادن روند ثبت نام در انتخابات با تذکره، بازار فروش تذکره های جعلی را گرم کرد و جایگزین بازار قبلی فروش کارت های جعلی رای دهی شد.^{۴۷۹} برخی احزاب سیاسی ادعا دارند که تعداد زیاد تذکره های جعلی در سال ۲۰۱۸ چاپ و از آن در روند ثبت نام رای دهندگان استفاده شد.^{۴۸۰} یک گزارش تحلیلی اسکات واردن، رئیس برنامه های افغانستان و آسیای مرکزی در انستیتوت صلح ایالات متحده، دریافته که اگر ۵.۸ میلیون رای دهنده مرد که کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۸ از ثبت نام آنان گزارش داد، یک رقم دقیق و درست باشد، ۸۴ درصد مردان واجد شرایط را نشان می دهد - گزارش می افزاید که با در نظر داشت ناامنی، سطح پایین آگاهی دهی و سطح روز افزون نارضایتی از انتخابات، این یک رقم شدیداً غیر محتمل به نظر می رسد. (این در حالیست که در سال ۲۰۱۸ در ایالات متحده تنها حدود ۶۴ درصد افراد واجد شرایط رای دهی ثبت نام کرده بودند.^{۴۸۱}) در ۱۰ ولایت افغانستان، شمار مردان ثبت نام شده بیشتر از مردان واجد شرایط رای دهی در این ولایت ها بود. در پکتیکا، ۱۶۴ درصد مردان واجد شرایط ثبت نام کرده بودند؛ در کندهار و نیمروز، این رقم بالاتر از ۱۵۰ درصد بود.^{۴۸۲}

مراکز رای دهی خیالی
مراکز رای دهی استند که به روی رای دهندگان باز نبوده اما در آنها صندوق های رای به نفع یک کاندید یا چند کاندید پر می شود. در بیشتر موارد یک فرد با نفوذ محلی به نمایندگی از همین کاندید یا کاندیدان، مرکز رای دهی را اشغال می کند و دست به تقلب می زند.

چند بار رای دادن روشی
است که یک فرد چندین برگه رای دهی را به گونه غیر قانونی در یک انتخابات به صندوق رای می ریزد.

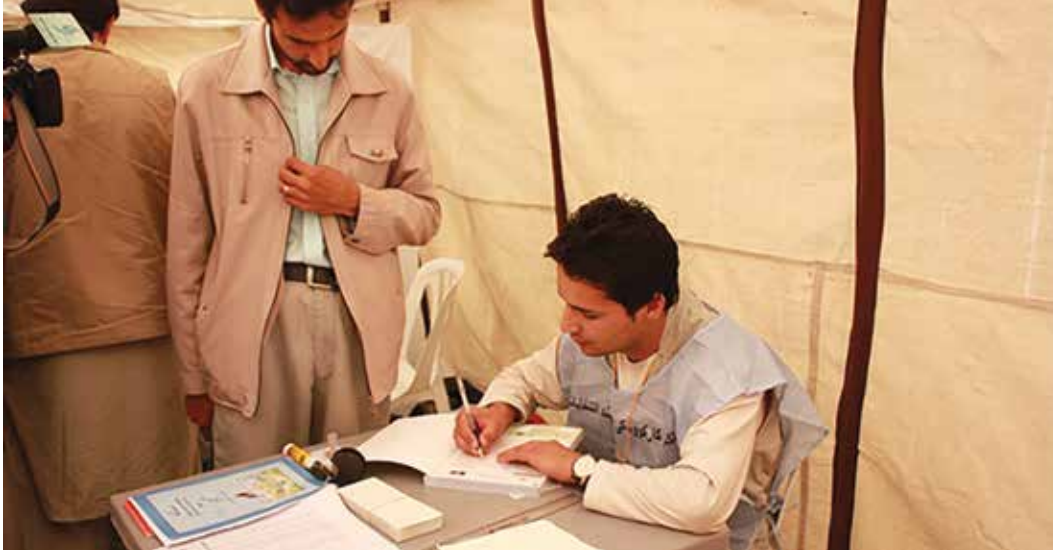
یک کارمند انتخاباتی در کابل در روز انتخابات نام رای دهنده را در فهرست رای دهندگان مرکز رای دهی جستجو می کند، ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

تقلب در روند ثبت نام، به ویژه در چندین انتخابات اخیر، به تقلب در تذکره ها ربط داده شده است. تا کنون هیچ راه حل موثر به خاطر جلوگیری یا کشف تلاش ها برای ثبت نام با تذکره های جعلی وجود ندارد، چون تا هنوز بانک معلوماتی تذکره ها و فهرست رای دهندگان به گونه درست با هم وصل نشده اند.^{۴۸۳} در تابستان ۲۰۱۹، اداره ملی احصاییه و معلومات که اداره ثبت احوال نفوس به آن مدغم شد، روند دیجیتال سازی ۲۱ میلیون تذکره کاغذی را آغاز کرد که از سال ۱۹۷۳ به این سو صادر شده است، تا یک بانک معلوماتی (دیتابیس) دیجیتالی تذکره ها به منظور تایید صحت فهرست رای دهندگان ایجاد شود. این کار سبب می شد تا شمار زیاد نام های که با استفاده از تذکره های جعلی در فهرست رای دهندگان راه یافته، حذف شود.^{۴۸۴} کمیسیون مستقل انتخابات فهرست معلومات همه ۹،۶ میلیون نام های ثبت شده را به دسترس اداره ملی احصاییه و معلومات قرار داد تا آن اداره این معلومات را با بانک معلوماتی که روی آن کار می کند، مقایسه کند. اما بر اساس اظهارات جاوید رسولی، رئیس اداره ملی احصاییه و معلومات، کمیسیون مستقل انتخابات نتوانسته است معلومات کافی را در مورد فهرست رای دهندگان جمع آوری کند، که در نتیجه اداره ملی احصاییه و معلومات نمی تواند تشخیص کند که کدام رای دهنده با استفاده از تذکره جعلی ثبت نام کرده است. از آنجاییکه هیچ معلوماتی وجود نداشت که اداره ملی احصاییه و معلومات بتواند مشخصات تذکره ها را با آن مقایسه کند، این اداره بار دیگر بانک معلوماتی خود را بررسی کرد و نام ۲۷ هزار فرد دارای تذکره جعلی را به کمیسیون مستقل انتخابات ارسال کرد تا کمیسیون مستقل انتخابات نام برخی این افراد را در فهرست رای دهی پیدا کند.^{۴۸۵} کمیسیون مستقل انتخابات از این میان تنها نام ۲۵۰ نفر را یک روز پیش از انتخابات از فهرست رای دهی حذف کرد.^{۴۸۶}

بنا بر این، تلاش ها برای حذف نام های فاقد شرایط لازم از فهرست رای دهندگان در ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ بیشتر به اقدامات محدود بود که تنها در خود فهرست، انجام دادن آن ممکن بود: حذف نام رای دهندگان زیر سن و حذف نام رای دهندگان که با استفاده از یک تذکره در چندین مرکز رای دهی، رای داده بودند.^{۴۸۷}

علی عادل، یک پژوهشگر شبکه تحلیلگران افغانستان گفت که روند چاپ تذکره های جعلی به دو شکل صورت می گیرد که کشف و تشخیص هر دو شکل آن دشوار است: (۱) مقام های مفسد با استفاده از منابع و وسایل دولتی، تذکره های واقعی را با معلومات جعلی صادر می کنند و سپس این تذکره ها برای توزیع به افراد متنفذ سپرده می شود، (۲) مردم خود تذکره جعلی برای شان چاپ می کنند.^{۴۸۸} در ۲۰۱۸، لوی سارنوالی افغانستان صد ها نفر به شمول مقام های دولتی، کمیسیون مستقل انتخابات

یک رای دهنده در جریان یک روند اضافی ثبت نام در کندز ثبت نام می کند، ۲۶ می، ۲۰۱۳. (عکس از یوناما، عکاس حامدی)

و کاندیدان را در ولایت پکتیکا به خاطر تهیه و چاپ تذکره های جعلی به هدف افزودن نام رای دهندگان در فهرست رای دهندگان بازداشت کرد.^{۴۸۹} کمیسیون مستقل انتخابات کارمندان خدمات ملکی ولایت پکتیا را نیز به تقلب مشابه متهم کرد. بر اساس گزارش رسانه های داخلی در افغانستان، لوی سارنوالی افغانستان حد اقل ۶۰ نفر را در ولایت پکتیا به دلیل چاپ برچسب های جعلی ثبت نام رای دهندگان مورد پیگرد قانونی قرار داد.^{۴۹۰}

افراد قدرتمند و با نفوذ محلی می توانند از تذکره های جعلی نیز همانند کارت های جعلی رای دهی، برای ایجاد بانک جعلی رای دهندگان به منظور پر کردن صندوق های رای دهی استفاده کنند. این مورد بیشتر در مناطق روستایی و ناامن که در آن ناظران انتخاباتی حضور ناچیز دارند، انجام می شود.^{۴۹۱} بر اساس یافته های سازمان ملل متحد، حتی از نزد یک عضو بر حال پارلمان افغانستان صد ها تذکره جعلی پیدا شد.^{۴۹۲}

شبکه تحلیلگران افغانستان در ۲۰۱۸ از یک روش دیگر افزودن غیرقانونی نام ها به فهرست رای دهندگان پرده برداشت. دولت هنگام صدور تذکره کاغذی دو نسخه اصلی آن را صادر می کند: یک نسخه اصلی به شخص درخواست کننده تذکره داده می شود و نسخه اصلی دیگر در اداره مربوطه حفظ می شود. اما بر اساس یافته های شبکه تحلیلگران افغانستان، در ولایت پکتیکا مقام های دولتی نسخه اصلی تذکره ها را که قرار بود در اداره دولتی مربوطه حفظ شود، به کاندیدان فروختند. کاندیدان به نوبه خود به مقام های کمیسیون مستقل انتخابات رشوت دادند تا از این نسخه های تذکره برای ثبت نام رای دهندگان جعلی استفاده کنند. کمیسیون مستقل انتخابات پس از اینکه از این طرح مطلع شد، هر دو نسخه اصلی تذکره ها را باطل اعلام کرد و نام های مربوط به این تذکره ها را از فهرست رای دهندگان حذف کرد - این کار سبب شد تا رای دهندگان قانونی به دلیل تقلب افراد دیگر در تذکره آنان، از حق رای دهی محروم شوندند.^{۴۹۳} این مورد همچنین در ۲۰۱۹ نیز سبب مشکلات گسترده شد چون بسیاری رای دهندگان نام خود را در فهرست رای دهندگان پیدا نکردند و در نتیجه به آنان اجازه داده نشد تا رای بدهند. اگر این گزارش درست باشد، به ویژه با در نظر داشت اینکه فهرست مشکل آفرین ۲۰۱۸ ظاهراً تصحیح شده بود، تقلب با استفاده از نسخه های اصلی تذکره ها در اداره دولتی مربوطه در سایر نقاط کشور نیز انجام شده است. بر اساس اظهارات یک مشاور ارشد انتخاباتی، درج ۱۵۷۱۴۲ نام تکراری در فهرست رای دهندگان ممکن بخش از این تقلب باشد که کمیسیون مستقل انتخابات پیش از انتخابات ۲۰۱۹ این نام ها را شناسایی و از فهرست حذف کرد.^{۴۹۴}

رای دهندگان در جریان یک روند اضافی ثبت نام در کندز ثبت نام می کنند، ۲۶ می، ۲۰۱۳. (عکس از یوناما، عکاس حامدی)

دوره ثبت نام رای دهندگان فرصتی برای دولت افغانستان است تا جدی بودن خود را در امر پیگرد قانونی جرایم انتخاباتی نشان بدهد. در جریان دوره ثبت نام رای دهندگان در ۲۰۱۸، برخی عاملین تقلب به دست داشتن به این جرم متهم شدند.^{۴۹۵} در ماه می ۲۰۱۸، قوماندان امنیه یکی از ولسوالی های هلمند به اتهام دست داشتن در جرایم انتخاباتی بازداشت شد. بر اساس گزارش سازمان ملل متحد، این بازداشت ممکن نخستین نمونه اقدامات واقعی در واکنش به تقلب انتخاباتی در جنوب افغانستان بوده باشد.^{۴۹۶} (اما با در نظر داشت موجودیت خطر و فرصت تقلب، این عدم موجودیت حسابدهی نشان می دهد که اکثریت جرایم انتخاباتی در ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، مانند دوره های قبلی انتخابات، بدون مجازات باقی ماند. برای معلومات بیشتر در مورد سابقه افغانستان در مورد پیگرد قانونی جرایم انتخاباتی، به صفحه ۹۱ مراجعه کنید.)

اعمال نفوذ سیاسی بر دسترسی به صندوق های رای دهی

نک چیسمن و براین کلاز در کتاب شان که در سال ۲۰۱۸ در مورد تقلب انتخاباتی در سراسر جهان به چاپ رسید، دریافتند که سرکوب رای دهندگان در جهان یک امر معمول بوده و مبارزه با آن کار دشوار است.^{۴۹۷} علاوه بر این، این دو نویسنده دریافتند که نهاد ها و کشور های کمک کننده در مقایسه با سایر انواع تقلب، روی اعمال نفوذ بر دسترسی رای دهندگان به صندوق های رای دهی تمرکز بیشتر نمی کنند - یکی از دلایل آن اینست که این اعمال نفوذ بسیار پیشتر از روز انتخابات انجام می شود و در آن زمان توجه نهاد ها و کشور های کمک کننده عمدتاً روی مسایل دیگر می باشد. افزون بر این، خودداری از نشر اعلامیه ها در مورد سلامت انتخابات تا بعد از روز انتخابات به این معنی است تا زمانیکه نهاد ها و کشور های کمک کننده یک موضوع را به بحث می گیرند، برای رسیدگی به آن بسیار دیر می باشد.^{۴۹۸} کارشناسان و ناظران ادعا دارند که در مراحل ذیل دوره های انتخاباتی ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، در دسترسی رای دهندگان به صندوق های رای دهی، برای اهداف سیاسی اعمال نفوذ شده است:

- در ۲۰۱۸، زمانیکه اداره ثبت احوال نفوس تصمیم گرفت که برای صدور تذکره به افراد فاقد تذکره به منظور ثبت نام در انتخابات، به چه منابع در نقاط مختلف کشور نیاز است:

کمیسیون مستقل انتخابات از شکایت رای دهندگان احتمالی در مورد عدم موجودیت هیچ گونه زمینه ثبت نام حتی در بامیان، یکی از امن ترین ولایت های کشور گزارش داد - این مشکل به دلیل عدم اطلاع رسانی کافی توسط اداره ثبت احوال نفوس در مورد صدور تذکره به افراد فاقد تذکره به میان آمد.^{۴۹۹} چیسمن و کلاز دریافتند که محدود ساختن

دسترسی به کارت هویت یک روش معمول برای سرکوب رای دهندگان در سایر کشورها می باشد. این دو نویسنده ادعا های مشخص این گونه سرکوب رای دهندگان را در کینیا، تانزیا، ملاوی و زیمبابوی مستند سازی کرده اند.^{۵۰}

- در ۲۰۱۸، زمانیکه در این مورد تصمیم گرفته شد که کدام مراکز رای دهی از امنیت کافی برخوردار اند تا برای تطبیق روند جدید ثبت نام رای دهندگان، گشایش یابند:

بر اساس گزارش سازمان ملل متحد، نگرانی های امنیتی سبب شد تا یک سوم مراکز رای دهی به خاطر ثبت نام رای دهندگان در ۲۰۱۸ گشایش نیابند. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد همچنین ادعا های را ثبت کرده که گویا تصمیم در مورد اینکه کدام مراکز باید گشایش یابند، انگیزه های سیاسی داشت و به هدف منفعت بردن یک بخش از جامعه و محروم کردن بخش دیگر جامعه از رای دادن گرفته شد.^{۵۱}

- زمانیکه تصمیم گرفته شد که کدام مراکز رای دهی در روز انتخابات ۲۰۱۸ باز شده می توانند:

یک مقام ارشد پیشین انتخاباتی در مصاحبه با سیگار ادعا کرد که در ۲۰۱۸، مقام های امنیتی ادعا های نادرست نا-امن بودن برخی مناطق را مطرح کردند و حملات ساختگی را به راه انداختند - این کار به هدف مسدود ساختن آن مراکز رای دهی انجام شد که در آن انتظار برنده شدن رقبای کاندیدان مورد نظر این مقام های امنیتی می رفت. این مقام پیشین انتخاباتی همچنین گفت که مقام های امنیتی به دروغ گزارش دادند که مراکز رای دهی در مناطق نا امن، از امنیت کافی برخوردار اند تا این مراکز گشایش یابند - این کار به این هدف انجام شد تا افراد با نفوذ نزدیک به این مقام های امنیتی، فرصت اشغال این مراکز را بدست آورده و نتیجه انتخابات را به نفع کاندید مورد نظر شان تغییر بدهند.^{۵۲} عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات این پدیده اخیر را به حیث "دادن کنترل انتخابات به افراد زورمند" توصیف کرد. او همچنین افزود که اعمال نفوذ سیاسی در مورد اینکه کدام مراکز رای دهی باید باز باشند، در هر انتخابات صورت گرفته است. به گفته آقای احمدزی، کاندیدان و احزاب سیاسی قدرتمند بر رئیس جمهور، وزارت داخله و ریاست عمومی امنیت ملی در این مورد فشار می آورند و این نهاد های دولتی نیز به نوبه خود در دسترسی رای دهندگان به صندوق های رای دهی اعمال نفوذ می کنند.^{۵۳} مارگی کوک، مشاور ارشد پیشین انتخاباتی در برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، اعمال فشار از سوی وزارت داخله و وزارت دفاع را بر کمیسیون مستقل انتخابات به خاطر گشایش مراکز رای دهی نا امن به هدف تقلب انتخاباتی در جریان دوره انتخابات ۲۰۰۹ مستند سازی کرده است.^{۵۴} اما ممکن نیرو های امنیتی انگیزه های اضافی به خاطر پافشاری روی گشایش مراکز رای دهی بیشتر داشته باشند: مثلاً شمار مراکز باز رای دهی ممکن به حیث وسعت کنترل دولت در این مناطق تلقی شود. این دلیل منطقی اعمال فشار از سوی نهاد های امنیتی سبب می شود تا تشخیص کردن اینکه آیا انگیزه اصلی این اعمال فشار به خاطر تقلب است یا خیر، دشوار شود.

- در جریان روند ابطال نام های تکراری و جعلی از فهرست رای دهندگان قبل از انتخابات ۲۰۱۹:

یک کمیته احزاب سیاسی و ستاد های مبارزات انتخاباتی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹، کمیسیون مستقل انتخابات را به حذف عمدی نام افراد از فهرست رای دهندگان به خاطر جانبداری از یک کاندید مشخص متهم کردند - در این اقدام نام صدها هزار رای دهنده قبل از انتخابات از فهرست رای دهندگان حذف شد.^{۵۵} این مشکل بر علاوه مشکل قبلی بود که در مورد آن بحث شد - یعنی ادعای رای دهندگان که ثبت نام کرده بودند اما نام خود را در فهرست پیدا کرده نمی توانستند، آنچه در انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ به صورت گسترده اتفاق افتاد.^{۵۶} عدم حضور برخی رای دهندگان در ۲۰۱۸ که به گونه درست ثبت نام شده بودند، احتمالاً به دلیل اشتباهات در روند درج معلومات و کتاب های فهرست رای دهندگان بود.^{۵۷} اما این دلیل، در مورد اینکه چگونه شماری از رای دهندگان نام شان را در فهرست انتخابات ۲۰۱۸ پیدا کردند اما در فهرست ۲۰۱۹ پیدا نکردند، صدق نمی کند. عدم موجودیت معلومات مفصل در باره اینکه تصمیم در مورد اینکه کدام نام ها و از کدام محلات باید حذف شوند، حقیقت پنداشتن این ادعا ها را ناممکن می سازد. رئیس اجرایی یک نهاد داخلی نظارت از انتخابات در مصاحبه با سیگار گفت که "به منظور نظارت از روند ثبت نام، نخست باید روند حذف معلومات تکراری را به

یک رای دهنده در ننگرهار در جریان روند اضافی ثبت نام، نامنویسی می کند، ۲۸ جولای، ۲۰۱۳. (عکس از یونا، عکاس شفیق الله واک)

خوبی درک کنم.^{۵۰۸} یگانه اظهار نظری که کمیسیون مستقل انتخابات در این مورد کرده اینست که ۴۲۷ هزار نام را حذف کرده که حدود ۴.۵ درصد تمام نام های ثبت شده تا سال ۲۰۱۹ می باشد.^{۵۰۹}

• **زمانیکه فقط یک روز پیش از انتخابات ۲۰۱۹ تصمیم گرفته شد که کدام مراکز رای دهی باز باشند:**

بسیاری مراکز رای دهی که در جریان انتخابات ۲۰۱۸ باز بودند، بعدتر فقط یک روز قبل از انتخابات ۲۰۱۹ اعلام شد که این مراکز به دلایل امنیتی باز نخواهند شد، عمدتاً در ولایت های شمالی که نسبتاً امن تلقی می شوند، موقعیت داشت. به باور چندین ناظر انتخاباتی با در نظر داشت اینکه مسدود شدن این مراکز تنها چند روز پیش از انتخابات اعلام شد و بسیاری این مراکز در مناطق موقعیت داشت که رای دهندگان آن به احتمال زیاد به عبدالله عبدالله، رئیس اجراییه پیشین رای می دادند، نگرانی های امنیتی برای مسدود کردن این مراکز تنها یک بهانه بود. حدود ۲۰ درصد مراکز رای دهی که مسدود شد، در بلخ موقعیت داشت، ولایتی که نسبتاً امن بوده و در سال ۲۰۱۴ قویاً از عبدالله عبدالله حمایت کرد. این در حالیست که قوماندان قول اردوی ۲۰۹ شاهین در بلخ در یک گزارش مطبوعاتی ادعا کرد که نیرو های این قول اردو توانایی تامین امنیت مراکز رای دهی مورد پرسش را دارند.^{۵۱۰} تومس جانسن، استاد دانشگاه نیرو های بحری ایالات متحده، ولایت های را که در آن بلندترین تعداد مراکز رای دهی قبل از انتخابات ۲۰۱۹ مسدود شد، با ولایت های مقایسه کرد که اگر نتایج انتخابات ۲۰۱۴ در آن قسماً تکرار می شد، عبدالله عبدالله برنده اکثریت آرای آن ولایت ها می شد. او یک ارتباط مثبت قوی را بین این دو گروه از ولایت های پیدا کرد و استدلال نمود که یافته های او می تواند به حیث سند و مدرک تلقی شود که مراکز رای دهی در مناطق که انتظار می رفت عبدالله عبدالله در آن رای بیشتر بگیرد، عمداً و با بهانه جویی مسدود شد. او همچنین افزود که مراکز رای دهی مسدود شده "می توانست احتمالاً ۱۷۲۴۰۰ رای بیاورد."^{۵۱۱} به همین ترتیب، کالن کوکمن از انستیتوت صلح ایالات متحده ادعا می کند که مسدود ساختن محلات رای دهی در شمال و شرق کشور در لحظه آخر "عبدالله را به گونه غیر متناسب صدمه رساند."^{۵۱۲} ممکن تصادفی بوده باشد یا نه، اما مسدود شدن ناگهانی مراکز رای دهی درست زمانی انجام شد که افراد نزدیک به عطا محمد نور، فرد قدرتمند بلخ، ظاهراً از حمایت عبدالله دست کشیدند و از رئیس جمهور غنی اعلام حمایت کردند.^{۵۱۳} یک مقام انتخاباتی به سیگار گفت که از سراسر ولایت های شمال شکایت رسیده که مقام های دولتی به خاطر مسدود نگه داشتن مراکز رای دهی در مناطق که انتظار می رفت رای دهندگان به رقیب کاندید مورد حمایت این مقام ها رای بدهند، بر این مناطق راکت شلیک می کردند. او از چندین رویداد در ولایت های تخار و سرپل به عنوان مثال یاد کرد.^{۵۱۴}

فصل پنجم تقلب

عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی

تقلب انتخاباتی یک مشکل قابل توجه در افغانستان است. به دنبال انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، از میان ۱۲ کمیشنر انتخاباتی، ۱۰ تن آن به دستکاری در نتایج انتخابات مجرم شناخته شد و هر کدام به پنج سال حبس محکوم گردید.^{۵۱۵} این واقعیت اما تمام داستان تقلب انتخاباتی افغانستان را بیان نمی کند. سیگار بر علاوه کارشناسان و کارمندان سازمان های بین المللی، کشورهای خارجی و نهاد های دولتی ایالات متحده، با مقام های بر حال و پیشین نهاد های انتخاباتی افغانستان، اعضای پارلمان، کاندیدان ناکام پارلمانی و مسؤولین نهاد های داخلی نظارت از انتخابات نیز صحبت کرده است. با برخی افراد که صحبت کردیم توانسته بودند موفقانه به سمت های دولتی انتخاب شوند، برخی دیگر موفق به این کار نشدند، و شماری دیگر خود به دست داشتن در تقلب متهم بودند. در حالیکه سیگار نمی تواند اظهارات این افراد را تایید یا رد کند - قسمیکه در گزارش ذکر شده است - اما این اظهارات به دلیلی در گزارش گنجانیده شده تا به پالیسی سازان در جهت درک روایت های متضاد کمک کند که فضای انتخاباتی افغانستان را شکل داده است.

انتخابات افغانستان را رشوه ستانی و تهدیدات، یا هم هر دو، در معرض خطر دستکاری قرار داده است. بر اساس اظهارات برخی منابع که در این گزارش بر آن استناد شده، تقلب از سوی برخی از رهبران سیاسی افغانستان سازماندهی شده است. این رهبران بر مقام های ارشد انتخاباتی، و از طریق آنان بر کارمندان پایین رتبه انتخاباتی اعمال نفوذ می کنند. گفته می شود کمیشنران و سایر کارمندان بلند پایه کمیسیون خدمات شان را در بدل منابع مالی به فروش رسانده اند. بناً کارمندان ارشد انتخاباتی می توانند یک نقش مبهم و دو پهلو بازی کنند: یعنی هم نقش حافظ روند انتخاباتی را دارند، هم می توانند عامل تقلب باشند، هم با مقام های ارشد دولتی به شکل غیرقانونی همدست بوده می توانند، و هم قربانی سؤ استفاده از صلاحیت

های خود شده می توانند. بر اساس گزارش ها، تقلب از سوی زورمندان محلی نیز صورت می گیرد. این زورمندان با تقلب به نفع کاندیدان، توقع به دست آوردن قرارداد های دولتی یا گماشته شدن در سمت های دولتی را از این کاندیدان دارند.^{۵۱۶}

در برخی مواقع، تقلب انتخاباتی در افغانستان بیشتر به یک نوع ورزش رقابتی شباهت دارد: حتی یک کاندید که دست به تقلب گسترده زده است، ممکن به دلیل اینکه رقیب اش دست به تلاش های جسورانه تر زده است، نتواند برنده انتخابات شود. تقلب در طول تمام یک دوره انتخاباتی انجام می شود - از استخدام مقام ها و کارمندان انتخاباتی گرفته (قسمیکه در این فصل به آن پرداخته شده است) تا روند حل منازعات انتخاباتی (که در فصل ششم روی آن بحث شده است). رسیدگی به تقلب یک کار دشوار است، چون از یک سو خطر این وجود دارد که از اقدامات مبارزه علیه تقلب، برای تقلب بیشتر استفاده شود و از سوی دیگر، رسیدگی مناسب به تقلب می تواند منجر به سرکوب رای دهندگان شود که در برخی موارد به نفع یک گروه خاص تمام خواهد شد. با درک گسترده چالش از بین بردن تقلب، هدف تلاش های کمیسیون های انتخاباتی افغانستان در امر مبارزه با تقلب در حقیقت این است تا سطح میزان تقلب به اندازه ای کاهش داده شود که نتایج انتخابات معتبر بماند.

تقلب متمرکز در مقایسه با تقلب غیر متمرکز

تقلبی که در روز انتخابات در مراکز رای دهی انجام می شود، بیشتر قابل دید بوده و زیادتر مورد بحث قرار می گیرد.^{۵۱۷} به این انواع تقلب بعضی اوقات "تقلب جزئی" گفته می شود تا آن را از "تقلب گسترده" متمایز کند که در آن آرای بسیار به یکبارگی تغییر داده می شود. تقلب جزئی به گونه مثال شامل چند بار رای دادن، رای دادن افراد زیر سن و خریداری رای می باشد.^{۵۱۸} تقلب جزئی مستلزم همدستی شمار زیاد افراد بوده که در نتیجه، در آن تلاش بیشتر به خرج داده می شود، اما در بدل آن پاداش کمتر به دست می آید.^{۵۱۹}

تقلب جزئی به افزودن یا کاستن یک رای، به شمول چند بار رای دادن، رای دادن افراد زیر سن، مجبور ساختن رای دهندگان به رای دادن به کاندیدان مشخص، و خریداری رای گفته می شود.

تقلب گسترده که در مراکز یا محلات رای دهی انجام می شود، در مقایسه با تقلب که به سطح رای دهندگان انجام می شود، مشکل آفرین تر است. در تقلب گسترده، عاملان آن نتایج انتخابات را با استفاده از روش های چون پر کردن صندوق های رای دهی و تغییر دادن فورمه های نتایج، به شکل دسته جمعی تغییر می دهند که روی همین دلیل به آن تقلب در جمع بندی آرا نیز گفته می شود.^{۵۲۰} نک چیز من و براین کلاز، نویسندگان یک کتاب در مورد تقلب انتخاباتی در سراسر جهان که در سال ۲۰۱۸ چاپ شد، به این نتیجه رسیدند که "جعل کردن ارقام شاید موثرترین شکل همه انواع تقلب انتخاباتی باشد." پر کردن صندوق های رای دهی و تقلب در جمع بندی آرا اکثر آیک پی دیگر انجام می شود: اگر تعداد آرا در یک ورق جمع بندی آرا مطابق تعداد آرا در داخل یک صندوق رای دهی باشد، کشف همچو تقلب دشوار است.^{۵۲۱} معرفی ثبت مشخصات بایومتریکی رای دهندگان در ۲۰۱۸ و آوردن بهبود در تطبیق آن در ۲۰۱۹ سبب ایجاد اقدامات محافظتی جدید در برابر هر دو نوع تقلب شد.^{۵۲۲}

تقلب گسترده به دستکاری غیرقانونی آرای زیاد در یک زمان، به شمول پر کردن صندوق های رای دهی، تغییر دادن فورمه های نتایج، رای دادن نیابتی، و تسخیر محلات رای گفته می شود.

دو نوع پر کردن صندوق های رای دهی وجود دارد: پر کردن صندوق رای دهی با افزودن رای که در آن پس از پایان دوره قانونی رای دهی، آرای اضافی در صندوق افزوده می شود، و پر کردن کامل صندوق رای که در آن اصلاً هیچ رای دهی صورت نمی گیرد، یا تمام آرای قانونی از صندوق بیرون می شود و به جای آن آرای جعلی انداخته می شود.^{۵۲۳} پر کردن صندوق های رای دهی می تواند توسط کارمندان کمیسیون انتخابات انجام شود یا از طریق پرداخت رشوه یا تهدید از سوی زورمندان اعمال می شود.^{۵۲۴}

کارمندان انتخابات در ننگرهار آرا را پس از انتخابات پارلمانی ۲۰۱۰ می‌شمارند، ۱۹ سپتامبر، ۲۰۱۰. (عکس از یوناما، عکاس جواد جلالی)

بر اساس اظهارات برخی جوانب ذیدخل، هر چند پر کردن صندوق های رای دهی در انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ یک مشکل بود، اما در مقایسه به انتخابات های گذشته کمتر شایع بود.^{۵۲۵} بر اساس گفته های مارتین وان بیجلرت، یکی از بنیانگذاران شبکه تحلیلگران افغانستان، با تطبیق یک سلسله اقدامات ضد تقلب که تقلب را در مراکز رای دهی هدف قرار می دهد، اکنون "پر کردن صندوق های رای دهی به شکل گسترده آن مستلزم برنامه ریزی و پنهان کاری بسیار زیاد" می باشد. در نتیجه تقلب "به روند های (بیشتر متمرکز) شمارش آرا و رد صلاحیت کاندیدان صعود کرده است."^{۵۲۶} عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات گفت که در مقایسه با انتخابات های گذشته، در ۲۰۱۸ تقلب در مرکز ملی جمع بندی نتایج معمول، و در بیرون از کابل کمتر معمول بود.^{۵۲۷}

اگر پر کردن صندوق های رای دهی و تقلب در جمع بندی آرا توسط ستاد های انتخاباتی رقیب انجام شود، یا به گونه مثال، زورمندان آن را به نفع یک کاندید ریاست جمهوری انجام دهند، این کار منتج به میزان بلند غیر قابل تصور رای دهندگان می شود.^{۵۲۸} بر بنیاد یک گزارش شبکه تحلیلگران افغانستان که توسط اسکات واردن نگاشته شده است، برخلاف دوره های انتخاباتی گذشته، هیچ یک از نتایج انتخابات ۲۰۱۸ از رهگذر تقسیمات جمعیتی غیر محتمل به نظر نمی رسید. معرفی فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی و ثبت مشخصات بایومتریک، احتمالاً میزان پر کردن صندوق های رای دهی را کاهش داد.^{۵۲۹} کمیسیون مستقل انتخابات در انتخابات ۲۰۱۹، ده ها هزار برگه رای دهی را به دلیل نداشتن معلومات بایومتریک، باطل اعلام کرد.^{۵۳۰}

با گذشت زمان، کمیسیون مستقل انتخابات به این واقف شد که به هر اندازه که یک روند انتخاباتی غیر متمرکز تر باشد، به همان اندازه گروگان گرفتن این روند دشوار تر می شود. کمیسیون مرحله ای را که می توانست، غیر متمرکز ساخت: جریان روند شمارش آرا. کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۰۰۵ برگه های رای دهی را در پنج مرکز ساحوی جمع بندی آرا شمارش کردند، در حالیکه در ۲۰۰۹ آرا در دفاتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات شمارش شد. در ۲۰۱۰، کمیسیون مستقل انتخابات تصمیم گرفت تا شمارش آرا در محلات رای دهی انجام شود که این تصمیم تا اکنون پا برجاست.^{۵۳۱}

گریگ منجک، مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی هشدار داده است که شمارش آرا در مراکز رای دهی می تواند به افراد بیشتر فرصت بدهد تا اوراق نتایج را تغییر بدهند چون این اوراق قبل از رسیدن به مرکز ملی جمع بندی نتایج در کابل، از ولسوالی و ولایت مربوطه می گذرد.^{۵۳۲} از لحاظ تاریخی، تغییر دادن اوراق نتایج آرا یک مشکل بسیار بزرگ در افغانستان بوده است. فراگیر بودن این مشکل در یک مطالعه نشریه «بررسی اقتصادی امریکا» در ۲۰۱۰ نشان داده شد. این مطالعه در ۸۰ درصد مراکز رای دهی را که بررسی شده بود، تفاوت بین ارقام ارایه شده به سطح مراکز رای دهی و ارقام ثبت شده در کابل را پس از جمع بندی نتایج پیدا کرد.^{۵۳۳} ادعا های دستکاری گسترده در اوراق نتایج آرا در ۲۰۱۴، روندی را که از طریق آن این اوراق با دست از مراکز رای دهی به کابل انتقال داده شد، به یکی از اختلاف بر انگیز ترین مراحل آن دوره تبدیل کرد. یک تحلیل برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد در ۲۰۱۴، هماهنگ کنندگان ساحوی ولسوالی را به گونه مشخص مقصر دانسته است چون آنان مسؤولیت انتقال اوراق نتایج را از مراکز رای دهی به دفاتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات بر عهده داشتند.^{۵۳۴} با معرفی ثبت مشخصات بایومتریک رای دهندگان در ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ این مشکلات کاهش یافت چون بر علاوه اوراق جمع بندی نتایج، یک نسخه دوم جمع بندی آرا در وسیله ثبت مشخصات بایومتریک ثبت میشد. اگر بین دو نسخه جمع بندی آرا تفاوت بیش از پنج رای موجود می بود، بر اساس دستور کمیسیون مستقل انتخابات باید شمارش مجدد آرا صورت می گرفت.^{۵۳۵}

استخدام کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات سبب ایجاد خطر تقلب می شود

با آنکه در بسیاری کشور ها این یک امر عادی است که مقام های ارشد دولتی، افراد وفادار به خود را به حیث کمیشنران و کارمندان انتخاباتی تعیین می کنند، اما این کار همچنان می تواند نخستین گام در جهت تقلب انتخاباتی باشد.^{۵۳۶} این افراد قدرت این را دارند که با کمترین تلاش و همدستی اشخاص کمتر، شمار بزرگ آرا را تغییر بدهند. بر اساس اظهارات عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "می توانیم به تقلب که در برخی مراکز رای دهی انجام می شود، رسیدگی کنیم. روی همین دلیل در کمیسیون مستقل انتخابات تدابیر کنترل و تعادل وجود دارد، اما اگر این تقلب به شکل متمرکز انجام شود، هیچ امیدی برای رسیدگی به آن وجود ندارد."^{۵۳۷}

**"می توانیم به تقلب که در برخی مراکز رای دهی انجام می شود،
رسیدگی کنیم. روی همین دلیل در کمیسیون مستقل انتخابات تدابیر
کنترول و تعادل وجود دارد، اما اگر این تقلب به شکل متمرکز انجام شود،
هیچ امیدی برای رسیدگی به آن وجود ندارد."**

— عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات

چندین نهاد افغان ذیدخل در انتخابات به سیگار گفت که در ۲۰۱۸، کمیشنران و کارمندان ارشد دفاتر مرکزی و ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات میکانیزم های گوناگونی را در جریان روند جمع بندی نتایج انتخابات به منظور تقلب در انتخابات بکار گرفتند. بر اساس اظهارات این نهاد ها، این میکانیزم ها شامل افزودن یا کاستن تعداد آرا در اوراق نتایج، "مفقودی" اوراق نتایج حاوی نتایج نامطلوب، و تغییر آوردن مستقیم در بانک معلوماتی مرکز ملی جمع بندی نتایج در کابل بود.^{۵۳۸} تمام این روش ها می تواند نتایج آرا را در جریان روند حل منازعات انتخاباتی (در فصل ششم گنجانیده شده است) نیز با خطر تقلب مواجه کند. شاه محمود میاخیل، عضو پیشین کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی و رئیس پیشین دفتر انستیتوت صلح ایالات

کارمندان دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات در کابل فورمه ثبت نام کاندیدان انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ را بررسی می کنند، ۲۹ اکتوبر ۲۰۱۳. (عکس از یوناما، عکاس دوارت برانکو)

متحده در افغانستان به سیگار گفت که در مقایسه با دوره های گذشته، تغییر دادن نتایج آرا پس از اعلام آن در مراکز رای دهی در ۲۰۱۸ بیشتر معمول بود.^{۵۳۹} با این حال، تشخیص دادن اینکه چند درصد آرا در وقت جمع بندی نتایج و چند درصد در جریان روند حل منازعات انتخاباتی تغییر داده شد، کار دشوار است.

بر اساس اظهارات عبدالله احمدزی، در سال های اخیر کاندیدان برای احراز پست کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات نظر به وفاداری سیاسی شان انتخاب شده اند.^{۵۴۰} بر اساس اظهارات چندین مقام پیشین انتخاباتی افغان، داشتن تجربه کاری به نفع این کاندیدان تمام نمی شود چون داشتن تجربه می تواند احتمال انعطاف پذیری شان را به خاطر مسایل سیاسی کاهش دهد. روی همین دلیل، افراد مسلکی در بخش انتخابات با داشتن شهرت حفاظت از آرا، انگیزه بیشتر برای بلند کردن صدای شان در برابر مداخلات سیاسی دارند.^{۵۴۱} پس از آنکه رئیس جمهور غنی به کمیسیون مستقل انتخابات دستور داد تا به رای دهندگان اجازه داده شود که با استفاده از کاپی تذکره برای رای دادن ثبت نام کنند، شهلا حق بعد از ده سال کار در کمیسیون مستقل انتخابات از سمت اش به حیث سرپرست دارالانشای این کمیسیون استعفا داد. این دستور رئیس جمهور غنی می توانست زمینه تقلب گسترده را در روند ثبت نام رای دهندگان مساعد کند. استعفای شهلا حق در واکنش به این دستور رئیس جمهور غنی، توجه عمومی را جلب کرد و منجر به لغو این دستور شد.^{۵۴۲}

یکی از راه های رد صلاحیت کردن کاندیدان با تجربه به خاطر استخدام حامیان سیاسی، تعیین معیار های ارزیابی شدیداً شخصی می باشد. بر اساس اظهارات ولید سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، یکی از معیار های انتخاب درخواست کنندگان برای پست ریاست دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، چگونگی لباس پوشیدن کاندیدان بود. او گفت که این معیار به حیث یک بهانه برای کاستن نمره کاندیدان کمتر انعطاف پذیر استفاده شد.^{۵۴۳} کارمندان ارشد کمیسیون شکایات انتخاباتی که سرانجام استخدام شدند، به ندرت واجد شرایط برای پست های شان بودند. رئیس جدید بخش رسیدگی به اعتراضات و شکایات، یک داکتر دندان بود در حالیکه رئیس جدید پلان و پالیسی قبلاً در بخش فناوری معلوماتی کار کرده بود.^{۵۴۴} سناریوی مشابه در ۲۰۱۹ تکرار شد. عبدالله احمدزی به سیگار گفت که از میان ۸۴ کاندید که از سوی احزاب سیاسی و جامعه مدنی برای استخدام در پست کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی معرفی شده بود، تنها پنج یا شش نفر آن در بخش انتخابات تجربه داشتند.^{۵۴۵}

کمیسیونر و کارمندان ارشد کمیسیون مستقل انتخابات پس از برگزاری دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ یک نشست خبری برگزار کردند، ۲۳ جون ۲۰۱۴. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

"در همه جاهاییکه در بخش انتخابات کار کرده ام، هرگز این چنین یک نهاد مفسد و ناکارآمد [مدیریت انتخابات] را ندیده ام."

— مشاور بین المللی انتخابات

نادیده گرفتن تجربه کاری به حیث یکی از شرایط استخدام، کارکرد کمیسیون های انتخاباتی را آسیب رسانید. بنیاد بین المللی برای سیستم های انتخاباتی در یک ارزیابی خود در ۲۰۱۸ گفت که کمیسیون مستقل انتخابات "از ۲۰۱۴ به این سو، عقب گرد جدی در بخش ظرفیت" داشت.^{۵۴۶} یک مقام بین المللی دیگر که تجربه گسترده در مسایل انتخابات دارد، در مورد کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۰۱۸ گفت: "در همه جاهاییکه در بخش انتخابات کار کرده ام، هرگز این چنین یک نهاد مفسد و ناکارآمد [مدیریت انتخابات] را ندیده ام."^{۵۴۷}

حتی استخدام کارمندان با تجربه نمی تواند مشکل را حل کند. یک مقام بین المللی به سیگار گفت "پس از اینکه این کمیسیونر مقرر می شوند، به جای اینکه به حیث نگهبانان روند انتخابات عمل کنند، به بازیگران سیاسی مبدل می شوند." این مقام علاوه کرد که این رویکرد در تمام انتخابات اخیر افغانستان صدق می کند.^{۵۴۸} مارگی کوک، مشاور ارشد پیشین انتخاباتی در برنامه انکشافی سازمان ملل متحد که در راس پروژه «ارتقای ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا» در جریان انتخابات ۲۰۰۹ قرار داشت، کمیسیون مستقل انتخابات را یک نهاد فاقد بی طرفی و آلوده با فساد فراگیر در سطح مرکز و ولایت ها توصیف کرد.^{۵۴۹} همانگونه که وان بیجلرت بیان کرده، "اصلاحات" انتخاباتی پس از ۲۰۱۴ در واقعیت "یک مسابقه ریسمان کشی روی گرفتن کنترل نهاد های انتخاباتی و از طریق آن، کنترل نتایج انتخابات" بود.^{۵۵۰} اینکه کمیسیون مستقل انتخابات تا چه حد ممکن در آن دوره متاثر شده باشد، در یک گزارش نظارت از انتخابات بیان شده که نشان می دهد شکایات درج شده علیه کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات در مقایسه با شکایات علیه ستاد های مبارزات انتخاباتی کاندیدان ریاست جمهوری بیشتر بود.^{۵۵۱}

تقلب از طریق انتخاب کمیشنران

در قوانین پیاپی انتخاباتی در افغانستان تلاش شده تا جلو نفوذ احزاب در روند شناسایی کمیشنران انتخاباتی گرفته شود. در این قوانین به ویژه تلاش شده تا مانع نفوذ شخص رئیس جمهور در این روند شود. در ۲۰۰۹، رئیس جمهور صلاحیت عام و تام تقرر تمام کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات را داشت و از نفوذ قابل ملاحظه در انتخاب کمیشنران کمیسیون شکایات انتخاباتی نیز برخوردار بود. در ۲۰۱۰، رئیس جمهور کرسی به تقرر تمام کمیشنران هر دو کمیسیون آغاز کرد. حتی نامزدی اعضای بین المللی کمیسیون شکایات انتخاباتی از سوی سازمان ملل متحد نیز باید از سوی رئیس جمهور منظور میشد.^{۵۵۲} به خاطر بلند بردن سطح بی طرفی کمیسیون های انتخاباتی، قانون انتخابات ۲۰۱۳ کمیته گزینش را ایجاد کرد. این کمیته متشکل از سایر مقام های دولتی است که افراد را برای گزینش به حیث کمیشنران به شخص رئیس جمهور پیشنهاد می کنند. این کمیته گزینش در هر قانون بعدی انتخابات حفظ شده اما ترکیب آن بارها با مرور زمان تغییر کرده است.^{۵۵۳}

برخی عوامل مؤثریت کمیته گزینش را تضعیف کرده است. نخست، تنها یک قانون انتخابات افغانستان توسط پارلمان این کشور به تصویب رسیده است؛ سایر قوانین انتخابات با فرامین تقنینی رئیس جمهور و بدون بررسی پارلمان نافذ شده است.^{۵۵۴} این کار سبب شده تا کمیسیون های انتخاباتی بیشتر مدیون رئیس جمهور باشند.^{۵۵۵} دوم، در حالیکه ترکیب کمیته گزینش با هر قانون جدید انتخابات تغییر کرده است، بر اساس قوانین انتخابات ۲۰۱۳ و ۲۰۱۶، حد اقل نصف اعضای این کمیته مقام های نهاد های دولتی اند که از سوی رئیس جمهور تعیین شده اند. این نهاد ها شامل ستره محکمه، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی می باشد.^{۵۵۶}

روند گزینش کمیشنران انتخاباتی در قانون انتخابات ۲۰۱۹ بهبود یافت.^{۵۵۷} بر اساس این قانون، کاندیدان برای احراز کرسی کمیشنران انتخاباتی باید از سوی احزاب سیاسی ثبت شده در وزارت عدلیه و همچنین باید از سوی سازمان های جامعه مدنی که در امور انتخابات فعالیت دارند، معرفی شوند.^{۵۵۸} علاوه بر این، این قانون تصریح می کند که اگر رئیس جمهور خود نامزد دور دوم انتخابات باشد، و کرسی کمیشنران خالی باشد، تمام نامزدان انتخابات ریاست جمهوری حق رای دادن را برای گزینش کمیشنران دارد. اما اگر رئیس جمهور برای دور دوم در انتخابات نامزد نباشد، او به تنهایی صلاحیت تعیین کمیشنران کمیسیون های انتخاباتی را دارد.^{۵۵۹}

سوم، با در نظر داشت اینکه هم رئیس جمهور کرسی و هم رئیس جمهور غنی کمیشنران کمیسیون های انتخاباتی را تعیین و قوانین انتخاباتی را با فرامین تقنینی نافذ کردند، با این قوانین به جای یک رهنمای حقوقی الزام آور، بیشتر به حیث یک پیشنهاد برخورد شده است. به گونه مثال، پس از آنکه رئیس جمهور غنی در نومبر ۲۰۱۷ رئیس کمیسیون مستقل انتخابات را از سمت اش برکنار کرد، ماده قانون در مورد تعیین جایگزین رئیس کمیسیون مستقل انتخابات از میان کاندید های باقیمانده نادیده گرفته شد، که از سوی کمیته گزینش پیشنهاد شده بود. رئیس جمهور غنی در عوض به کمیته گزینش دستور داد تا افراد جدید را معرفی کند. در نتیجه، فردی به حیث رئیس کمیسیون مستقل انتخابات مقرر شد که رئیس جمهور غنی و سایر رهبران ارشد حکومت افغانستان در مورد تقرر وی از قبل به توافق رسیده بودند.^{۵۶۰}

**"احتمال برگزاری یک انتخابات معتبر معکوساً متناسب است با میزان کنترل
که رژیم حاکم بر نهاد مدیریت انتخابات دارد."**

— نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد

یک کارمند انتخاباتی در حال نوشتن مشخصات ثبت نام یک رای دهنده در جریان انتخابات پارلمانی، ۱۷ سپتمبر ۲۰۱۰. (عکس از اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی)

قسمیکه این رویداد نشان می دهد، ارگ می تواند یک نقش بسیار بزرگ را در انتخاب کمیشنران کمیسیون های انتخاباتی و سمت و سو دادن اقدامات این کمیسیون ها بازی کند. اما ارگ لزوماً مترادف با شخص رئیس جمهور نیست. در دوران حکومت وحدت ملی، محدودیت های فرا راه توانایی رئیس جمهور برای دیکته کردن اقدامات کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخابات، وجود داشت. اما این محدودیت ها در قانون وجود نداشت بلکه این محدودیت ها شرایط غیر رسمی بود که رئیس جمهور غنی با سایر رهبران ارشد حکومت پس از مذاکره در پشت در های بسته روی آن توافق کرده بودند.^{۵۶۱} شبکه تحلیلگران افغانستان کمیته گزینش ۲۰۱۳ را "یکجا کردن عملگرایانه پارچه های از فهرست های پیشنهادی افراد قدرتمند" توصیف کرد، و افزود "زمانیکه وقت تصمیم گیری فرا می رسد، بر آنان [اعضای کمیته گزینش] فشار آورده می شود که یا فرمایش ارگ را برآورده کنند یا از حامیان شان را (یا هم از هر دو را)."^{۵۶۲} بر اساس اظهارات نک چیزمن و براین کلاز، "احتمال برگزاری یک انتخابات معتبر معکوساً متناسب است با میزان کنترل که رژیم حاکم بر نهاد مدیریت انتخابات دارد."^{۵۶۳}

تقلب از طریق گماشتن کارمندان به سطح ولایت ها و ولسوالی ها

نفوذ رئیس جمهور در استخدام رهبری و کارمندان دفاتر ولایتی کمیسیون های انتخاباتی در مقایسه با استخدام در دفتر مرکزی این کمیسیون ها بیشتر است. کمیشنران کمیسیون های انتخاباتی دو نفر را برای هر پست کمیشنر ولایتی معرفی می کنند، در حالیکه کمیسیون مستقل حقوق بشر فرد سوم را تعیین می کند (هر کمیسیون ولایتی متشکل از سه عضو می باشد). رئیس جمهور سپس تقرر این افراد را تایید یا رد می کند.^{۵۶۴}

نهاد بین المللی برای سیستم های انتخابات در ۲۰۱۸ دریافت که رئیس جمهور با استفاده از صلاحیت خود، افراد را در دفاتر ولایت کمیسیون مستقل انتخابات به هدف "ایجاد کنترل و اعمال نفوذ بر روند انتخاباتی" مقرر کرد.^{۵۶۵} معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی ادعا کرد که در ۲۰۱۸، کاندیدان نیز توانستند حامیان خود را در دفاتر ولایتی کمیسیون شکایات انتخاباتی مقرر کنند.^{۵۶۶} پلان عملیاتی ۲۰۱۹ کمیسیون مستقل انتخابات با تعهد به اینکه "روی روند استخدام و بررسی کارمندان تاکید بیشتر" صورت بگیرد، به گونه ضمنی به نیاز بهتر ساختن روند استخدام ۲۰۱۸ اذعان کرده است.^{۵۶۷}

روند استخدام کارمندان پایین رتبه کمیسیون انتخابات نیز می تواند خطر های را برای تقلب در انتخابات ایجاد کند.^{۵۶۸} یک کارمند یک سازمان داخلی نظارت بر انتخابات، یک کمیشنر پیشین انتخاباتی، و یک عضو پیشین کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی در مصاحبه با سیگار ادعا کردند که در ۲۰۱۸، کمیشنران انتخاباتی و کاندیدان اطمینان حاصل می کردند که در مرکز ملی جمع بندی آرا و دفاتر ولایتی، کارمندان وفادار به آنان استخدام شود تا در جریان شمارش مجدد آرا، در انتخابات تقلب کنند.^{۵۶۹}

یکی از تلاش ها در جهت پایین آوردن این نوع تقلب، جلوگیری از تقرر روسای ولایتی و آمرین ولسوالی کمیسیون مستقل انتخابات در محل سکونت اصلی آنان و تبدیل کردن آنان به ولایت های دیگر به صورت دوره بی بوده است تا با این کار روابط آنان با کاندیدان و زورمندان محلی قطع شود.^{۵۷۰} کمیسیون مستقل انتخابات در جریان انتخابات ۲۰۱۰، ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ یک پالیسی داشت که بر اساس آن روسای ولایتی این کمیسیون نمی توانستند در ولایت سکونت اصلی شان کار کنند.^{۵۷۱} هر چند این پالیسی در مقایسه با تحت پیگرد قرار دادن قانونی مرتکبین تقلب کمتر مؤثر است، اما با در نظر داشت اینکه برخی روسای ولایتی همپیمانان قوی دارند، این پالیسی از رهگذر سیاسی یک گزینه مصوون تر می باشد. یک گزارش انستیتوت ملی دیموکراتیک در مورد پیامدهای انتخابات ۲۰۱۰ بیان می دارد که چگونه کمیسیون مستقل انتخابات پس از آنکه دریافت ۱۰۰ همهانگ کننده ساحوی ولسوالی با کاندیدان رابطه دارند، آنان را به جا های دیگر تبدیل کرد.^{۵۷۲}

روسای ولایتی و آمرین ولسوالی کمیسیون مستقل انتخابات، این پالیسی تبدیلی را بدون مخالفت قبول نکردند. گزارش داخلی درس های آموخته شده کمیسیون مستقل انتخابات از ۲۰۱۸ نشان می دهد که آمرین ولسوالی ها در برابر تبدیلی شان به محلات جدید به ویژه ولسوالی های دور دست مقاومت کردند، و کمیسیون با تبدیلی آنان بر اساس قرعه کشی تلاش کرد از این مشکل کاسته شود.^{۵۷۳} در مجموع، پالیسی تبدیلی روسای ولایتی کمیسیون هزینه در پی داشته است: برخی روسا به جای پذیرفتن تبدیلی شان، استعفا دادند که این کار سبب شد میزان مجموعی تجربه فنی انتخاباتی در دفاتر ولایتی پایین برود.^{۵۷۴}

کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۰۱۸ از امتحانات معیاری به خاطر رتبه بندی کاندیدان، و حد اقل در تیوری، به خاطر جلوگیری از جانبداری در روند استخدام کارمندان پایین رتبه کمیسیون استفاده کرد.^{۵۷۵} اما در عمل، درس های آموخته شده ۲۰۱۸ کمیسیون مستقل انتخابات دریافت که حتی اگر کاندیدان بست ها در امتحان نمره پایین می گرفتند، زورمندان آنان را استخدام می کردند.^{۵۷۶} ولید اکبر سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی به سیگار گفت که افراد وفادار (به زورمندان) حتی در صورت ناکام شدن در امتحان، استخدام می شدند.^{۵۷۷} از این رویکرد در گذشته نیز استفاده شده بود: همهانگ کننده گان ساحوی ولسوالی در ۲۰۱۰ از طریق روندی که در آن امتحان معیاری و استفاده از یک برنامه کمپیوتری به خاطر آزمودن آنان شامل بود، استخدام شده بودند.^{۵۷۸}

قانون انتخابات ۲۰۱۹ یک شرط قانونی را ایجاد کرد که بر اساس آن کارمندان کمیسیون های انتخاباتی باید از طریق یک روند رقابتی استخدام شوند.^{۵۷۹} این یک تلاش برای رسیدگی به این حقیقت بود که در بهار ۲۰۱۹، یک سوم کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات بدون رقابت استخدام شده بودند. (هیچ یک از کمیسیون ها، امانت داری کاندیدان را از طریق تماس با سایر مراجع بررسی نمی کنند).^{۵۸۰} این مواد قانون در عمل نادیده گرفته شده است. در ۲۰۱۹، یک سخنگوی کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی که مسؤولیت استخدام کارمندان دولتی را بر عهده دارد، با نشر اعلامیه بی گفت که هیچ روند توافق شده استخدام کارمندان در کمیسیون های انتخاباتی وجود ندارد.^{۵۸۱}

در انتخابات ۲۰۰۹ و ۲۰۱۴، کمیسیون های انتخاباتی از فهرست سیاه که در آن نام افراد دخیل تقلب درج بود، به خاطر جلوگیری از استخدام مجدد آنان استفاده کرد.^{۵۸۲} استفاده از این فهرست سیاه نظر به بعضی دلایل، ناموفق بود. این فهرست ها فاقد معلومات کافی برای شناسایی کاندیدان در چندین سال گذشته بود، و بعضی اوقات این فهرست ها شامل نام تمام کارمندان یک مرکز رای دهی بود که در آن تقلب کشف شده بود، بدون آنکه تنها نام عاملان تقلب درج باشد.^{۵۸۳} در عمل،

حتی کشف بالفعل تقلب به نظر نمی رسد که منجر به سلب صلاحیت عاملان آن شود. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه های سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان به سیگار گفت زمانیکه کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات در جریان انتخابات ۲۰۱۸ بالفعل هنگام انجام تقلب گیر آمدند، بعضی اوقات به سادگی از یک تیم به تیم دیگر تبدیل شدند.^{۵۸۴} بر اساس اظهارات یک مقام ارشد انتخاباتی افغان، ۵ تا ۱۰ درصد کارمندان مؤقت که در ۲۰۱۹ توسط کمیسیون مستقل انتخابات استخدام شده بودند، در گذشته نام شان در فهرست سیاه درج شده بود.^{۵۸۵}

تقلب به سطح مراکز رای دهی در مناطق نا امن و روستایی، بدتر است

تقلب انتخاباتی تنها به مناطق نا امن و روستایی محدود نمی باشد؛ بر اساس اظهارات برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، در حقیقت ۲۳ درصد شکایات که در مورد تقلب انتخاباتی در ۲۰۱۸ به کمیسیون شکایات انتخاباتی فرستاده شد، از ولایت کابل بود.^{۵۸۶} اما از رهگذر تاریخی، تقلب به سطح مراکز رای دهی در مناطق نا امن و روستایی متمرکز بوده است.^{۵۸۷} بر اساس اظهارات اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، دو سوم آرای که کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۰۱۴ آن را باطل اعلام کرد، از ۱۰ ولایت آمده بود که در انتخابات های گذشته در آن تقلب به سطح بلند انجام شده بود.^{۵۸۸}

کمیسیون مستقل انتخابات کنترل مؤثر بر مواد انتخاباتی و کارمندان خود را در مناطق خارج از دسترس و دور افتاده از دست می دهد.^{۵۸۹} کمیسیون مستقل انتخابات در مورد اینکه کدام مراکز رای دهی در روز انتخابات باز باشد، به گونه منظم دچار مشکل است.^{۵۹۰} کارمندان انتخاباتی در همچو مناطق، نظر به دلایل مختلف ممکن به جای کمیسیون مستقل انتخابات یا حکومت افغانستان، از زورمندان محلی یا شورشیان حمایت کنند یا به آنان پاسخگو باشند. تقلب در این مناطق در مقایسه با سایر مناطق، می تواند به شکل بدتر انجام شود.^{۵۹۱} زورمندان محلی که خود شاید در انتخابات کاندید باشند، می توانند صندوق های رای دهی را به خاطر پر کردن از مراکز رای دهی بیرون کنند و اصلاً مانع گشایش مراکز رای دهی شوند.^{۵۹۲} یک کاندید ناموفق انتخابات پارلمانی از ولایت پکتیا به سیگار گفت که دو کاندید دیگر به خاطر گرفتن کنترل یک منطقه به درگیری مسلحانه پرداختند تا کنترل مراکز رای دهی را در آن منطقه به دست گرفته و صندوق های رای دهی را پر کنند.^{۵۹۳} زورمندان ممکن با استفاده از تهدید گروه های که شاید خلاف میل آنان رای بدهند، سبب کاهش میزان مشارکت مردم در انتخابات شوند، یا مردم مناطق تحت کنترل شان را مجبور به رای دادن به اساس خواست خود کنند.^{۵۹۴}

کارمندان کمیسیون انتخابات شاید به خاطر انجام دادن وظایف شان، با فشار قابل ملاحظه سیاسی و خطر بزرگ علیه خود شان روبرو شوند. کارمندان انتخاباتی دو تا سه هفته را بدون تدابیر امنیتی ویژه به خاطر کار کردن در مراکز رای دهی مربوطه شان سپری کردند.^{۵۹۵} یک مشاور ارشد انتخاباتی گفت: "حمل کارت کار کمیسیون مستقل انتخابات بسیار خطرناک شده است."^{۵۹۶} با در نظر داشت این مورد، بعضی مقام های کمیسیون مستقل انتخابات و کارمندان انتخاباتی به دلیلی دست به تقلب می زنند چون گزینه دیگری ندارند.^{۵۹۷} گریگ منجک، یک مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی به سیگار گفت که در بسیاری مناطق "هر شخص که در یک شهر یا قریه قدرت داشت، همان شخص در مورد سرنوشت آرا تصمیم می گیرد."^{۵۹۸}

"هر شخص که در یک شهر یا قریه قدرت داشت، همان شخص در مورد سرنوشت آرا تصمیم می گیرد."

— گریگ منجک، مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی

یک مشاور ارشد انتخاباتی با اشاره به نا امنی روز افزون به سیگار گفت "برگزاری انتخابات هرگز دشوار تر از زمان کنونی نبوده است."^{۵۹۹} یک ارزیابی وزارت امور داخله در ۲۰۱۸ دریافت که ۴۳ درصد مراکز رای دهی با تهدیدات متوسط یا بلند امنیتی روبرو بود، یا خارج از کنترل دولت قرار داشت.^{۶۰۰} در ۲۰۱۹، نیروهای امنیتی در مقایسه با گذشته، امنیت شمار کمتر مراکز رای دهی را تامین کردند. (برای معلومات بیشتر در مورد تاثیرات نا امنی بر انتخابات، به فصل دوم مراجعه کنید.)

تلاش ها برای کاهش تقلب شاید سبب محروم شدن رای دهندگان در مناطق ناامن شود

عموماً دو راه برای کاهش تقلب وجود دارد: یا از تقلب می توان جلوگیری کرد، یا تقلب را شناسایی و سپس آن را از بین برد. بهترین راه برای حد اکثر ساختن این دو تلاش، تمرکز روی مناطق است که بیشتر در معرض تقلب قرار دارد. این مناطق در افغانستان عمدتاً در جنوب و جنوب شرق موقعیت دارد - مناطقی که طالبان و سازمان های دهشت افکن در آنجا قویترین حضور را دارند. از آنجاییکه اکثریت باشندگان این مناطق را پشتون ها تشکیل می دهد، به تلاش ها برای کاهش تقلب در این مناطق بیشتر به حیث محروم ساختن پشتون ها از حق رای دهی شان به نفع سایر گروه ها دیده می شود.^{۶۰۱}

کاندیدان و باشندگان مناطق که در معرض تقلب قرار دارد، تلاش های ویژه حکومت به خاطر کاهش میزان هر نوع آرا (حتی آرای تقلبی) در مناطق شان را ممکن به دیده شک ببینند و آنرا سرکوب دسته جمعی آرا یا حتی سرقت انتخابات تلقی کنند. بناً یک بررسی سریع که پس از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی انجام شد، دریافت که "استراتژی های کاهش تقلب توسط کمیسیون مستقل انتخابات که مورد حمایت جامعه جهانی قرار گرفته بود، با همه موارد رویکرد یکسان داشت که این کار ابعاد مشخص تقلب را در مشکل ترین مناطق به گونه ناکافی رسیدگی می کرد."^{۶۰۲} کمیسیون مستقل انتخابات به پیشنهاد مشاورین بین المللی خود، برخی رویکردهای را مورد غور قرار داد که می توانست این بخش ها را جدی تر و گزینشی بررسی کند، اما کمیسیون سرانجام این رویکردها را تطبیق نکرد.

از میان اقداماتی که مورد غور قرار گرفت و سرانجام رد شد، تفتیش حتمی مراکز رای دهی با سابقه تقلب و همچنین بررسی دقیق برگه های رای دهی انتقال یافته از طریق هوا بود، چون گمان می رفت مراکز رای دهی دور افتاده در معرض خطر بیشتر قرار دارد. پیش از آنکه حکومت وحدت ملی تشکیل شود، کمیسیون مستقل انتخابات همچنین تفتیش گزینشی بر اساس شاخص های عددی را نیز مورد غور قرار داد، مثلاً تخصیص برگه های رای دهی که با میزان رای دهی در گذشته همخوانی نداشت.^{۶۰۳} در تیوری، استفاده از هر یکی از این شاخص ها، معیارهای مشابه را در سراسر کشور تطبیق می کرد، اما اگر قرار می بود برخی مناطق بررسی دقیق تر شود، برداشت مشابه و احتمالاً بی ثبات کننده می بود. با وجود این، تحلیل ۲۰۱۴ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی با استدلال خوب پیشنهاد کرد که به اقدامات کاهش تقلب در مناطق که احتمال تقلب در آن بلند است، باید اولویت داده شود.^{۶۰۴}

علاوه بر این، در حالیکه کمیسیون مستقل انتخابات در دوره ۲۰۱۸-۲۰۱۹ هیچ استراتژی برای کاهش تقلب نداشت و از استفاده اقدامات متقابل که در بالا ذکر شد، خودداری کرد اما این نهاد فهرست رای دهندگان بر اساس مراکز رای دهی (هر چند ضعیف) و ثبت مشخصات بایومتریک را تطبیق کرد (به فصل هفتم مراجعه شود). کمیسیون مستقل انتخابات همچنین یک گام جلوتر رفت و شدیدترین اقدام کاهش تقلب را که در دسترس داشت، تطبیق کرد: با درک بدتر شدن اوضاع امنیتی در کشور، کمیسیون مستقل انتخابات یک سوم محلات رای دهی را در مناطق ناامن (و عمدتاً پشتون نشین) مسدود کرد تا سلامت آرا حفاظت شود.^{۶۰۵} با وجود آنکه این اقدام سبب شد تا صد ها هزار رای دهنده در انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ از حق رای دهی محروم شوند، اما این تصمیم منجر به ایجاد بی ثباتی گسترده نشد.

فصل ششم حل اختلاف های انتخاباتی

عکس یوناما

حل اختلاف انتخاباتی، قضاوت در مورد اختلافات مربوط به انتخابات، شکایات، اعتراض ها یا ادعای نقض قانون است که جدی ترین آنها می تواند نتایج انتخابات را به چالش بکشد.^{۶۶} حل و فصل مؤثر اختلافات انتخاباتی با استفاده از ابزار مسالمت آمیز برای رسیدگی به اعتراضات در برابر نتایج انتخابات، به این پروسه اعتبار می بخشد.^{۶۷} زمانی که کمیسیون انتخابات کینیا هنگام بازشماری آرا در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۷ در این کشور از تقلب چشم پوشی کرد، خشم مردم منجر به کشته شدن بیش از ۱۰۰۰ تن و آوارگی صدها هزار نفر دیگر شد.^{۶۸} در ایالات متحده، معروف ترین مثال حل اختلاف های انتخاباتی، تصمیم محکمه عالی در سال ۲۰۰۰ میان بوش و گور است که اختلاف در مورد بازشماری مجدد آرا در ایالت فلوریدا را در انتخابات ریاست جمهوری این کشور حل و فصل کرد.^{۶۹} بوش در برابر گور بخاطری به یاد ماندنی بود که مناقشات انتخابات ریاست جمهوری در ایالات متحده نادر است، اما حل اختلافات فرا قانونی، غیرشفاف و نظر به ضرورت انتخاباتی در افغانستان رایج است و بارها به اعتبار روند انتخابات صدمه وارد کرده است.

حل شفاف اختلافات انتخاباتی محافظ اساسی برای اطمینان از اعتبار انتخابات است. اما افغانستان پروسه معتبری برای حل اختلافات ندارد. کمیسیون شکایات های انتخاباتی - که مسوول رسیدگی به شکایات انتخاباتی است - در سراسیمگی به سر میرد. دفاتر ولایتی آن ضعیف، در برابر نفوذ سیاسی آسیب پذیر بوده و با نظارت ناچیز فعالیت می کنند. مقامات کمیسیون شکایات های انتخاباتی قادر به تصمیم گیری سریع نیستند و تقریباً هرگز آنها را توجیه یا با مردم شریک نمیسازند، و ارجاع و پیگرد قانونی جرایم انتخاباتی حداقل است.

این مشکلات هم سبب و هم نتیجه یک روند نگران کننده است: تقلب در انتخابات به طور گسترده در پروسه حل اختلاف متمرکز است، جایی که تقلب کاران می توانند بیشترین تاثیر را با کمترین تلاش، کمترین شواهد و پوشش وسیع داشته باشند. هرج و مرج و کارهای غیر قانونی در نهادهای انتخاباتی مرکزی و ولایتی در حل و فصل اختلافات، شرایط مناسب را برای هر دو کمیسیون برای آوردن تغییر در نتایج ایجاد می کند و از آنجا که انتظار شفافیت وجود ندارد، مرتکبان می توانند بدون مجازات دست به تقلب بزنند. پروسه ای که از آن توقع می رود تقلب را از بین ببرد، در عوض در برخی مواقع قوی ترین انواع تقلب در آن رخ می دهد.

تقلب در انتخابات به طور گسترده در پروسه حل اختلاف متمرکز است، جایی که تقلب کاران می توانند بیشترین تاثیر را با کمترین تلاش، کمترین شواهد و پوشش وسیع داشته باشند.

دو نهاد مدیریت انتخابات افغانستان - کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی - مسوول حل اختلافات انتخاباتی اند. داشتن دو چنین نهاد یک امر غیر معمول است. در بیشتر کشورها اختلافات انتخاباتی از سوی قوه قضائیه یا یک نهاد مدیریت انتخابات واحد که مسوولیت اداره انتخابات را نیز بر عهده دارد، حل و فصل میشود.^{۶۱۰} اگر کمیسیون مستقل انتخابات یا قوه قضائیه کارا و معتبر باشد، لزوم بر موجودیت کمیسیون شکایت های انتخاباتی دیده نمیشود. کمیسیون مستقل انتخابات اما نتوانسته است رای دهندگان را به اعتبارمندی خود متقاعد سازد. فیصدی زیادی از شکایات که با کمیسیون شکایت های انتخاباتی ثبت شده مربوط به تقلب یا موارد غیر قانونی کمیسیون مستقل انتخابات است.^{۶۱۱} به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۸، تقریباً نیمی از شکایات ثبت شده در کمیسیون شکایت های انتخاباتی در برابر کارکنان کمیسیون مستقل انتخابات بود، همانند تقریباً ۴۰ درصد شکایات که در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ به ثبت رسیده بود.^{۶۱۲} قوه قضائیه افغانستان اما از استقلال سیاسی و اعتماد عمومی کمی برخوردار است که منجر به ایجاد کمیسیون دوم انتخابات شده است - کمیسیون شکایت های انتخاباتی - تا بر کمیسیون اولی نظارت کند.^{۶۱۳} با این حال، حتی کمیسیون شکایت های انتخاباتی نیز از اعتبار کافی برای ایفای این نقش مهم برخوردار نیست.^{۶۱۴} همانطوری که یکی از مشاوران ارشد انتخابات اظهار داشت، "اگر مشکل این است که حاکمیت قانون بسیار بد است، ایجاد یک نهاد دیگر آن را حل نخواهد کرد."^{۶۱۵}

کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی نقش های متفاوتی در حل اختلافات انتخاباتی دارند. در جریان روند جدول بندی آرا، کمیسیون مستقل انتخابات مسوول تعیین تقلب در شماری از آرا و حذف آنها از نتایج اولیه است. کمیسیون شکایت های انتخاباتی، وظیفه تحقیق در مورد شکایات درج شده توسط رای دهندگان، نامزدها و احزاب سیاسی و تصمیم گیری در مورد فاقد اعتبار سازی آرا بر اساس این تحقیقات را دارد.^{۶۱۶} کمیسیون مستقل انتخابات از رهنمایی کمیسیون شکایت های انتخاباتی برای تعیین اینکه کدام آرای اضافی را باید قبل از اعلام نتایج نهایی حذف کند، استفاده می کند.^{۶۱۷} هر دو کمیسیون می توانند بازشماری و تفتیش آرا را سفارش دهند، اما این موارد همیشه توسط کمیسیون مستقل انتخابات اجرا و توسط کمیسیون شکایت های انتخاباتی نظارت میشود.^{۶۱۸} کمیسیون شکایت های انتخاباتی همچنان مسوول ارجاع ادعاهای مربوط به تخلفات جنایی به لوی څارنوالی کشور برای پیگرد قانونی است.^{۶۱۹}

در حقیقت، عدم وضاحت در مورد نقش دو کمیسیون انتخابات و مناقشه آشکار میان آنها، بارها منجر به اختلافاتی شده است که می تواند اعتماد را هم بر روند حل اختلاف انتخاباتی و هم به طور کلی بر اعتبار انتخابات تضعیف کند.^{۶۲۰} به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۸ هر دو کمیسیون زمانی به بن بست مواجه شدند که کمیسیون شکایت های انتخاباتی تصمیم به ابطال همه آرای ولایت کابل را گرفت و خواهان برگزاری مجدد انتخابات در این ولایت شد - در حالی که همزمان به آن، کمیسیون مستقل

انتخابات اعلام کرد که کمیسیون شکایت های انتخاباتی این صلاحیت را ندارد.^{۶۲۱} به طور مشابه، در سال ۲۰۰۹، کمیسیون مستقل انتخابات نتایج "نهایی" انتخابات ریاست جمهوری را قبل از اینکه کمیسیون شکایت های انتخاباتی بتواند به شکایت ها رسیدگی نماید، منتشر کرد. نتیجه داوری کمیسیون شکایت های انتخاباتی منجر به تغییر در نتیجه انتخابات شد: کمیسیون شکایت های انتخاباتی یک سوم آرای رئیس جمهور کرسی را باطل کرد و وی را از داشتن اکثریت مطلق آرا محروم ساخته و مجبور به رفتن به دور دوم انتخابات کرد.^{۶۲۲} اختلاف مشابهی بین دو کمیسیون در سال ۲۰۱۹ وجود داشت، که در زیر بگونه مفصل به آن پرداخته میشود.

عدم وضاحت در مورد نقش دو کمیسیون انتخابات و مناقشه آشکار میان آنها، بارها منجر به اختلافاتی شده است که می تواند اعتماد را هم بر روند حل اختلاف انتخاباتی و هم به طور کلی بر اعتبار انتخابات تضعیف کند.

حل اختلافات انتخاباتی در افغانستان تقریباً یک کار غیرممکن است

حجم تقلب گزارش شده در انتخابات افغانستان می تواند سیستم را تحت فشار قرار دهد. اثبات تقلب نیز دشوار است. بسیاری از شکایات به دلیل ناکافی بودن شواهد رد می شوند.^{۶۲۳} بر علاوه، انتظار اینکه کمیسیون های انتخاباتی اطمینان حاصل کنند که نتایج تقریباً منعکس کننده ترکیب قومی یک حوزه انتخابی باشد، می تواند منجر به کنارگذاشتن طرز العمل های قاطع کمیسیون های انتخاباتی برای شمارش آرا شود.^{۶۲۴} سرانجام، اکثر تصمیمات در مورد شکایات به کمیسیون شکایت های انتخاباتی در ولایت ها گرفته میشود، جایی که مهارت های تخنیکی و نظارت ضعیف است.^{۶۲۵} علاوه بر این، کمیسیون های انتخابات تمایل به شفافیت نداشته و اطلاعات کمی در مورد اقدامات خود را با مردم شریک میسازند.

سیستم حل اختلافات انتخاباتی در تقلب گیر مانده و قادر به رسیدگی به تمام آن نیست

حجم شکایات مربوط به تقلب انتخاباتی در افغانستان یک چالش ظرفیتی به ویژه برای کمیسیون شکایت های انتخاباتی است. در سال ۲۰۱۸، کمیسیون شکایت های انتخاباتی تقریباً ۱۹۰۰۰ شکایت دریافت کرد که نسبت به حدود ۶۵۰۰ مورد شکایت دریافت شده در جریان انتخابات پارلمانی قبلی کشور در سال ۲۰۰۵ و ۲۰۱۰ افزایش چشمگیری داشته است.^{۶۲۶} در سال ۲۰۱۹، حدود ۱۶۵۰۰ شکایت وجود داشت، و تقریباً ۶۰۰۰ مورد بیشتر شکایت به کمیسیون مرکزی شکایت های انتخاباتی در مورد تصمیمات اتخاذ شده توسط کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایات بود.^{۶۲۷} این مورد نیز نسبت به ۵۴۳۷ شکایت ثبت شده در جریان انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴ افزایش قابل توجهی را نشان میدهد.^{۶۲۸}

سیل شکایاتی که کمیسیون های انتخاباتی در هر دوره با آن مواجه میشوند می تواند چنان طاقت فرسا باشد که در نهایت آنها شاید بخش عمده ای از ادعاهای تقلب را نادیده بگیرند. در سال ۲۰۰۹، معیارهای کمیسیون مستقل انتخابات برای قرنطین کردن و بازشماری مجدد صندوق های رای، مراکزی بود که ۶۰۰ نفر یا بیشتر در آن رای داده بودند، یا مراکزی که ۹۵ درصد آرا در آن به یک نامزد واحد اختصاص یافته بود. اما بسیاری از مراکز رای دهی به این معیارها دست یافتند و کمیسیون مستقل انتخابات تشخیص داد که نمی تواند در هر مورد تحقیق کند.^{۶۲۹} پس از ابراز نگرانی کمیسیون شکایت های انتخاباتی در این باره، سازمان ملل متحد با هر دو کمیسیون کار کرد و به یک راه حل رسیدند: تفتیش تصادفی از نمونه های صندوق های رای.^{۶۳۰} در نتیجه این تفتیش، ۱.۱ میلیون آرا باطل شد.^{۶۳۱}

مقامات ارشد سازمان ملل متحد از کمیسیون شکایت های انتخاباتی بخاطر بحث در مورد پیشرفت رسیدگی به شکایات پس از انتخابات ریاست جمهوری دیدار میکنند. ۱۰ اکتوبر ۲۰۱۹. (عکس یوناما، عکاس فردین واعظی)

اثبات شکایات صورت گرفته در کمیسیون شکایت های انتخاباتی ممکن است دشوار باشد، به این دلیل که کمیسیون شکایت های انتخاباتی توانایی اندک در انجام تحقیقات مستقل دارد. کمیسیون شکایت های انتخاباتی اغلب باید به شواهد ارائه شده توسط نامزدها و نمایندگان نامزد ها و همچنان گزارش و شهادت ناظران داخلی متکی باشد.^{۶۳۲} با این حال، نمایندگان نامزد ها و سازمانهای نظارت داخلی ممکن نتوانند تقبل را که ادعا می کنند ثابت کنند و فیصدی بیشتری از شکایات رد میشوند.^{۶۳۳} (برای اطلاعات بیشتر در مورد چالش ها و کاستی های ناظران انتخابات و نمایندگان احزاب، به فصل ۸ مراجعه شود.) به گفته عزیز آریایی، رئیس پیشین کمیسیون شکایت های انتخاباتی، ۸۰ درصد شکایات ثبت شده در سال ۲۰۱۸ رد شدند.^{۶۳۴} در حالی که این فیصدی به ۶۰ درصد در سال ۲۰۱۹ کاهش یافت، اما با آن هم درخور توجه بود.^{۶۳۵} یک مشاور ارشد انتخابات فعالیت های عمده کمیسیون شکایت های انتخاباتی را به عنوان "فقط دریافت شکایت و رد آنها به دلایل طرز العمل ها" توصیف کرد.^{۶۳۶}

کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی، خط اول داوری و قضاوت، ضعیف و در برابر نفوذ سیاسی آسیب پذیر اند

از سال ۲۰۱۰، مسوولیت داوری اولیه شکایات، به کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایت ها محول شده است.^{۶۳۷} این کار موفقیت های با خود داشته است: از ۱۹۲۶۶ شکایتی که پس از انتخابات ۲۰۱۸ ثبت شد، ۸۷ درصد توسط کمیسیون های ولایتی مورد داوری قرار گرفت.^{۶۳۸} کمیسیون شکایت های انتخاباتی هنوز هم می تواند قضاوت اولیه در مورد شکایات را تحت شرایط خاص انجام دهد، و شاکیان می توانند تصمیمات گرفته شده در سطح ولایت را به دفتر مرکزی کمیسیون راجع نمایند. در سال ۲۰۱۸، این کار را ۶ درصد انجام دادند.^{۶۳۹}

اما واگذاری بیشتر موارد به کمیسیون های ولایتی نیز خطرات زیادی را به همراه دارد. کمیسیون های ولایتی مهارت های تخنیکی کمتر، بی طرفی سیاسی کمتر و شفافیت کمتری در تصمیم گیری های خود نسبت به همتهای مرکزی شان داشته، و اغلب فاقد مراحل معیاری رسیدگی به شکایات اند.^{۶۴۰} برعلاوه، کمیسیون مرکزی شکایت های انتخاباتی توانایی زیادی برای نظارت بر کار کمیسیون های ولایتی ندارد.^{۶۴۱} به گفته شماری از ذینفعان، کمیسیون مرکزی شکایت های انتخاباتی تمامی شکایات

باشندگان جلال آباد بخاطر درج شکایت در کمیسیون شکایت های انتخاباتی پس از انتخابات ریاست جمهوری گرد هم آمده اند، ۱۶ اپریل ۲۰۰۹. (عکس یوناما، عکاس تیلاک پوخارل)

دریافته شده یا ملاحظه شده از سوی کمیسیون های ولایتی را به دست نیاورد، زیرا برخی از آنها "ناپدید شدند".^{۶۴۲} در نتیجه، کیفیت و شفافیت این تصمیمات کمیسیون های ولایتی متفاوت بود و منجر به این درک گردید که اختلاف های انتخاباتی بگونه خودسرانه حل شد.^{۶۴۳} به گفته یکی از مقامات انتخابات، نبود رهنمود از کمیسیون مرکزی شکایت های انتخاباتی در سال ۲۰۱۹ سبب شد تا کمیسیون های مختلف ولایتی تصمیمات متناقضی در مورد اعتبار آرای که در خارج از ساعت های رای گیری داده شده بود، بگیرند.^{۶۴۴}

با وجود الزامات قانونی در مورد زمان ایجاد کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی، آنها بارها در آخرین لحظه ایجاد شده و کمیشنرانی با کمترین تجربه و آموزش در آن به کار گماشته شده اند.^{۶۴۵} قانون انتخابات ۲۰۱۹ ایجاب میکند که کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی یک ماه قبل از شروع ثبت نام نامزد ها و رای دهندگان و تقریباً پنج ماه قبل از روز انتخابات تشکیل شوند.^{۶۴۶} با این حال، قبل از انتخابات ۲۰۱۴ و ۲۰۱۸، این کمیسیون های ولایتی فقط چند هفته قبل از روز انتخابات تشکیل شدند.^{۶۴۷} طبق برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد، کمیشنر های ولایتی سال ۲۰۱۸ در مورد داوری شکایات که یک کار بسیار تخنیکی است، تنها ۶ روز آموزش دیدند.^{۶۴۸} به گفته ولید سروری، معاون سابق دارالانشای کمیسیون شکایت های انتخاباتی، در سال ۲۰۱۸ - همانند ۲۰۱۴ - کمیسیون های ولایتی با تاخیر تاسیس شدند و آموزش کافی برای کارمندان آن فراهم نشد.^{۶۴۹} یک مشاور ارشد انتخابات به سیگار گفت که یکی از پنج مورد مشورهی که وی به کشور های کمک کننده میدهد تا در رویکرد کمک انتخاباتی خود تغییر وارد نمایند این است که در زمینه آموزش مقامات انتخابات در سطح محلی، سرمایه گذاری نمایند.^{۶۵۰}

در ناامن ترین مناطق، تقلب به عنوان راهی برای کاهش اثرات محرومیت از حق رای دهی شمرده میشود

رای دهندگان احتمالی در مناطق ناامن به دلیل مسایل امنیتی بیشتر در معرض محرومیت از حق رای هستند: از ثبت نام آنها جلوگیری می شود و/یا متوجه می شوند که مراکز رای دهی در مناطق آنها به دلیل خشونت یا تهدید به خشونت در روز

انتخابات مسدود شده است.^{۶۵۱} در سال ۲۰۱۸، کمترین میزان مشارکت نظر به تعداد رای دهندگان ثبت شده در جنوب و جنوب شرق افغانستان بود، جایی که طالبان و سازمان های تروریستی بیشترین حضور را دارند.^{۶۵۲}

به گفته بسیاری از ذینفعان و تحلیل گران، در چنین مناطق تقلب در انتخابات نیز بیشتر رایج است.^{۶۵۳} یک مقام ارشد سابق انتخابات افغانستان گفت که تقلب در انتخابات در برخی مناطق به حدی گسترده است که به سادگی بعنوان بخشی از روند رای دهی محسوب می شود.^{۶۵۴} ملا تره خیل یکی از اعضای سابق پارلمان، آن را چنین توصیف کرد، "شما باید تقلب کنید تا انتخابات عادلانه داشته باشید."^{۶۵۵} به عبارت دیگر، تقلب در انتخابات بعضاً برای جبران حق محرومیت رای دهندگان در مناطق ناامن ضروری پنداشته می شود. افزایش چشمگیر مشارکت مردم در دور اول و دوم انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴ در چندین ولایت دور دست و ناامن یکی از مهمترین اختلافاتی بود که باعث شد عبدالله عبدالله رئیس اجرایی سابق با ادعای تقلب از انتخابات عقب نشینی کند.^{۶۵۶} به همین ترتیب، بر اساس تجزیه و تحلیل اسکات وردن، تعدادی رای دهندگان ثبت شده در پکتیا در سال ۲۰۱۸ بیش از نفوس تخمینی این ولایت بود، که نشان دهنده میزان بالای تقلب در این ولایت ناامن است.^{۶۵۷}

از آنجا که آرا معمولاً در صورت ظن تقلب به صورت انبوهی باطل می شوند، نتیجه این است که بیشتر رای دهندگان در مناطق ناامن از جمله رای دهندگان قانونی از این حق محروم میشوند.^{۶۵۸} به عنوان مثال، ۷۲ درصد آرا از ولایت کندهار از طریق روند حل اختلافات انتخاباتی در سال ۲۰۱۰ باطل شد.^{۶۵۹} تصمیم ها در مورد ابطال آرا میتواند بر صندوق های رای دهی در مراکز خاص، تمامی مراکز یا تمامی ولسوالی ها تاثیر داشته باشد.^{۶۶۰}

گزارش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در مورد انتخابات ۲۰۱۴ همچنان نگرانی هایی را به بحث گرفته است که این مسایل می توانند تاثیر نامتناسبی بر برخی از اقوام خاص داشته باشند. در گزارش آمده است، "تنش بین کاهش تقلب که باعث کاهش آرای کلی و سطح نمایندگی سیاسی در بسیاری از مناطق پشتون نشین شده و اصول عدالت و شمولیت میباشد، که به دنبال جلوگیری از محروم شدن پشتون ها از حق رای دادن است که به دلیل شورش که آنان از آن حمایت نمیکند، شاید نتوانند رای دهند."^{۶۶۱} پیشنهادات برای متمرکز سازی اقدامات ضد تقلب در مواردی که بدترین تقلب در آن بوقوع میپیوندد در نظر گرفته شده اما از ترس اینکه مخالفت سیاسی را تحریک نموده و نتایج غیر نمایندگی قومی ایجاد کند، رد می شود.^{۶۶۲}

این ترس ها ثابت شده اند. به گفته چندین مقام ارشد کمیسیون شکایت های انتخاباتی که به طور مستقل داستان های خود را بازگو می کنند، در جریان انتخابات ۲۰۱۸ پس از محاسبه نتایج اولیه تعداد زیادی از آرای تقلبی در ولایت میدان وردک نادیده گرفته شد. یک مقام گفت که ۳۵ درصد آرا بدلیل تقلب در ابتدا توسط دفتر کمیسیون شکایت های انتخاباتی ولایتی باطل اعلام شد اما همه این ابطال در کابل لغو شده و اجازه شمارش آرای تقلبی داده شد.^{۶۶۳} دو مقام دیگر که مستقیماً شامل این موضوع بودند، گفتند که دلیل شمارش آرای تقلبی، اطمینان از برنده شدن پشتون ها در این کرسی ها بود. این مقامات ادعا کردند که به استثنای آرای تقلبی، هزاره ها شاید هر پنج کرسی ولایت میدان وردک را بدست میآوردند، نتیجه ای که با توجه به جمعیت بزرگ پشتون ها در این ولایت، قابل قبول نبود.^{۶۶۴} سیگار، فراتر از این مصاحبه ها، نتوانست این ادعاها را تایید کند.

روند حل اختلافات انتخاباتی در مواردی که منجر به انتخاب نمایندگانی شود که از لحاظ ترکیب قومی و ملیتی از مردم نمایندگی نکنند، سبب نگرانی شده است. اگرچه این اثبات تقلب نیست، اما نتیجه ای که نمایانگر ترکیب قومی یک ولایت نباشد، می تواند بعنوان تقلب تلقی شود، حتی اگر محصول یک پروسه قانونی هم باشد.^{۶۶۵} در نتیجه، هر دو کمیسیون انتخابات با فشار سیاسی روبرو شده اند تا تصمیم های خود را تغییر داده و اطمینان حاصل نمایند تا گروهی که ترکیب ملیتی و قومی در آن منعکس داده شود، انتخاب شوند طوری که در انتخابات ولایت غزنی در سال ۲۰۱۰ اتفاق افتاد. رئیس جمهور کززی علناً در مورد تقاضای خود (در نهایت ناموفق) مبنی بر اینکه کمیسیون های انتخاباتی به کار خود برگشته تا اطمینان حاصل نمایند که نامزدهایی که در این ولایت پیروز شده اند از نظر قومی نماینده مردم این ولایت باشند، صحبت کرده بود.^{۶۶۶}

ناکامی در پیگرد قانونی متخلفین برجسته و حل خودسرانه اختلافات انتخاباتی، تقلب را تشویق کرده است

ناکامی دولت افغانستان در پیگرد قانونی تقلب در انتخابات یک مشکل دیرینه است.^{۶۶۷} این مسئله حل اختلافات انتخاباتی را تضعیف می کند، تقلب بیشتر را تشویق می کند، و در نهایت اعتبار نهادهای دولت افغانستان را تهدید مینماید. در اوایل سال ۲۰۰۹، جنرال مایک مولین، لوی درستیز آزمون ایالات متحده، گفت که در نتیجه این ناکامی، مشروعیت دولت افغانستان "در بهترین حالت، اکنون مورد سوال است و در بدترین حالت وجود ندارد."^{۶۶۸} به گفته برخی از کارشناسان، برداشت در این میان تغییر نکرده است. جنیفر بریک مرتضاشویلی و محمد قدم شاه محققان افغانستان، انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ را فاسدترین انتخابات کشور توصیف کردند.^{۶۶۹}

پیش از ۲۰۱۹، افغانستان تنها بخش کوچکی از متخلفین سطح پایین را تحت پیگرد قانونی قرار داد، زیرا افراد برجسته می توانستند از نفوذ سیاسی خود برای جلوگیری از پیگرد قانونی استفاده کنند. در حقیقت، یک بررسی داخلی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از انتخابات ۲۰۱۴ اذعان داشت که "چندین مقام برجسته انتخاباتی که در انتخابات گذشته با تقلب رابطه داشتند، ترفیع نموده یا به عنوان وزیر تعیین شدند."^{۶۷۰}

به طور معمول، تنها مقاماتی که در برابر تقلب پاسخگو هستند، کارمندان پایین رتبه اند. بر بنیاد اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، پس از انتخابات ۲۰۱۹، کمیسیون شکایت های انتخاباتی تعدادی از کارمندان را از دفاتر کمیسیون مستقل انتخابات ولایتی به لوی خارنوالی معرفی نمود.^{۶۷۱} پیگرد قانونی کارمندان عالی رتبه و کمیشنر یک امر نادر است. سال ۲۰۱۸ استثنا بود، سالی که هر هفت کمیشنر کمیسیون مستقل انتخابات و سه کمیشنر از میان پنج کمیشنر کمیسیون شکایت های انتخاباتی به جرم تقلب آرا به نفع نامزدهای خاص پارلمان محکوم شدند.^{۶۷۲}

نبود شفافیت و به موقع نبودن، اعتبار روند حل اختلاف ها را لطمه می زند

ارائه توضیحات روشن درباره چگونگی تصمیم های حل اختلاف انتخاباتی، نه تنها برای شاکیان بلکه برای عموم مردم، از دستکاری اطلاعات مربوط به انتخابات، که می تواند روند را زیر سوال ببرد، جلوگیری می کند.^{۶۷۳} شفافیت در مورد منطق تصمیم گیری ها، پاسخگویی کمیسیون های انتخاباتی را افزایش می دهد، از حمله به وظیفه و ماموریت آنها جلوگیری می کند، کسب مقبولیت و اجرای تصمیمات آنها را آسان تر ساخته و باور به پروسه کاری را افزایش می دهد.^{۶۷۴}

یکی از مهمترین مولفه های این شفافیت، علنی ساختن تصمیم است.^{۶۷۵} به عنوان مثال، در مکسیکو دادگاه انتخابات فدرال جلسات علنی را برگزار نمی کند، اما اطلاعات پروند، از جمله تصمیمات قانونی کتبی و سوابق رای قضات، به طور رایگان در دسترس است.^{۶۷۶} به همین ترتیب، به موقع بودن حیاتی است، زیرا تاخیرها می توانند فرصت بیشتری برای سوء استفاده فراهم نماید. مشروعیت ریاست جمهوری افغانستان و ولسی جرگه بارها و بارها پس از انقضای مدت آنها پس از تاخیرهای متعدد در برگزاری انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ مورد سوال قرار گرفت.^{۶۷۷} علاوه بر این، تاخیرهای طولانی در انتشار نتایج انتخابات ۲۰۱۸ شفافیت را تضعیف کرد، خطر فساد را در جدول بندی آرا افزایش داد، و اعتماد رای دهندگان به نتایج را کاهش داد.^{۶۷۸}

حل اختلافات انتخاباتی در افغانستان فاقد شفافیت است؛ کمیشنر ان انتخابات در مورد حقایق و ارقام اختلاف نظر دارند

ترویج شفافیت انتخاباتی هدف اصلی استراتژی دولت ایالات متحده برای افغانستان است. با این حال، مرور وب سایت های کمیسیون های انتخاباتی، اطلاعات عمومی محدودی را درباره پروسه حل اختلاف انتخاباتی نشان میدهد که یکی از مولفه های اصلی آوردن شفاف در انتخابات است. کمیسیون شکایت های انتخاباتی نزدیک به ۲۰۰۰۰ شکایت در مورد انتخابات ۲۰۱۸ دریافت کرد و تقریباً ۱۹۰۰۰ تصمیم صادر کرده است - اما فقط ۲۱ تصمیم در وب سایت خود منتشر نموده و فقط یکی از آنها در مورد ابطال آرا میباشد.^{۶۷۹} هیچ یک از تصمیم های کمیسیون شکایات انتخاباتی ولایتی نشر نشده است.^{۶۸۰} سازمان دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، که بر انتخابات نظارت می کند، تصمیم های کمیسیون ۱۲ ولایتی را که انتخابات ۲۰۱۸ را در آن نظارت کرده بود، درخواست کرد که پنج مورد از ۱۲ ولایت نتوانستند عمل کنند که این مسئله خود نقض الزامات قانونی و نظارتی است که تصمیم های کمیسیون شکایات انتخاباتی باید علنی منتشر شود.^{۶۸۱} به همین ترتیب، وب سایت کمیسیون مستقل انتخابات هیچ توضیحی درباره تصمیم های خود مبنی بر حذف برخی از آرا در انتخابات ۲۰۱۸ ارائه نداد. در نتیجه، هیچ توضیح علنی در مورد علل شمرده نشدن بیش از ۱۰ درصد آرای داده شده در آن انتخابات وجود ندارد، تصمیمی که نتایج انتخابات را تحت تاثیر قرار داد.^{۶۸۲}

کمیسیون شکایات انتخاباتی نزدیک به ۲۰۰۰۰ شکایت درباره انتخابات ۲۰۱۸ دریافت کرد و تقریباً ۱۹۰۰۰ تصمیم صادر کرد - اما فقط ۲۱ تصمیم را در وب سایت خود منتشر کرد و فقط یکی از آنها در مورد ابطال آرا بود.

اختلاف نظر در مورد حقایق و ارقام اساسی بین دو کمیسیون انتخابات و همچنین بین کمیشنر های که در یک کمیسیون خدمت می کنند نیز یک مشکل است. در سال ۲۰۱۹، محمد عبدالله، کمیشنر کمیسیون مستقل انتخابات در صفحه شخصی فیسبوک اش گزارش داد که میزان مشارکت اولیه نزدیک به ۲۰۷ میلیون نفر بود.^{۶۸۳} یک مقام ارشد انتخابات و یک مقام بین المللی هر دو به سیگار گفتند آنها معتقدند که این تعداد به دلیل رابطه ضعیف بین کمیسیون مستقل انتخابات در کابل و شرکای ولایتی آن، متورم شده است.^{۶۸۴} کمیسیون شکایات های انتخاباتی تعداد این افراد را تقریباً ۲۰۲ میلیون نفر اعلام کرد.^{۶۸۵} یکی دیگر از کمیشنر های کمیسیون مستقل انتخابات، رحیمه ظریفی، در یک کنفرانس مطبوعاتی گزارش داد که ۱۹۳۲۳۳۳ رای تایید شده بایومتریک میباشد. با این حال، کمیشنر کمیسیون شکایات انتخاباتی، متعاقباً رقم کمتری از ۱۹۲۹۳۳۳ را اعلام نمود.^{۶۸۶} کمیسیون مستقل انتخابات هیچگاهی در مورد این اختلاف ها توضیح نداد.^{۶۸۷}

بین شمارش آرا و تعیین نتایج ابتدایی، کمیسیون مستقل انتخابات آرای بیشتری را باطل کرد و تعداد کل آرا را به ۱.۸۴ میلیون رای رساند.^{۶۸۸} کمیسیون مستقل انتخابات این تصمیم را در سال ۲۰۱۹ در وب سایت اش منتشر کرد اما آنها از جزئیات کافی برای گروه های نظارت و سایر تحلیلگران برخوردار نبودند تا مشخص شود چگونه این ابطال نتایج انتخابات را متاثر ساخت.^{۶۸۹} سه گروه نظارت تمویل شده از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به عدم شفافیت کمیسیون مستقل انتخابات در مورد عدم انتشار اطلاعات مربوط به تعداد کلی آرا یا تجزیه بین آرای معتبر، به هدر رفته، نامعتبر و سفید اعتراض کردند.^{۶۹۰}

فقدان داده های قابل اعتماد و شفاف، درک نتایج انتخابات برای ناظران و تحلیل گران انتخابات را دشوار میسازد و اغلب منجر به ارقام کاملاً متفاوت و غیرقابل تایید میشود. این مسئله با ضعف در ثبت سوابق نیز تشدید میشود. این احتمال وجود دارد که کمیسیون مستقل انتخابات حساب دقیقی از تغییرات تعداد آرا نداشته باشد. یک مقام ارشد انتخابات به سیگار گفت

مقامات کمیسیون شکایت های انتخاباتی در جلسه ای نتایج ۷۰۰ شکایت مربوط به انتخابات ماه اپریل ریاست جمهوری را شریک می سازند، ۸ می ۲۰۱۴. (عکس یونا، عکاس فردین واعظی)

که کمیسیون مستقل انتخابات هیچگونه سابقه نوشتاری از این که این آرای باطل شده از کدام مراکز رای دهی است، ندارد.^{۶۹۱} در اظهار نظرها برای سیگار، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی موافق نبود اما سیگار نتوانست آن را تایید کند.^{۶۹۲}

اگر چنین سوابقی وجود نداشته باشد، احتمال تقلب افزایش میابد. به گفته توماس روتیگ از شبکه تحلیل گران افغانستان، ۲۰۰۰۰ رای دیگر بدون هیچ توضیحی باطل شد و مجموع آرای ابتدایی را به ۱.۸۲ میلیون رسانید.^{۶۹۳} مشخص نیست که آیا این ۲۰۰۰۰ رای در تفتیش ها و بازشماری های باطل شد که کمیسیون مستقل انتخابات قبل از انتشار نتایج اولیه انجام داد. به گفته شبکه تحلیلگران افغانستان، این سازمان مجبور شد تجزیه و تحلیل علمی از اطلاعات منتشر شده توسط کمیسیون مستقل انتخابات را انجام دهد تا بتواند رقم ۲۰۰۰۰ را بدست آورد، زیرا کمیسیون مستقل انتخابات موفق به افشای عمومی تعداد آرای فاقد اعتبار نشد. علی عادل، تحلیلگر دیگر شبکه تحلیلگران افغانستان، تخمین زد که کمیسیون مستقل انتخابات در مجموع حدود ۱۰۰۰۰۰ رای را فاقد اعتبار ساخت.^{۶۹۴} در مصاحبه ای با سیگار، یک مقام ارشد انتخابات این رقم را ۱۵۰۰۰۰ تخمین نمود.^{۶۹۵}

کمیسیون شکایت های انتخاباتی دارای مشکلات شفافیت و ثبت سوابق مشابه بود. به گفته علی عادل، ارقام و تصمیم های کمیسیون شکایت های انتخاباتی که به دسترس عام قرار گرفت، اطلاعات مهمی در مورد اینکه دسته های بزرگی از آرا شمار یا باطل شده اند و چرا، در آن به نظر نرسید.^{۶۹۶} بیشتر اطلاعات موجود در دسترس عام از طریق نشست های مطبوعاتی به اشتراک گذاشته میشد و طوریکه در قانون انتخابات لازم است، منتشر نمیشد. کمیسیون شکایت های انتخاباتی از سال ۲۰۱۹ در وب سایت خود موفق به انتشار هیچ یک از تصمیم های خود نشده است.^{۶۹۷} یک مشاور ارشد انتخابات به سیگار گفت که عدم شفافیت در مورد تصمیم های کمیسیون شکایت های انتخاباتی برای بسیاری از دوره های انتخابات یک مشکل بوده است.^{۶۹۸}

در سال ۲۰۱۸، اطلاعات مربوط به ابطال آرا به نامزدهایی که رقابت شان تحت تأثیر این تغییرات قرار گرفته بود، منتقل نشد. یازده نامزد پارلمان - پنج برنده و شش بازنده - به سیگار گفتند که آنان شاهد بی نظمی گسترده در شمارش نتایج اولیه و نهایی بودند. بسیاری اظهار داشتند که مقامات کمیسیون انتخابات نتوانستند به سوالات مربوط به اینکه چرا شمارش آرا بین نتایج اولیه و نهایی تغییر کرده است، پاسخ بدهند.^{۶۹۹}

نامزدها در سال ۲۰۱۴ با موضوعات مشابهی روبرو شدند، زمانی که کمیسیون شکایت های انتخاباتی نیز نتوانست دلایل روشن و مستدل برای تصمیم های خود ارائه دهد. دموکراسی انترنشنل این را یکی از "مهمترین شکستهای" کمیسیون شکایت های انتخاباتی خوانده است.^{۷۰} در حقیقت، یکی از مهمترین پیشنهادات گزارش درس های آموخته شده خود کمیسیون شکایت های انتخاباتی در سال ۲۰۱۴ هنوز تطبیق نشده است: تا گزارش مفصل شکایات [به شمول] ادعا، شاکی و وضعیت مخاطب، تصمیم ها، تجدیدنظرها و تفکیک بر اساس ولایت ها را شریک سازد.^{۷۱} تصمیم گیری کمیسیون شکایات انتخاباتی در مورد شکایات پیش از انتخابات سال ۲۰۱۸ به طور مشابه مبهم بود. همیشه مشخص نبود که کمیسیون بر اساس چی تصمیم می گیرد، حتی در مورد تصمیم های وسیع مانند رد صلاحیت همه آرای یک نامزد در سراسر حوزه انتخاباتی.^{۷۲}

کمیسیون شکایت های انتخاباتی همچنان اطلاعات کافی در مورد ۲۱ تصمیمی که پس از انتخابات ۲۰۱۸ منتشر کرد، به اشتراک نگذاشت. توضیحات کمی در مورد استدلال قانونی خود و جزئیات اندکی در مورد شواهد ارائه شده، ارائه کرد.^{۷۳} به طور مشابه، تصمیم های کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی که در سال ۲۰۱۰ در وب سایت این کمیسیون منتشر شد، حاوی توضیحات نامکمل بود؛ دیگر گزارش ها با دست نوشته شده و خواندن آنان مشکل بود.^{۷۴} گزارش های درس های آموخته شده کمیسیون شکایات های انتخاباتی از سال ۲۰۱۴ حاوی یک تقاضای صریح است تا تصمیم های کمیسیون شکایات انتخاباتی ولایتی "باید دلایل قانونی را شامل سازند،" و اضافه می کند که اکثر تصمیم ها چنین نیست.^{۷۵} دموکراسی انترنشنل گزارش داد زمانی که کمیسیون شکایات انتخاباتی اولین جلسه عمومی پس از انتخابات شورای ولایتی ۲۰۱۴ را دایر کرد، عدم طرز العمل های معیاری، قواعد شواهد و اثبات ادعا باعث شد که نامزدها و ناظران اهلیت و منصفانه بودن کمیسیون ها را زیر سوال ببرند.^{۷۶} به گفته مارتین ون بیجلرت، کارشناس انتخابات افغانستان، حتی هنگامی که کمیسیون شکایت های انتخاباتی جلسات عمومی را برگزار می کرد، مشخص نبود که آنها بر اساسی چی تصمیم می گیرند: "به نظر می رسد که کمیسیون احساس می کند باید عمل کند اما نمی داند بر اساس چی."^{۷۷}

تاخیر در حل اختلافات انتخاباتی منجر به چند ماه باتکلیفی سیاسی شد

تاخیر در پروسه حل اختلافات انتخاباتی می تواند منجر به طولانی شدن بحران های سیاسی شود. در سال ۲۰۱۸، شاکیان دو روز فرصت داشتند تا شکایات خود را تسلیم دهند. کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی پس از آن ۱۵ روز کاری برای داوری، و شاکیان سه روز فرصت استیناف طلبی داشتند و پس از آن کمیسیون شکایات مرکزی ۱۵ روز دیگر برای رسیدگی به این پرونده ها فرصت داشت. در اظهار نظرها برای سیگار، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی خاطر نشان کرد که تکمیل این پروسه تقریباً سه ماه طول می کشد.^{۷۸} در سال ۲۰۱۸، تقریباً هفت ماه را در بر گرفت تا نتایج نهایی منتشر شود.^{۷۹}

یکی از دلایل تأخیر این است که حجم شکایات تقلب در مراحل اولیه انتخابات باعث می شود که کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی با رسیدن نتایج به کابل تحت فشار قرار می گیرند. تصمیم گیری در مورد اینکه با این شکایات چی باید کرد بدون شک زمانگیر است.^{۸۰} با این حال، کوتاهی کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۸ بخاطر اعلام نتایج جزئی در حالی که منتظر رسیدن همه آرا بود، سو ظن هایی را بوجود آورد که تاخیرها ممکن عمدی باشند تا بخاطر دستکاری نتایج زمان داشته باشند.^{۸۱} کمیسیون مستقل انتخابات نتوانست نتایج جزئی را در هر یک از مراحل زیر در سال ۲۰۱۸ منتشر کند: جدول بندی آرا، تایید نتایج اولیه، رسیدگی به شکایات، انجام بازشماری و تهیه نتایج نهایی.^{۸۲} بیش از یک ماه را در برگرفت تا کمیسیون مستقل انتخابات نتایج اولیه ۲۸ ولایت را منتشر نماید و نتایج اولیه کابل سه ماه زمان برد.^{۸۳} عدم انتشار نتایج جزئی یک مسئله تازه بود، زیرا کمیسیون مستقل انتخابات آنها را در سال ۲۰۱۴ منتشر کرده بود.^{۸۴}

عدم شفافیت سؤ ظن در مورد اعتبار حل اختلافات را افزایش می دهد

در حالیکه سیگار نمی تواند ادعاهایی مبنی بر تاخیر در حل اختلافات را تایید کند که گویا هدف آن فرصت دادن به کارمندان کمیسیون بوده تا نتایج را دستکاری نمایند، این ادعاها در این بخش بخاطری مورد بحث قرار گرفته تا نگرشی در مورد برداشت های شماری از ذینفعان انتخابات ارائه کند.^{۷۱۵}

درست نمودن جدول آرا "کار فوق العاده دشواری نیست مگر اینکه شما نخواهید آن را انجام دهید. هر زمانی که یک مرکز کاملاً بی نظم را مشاهده می کنم، همواره مشکوک می شوم که این یک تصادف نیست."

— مشاور ارشد انتخابات.

عدم شفافیت در روند حل اختلافات در سال ۲۰۱۸ تا دوره ۲۰۱۹ ادامه داشت.^{۷۱۶} یک مشاور ارشد انتخابات با بیش از دو دهه تجربه کار با نهادهای مدیریت انتخابات در سراسر جهان به سیگار گفت: درست نمودن جدول آرا "کار فوق العاده دشواری نیست مگر اینکه شما نخواهید آن را انجام دهید." وی ادامه داد، "هر زمانی که یک مرکز کاملاً بی نظم را مشاهده می کنم، همواره مشکوک می شوم که این یک تصادف نیست."^{۷۱۷}

به گفته چندین ذینفع، از جمله عبدالله احمدزی و احمد شاه زمانزی روسای سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، هرج و مرج در روند حل اختلافات سبب ایجاد دود برای پنهان سازی تقلب می شود. به نظر آنها، بازشماری ها به منظور داوری در مورد نتایج مورد اختلاف اتفاق نمیافتند، بلکه برای ارائه فرصتی برای تغییر نتایج در سطح ولایت ها صورت می گیرند.^{۷۱۸} ولید سروری، معاون سابق رئیس دارالانشای کمیسیون شکایت های انتخاباتی از دوره ۲۰۱۸ به سیگار گفت که کمیسیون شکایات فاقد سیستم مدیریت پرونده است - در حالیکه کمیسیون شکایت های انتخاباتی و کمیسیون های ولایتی هر کدام تنها ۱۵ روز دارند تا به هزار ها شکایت رسیدگی کنند.^{۷۱۹} به گفته وی، شکایات در سطح ولایات در صفحه گسترده (سپرید شیت) پیگیری نمی شد و به کارمندان کمیسیون ولایتی این امکان را می داد که شکایات نامطلوب نامزدهای مورد حمایت شان را قبل از مستند سازی "مفقود" نمایند.^{۷۲۰}

واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان گفت که کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۰۹ مکرراً از نظارت ناظران یا نمایندگان برای بازرسی از صندوق های رای قرنطینه خودداری کرد. همان گزارش در همان سال همچنان ادعا کرد که کمیسیون صندوق های را که قبلاً مستثنی شده بودند و نتایج موافق رئیس جمهور سابق حامد کرزی بودند، را اعتبار مجدد بخشید.^{۷۲۱}

چندین مقام و ذینفعان افغان که در مورد انتخابات کار می کنند ادعا کردند که عدم شفافیت در روند حل اختلافات در سال ۲۰۱۹ انتخاب آگاهانه مقامات دفاتر مرکزی و ولایتی کمیسیون های مستقل انتخابات و شکایات انتخاباتی برای مخفی کردن تقلب بود، با استناد به عدم پذیرش آنها از انتشار معلومات مهم، وعده های شکننده آنها برای ابطال آرای مشخص بحث برانگیز، و اراده شان برای تغییر وارد نکردن در نتایج اولیه.^{۷۲۲} برعلاوه، بر بنیاد اعلام بنیاد انتخابات شفاف افغانستان، کمیسیون مستقل انتخابات یک تفتیشی را به هدایت کمیسیون شکایات، ناوقت شب و بدون حضور ناظران داخلی یا بین المللی یا حتی نمایندگان کمیسیون شکایات انتخاباتی، انجام داد.^{۷۲۳}

ترس نیز ممکن است یک دلیل عدم شفافیت باشد. در سال ۲۰۱۸، همانطوری که قبلاً اشاره شد ۱۰ تن از جمله ۱۲ کمیشنر کمسیون های مستقل انتخابات و شکایات انتخاباتی دستگیر و به پنج سال زندان محکوم شدند. یک مقام بین المللی به سیگار گفت به عقیده وی دلیلی که کمیشنر های ۲۰۱۹ آماده ارائه دادن معلومات نبودند این است که آنها ترس داشتند هر تصمیمی که بگیرند - تقلب یا غیر آن - از آن برای پیگرد قانونی آنها استفاده خواهد شود.^{۷۲۴}

انگیزه های تقلب در پروسه حل اختلافات انتخاباتی

بسیاری از نامزدهای که سیگار با آنها صحبت کرد اظهار داشتند که یا از آنها رشوه خواسته شده بود یا آنان خود به مقامات کمسیون انتخابات از جمله کمیشنر های کمسیون های مرکزی تا کمیشنر های ولایتی تا کارمندان پایین رتبه که بالای بازشماری آرا کار می کردند، رشوت دادند.^{۷۲۵} در حالی که سیگار نمی تواند این موارد را تایید نماید، آنها نمایانگر نظریات، برداشت ها و تجربیاتی هستند که مجریان پالیسی هنگام حرکت در فضای انتخاباتی افغانستان با آن روبرو می شوند. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری افغانستان گفت که اکثر نامزدها و تقریباً همه نامزدهای بازنده ای که با آنها مصاحبه کرده گفتند که برای رشوه به آنها مراجعه شده بود. از ۱۷ نامزدی که سیگار با آنان مصاحبه انجام داد ۱۰ تن همچنان گفتند که از آنان رشوه خواسته شده یا اینکه شنیده اند که از دیگران تقاضای رشوه شده بود.^{۷۲۶}

به گفته برخی از ذینفعان، یکی از کمیشنر های انتخابات ۲۰۱۸ در بدل کرسی پارلمان به یک نامزد، نزدیک به ۱ میلیون دالر رشوت خواسته بود. گزارش شده که حصول خدمات کارمندان پایین رتبه کمسیون مستقل انتخابات حداقل ۱۰۰۰۰ دالر هزینه داشته است.^{۷۲۷} گزارش کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد گفته های یکی از نامزدها را مستند کرد که می گوید، کمسیون مستقل انتخابات حمایت خود را برای یک نامزد با رشوه بین ۵۰۰۰۰۰ تا ۸۰۰۰۰۰۰ دالر تضمین می کند، در حالی که ۸۰۰۰۰۰ تا ۱ میلیون دالر می تواند حمایت هر دو کمسیون انتخابات را برای یک نامزد خریده و کرسی وی را در مجلس نیز تضمین کند.^{۷۲۸} به گفته یکی از مقامات بین المللی، مبالغ زیادی از پول دخیل باعث ایجاد سیستمی می شود که مانند حراج عمل می کند: رشوه به حسابی که توسط یک صراف در کابل نگهداری می شود پرداخت می گردد، جایی که پول تا زمان مشخص شدن بالاترین پیشنهاد دهنده نگهداری میشود.^{۷۲۹} فقط زمانی که بلندترین پیشنهاد دهنده پولش را پرداخت کرد - و در کرسی نشست - پول های باقیمانده به دیگران برگردانده می شود.^{۷۳۰} یک نامزد ناموفق ۲۰۱۸ هنگام توصیف جلسه خصوصی خود با یک کمیشنر برای بحث در مورد نحوه پرداخت رشوه احتمالی، پروسه مشابهی را شرح داد.^{۷۳۱}

هیله مجتبی، یک نامزد ناموفق به پارلمان از پکتیکا، به سیگار گفت که از او رشوه خواسته شد، نه تنها به منظور افزودن رای، بلکه برای جلوگیری از حذف آرای وی توسط کمسیون مستقل انتخابات یا ابطال آن توسط کمسیون شکایت های انتخاباتی.^{۷۳۲} یک نامزد دیگر ادعا کرد که به او گفته شده است که برنده است اما باید برای "حصول" رای خود از دو کمسیون انتخابات رشوه بپردازد.^{۷۳۳} رسانه های افغانستان از رویدادی خبر دادند که در آن یک نامزد به یک مقام ارشد ریاست جمهوری بخاطر بدست آوردن کرسی رشوه پرداخت کرد، گفتگو های خود را مخفیانه ضبط کرد و بعداً به عنوان باج خواهی از آن بخاطر تامین کرسی و بازپس گیری پول خود استفاده کرد.^{۷۳۴}

چرا کرسی های انتخابی در افغانستان بسیار مطلوب اند

یکی از دلایلی که ممکن نامزدها تمایل به پرداخت چنین قیمت بالا برای کرسی های پارلمان را دارند، حافظت از ثروت های حاصل شده از راه های غیر قانونی است. برخی ممکن تاجرانی باشند که از طریق کلاهبرداری در قراردادهای دولتی، قاچاق مواد برای جلوگیری از مالیات و سایر راه های غیرقانونی درآمد خود را بدست آورده باشند.^{۳۵} با عضویت در پارلمان می توانند به منابع جدید عایدات غیرقانونی و مصئونیت از تعقیب قانونی دسترسی پیدا کنند.^{۳۶} بر بنیاد شبکه تحلیلگران افغانستان، وزیرای کابینه برای اطمینان از بدست آوردن رای اعتماد، تا حدود ۱.۵ میلیون دالر به نمایندگان پارلمان پرداخت کرده اند.^{۳۷} بر علاوه، گفته می شود که اعضای پارلمان از طریق نفوذ سیاسی خود قراردادهایی را برای تجارت ساختمانی شان بدست می آورند. رئیس دیده بان شفافیت افغانستان گفته است که "بسیاری از مردم معتقدند که اکثر اعضای پارلمان در کار های غیرقانونی مشارکت دارند."^{۳۸} بر اساس قانون اساسی افغانستان، اعضای پارلمان می توانند تحت پیگرد قانونی و دستگیری مؤقت قرار بگیرند اما بازداشت آنها برای هر نوع جنایتی، اگر به موقف رسمی شان مرتبط باشد یا نه، بدون اجازه هیئت اداری اعضای پارلمان، امکان پذیر نیست.^{۳۹} از ماه می ۲۰۱۹، هیچ یک از دو مجلس به لوی څارنوالی کشور اجازه بازداشت عضوی را نداده و تنها یک عضو مجلس توسط مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد اداری به جرم فساد محکوم شده بود.^{۴۰}

ارتکاب تقلب با جعل نتایج در هنگام بازشماری

در سال ۲۰۱۸، آرای مربوط به ۳۳ ولایت که در آن انتخابات برگزار شده بود، بازشماری شد. در مصاحبه با سیگار، بسیاری از ذینفعان به شمول نامزدها و نمایندگان سازمان های نظارت داخلی، ادعا کردند که این روند با تقلب گسترده همراه بود.^{۴۱} سیگار نمی تواند این بیانات را تایید کند اما آنها را در این گزارش گنجانیده است زیرا این برداشت ها - درست یا نادرست - مهم اند تا مجریان پالیسی و برنامه های ایالات متحده در سازوکارهای انتخاباتی افغانستان از آن آگاهی داشته باشند.

مقامات کمیسیون شکایات انتخاباتی یک نشست خبری دایر کردند تا در مورد انتخابات شورای ولایتی ماه اپریل بحث کنند، ۲ جون ۲۰۱۴. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

کوتاهی کمیسیون مستقل انتخابات در ارائه معیارها یا دلیل منطقی برای توضیح تصمیم هایش در مورد شمارش دوباره صندوق های رای، هیچ سودی در برطرف کردن سو ظن گسترده در مورد این که این تصمیم ها ناشی از تمایل به ارتکاب تقلب گرفته شده اند، نداشت.^{۷۴۲} به گفته کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، بدون راستکاری در کمیسیون های انتخاباتی، "یک پروسه شفاف معمولاً در لحظه و مکانی که فساد رخ می دهد، غیر شفاف می شود - به گونه مثال زمانی که بازشماری آرا تسلیم رشوه می شود."^{۷۴۳}

در ابتدا شمارش مجدد در مراکز ولایات انجام شد، اما ادعای تقلب در این پروسه ها تلاش برای بازشماری دوم را به میان آورد تا در مرکز ملی شمارش در کابل صورت گیرد.^{۷۴۴} کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد هشدار داده است که بازشماری ها "فاقد محافظ جدول آرا است و در معرض دستکاری قرار دارد."^{۷۴۵} به این دلیل یک مقام ارشد کمیسیون مستقل انتخابات تصمیم اولیه کمیسیون شکایات انتخاباتی برای ابطال همه آرای ولایت کابل را به "یوم الحساب" توصیف کرد، به خاطر خطر بالای تقلب در بازشماری بعدی.^{۷۴۶}

میکانیزم های ادعا شده برای تغییر نتایج در هنگام بازشماری متفاوت بود. چندین نامزد از کابل - شماری برنده و شماری هم بازنده - آنچه را که به ادعای آنان شواهد تقلب در روند حل اختلاف انتخاباتی بود، به سیگار ارائه دادند. ادعاهای آنها، و مصاحبه های سیگار با سایر نامزدها، راه های محتمل برای تقلب را نشان می دهد. باز هم، مثالهای زیر تایید نشده اند؛ آنها با این باور ذکر شده اند که می توانند برای افرادی که برای کاهش تقلب در انتخابات آینده تلاش میکنند، مفید باشند:

- ایدیت نمودن اوراق نتیجه با دست - بگونه مثال، با افزودن ارقام به شمارش آرا یا حتی خراشیدن اعداد؛^{۷۴۷}
- جایگزینی اوراق نتایج اصلی با اوراق جعلی، که متقلبین را مجبور به دستکاری در بارکود یا جعل امضای ناظرین در نتایج و اوراق بازشماری می سازد؛^{۷۴۸}
- انجام چندین بازشماری مجدد برای یک مرکز رای دهی در یک روز؛^{۷۴۹}
- ترکیب نمودن شمارش از چندین نسخه اوراق نتایج از یک مرکز رای دهی؛^{۷۵۰}
- دفع عمدی صندوق های رای یا اوراق نتایج؛^{۷۵۱}
- تصمیم گیری در مورد اینکه کدام آرا را مستثنی یا باطل ساخت تا نامزد های مشخص برنده یا بازنده شوند.^{۷۵۲}
- تغییر نتایج در دیتابیس مرکز شمارش ملی (که به گفته برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد دو کارمند کمیسیون مستقل انتخابات در این موضوع در سال ۲۰۱۸ دستگیر گردید)؛^{۷۵۳}
- فروش اوراق نتایج خالی، تا نامزدها بتوانند آنها را به نفع خود پر کنند و از آنها برای رقابت در نتیجه استفاده کنند - استراتژیی که می توانست به ویژه هنگامی که کمیسیون مستقل انتخابات صدها اوراق اصلی نتایج را در کابل در سال ۲۰۱۸ از دست داد، بسیار مؤثر باشد.^{۷۵۴}

بی نظمی در پروسه جدول بندی در سال ۲۰۱۸ در کابل ممکن است به سو ظن تقلب افزوده باشد. به گفته علی عادل، از شبکه تحلیل گران افغانستان، کمیسیون شکایت های انتخاباتی در یک مقطع اعلام کرد که اگر کمیسیون مستقل انتخابات ۵۰ درصد اوراق اصلی نتایج از روز انتخابات را با آنها شریک نماید، اجازه می دهد انتخابات کابل پابرجا بماند. طوری که عادل خاطر نشان ساخت، اگر صحت داشته باشد، این سخنان حیرت انگیز از نهادی بر می آید که خود باید به همه ی آنها دسترسی داشته باشد.^{۷۵۵} پس از برکناری رئیس دفتر کمیسیون مستقل انتخابات کابل به اتهام گرفتن رشوه، جانشین وی استعفا داده گفت که تقلب در این ولایت "از سوی یک حلقه فاسد به رهبری رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات طراحی و اجرا می شود."^{۷۵۶} به گفته صبغت الله تیمیم، رئیس سابق حقوق کمیسیون شکایت های انتخاباتی تنها ۱۰ تا ۲۰ درصد آرای اعلام شده کابل مشروع بود.^{۷۵۷}

مقامات کمیسیون شکایت های انتخاباتی پس از دور دوم انتخابات ریاست جمهوری به شکایات گوش می دهند، ۲۸ آگست ۲۰۱۴. (عکس یوناما، عکاس سید محمد شاه)

ارتکاب تقلب با عدم رسیدگی به شکایت ها در ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹

راه دیگر برای ارتکاب تقلب از طریق پروسه حل اختلافات انتخاباتی ممکن است انصراف از ابطال آرای تقلبی باشد. بر اساس تحلیل سیگار از مجموع ۳۵ حوزه انتخابی که انتخابات پارلمانی در سال ۲۰۱۸ برگزار شد (۳۳ ولایت جمع کوچی ها و سیک ها)، هفت مورد وجود داشت که حتی یک رای بین نتایج اولیه و نهایی تغییر نکرده بود: میدان وردک، بغلان، کندز، دایکندی، بدخشان، کوچی ها و سیک ها.^{۷۵۸} به همین ترتیب، سیگار به یک سلسله تصامیم داخلی کمیسیون شکایت های انتخاباتی دست یافت که "حساسیت چارچوب زمانی" را برای توجیه اعلام برندگان ابتدایی به عنوان برندگان نهایی بدون تغییر هیچ رای در میدان وردک، بغلان، کندز و حوزه کوچی ذکر می کند.^{۷۵۹} به گفته چهار مقام کنونی و سابق انتخابات، کمیسیون شکایات انتخاباتی بگونه آشکار تصمیم گرفت که به هیچ شکایتی در این ولایت ها رسیدگی نکند.^{۷۶۰}

به همین ترتیب، برنیاد گفته دو مقام انتخاباتی از دوره ۲۰۱۹، کمیسیون مستقل انتخابات از اجرای تفتیش به روشی که از سوی کمیسیون شکایات انتخاباتی دستور داده شده بود، خودداری ورزید.^{۷۶۱} به گفته یک مقام ارشد انتخابات، کمیسیون شکایات انتخاباتی به کمیسیون مستقل انتخابات دستور داده بود تا تفتیش را با دوباره باز کردن صندوق های رای مورد نظر که در دفاتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات ذخیره شده بودند، آغاز نماید. در عوض، ادعا می شود که کمیسیون مستقل انتخابات فقط اسناد مربوط به مراکز رای دهی مورد اختلاف را که در مقر این کمیسیون در کابل موجود بود، بررسی کرد.^{۷۶۲} یکی از ذینفعان انتخابات افغانستان، در مصاحبه با سیگار استدلال ورزید که فقدان مشخصات مندرج در دستور کمیسیون شکایات انتخاباتی برای کمیسیون مستقل انتخابات عمدی بود، و به این منظور طراحی شده بود که کمیسیون مستقل انتخابات بتواند شمارش آرای مقدماتی را تقریباً بدون تغییر رها کند.^{۷۶۳} در اخیر فقط ۴۵۳ رای باطل شد و به رئیس جمهور غنی اجازه داده شد تا از رفتن به دور دوم انتخابات با تقریباً ۲۰۰۰۰ رای اضافی جلوگیری کند.^{۷۶۴}

مولوی دین محمد عظیمی، معاون کمیسیون شکایات انتخاباتی ادعا کرد که اگر کمیسیون مستقل انتخابات کار تفتیش و بازشماری را به درستی انجام می داد، بین ۶۵۰۰۰ تا ۸۰۰۰۰ رای اضافی باطل می شد - ادعای که از سوی زهره بیان شینواری، رئیس کمیسیون شکایات انتخاباتی رد شد.^{۷۶۵} همچنان ادعاهایی از سوی یک سازمان نظارت کننده و یک مقام انتخابات که سیگار با آنان صحبت کرد وجود داشت که گویا کمیسیون مستقل انتخابات نتایج نهایی را قبل از اینکه کمیسیون شکایات حتی کار خود را به پایان برساند و همه تصمیم های خود را ارائه دهد، تقریباً ۲۰ درصد ناقص اعلام کرد.^{۷۶۶}

پس از تجزیه و تحلیل دقیق اعداد، کالین کوکمن از انستیتوت صلح ایالات متحده، تشخیص داد که حتی اگر کمیسیون مستقل انتخابات تفتیش دستور داده شده کمیسیون شکایات های انتخاباتی را طبق دستورالعمل انجام می داد، تعداد آرای باطل شده به دلیل نداشتن داده های بایومتریک، به خودی خود منجر به رفتن انتخابات به دور دوم نمی شد.^{۷۶۷} او همچنان دریافت که حتی اگر همه آرای خارج از معیاد زمانی روز انتخابات باطل می شدند، این امر باعث رفتن انتخابات به دور دوم نمی شد.^{۷۶۸} سرانجام، او دریافت که تقریباً ۱۵۰۰۰ رای بین آرای مقدماتی و نهایی اضافه شده بود، چیزی که از لحاظ تیوری غیرممکن است زیرا تنها تغییر میان مجموعه ابتدایی و نهایی باید ابطال باشد.^{۷۶۹} در مجموع، تاثیر این اختلافات نامشخص باقی مانده است.

عدم شفافیت در حل اختلافات: ناظران دسترسی کافی ندارند

در طول هفت انتخابات افغانستان در سال های اخیر، ناظران انتخابات و نمایندگان نامزدها به طور مداوم شکایت داشتند که به آنها فرصتی داده نشد تا به اندازه کافی بر بازشماری آرای اطلاعات لازم برای درک کل تغییرات آرا نظارت داشته باشند.^{۷۷۰} وضعیت در سال ۲۰۱۸ یا ۲۰۱۹ تفاوتی نداشت. کمیسیون شکایات های انتخاباتی از ارائه تصمیم های رسمی که قانون آنان را ملزم به تهیه آنها کرده است خودداری کرد.^{۷۷۱} در واقع، کوکمن برآورد کرد که تفتیشی که به دستور کمیسیون شکایات های انتخاباتی توسط کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۹ راه اندازی شد "به شکل سریع نتیجه گیری شده، وضوح کمی در مورد جزئیات برخی از نتایج آن موجود بوده و برخی اختلافات آشکار در نتایج نهایی منتشر شده توسط کمیسیون مستقل انتخابات در آن وجود دارد."^{۷۷۲} سرانجام در همان سال کمیسیون مستقل انتخابات هیچ جزئیاتی را در مورد روند شناسایی و باطل کردن ۸۶۰۰۰ رای تکراری منتشر نکرد و در مورد معیار تعیین شده با شرکت درملوگ برای ایجاد تطابق آن نیز توضیح نداد.^{۷۷۳}

نعیم ایوب زاده، بنیانگذار بنیاد انتخابات شفاف افغانستان (تیفا)، گفت که سازمان وی در سال ۲۰۱۸ مشخص کرد که بیش از ۶۵ درصد اوراق نتایج را که آنها در مراکز رای دهی سند سازی کرده بودند، بعداً بدون توضیح تغییر داده شد و منجر به نتایج نادرست در ۱۵ ولایت گردید.^{۷۷۴} برای عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، این واقعیت که کمیسیون مستقل انتخابات از انتشار شمارش آرا قبل و بعد از بازشماری خودداری کرد، از نتیجه گیری وی مبنی بر اینکه آنها مکانیزمی برای تقلب در انتخابات اند، حمایت می کند.^{۷۷۵}

هنگامی که نمایندگان نامزدها و سازمانهای نظارتی قادر به نظارت بودند، تقلب آشکاری را مشاهده کردند. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان و تیفا هر دو مستند کرده اند که احزاب سیاسی و نامزدها به طور آشکار در روند بازشماری ۲۰۱۸ دخالت می کردند، از جمله گفتگو با مقامات کمیسیون مستقل انتخابات برای خرید نتیجه انتخابات به یک قیمت. گزارش توسط هر دو نهاد همچنان ادعا می کند که کارکنان مسوول بازشماری در آن سال تعصب حزبی نشان داده و برای کمک به نامزدهای مورد نظر شان تلاش می کردند.^{۷۷۶} تیفا و یکی از نامزدها از ولایت کابل هر دو گزارش دادند که کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات، قیمت ثابت بخاطر علاوه نمودن هر رای در شمارش آرا داشتند که از ۵۰ تا ۲۰۰ دالر محاسبه می شد.^{۷۷۷} تیفا همچنان مواردی را سند سازی کرده است که کارمندان کمیسیون انتخابات به دلیل ارتکاب تقلب هنگام بازشماری از وظیفه اخراج شده اما پس از مدت کوتاهی دوباره استخدام شدند.^{۷۷۸}

فصل هفتم استفاده از فناوری انتخابات

عکس از کمیسیون مستقل انتخابات

فناوری یا تکنالوژی انتخابات تاثیر قابل ملاحظه بر اعتبار انتخابات افغانستان نداشته است، اما به کار گیری آن محض یک وسیله دیگری بر اعتراض ها علیه انتخابات افزوده است. انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ نشان داد که حکومت افغانستان توانایی استفاده از فناوری را به منظور بهبود اعتبار انتخابات نداشت. با وجود این، هم حکومت و هم احزاب سیاسی در پی ادامه و حتی گسترش استفاده از فناوری انتخابات بودند. هر چند به کار گیری فناوری انتخابات سبب شد تا بر کردن صندوق های رای دهی کاهش یابد، اما این فناوری آسیب پذیری های جدید را در شفافیت و اعتبار انتخابات افغانستان ایجاد کرد. کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۰۱۸، کمتر از یک ماه پیش از برگزاری انتخابات به کار گیری فناوری جدید را آغاز کرد که منجر به چندین مورد ناکامی شد. در ۲۰۱۹، کمیسیون مستقل انتخابات نتوانست به طرز العمل که خود در مورد چگونگی استفاده از معلومات جمع آوری شده توسط وسایل بایومتریک برای باطل کردن آرا تهیه کرده بود، عمل کند که این کار فرصت بیشتر را برای اعتراض علیه نتایج انتخابات ایجاد کرد. استفاده از فناوری در انتخابات افغانستان ذاتاً مشکل آفرین نمی باشد، اما اگر معرفی فناوری جدید، کمتر درک شده و آزمایش نشده در هر انتخابات ادامه پیدا کند، احتمال بروز چالش های سیاسی و فنی وجود خواهد داشت.

فناوری های انتخابات که برای استفاده در افغانستان مورد غور قرار گرفته، به چهار دسته تقسیم می شود: ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک، تایید مشخصات بایومتریک، رای دادن الکترونیکی، و طی مراحل الکترونیکی نتایج. هر چند همه این چهار نوع فناوری در انتخابات سراسر جهان استفاده شده است، اما هر چهار آن سابقه متفاوت داشته و استفاده آن معمول نیست.^{۷۹} نوع پنجم آن استفاده از تذکره الکترونیکی است که مختص به انتخابات نبوده اما کاربرد بسیار مهم در آن دارد. هر چند استفاده از هر چهار نوع این فناوری ها در افغانستان پیشنهاد شد، اما تنها از تایید مشخصات بایومتریک و طی مراحل الکترونیکی نتایج به سطح ملی کار گرفته شد.

انواع رویکرد های مرتبط به فناوری

ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک به جمع آوری معلومات بایومتریک، چون نشان انگشت، به منظور شناسایی رای دهندگان گفته می شود.^{۷۸۰}

تایید مشخصات بایومتریک رای دهنده، جمع آوری معلومات بایومتریک رای دهندگان در روز انتخابات می باشد که سپس این معلومات یا با معلومات همان رای دهندگان که در جریان روند ثبت نام جمع آوری شده بود، مقایسه می شود یا با معلومات که از تمام رای دهندگان در سراسر کشور در روز انتخابات جمع آوری شده بود.^{۷۸۱}

رای دادن الکترونیکی به رای دادن با استفاده از یک ماشین گفته می شود.^{۷۸۲}

طی مراحل الکترونیکی نتایج می تواند شامل جمع بندی نتایج، انتقال و مدیریت نتایج آرا به گونه الکترونیک باشد. این کار می تواند با استفاده یا بدون استفاده از رای دادن الکترونیکی انجام شود.^{۷۸۳}

تذکره الکترونیکی یک کارت هویت معیاری در افغانستان است که با دفتر کمپیوتری ثبت احوال نفوس و بانک معلوماتی فهرست رای دهندگان پیوند دارد.^{۷۸۴}

پیاده کردن فناوری جدید پر هزینه و زمانگیر است و مفید بودن آن تنها به اندازه تطبیق آن خوب می باشد.^{۷۸۵} با در نظر داشت ظرفیت از قبل محدود کمیسیون های انتخاباتی افغانستان و کاهش روز افزون و پیوسته منابع مالی و حمایت فنی از سوی نهاد ها و کشور ها کمک کننده، منحرف ساختن پول و توجه از وظایف اصلی انتخاباتی خطرانی را با خود همراه دارد.^{۷۸۶} در افغانستان گرایش طوری بوده که تطبیق یک رویکرد جدید بسیار زود پیش از روز انتخابات آغاز شده، نتوانسته زمان لازم را برای بهبود این رویکرد در فاصله بین دو انتخابات سپری کند، و هنوز یک فناوری جدید دیگر قبل از انتخابات بعدی به روند افزوده شده است. اشتیاق برای آغاز به کار گیری یک فناوری اضافی در انتخابات های آینده، به شمول ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک و افزودن سکن مردمک چشم بر معلومات بایومتریک، ممکن سبب تکرار مشکلاتی شود که با معرفی فناوری جدید در انتخابات گذشته ایجاد شده بود.^{۷۸۷}

کمیسیون های انتخاباتی افغانستان و کارمندان آن، احزاب سیاسی که طرفدار بکارگیری فناوری های جدید اند، ناظران و حتی نهاد ها و کشور های کمک کننده که هنوز هم بخش بزرگ بودجه تطبیق فناوری ها را پرداخت می کنند، فاقد تجربه و تخصص در بخش رویکرد های مرتبط به فناوری می باشند.^{۷۸۸} در نتیجه شرکت قراردادی که فناوری را تطبیق می کند، به جای کمیسیون مستقل انتخابات در راس مدیریت روند تطبیق فناوری قرار می گیرد.

در حالیکه نقش معرفی تایید مشخصات بایومتریک در سال ۲۰۱۸ و طی مراحل الکترونیکی نتایج در ۲۰۱۹ در کاهش پر کردن صندوق های رای دهی در این دو انتخابات مهم پنداشته شده است، اما معرفی این دو فناوری منجر به کاهش تقلب در مجموع نشد، بلکه تقلب را به سایر بخش های دوره انتخاباتی تغییر مکان داد.^{۷۸۹} راه حل های فناوری مانند سایر اقدامات ضد تقلب نمی تواند مشکلات را که اساساً در فقدان اراده سیاسی ریشه دارد، حل کند.^{۷۹۰} تقلب در واکنش با معرفی اقدامات جدید ضد تقلب، تکامل می یابد و یک دسته از آسیب پذیری ها جایگزین یک دسته دیگر آن می شود.^{۷۹۱} به گفته جان گیتانگو، یک مبارز پیشین علیه فساد اداری در کینیا، "شما نمی توانید امانت داری را دیجیتالی کنید."^{۷۹۲} در انتخابات ۲۰۱۸، تایید مشخصات بایومتریک در حقیقت بدترین نوع تقلب را به روند غیر شفاف حل منازعات انتخاباتی تغییر مکان داد. تا ۲۰۱۹، اختلافات در مورد اعتبار آرای تایید شده توسط بایومتریک به یک موضوع اصلی مورد منازعه بین کاندیدان مبدل

شده بود (به صفحه ۱۱۲-۱۱۸ مراجعه شود).^{۷۹۳} تصامیم کمیسیون های انتخاباتی در مورد اعتبار حدود ۳۰۰ هزار رای بر اساس معلومات بایومتریک، یکی از عوامل پیروزی رئیس جمهوری غنی با تفاوت اندک آرا بود.^{۷۹۴}

پیشینه اخیر فناوری انتخابات در افغانستان

میزان تقلب در انتخابات افغانستان در سال های اخیر سبب شده تا هم افغان ها و هم نهاد ها و کشور های کمک کننده به راه حل های مرتبط به فناوری توجه کنند. بر اساس اظهارات یک مشاور ارشد انتخاباتی، حمایت از انتخابات افغانستان "تا اندازه یک زمینه آزمایشی بوده است" (به شکل ۱۵ مراجعه شود). او گفت که شماری از مشاورین ارشد انتخاباتی با انجام کار های چون وزن کردن صندوق های رای دهی و نصب کمره در هر مرکز رای دهی، در افغانستان برای خود شهرت کسب کردند. اما او هشدار داد که این تلاش سبب شد تا توجه از کار ضروری "دراز مدت، کمک های فنی غیر جذاب و ثابت نگهداشتن نمونه کاری به خاطر ظرفیت سازی با گذشت زمان" منحرف شود.^{۷۹۵}

یک بحث بین رئیس جمهور غنی، نهاد ها و کشور های کمک کننده و سازمان ملل متحد در مورد اینکه آیا نهاد ها و کشور های کمک کننده تطبیق فناوری انتخابات را تمویل کند یا خیر، مانع آمادگی ها برای انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ شد و سر انجام این انتخابات را حد اقل تا یک سال به تعویق انداخت.^{۷۹۶} در بهار ۲۰۱۷، رئیس جمهور غنی به آوردن فشار بر کمیسیون های انتخاباتی آغاز کرد تا هر چهار نوع فناوری انتخابات را تطبیق کنند و از نهاد ها و کشور های کمک کننده خواست تا تطبیق این فناوری ها را تمویل کنند.^{۷۹۷} کمیسیون مستقل انتخابات در پاسخ به این فشار ها، یک هیات از کارشناسان را برای بررسی هر یک از این گزینه ها تعیین کرد.^{۷۹۸} نتایج مطالعه این هیات بر خلاف رای دادن الکترونیکی رای داده بود. این هیات تا اندازه از سه نوع دیگر فناوری ها حمایت نیم-گرم کرد اما برخی نگرانی ها را نیز در مورد تطبیق آن بیان داشت.^{۷۹۹} سپس کمیسیون مستقل انتخابات در اپریل ۲۰۱۷ اعلام کرد که این نهاد یافته های هیات تعیین شده خود را نادیده می گیرد و تمام چهار نوع فناوری را تطبیق می کند، آنچه که سبب بروز اختلاف بین نهاد ها و کشور های کمک کننده، و حکومت افغانستان در مورد تمویل تطبیق این فناوری ها شد.^{۸۰۰} پس از آنکه نهاد ها و کشور های کمک کننده در نومبر به کمیسیون مستقل انتخابات گفتند که تطبیق این فناوری ها را تمویل نمی کنند، کمیسیون از طرح تطبیق هر گونه فناوری جدید دست کشید و گفت که زمان ناکافی برای برگزاری انتخابات ۲۰۱۸ باقی مانده است.^{۸۰۱}

اما پیام رسانی نهاد ها و کشور های کمک کننده نیز همیشه ثابت نبوده است. در ماه می ۲۰۱۸، اتحادیه اروپا گفت که جامعه جهانی از ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک، به حیث یکی از اصلاحات مهم در راستای برگزاری انتخابات استقبال می کند.^{۸۰۲} یک مقام بین المللی در مصاحبه با سیگار گفت که اشتیاق برای به کار گیری رویکرد های مرتبط با فناوری پس از بازاریابی یک شرکت فناوری انتخابات به میان آمد. او این رویداد را "رویای یک فروشندهی موثرهای استفاده شده" توصیف کرد چون به گفته وی، رئیس جمهور و نمایندگان احزاب سیاسی درک اندک در مورد این فناوری داشتند.^{۸۰۳} به همین ترتیب، هیاتی را که کمیسیون مستقل انتخابات تعیین کرده بود، در مورد "نبود آگاهی [در میان طرف های ذیدخل افغان] که به کار گیری فناوری به تنهایی خود نمی تواند همه مشکلات روند های انتخاباتی را حل کند و در حقیقت منجر به ایجاد مشکلات بیشتر خواهد شد" توضیح داد.^{۸۰۴}

اعمال فشار برای به کار گیری فناوری های جدید انتخاباتی تا آستانه انتخابات ۲۰۱۹ نیز ادامه داشت. در فبروری ۲۰۱۹، یک قانون جدید به استفاده از فناوری حکم داد.^{۸۰۵} کمیسیون مستقل انتخابات در اپریل ۲۰۱۹، یعنی شش ماه قبل از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری، اعلام کرد که ثبت نام تمام رای دهندگان را با استفاده از مشخصات بایومتریک به راه می اندازد. قسمیکه بسیاری های پیش بینی کرده بودند، این کار در طول زمان باقیمانده به انتخابات ناممکن بود.

۲۰۰۳

اشرف غنی، وزیر مالیه آن وقت ثبت نام رای دهندگان را با استفاده از مشخصات بایومتریک پیشنهاد می کند.

۲۰۰۶ – می ۲۰۰۸

یک مرحله آزمایشی ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک به راه انداخته می شود و در آن عکس برداری از مردمک چشم و تشخیص چهره آزمایش می شود و سرانجام به کارگیری تشخیص چهره پیشنهاد می شود.

اکتوبر ۲۰۰۸ – فبروری ۲۰۰۹

ثبت نام سراسری رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک به راه انداخته می شود و ۴،۵ میلیون رای دهنده جدید در فهرست رای دهندگان افزوده می شود.

۲۰۰۹

حکومت افغانستان آغاز صدور تذکره الکترونیکی را اعلام می کند.

۲۰۱۴

قانون ثبت احوال نفوس، که اساس حقوقی برای صدور تذکره های الکترونیکی است، بدون حل جنجال ها در مورد (۱) پیشنهاد درج واژه "افغان" به حیث ملیت در هر تذکره، و (۲) تعیین قومیت دارنده تذکره، توشیح شد.

اواسط ۲۰۱۵

ایالات متحده به دلیل عدم پیشرفت در صدور تذکره های الکترونیکی، از حمایت مالی این پروژه دست می کشد.

دسمبر ۲۰۱۵

کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی آغاز صدور "هر چه زودتر" تذکره های الکترونیکی را پیشنهاد می کند.

اوایل ۲۰۱۶

احمد جاوید رسولی، رئیس اداره ملی احصائیه و معلومات یک ویدیوی تبلیغاتی ۲ – ۳ دقیقه ای را به یک گروه از طرف های ذیدخل انتخابات در هوتل سرینا نمایش می دهد که در آن شرکت اسمارماتیک به کارگیری فناوری انتخابات را تبلیغ کرده است.

۲۰۱۶

اتحادیه اروپا به دلیل درج قومیت در تذکره های الکترونیکی، از حمایت مالی این پروژه دست بردار می شود.

اپریل ۲۰۱۷

کمیسیون مستقل انتخابات نتایج یک مطالعه امکان سنجی در مورد به کارگیری فناوری انتخابات را نشر می کند.

فبروری ۲۰۱۸

نخستین تذکره های الکترونیکی آزمایشی به رئیس جمهور غنی و همسرش و سایر مقام های ارشد حکومت صادر شد.

اگست ۲۰۱۸

رئیس جمهور در واکنش به اعتراضات احزاب سیاسی که منجر به مسدود شدن دفاتر کمیسیون مستقل انتخابات شد، به اداره ملی احصائیه و معلومات دستور داد تا فناوری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان را تهیه کند.

اکتوبر ۲۰۱۸

تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان برای نخستین بار در انتخابات پارلمانی استفاده شد.

فبروری ۲۰۱۹

قانون تعدیل شده انتخابات که با فرمان تقنینی رئیس جمهور نافذ شد، به کار گیری "سیستم های الکترونیکی و فناوری بایومتریک" را در تمام مراحل انتخابات لازمی ساخت و آنرا مشروط به ارزیابی امکان سنجی توسط نهاد های معتبر ملی و بین المللی کرد.

اپریل ۲۰۱۹

کمیسیون مستقل انتخابات با اداره ملی احصائیه و معلومات یک تفاهم نامه امضا کرد که بر اساس آن به اداره ملی احصائیه و معلومات وظیفه سپرده شد تا فناوری لازم را به خاطر ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک پیش از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ فراهم کند.

می ۲۰۱۹

کمیسیون مستقل انتخابات از تصمیم خود عقب نشینی می کند و با استدلال اینکه زمان کافی برای ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک باقی نمانده، در عوض تصمیم تطبیق یک رویکرد پیچیده تر را نسبت به ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک می گیرد که در آن فهرست رای دهندگان قبل از روز انتخابات در وسایل دستی بایومتریک ثبت می شود.

سپتامبر ۲۰۱۹

تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان برای دومین بار در انتخابات ریاست جمهوری استفاده شد. انتقال الکترونیکی نتایج نیز برای نخستین بار استفاده شد.

منبع: اسکات سیورد اسمت، "انتخابات و آوردن دموکراسی"، تقویت دولت در افغانستان: درس های آموخته شده، ۲۰۰۱-۲۰۱۴، انستیتوت صلح ایالات متحده، ۱۴ جنوری، ۲۰۱۶، ص. ۴۰؛ مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۲۰؛ بونیو، کالن، جورج-کوک، و سلاوو، ارزیابی میان مدت پروژه تقویت ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا، ص. ۲۹-۳۰، ۹۰؛ بونیو، کالن، جورج-کوک، و سلاوو، ارزیابی میان مدت پروژه تقویت ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا، ص. ۲۹-۳۰، ۹۰؛ جیلینا بچلیکا و مارتین وان بیچلرت، "پیشینه مشکل آفرین تذکره الکترونیکی (بخش دوم): سد های فنی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۶؛ بهاره حسینی، "تذکره الکترونیکی: سیر تکاملی، فرصت ها و چالش ها"، ژورنال زنان و پالیسی عامه، ص. ۳۸۸؛ سیگار، گزارش ربع وار به کانگرس، ۳۰ جولای، ۲۰۱۵، ص. ۱۳۷؛ کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی، گزارش نهایی مفصل، ۲۳ دسمبر، ۲۰۱۵، ص. ۴۱؛ مقام انتخاباتی ملل متحد، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ اتحادیه اروپا، تصمیم تطبیق کمیسیون در مورد تمویل برنامه عملی سالانه، ضمیمه ۲.۴، می، ۲۰۱۸، ص. ۱۰؛ کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعه امکان سنجی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۱۷؛ ویس پایاب، معین توزیع تذکره الکترونیکی، مصاحبه سیگار، ۱۲ فبروری، ۲۰۱۹؛ جیلینا بچلیکا و علی عادل، "اختلاف نظر در مورد تذکره الکترونیکی: آیا یک بحران سیاسی دیگر در حال شکل گرفتن است؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ فبروری، ۲۰۱۸؛ علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): تایید مشخصات بایومتریک ممکن مشکلات تازه را به بار آورد"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات افغانستان، ماده ۱۹ (۲)، ۱۲ فبروری، ۲۰۱۹؛ علی عادل، انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۵): "آمادگی های کند برای یک انتخابات مهم"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ جون، ۲۰۱۹؛ علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۹): نظر سنجی ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۵ سپتامبر، ۲۰۱۹.

کمیسیون مستقل انتخابات سر انجام از جمله چهار فناوری، تنها به کار گیری دو آن را آغاز کرد: راه اندازی دور دوم و پیچیده تر تایید مشخصات بایومتریک، و طی مراحل الکترونیکی نتایج.^{۸۰۶} در عین زمان، راه اندازی مرحله آزمایشی صدور تذکره های الکترونیکی در فبروی ۲۰۱۸، منجر به بروز جنجال های بزرگ سیاسی در مورد درج ملیت و قومیت در تذکره شد.^{۸۰۷}

شیوه های بهتر بین المللی به کار گیری فناوری در انتخابات

بر بنیاد یافته های مرکز توسعه جهانی که یک سازمان پژوهشی در بخش اقتصاد است، به کار گیری موفقانه فناوری های انتخابات بستگی به سه شرط دارد - نخستین آن داشتن حد اقل ظرفیت اداری و لوژستیکی است.^{۸۰۸} یک یادداشت داخلی اداره ایالات متحده برای توسعه بین المللی که در سال ۲۰۱۶ نگاشته شده بود، فهرست از دلایلی را ذکر کرده بود که افغانستان محیط مناسب برای تطبیق فناوری انتخابات ندارد. این تحلیل پس از معرفی فناوری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان در ۲۰۱۸ و معرفی فناوری انتقال الکترونیکی نتایج آرا در ۲۰۱۹ درست ثابت شد. یکی از پیش گویی را که اداره ایالات متحده برای توسعه بین المللی کرده بود، عدم موجودیت یک نیروی کار آشنا با استفاده فناوری ها در سطح مراکز رای دهی، نبود برق در بسیاری مراکز رای دهی برای شارژ کردن وسایل بایومتریک، و عدم موجودیت یک شبکه سراسری برای انتقال اطلاعات بود.^{۸۰۹}

محدودیت اخیر، به کار گیری همه چهار نوع فناوری های انتخابات را دشوار می سازد.^{۸۱۰} بر اساس یک مطالعه کمیسیون مستقل انتخابات که در ۲۰۱۷ انجام شد، حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد مراکز رای دهی افغانستان تحت پوشش شبکه های مخابراتی قرار داشت. حدود ۵۰ درصد دیگر مراکز رای دهی با استفاده از اتصال ماهواره یی که پر هزینه است، قابل دسترس بود. اما ۱۰ تا ۱۵ درصد سایر مراکز رای دهی به دلیل موجودیت کوه های بلند در اطراف آن، حتی با اتصال ماهواره یی قابل دسترس نبود.^{۸۱۱}

مرکز توسعه بین المللی می گوید که شرط دوم اینست که یک کشور باید پیشینه مجازات عاملان تقلب را داشته باشد.^{۸۱۲} در مقاله مرکز توسعه بین المللی آمده که با در نظر داشت میزان موجود زیرساخت ها و منابع بشری و همچنین انتظار مردم از سلامت انتخابات در پاکستان و غنا، این دو کشور می توانند دو کاندید مناسب برای به کار گیری فناوری انتخابات باشند. پاکستان و غنا از لحاظ تمام معیار های تعیین شده از سوی مرکز توسعه بین المللی نسبت به افغانستان برتری قابل ملاحظه دارند.^{۸۱۳} قسمیکه یک کارشناس بین المللی انتخابات به سیگار گفت، "در جایی که از قبل اطمینان موجود باشد، فناوری اطمینان بیشتر ایجاد می کند، اما در محیطی که در آن هیچ اعتماد موجود نباشد، فناوری نمی تواند سبب افزایش اعتماد شود."^{۸۱۴}

"در جایی که از قبل اطمینان موجود باشد، فناوری اطمینان بیشتر ایجاد می کند، اما در محیطی که در آن هیچ اعتماد موجود نباشد، فناوری نمی تواند سبب افزایش اعتماد شود."

— کارشناس بین المللی انتخابات

مرکز توسعه بین المللی می گوید که شرط سوم بستگی به پاسخ این پرسش دارد که "آیا به کار گیری فناوری - در صورت که موثر واقع شود - جدی ترین مشکلات اعتبار انتخابات را حل خواهد کرد."^{۸۱۵} افغانستان این شرط را نیز برآورده ساخته نمی تواند. با آن که تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان سبب کاهش پر کردن صندوق های رای دهی در ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ شد، اما نتوانست تقلب را در مجموع کاهش بدهد؛ معرفی این فناوری در عوض سبب شد تا زورمندان تلاش های شان را به سایر روش های دستکاری در انتخابات متمرکز کنند.^{۸۱۶} تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان با دشوار تر ساختن پر

کردن صندوق های رای دهی در ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، تقلب را به روند حل منازعات انتخاباتی تغییر مکان داد.^{۸۱۷} به سببی که روند حل منازعات پس از جمع آوری آرا و جمع بندی نتایج آغاز میشود، فناوری تایید مشخصات بایومتریک به تقلب در این روند رسیدگی نکرد، و نه سایر فناوری های پیشنهاد شده چنین کار را انجام داده می توانست. علاوه بر این، تطبیق ضعیف تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان در ۲۰۱۸ و جنجال ها در مورد اینکه کدام آرا بر اساس معلومات تایید مشخصات بایومتریک باطل شود، باز شماری آرا را در آن دوره توجیه کرد که این کار منجر به طرح اتهام های شد که گویا تعداد آرا با تقلب تغییر داده شد.^{۸۱۸}

فناوری که مورد استفاده آن نامناسب باشد یا به گونه درست تطبیق نشود، می تواند اعتماد به انتخابات را تضعیف کند. این کار همچنین می تواند به نفوذی های سیاسی فرصت اختصاصی ارتکاب تقلب را فراهم کند. نک چیزمن و براین کلاز هشدار دادند که چون حکومت ها اکثراً کنترل کمیسیون های انتخاباتی و تدارکات فناوری انتخابات را در دست دارند، پس می توانند به استفاده از این فناوری، تقلب کنند.^{۸۱۹} معرفی فناوری همچنین می تواند توانایی احزاب سیاسی و گروه های ناظر انتخاباتی را در کشف تقلب، تضعیف کند. ناظران انتخاباتی و احزاب مخالف حکومت حتی در کشور های توسعه یافته تر، به ندرت تخصص و تجربه لازم را برای درک و نظارت از به کار گیری این فناوری ها دارند.^{۸۲۰}

بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی با حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در سال ۲۰۱۸ یک کارشناس فناوری انتخابات را به خاطر همکاری به کمیسیون مستقل انتخابات فرستاد، و برنامه حمایت از انتخابات ملل متحد مشاورین بیشتر به شمول یک مشاور امنیت سایبری را برای کمیسیون استخدام کرد. اما نهاد ها کشور های کمک کننده، کمک های فنی را به گروه های ناظر یا احزاب فراهم نکرد.^{۸۲۱} یک همکار تطبیق کننده پروژه های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که نبود این حمایت، و همچنین عدم فراهم کردن معلومات مفصل در مورد طرز کار مراکز ملی بانک معلوماتی و جمع بندی نتایج، پرسش های را به میان آورد که از معلومات تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان چگونه استفاده شد.^{۸۲۲} حمایت نهاد های کمک کننده در ۲۰۱۹ بیشتر بود: بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی توانست گروه های ناظر را در مرکز ملی جمع بندی آرا آموزش بدهد و انستیتوت ملی دموکراتیک هم به ناظران انتخاباتی آموزش داد.^{۸۲۳}

معرفی تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان یک طبقه معلومات جدید را ایجاد کرد که ناظران به آن دسترسی ندارند اما به خاطر نظارت از انتخابات، به دسترسی به آن نیاز دارند.^{۸۲۴} نهاد های کمک کننده نیز به معلومات مورد نیاز دسترسی ندارند.^{۸۲۵} این عدم موجودیت شفافیت سبب ایجاد فرصت ها برای تقلب می شود.^{۸۲۶} فناوری جدید انتخابات همچنین می تواند در میان جوانب ذیدخل انتخابات سبب ایجاد احساس امنیت کاذب شود که با ایجاد بهبود حقیقی در سلامت انتخابات، همخوانی نمی داشته باشد.^{۸۲۷}

کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۰۱۹ به یوسف رشید، رئیس اجرایی موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان (فیفا) که یک گروه نظارت از انتخابات است، گفت که نمی تواند معلومات در مورد اینکه چگونه آرای دارای مشخصات بایومتریک با جدول چایی نتایج حاوی آرای دارای بایومتریک و بدون بایومتریک مقایسه شده بود، را به دسترس فیفا بدهد. استدلال کمیسیون مستقل انتخابات این بود که در مالوگ، شرکت قراردادی وسایل بایومتریک، کنترل این روند را در دست داشت. این معلومات محض جزئیات فنی نیست: بسیاری برندگان کرسی های انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ بر اساس آن تصمیمی مشخص شدند که در مورد حذف آرای که در معرض خطر رشوه ستانی و نفوذ سیاسی قرار داشت، گرفته شد. در برنده شدن سایر کاندید ها ممکن پر کردن صندوق های رای دهی در جریان بازشماری آرا نقش داشت که توسط عاملانی انجام شد که تایید مشخصات بایومتریک را به ضرر هدف شان دیدند.^{۸۲۸} افزون بر این، به کار گیری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان این واقعیت را تغییر نداد که سرنوشت انتخابات در افغانستان به تصمیم جنجال برانگیزی بستگی دارد که در جریان روند حل منازعات انتخاباتی گرفته می شود. در ۲۰۱۴، پیش از آنکه فناوری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان معرفی شود،

مناقشه بین ستاد های انتخاباتی غنی و عبدالله در مورد روند حل منازعات انتخاباتی افغانستان را تا لبهء بروز خشونت بیشتر سوق داد و نیاز تشکیل حکومت وحدت ملی را ایجاد کرد.^{۸۲۹}

هزینه بلند تمویل فناوری انتخابات سبب می شود تا نهاد های کمک کننده پول کمتر برای انکشاف احزاب سیاسی و نظارت از انتخابات در افغانستان مصرف کنند. طرفداران فناوری های انتخابات به این نظر اند که در فراهم کردن این فناوری تنها یک بار سرمایه گذاری می شود، اما برعکس این برداشت درست است: فناوری های انتخابات به تجدید، تعویض و بهتر سازی نیاز دارد.^{۸۳۰} تنها یک سال پس از آنکه افغانستان روی فناوری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان سرمایه گذاری نمود، ۳۰ میلیون دالر دیگر به خاطر خریداری وسایل بیشتر و آموزش کارمندان قبل از انتخابات ۲۰۱۹ مصرف شد.^{۸۳۱} نمایندگان نهاد های کمک کننده در کینیا و زیمبابوی نیز شاهد بودند که چگونه هزینه خریداری تجهیزات فناوری سبب شد تا پول کمتر روی نظارت از انتخابات این دو کشور سرمایه گذاری شود.^{۸۳۲}

شیوه های بهتر بین المللی نشان داده که احتمال موفق شدن استفاده از فناوری های انتخابات زمانی زیاد است که تطبیق آن آهسته، شفاف و با مشورت صورت گیرد - برعکس آنچه در انتخابات های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ اتفاق افتاد.^{۸۳۳} با معرفی تدریجی فناوری، زمان کافی برای آزمایش آن، تشخیص منابع بشری و محدودیت های لوژستیک و طرح استراتژی کاهش خطرات موجود می باشد.^{۸۳۴} بر اساس یک ارزیابی نهاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، "هر فشرده سازی زمان موجود، احتمالاً روی کیفیت محصول کار تاثیر می گذارد و خطر ارتکاب اشتباه را بلند می برد."^{۸۳۵} این مطالعه پیشنهاد کرد که قبل از گرفتن تصمیم نهایی در مورد به کار گیری یک فناوری مشخص، کمیسیون مستقل انتخابات باید یک جدول زمانی را برای تکمیل ساختن اقدامات لازم عقد قرارداد، به شمول توافق روی مشخصات عملکرد فناوری تهیه کند. در این پیشنهاد آمده که اگر پیشرفت کار بر اساس ضرب الاجل های تعیین شده در این جدول زمانی به پیش نرود، تطبیق فناوری باید تا انتخابات بعدی به تعویق بیفتد.^{۸۳۶}

احتمال موفق شدن استفاده از فناوری های انتخابات زمانی زیاد است که تطبیق آن آهسته، شفاف و با مشورت صورت گیرد — برعکس آنچه در انتخابات های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ اتفاق افتاد.

از آنجا که فناوری بایومتریک شامل جمع آوری معلومات حساس است، کشور ها باید قوانین و روند های حفظ معلومات را تنفیذ کنند.^{۸۳۷} در ۲۰۱۵، شش سال پس از آنکه تلاش دوم برای توزیع تذکره الکترونیک اعلام شد، یک بررسی حکومت نشان داد که عملاً هیچ نوع تدابیری برای حفاظت از معلومات وجود ندارد. بر اساس این بررسی، معلومات بایومتریک بدون آنکه رمز گذاری شود، منتقل و ذخیره می شد، و "قوانین مبارزه با جرایم سایبری، قوانین حفظ معلومات و سایر زیرساخت های قانونی" مربوط به حفظ معلومات دیجیتال موجود نبود. نسخه برداری مناسب از معلومات نیز وجود نداشت. در گزارش آمده بود که مرکز اصلی جمع آوری معلومات خود "دروازه های چوبی فرسوده" داشت که برای کنترل دسترسی به این مرکز کافی نبود.^{۸۳۸}

برخورد حکومت با معلومات بایومتریک در انتخابات ۲۰۱۸، هشدار دهنده بود. یک گزارش داخلی برنامه انکشافی سازمان ملل متحد در دسامبر ۲۰۱۸ گفت که کمیسیون مستقل انتخابات دسترسی مستقیم به معلومات بایومتریک نداشت و معلوم نبود که کدام مرجع در داخل یا بیرون از حکومت افغانستان به این معلومات دسترسی مستقیم داشت. تدابیر حفاظت از این معلومات نیز نا معلوم بود. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد به این نتیجه رسید که مدیریت قرارداد تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان توسط حکومت افغانستان "نه تنها متحیر کننده، بلکه بسیار غیر منظم نیز بود."^{۸۳۹}

یک کارمند انتخاباتی کمیسیون مستقل انتخابات در جریان انتخابات پارلمانی از تذکره یک رای دهنده عکس برداری می کند، ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸. (عکس از کمیسیون مستقل انتخابات)

بررسی فناوری

ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بیومتریک

ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بیومتریک، جمع آوری معلومات بیومتریک چون نشان انگشت به منظور شناسایی رای دهندگان به حیث یک پیش شرط برای رای دادن آنان در روز انتخابات می باشد.^{۸۴۰} معمولاً در به کار گیری این فناوری، یک عکس و نشان یک یا چندین انگشت رای دهنده گرفته می شود - به هر اندازه که از هر رای دهنده معلومات بیشتر جمع آوری شود، به همان اندازه قابلیت اطمینان این فناوری بلند می رود.^{۸۴۱} سایر انواع معلومات بیومتریک چون عکس برداری از مردمک چشم و فناوری تشخیص چهره نیز مورد استفاده قرار گرفته است.^{۸۴۲} معلومات بیومتریک جمع آوری شده سپس در فهرست ملی رای دهندگان افزوده می شود تا سلامت آن تقویت شود.^{۸۴۳}

بر اساس یک گزارش انستیتوت بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی که در ۲۰۱۶ نشر شد، حدود ۳۵ در صد نهاد های مدیریت انتخابات که در سراسر جهان بررسی شد، معلومات بیومتریک را به حیث بخش از روند ثبت نام رای دهندگان جمع آوری می کند.^{۸۴۴} ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بیومتریک در برخی کشورها کیفیت فهرست رای دهندگان را بلند برد.^{۸۴۵} در بسیاری موارد، نهاد های مدیریت انتخابات این فناوری را به خاطر تقویت اعتبار شان به منظور تطبیق اقدامات بیشتر مبارزه با تقلب استفاده می کنند. بعضی اوقات اما این نهادها در دور کردن تقلب ناکام می شوند چون در حذف معلومات تکراری از فهرست رای دهندگان ناکام می شوند یا نمی توانند که نام رای دهندگان جعلی را دور کنند چون انجام این کار تبعات سیاسی در پی دارد.^{۸۴۶} در همچو موارد، هدف اصلی به کارگیری فناوری های انتخاباتی ممکن کاهش تقلب نباشد بلکه ایجاد توهم کاهش تقلب باشد.

حذف معلومات تکراری [دی-دوپلیکیشن]

به روند حذف مشخصات تکراری از یک بانک معلوماتی (دیتابیس) گفته می شود تا قابل اعتماد بودن و سلامت این بانک معلوماتی بلند برود.

کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۰۰۸ یک مرحله آزمایشی ثبت نام رای دهندگان را با استفاده از مشخصات بیومتریک با حمایت «پروژه تقویت ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا» برنامه انکشافی سازمان ملل متحد به راه انداخت. این مرحله

یک کارمند انتخاباتی برچسب ثبت نام را در عقب تذکره یک رای دهنده در جریان انتخابات پارلمانی بررسی می کند، ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸. (عکس از کمیسیون مستقل انتخابات)

آزمایشی کاستی های را در روند تبادلۀ معلومات بین وسایل فناوری/کمپیوتر و حذف معلومات تکراری برملا ساخت، و توانست مشکلات مشابه را در به کار گیری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان در ۲۰۱۸ پیش بینی کند.^{۸۴۷}

طرز العمل معیاری ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک در مناطق بدون پوشش شبکه های بیسیم شامل دو مرحله است. نخست معلومات بایومتریک رای دهنده جمع آوری شده و به بانک معلوماتی (دیتابیس) مرکزی ارسال می شود تا با مشخصات موجود در این بانک معلوماتی مقایسه شود. اگر مشخصات تکراری نبود، کارت رای دهی چاپ شده و به محل ثبت نام فرستاده می شود تا رای دهنده کارت خود را تسلیم شود.^{۸۴۸} در مرحله آزمایشی سال ۲۰۰۸، کارت رای دهی همزمان با جمع آوری معلومات بایومتریک و بدون آنکه معلومات رای دهنده با معلومات بانک معلوماتی مقایسه شود، توزیع می شد - که این کار جلوگیری از ثبت نام تکراری را ناممکن می ساخت. در گزارش این پروژه روشن نشده که چه طرحی برای رسیدگی به حذف معلومات تکراری رویدست گرفته شده بود، اما در واقعیت اقدام برای حذف معلومات تکراری تا پس از پایان انتخابات انجام نشده بود.^{۸۴۹}

بعضی مشکلات در ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک در ۲۰۰۸ در نتیجه آموزش و نظارت ضعیف به میان آمد. کارمندان ثبت نام از اشخاص مختلف نشان انگشتان مختلف شان را ثبت کردند، و به رای دهندگان مرد اجازه داده شد تا از نشان انگشت خود برای ثبت نام زنان خانواده شان استفاده کنند - که یک مانع دیگر در شناسایی رای دهندگان تکراری بود.^{۸۵۰} این معلومات همچنین نمی توانست با فهرست موجود رای دهندگان مقایسه شود. در نتیجه نظر به همین مشکلات، معلومات جمع آوری شده از بین برده شد.^{۸۵۱} ارزیابی میان مدت «برنامه تقویت ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا» که این مرحله آزمایشی را تمویل کرده بود، به این نتیجه رسید که یک میلیون دالر پولی که روی این مرحله آزمایشی مصرف شده بود، «آشکارا به هدر رفت».^{۸۵۲} مشکلات مشابه در ۲۰۱۸ نیز سبب کاهش موثریت فناوری تایید مشخصات بایومتریک شد. از لحاظ تیوری، وسایل ثبت بایومتریک نشان دو انگشت شهادت هر رای دهنده را جمع آوری کرد. اما بر اساس یافته های نهاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، کارمندان انتخاباتی می توانستند به یک رای دهنده اجازه بدهند که با ثبت نشان پنج انگشت مختلف و استفاده از نام رای دهندگان که تا آن زمان رای نداده بودند، تا پنج بار رای بدهند.^{۸۵۳} معلومات تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان که در ۲۰۱۸ جمع آوری شد، مانند معلومات بایومتریک ثبت نام رای دهندگان که

در ۲۰۰۸-۲۰۰۹ جمع آوری شده بود، از بین برده شد. برخی نهاد ها پیشنهاد کرده بودند که به جای از بین بردن این معلومات، باید از آن برای آغاز ساختن فهرست رای دهندگان حاوی معلومات بایومتریک استفاده شود.^{۸۵۴}

ثبت نام مؤثر رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک، مستلزم برنامه ریزی است: به قول انستیتوت بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی، آمادگی ها برای ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک باید ۱۸ تا ۲۴ ماه پیش از انتخابات آغاز شود.^{۸۵۵} اما طرفداران این فناوری در افغانستان در برابر عملی ساختن این جدول زمانی مقاومت کردند.^{۸۵۶} کمیسیون مستقل انتخابات تنها پنج ماه پیش از برگزاری انتخابات ماه سپتمبر ۲۰۱۹ اعلام کرد که روند ثبت نام کامل رای دهندگان را با استفاده از مشخصات بایومتریک از صفر آغاز می کند. کمیسیون یک ماه بعد مجبور شد تا از تصمیم خود عقب نشینی کند و اذعان کرد که در طول زمان باقیمانده به انتخابات، تنها ثبت نام رای دهندگان بدون استفاده از مشخصات بایومتریک به خاطر تجدید فهرست موجود رای دهندگان امکان پذیر بود.^{۸۵۷}

با توجه به هزینه ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک، به کار گیری این فناوری زمانی منطقی بوده می تواند که با معلومات ثبت احوال نفوس که به طور دایم تجدید شود، به کار گرفته شود.^{۸۵۸} افغانستان هیچگاهی معلومات کامل ثبت احوال نفوس نداشته و نه این کشور زیرساخت ها و ظرفیت مورد نیاز را برای ایجاد آن دارد.^{۸۵۹} بر اساس اظهارات یک مشاور ارشد انتخاباتی، یگانه راه که ثبت نام رای دهندگان را با استفاده از مشخصات بایومتریک می توان در افغانستان انجام داد، به کار گیری این فناوری از ابتدا در هر پنج سال پیش از انتخابات ریاست جمهوری می باشد - و روند ثبت نام با استفاده از مشخصات بایومتریک را پیش از هر انتخابات پارلمانی، شورای ولایتی و ولسوالی آغاز کرد.^{۸۶۰}

با این حال، با توجه به شوق افغان ها مبنی بر تطبیق فناوری ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک در انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، ممکن این فناوری را پیش از انتخابات بعدی ریاست جمهوری به کار گرفت. نهاد های کمک کننده و طرف های بین المللی ذیدخل باید تاکید ورزند که تصمیم در مورد به کار گیری این فناوری باید با در نظر گرفتن زمان کافی برای تطبیق آن و مطابق با شیوه های بهتر بین المللی گرفته شود. علاوه بر این، کمک به احزاب سیاسی و گروه های داخلی نظارت از انتخابات برای درک محدودیت های فناوری ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک، می تواند در راه اندازی گفتمان در مورد فناوری و ظرفیت های واقعی آن کمک کند.

تایید مشخصات بایومتریک رای دهنده در روز انتخابات

انستیتوت بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی در ۲۰۱۷ دریافت که از میان نهاد های مدیریت انتخابات که این انستیتوت بررسی کرده، ۲۵ در صد آن از نوعی معلومات بایومتریک به منظور تثبیت هویت رای دهندگان در روز انتخابات استفاده می کنند. بسیاری این نهاد ها به کارمندان انتخاباتی می گویند که به خاطر تثبیت هویت رای دهنده، عکس روی اسناد هویت رای دهنده را با چهره وی مقایسه کنند.^{۸۶۱} اجرای موفقانه تایید مشخصات بایومتریک رای دهنده در مقایسه با ثبت نام رای دهنده با استفاده از مشخصات بایومتریک بسیار دشوار تر است، چون این کار باید در یک محدوده دقیق زمانی انجام شود. (ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک معمولاً طی چندین ماه انجام می شود).^{۸۶۲} روی همین دلیل، تایید مشخصات رای دهندگان بسیار به ندرت صورت می گیرد.^{۸۶۳} تنها ۹ در صد نهاد های مدیریت انتخابات را که انستیتوت بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی بررسی کرده بود، از فناوری های پیشرفته برای تایید مشخصات رای دهندگان استفاده کرده بودند، و در برخی موارد این نهاد ها از این فناوری تنها در برخی مناطق، نه در تمام کشور، کار گرفته بودند.^{۸۶۴} تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان اغلب با چالش های فنی نیز همراه بوده است.^{۸۶۵}

یک کارمند انتخاباتی برجسب تثبیت مشخصات بایومتریک رای دهنده را در جریان انتخابات پارلمانی در عقب یک برگه رای دهی نصب می کند، ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸. (عکس از کمیسیون مستقل انتخابات)

شکل پیشرفته تر تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان با دو طریق انجام می شود. نخست، نشان انگشت یا سایر انواع مشخصات بایومتریک که در روز انتخابات جمع آوری می شود، می تواند با معلومات بایومتریک که از قبل در فهرست ملی رای دهندگان ثبت است، مقایسه شود. برای انجام این کار، ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک باید از قبل انجام شده باشد. دوم، نشان انگشت رای دهنده می تواند در روز انتخابات با نشان های انگشت که از سایر رای دهندگان جمع آوری شده، مقایسه شود - این کار از چندین بار رای دادن همزمان توسط یک رای دهنده جلوگیری می کند. این مورد نیاز به ثبت نام قبلی رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک ندارد اما باید تمام وسایل بایومتریک در سراسر کشور با هم وصل باشد.^{۸۶۶}

رئیس جمهور غنی فقط ۹ هفته پیش از انتخابات ۲۰۱۸ دستور استفاده از تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان را داد و به اداره ملی احصائیه و معلومات وظیفه سپرد تا با به کار گیری این فناوری، معلومات بایومتریک رای دهندگان را جمع آوری کند. این اقدام رئیس جمهور در واکنش به اعتراضاتی صورت گرفت که در آن یک ائتلاف احزاب سیاسی به رهبری جمعیت اسلامی دفاتر کمیسیون مستقل انتخابات را در سراسر کشور مسدود کرد. یکی از خواست های این ائتلاف، ثبت نام مجدد رای دهندگان با استفاده از فناوری بایومتریک بود - اقدامی که ممکن انتخابات را تا چندین ماه به تعویق می انداخت.^{۸۶۷} کمیسیون مستقل انتخابات قبلاً این خواست را بارها به این اساس رد کرده بود که زمان کافی برای تطبیق موفقانه این فناوری وجود ندارد، پیش بینی که بعداً درست ثابت شد.^{۸۶۸}

به خاطری که کمیسیون مستقل انتخابات در گذشته ثبت نام رای دهندگان را با استفاده از مشخصات بایومتریک انجام نداده بود و افغانستان پوشش مخابراتی سراسری به خاطر وصل ساختن وسایل بایومتریک را ندارد، اداره ملی احصائیه و معلومات نتوانست هیچ یک از دو شیوه معیاری این فناوری را تطبیق کند. بناً این اداره یک رویکرد سوم را اختیار کرد: عکس مشخصات رای دهنده و نشان دو انگشت شهادت وی در یک وسیله بایومتریک وصل نشده به شبکه گرفته می شد و سپس بعد از روز انتخابات مقایسه می شد.^{۸۶۹}

تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی یکی از بزرگترین اصلاحاتی بود که عبدالله عبدالله و اشرف غنی در توافقنامه ایجاد حکومت وحدت ملی، که منجر به حل انتخابات مورد مناقشه ۲۰۱۴ شد، به آن متعهد شده بودند.^{۸۷۰} تهیه این فهرست همچنین یکی از پیشنهادات عمده کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی بود و بحث روی آن حد اقل از سال ۲۰۰۹ جریان داشت.^{۸۷۱} اما تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان، توجه کمیسیون مستقل انتخابات را از آمادگی برای تهیه فهرست جدید رای دهندگان چند ماه پیش از انتخابات منحرف ساخت، و کمیسیون در عوض روی حصول اطمینان از موصلت وسایل بایومتریک به کشور و بازنویسی مقررات و برنامه آموزشی برای استفاده از این وسایل تمرکز کرد.^{۸۷۲} روند تحویل گرفتن و فعال ساختن وسایل تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان یک تقلای بسیار دشوار بود که با موصلت آخرین وسیله تنها دو روز پیش از روز انتخابات پایان یافت. در نتیجه، فهرست جدید رای دهندگان در اواخر ماه اکتوبر نهایی شد و فرصت کافی برای نمایش دادن و تصحیح آن باقی نماند.^{۸۷۳} دیر رسیدن وسایل همچنین مانع نمایش دادن زنده روند تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان در جریان آموزش کارمندان انتخاباتی شد، و سبب شد تا سیستم تایید مشخصات بایومتریک نتواند قبل از روز انتخابات آزمایش شود.^{۸۷۴} بنیاد انتخابات شفاف افغانستان (تیفا) تخمین زد که در ۱۵ درصد مراکز رای دهی برخی وسایل بایومتریک مفقود بود و در ۴۳ درصد مراکز رای دهی دیگر، این وسایل درست کار نمی کرد.^{۸۷۵}

تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان در سال ۲۰۱۸ نتوانست جلو چندین بار رای دادن را بگیرد. کمیسیون مستقل انتخابات دریافت که ۳۷ هزار رای دهنده (۱،۲ درصد تمام رای دهندگان دارای مشخصات بایومتریک) ربطی به معلومات تکراری بایومتریک داشتند. اما از آنجاییکه وسایل بایومتریک در روز انتخابات با هم وصل نبود، کشف معلومات تکراری در آن روز ممکن نبود و پس از آنکه وسایل بایومتریک مدت ها پس از روز انتخابات در کابل جمع آوری شد، این مورد کشف شد.^{۸۷۶} برنامه طوری بود که آرای تکراری باید در جریان روند جمع بندی نتایج از بین برده شود و رای دهندگان که چندین بار رای داده بودند، تحت پیگرد قانونی قرار بگیرند - اما برگه های رای دهی دوم و سوم که توسط یک شخص به کار رفته بود، هرگز کشف نشد و باطل نگردید.^{۸۷۷} زمی قلمیار، رئیس پیشین عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات گفت که معلومات تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان که در ۲۰۱۸ جمع آوری شد، به خاطر حفظ سری بودن آرا از هویت رای دهندگان جدا ساخته شد - تصمیمی که سبب شد کمیسیون مستقل انتخابات نتواند اشخاصی را که بیشتر از یک بار رای داده بودند، شناسایی کند.^{۸۷۸} یک مشاور ارشد انتخاباتی به سیگار گفت که تصمیم مشابه در ۲۰۱۹ نیز گرفته شد.^{۸۷۹} بناً حکومت افغانستان در دو مورد یک روند تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان را برنامه ریزی کرد که در آن هیچ راه شناسایی رای دهندگان تکراری وجود نداشت. حتی اگر اجرای این کار امکان پذیر می بود، برای پیدا کردن آرای تقلبی باید میلیون ها برگه رای دهی به طور جداگانه بازنگری می شد و کود تایید مشخصات بایومتریک آن مقایسه می شد و سپس آرای تقلبی با دست از سایر آرا جدا می گردید.^{۸۸۰}

رئیس پیشین کمیسیون مستقل انتخابات، رئیس پیشین عملیات ساحوی و همچنین سخنگوی پیشین این کمیسیون در جاهای مختلف تطبیق ناقص تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان در دقیقه نود، و هرج و مرج که به دنبال آن به میان آمد را یک روند بیهوده، "بزرگترین تهدید برای انتخابات ۲۰۱۸" و "دیوانگی" توصیف کردند.

رئیس پیشین کمیسیون مستقل انتخابات، رئیس پیشین عملیات ساحوی و همچنین سخنگوی پیشین این کمیسیون در جاهای مختلف تطبیق ناقص تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان در دقیقه نود، و هرج و مرج که به دنبال آن به میان آمد را

تادامیچی یاماماتو، نماینده ویژه منشی عمومی سازمان ملل متحد وسایل بایومتریک را که پس از انتخابات ریاست جمهوری به مقرر کمیسیون مستقل انتخابات در کابل برگردانده شد، بررسی می کند، ۱ اکتوبر، ۲۰۱۹. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

یک روند بیهوده، "بزرگترین تهدید برای انتخابات ۲۰۱۸" و "دیوانگی" توصیف کردند.^{۸۱} یگانه چیزی را که تطبیق روند تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان در ۲۰۱۸ ممکن در آن موفق بوده باشد، مانع شدن چندین بار رای دادن توسط افرادی بود که از کشف این عمل و پیگرد قانونی آن هراس داشتند. اما با توجه به عدم پیگرد قانونی این تقلب در ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، این تاثیر بازدارنده ممکن دوام نکند.^{۸۲} تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان همچنین نتواست جلو پر کردن صندوق های رای دهی را بگیرد. به طور مثال در ۲۰۱۸ در ولایت فاریاب، معلومات تایید مشخصات بایومتریک به نحوی از ۱۰۳ در صد رای دهندگان جمع آوری شده بود.^{۸۳}

روند عجولانه تدارکات وسایل بایومتریک سبب بروز مشکلات دیگر شد. حکومت افغانستان نخست می خواست وسایل بایومتریک را بدون حمایت فنی آن خریداری کند. اداره ملی احصائیه و معلومات در عوض انتظار داشت که "منابع بشری لازم را به منظور فراهم کردن حمایت فنی، جمع آوری معلومات در روز انتخابات، و بسته بندی و تحلیل معلومات" به گونه مستقیم استخدام کند.^{۸۴} از همان ابتدا معلوم بود که این رویکرد موفق نخواهد بود. سمارتماتیک، یکی از شرکت های که در مزایده شرکت کرده بود، طی ارسال مکتوبی به کمیسیون مستقل انتخابات گفت که نظر به دلایل ذیل مزایده را ترک می کند: "ساختار مزایده تطبیق این پروژه را در معرض خطر بلند ناکامی قرار می داد چون مزایده شامل [دریافت] خدمات اساسی تطبیق نبود و صرف شامل خریداری سخت افزار های آماده بود."^{۸۵}

اداره ملی احصائیه و معلومات سر انجام با شرکت درمالوگ که تجربه اندک در حمایت از انتخابات داشت، قرارداد بست. درمالوگ بیشتر در توزیع کارت هویت و پاسپورت در کشور های جنوب شرق آسیا تجربه داشت.^{۸۶} هر چند اداره ملی احصائیه و معلومات سر انجام خدمات محدود آموزش و حمایت فنی نیز خریداری کرد، اما کارشناسان فنی شرکت درمالوگ در روز انتخابات سال ۲۰۱۸ در کابل حضور نداشتند و از یک دفتر در ارمنستان قابل دسترس بودند.^{۸۷} از آنجاییکه زمان کافی برای عیار ساختن نرم افزار بر اساس وضعیت افغانستان وجود نداشت، یک شخص می توانست ثبت تاریخ و زمان را در وسیله

بایومتریک جعل کند و آرا را قبل و بعد از روز انتخابات بیافزاید.^{۸۸۸} البته ممکن این اشتباه به شکل تصادفی اتفاق افتاده باشد که این خود پیدا کردن همچو آرا، برای باطل ساختن، را دشوار ساخت.^{۸۸۹}

در سال ۲۰۱۸، معلومات رای دهندگان توسط کارمندان انتخاباتی در روز انتخابات در وسایل بایومتریک ثبت شد؛ در سال ۲۰۱۹، فهرست رای دهندگان بر اساس مراکز رای دهی از قبل در وسایل بایومتریک ثبت شده بود. کمیسیون مستقل انتخابات نخست تصمیم گرفت که به هر رای دهنده که نام اش در وسیله بایومتریک ثبت نباشد، اجازه رای دادن داده نشود. بر نقل از شبکه تحلیلگران افغانستان، پس از آنکه موارد زیادی برملا شد که در آن رای دهنده به گونه درست ثبت نام کرده بود اما نام خود را در وسیله بایومتریک پیدا نمی کرد، به رای دهندگان که برچسب ثبت نام در تذکره شان داشتند، به شرط ثبت نام در روند تایید مشخصات بایومتریک اجازه رای داده شد.^{۸۹۰} در دستور رسمی کمیسیون مستقل انتخابات آمده بود که به این کار تنها در صورتی اجازه داده شود که اگر مشخصات رای دهنده درج ماشین بایومتریک شود و ماشین پیام بدهد که "نام فرد حذف شده است"، و سپس کشف می شد که حذف نام رای دهنده موجه نبوده است. سیگار توانست دریابد که این طرز العمل تا چه اندازه رعایت شده بود.^{۸۹۱}

بنیاد انتخابات شفاف افغانستان گزارش داد که در ۹۳ در صد محلات رای دهی که این نهاد در ۲۰۱۹ آن را نظارت کرد، رای دهندگان با این مشکل روبرو شده بودند.^{۸۹۲} برای اینکه به رای دهندگان که نام شان در فهرست موجود نبود اجازه رای دهی داده می شد، دفتر مرکزی کمیسیون باید یک رمز یک بار مصرف را برای وسیله بایومتریک صادر می کرد تا کارمند انتخاباتی می توانست به رای دهنده اجازه رای دادن می داد.^{۸۹۳} بر اساس اظهارات یک مشاور ارشد انتخاباتی، این کار زمینه را برای پر کردن صندوق های رای دهی مساعد ساخت.^{۸۹۴} کارمندان انتخاباتی دریافتند که این رمزها سلسله وار بودند.^{۸۹۵} بناً آنان نیازی به درخواست رمز از دفتر مرکزی کمیسیون نداشتند و می توانستند رمز بعدی را برای هر مقصد دیگر استفاده کنند.^{۸۹۶}

افراد متقلب که با تذکره های جعلی ثبت نام کرده بودند، حتی بدون همدستی کارمندان انتخاباتی می توانستند بدون مواجه شدن با محدودیت های بیشتر در روز انتخابات چندین بار رای بدهند. هدف کمیسیون مستقل انتخابات این بود که وسایل بایومتریک بتواند نشان انگشت تکراری را در عین زمان شناسایی و رد کند. اما کمیسیون مستقل انتخابات و نمایندگان شرکت در مالوگ تنها یک ماه پیش از روز انتخابات ۲۰۱۹ در جریان یک جلسه با سایر جوانب ذیدخل انتخابات اذعان کردند که در قرارداد کمیسیون با شرکت در مالوگ این مورد شامل نبود. در انتخابات ۲۰۱۹ نیز مانند انتخابات ۲۰۱۸، نشان انگشت تکراری تنها در صورتی قابل کشف بود که از یک نشان انگشت بیشتر از یکبار رای داده شده بود. روی همین دلیل، به نظر می رسد که کارمندان انتخاباتی مانند ۲۰۱۸ در ۲۰۱۹ نیز می توانستند به یک فرد اجازه بدهند که با استفاده از نشان پنج انگشت اش و نام رای دهندگان که رای نداده بودند، تا پنج بار رای بدهد.^{۸۹۷} همچنین از آنجاییکه وسایل بایومتریک با هم وصل نبودند، باطل ساختن آرای که در آن نشان انگشت تکراری در وسایل مختلف بایومتریک به کار رفته بود، تا جمع آوری معلومات تمام وسایل به تعویق افتاد.^{۸۹۸}

این چالش های مختلف تاثیر قابل ملاحظه ای بر نتایج انتخابات گذاشت. کمیسیون مستقل انتخابات فناوری را به یک شیوه پیچیده تر نسبت به ۲۰۱۸ تطبیق کرد و این کار سبب شد تا آرای تکراری به زودی شناسایی و حذف شود، اما این فناوری سایر آرای جنجال برانگیز را نیز بر اساس معلومات تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان شناسایی کرد.^{۸۹۹} بر اساس اظهارات علی عادل از شبکه تحلیلگران افغانستان، این آرای جنجال برانگیز به ۳۰۰ هزار یا ۱۶ در صد مجموع آرا می رسید.^{۹۰۰} از میان این ۳۰۰ هزار رای حدود ۱۰۰ هزار آن به نظر می رسد که خارج از زمان تعیین شده رای دهی به صندوق ریخته شده باشد، و بر بنیاد تعبیر سختگیرانه طرز العمل خود کمیسیون مستقل انتخابات باید باطل می شد.^{۹۰۱} با این همه، شبکه تحلیلگران افغانستان می گوید که کمیسیون مستقل انتخابات در نومبر ۲۰۱۹ آرا را به تفتیش و بازشماری فرستاد و در فبروری ۲۰۲۰ کمیسیون تمام این آرای مورد مناقشه را با اعتبار اعلام کرد. توماس روتیگ، یکی از بنیانگذاران شبکه تحلیلگران افغانستان گفت: "وقتی

یک کارمند کمیسیون مستقل انتخابات نشان انگشت یک رای دهنده را در مقابل ناظران انتخاباتی در جریان انتخابات پارلمانی می گیرد، ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸. (عکس از کمیسیون مستقل انتخابات)

زمان تصمیم گیری فرا رسید تا معلوم شود که چه کسی برنده و چه کسی بازنده [انتخابات] است، طرز العمل ها شروع به فرو ریختن کرد" (برای جزییات بیشتر در مورد روند حل منازعات انتخابات ۲۰۱۹، به فصل ششم مراجعه کنید).^{۹۰۲}

یک مقام ارشد حکومت ادعا کرد که حکومت افغانستان قبل از انتخابات ۲۰۱۹ حل کردن مشکل تغییر دادن تاریخ در وسیله بایومتریک را رد کرد. او افزود که این تصمیم حکومت "پرسش های زیادی را مطرح می کند،" و دلالت بر این می کند که ممکن این مشکل عمداً حل نشد.^{۹۰۳} شرکت در مالوگ در ۲۰۱۹ گزارش داد که تلاش کارمندان انتخاباتی مبنی بر درج مشخصات تقلبی بایومتریک را در وسایل بایومتریک قبل از آغاز رای گیری، کشف کرد.^{۹۰۴}

اما کشف این تلاش ها ممکن بیهوده بوده باشد: زمانیکه در ۲۰۱۹ واضح شد که هزاران مورد تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان خارج از اوقات رای دهی در وسایل بایومتریک ثبت شده بود، کمیسیون مستقل انتخابات برای اطمینان دادن منتقدین گفت که ثبت این موارد نشان می دهد که کارمندان تاریخ نادرست را در وسایل ثبت کرده بودند و به گفته کمیسیون این مشکل خلاف ورزی بود، نه تقلب.^{۹۰۵} اما مشکل اصلی این بود که کارمندان انتخاباتی هنوز هم می توانستند تاریخ و زمان ثبت آرا را در وسایل بایومتریک تغییر بدهند. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در این مورد به سیگار گفت که کمیسیون مستقل انتخابات دفتر ثبت و اوراق نتایج محلات رای دهی را بررسی کرد تا ادعای خلاف ورزی را تایید کند. هدف این بود که اشتباهات تصادفی که در اثر اشتباه کارمند به میان آمده بود، از موارد تقلبی جدا ساخته شود تا از باطل ساختن تعداد زیاد آرای مشروع به خاطر اشتباه کارمندان انتخاباتی جلوگیری شود. در تبصره به سیگار، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی افزود که ناظران غیر حزبی و نمایندگان کاندیدان در بسیاری موارد اوراق نتایج را امضا کردند.^{۹۰۶} سیگار نتوانست مستقلانه این تلاش ها را ارزیابی کند.

کالن کوکمن از انستیتوت صلح ایالات متحده پس از یک ارزیابی دقیق آمار دریافت که حتی اگر تمام آرای که خارج از اوقات رای دهی ثبت شده بود، باطل اعلام می شد، این تصمیم در نفس خود نمی توانست انتخابات را به دور دوم بکشانند.^{۹۰۷}

اما ارزیابی کوکمن دریافت که حدود ۱۵ هزار رای بین نتایج مقدماتی و نتایج نهایی بر مجموع آرا افزوده شد - آنچه از لحاظ تیوری ناممکن است چون یگانه تغییر بین نتایج مقدماتی و نهایی باید تنها ابطال آرا باشد.^{۹۸} این آرا می توانست با از میان برداشتن اکثریت بسیار کم آرای رئیس جمهور غنی که بین ۱۲ هزار و ۲۰ هزار رای تخمین شده بود، انتخابات را به دور دوم بکشاند.^{۹۹}

رای دهی الکترونیکی

تا سال ۲۰۱۳، تنها چهار کشور جهان از رای دهی الکترونیکی در سراسر حوزه های انتخاباتی استفاده کرده بود: آیرلند، هالند، استرالیا و آلمان.^{۱۰۰} از جمله ۱۴ کشور دیگر که رای دهی الکترونیکی را آزمایش کرد، برخی کشور ها دوباره به استفاده از برگه رای دهی کاغذی روی آوردند چون به این نتیجه رسیدند که رای دادن الکترونیک کدام مشکل مشخص را حل نمی کند و بنا بر ارزش استفاده را ندارد.^{۱۰۱} تطبیق رای دهی الکترونیکی به سطح ملی در سایر کشور ها روندی بوده که اکثر آده ها سال را در بر گرفته است.^{۱۰۲}

در افغانستان استدلال بر این است که استفاده از سیستم رای دهی الکترونیکی می تواند میزان تقلب در انتخابات را کاهش دهد. اما یک ارزیابی داخلی توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در سال ۲۰۱۶ دریافت که "ادعای گسترده کنترل تقلب با استفاده از [سیستم رای دهی الکترونیکی] وجود ندارد."^{۱۰۳} رای دهی الکترونیکی همچنین یک روند پر هزینه است. یک مطالعه کمیسیون مستقل انتخابات نشان داد که خریداری ماشین های رای دهی الکترونیکی حدود ۸۸ میلیون تا ۱۰۰ میلیون دالر هزینه دارد و به این ترتیب پر هزینه ترین چهار فناوری پیشنهادی می باشد.^{۱۰۴} علاوه بر این، این مطالعه دریافت که حتی با به کار گیری رای دهی الکترونیکی و طی مراحل الکترونیکی نتایج، احتمال نیاز برای بازشماری بخشی از برگه های رای دهی با دست وجود دارد تا تثبیت شود که سیستم الکترونیکی هک نشده است.^{۱۰۵} این کار دوباره فرصت پر کردن صندوق های آرا و آوردن تغییرات در جمع بندی آرا را هنگام بازشماری مساعد می سازد.

"بین پر کردن صندوق رای دهی با ۱۰۰ برگه رای دهی و فشار دادن دکمه ماشین رای دهی الکترونیکی برای ۱۰۰ بار هیچ تفاوتی وجود ندارد."

— کارشناس بین المللی انتخابات

بر اساس همین دلایل، از میان چهار فناوری انتخابات که تطبیق آن در افغانستان پیشنهاد شد، رای دهی الکترونیکی کمترین کاربرد را دارد. استفاده از رای دهی الکترونیکی با توجه به هزینه، محدودیت های ظرفیتی، چالش های اتصال مخابراتی و توانایی عواملان تقلب در تغییر دادن شیوه های شان، ارزش اندک دارد. با وجود اعمال فشار از سوی رئیس جمهور غنی و نمایندگان نهاد های کمک کننده که می خواستند این خواست رئیس جمهور را برآورده کنند، مطالعه کمیسیون مستقل انتخابات، در مخالفت به استفاده از رای دهی الکترونیکی استدلال کرد.^{۱۰۶} یک کارشناس بین المللی انتخابات که در جریان این مشورت ها در ۲۰۱۷ در افغانستان کار کرده بود، به سیگار گفت اگر رای دهی الکترونیکی تطبیق می شد، او از سمت اش استعفا می داد. او این دلیل را رد کرد که گویا رای دهی الکترونیکی جلو پر کردن صندوق های رای دهی را می گیرد. او گفت که "بین پر کردن صندوق رای دهی با ۱۰۰ برگه رای دهی و فشار دادن دکمه ماشین رای دهی الکترونیکی برای ۱۰۰ بار هیچ تفاوتی وجود ندارد."^{۱۰۷} رای دهی الکترونیکی همچنین نمی تواند جلو یک زورمند محلی را در یک قریه دور افتاده از مجبور ساختن باشندگان آن یا رشوه دادن به آنان به خاطر رای دادن به یک کاندید مشخص بگیرد - آنچه بزرگترین چالش برای سلامت انتخابات در دوره های قبلی بوده است.^{۱۰۸} از همه مهمتر، استفاده از رای دهی الکترونیکی نمی توانست جلو تقلب

کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات آرای انتخابات ریاست جمهوری را جمع بندی می کنند، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۹. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

را در جریان روند بازشماری آرای بگیرد، که در جریان انتخابات ۲۰۱۸ یک مشکل بود. این فناوری همچنین نمی توانست از جنجال های جلوگیری کند که در پی تصامیم حل منازعات انتخاباتی پس از انتخابات ۲۰۱۹ به میان آمد و در نتیجه اشرف غنی و عبدالله عبدالله هر کدام خود را برنده انتخابات خواندند و دو حکومت موازی را اعلام کردند.^{۹۱۹}

ارایه پیشنهادات برای تطبیق فناوری رای دهی الکترونیکی هنوز هم ادامه دارد. زمری قلمیار، رئیس پیشین عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات یک ورق معلوماتی را نشر کرده که در آن خواستار جمع بندی آرا به شکل الکترونیکی و با استفاده از ماشین های خوانش علامت گذاری ها شده است. این ماشین ها به شکل اتوماتیک رای یک فرد را با عکس گرفتن از برگه رای دهی وی شامل جدول نتایج می کند، درست مانند فناوری که در پاسخنامه های امتحان ورودی به کالج ها در ایالات متحده (SAT) استفاده می شود.^{۹۲۰}

طی مراحل الکترونیکی نتایج

پس از آنکه آرا در مراکز رای دهی شمارش می شود، اوراق نتایج به خاطر جمع بندی باید به کابل انتقال داده شود. مسیر های ناهموار، ناامنی و سایر چالش ها می تواند سبب ایجاد تاخیر در انتقال اوراق نتایج در هر انتخابات شود. در انتخابات های گذشته، انتقال این مواد به کابل دو هفته را در برگرفت.^{۹۲۱} علاوه بر این، آوردن تغییرات تقلبی در نتایج در فاصله بین شمارش آرا در محلات رای دهی و اعلام نتایج ابتدایی توسط کمیسیون مستقل انتخابات در کابل، حداقل از سال ۲۰۰۵ به این سو یک مشکل بوده است.^{۹۲۲} برنامه انکشافی سازمان ملل متحد طی مراحل نتایج انتخابات را "یکی از مناقشه برانگیزترین عناصر روند انتخاباتی" در ۲۰۱۴ و ۲۰۱۸ خواند.^{۹۲۳} یک **جدول بندی موازی آرا** که در جریان انتخابات ۲۰۱۰ انجام شد، دریافت که نتایج ۷۸ درصد مراکز رای دهی که بررسی شده بود، با اعمال تقلب تغییر داده شده بود. این تغییرات پس از شمارش آرا در محلات رای دهی و پیش از یکجا سازی جمع بندی آرای آورده شده بود.^{۹۲۴}

در **جدول بندی موازی آرا** یک نهاد مستقل چون یک گروه داخلی نظارت از انتخابات دخیل می باشد، که نتایج را از محلات رای دهی که به طور تصادفی نمونه برداری شده، ثبت می کند. سپس، از این معلومات برای تخمین زدن نتایج به سطح ملی استفاده می شود، به همان روش که از یک نظر سنجی برای تخمین زدن میزان محبوبیت یک سیاستمدار استفاده می شود.

آکسفورد انلیتیکا، "خدمات اخبار روزانه: نظارت از انتخابات افریقا به تمرکز داخلی نیاز خواهد داشت،" ۱۸ اپریل ۲۰۱۷.

انتقال الکترونیکی نتایج در افغانستان برای نخستین بار در ۲۰۱۹ آزمایش شد. از لحاظ تیوری، زمانیکه روند رای دهی تکمیل می شد، کارمند انتخاباتی با استفاده از وسایل بایومتریک خود باید یک عکس ورق نتایج را می گرفت. این عکس باید به محض وصل شدن وسیله بایومتریک با اینترنت در مرکز رای دهی به دفتر مرکز کمیسیون مستقل انتخابات در کابل فرستاده می شد. اگر در مرکز رای دهی سهولت اینترنت وجود نمی داشت، زمانیکه وسیله بایومتریک به دفتر ولایتی کمیسیون می رسید، عکس باید به دفتر مرکزی کمیسیون در کابل ارسال می شد. اما ادعای کمیسیون مستقل انتخابات مبنی بر اینکه ۹۰ درصد مراکز رای دهی از طریق اینترنت با دفتر مرکزی کابل وصل بود و این مراکز بلافاصله نتایج را به کابل ارسال می کنند، غیر واقعی ثابت شد.^{۹۲۵} حداقل ۲۴ درصد مراکز رای دهی به اینترنت هیچ دسترسی نداشت. حملات بالای زیرساخت های مخابراتی افغانستان در آستانه برگزاری انتخابات، پوشش مخابراتی ۱۴ ولایت را از ۳۴ ولایت بیشتر کاهش داد.^{۹۲۶} تنها ۲۵ تا ۳۰ درصد وسایل بایومتریک نتایج را در روز انتخابات به کابل انتقال داد.^{۹۲۷}

قبل از آنکه فناوری طی مراحل الکترونیکی نتایج در ۲۰۱۹ آزمایش شود، طرفداران آن می گفتند که این فناوری سبب تسریع روند انتقال اوراق و کاهش فرصت تغییر آوردن در نتایج در جریان روند انتقال می شود.^{۹۲۸} اما کمیسیون مستقل انتخابات یک بار دیگر مجبور شد تا برای مواصلت وسایل ثبت مشخصات بایومتریک به کابل در سال ۲۰۱۹، هفته ها انتظار بکشد و حتی پس از مواصلت این وسایل نیز مشکلات بروز کرد. بسیاری از وسایل بایومتریک به طور بیسیم با کامپیوتر مرکزی (سرور) در داخل دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات وصل نشد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که مشکلات نرم افزاری سبب این کار شد.^{۹۲۹} سرانجام، کمیسیون مستقل انتخابات مجبور شد که به خاطر انتقال معلومات، کارت حافظه وسایل بایومتریک را به کامپیوتر های این کمیسیون وصل کند.^{۹۳۰} با توجه به تطبیق عجولانه این فناوری که مجال آزمایش آن را در ساحه نداد، مشکلات ناشی از انتقال الکترونیکی نتایج تعجب آور نبود. تطبیق عجولانه این فناوری همچنین سبب شد تا کمیسیون مستقل انتخابات نتواند این را آزمایش کند که آیا با وصل ساختن همزمان چندین وسیله بایومتریک با کامپیوتر مرکزی (سرور) مشکلی بروز می کند یا خیر.^{۹۳۱}

تصمیم کمیسیون مستقل انتخابات مبنی بر اینکه رای دهندگانی که ثبت نام کرده بودند، اما نام شان در فهرست رای دهندگان وسیله بایومتریک نبود، اجازه رای دادن دریافت کردند، سبب ایجاد یک چالش پس از انتخابات ۲۰۱۹ شد. کمیسیون مستقل انتخابات مجبور بود تا سه منبع مختلف شمارش آرا را دسته بندی کند: اوراق چاپی نتایج از هر محل رای دهی، عکس اوراق نتایج که توسط وسایل بایومتریک گرفته شده بود، و معلومات بایومتریک که تعداد آرا را در هر محل رای دهی تایید می کرد.^{۹۳۲} پیشینه انتخاباتی افغانستان بیان می دارد که هر گونه ابهام در مورد اینکه کدام آرا شمارش شود، فرصت را برای دستکاری در روند شمارش مساعد می کند.^{۹۳۳} علاوه بر این، صرفه جویی از وقت که در اثر انتقال نتایج ابتدایی از طریق بیسیم به وجود آمد، در نتیجه تاخیری که در اثر بروز مشکلات در اخذ معلومات از وسایل بایومتریک و جنجال ها در مورد اینکه کدام آرا شمرده شود، از بین رفت. انتقال الکترونیکی نتایج همچنین نتوانست به کمیسیون های انتخاباتی زمینه جلوگیری از بازشماری آرا را مساعد کند. در انتخابات ۲۰۱۹، تمام صندوق های رای دهی که بین اوراق چاپی نتایج آن و وسایل بایومتریک، پنج رای یا بیشتر از آن تفاوت وجود داشت، در سطح ولایت ها بازشماری شد.^{۹۳۴}

تذکره الکترونیکی

برای حل بسیاری از چالش های موجود در فهرست رای دهندگان در افغانستان، ممکن در دراز مدت نیاز به یک تذکره وصل شده با یک بانک معلوماتی (دیتابیس) دیجیتال باشد که در آن معلومات بایومتریک هر دارنده تذکره درج باشد.^{۹۳۵} توزیع کارت هویت کامپیوتری در اسرع وقت یکی از اصلی ترین مواردی بود که غنی و عبدالله در توافقنامه ایجاد حکومت وحدت ملی در سال ۲۰۱۴ به آن متعهد شدند.^{۹۳۶} این کارت ملی هویت به نام تذکره الکترونیکی یاد می شود. پروژه توزیع تذکره الکترونیکی در نظر دارد تا انبوهی از معلومات بایومتریک را جمع آوری کند: نشان ده انگشت، عکس دو چشم (عنبیه)

و عکس چهره. همه این معلومات در هر تذکره الکترونیکی و یک بانک معلوماتی مرکزی نگهداری می شود (به شکل ۱۶ مراجعه کنید).^{۹۳۷} در سطح جهان، کمتر از نیمی از کشورهایی که معلومات بایومتریک را به حیث بخشی از ثبت احوال نفوس جمع آوری می کند، به معلومات فراتر از نشان انگشت نیاز دارد.^{۹۳۸} توزیع تذکره الکترونیکی یک اصلاحات انتخاباتی نبوده بلکه یک اصلاحات حکومتی با پیامد های دراز مدت برای انتخابات می باشد، به ویژه که اکنون به خاطر ثبت نام برای رای دادن، به تذکره کاغذی یا تذکره الکترونیکی نیاز است.^{۹۳۹}

در حال حاضر چندین نوع مختلف تذکره در افغانستان در دوران است که جستجو در بانک معلوماتی موجود را دشوار می سازد. علاوه بر این، تذکره بر کاغذ سفید چاپ می شود که به سرعت خراب شده و جعل آن را آسان ساخته است.^{۹۴۰} اما، مزایای نسبی تذکره الکترونیکی برای انتخابات قابل توجه است. زمانیکه با فهرست بایومتریک رای دهندگان که در هر انتخابات از صفر جمع آوری می شود، مقایسه گردد، تذکره الکترونیکی ویژه گی های قویتر محافظتی برای تثبیت هویت دارد. توزیع تذکره الکترونیکی به تدریج و توسط کارمندان دائمی بهتر آموزش دیده انجام می شود، نه کارمندان موقت انتخاباتی؛ یک بانک معلوماتی تذکره الکترونیکی که به شکل مداوم تجدید شود، هزینه کمتر خواهد داشت و معلومات با کیفیت بلند تر را در دسترس قرار خواهد داد.^{۹۴۱} علاوه بر این، تذکره الکترونیکی در بهبود تخمین زدن جمعیت به حکومت کمک خواهد کرد، که می تواند در تعیین حوزه های انتخاباتی پایین تر از سطح ولایت کمک کند.^{۹۴۲} تذکره الکترونیکی همچنین تهدید های ناشی از ثبت نام برای رای دادن را نیز کاهش می دهد چون بر عکس کارت های موجود رای دهی، پیدا کردن اینکه دارنده تذکره الکترونیکی برای رای دادن ثبت نام کرده است یا خیر، توسط شورشیان ناممکن خواهد بود. تذکره الکترونیکی همچنین تمام مزایای یک دفتر ملی ثبت احوال نفوس را خواهد داشت: بر عکس کارت رای دهی، تذکره الکترونیکی ممکن عرضه خدمات دولتی را بهبود ببخشد.^{۹۴۳} با این همه، همانگونه که هفت سال اخیر تلاش برای توزیع تذکره الکترونیکی نشان داد، این پروژه پیچیده است. حتی اگر نهاد های کمک کننده و حکومت بتواند موانع موجود را پشت سر بگذارند، تطبیق موفقانه این پروژه یک کار دراز مدت است.

پیچیدگی ها و جنجال ها پیرامون تذکره

پروژه تذکره الکترونیکی از سال ۲۰۰۷ به این سو بار ها راه اندازی و متوقف شده است، زیرا روند کار پیچیده بوده و نیاز به اتمام مراحل بحث برانگیز دارد.^{۹۴۴} درگیری بین بخش های مختلف دولت بر سر مالکیت و همچنین خطر فساد در اجرای آن وجود داشته است.^{۹۴۵}

در مرحله آزمایشی کنونی که در ۲۰۱۸ آغاز شد، صد ها هزار تذکره الکترونیکی توزیع شده است.^{۹۴۶} اما توزیع تذکره الکترونیکی یک پروژه حد اقل با یک دهه پیشینه است. وزارت امور داخله افغانستان تخمین زده است که ۷۰ درصد توزیع [تذکره الکترونیکی] می تواند طی سه سال تکمیل شود،^{۹۴۷} در حالی که "برای ۳۰ درصد باقیمانده جمعیت که عمدتاً در مناطق دور افتاده یا ناامن زندگی می کنند، ممکن است سه تا شش سال دیگر طول بکشد."^{۹۴۸} معین توزیع تذکره الکترونیکی افغانستان به سیگار گفت که اگر به حدود ۸۰ درصد از ۴۲۰ نمایندگان اداره ثبت احوال نفوس افغانستان تجهیزات و کارمندان لازم فراهم شود، می توان در طی سه تا چهار سال به ۱۵ تا ۲۰ میلیون افغان تذکره الکترونیکی صادر کرد.^{۹۴۸}

با وجود این، در کشوری که امنیت آن رو به وخامت است و فقط حدود ۳۸ درصد از زنان تذکره کاغذی دارند، توزیع تذکره الکترونیکی چالش برانگیز خواهد بود.^{۹۴۹} پوشش محدود مخابراتی نیز مانع تلاش ها برای ایجاد مراکز ثبت نام خواهد شد. حکومت افغانستان گفته که بدون داشتن فایبر نوری، توزیع تذکره الکترونیکی پر هزینه و امنیت معلومات جمع آوری شده پرسش برانگیز خواهد بود.^{۹۵۰} علاوه بر این، بر اساس گزارش ها، حتی پس از تکمیل شدن فورمه درخواستی، ثبت نام یک

شخص یک ساعت زمان را در بر می گیرد.^{۹۵۱} علاقه به توزیع تذکره الکترونیکی مانند سایر انواع اصلاحات انتخاباتی، در ماه های قبل از برگزاری یک انتخابات به اوج می رسد و پس از آن کم رنگ می شود.^{۹۵۲}

تلاش مناسب برای توزیع تذکره الکترونیکی نخست بستگی به بهتر ساختن شماری از سیستم های مرتبط به آن دارد. به طور مثال، سیستم ثبت تولدات و وفیات افغانستان غیر قابل اعتماد است.^{۹۵۳} یک مطالعه امکان سنجی که در سال ۲۰۱۵ توسط حکومت افغانستان انجام شد، تخمین زد که تطبیق درست توزیع تذکره الکترونیکی حدود ۲۲۲ میلیون دالر هزینه خواهد داشت.^{۹۵۴} تا زمانیکه نهاد های کمک کننده مطمئن نشوند که پول آنان در صورت از بین رفتن پروژه توزیع تذکره الکترونیکی به هدر نمی رود، احتمال ندارد که آنان هزینه این پروژه را بپردازند.^{۹۵۵} همانند تلاش های قبلی برای آغاز توزیع تذکره الکترونیکی، بعید به نظر می رسد که این پروژه با بودجه محدودی که حکومت افغانستان قادر به تامین آن است، پیشرفت زیاد داشته باشد.^{۹۵۶}

یکی از جنجال های که مانع پیشرفت روند توزیع تذکره الکترونیکی می شود، این است که ملیت چگونه در این تذکره ذکر شود (به شکل ۱۶ مراجعه کنید). جوانب ذیدخل در مورد ذکر واژه "افغان" به روی تذکره الکترونیکی اختلاف نظر دارند چون برخی این واژه را معادل "پشتون" تلقی می کنند.^{۹۵۷} برخی جوانب دیگر ذیدخل هراس دارند که ذکر هویت قومی در تذکره می تواند با برملا ساختن تفاوت بین برداشت عمومی و شمار واقعی جمعیت یک قوم، توازن قدرت قومی - سیاسی را در افغانستان تغییر بدهد. این می تواند به نوبه خود، تعداد کرسی های پارلمانی و شورای ولایتی را که یک قوم انتظار برنده شدن در آن را دارد، تغییر بدهد. بنابر این، اتخاذ تصمیم در مورد استخدام کارمندان در پروژه تذکره الکترونیکی به دلیل انگیزه های بالقوه برای دستکاری در این پروژه به خاطر اهداف سیاسی، و به دلیل اینکه حتی یک تلاش مبتنی بر حسن نیت برای تطبیق آن می تواند پیامد هایی را در قبال داشته باشد، حساسیت بر انگیز است.^{۹۵۸}

جوانب ذیدخل در مورد ذکر واژه "افغان" به روی تذکره الکترونیکی اختلاف نظر دارند چون برخی این واژه را معادل "پشتون" تلقی می کنند.

تا سال ۲۰۱۵ پروژه اصلی توزیع تذکره الکترونیکی با بن بست مواجه شد، و عدم پیشرفت در تطبیق آن ایالات متحده را واداشت تا از حمایت خود از این پروژه دست بکشد.^{۹۵۹} به گفته یک مقام غربی، سال بعد اتحادیه اروپا، یگانه نهاد کمک کننده این پروژه، نیز به دلیل اینکه ذکر قومیت در تذکره الکترونیکی "خلاف وحدت ملی می باشد" به حمایت خود از این پروژه پایان داد.^{۹۶۰}

رئیس جمهور غنی برنامه توزیع تذکره الکترونیکی را در فبروری سال ۲۰۱۸ با ذکر واژه "افغان" به حیث ملیت و "اسلام" به حیث دین در این تذکره، دوباره آغاز کرد - در حالیکه در چارچوب قانونی اصلی توزیع تذکره الکترونیکی، ذکر این دو واژه شامل نبود. آغاز دوباره توزیع تذکره الکترونیکی از طریق یک روند حقوقی جنجال برانگیز و با وجود مخالفت های عبدالله عبدالله، رئیس اجراییه پیشین و شماری از سیاستمداران افغان به پیش رفت.^{۹۶۱} آغاز مجدد توزیع تذکره های الکترونیکی موج از اعتراضات مخالفان درج واژه "افغان" را به حیث ملیت تمام دارندگان این تذکره، در چندین ولایت دامن زد.^{۹۶۲}

در نتیجه یک توافق ظاهری، درج قومیت در تذکره الکترونیکی نیز شامل شد که منجر به بروز مشکلات گردید.^{۹۶۳} در حالیکه مرحله آزمایشی توزیع تذکره الکترونیکی ادامه دارد، بدون دست یافتن به یک اجماع در مورد حل جنجال هویت قومی، بعید به نظر می رسد که کدام نهاد کمک کننده حاضر به تمویل این پروژه شود.

شکل ۱۶

نمونه تذکره الکترونیکی

منبع: ویس پایاب، مقام ارشد اداره ثبت احوال نفوس

ادغام بالقوه با انتخابات

به سبب چالش های سیاسی و بودجوی در توزیع تذکره الکترونیکی، نهاد های کمک کننده و حکومت افغانستان به دنبال آوردن سایر اصلاحاتی در روند ثبت هویت افراد اند که به انتخابات مثمر واقع شوند. ایجاد فهرست رای دهندگان بر اساس مراکز رای دهی و حمایت از ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بیومتریک هر دو تلاش های بودند تا از برخی مزایای تذکره الکترونیکی بدون مشکلات سیاسی و بودجوی آن استفاده شود. همانطور که یک مقام ارشد سفارت ایالات متحده در کابل گفت، "ما می توانیم به بحث [در مورد تذکره الکترونیکی] ادامه بدهیم" اما "این کار انجام شده نمی تواند مگر اینکه افغان ها در مورد درج نوع معلومات در تذکره الکترونیکی به توافق برسند." او در عین حال گفت که ما به "گزینه های اضافی نیاز داریم... ما نباید فقط منتظر بمانیم."^{۹۶۴}

بنا بر این، اداره ملی احصائیه و معلومات با استفاده از بودجه ملی در حال دیجیتال سازی بیش از ۲۱ میلیون تذکره کاغذی است تا یک بانک معلوماتی حاوی معلومات شخصی و قابل جستجو را برای همه تذکره های که از سال ۱۹۷۳ به بعد توزیع شده، ایجاد کند. تا زمانیکه توزیع تذکره الکترونیکی از مرحله آزمایشی بیرون و به گونه کامل تمویل شود، حکومت افغانستان تلاش می کند تا اعتبار فهرست رای دهندگان را از طریق وصل کردن آن با یک نوع بانک معلوماتی تذکره، حفظ کند. به این ترتیب، تلاش ها به خاطر ثبت نام با تذکره های جعلی کشف می شود و موارد جعلی از فهرست رای دهندگان حذف می شود. اما بر اساس اظهارات یک همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، تلاش ها برای تایید صحت معلومات این دو بانک معلوماتی، بسیار محدود بوده و توجه نهاد های کمک کننده به آن لازم است (به صفحه ۶۷ مراجعه کنید).^{۹۶۵}

سرمایه گذاری بیشتر روی فناوری های پیشرفته انتخابات، بدون هماهنگی با پروژه نوپای توزیع تذکره الکترونیکی، شاید بی فایده باشد. توزیع تذکره الکترونیکی احتمالاً یک پروژه دراز مدت است. روند بهتر ساختن ثبت احوال نفوس در پاکستان به خاطر ادغام آن با سوابق ثبت نام رای دهندگان ۲۰ سال طول کشید.^{۹۶۶}

فصل هشتم نظارت از انتخابات

عکس از یوناما

در سراسر جهان، ناظران به عنوان مشاهدین بی طرف بر پروسه انتخابات نظارت می کنند و به دنبال افزایش اعتماد رای دهندگان با جلوگیری از تقلب اند.^{۹۶۷} در افغانستان، ناظران داخلی به چند دلیل نقش مهمی دارند. نخست، هر دو کمیسیون انتخابات افغانستان با دستکاری سیاسی و تقلب توسط کمیشنرها و کارمندان آنها، در معرض خطر قرار گرفته اند. در نتیجه، ناظران در افغانستان علاوه بر بازدارندگی و افشای تقلب انجام شده توسط کمپاین های سیاسی و سایر بازیگران بیرونی، باید با ادعاهای قابل توجهی از تقلب انجام شده توسط کمیسیون های انتخاباتی مجادله کنند.^{۹۶۸} دوم، ضعف احزاب سیاسی در افغانستان به این معنی است که اکثر کاندیدان بدون وابستگی به کدام حزب و بدون سیستم حمایت تشکیل شده، در انتخابات شرکت میکنند. تعداد زیادی از نمایندگان نامزدها، تعدادی زیادی چالش ها را نیز در مقایسه با نماینده هایی که از احزاب سیاسی قدرتمند ملی در دیگر کشورها نمایندگی میکنند، به همراه دارد. سوم، در انتخابات اخیر افغانستان این مسوولیت ها به طور کامل به عهده ناظران داخلی بوده است نه به عهده ناظران بین المللی. در حالی که تعداد ناظران بین المللی در مقایسه با همتایان داخلی شان همیشه اندک بوده است، ناامنی ها هم توانایی کار ناظران بین المللی را در افغانستان چنان محدود کرد که در انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ هیچ وجود نداشتند.

همانطور که در زیر توضیح داده شده است، نظارت انتخاباتی نوید دهندهی کمک به اطمینان از برگزاری انتخابات شفاف و معتبر در افغانستان است، اما این امر با انواع از مشکلات مرکب همراه بوده است. نخست، ناظران اغلب مرعوب شده، همدست شده، یا خود فاسد بوده اند. ناامنی ها اغلب مراکز رای دهی را برای ناظران غیرقابل دسترس می سازد و حتی در صورت حضور ناظران، کارگزاران قدرت با مشارکت در انتخابات اکثراً آنها را مجبور به جعل گزارش ها و نادیده گرفتن بی نظمی ها می کنند.

بعضی اوقات ناظران گزارش های نظارت کاذب را ارائه می دهند، چون ناظران یا خود برای فروش می باشند یا غیر قابل اعتماد می باشند.

دوم، حتی اگر نبود امنیت و امانتداری ناظر مسئله ای نباشد، مشکلات کیفیت کاری ناظر بسیار زیاد می باشد. مقامات انتخاباتی به ندرت اطلاعات مهم لازم برای کشف تقلب را از جمله اینکه کدام مکان های رای دهی در روز انتخابات باز خواهند بود، با ناظران شریک میسازند. بیشتر اوقات بودجه سازمانهای نظارتی و نمایندگان کاندیدها ناکافی بوده و به اسرع وقت اجرا نمیشود، که این کار منجر به آموزشدهی ضعیف می شود. در نتیجه، معیارهای اثبات در گزارش ناظران ناکافی است، و این امر اغلب گزارش های آنان را برای پروسه حل اختلافات انتخاباتی بی فایده می سازد.

انواع ناظران انتخابات

افرادی که وظیفه نظارت انتخابات، از مراکز رای دهی گرفته تا مرکز ملی شمارش آرا، را دارند به چهار دسته تقسیم میگردند و همه آنها به تاییدی از سوی کمیسیون مستقل انتخابات نیاز دارند.^{۹۶۹}

ناظران بین المللی عمدتاً توسط دولت‌های کمک کننده تامین می شوند و معمولاً متخصصین امور انتخابات یا کشور میزبان هستند.^{۹۷۰}

ناظران داخلی منابع مالی متنوعی دارند، اما بیشتر آنها در افغانستان با سازمان های جامعه مدنی در ارتباط اند که توسط دولت های کمک کننده غربی تمویل می شوند. از ناظران توقع می رود تا ناظر بی طرف روند انتخابات باشند.^{۹۷۱}

نمایندگان نامزدها از کاندیدها به عنوان مدافع و نماینده شان در محل، پول می گیرند. آنها روند انتخابات را با هدف خاص نظارت می کنند تا اطمینان حاصل کنند که به نامزدهای شان به طور غیرقانونی لطمه وارد نشود. فرض این است که چنین مدافعانی، همراه با دیگر ناظران بخاطر راه اندازی انتخابات آزاد و عادلانه کمک می کنند.^{۹۷۲}

نمایندگان احزاب سیاسی مانند نمایندگان کاندیدها اند اما از احزاب نمایندگی می کنند. تاریخچه بد افغانستان با احزاب سیاسی بدین معنی است که اکثر کاندیدان در انتخابات افغانستان به عنوان نامزد مستقل شرکت می کنند. در نتیجه، تعداد نماینده های نامزدها بیشتر از نمایندگان احزاب است.^{۹۷۳}

ناظران بین المللی

نقش اصلی ناظران بین المللی ارزیابی صحت و اعتبار انتخابات با تهیه بیانیه ها و گزارش های عمومی و ارائه گزارش خصوصی به نهادهای مدیریت انتخابات و دولت ها است.^{۹۷۴} از آنجا که تعداد آنها کمتر است و در مکان های کمتری نسبت به ناظران داخلی حضور میداشته باشند، گزارش آنها - در صورت موافقت با گزارش ناظران داخلی - میتواند به اعتبار گزارش های سازمان نظارت داخلی کمک کند. ناظران بین المللی همچنان با تجزیه و تحلیل موضوعاتی مانند مدیریت انتخابات، مشارکت زنان و تکنالوژی انتخابات، به این پروسه ارزش بیشتر میدهند.^{۹۷۵} ماموریت های نظارت بین المللی معمولاً معتبرتر از همتایان داخلی شان تلقی می شوند، زیرا تصور می شود آنان سهم و علاقه کمتر در نتیجه انتخابات دارند و کارکنان آنان دارای تجربیات عمیق و بیشتر اند.^{۹۷۶} تعداد، اندازه و دامنه جغرافیایی ماموریت های نظارت بین المللی، از انتخابات ۲۰۰۹ بدینسو بگونه پیوسته کاهش یافته است.^{۹۷۷} گزارش های آنها نسبت به همتایان داخلی شان در انتقاد از انتخابات افغانستان احتیاط بیشتری داشته است.^{۹۷۸}

کارکنان انتخابات و ناظران بین المللی هنگام کار در یک مرکز رای دهی در جریان انتخابات پارلمانی ۲۰۱۰، ۱۷ سپتمبر ۲۰۱۰. (عکس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی)

یک حمله به مهمان خانه سازمان ملل متحد متحد در کابل در سال ۲۰۰۹ نقطه برگشت در توانایی ناظران بین المللی برای رفتن به تمام کشور بود.^{۹۸۹} در آن سال، رئیس ماموریت تحت حمایت اتحادیه اروپا اعلام کرد که محدودیت های امنیتی تلاش های آنان "را تا حد زیادی بی اثر ساخته است."^{۹۹۰} در سال ۲۰۱۴، همزمان با کاهش نیروهای نظامی بین المللی و با راه اندازی شماری از حملات گسترده که منجر به مرگ یک ناظر بین المللی شد، دسترسی بیشتر کاهش یافت.^{۹۹۱} در پاسخ، اتحادیه اروپا اعزام ناظران بین المللی خود را در هنگام انتخابات فقط به سه ولایت محدود کرد و یک گروه نظارت بین المللی دیگر تیم خود را فقط به هفت نفر کاهش داد.^{۹۹۲} در نتیجه، معاون رئیس هیات معاونت سازمان ملل متحد متحد برای افغانستان گفت که مسوولیت نظارت بر انتخابات سال ۲۰۱۴ "کاملاً بر عهده ناظران داخلی"،^{۹۹۳} است.

ارزش ناظران بین المللی در بدست آوردن اعتبار آنچه سازمان های داخلی گزارش می دهند، نهفته است.

حتی با توجه به دلایل امنیتی مبتنی بر محدودیت دسترسی ناظران بین المللی، آنها می توانند در جاهای مانند مقر کمیسیون مستقل انتخابات، جایی که مرکز ملی شمارش آرا موقعیت دارد و برخی از جدی ترین ادعاهای تقلب در سال ۲۰۱۸ در آن صورت گرفته، نظارت داشته باشند. در حالی که برخی سفارت ها و شرکای اجرایی در جریان انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ برای نظارت مراحل کاری در مرکز ملی شمارش آرا برای کارمندان شان اعتبارنامه به دست آوردند، بنیاد انتخابات شفاف افغانستان پیشنهاد کرد که ناظران بین المللی باید به طور منظم حضور داشته باشند، و فقط به نظارت یکبار تکیه نکنند.^{۹۹۴} به طور خاص، نظارت توسط ناظران بین المللی که متخصص تکنالوژی بایومتریک انتخابات و دیتابیس داده های نتایج اند، احتمالاً اعتبار این پروسه را افزایش می داد.

نقش ناظران داخلی انتخابات در حسابدگی کلیدی است

ناظران داخلی انتخابات، نسبت به همتایان بین المللی شان، چندین مزیت دارند: آنها سیاست، فرهنگ، زبان و جغرافیه را می دانند و مدت زمان بیشتری را در محلات سپری می کنند.^{۹۸۵} آنها می توانند پویایی ها و ظرافت های را که ناظران بین المللی به آن متوجه نمی شوند، تشخیص دهند. آنها همچنان از نظر اقتصادی کم هزینه اند، به ویژه در افغانستان جایی که هزینه های امنیتی برای کارمندان بین المللی زیاد است.^{۹۸۶} در حالی که نظارت بین المللی انتخابات از زمان جنگ جهانی دوم رواج داشته است، اخیراً کمک کنندگان از اقدامات نظارت داخلی حمایت بودجوی کرده اند.^{۹۸۷} در هر انتخابات مدرن افغانستان شمار ناظران داخلی به طور چشمگیری از شمار ناظران بین المللی بیشتر بوده است. ناظران داخلی نیز تقریباً کاملاً به بودجه کمک کننده ها وابسته اند که کم و بیش شدن مقدار آن، تلاش های ایجاد ظرفیت را در میان آنان تضعیف کرده است. (به فصل ۹ مراجعه شود).

ناظران داخلی چند نقش متفاوت در افغانستان ایفاء می کنند. نخست، کارمندان ساحوی آنها از طریق حضور در مراکز رای دهی از تقلب جلوگیری می کنند.^{۹۸۸} دوم، آنها تقلب را مستند ساخته و موارد آنرا به طور عمومی گزارش می دهند.^{۹۸۹} کمیسیون شکایات انتخاباتی، که در شکایت ها غرق است و توانایی بررسی همه جانبه آنها را ندارد، به شدت به این گزارش ها تکیه می کند.^{۹۹۰} سوم، کمیسیون شکایت های انتخاباتی از آنها می خواهد در مورد بی نظمی های انتخاباتی شهادت دهند و در هنگام رسیدگی به شکایات از مستندات آنان در مورد تقلب استفاده می کند.^{۹۹۱} چهارم، آنها اوراق نتایج را در مراکز رای دهی امضا می کنند، و کمیسیون های انتخاباتی گاهی اوقات به آنها اجازه داده اند تا تفتیش ها و بازشماری ها را نظارت کنند.^{۹۹۲} کمیسیون شکایت های انتخاباتی از وجود یا عدم وجود این امضاها به عنوان معیار تصمیم گیری در مورد باطل سازی آرا استفاده کرده است.^{۹۹۳} سرانجام، تغییر در قانون انتخابات در سال ۲۰۱۹ به سازمان های ناظر و احزاب سیاسی نقش برجسته تری در انتخاب کمیشنر های انتخاباتی داد. سازمانهای نظارتی ۱۵ نامزد از میان ۸۴ نامزد را نامزد کردند که بعداً رئیس جمهور غنی ۱۲ کمیشنر جدید را که بر انتخابات آن سال نظارت داشتند، انتخاب کرد.^{۹۹۴} یک شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که این روند جدید اعتماد عمومی را نسبت به کمیسیون ها افزایش داده است.^{۹۹۵}

در غیاب ناظران بین المللی یا قضای مستقل، نظارت داخلی یکی از معدود راه های مقابله با تقلب در انتخابات است.

در غیاب ناظران بین المللی یا سیستم قضایی مستقل، نظارت داخلی یکی از معدود راه های مقابله با تقلب در انتخابات است.^{۹۹۶} هیات معاونت ملل متحده در افغانستان (یوناما)، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و کارشناسان انتخابات، ناظران داخلی افغانستان را "حافظ روند انتخابات" خوانده و از آنان بعنوان یکی از مهمترین ابزارها برای پاسخگویی و نظارت بر انتخابات یاد کرده اند، که در نبود آنان انتخابات افغانستان "برای سؤ استفاده باز خواهد بود."^{۹۹۷}

بودجه و حمایت کمک کنندگان از نظارت داخلی

به طور معمول، برای تامین بودجه نظارت داخلی، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی یک شریک اجرایی امریکایی با تجربه در حمایت از انتخابات را تمویل می کند، که به نوبه خود بودجه و آموزش چندین سازمان افغانی را برای انجام نظارت در محل، تامین می کند. گروهی از شرکای اجرایی ایالات متحده به نام کنسرسیوم انتخاب و تقویت روند سیاسی در حال حاضر برنامه نظارت داخلی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی را اجرا می کنند (به شکل ۱۷ رجوع شود). این شامل انستیتوت ملی دموکراتیک، بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی و موسسه بین المللی جمهوری خواهان است. از نظر تاریخی

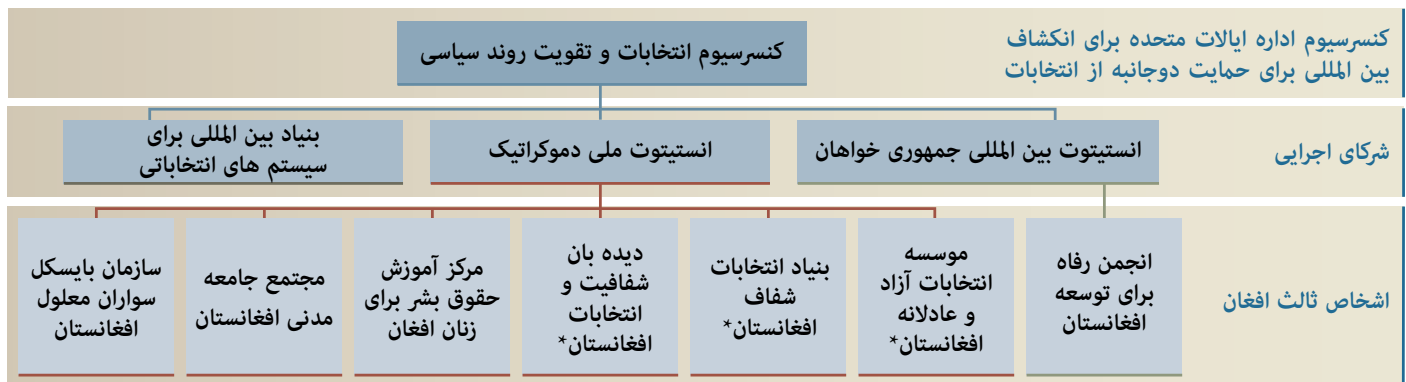
در افغانستان، سه سازمان اصلی نظارت بر انتخابات وجود داشته است. فیفا یا موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان، که پیش از انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۴ با حمایت انستیتوت ملی دموکراتیک و بودجه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تاسیس شد و قدیمی ترین سازمان نظارت داخلی در کشور است.^{۹۸} تیفا یا بنیاد انتخابات شفاف افغانستان دومین نهاد با سابقه است و در سال ۲۰۰۹ در پاسخ به نقاط ضعف درک شده در عملکرد فیفا در انتخابات سال ۲۰۰۹ در افغانستان تشکیل شد، در حالی که دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان در سال ۲۰۱۴ ایجاد شد.^{۹۹}

در سال ۲۰۱۸، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، با بودجه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، به سه نهاد اصلی داخلی، و همچنان به سه سازمان کوچکتر کمک مالی اعطا کرد: سازمان بایسکل سواران معلول افغانستان: انجمن حقوق بشر برای زنان افغان؛ و مجتمع جامعه مدنی افغانستان.^{۱۰۰} در سال ۲۰۱۹، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی تصمیم گرفت که بودجه فیفا، تیفا و دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان را به دلیل نگرانی در مورد مدیریت مالی داخلی آنها و اختلاف نظر میان این سازمان ها و اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در مورد استراتژی اعزام ناظران، تامین نکند.^{۱۰۱} در عوض، در سال ۲۰۱۹ کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی از سه سازمان کوچکتر که قبلاً به آنان اشاره شد، حمایت کرد.^{۱۰۲} فیفا، تیفا و دیده بان شفافیت و انتخابات نیز در انتخابات ۲۰۱۹ ناظران شان را به محلات فرستادند و گزارش های تهیه نمودند. با این حال، در عدم حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، فیفا گفت که به استثنای دو ناظر معاش بگیر طویل المدت در طول ماه های رسیدگی به نتایج انتخابات ۲۰۱۸ (که هر یکی آنها در کمیسیون های مستقل انتخابات و شکایت های انتخاباتی تعیین شده بودند)، آنها مجبور شدند به داوطلبان آموزش ندیده در انتخابات ۲۰۱۸ و انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ اتکاء نمایند.^{۱۰۳}

اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تنها کمک کننده مالی برای ناظران داخلی در سال ۲۰۱۸ بود و ۶۵۱۰ ناظری را که تامین مالی کرد، نمایانگر کمترین تعداد در انتخابات افغانستان از سال ۲۰۰۴ بود.^{۱۰۴} با این حال، تعداد ناظران در سال ۲۰۱۸ کمی بیشتر از تعداد ناظران در انتخابات پارلمانی ۲۰۱۰ بود.^{۱۰۵} در مقابل، تقریباً ۱۱۰۰۰ و ۱۸۰۰۰ ناظر در انتخابات ریاست جمهوری کشور در سال ۲۰۱۴ بسیج شده بودند (به ترتیب در انتخابات عمومی و دور دوم انتخابات).^{۱۰۶} اداره ایالات متحده

شکل ۱۷

کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی

تامین شده در سال ۲۰۱۸ اما نه در سال ۲۰۱۹

منبع: کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، 'گزارش ربعوار این کنسرسیوم: افغانستان،' تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۳۰ جون ۲۰۱۹، ص. ۳، ۶؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.

فیفا در جریان یک نشست مطبوعاتی پس از دور دوم انتخابات ریاست جمهوری در ۱۷ جون ۲۰۱۴. (عکس یوناما، عکاس فردین واعظی)

برای انکشاف بین المللی و اتحادیه اروپا اکثریت این بودجه را تأمین کردند، و سویدن نیز در آن سهم گرفت.^{۱۰۷} شماری از ذینفعان انتخابات به سیگار گفتند که بودجه نظارت داخلی در افغانستان ناکافی است، به ویژه در مقایسه با بیش از ۱۰۰ میلیون دلاری که در حال حاضر برای حمایت از کمیسیون های انتخاباتی افغانستان از طریق برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد هزینه میشود.^{۱۰۸}

در سال ۲۰۱۸، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی بودجه ای کار سه روزه را برای ناظران تأمین کرد: یک روز برای آموزش، یک روز برای نظارت واقعی در محل رای دهی خود، و یک روز آخر برای گزارشدهی.^{۱۰۹} با این حال، زمان کوتاه میان اهدای کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، و انتخابات چالش هایی را برای جذب و آموزش این ناظران ایجاد کرد.^{۱۱۰} در سال ۲۰۱۸، سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا نیز به شماری از سازمان های نظارتی داخلی، تنها آموزش دادند نه بودجه.^{۱۱۱} پیش از انتخابات ۲۰۱۹، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی کمک های تخنیکی متناسب با نیاز های هر یک از دریافت کنندگان کمک را نیز ارائه کرد. به عنوان مثال، برای سازمان هایی با تجربه کمتر، موضوعات شامل برنامه ریزی نظارت، آموزش نظارت و حمایت از ارتباطات داخلی و بیرونی بود. حمایت کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی از سازمانهای نظارتی نیز موضوعات پیچیده تری از جمله حل اختلافات انتخاباتی را شامل می شد.^{۱۱۲}

یکی از موفقیت ها در سال ۲۰۱۸، افزایش فیصدی ناظران اناث به ۳۸ درصد بود. در سال ۲۰۱۴، این فیصدی ۳۲ درصد و در سال ۲۰۱۰، ۱۱ درصد بود.^{۱۱۳} استخدام ناظران اناث یک امر حیاتی است زیرا مراکز رای دهی بر اساس جنسیت تقسیم بندی می شوند. زمانی که مردان به عنوان کارکنان امور انتخابات، مسئولین تلاشی بدنی یا ناظر در مراکز رای دهی زنان فعالیت می کنند، این امر زنان را از رای دادن دلسرد می سازد.^{۱۱۴} یگانه گزینه دیگر، نداشتن ناظر است که این امر فرصت تقلب را افزایش می دهد.^{۱۱۵} این واقعیت که تعداد بیشتری از ناظران اناث در سال ۲۰۱۸ استخدام شدند، به ویژه قابل توجه بود زیرا تعادل مناسب جنسیتی به زمان نیاز دارد و بودجه سازمانهای نظارتی تنها چند هفته پیش از روز انتخابات ۲۰۱۸ تأمین شده بود.^{۱۱۶}

یک کارمند امور انتخابات به ناظران نشان می دهد که صندوق رای دهی در جریان گشایش یک محل رای دهی در کابل خالی است، ۲۰ اکتوبر ۲۰۱۸. (عکس یوناما، عکاس فردین واعظی)

موانع پیش راه نظارت

در طی هر دوره انتخابات، ناظران داخلی انتخابات از انجام بخشهای کلیدی کار شان منع شده، یا مجبور می شوند به نتایج جعلی چراغ سبز نشان بدهند. منابع این موانع می تواند شامل کارکنان انتخابات، پرسونل امنیتی و کارگزاران قدرت محلی باشند.^{۱۰۱۷} در سال ۲۰۱۴، فیفا تخمین نمود که از کار ناظران در هفت درصد مراکز رای دهی جلوگیری می شد.^{۱۰۱۸}

اگرچه چارچوب قانونی حمایت از کار ناظران به تدریج بهبود یافته است، اما حمایت های قانونی ممکن در بعضی مواقع در ساحه کار به آنها کمک نکند. قانون انتخابات ۲۰۱۹ کارکنان انتخابات را ملزم می سازد که در صورت درخواست، کاپی اوراق نتایج را به ناظران ارائه دهند، اما ناظران و سایر ذینفعان گزارش دادند که کارکنان انتخابات گاهی از انجام این کار امتناع می ورزند.^{۱۰۱۹} عدم همکاری آنان، می تواند تشخیص تغییرات تقلبی در نتایج را برای ناظران دشوارتر سازد.^{۱۰۲۰}

قانون انتخابات ۲۰۱۶ همچنان می گوید که ناظران باید در طول روز انتخابات بدون محدودیت به مراکز رای دهی دسترسی داشته باشند، تازمانی که همه آرا شمرده شده و صندوق های رای بسته و مهر شوند.^{۱۰۲۱} با این حال، در سال ۲۰۱۸ ناظران داخلی گزارش دادند که آنها بیشتر اوقات، برای تمام روز یا مدتی از جریان انتخابات، از مراکز رای دهی بیرون رانده می شوند. فیفا گزارش داد که در شماری از موارد، ناظران و نمایندگان کاندیدها پس از اینکه به آنها گفته شد که شمارش آرا روز آینده انجام می شود، به خانه های شان رفتند اما بعداً فهمیدند که کارکنان انتخابات به محض رفتن آنان، اوراق رای دهی را شمار کرده اند.^{۱۰۲۲} در همان سال، تیفا گزارش داد که ناظران آن نهاد، از ۲۲ درصد مراکز رای دهی که برای پوشش آنها گماشته شده بودند، اخراج شدند.^{۱۰۲۳}

ناظران همچنان با موانعی روبرو می شوند که ناشی از این واقعیت است که کارگران انتخابات، نیروهای امنیتی و حتی خود ناظران از آموزش کافی در مورد حقوق ناظران برخوردار نیستند. در سال ۲۰۱۸، کمک مالی دیرهنگام کمک کنندگان نیز بر کیفیت آموزش ناظران تاثیرگذار بود.^{۱۰۲۴} یک شریک اجرایی اداره ایالات متحده به سیگار گفت که موانع عملیاتی نظارت در سال ۲۰۱۸ بدتر از ۲۰۱۴ بود، زمانی که کمک کنندگان حمایت از کمیسیون های انتخابات و سازمان های نظارت داخلی را پیشتر آغاز کرده بودند.^{۱۰۲۵} اگرچه مقررات کمیسیون مستقل انتخابات به ناظران حق حمل تلفون های موبایل را به مراکز رای

دهی برای مستند سازی تقلب از طریق عکس و فلم میداد، اما همان شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و چندین سازمان نظارتی، گزارش دادند که کمیسیون مستقل انتخابات و نیروهای امنیتی بیشتر اوقات اجازه این کار را به ناظران نمی دادند.^{۱۲۶} تیفا گفت که مواردی را ثبت کرده که کارمندان انتخابات و نیروهای امنیتی مانع گرفتن عکس و فلم توسط ناظران از جریان کار در روز انتخابات در ۳۰ ولایت در سال ۲۰۱۸ و ۱۹ ولایت در سال ۲۰۱۹ شدند.^{۱۲۷}

مراکز رای دهی که بالاترین میزان تقلب و بیشترین نیاز به ناظران را دارند معمولاً آنهایی اند که از کمترین امنیت برخوردار بوده و استقرار ناظران در آن از سخت ترین کارها است.

برعلاوه، در برخی از مراکز رای دهی، ناظران اصلاً قادر به نظارت نیستند.^{۱۲۸} مراکز رای دهی که بالاترین میزان تقلب و بیشترین نیاز به ناظران را دارند معمولاً آنهایی اند که از کمترین امنیت برخوردار بوده و استقرار ناظران در آن از سخت ترین کارها است.^{۱۲۹} حتی اگر ناظران به مراکز رای دهی ناامن نیز برسند، از انجام وظایف آنان جلوگیری می شود. در سال ۲۰۱۸، بنیاد شفافیت و انتخابات افغانستان و فیفا مواردی را مستند سازی کردند که کاندیدها، مقامات دولتی فاسد، قوای امنیتی و کارمندان انتخابات مانع دخول ناظران به مراکز رای دهی می شدند.^{۱۳۰}

ناظران نیز از تاثیر رشوه و تهدید مصئون نیستند، که این امر می تواند گزارش آنها را غیرقابل اعتماد سازد. این آسیب پذیری با این واقعیت افزایش می یابد که برای افزایش احتمال دسترسی به مراکز رای دهی، سازمانهای نظارتی کارمندان محلی را به مناطق خود شان تعیین مینمایند.^{۱۳۱} به گفته یکی از مشاوران انتخابات، "شما نمی توانید یک کابلی را به نيمروز برای نظارت بفرستید - آنها لادرک می شوند."^{۱۳۲} حتی هنگام استفاده از افراد محلی برای نظارت مناطق خود شان، برخی از ناظران هنوز هم در هر انتخابات ربوده، دستگیر یا کشته می شوند.^{۱۳۳}

به گفته حبيب الله شينواری، مدير برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، این پویایی دو روش عمده را نشان می دهد که نبود امنیت، مانع نظارت موفق می شود. نخست، موجودیت شورشیان در منطقه می تواند سفر فزیکي یک ناظر به آن مرکز رای دهی را بسیار خطرناک سازد. دوم، حتی اگر یک مرکز رای دهی از نظر فزیکي در دسترس باشد، ممکن است گروه های نظارت داخلی از اعزام ناظران به آن خودداری کنند، اگر فکر کنند این خطر وجود دارد که جنگ سالاران یا نامزدها کارکنان آنان را مجبور به تهیه گزارش های نادرست می کنند.^{۱۳۴}

در سال ۲۰۱۸، سازمانهای مختلف رویکردهای گوناگونی را برای تعادل بخشیدن به اهداف رقابتی برای به حداکثر رسانیدن پوشش نظارت و کاهش خطرات فزیکي و خطر مجبور شدن ناظران برای تسهیل تقلب، اتخاذ کردند. دو ماه قبل از انتخابات ۲۰۱۸، فیفا ارزیابی سیستماتیکی را انجام داد تا مشخص سازد کدام مراکز رای دهی با در نظر داشت امنیت، تدارکات و توانایی برای جذب ناظران "قابل نظارت" است.^{۱۳۵} در مقابل، بنیاد شفافیت و انتخابات افغانستان به سیگار گفت که ناظران آنها با چنین محدودیت های در سال ۲۰۱۸ روبرو نشدند.^{۱۳۶} در حقیقت، بنیاد شفافیت و انتخابات افغانستان رویکردی را انتخاب کرد که طبق آن ناظران خود را در تمام مراکز رای دهی که دسترسی به آنان ممکن بود، مستقر می ساختند که این کار منجر به پوشش بیشتر اما اطمینان کمتر به معلومات جمع آوری شده گردید. با محدود کردن جاهای که فیفا به آن ناظران خود را می فرستاد، این نهاد اطلاعات کمتری را جمع آوری می کرد، اما این کار را با اعتماد بیشتر انجام می داد.

پوشش ناظر از حدود ۶۴ درصد مراکز رای دهی در سال ۲۰۱۴ به تقریباً ۸۵ درصد در هر دو سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ رسید.

یکی از مواردی که پوشش گسترده تری از ناظران را در سال ۲۰۱۸ امکان پذیر ساخت این واقعیت بود که به سبب ناامنی، تقریباً ۲۰ درصد مراکز رای دهی کمتر، نسبت به ۲۰۱۴، باز شدند، بنابراین نیروهای امنیتی بهتر توانستند مراکز رای دهی باز شده را از جمله برخی از آنهایی که قبلاً به حد کافی مصون نبودند، امن سازند.^{۱۳۷} به گفته اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و یکی از شرکای اجرایی این اداره، پوشش ناظر از حدود ۶۴ درصد مراکز رای دهی در سال ۲۰۱۴ به تقریباً ۸۵ درصد در هر دو سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ رسید.^{۱۳۸} اما بسته شدن مراکز رای دهی به قیمت محرومیت حق رای دهی بسیاری از رای دهندگان تمام می شود. (برای اطلاعات بیشتر درباره تأثیر نبود امنیت و تعطیلی مراکز رای دهی، به فصل ۲ رجوع شود.)

چالش تایید اعزام ناظر

ناظران همانند کارکنان انتخاباتی، به طور موقت استخدام می شوند و فقط چند ساعت قبل از اعزام به مراکز رای دهی در سراسر کشور، آموزش می بینند.^{۱۳۹} از آنجا که آنها بیشتر اوقات در مکان های دور کار می کنند، سازمان های ناظر در نظارت و ردیابی این کارکنان مشکل دارند و گاهی اوقات نمی دانند چه تعداد ناظرین در کدام مراکز رای دهی مستقر بودند. مشخص نبود که چه تعداد از ناظرین داخلی در روز انتخابات ۲۰۱۴ کار کردند. سازمان امنیت و همکاری در اروپا خاطر نشان کرد که تعداد ناظرینی که فیفا و تیفا ادعا کردند که در سال ۲۰۱۴ استخدام کردند از کل ناظرین ثبت شده در کمیسیون مستقل انتخابات بیشتر بود.^{۱۴۰}

یک مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که وی پس از انتخابات ۲۰۱۴ مقدار قابل توجهی از وقت و تلاش خود را صرف نقشه برداری از اعزام ناظرین کرده است، اما وی فقط توانسته است آنها را نظر به ولسوالی ردیابی کند نه نظر به مراکز رای دهی.^{۱۴۱} یک مقام دیگر اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت در حالی که کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی از ناظرین در سال ۲۰۱۴ و ۲۰۱۸ نقشه برداری می کرد، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از اطلاعاتی که نقشه ها براساس آنها تهیه شده بودند و توسط گروه های نظارت داخلی ارائه شده بود، اطمینان نداشت.^{۱۴۲}

همچنان در مورد هویت این ناظرین اطمینان وجود ندارد. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی نمونه هایی از درخواست ها را برای ناظرینی که با استفاده از عکس های جعلی اعتبارنامه اخذ کرده اند، ثبت کرده است که "تردید در مورد راستگویی برخی از ناظران انتخاب شده" ایجاد می کند.^{۱۴۳} طی سالهای گذشته، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی چندین پیشنهاد و الزامات لازم را در مورد چگونگی تایید هویت و ردیابی مکان های کارکنان حوزه های شان توسط سازمان های نظارت کننده داخلی ارائه داده اند.^{۱۴۴} یکی از شرکای اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی گفت که در سال ۲۰۱۹، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی به پیشرفت های مهمی دست یافت و آن به این معنی بود که برای اولین بار آنها اطمینان یافتند که ناظرین مورد حمایت شان به دلیل پروسه تایید چندین مرحله ای به کجا اعزام شدند: رئیس مرکز رای دهی خود چک لست ناظر را امضا میکرد، کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات حضور شان را در دفتر وقایع روزمره مرکز رای دهی ثبت میکردند و ناظرین اوراق نتایج را امضاء می نمودند.^{۱۴۵}

یک ناظر داخلی در انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، در یک مرکز رای دهی در کابل رای می دهد. ۲۰ اکتوبر ۲۰۱۸. (عکس یوناما، عکاس فردین واعظی)

راه های گسترش پوشش در مناطق ناامن

اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، و همچنان افغانهایی که کمک های مالی گرفته بودند، رویکردهای مختلفی را برای افزایش پوشش ناظرین و اطمینان از توزیع مساویانه آنها در عوض تجمع در مناطق امن تر که دسترسی به آن نیز سهل تر است، امتحان کرده اند.^{۱۴۶} به دستور اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، در سال ۲۰۱۸ کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، دریافت کنندگان کمک را در افغانستان با هدف افزایش حداکثر پوشش و هماهنگی برنامه های اعزام و برای به حداقل رسانیدن پوشش تکراری و ازدحام در سطح مراکز رای دهی، انتخاب نمود.^{۱۴۷} علاوه بر این، برای اولین بار در سال ۲۰۱۸، کمیسیون مستقل انتخابات ناظرین را در یک مرکز خاص رای دهی اعتبارنامه داد - اعزام ناظران به مراکز رای دهی که در آن رای نیز میدادند.^{۱۴۸} با این وجود، یک شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که مسائل لوژستیک مانع این رویکرد در روز انتخابات ۲۰۱۸ شد. مشکلات چاپ کارت شناسایی ناظر، کارکنان انتخابات را برای مشخص ساختن اینکه کدام ناظر به کدام مرکز رای دهی تعیین شده است، دشوار میساخت.^{۱۴۹} به گفته همان شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، کمیسیون مستقل انتخابات این مشکلات را برطرف کرد و قادر به اعتباردهی ناظران در مراکز خاص رای دهی شد.^{۱۵۰}

در سال ۲۰۱۹، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی تلاش کرد با اعطای بودجه به یک سازمان در هر منطقه، از پوشش تکراری و ازدحام ناظران جلوگیری کند.^{۱۵۱} گروه های نظارتی در انتخابات قبلی، هر یک تمامی کشور را تحت پوشش خود قرار داده بودند که به افغانها اجازه می داد ارزیابی های نظارت از یک منطقه را از منابع مختلف دریافت کنند. مجمع انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان، که در سال ۲۰۱۹ از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی بودجه دریافت نکرد، از این سیاست انتقاد کرد.^{۱۵۲} فیفا به سیگار گفت که داشتن چشم انداز سراسری در کشور برای توانایی آنها در حفظ ظرفیت های سازمانی شان حیاتی بوده و برای برنامه های استراتژیک آنها لازم است.^{۱۵۳} مرکز حمایت از انتخابات اروپا قصد داشت در سال ۲۰۱۹ به فیفا و تیفا کمک مالی بدهد، اما در نهایت نتوانست این کار را انجام دهد.^{۱۵۴}

مجموعه‌ای از گروه های جامعه مدنی، سازمان های نظارتی و کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۶ جنوری ۲۰۱۴ طی مراسمی در کابل در مورد چگونگی اطمینان از مشارکت زنان در انتخابات ریاست جمهوری ماه اپریل ۲۰۱۴ بحث می‌کنند. (عکس یوناما، عکاس سید محمد شاه)

در حالی که بیشتر ناظرین انتخابات داخلی ثابت اند، به این معنی که آنها در روز انتخابات در یک مرکز رای دهی باقی می‌مانند، **ناظرین سیگار** از چندین مرکز رای دهی بازدید می‌کنند.

رویکرد دیگر برای افزایش پوشش ناظرین، استقرار **ناظرین سیگار** و آموزش و تامین بودجه نمایندگان جامعه برای جمع آوری معلومات در مراکز رای دهی با امنیت کمتر است.^{۱۰۵۵} این فقط در مقیاس محدود تجربه شده است. در دور دوم انتخابات ۲۰۱۴، فیفا ۶۴ ناظر سیگار را به مناطق ناامن اعزام کرد که این سازمان در دور اول قادر به پوشش آنها نبود.^{۱۰۵۶} علاوه بر این، بنیاد شفافیت و انتخابات افغانستان به سیگار گفت که ناظرین آنها در حداقل سه محل رای دهی در سال ۲۰۱۸ تعیین شده بودند. در جریان وقفه صبحانه و غذای چاشت، آنان اجازه بازدید از سایر مراکز رای دهی در منطقه را داشتند.^{۱۰۵۷}

یک بررسی کمک های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در جریان انتخابات ۲۰۱۴ و یک گزارش نهاد دموکراسی انترنشنل از همان دوره، پیشنهاد شناسایی مناطقی را کرد که تقلب در گذشته بیشترین مشکل را در آن بوجود آورده بود. هر دو نهاد طرفدار تشویق کمیسیون های انتخاباتی برای تمرکز نظارت و تلاش جهت کشف تقلب در این مناطق بودند، در حالی که خواستار متمرکز ساختن ناظرین و نیروهای امنیتی در این مناطق نیز شدند.^{۱۰۵۸} اما، همانطور که گزارش ۲۰۱۵ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی ملاحظه کرد، "شرایطی که فرصت های تقلب را ایجاد می‌کنند بیشتر در مناطق پشتون نشین وجود دارد، جایی که بیشترین شورشگری در آن است."^{۱۰۵۹} بنابراین، اگر تمرکز ناظرین، کشف تقلب را محتمل تر میسازد، ممکن است این تصور را ایجاد کند که آرای پشتون ها در معیار بالاتری قرار می‌گیرد.

یکی از شرکای اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی پیشنهاد کرد که کمک کنندگان بر پر کردن خلاهای تمرکز کنند که بحث برانگیز نیست. وی تاکید کرد که سازمانش با گروه های نظارت برای ایجاد برنامه های امنیتی متناسب بخاطر تسهیل کار ناظران، فعالیت می‌کند.^{۱۰۶۰} به عنوان مثال، وی خاطر نشان کرد که نبود تشناب های زنانه در برخی از مراکز رای دهی مانع پوشش ناظران اناث (و کارکنان انتخاباتی) از این مراکز میشود که از نظر تاریخی آنها را نسبت به مراکز رای دهی مردانه بیشتر به تقلب آسیب پذیر میسازد.^{۱۰۶۱} رویکردهایی مانند افزودن تشناب های زنانه راهی معقولتر برای منصفانه ساختن

مسئله نظارت است تا استقرار ناظران بیشتر در مناطق مشکل ساز. یک استراتژی بدیلی که فیفا به سیگار پیشنهاد کرد این بود که باتجربه ترین ناظران خود را به مناطقی اعزام کند که بیشترین تقلب در آن مشاهده می شود، اگرچه این استراتژی ممکن است ناظران را ملزم به کار در مراکزی نماید که در آن رای داده نمی توانند.^{۱۰۶۲}

در سال ۲۰۱۸، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از طریق انستیتوت بین المللی جمهوری خواهان، رویکرد جدیدی را بخاطر گسترش پوشش ناظران در مناطق جنوبی و شرقی کشور، که میزان بالایی از تقلب در انتخابات را تجربه کرده بودند و در سال ۲۰۱۴ در آنجا ناظران حضور نداشتند، طراحی کرد.^{۱۰۶۳} یک دریافت کننده کمک انستیتوت بین المللی جمهوری خواهان، انجمن رفاه برای توسعه افغانستان، ۵۰ تیم را آموزش و تمویل کرد که هر کدام متشکل از یک

ملک و دو جوان بودند که یک محل انتخاباتی را تحت پوشش قرار دادند.^{۱۰۶۴} بخاطر جایگاه اجتماعی **ملک** رهبر غیررسمی و نماینده یک جامعه یا از جوامع محلی است. شان، تصور می شد که ملک ها به پروسه انتخابات مشروعیت بخشیده و ایجاد اعتماد نمایند. این طرح، بر مبنای سنجش فی ناظر قیمت تر از طرح سنتی است، زیرا جوانان و ملک ها مدت طولانی تری مشغول به کار بوده و انتظار می رود کارهای بیشتری نسبت به ناظران سنتی انجام دهند.^{۱۰۶۵} به طور خاص، از آنجا که ناظران سنتی داخلی تاثیر مشابه در جوامع خود ندارند، از آنان توقع می رود که تنها نقایص موجود در روند انتخابات را برجسته نمایند، نه اینکه محلات شان را همانند ملک ها از مشروعیت آن متقاعد سازند. یک شریک اجرایی به سیگار گفت که رویکرد ۲۰۱۸ موفقیت آمیز بود و مواردی را ذکر کرد که در آن ملک ها توانستند سؤاستفاده توسط نماینده های حزبی را مهار نمایند، نمایندگان کمیسیون مستقل انتخابات را متقاعد سازند تا مراکز رای دهی فقط برای زنان را باز کنند و منع استفاده از تیلیفون های موبایل را در مراکز رای دهی لغو کنند تا جوانان شان بتوانند بی نظمی ها را مستند نمایند.^{۱۰۶۶} بر اساس موفقیت آن در سال ۲۰۱۸، این برنامه در سال ۲۰۱۹ تقریباً سه برابر شد تا ۱۳۷ مرکز رای دهی را تحت پوشش قرار دهد.

گزارش غیر قابل اعتماد ناظر، روند حل اختلافات انتخاباتی را تضعیف می کند

مستند سازی درست ادعاهای تقلب برای ناظران چالش برانگیز است. گزارش های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و سازمان امنیت و همکاری اروپا از انتخابات ۲۰۱۴ نشان داد که سازمان های نظارتی معمولاً بین آنچه کارمندان شان مشاهده می کنند و آنچه را که از دست دوم فرامی گیرند، تفاوت قائل نمی شوند و ناظران افغان اغلب نمی توانند ادعاهای خود را با جزئیات کافی مستند کنند.^{۱۰۶۷}

در آستانه انتخابات ۲۰۱۸، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد متحد هشدار داد، در حالی که گزارش ناظران در افغانستان بهبود یافته، اما همچنان در آن ویژه گی های "خلاهای میتودولوژی، نبود گزارش دهی جامع و نبود آموزش کافی، که بیشتر منجر به انتقادات بی اساس می شود، نبود درک مسائل پیچیده پاسخگویی، و مقصر دانستن کمیسیون مستقل انتخابات یا [کمیسیون شکایات انتخاباتی] به دلیل اشتباهات مرتبط به سایر فعالین در این روند" مشاهده می شود.^{۱۰۶۸} در تلاش برای پرداختن به این مسائل، در سال ۲۰۱۸ کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی راهنمایی هایی را برای نهاد های افغان ارائه داد که فقط در صورتی در مورد بی نظمی ها بیانیه های عمومی نشر کنند که ناظران آنها شخصاً شاهد این موارد بوده باشند و حداقل توسط دو منبع دیگر قابل تأیید باشند.^{۱۰۶۹} کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی همچنان سازمان های افغان را در زمینه جمع آوری، مدیریت، تجزیه و تحلیل و گزارش دهی آموزش داد.^{۱۰۷۰} هدف این بود که این سازمان ها بتوانند گزارش هایی تهیه نمایند که با شواهد ثابت شده باشد و قابل فهم برای عموم باشند.^{۱۰۷۱} این گزارش ها نقش مهمی در روند حل اختلافات انتخاباتی در کمیسیون شکایات انتخاباتی دارند، زیرا کمیسیون فقط چند هفته برای رسیدگی به شکایات دارد، و گروه های نظارتی تحت فشار قابل توجهی زمانی کار می کنند.^{۱۰۷۲}

نمایندگان تیفا پس از انتخابات دور دوم ریاست جمهوری ۲۰۱۴ در ۱۹ جون ۲۰۱۴ در کابل کنفرانس مطبوعاتی برگزار کردند تا یافته های خود را با مردم به اشتراک بگذارند. (عکس یوناما، عکاس فردین واعظی)

گاهی غیر قابل اعتماد بودن گزارش گروه های ناظر، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی (و کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی) را در موقعیت دشواری قرار می دهد تا دقیق بودن ادعاها را مشخص نماید. این همچنان مشکلاتی را برای کمیسیون های انتخاباتی ایجاد می کند که برخی از تصامیم خود را بر اساس این گزارش ها تنظیم می کنند. به گونه مثال، پس از آنکه فیفا و تیفا اذعان داشتند که گزارش های آنان در مورد انتخابات ۲۰۱۴ در بعضی موارد دقیق نبود، کمیسیون شکایت های انتخاباتی برنامه های قرنطین سازی آرا را بر اساس این گزارش ها لغو کرد.^{۱۰۷۳} یک مشاور ارشد انتخابات به سیگار گفت که او معتقد است اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید تأکید کمتری بر تعداد بی نظمی ها داشته باشد و بیشتر تمرکز آن در مورد سازمان های نظارتی باشد تا ادعا های شان را ثابت نموده و شواهد جمع آوری نمایند تا کمیسیون های انتخاباتی بتوانند در حل اختلافات انتخاباتی از آن استفاده کنند.^{۱۰۷۴}

یافتن ناظرین قابل اعتماد با-معاش و داوطلب یک چالش است

همانند سازش میان کیفیت و کمیت گزارش های مربوط به تقلب، سازمان های نظارتی تلاش کرده اند تا تعادل درستی بین کیفیت و کمیت ناظران خود پیدا کنند. فشار بر سازمان ها برای پوشش بیشتر مراکز رای دهی در گذشته چالش های نظارتی ایجاد کرده است. به طور مثال، موسسه انتخابات آزاد و منصفانه افغانستان - یک شبکه ی از سازمان های عضو در سراسر کشور - سازمان های شریک محلی در پنج ولایت را تنها چند روز پیش از انتخابات ۲۰۱۸ رد صلاحیت کرد، زیرا بررسی داخلی نشان داد که آنها با نامزدها ارتباط داشتند.^{۱۰۷۵} فیفا و سایر سازمانها حق دارند که فقط برای تحت پوشش قرار دادن محلات بیشتر از گسترش فهرست عضویت شان محتاط باشند، زیرا این کار می تواند اعتماد آنها را نسبت به گزارش دهی کاهش دهد.^{۱۰۷۶}

گسترش تعداد داوطلبان ناظر نیز با چالش هایی همراه است. داوطلبان می توانند به یک سازمان کمک کنند تا مراکز رای دهی بیشتری را نسبت به کارکنان پرداخت شده از طریق کمک های کمک کنندگان تحت پوشش قرار دهند، اما این داوطلبان ممکن است در برابر فساد آسیب پذیرتر از همکاران معاش-بگیر خود باشند. فیفا قصد داشت از ناظران داوطلب در سال ۲۰۱۸ استفاده کند، اما این برنامه ها را در هفته های قبل از انتخابات لغو کرد زیرا نامزدها پیشنهاد کمک برای یافتن این داوطلبان را به فیفا دادند.^{۱۰۷۷} تیفا در سال ۲۰۱۸ از داوطلبان استفاده کرد. بنیانگذار این سازمان به سیگار گفت که ۱۷۰۰ داوطلب را در کنار ۵۵۰۰ ناظر معاش-بگیر استخدام کرد.^{۱۰۷۸} دو سازمان کوچکتر نظارتی در سال ۲۰۱۸ حدود ۸۰۰ داوطلب را به خدمت گرفتند.^{۱۰۷۹}

ناظرانی که تقلب می کنند

چالش دیگری که نظارت داخلی در افغانستان با آن روبرو است این است که خود ناظران به ارتکاب تقلب مؤثق متهم شده اند. یک مشاور ارشد انتخابات به سیگار گفت که پس از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ این تصور وجود داشت که گروه های ناظر "هرکدام وفاداری ها و آجندا های خاص خود را دارند."^{۱۸۰} ولید سروری، معاون سابق رئیس دارالانشای کمیسیون شکایت های انتخاباتی، ادعا کرد که در سال ۲۰۱۴ کمپاین عبدالله عبدالله، نامزد سابق انتخابات به یک گروه ناظر پول داد تا گزارش تقلب بیشتر را در مراکز رای دهی که نتایج آن به نفع رئیس جمهور غنی بود گزارش کند، در حالی که تیم انتخاباتی رئیس جمهور غنی به گروه دیگری پول داد تا همین کار را در مراکز رای دهی که نتایج آن به نفع عبدالله بود، انجام دهد.^{۱۸۱} سیگار نمی تواند این ادعاها را تایید کند. ارزیابی یکپارچگی انتخابات توسط بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی خاطر نشان کرد که چندین ذینفع ادعا کرده اند که گروه های نظارت برای انجام تقلب رشوه گرفته اند.^{۱۸۲}

هر سه گروه اصلی نظارت در انتخابات ۲۰۱۸ به سیگار گفتند که نامزدهایی نزد آنان مراجعه نمودند و در بدل پول، خواستار گرفتن اعتبارنامه نظارت بی طرف از سوی این نهاد ها برای نمایندگان احزاب شان شدند.

هر سه گروه اصلی نظارت در انتخابات ۲۰۱۸ به سیگار گفتند که نامزدهایی نزد آنان مراجعه نمودند و در بدل پول، خواستار گرفتن اعتبارنامه نظارت بی طرف از سوی این نهاد ها برای نمایندگان احزاب شان شدند. هر سه سازمان ادعا کردند که آنها این پیشنهادات را رد کردند.^{۱۸۳} فیفا توضیح داد که این نامزدها در تلاش بودند تا فراتر از ۵۰۰ نماینده که توسط کمیسیون مستقل انتخابات برای هر کاندید ولسی جرگه در نظر گرفته شده بود، برای خود جذب کنند.^{۱۸۴} به گفته رئیس اجرایی این سازمان، نماینده یکی از نامزدها توضیح داد که اگر مبارزات انتخاباتی آنها ۵۰۰ نماینده کامل را که به آنها اجازه داده شده بود مستقر کرده و سپس ۵۰۰ تن دیگر را با تقلب به عنوان ناظر بی طرف اعزام کنند، آنها حداقل ۱۰۰۰ رای را برای خود تضمین می کنند.^{۱۸۵} در یادداشت های به سیگار، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی اظهار داشت که هیچ شکایتی در مورد ناظران دریافت نکرده است که در تقلب انتخابات ۲۰۱۹ دخیل بوده باشند.^{۱۸۶}

نمایندگان رئیس جمهور غنی و عبدالله عبدالله ۹۵ درصد اوراق نتایج مرحله دوم انتخابات ۲۰۱۴ را امضا کردند، اما آن نتایج همچنان مورد مناقشه بود - که نشان میدهد نامزدها احتمالاً باور زیادی به نماینده های شان نداشتند.^{۱۸۷} یک مشاور ارشد انتخابات به سیگار گفت که او از مواردی آگاه است که در آن نمایندگان نامزدها و ناظران بی طرف اوراق نتایج را امضا کردند که بعداً تقلبی تشخیص شدند.^{۱۸۸} دشوار است تشخیص شود که امضای ناظران در اوراق نتایج جعلی، نتیجه رشوه، زور یا جعل صریح است.^{۱۸۹}

در اکتوبر ۲۰۱۸، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی برخی ادعاهای تقلب را زمانی تایید کرد که مشخص شد ناظران با اعتبار از هویت های جعلی استفاده کرده بودند.^{۱۹۰} در سال ۲۰۱۹، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی اطلاعیه ای را به همه پیشنهاد دهندگان افغان [به پروژه های انتخابات] صادر کرد که اگر "یک سیستم مشترک، مستحکم و غیرقابل انکار را، برای اثبات اینکه ناظران در حقیقت حزبی نیستند، راه اندازی نکنند،" آنها با خطر از دست دادن قرارداد مواجه خواهند شد.^{۱۹۱}

تداماچی یاماموتو، نماینده ویژه سرمنشی سازمان ملل متحد متحد، از محل نظارت مرکز ملی شمارش آرای کمیسیون مستقل انتخابات، کارکنان این کمیسیون را هنگام شمارش اوراق نتایج انتخابات ریاست جمهوری، پس از ماه سپتمبر، مشاهده میکند. ۱ اکتوبر ۲۰۱۹. (عکس یوناما، عکاس فردین واعظی)

نبود شفافیت در میان ارگانهای مدیریت انتخابات، ارزش نظارت را کاهش می دهد

بهبود توانایی ناظران داخلی در بررسی دقیق روند انتخابات افغانستان، کمیسیون های انتخاباتی را تقویت می کند.^{۱۹۲} اما انجام این کار مستلزم تغییر اساسی در نحوه برخورد کمیسیون های انتخابات با مسایل شفافیت است. کمیسیون های انتخاباتی، برخلاف قوانین افغانستان و قوانین بین المللی، بارها در منتشر کردن معلومات مهم که به کار گروه های نظارتی با اهمیت است، به طور علنی ناکام مانده اند.^{۱۹۳} قبل از انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، کمیسیون مستقل انتخابات موفق به انتشار اطلاعات دقیق در مورد اینکه کدام مراکز رای دهی باز می شوند، نشد و این کار برنامه ریزی استقرار کارمندان حوزه یی را برای گروه های نظارتی دشوار ساخت.^{۱۹۴} اطلاعات ناکافی ارزش نظارت را پس از انتخابات بیشتر محدود می کند. سازمان های نظارت داخلی و مقامات سابق دولت افغانستان و کمیسیون انتخابات به سیگار گفتند که زیان آورترین تقلب در سال ۲۰۱۸ در جریان پروسه شمارش و بازشماری آرا صورت گرفت (به فصل ۶ مراجعه شود).^{۱۹۵} به همین ترتیب، تجزیه و تحلیل مارتین ون بیجلرت از انتخابات ۲۰۰۹ نشان داد که "تقلب گسترده، عمدتاً غیر قابل کشف، در داخل اداره انتخابات و در یک مرحله نسبتاً دیر صورت گرفت."^{۱۹۶} این مراحل پایانی انتخابات نیز مراحل کمتر شفاف برای ناظران است.

در سال ۲۰۱۸، کمیسیون مستقل انتخابات یک سیستم از هردو طرف پوشیده (دبل بلایند) برای ورود داده ها به سیستم دیتابیس مرکزی توسط کارمندان را ایجاد کرد که در آن یک کارمند، اطلاعات را وارد می کند و سپس کارمند دیگر به طور تصادفی انتخاب می شود تا ورودی را بدون دانستن اینکه چه کسی آن را وارد کرده، بررسی نماید.^{۱۹۷} با این حال، در هنگام شمارش آرا در مرکز ملی شمارش، محل تعیین شده برای ناظران در امتداد دیوار اطاق است، دور از مراحل کاری (نگاه شود به عکس در صفحه ۱۳۹).^{۱۹۸} به همین دلیل، ناظران نتوانستند تایید کنند که آیا اطلاعات به درستی وارد دیتابیس نتایج اصلی شدند یا خیر یا دستکاری جعلی در دیتابیس را کشف کنند - و ناظران ادعا کردند که نتایج در هنگام ورود داده ها در انتخابات ۲۰۱۴ و ۲۰۱۸ تغییر یافته بودند.^{۱۹۹}

کمیسیون مستقل انتخابات نیز تایید کرد که محیطی را که برای ناظران در سال ۲۰۱۸ در نظر گرفته بود، بسنده نبود.^{۱۱۰} بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی پیشنهاد کرد که یا ناظران را به محل فعالیت ها نزدیکتر سازند یا از یک پخش زنده صوتی و تصویری برای بهبود دید ناظران قبل از انتخابات ۲۰۱۸ استفاده کنند.^{۱۱۱} این پیشنهادات در سال ۲۰۱۸ اجرا نشد. در سال ۲۰۱۹، فقط یک صفحه نمایش، جریان مستقیم روند دریافت اوراق نتایج را نشان می داد. ناظران قادر به نظارت بر ورود داده ها نبودند و یک مقام تیفا ارزیابی کرد که ناظران دسترسی کم یا هیچ دسترسی به اطلاعات مربوط به مراحل کاری نداشتند.^{۱۱۲}

در سال ۲۰۱۸، کمیسیون های انتخاباتی دستور بازشماری آرا در ۱۱ ولایت را صادر کردند. این موارد در ابتدا در سطح ولایات انجام می شد، اما ادعاهایی در پیوند با پر کردن آرا در جریان بازشماری منجر به دور دوم بازشماری در مرکز ملی شمارش آرا شد.^{۱۱۳} هر کدام از سازمان های نظارتی افغانستان اجازهی داشتن فقط دو ناظر را در مرکز شمارش داشتند، که اصلاً برای پوشش حدود ۱۰۰ میزی که بطور همزمان بازشماری ها در آن انجام می شد، کافی نبود.^{۱۱۴} فیفا به سیگار گفت که آنها معتقدند کمیسیون مستقل انتخابات از اجازه نظارت بیشتر خودداری کرده است زیرا کارمندان این کمیسیون نمی خواستند تقلب شان فاش شود.^{۱۱۵} ادعاهایی مبنی بر اینکه مقامات انتخابات در جریان بازشماری دستور تقلب داده بودند، فراگیر و قابل اعتماد بود.^{۱۱۶} به گفته عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، هدف از بازشماری مجدد در برخی از مراکز رای دهی، ایجاد تغییرات جعلی در اوراق نتایج بود.^{۱۱۷}

کار ناظران و تحلیلگران دیگر نیز به دلیل عدم انتشار معلومات مفصل از سوی کمیسیون انتخابات در مورد جزئیات نتایج انتخابات یا توضیحات در مورد چگونگی تغییر نتایج به دلیل بازشماری، تفتیش و ابطال، کمرنگ بود.

کار ناظران و تحلیلگران دیگر نیز به دلیل عدم انتشار معلومات مفصل از سوی کمیسیون انتخابات در مورد جزئیات نتایج انتخابات یا توضیحات در مورد چگونگی تغییر نتایج به دلیل بازشماری، تفتیش و ابطال، کمرنگ بود.^{۱۱۸} به گفته یک شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، گروه های نظارتی به اطلاعات مربوط به انتخابات ۲۰۱۸ تا زمان انتخابات ۲۰۱۹ دسترسی نداشتند.^{۱۱۹} این فقدان شفافیت سبب شد که آنها نتوانند قانونی یا تقلبی بودن تغییرات نتایج را تشخیص دهند.

این شکایت جدید نبود.^{۱۲۰} در سال ۲۰۱۴، فیفا دریافت که بیشتر نتایج درج شده در وب سایت کمیسیون مستقل انتخابات با نتایج ثبت شده در سطح مرکز رای دهی متفاوت بود. به گفته فیفا، این اختلافات نشان دهنده تقلب بود، اما چون کمیسیون های انتخاباتی اطلاعات خاصی راجع به آرای مستثنی نشر نکردند، هیچ راهی برای اثبات آن وجود نداشت.^{۱۲۱}

معرفی تاییدی بایومتریک رای دهندگان در سال ۲۰۱۸ دسته جدیدی از اطلاعات را ایجاد کرد که ناظران نیاز به دسترسی به آنها داشتند: جزئیات در مورد نحوه جمع آوری داده های بایومتریک و استفاده از آن برای تعیین اعتبار آرا.^{۱۲۲} به گزارش فیفا، کمیسیون مستقل انتخابات گفت که نمی تواند جزئیات چگونگی مطابقت نتایج تاییدی بایومتریک رای دهندگان را با اوراق نتایج فیزیکی شریک سازد زیرا شرکت درملوگ، شرکت آلمانی که دستگاه های بایومتریک و سرورهای داده ها را مدیریت می کرد، این پروسه را کنترل می نمود.^{۱۲۳} اما این ادعا که تغییرات تقلبی مستقیماً در دیتابیس نتایج مرکزی در سال ۲۰۱۸ اعمال شده بود، به حدی جدی گرفته شد که منجر به دادن دسترسی صرف خواندن به همه کمپاین های ریاست جمهوری در سال ۲۰۱۹ شد و این سوال را ایجاد کرد که چرا چنین دسترسی به سازمانهای نظارتی داده نشد.^{۱۲۴} ناظران برای تفتیش نتایج از کمیسیون های انتخاباتی به اطلاعات خاصی نیاز دارند تا بتوانند تقلب را برملا نمایند (به جعبه فراخوان در صفحه ۱۴۲ رجوع شود).

نمایندگان تیفا در ۱۹ اکتوبر ۲۰۱۹ در کابل کنفرانس مطبوعاتی برگزار کردند تا یافته های شان را در مورد انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ به اشتراک بگذارند. (عکس تیفا)

در سال ۲۰۱۹، کمیسیون مستقل انتخابات موفق به نشر این معلومات نشد که کدام مراکز رای دهی باز شده بودند. این کمیسیون همچنان نتوانست به طور علنی گزارش دهد که چه تعداد آرا در آن دوره استفاده شد، موردی که هر سه سازمان نظارتی ادعا کردند برای اطمینان از نظارت درست ضروری بود. سازمان های نظارتی از کمیسیون مستقل انتخابات خواستند تا وضعیت هر رای روز انتخابات را (با اعتبار، باطل شده، بدون اعتبار یا خالی) گزارش داده و فهرست مراکز رای دهی را که تقریباً ۱۳۷۰۰۰ رای "مشکوک" و ۱۰۲۰۰۰ رای خارج از ساعت رای دهی از آنان منشاء گرفته را منتشر کنند.^{۱۱۱۵}

الزامات معلومات ناظر

برای اینکه نتایج انتخابات به اندازه کافی دقیق باشد تا تقلب را افشا نماید، سازمانهای ناظر به اطلاعات زیر نیاز دارند:

- شمار و موقعیت مراکز رای دهی که قرار است افتتاح شوند (این معلومات پیش از روز انتخابات ارائه گردد)^{۱۱۱۶}
- شمار و موقعیت مراکز رای دهی که واقعاً افتتاح شده اند، و^{۱۱۱۷}
- شمار رای دهندگان در هر مرکز رای دهی^{۱۱۱۸}
- شمار اوراق رای دهی استفاده شده^{۱۱۱۹}
- شمار آرای ضایع شده که قبل از شمارش آرا دور انداخته شده اند^{۱۱۲۰}
- شمار آرای حساب شده (آرا نظر به هر کاندید، آرای سفید، آرای بدون اعتبار و آرای تلف شده)^{۱۱۲۱}
- شمار آرای تایید شده بایومتریک ورودی در هر مرکز رای دهی^{۱۱۲۲}
- چگونه نتایج در هر مرکز رای دهی مشخص با باطل سازی توسط کمیسیون شکایت های انتخاباتی، تغییر یافت^{۱۱۲۳}
- چگونه نتایج در هر مرکز رای دهی مشخص با حذف توسط کمیسیون شکایت های انتخاباتی تغییر یافت^{۱۱۲۴}

نمایندگان نامزدها و احزاب

از نمایندگان نامزدها و احزاب انتظار نمی رود بی طرف باشند؛ آنها مدافعین معاش-بگیر کاندیدهای خویش اند. وظایف آنها رسانیدن و آشکارسازی بی نظمی ها به رئیس محل رای دهی و ثبت آنها در دفترچه وقایع روزانه است؛ امضای اوراق نتایج و ثبت نتایج در سابق خود شان تا مشخص شود آیا بعداً آرای کدام مرکز پس از تقلب تغییر کرده است یا خیر، و درج شکایت در کمیسیون شکایات انتخاباتی در جریان پروسه انتخابات، در روز انتخابات و روز های پس از انتخابات، میباشد.^{۱۱۲۵} بر بنیاد سازمان ملل متحد متحد، "حضور گسترده نمایندگان آموزش دیده و آگاه کاندیدها در مراکز رای دهی و مراکز شمارش آرا ... یکی از مؤثرترین اقدامات برای جلوگیری از بی نظمی و اتهامات بی بنیاد است."^{۱۱۲۶}

از آنجا که اکثر نامزدها به گونه مستقل در انتخابات شرکت می کنند و نمایندگان خود را جذب می کنند، نمایندگان نامزدها نسبت به نماینده های احزاب سیاسی بیشتر اند (به شکل ۱۸ مراجعه شود). در سال ۲۰۱۸، نمایندگان احزاب تقریباً در یک سوم ولایت های کشور حضور نداشتند.^{۱۱۲۷} تعداد زیاد نمایندگان کاندیدها باعث ایجاد چالش های زیاد برای کمک کنندگان، به ویژه در انتخابات پارلمانی می گردند. دستیابی به نمایندگان نامزدها از طریق رویکرد آموزش سلسله بی که کمک کنندگان برای سازمانهای نظارتی استفاده می کنند دشوارتر است، زیرا تیم های نامزدان به ندرت سازمان یافته و سلسله مراتبی اند.^{۱۱۲۸} سرمایه گذاری در آموزش نیز زیاد منطقی به نظر نمی رسد: از آنجا که بیشتر نامزدها موفق نمی شوند، نمایندگان آنها فقط ممکن یک بار خدمت نمایند.

آموزش سلسله بی روشی
است که به موجب آن آموزش به گروهی از افراد ارائه می شود که به نوبه خود همان آموزش را به دیگران نیز ارائه می دهند.

شمار نمایندگان ذکور کاندیدان نسبت به نمایندگان اناث بیشتر است، این بدان معنی است که مراکز رای دهی اناث در روز انتخابات دارای حضور کمتر ناظرین اناث اند و این امر آنها را نسبت به تقلب آسیب پذیر می سازد.^{۱۱۲۹} دفتر سرمفتش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در سال ۲۰۱۴ پیشنهاد کرد که این نهاد باید برای آموزش نمایندگان کاندید های اناث تمرکز کند.^{۱۱۳۰} یکی از شرکای اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی برای رفع این موضوع گفت که آنها در سال ۲۰۱۹ تعداد بیشتری مریان اناث استخدام کردند تا با نمایندگان کاندیدها کار کنند.^{۱۱۳۱}

در نبود آموزش کمک کنندگان، نمایندگان نامزدها و احزاب کمتر مؤثر اند

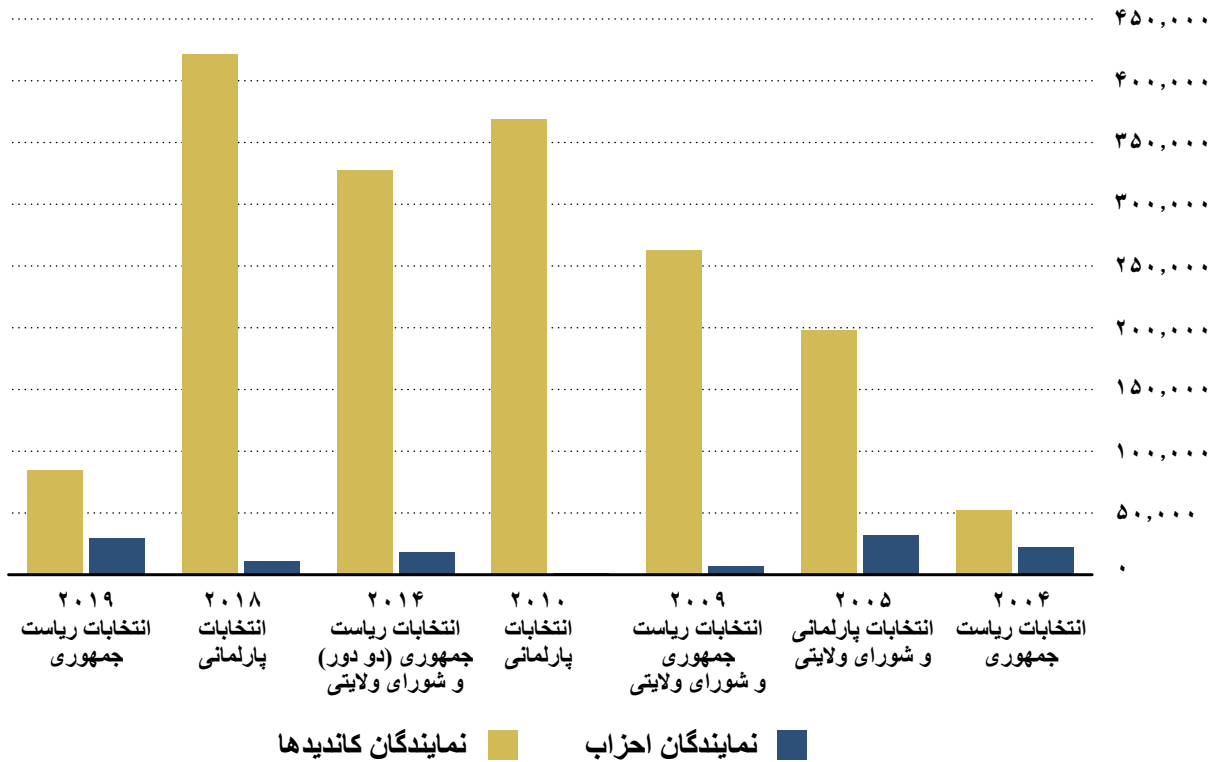
کمک کنندگان برای احزاب سیاسی، نامزدها و نمایندگان آنان بودجه تامین نکرده بلکه برای آنان آموزش ارائه میدهند.^{۱۱۳۲} اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در یک ارزیابی داخلی از حمایت خود از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان، بر اهمیت آموزش کافی نماینده نامزدها برای جمع آوری "معلومات مشخص و دست اول"، در مورد تقلب برای حمایت از شکایات انتخاباتی تأکید کرد.^{۱۱۳۳} یک مشاور ارشد انتخابات همچنان بر اهمیت اثبات شکایات نمایندگان، نه فقط تمرکز بر تعداد آنها، تأکید کرد.^{۱۱۳۴}

با وجود این، ۲۰۱۸ اولین انتخاباتی در تاریخ اخیر افغانستان بود که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از آموزش نماینده های احزاب و نامزدها حمایت نکرد.^{۱۱۳۵} دلیل این امر تا حدی این بود که بودجه کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی برای آموزش نماینده ها بسیار دیرتر صادر شد اما یک شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که این اداره خود در کار با احزاب سیاسی متردد بود.^{۱۱۳۶}

یکی از اهداف آموزش نماینده نامزدها کمک به درک نقش ها و مسوولیت های آنان است.^{۱۱۳۷} یک شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که در سال ۲۰۱۸، نمایندگان نامزدها "از این پروسه آگاهی نداشتند. زمانی که کارهای نادرست را مشاهده میکردند، برای شان تکمیل نمودن فورم شکایات انتخاباتی دشوار بود."^{۱۱۳۸} در سال ۲۰۱۹، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی ۸۶۱۹ نماینده کاندیدها را آموزش داد و ۵۰۰۰۰ دفترچه رهنا در مورد

شکل ۱۸

شمار نمایندگان با اعتبار احزاب در مقابل نمایندگان نامزدها

منبع: شورای امنیت سازمان ملل متحد، "اولین انتخابات افغانستان بی عیب نبود، اما زمینه ساز حرکت بسوی دموکراسی نیرومند می باشد، در شورای امنیت اظهار شد،" بیانیه مطبوعاتی، ۱۲ اکتوبر ۲۰۰۴؛ انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات پارلمانی و شورای ولایتی سپتمبر ۲۰۰۵ در افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۰۶، ص. ۱۰؛ شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد، حمایت از دموکراسی از طریق آرا: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، دسمبر ۲۰۰۹، ص. ۹۳؛ انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۲۷؛ انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۴۰؛ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد: گزارش سالانه پروژه سال ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۳۰؛ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد: سومین گزارش پیشرفت ریبوار ۲۰۱۹، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۹، ص. ۲.

نحوه انجام کار، از جمله نحوه درج شکایات در مورد بی نظمی های انتخاباتی را در اختیار آنان قرار داد.^{۱۱۳۹} علاوه بر این، مرکز اروپایی حمایت از انتخابات و سازمانهای نظارت داخلی نماینده های نامزدها و احزاب سیاسی را در دوره های انتخاباتی ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ آموزش دادند.^{۱۱۴۰}

ناظران کاندیدها و احزاب سیاسی تمرکز خود را در مراکز رای دهی در مناطقی که امن تر و دسترسی به آنان آسان تر باشد، بیشتر میکنند. این امر منجر به مشکلات ازدحام جمعیت - به ویژه در انتخابات پارلمانی میشود که بسیاری از نامزدها و نمایندگان آنها را جذب می کند.^{۱۱۴۱} در سال ۲۰۱۸، کمیسیون مستقل انتخابات بیش از ۴۰۰۰۰۰ نماینده نامزدها را اعتبارنامه داد. ازدحام جمعیت در آن سال به ویژه در کابل مشکل آفرین بود، جایی که ۴۰ درصد از نمایندگان نامزدها از سراسر کشور در آن اعتبارنامه داشتند.^{۱۱۴۲} همانطوری که قبلاً اشاره شد، در سال ۲۰۱۸ کمیسیون مستقل انتخابات تلاش کرد تا این مشکل را با در نظر گرفتن در مجموع ۵۰۰ نماینده برای هر نامزد ولسی جرگه و تنها اجازه دادن به یک نماینده حزب یا کاندید در هر زمان مشخص و در هر مرکز رای دهی، حل نماید.^{۱۱۴۳} باوجود این راهکار، و به گفته حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، هنوز هم مواردی وجود داشت که ۱۵ تا ۱۶ نماینده از یک کاندید در برخی از مراکز رای دهی

یک کارمند انتخاباتی در هرات صندوق رای را برای شمارش آرای انتخابات پارلمانی، در برابر نمایندگان نامزدها و ناظران، خالی می کند، ۱۸ سپتمبر ۲۰۱۰. (عکس یوناما)

نمایندگی میکردند.^{۱۱۴۴} حتی اگر این قانون به طور یکنواخت اجرا می شد، ازدحام جمعیت همچنان در ولایات با تعداد زیادی کاندیدها، مانند کابل اتفاق می افتاد.^{۱۱۴۵}

تشریح ضعیف معلومات نیز مؤثریت نمایندگان نامزدها را محدود میسازد. ناکامی کمیسیون مستقل انتخابات در نشر نتایج تجزیه شده محلات رای دهی در دور اول انتخابات ۲۰۱۴، توانایی نامزدهای ریاست جمهوری برای درج شکایت در کمیسیون شکایات انتخاباتی را محدود کرد. کمیسیون مستقل انتخابات حتی در پاسخ به درخواست های کتبی ارسال شده توسط کمپاین ها نیز نتوانست این معلومات را ارائه دهد.^{۱۱۴۶} ناکامی کمیسیون مستقل انتخابات در عدم ارائه معلومات مربوط به مراحل مرکز شمارش ملی آرا، مانع فعالیت نامزدها و احزاب در برابر تقلب میشود. کمیته مشترک مستقل نظارت و ارزیابی پروسه شمارش سال ۲۰۱۸ را "گند، غیر شفاف و غیرقابل دسترس" خواند.^{۱۱۴۷}

دست داشتن نماینده های احزاب در تقلب

نمایندگان نامزدها و احزاب در هر دوره انتخابات افغانستان در تقلب نقش داشته اند. نمایندگان کاندیدها با پر کردن اوراق رای دهی، کار با اعضای ملیشه های مسلح، ترسانیدن رای دهندگان و کارکنان انتخابات، کمپاین در داخل مراکز رای دهی و خرید آرا متهم شده اند.^{۱۱۴۸} یک گزارش پس از اقدام کمیسیون مستقل انتخابات در مورد انتخابات سال ۲۰۱۸ خواستار آموزش نمایندگان و مجازات برای آنعده نمایندگانی شد که پروسه را "مختل" میسازند.^{۱۱۴۹}

نامزدها و احزاب سیاسی برای اطمینان از اینکه کارکنان ساحوی آنان از وظایف اصلی منحرف نشوند، با چالش های مشابه گروه های نظارتی مواجه اند. یک مشاور ارشد انتخابات به سیگار گفت که "نامزدها می دانند در مناطقی که رقیبان آنان از حمایت بیشتر برخوردار اند، افرادی که قرار بود نماینده آنها باشند در واقع نمایندگان رقیبان آنها بودند."^{۱۱۵۰} در افغانستان، همیشه نمی توان گفت که کدام نماینده برای کدام کاندید کار میکند.

فصل نهم

محدودیت های اعمال نفوذ کمک کنندگان

عکس از وزارت خارجه ایالات متحده

در بسیاری مشکلات روند انتخابات افغانستان نمی توان کمک های ضعیف کمک کنندگان را مقصر دانست، اما این نهاد ها مؤثریت کمک های شان را به چندین شکل کاهش می دهند. نخست، برای جلوگیری از این برداشت که کمک کنندگان در انتخابات مداخله می کنند، این نهاد ها بیشتر از احتیاط کار می گیرند و فرصت فراهم کردن راه حل های پیشگیرانه را برای مشکلات از دست می دهند - مثلاً مشوره دهی به کمیسیون های انتخاباتی در مورد اینکه چگونه کارمندان مسلکی خدمات ملکی را پیدا و استخدام کنند. این سبب می شود که کمک کنندگان پس از آنکه انتخابات دچار مشکلات می شود، به شکل واکنشی (و گاهی به شکل جنجال برانگیز) مداخله کنند - مثلاً همکاری در دست یافتن به یک توافق تقسیم قدرت بین کاندیدان. دوم، از اینکه کمک کنندگان در مورد مداخله پیشگیرانه در انتخابات بسیار محتاط می باشند، آنان توجه بیشتر به مشکلات فنی نمی کنند. سوم، دلیلی که کمک کنندگان باید به مشکلات بسیار زیاد فنی رسیدگی کنند اینست که این نهادها کمک مالی شان را آنقدر دیر هنگام در روند انتخابات فراهم می کنند که سبب افزایش مشکلات شده و نیاز به حل آنها بوجود می آورد. کمک کنندگان در فاصله زمانی بین دو انتخابات، همکاری های انتخاباتی خود را کاهش می دهند و برای افزایش دوباره آن تا چند ماه پیش از برگزاری انتخابات منتظر می مانند. آن زمان برای ارتقای ظرفیت نهاد های انتخاباتی به منظور مدیریت انتخابات به شکل معتبر آن بسیار دیر می باشد. برنامه کنونی کمک از سوی کمک کنندگان تنها برای برگزاری انتخابات کافی است و نمی تواند مشکلات مکرر را که اعتبار انتخابات را زیر سوال می برد، حل کند.

جان کری، وزیر خارجه ایالات متحده و حامد کرزی، رئیس جمهور افغانستان در مورد چگونگی حل انتخابات مورد مناقشه بین اشرف غنی و عبدالله عبدالله بحث می کنند، ۱۱ جولای، ۲۰۱۴. (عکس از وزارت خارجه ایالات متحده)

تعامل کمک کنندگان در موضوعات انتخاباتی

عدم تمایل کمک کنندگان برای تعامل زودتر سبب مشکلات بعدی می شود

کمک کنندگان به خاطر موضوعات حساس پیرامون انتخابات، در مورد تعامل با حکومت افغانستان نگرانی های مشروع دارند. تعامل می تواند به دیده مداخله در امور داخلی یک کشور دیگر نگریسته شود. اما مزایای تعامل زودتر در مورد برخی مسایل، مهمتر از نگرانی ها در مورد عدم تعامل بوده چون عدم تعامل در همچو موارد بعدتر منجر به مداخله بیشتر می شود.

به طور مثال، یک مشاور ارشد انتخاباتی که در جریان چندین دوره انتخاباتی در افغانستان کار کرده است، گفت که کمک کنندگان تمایلی به مداخله در روند گزینش کارمندان ارشد کمیسیون انتخابات ندارند، هر چند مداخله این نهاد ها می تواند از جانبداری حزبی در نهاد های انتخاباتی افغانستان بکاهد: "در بسیار مراحل می توانستیم در گزینش افراد اعمال نفوذ کنیم، اما نکردیم، و افرادی که انتخاب شدند در بیشتر موارد فاقد شرایط لازم بودند. جامعه جهانی همواره احساس می کرد که در این مورد چیزی کرده نمی تواند، اما فکر نمی کنم که اینگونه بوده باشد." به باور وی، تردید داشتن کمک کنندگان در این مورد موجه نیست، چون مشروط ساختن استخدام کارمندان به بیطرفی و لیاقت مسلکی به معنی مسؤل قرار دادن حکومت افغانستان در برابر قوانین خود این کشور است.^{۱۱۵۱}

کمک کنندگان می خواهند که حکومت افغانستان رهبری انتخابات را بر عهده داشته باشد، چون از یک سو حمایت کمک کنندگان در آینده احتمالاً کم رنگ تر خواهد شد، و از سوی دیگر مداخله بیشتر می تواند منجر به عواقب پیش بینی نشده شود. اما پس از پایان انتخابات، زمانی که خطر تبدیل شدن تنش ها در مورد نتایج انتخابات تا بروز جنگ های خیابانی افزایش می یابد، کمک کنندگان در مورد این پرسش حساس که کی برنده انتخابات شده، در محضر عام قضاوت می کنند.^{۱۱۵۲} هیات معاونت ملل متحد برای افغانستان (یوناما) در سال ۲۰۱۴ اعلام کرد که به خاطر حل جنجال های انتخاباتی "اقدامی نمی کند که مداخله تلقی شود" و "بهتر خواهد بود تا خود افغان ها یک راه حل پیدا کنند."^{۱۱۵۳} اما جامعه جهانی به خاطر نظارت از تفتیش نتایج دو انتخابات ریاست جمهوری از جمله چهار انتخابات ریاست جمهوری معاصر افغانستان اشتراک کرد. در سال ۲۰۱۴، زمانی که حتی تفتیش تمام صندوق های آرا با نظارت جامعه جهانی نتوانست دو رقیب را به یک توافق برساند، جان کری، وزیر خارجه آن وقت ایالات متحده، مصلحت ایجاد حکومت وحدت ملی را میانجیگری نمود.^{۱۱۵۴} دخالت پس از انتخابات در

مقایسه با مداخله زودتر در دوره انتخاباتی، بیشتر قابل مشاهده و جنجال برانگیز تر می باشد. مداخله های پس از انتخابات سبب می شود تا مردم افغانستان فکر کنند که جامعه جهانی در نتایج انتخابات "دخالت" کرده است.^{۱۱۵۵}

یک مقام بین المللی در نومبر ۲۰۱۹ به سیگار گفت که جامعه جهانی به حکومت افغانستان، کمیسیون های انتخاباتی و کاندیدان یک پیام تازه داشت. اگر روند انتخابات با بی نظمی ها همراه باشد، جامعه جهانی در تعیین برنده انتخابات دخالت نخواهد کرد. این مقام بین المللی افزود که در جریان سفر اعضای شورای امنیت ملل متحد به کابل در سال ۲۰۱۸، نیکی هیلی، سفیر ایالات متحده در ملل متحد، این پیام را آورد که این بار "آمدن جان کری تکرار نمی شود" تا منازعات احتمالی انتخابات را حل کند.^{۱۱۵۶}

اشرف غنی و عبدالله عبدالله در فبروری ۲۰۲۰ هم زمان خود را برنده انتخابات ۲۰۱۹ اعلام کردند و با برگزاری مراسم تحلیف جداگانه، کشور را به سوی یک بحران قانون اساسی سوق دادند.^{۱۱۵۷} این کار سبب شد تا مایک پمپو، وزیر خارجه آن وقت ایالات متحده، به کابل بیاید و از دو کاندید بخواهد که به یک توافق سیاسی برسند. ناکامی غنی و عبدالله در حل اختلافات شان سبب شد تا ایالات متحده تهدید قطع یک میلیارد دالر کمک مالی سالانه را به حکومت افغانستان مطرح کند، تهدیدی که به دنبال امضای توافقنامه تقسیم قدرت بین غنی و عبدالله در ماه می ۲۰۲۰ از آن صرف نظر شد.^{۱۱۵۸} این توافقنامه نیز مانند توافقنامه ایجاد حکومت وحدت ملی، بار دیگر بر برگزاری انتخابات محلی چون شوراهای ولایتی و ولسوالی ها و شاروالی ها تاکید کرد. توافقنامه ۲۰۲۰ مانند توافقنامه ۲۰۱۴ حکومت را به آوردن برخی از اصلاحات انتخاباتی متعهد ساخت، اصلاحاتی که حکومت قبلی هرگز آن را عملی نکرد.^{۱۱۵۹}

مسایل فنی توجه کمک کنندگان را در انحصار خود قرار می دهد

بر اساس اظهارات چندین مرجع ذیدخل، کمک کنندگان تمایل دارند تا در تعامل شان با حکومت افغانستان، روی مسایل فنی بیشتر تاکید کنند.^{۱۱۶۰} به گفته یک مقام بین المللی، "افراد تمایل دارند تا روی مسایل [فنی] تمرکز کنند، چون آنان احساس می کنند این مسایل بیشتر قابل حل است."^{۱۱۶۱} تاکید روی جنبه های فنی روند انتخابات در ۲۰۱۸ به جایی رسید که سفرای کشور های خارجی در جزئیات به کار گیری فناوری انتخابات دخیل شدند.^{۱۱۶۲}

یک مقام بین المللی دیگر به سیگار گفت که "من هرگز در گذشته شاهد نبوده ام که سفرا و مقام های ارشد سیاسی وقت زیاد را صرف صحبت در مورد مشخصات فنی کنند،" به طور مثال بحث روی برچسب روی تذکره (به صفحه ۶۴ مراجعه شود) یا نشان چند انگشت برای تثبیت هویت رای دهنده گرفته شود - این مقام بین المللی افزود "مثل اینکه آنان (سفرا) مشکلات سیاسی را از طریق ابزار فنی حل می کنند."^{۱۱۶۳} یک مقام وزارت خارجه ایالات متحده گفت "من به حیث یک مقام سیاسی، بسیار زیاد در مورد سیستم [تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان] می دانم." به نظر این مقام، به این مسایل باید اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی رسیدگی کند تا وزارت خارجه ایالات متحده بیشتر روی مسایل سیاسی با تصویر بزرگتر تمرکز کند.^{۱۱۶۴} به همین ترتیب، یک مقام ارشد پیشین اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی گفت:

به طور سنتی، قبل از انتخابات تاکید روی پشتیبانی فنی بوده و پس از انتخابات پشتیبانی قوی سیاسی صورت گرفته است، و این کار معمولاً به شکل خاموش ساختن آتش بوده است. باید پیش از انتخابات، تاکید بیشتر روی پشتیبانی سیاسی شود، اما انجام این کار دشوار است چون اگر دست به اعمال نفوذ سیاسی بزنید، در آن صورت به مداخله در انتخابات متهم می شوید. منظورم از "سیاسی" مداخله در سطح یک سفیر می باشد.^{۱۱۶۵}

دخیل بودن ایالات متحده و جامعه جهانی در مسایل فنی در جریان انتخابات ۲۰۱۸ تا حدی اجتناب ناپذیر بود، زیرا دخیل بودن کمک کنندگان برای نگهداشتن آمادگی های انتخاباتی در مسیر درست، لازم بود.^{۱۱۶۶} یک مقام بین المللی به سیگار بیان

کیرن دکر، معاون سفارت ایالات متحده در کابل، مواد انتخاباتی را در دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات پس از انتخابات ریاست جمهوری بررسی می کند، ۷ اکتوبر، ۲۰۱۹. (عکس از سفارت ایالات متحده در کابل)

داشت که چگونه مقام های ارشد ملل متحد و جان بس، سفیر پیشین ایالات متحده در کابل، "باید به کمیسیون مستقل انتخابات در آخرین لحظه تلفون می کردند تا برگه های رای دهی چاپ شود."^{۱۱۶۷}

سیلاب و خشکسالی: کمک های انتخاباتی با دوره انتخاباتی درست عیار نشده است

کمک کنندگان در فاصله زمانی بین دو انتخابات، کمک های خود را به کمیسیون های انتخاباتی افغانستان، و نهاد های داخلی ناظر انتخابات و احزاب سیاسی که این کمیسیون را پاسخگو قرار می دهند، به طور قابل ملاحظه کاهش می دهند (به شکل ۱۹ مراجعه شود).^{۱۱۶۸} کاهش شدید کمک های مالی و فنی می تواند بر کارکرد و توسعه دراز مدت هر سه این نهاد تاثیر بگذارد.^{۱۱۶۹}

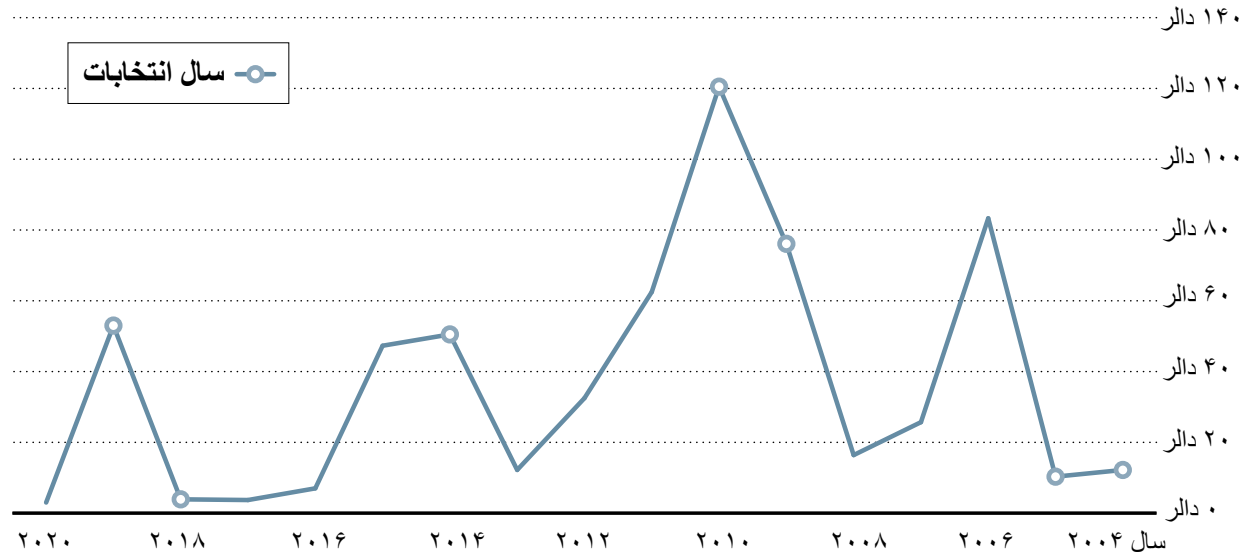
"کمک کنندگان ۱۸ ماه قبل از انتخابات بیدار میشوند و سپس می پرسند که او خدایا! انتخاباتی در پیشرو داریم، چه باید کرد؟ شما در آن زمان کوتاه کار های محدود را انجام داده می توانید."

— یک مقام بین المللی

بر اساس اظهارات یک مقام بین المللی، "یک تصور غلط وجود دارد که در فاصله زمانی بین دو انتخابات، هیچ چیزی انجام نمی شود، در حالیکه واقعیت اینست که در این فاصله زمانی بسیاری تصمیم بزرگ گرفته می شود."^{۱۱۷۰} یک مقام بین المللی دیگر گفت که "کمک کنندگان ۱۸ ماه قبل از انتخابات بیدار میشوند و سپس می پرسند که او خدایا! انتخاباتی در پیشرو داریم، چه باید کرد؟ شما در آن زمان کوتاه کار های محدود را انجام داده می توانید."^{۱۱۷۱} یک مقام بین المللی دیگر نیز با ابراز نظر مشابه گفت، "زمانی که [انتخابات] فرا می رسد، ما همیشه غافلگیر می شویم و آماده نمی باشیم."^{۱۱۷۲} به صورت عموم، زمانی که کمک مالی کمک کنندگان از سر گرفته می شود، این کمک ها در اکثر موارد به اندازه یی نزدیک به تاریخ برگزاری انتخابات فراهم می شود که مصرف عاقلانه و مؤثر آن را متاثر می سازد.^{۱۱۷۳}

شکل ۱۹

سیلاب ها و خشکسالی ها: مساعدت انتخاباتی ایالات متحده در افغانستان (میلیون ها دالر)

نوت: دربرگیرنده کمک های دوجانبه و چندجانبه از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی میشود
منبع: اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جواب به درخواست ارقام و داده از سوی سیگار، ۱۳ جنوری، ۲۰۲۰.

انجام کارها در آخرین لحظه سبب افزایش مصارف نیز می شود.^{۱۱۷۴} بر اساس اظهارات یک مقام بین المللی، "بدترین کاری که یک نهاد کمک کننده می تواند انجام دهد اینست که در جریان سال انتخابات با یک مبلغ هنگفت پول بیاید. بهتر است مقادیر کمتر پول در جریان مدت طولانی تر داده شود تا یک رابطه خوب [با کمیسیون های انتخاباتی] ایجاد شود و [آنان] به رهنمایی تان گوش بدهند."^{۱۱۷۵} یک مقام بین المللی دیگر به سیگار گفت که کمک کنندگان نباید پیش از فراهم کردن کمک های فنی منتظر کاهش جنجال های انتخاباتی بمانند - آنچه پس از انتخابات ۲۰۱۴ اتفاق افتاد - چون کمک کنندگان با این کار فرصت های مهم حمایت از اصلاحات انتخاباتی را از دست می دهند.^{۱۱۷۶}

رهنمود تطبیق کمک های انتخاباتی برنامه انکشافی ملل متحد خواستار درک این موضوع شده که "فاصله زمانی بین دو انتخابات به اندازه مرحله آمادگی برای انتخابات حیاتی است."^{۱۱۷۷} به همین ترتیب، کمیسیون اروپا دستور داده که برنامه های ارتقای ظرفیت باید فوراً پس از پایان انتخابات گذشته آغاز شود تا "نیازمندی های عاجل تر و فوری تر انتخابات پیشرو" سبب نشود که این برنامه ها به حاشیه رانده شود.^{۱۱۷۸} رئیس هیات مدیره بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی اخیراً در مورد تأثیرات مخرب کمک های مالی کوتاه مدت برای انتخابات به کانگرس ایالات متحده معلومات داد و گفت که این کار "اجازه ارتقای ظرفیت... یا برنامه ریزی استراتژیک را نمی دهد." او افزود، "برای مؤثریت مساعدت در انتخابات، سرمایه گذاری باید سال ها پیش از تاریخ برگزاری انتخابات و در فاصله زمانی بین دو انتخابات صورت گیرد."^{۱۱۷۹}

نهاد های ذیدخل به سیگار گفتند که افق برنامه ریزی برای حمایت از انتخابات افغانستان باید طولانی تر باشد. یک مقام بین المللی پیشنهاد کرد که کمک کنندگان باید یک میزان ثابت تر تعامل و کمک مالی شان را حفظ کنند که تمرکز آن بیشتر روی اهداف استراتژیک و دراز مدت باشد.^{۱۱۸۰} بر اساس اظهارات یک مشاور ارشد انتخاباتی، کمک کنندگان "در هر ۱۸ ماه یک استراتژی جدید" اختیار کردند و "هیچ راه حل یا رویکرد دراز مدت وجود نداشت." [رویکرد] بیشتر این بود که چگونه این دوره انتخاباتی را پشت سر بگذرانیم؟^{۱۱۸۱} مارگی کوک که در جریان انتخابات ۲۰۱۹ به حیث مشاور ارشد انتخاباتی در «برنامه

الیس ویلس، معاون دستیار وزیر خارجه ایالات متحده با اعضای کمیسیون مستقل انتخابات در سفارت ایالات متحده در کابل ملاقات می کند، ۱۳ می، ۲۰۱۹. (عکس از سفارت ایالات متحده در کابل)

ارتقای ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا» برنامه انکشافی ملل متحد وظیفه اجرا کرده بود، نیز استدلال کرد که روند انتقال تجربه و تخصص و تطبیق اصلاحات دراز مدت مستلزم "آغاز زودتر کار، در تعامل بودن مداوم با ادارات محلی، جلوگیری از وقفه در کمک های مالی، و نظارت مداوم دستاورد ها در مقایسه با اهداف می باشد" - او افزود که حتی یکی از این موارد را در برنامه ارتقای ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا (ELECT) شاهد نبود.^{۱۱۸۲}

"هیچ راه حل یا رویکرد دراز مدت وجود نداشت.

[رویکرد] بیشتر این بود که چگونه این دوره انتخاباتی را پشت سر بگذرانیم؟"

— مشاور ارشد انتخاباتی

پروژه ایس (ACE) که یک وب سایت حاوی معلومات فشرده در مورد شیوه های بهتر مدیریت انتخابات است، پیشنهاد می کند که یک دوره برنامه ریزی ۱۰ ساله برای حمایت از انتخابات یک زمان مناسب است. افق زمانی طولانی تر به برنامه های حمایت از انتخابات اجازه می دهد تا روی تقویت نهاد ها و انکشاف مسلکی کمیسیون های انتخاباتی تاکید بیشتر کند، و نگذارد این کمیسیون ها تنها روی نیازمندی های عاجل آموزشی که به خاطر آمادگی برای انتخابات نیاز است، تمرکز کنند.^{۱۱۸۳} این کار همچنین سبب تقویت آوردن اصلاحات قانونی می شود تا استقلال کمیسیون های انتخاباتی به حیث یک نهاد حفظ شود. حمایت کمک کنندگان حد اقل باید با دور انتخاباتی پنج سال کامل در افغانستان عیار شود.^{۱۱۸۴} در حال حاضر، طرز العمل های داخلی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی منتج به برنامه ریزی کوتاه مدت و کمک مالی ناکافی در فاصله بین دو انتخابات شده است.^{۱۱۸۵} در حالی که پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد تا پایان ۲۰۲۰ تمدید شده است، احتمال دارد تمدید این برنامه یا برنامه که جایگزین آن می شود، با کاهش بودجه روبرو شود - همانطوری که بودجه برنامه قبلی آن پس از انتخابات ۲۰۱۴ کاهش یافت.^{۱۱۸۶}

تادامیچی یاماموتو، نماینده ویژه منشی عمومی ملل متحد برای افغانستان دو ماه پیش از برگزاری انتخابات پارلمانی ماه سپتمبر از دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات بازدید می کند، ۲۵ جولای، ۲۰۱۸. (عکس از یوناما)

یک نقطه برجسته در تاریخ انتخابات افغانستان این واقعیت است که در ۲۰۱۹، حکومت افغانستان ۶۰ درصد هزینه انتخابات را پرداخت، که یک بخش بزرگتر مصارف در مقایسه با گذشته بود و نخستین بار بود که کمک کنندگان بخش بزرگ بودجه انتخابات افغانستان را پرداخت نکردند.^{۱۱۸۷}

چالش های فرا راه رویکرد وقفه یی حمایت از انتخابات

رویکرد سیلاب و خشکسالی گونه (وقفه یی) کمک کنندگان در حمایت از انتخابات نه تنها مؤثریت این کمک ها را کاهش می دهد بلکه سبب افزایش هزینه آن نیز می شود. این کار همچنین شانس تصویب اصلاحات انتخاباتی را کاهش می دهد و به جای این که منجر به ارتقای ظرفیت و رشد نهاد های انتخاباتی شود که انتخابات افغانستان را پس از ختم حمایت کمک کنندگان مدیریت کند، منتج به تمرکز کوتاه مدت روی هر انتخابات می شود.^{۱۱۸۸}

تامین وجوه مالی و توجه کمک کنندگان به شکل نامنظم مانع انکشاف کمیسیون مستقل انتخابات می شود

پیشینه تمایل کمک کنندگان مبنی بر تمرکز تنها روی انتخابات آینده، به نخستین انتخابات معاصر افغانستان بر می گردد. بر اساس اظهارات عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، تمرکز کوتاه مدت جامعه جهانی در ۲۰۰۴ پیامد های منفی دراز مدت به ویژه بر ثبت نام رای دهندگان گذاشت. او گفت که تاکید کنفرانس بن مبنی بر برگزاری هر چه زودتر انتخابات سبب شد تا توجه کافی به اجرای درست روند های مهم قبل از انتخابات نشود، و همچنین در تقویم انتخابات زمان کافی برای تطبیق درست این روند ها در آینده در نظر گرفته نشود. در عوض، تقویم فشرده انتخابات و تعامل وقفه یی در انتخابات سبب شد تا روند ثبت نام بارها تا آخرین لحظه از نظر انداخته شود و سپس برای انجام آن عجله شود. این رویکرد به ایجاد فهرستی از رای دهندگان که در آن با استفاده از کارت های جعلی رای دهی ثبت نام شده بود، کمک کرد و این کار سبب شد تا کمیسیون مستقل انتخابات در طی چندین سال نتواند فهرست رای دهندگان را تصحیح کند (به فصل چهار مراجعه شود). عبدالله احمدزی افزود که اگر جامعه جهانی طرح داخلی پنج ساله کمیسیون مستقل انتخابات را در ۲۰۱۲

حمایت کافی می کرد، این گونه مشکلات در فهرست رای دهندگان پیش از انتخابات ۲۰۱۴ حل می شد.^{۱۱۸۹} مشکلات در فهرست رای دهندگان ادامه داشت تا اینکه کمیسیون مستقل انتخابات سرانجام کارت های رای دهی را باطل اعلام کرد و در ۲۰۱۸ رای دهندگان را دوباره ثبت نام کرد.^{۱۱۹۰}

انتخابات ۲۰۱۴ نمونه خوب از مزایای کمک مالی و تعامل زود هنگام کمک کنندگان بود. این نهادها توانستند در مقایسه با انتخابات های اخیر افغانستان، زودتر وجوه مالی و حمایت شان را بسیج کنند. از لحاظ مسایل اداری، دور اول انتخابات ۲۰۱۴ در مقایسه با انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ و انتخابات های پیشتر از آن نسبتاً به خوبی برگزار شد.^{۱۱۹۱} یک یادداشت داخلی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از "میزان ثابت و متمرکز سرمایه گذاری و منابع" این اداره از ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴ ستایش کرد و گفت که این کار به آن اداره فرصت داد تا یک نقش سازنده را در دوره انتخابات ۲۰۱۴ ایفا کند.^{۱۱۹۲}

کمک کنندگان پس از انتخابات ۲۰۱۴ کمک های مالی شان را به کمیسیون های انتخاباتی قطع کردند. تا اوایل سال ۲۰۱۵، حوصله کمک کنندگان با حکومت افغانستان و کمیسیون های انتخاباتی نظر به چندین دلیل به سر آمده بود: عدم پیشرفت در برنامه ریزی برای برگزاری انتخابات پارلمانی و آوردن اصلاحات انتخاباتی، و وانمود شدن اینکه برگزاری انتخابات پارلمانی برای رئیس جمهور غنی و عبدالله عبدالله، رئیس اجرائیه در اولویت قرار نداشت.^{۱۱۹۳}

پس از بهار سال ۲۰۱۵، تنها اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به کمک های مالی خود به کمیسیون مستقل انتخابات ادامه داد و سپس این کمک ها شدیداً کاهش یافت. تصمیم کمیسیون مستقل انتخابات مبنی بر به تعویق انداختن مکرر انتخابات پارلمانی که باید در اوایل سال ۲۰۱۵ برگزار می شد، و همچنین نگرانی ها در مورد پیامد های تفرقه افگانه انتخابات ۲۰۱۴ از جمله دلایلی بود که کمک کنندگان را به ادامه کمک مالی به کمیسیون های انتخاباتی بی میل ساخته بود.^{۱۱۹۴} انتخابات پارلمانی نخست به اکتوبر ۲۰۱۶ به تعویق افتاد، سپس به جولای ۲۰۱۸ و سرانجام در اکتوبر ۲۰۱۸ برگزار شد.^{۱۱۹۵} هر تاخیر سبب ایجاد چالش ها برای کمک کنندگان در برنامه ریزی حمایت از انتخابات گردید.^{۱۱۹۶}

"اگر کمیسیون مستقل انتخابات با ما در تعامل نباشد

و تمایلی برای کار کردن با ما نداشته باشد،

حتی تمام کمک های فنی جهان نمی تواند تغییری ایجاد کند."

— یک مقام امریکایی

بر اساس اظهارات یک مقام بین المللی، "سایر کمک کنندگان، بار ملامتی را به دوش امریکایی ها گذاشتند." او افزود که در نتیجه کارمندان پروژه حمایت از انتخابات برنامه انکشافی ملل متحد که مسئولیت حمایت از کمیسیون مستقل انتخابات را داشت، به چهار نفر کاهش داده شد.^{۱۱۹۷} بی حوصلگی با حکومت افغانستان روی میزان حمایت کمک کنندگان پس از انتخابات ۲۰۱۴ نیز تاثیر گذاشت. یک مقام امریکایی با اشاره به سال های نخست در یک دوره انتخاباتی گفت، "اگر کمیسیون مستقل انتخابات با ما در تعامل نباشد و تمایلی برای کار کردن با ما نداشته باشد، حتی تمام کمک های فنی جهان نمی تواند تغییری ایجاد کند."^{۱۱۹۸} یک مقام بین المللی به سیگار گفت که "درک کمک کنندگان این بود که پول مانع اصلی نیست؛ بلکه مسایل سیاسی مانع اصلی می باشد. یک نگرش [در میان نهاد های کمک کننده] وجود داشت که اگر تعهدی برای آوردن اصلاحات گسترده وجود نداشته باشد، چرا ما باید به کمک های مالی خود ادامه بدهیم؟ و آن تعهد عملی نشد."^{۱۱۹۹} کمک کنندگان به سبب ناکامی حکومت افغانستان در تطبیق اصلاحات که در توافقنامه ایجاد حکومت وحدت ملی در سال ۲۰۱۴

نادر محسنی، سخنگوی کمیسیون مستقل انتخابات، در مورد شکایات درج شده در پیوند به انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ معلومات می دهد، ۸ اپریل، ۲۰۱۴. (عکس از یوناما، عکاس فردین واعظی)

روی آن توافق شده بود، خشمگین بودند، و احساسی به میان آمده که گویا کمک کنندگان تا روشن شدن آینده، تمایلی به مصرف کمک های مالی شان نداشتند.^{۱۲۰۰}

گرایش کمک کنندگان مبنی بر خودداری از حمایت از انتخابات قابل درک است - و حتی اگر کمک کنندگان حمایت شان را کاملاً قطع کنند، تصمیم شان قابل توجیه می باشد. اما با در نظر داشت اینکه کمک کنندگان با نزدیک شدن روز انتخابات حمایت شان را از سر می گیرند، خودداری از حمایت در مراحل نخست یک دوره انتخاباتی - زمانیکه این حمایت می تواند مثمرترین تاثیر را داشته باشد - هیچ منطق ندارد. ناکامی های مکرر که در نتیجه یک جدول زمانی فشرده به وجود میاید، احتمالاً کمک کنندگان را بیشتر خسته می کند که این خود منجر به کاهش کمک های مالی در دوره های انتخاباتی آینده می شود.^{۱۲۰۱} در نتیجه پروژه حمایت از انتخابات برنامه انکشافی ملل متحد فقط ۹ ماه پیش از انتخابات پارلمانی آغاز شد که قرار بود در جولای ۲۰۱۸ برگزار شود.^{۱۲۰۲}

کمک کنندگان حمایت فنی خود را نیز با مرور زمان کاهش داده اند. تعداد مشاورین فنی تیم پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد کمتر از یک چهارم تعداد اعضای تیم پروژه دوم ارتقای ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردای برنامه انکشافی ملل متحد است، که کمیسیون های انتخاباتی را در جریان انتخابات ۲۰۱۴ حمایت کرد، و کمتر از پنج در صد تعداد اعضای تیم پروژه اول ارتقای ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا است که انتخابات های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ را حمایت کرد. محدود ساختن حمایت فنی ممکن عمده بوده باشد. فراهم ساختن کمک های مالی به افغانستان در مجموع کاهش یافته و هدف پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، انتقال مسؤولیت بیشتر به کمیسیون مستقل انتخابات بود.^{۱۲۰۳} اما این کاهش حمایت فنی در ۲۰۱۸ به هزینه تضعیف کمیسیون مستقل انتخابات تمام شد. بر اساس اظهارات یک مشاور ارشد انتخاباتی: "شکاف بین دانش فنی کافی انتخاباتی در کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی به خاطر انجام کار درست، و کمک فنی که به این کمیسیون ها فراهم می شد، به یک سطح خطرناک افزایش یافته است."^{۱۲۰۴}

کمیسیون شکایات انتخاباتی نیز به حمایت مداوم نیاز دارد

کاهش کمک های مالی کمیسیون شکایات انتخاباتی را در مقایسه با کمیسیون مستقل انتخاباتی بیشتر متاثر ساخته است.^{۱۲۰۵} سطح حمایت های فنی از کمیسیون شکایات انتخاباتی به ویژه قبل از انتخابات ۲۰۱۸ پایین بود. زمانی که در ماه می ۲۰۱۵ کمک های مالی کمک کنندگان به کمیسیون مستقل انتخاباتی کاهش یافت، کمک های فنی به کمیسیون شکایات انتخاباتی کاملاً قطع شد. در جریان این مدت، مشاور حقوقی کمیسیون مستقل انتخاباتی گاهی اوقات از فعالیت کمیسیون شکایات انتخاباتی خود را مطلع می ساخت. سپس ۲۰ ماه پیش از انتخابات ۲۰۱۸، اداره بریتانیا برای انکشاف بین المللی استخدام یک مشاور حل منازعات انتخاباتی را در کمیسیون شکایات انتخاباتی تمویل کرد اما این مشاور تنها برای نیمه روز استخدام شده بود.^{۱۲۰۶}

کمک کنندگان در سال ۲۰۱۹ کمک های فنی خود را به کمیسیون شکایات انتخاباتی بهبود بخشیدند، اما یک مشاور هنوز هم کمیسیون شکایات انتخاباتی را در مقایسه با کمیسیون مستقل انتخاباتی یک نهاد "فراموش شده" توصیف کرد.^{۱۲۰۷} برنامه انکشافی ملل متحد یک تعداد مشاورین فنی را به دفتر مرکزی کمیسیون شکایات انتخاباتی در کابل فرستاد اما شمار این مشاورین در مقایسه با کارمندان حمایت های فنی در کمیسیون مستقل انتخاباتی بسیار ناچیز بود. از میان ۲۴ مشاور بین المللی که در کمیسیون های انتخاباتی گماشته شده بودند، تنها دو تن آن در کمیسیون شکایات انتخاباتی توظیف شده بود. با در نظر داشت چند ماه محدود که برای آمادگی انتخابات ۲۰۱۹ باقی مانده بود، این مشاورین فرصت کافی برای ارتقای لازم ظرفیت کمیسیون شکایات انتخاباتی نداشتند تا این کمیسیون به شکل مؤثر عمل کند. هیچ یک از این مشاورین بین المللی به خاطر دلایل امنیتی به دفاتر ولایتی کمیسیون شکایات انتخاباتی توظیف نشد، در حالی که دفاتر ولایتی این کمیسیون با وجود دریافت آموزش یا نظارت اندک از سوی دفتر مرکزی در کابل، به بخش بزرگ شکایات انتخاباتی رسیدگی می کرد.^{۱۲۰۸} در مجموع، موضوع کمبود مشاورین فنی و جدول زمانی، نشان می دهد که از یک نهاد که مسئولیت به انجام رساندن کار حقوقی کاملاً تخصصی را تحت فشار های بزرگ سیاسی و جدول زمانی فشرده بر عهده داشت، حمایت محدود صورت گرفته بود.^{۱۲۰۹}

یک مشاور ارشد انتخاباتی گفت که جامعه جهانی در سال های ۲۰۰۹، ۲۰۱۰ و ۲۰۱۸ حمایت فنی بیشتر به کمیسیون شکایات انتخاباتی نسبت به سال ۲۰۱۸ فراهم کرده بود.^{۱۲۱۰} اما در سال ۲۰۱۴ نیز مشکلات در جدول زمانی کمک های مالی به کمیسیون شکایات انتخاباتی وجود داشت. یک مشاور دیگر انتخاباتی زمان قبل از دوره انتخاباتی ۲۰۱۴ را بازگو کرد که در آن "کمیسیون شکایات انتخاباتی فاقد کارمند، چوکی و وسایل بود اما از آن انتظار حل منازعات انتخاباتی می رفت.^{۱۲۱۱} یک گزارش دفتر سر مفتش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از برنامه ریزی ناکافی این اداره برای حل منازعات انتخاباتی در فبروری ۲۰۱۴، یعنی تنها دو ماه قبل از برگزاری انتخابات، انتقاد کرده بود.^{۱۲۱۲}

"هر وقتی که این انتخابات ها برگزار شده است، حمایت بزرگ مالی سرازیر شده است. تلاش ها در آخرین دقایق آغاز می شود... و سپس دو سال بعد چراغ ها خاموش می شود و همگی به خانه های شان می روند. شما تجربه را از دست می دهید، و تجهیزات و وسایل همه ناپدید می شود."

— دومینیک گرانت، مشاور کمیسیون شکایات انتخاباتی

دومینک گرانت که در طول دوره انتخاباتی ۲۰۱۴ به کمیسیون شکایات انتخاباتی حمایت فنی فراهم کرده بود، تاثیر رویکرد حمایت سیلاب و خشکسالی (وقفه یی) را بر این کمیسیون چنین بیان کرد: "هر وقتی که این انتخابات برگزار شده است، حمایت بزرگ مالی سرازیر شده است. تلاش ها در آخرین دقیق آغاز می شود... و سپس دو سال بعد چراغ ها خاموش می شود و همگی به خانه های شان می روند. شما تجربه را از دست می دهید، و تجهیزات و وسایل همه ناپدید می شود." ۱۳۱۳ دو مشاور دیگر انتخاباتی گفت که در سال ۲۰۱۴، آغاز و توقف سریع حمایت های فنی سبب فلج شدن کارکرد دفاتر ولایتی کمیسیون شکایات انتخاباتی شد. ۱۳۱۴

بدون کمک و حمایت کمک کنندگان، اصلاحات انتخاباتی بعید به نظر می رسد

در سال های که انتخابات برگزار نمی شود، در مقایسه به سال های که در آن انتخابات حتمی باشد، ستاد های انتخاباتی تشکیل شده، و انتظارات نهاد های ذیدخل بلند رفته، برای رسیدگی به موضوعات اصلاحات انتخاباتی زمان و فضای سیاسی بیشتر موجود می باشد. ۱۳۱۵ گرایش کمک کنندگان مبنی بر کاهش وجوه مالی و تعداد کارمندان برای حمایت از انتخابات در جریان این زمان، سبب می شود این نهاد ها نتوانند از این فرصت ها بهره ببرند.

کمک کنندگان در پایان ماه می ۲۰۱۵، قبل از آن که کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی در ماه جون آغاز به کار کند، کمک های مالی شان را به کمیسیون های انتخاباتی کاهش دادند. ۱۳۱۶ یک مقام بین المللی به سیگار گفت که کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی توسط شمار اندک از کارمندان کمک کنندگان و برنامه انکشافی ملل متحد حمایت شد. برنامه انکشافی ملل متحد مجبور بود تا به خاطر محدودیت کمک های مالی، مشاورین بالمقطع را برای حل کردن مسایل فنی مهم و پیچیده استخدام کند. اگر به انتخابات اولویت داده می شد، کارمندان با تجربه می توانست برای رسیدگی به این مسایل استخدام شوند. ۱۳۱۷ یک مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی گفت، "ما نمی خواستیم که در روند [کار کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی] زیاد دخیل باشیم" و از عدم تعامل بیشتر اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در این روند ابراز ندامت کرد. ۱۳۱۸

همان وقتی که کمک های مالی کمک کنندگان به پروژه حمایت از انتخابات برنامه انکشافی ملل متحد کاهش یافت، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی نیز کمک های مالی خود را برای دادخواهی جامعه مدنی برای آوردن اصلاحات انتخاباتی کاهش داد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی یک برنامه ی را کمک می کرد که از ایجاد یک شبکه برای نهاد های جامعه مدنی حمایت می کرد. این شبکه به نوبه خود یک آجندا تقنینی را برای اصلاحات انتخاباتی ترتیب کرد که شامل پیش نویس این اصلاحات نیز بود. ۱۳۱۹ اما گریگ منجک، مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی گفت که "به محض اینکه انتخابات ۲۰۱۴ پایان یافت، [اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی] دیگر هیچ علاقه ی نداشت. آنان درست زمانی که به پیشرفت در آوردن اصلاحات نزدیک شده بودیم، ما را ترک کردند." او افزود که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به نهاد دموکراسی بین المللی گفت که این اداره کمک های مالی خود را توقف می دهد تا روی مسایل غیر انتخاباتی دوباره تمرکز کند. ۱۳۲۰ در یک گزارش که به طور مشترک از سوی انستیتوت ملی دموکراتیک و انستیتوت صلح ایالات متحده تهیه شد، آمده که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید به جای خودداری از فراهم کردن کمک های مالی تا تعیین تاریخ برگزاری انتخابات، از نهاد های جامعه مدنی حمایت می کرد تا این نهاد ها به خاطر آوردن اصلاحات انتخاباتی با کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی در تعامل می بود. ۱۳۲۱

کمک های نامنظم مالی همچنین حمایت از تلاش ها برای آوردن اصلاحات چون دور کردن ابهامات در قانون انتخاباتی را نیز دشوار می سازد. قانون انتخابات در هر دوره انتخاباتی بازنویسی می شود و زمان برای شناسایی و تصحیح مسایل محدود می باشد. یک مشاور ارشد انتخاباتی گفت، "پس از آوردن هر اصلاحات قانونی، ما با قوانینی سر می خوریم که در آن مشکلات

جدید وجود دارد و هیچ کس قبل از انتخابات [بعدی] آن را شناسایی و تصحیح نمی کند.^{۱۳۳۳} یک طرح کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۱ دریافت که دوره های برنامه ریزی کوتاه "توانست به مراحل بین دو رویداد انتخاباتی رسیدگی کند"،^{۱۳۳۳} مرحله ای که در آن فرصت بازنگری ساختاری پالیسی ها، روش ها و طرز العمل های کمیسیون مستقل انتخابات موجود است.^{۱۳۳۳} بر خلاف سال ۲۰۱۴، کمک کنندگان نتوانستند کمیسیون مستقل انتخابات را در تهیه طرح های استراتژیک و کاهش تقلب قبل از انتخابات ۲۰۱۸ کمک کنند.^{۱۳۳۴} بر اساس یک ارزیابی در مورد سلامت انتخابات که به درخواست اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی توسط بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی تهیه شد، این روند باید فوراً پس از انتخابات ۲۰۱۹ آغاز می شد.^{۱۳۳۵}

هزینه های کمک های دیر هنگام و وقفه یی برای نظارت

بخش بزرگ کمک های مالی کمک کنندگان عموماً برای استخدام ناظران کوتاه مدت که در روز انتخابات در مراکز رای دهی کار می کنند، اختصاص داده می شود و بخش اندک این کمک ها هم برای نظارت دراز مدت در طول حدود چهار ماه به مصرف می رسد.^{۱۳۳۶} پس از روز انتخابات، کمک های مالی و شمار ناظران شدیداً کاهش می یابد.^{۱۳۳۷} بر اساس اظهارات حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، "کمک مالی [که به نهاد های ناظر داده می شود] باید کمتر اما مرحله به مرحله و در جریان یک زمان طولانی داده شود. دادن یک بودجه بزرگ به ما درست قبل از انتخابات یک کار استراتژیک نیست." او افزود که سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان توانست کارمندان خود را وادار کند که فقط تا دو ماه دیگر بدون معاش کار کنند.^{۱۳۳۸}

"کمک مالی [که به نهاد های ناظر داده می شود] باید کمتر اما مرحله به مرحله و در جریان یک زمان طولانی داده شود. دادن یک بودجه بزرگ به ما درست قبل از انتخابات یک کار استراتژیک نیست."

— حبیب الله شینواری، سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان

در حالی که کمک مالی کمک کنندگان به خاطر نظارت از انتخابات غالباً در سراسر جهان دیر تر داده می شود، کمک مالی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی فقط ۲۰ روز پیش از انتخابات ۲۰۱۸ افغانستان به نهاد های ناظر رسید. یک مشاور ارشد انتخاباتی به سیگار گفت که این تاخیر به این معنی بود که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به خاطر حصول اطمینان از نظارت درست داخلی از انتخابات، اعمال نفوذ اندک داشت.^{۱۳۳۹}

کار نهاد های نظارت از انتخابات، در روز انتخابات تنها نظارت نیست. این نهاد ها همچنین تلاش های کمیسیون انتخابات را برای پیشنهاد و تطبیق اصلاحات تحلیل می کنند، شمار کوچک از ناظران دراز مدت را مدت ها پیش از روز انتخابات و شمار بزرگ از ناظران کوتاه مدت را در روز انتخابات توظیف می کنند. از آنجایی که بیشتر مصارف نظارت از انتخابات در مراحل نهایی یک دوره انتخاباتی وجود دارد، کمک کنندگان شاید به مصرف کردن بیشتر بودجه نیاز نداشته باشند، و در عوض می توانند این بودجه را در اقساط کوچک تر و در اوایل دوره انتخاباتی توزیع کنند.

تامین دیر هنگام منابع مالی به این معنی است که ناظران در جریان رویداد ها و روند های حیاتی انتخاباتی حضور ندارند و در نتیجه فرصت جلوگیری و شناسایی مشکلات را در اوایل روند از دست می دهند. این سبب می شود تا نهاد های ناظر انتخابات

ناظران و نمایندگان کاندیدان در جریان انتخابات پارلمانی از یک محل رای دهی نظارت می کنند، ۱۷ سپتمبر، ۲۰۱۸. (عکس از اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی)

در افغانستان روی نظارت از روز انتخابات تاکید بیشتر کنند و در مورد نظارت از سایر بخش های مهم روند انتخاباتی قبل و بعد از روز انتخابات تاکید کمتر داشته باشند.

تامین دیرتر منابع مالی همچنین نمی گذارد گروه های افغان ناظر انتخابات روند های قبل از انتخابات چون ثبت نام رای دهندگان را نظارت و مستند سازی کنند که در معرض بیشتر خطر تقلب قرار دارد.^{۱۳۳۰} نمایندگان گروه های ناظر انتخابات گفتند که میزان پایین کمک های مالی سبب شد تا آنان نتوانند از روند حل منازعات انتخابات در ۲۰۱۸ نظارت کنند.^{۱۳۳۱}

در مقایسه به سال ۲۰۱۸، کمک های مالی کمک کنندگان بسیار پیش تر از روز انتخابات ۲۰۱۴ به ناظران انتخاباتی فراهم شده بود، یعنی بودجه اختصاص یافته برای نظارت از جریان روند ثبت نام موجود بود.^{۱۳۳۲} به نظر می رسد که نظارت از این روند تأثیراتی بر جا گذشته است: دفتر سر مفتش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی دریافت که این نظارت، سبب افزایش شفافیت روند ثبت نام شد.^{۱۳۳۳} زمانی که کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۸ روند ثبت نام رای دهندگان را از صفر آغاز کرد، کمک کنندگان کمک های مالی شان را بسیار دیر هنگام فراهم کردند که در نتیجه ناظران نتوانستند از روند ثبت نام نظارت کنند.^{۱۳۳۴}

تاخیر در فراهم آوری کمک های مالی همچنین سبب می شود تا ناظران به سرعت و بدون آموزش های کافی استخدام شوند، و در نتیجه مؤثریت کار نظارت متاثر شود. تاخیر در فراهم آوری کمک های مالی در ۲۰۱۸ چالش های را برای گروه های ناظر افغان در شناسایی، بررسی سوابق و استخدام ناظران ایجاد کرد.^{۱۳۳۵} بر اساس اظهارات یک همکار تطبیق کننده پروژه های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، این محدودیت زمانی سبب شد تا آنان نتوانند شمار کافی ناظران را استخدام کنند، به ویژه ناظران اناث را که با توجه به مراکز جداگانه رای دهی برای مردان و زنان در افغانستان، نقش ناظران اناث بسیار مهم است.^{۱۳۳۶} یک مشاور ارشد انتخاباتی به سیگار گفت که گروه ها ناظر به دلیل تاخیر در دریافت کمک های مالی، نتوانستند ناظران را در محلات بیشتر استخدام کنند.^{۱۳۳۷}

زمانی که ناظران به خاطر مشاهده تقلب و خلاف ورزی ها در اوایل روند انتخاباتی حضور نداشته باشند، آنان نمی توانند ارتباط تحلیلی را برای مستند سازی و توضیح دلیل وقوع بی نظمی ها در روز انتخابات ایجاد کنند. اگر ناظران انتخاباتی در جریان روند ثبت نام رای دهندگان سال ۲۰۱۸ حضور می داشتند، ممکن آنان درک بهتری از ریشه مشکلات ثبت نام رای دهندگان می داشتند و این که چرا بسیاری از افغان ها نتوانستند نام خود را در فهرست رای دهندگان در روز انتخابات ۲۰۱۸ پیدا کنند. بر اساس اظهارات نعیم ایوب زاده، بنیانگذار بنیاد انتخابات شفاف افغانستان، "اگر ما تنها از روز انتخابات نظارت کنیم، می توانیم چالش ها و بی نظمی ها را شناسایی کنیم، اما نمی توانیم معلومات زیاد را در مورد ریشه این مشکلات به دست بیاوریم."^{۱۲۳۸} یوسف رشید، رئیس اجرایی موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان گفت که کمک های مالی به منظور نظارت از مراحل ابتدایی دوره انتخاباتی موسسه وی را قادر می سازد پیش بینی کند که در روز انتخابات تقلب در کدام بخش ها بیشتر خواهد بود، و با تجربه ترین ناظران خود را به همان بخش ها توظیف کند.^{۱۲۳۹}

فاصله چند ساله بین کمک های مالی به ناظران، ممکن توانایی سازمان های ناظر را برای دادخواهی به خاطر آوردن اصلاحات انتخاباتی در فاصله بین دوره های انتخاباتی نیز محدود کند.^{۱۲۴۰} قطع کمک های مالی به این سازمان ها سبب می شود تا آنان مجبور به اخراج کارمندان با تجربه شان شوند.^{۱۲۴۱} زمانی که در سال ۲۰۱۵ بحث های مهم در مورد تغییر دادن نظام انتخاباتی آغاز شد، سازمان های ناظر انتخابات فاقد کارمندان کافی بود و احتمالاً این سازمان ها در جریان بحث ها در مورد فهرست رای دهندگان، فناوری انتخابات، و تطبیق نظام انتخاباتی جدید نمایندگی چند بعدی که همه از اهمیت مساوی برخوردار اند، در موقف مشابهی قرار گیرند.^{۱۲۴۲} بدون شناسایی علت و معلول بی نظمی های انتخاباتی و بدون کمک های مالی دراز مدت، توانایی سازمان های ناظر برای دادخواهی اصلاحات حقوقی و آوردن بهبود در عملیات های انتخاباتی به منظور جلوگیری از وقوع یک فاجعه در روز انتخابات، محدود خواهد بود.^{۱۲۴۳}

دلایل کمک های دیرهنگام

علاوه بر خستگی کمک کنندگان از مشکلات عملیاتی و نتایج مورد مناقشه انتخابات، سه دلیل نهادی دیگر نیز وجود دارد که چرا کمک کنندگان کمک های شان را به خاطر حمایت از کمیسیون های انتخاباتی و سازمان های داخلی ناظر، همواره دیرهنگام فراهم می کنند.

نخست، کمیسیون های انتخاباتی همواره در گرفتن آمادگی و اعلام تاریخ انتخابات دیرهنگام عمل کرده اند، در نتیجه تمام نهاد های که فعالیت های شان به این تاریخ بستگی دارد، در یک موقف دشوار قرار می گیرند. یک مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که این اداره در طول سال های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ "عجله می کرد و انتظار می کشید." او افزود که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی زمانی توانست که روند اعطای کمک های بلا عوض را آغاز کند که پس از ۱۸ ماه معلوم شد که ممکن انتخابات ریاست جمهوری در بهار ۲۰۱۹ برگزار شود، یعنی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی یک جدول زمانی "پر تکاپو" برای تدارکات داشت.^{۱۲۴۴} جدول زمانی نا روشن انتخابات سبب ایجاد چالش ها برای کمک کنندگان می شود چون این نهاد ها تلاش می کنند تا نیاز های شان را برای تامین منابع مالی توجیه کنند، زیرا آنان نمی توانند ضمانت مصرف پول را کنند و همواره اولویت های متضاد موجود می باشد.^{۱۲۴۵} آنچه بر مشکلات می افزاید این واقعیت است که ایالات متحده و سایر کشور های کمک کننده ممکن در جریان زمان بین دو انتخابات، کدام شریک با قدرت تصمیم گیری در کمیسیون های انتخاباتی نداشته باشند، چون در جریان هر دوره انتخاباتی کمیشنران و بسیاری کارمندان این کمیسیون ها یا وظیفه را ترک می کنند یا برطرف می شوند، و روند تقرر افراد جدید اکثراً زمانگیر است.^{۱۲۴۶}

دوم، فراهم کردن دیرهنگام کمک های مالی همچنین به علت تاخیر در برنامه ریزی های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی نیز پیش میاید.^{۱۲۴۷} توماس کروترز، معاون بنیاد کارنیگی برای صلح بین المللی این موانع را تا حدی "بسیار سنگین"

توصیف کرد که می تواند اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی را غیر مؤثر سازد.^{۱۲۴۸} این مشکل توانایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی را برای واکنش به موقع در برابر رویداد های سریع سیاسی و امنیتی محدود می سازد. این مشکل همچنین تنها به اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی محدود نیست. در سال ۲۰۱۹، بریتانیا قصد داشت تا کمک مالی اضافی را به کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی فراهم کند تا این نهاد بتواند بخش های روندی را تحت پوشش قرار دهد که در انتخابات ۲۰۱۸ ثابت شد در برابر تقلب آسیب پذیر بودند، اما سرانجام موفق به این کار نشد. زمانی که کمک های مالی به موقع فراهم نشد، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی مجبور شد تطبیق این برنامه را لغو کند.^{۱۲۴۹} از آنجایی که جامعه جهانی در افغانستان شاید از ایالات متحده توقع رهبری می کند، تاخیر در تامین وجوه مالی از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی ممکن سبب تاخیر در کمک های مالی از سوی سایر کمک کنندگان نیز شده باشد. بر اساس اظهارات یک مشاور ارشد انتخاباتی، تصمیم ایالات متحده در مورد استخدام کارمندان برای انتخابات، بر تصمیم سایر کمک کنندگان در مورد استخدام این کارمندان نیز تاثیر می گذارد.^{۱۲۵۰}

سوم، برنامه های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در افغانستان مانند سایر کشور های دارای تهدید های بلند، در مقایسه با کشور های مصؤون تر، با کمبود کارمند روبرو است. کارمندان ناکافی سبب تاخیر در آغاز برنامه های جدید می شود. یک کارمند اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و یک مشاور ارشد انتخاباتی به سیگار گفتند از آنجایی که مسؤولین فنی برنامه های انتخاباتی اکثراً تبدیل می شوند یا مجبور اند تا به مشکلات عاجل تر دیگر رسیدگی کنند، به روند طرح و تصویب یک برنامه بی توجهی صورت می گیرد.^{۱۲۵۱} در حالی که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی بست های جدید را به خاطر تمرکز روی انتخابات قبل از روز انتخابات ۲۰۱۸ اعلام کرد، اما استخدام افراد برای این بست ها زمان بیشتر از انتظار را گرفت.^{۱۲۵۲} در نتیجه، هیچ کس در بخش دموکراسی و حکومتداری اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی وجود نداشت که برنامه کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی را از روند منظوری اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی طی مراحل کند.^{۱۲۵۳}

پیامد های کاهش حضور

در حالی که وزارت خارجه ایالات متحده و اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی حضور خود را در سفارت کاهش می دهند، توانایی حکومت ایالات متحده مبنی بر حفظ حد اقل میزان کنونی کمک های انتخاباتی و گسترش مساویانه آن در دوره انتخاباتی، ممکن دشوار تر شود. حتی پیش از شیوع کووید ۱۹، تعداد کارمندان اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در سفارت به پایین ترین سطح آن، از سال ۲۰۰۳ به این سو، می رسید.^{۱۲۵۴} شمار کارمندان سایر کمک کنندگان در مقایسه با ایالات متحده، بیشتر کاهش یافته است. یک مقام یک نهاد کمک کننده غربی به سیگار گفت که کشورش در نظر دارد پس از انتخابات ۲۰۱۹ تعداد کارمندان سفارت اش را به طور قابل ملاحظه کاهش دهد.^{۱۲۵۵} با توجه به کارمندان کمتر وزارت خارجه و اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به منظور نظارت از برنامه ها، کاهش در کمک های مالی و کاهش تعامل در چند سال آینده، شاید شدید تر از گذشته باشد. هر چند حمایت کمک کنندگان از انتخابات نتایج متفاوت داشته است، اما کاهش این حمایت می تواند تاثیرات منفی بر انکشاف دراز مدت نهاد ها و روند های انتخاباتی افغانستان داشته باشد. اگر سطح حمایت ها از انتخابات بیشتر کاهش یابد، حکومت ایالات متحده باید برای کاهش توانایی حکومت افغانستان در گرفتن آمادگی، مدیریت و رسیدگی به شکایات انتخاباتی آمادگی بگیرد.

فصل دهم نتیجه گیری

عکس از وزارت خارجه ایالات متحده

برای جلوگیری از اینکه افغانستان هیچگاهی به یک پناهگاه امن تروریستان تبدیل نشود، دولت ایالات متحده سالها تلاش کرده است تا در برگزاری انتخابات با اعتبار که منجر به تعیین مقامات قانونی دولت میشود، این کشور را کمک کند. با این حال، نتیجه سرمایه گزاری ۶۲۰ میلیون دالر ایالات متحده در حمایت از انتخابات افغانستان کم رنگ بوده است. به نظر نمیرسد که مسوولان و ذینفعان انتخاباتی افغانستان با وجود تلاش های زیاد جامعه بین المللی برای آماده سازی، مدیریت، و حل اختلافات انتخابات بیشتر از آنچه در سال ۲۰۰۴ بودند، باشند. در حالی که کمک ها بعضی اوقات منجر به بهبودی هایی شده است، اما پس از کاهش این کمک ها تا آخر هر دوره انتخابات دوام نداشته است. در نتیجه، نهاد های انتخاباتی افغانستان ضعیف باقی مانده که اعتماد مردم افغانستان را بالای دولت شان تضعیف میکند. طوری که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در سال ۲۰۱۸ بیان کرد، "مردم تا اکنون انتخابات را به عنوان یک روش مؤثر برای تاثیرگذاری بر سیاست های عامه تلقی نمی کنند."^{۱۲۵۶}

انتظارات در میان کمک کنندگان کمتر از هر زمان دیگر به نظر می رسد. با توجه به ناامنی ها، بن بست سیاسی و عدم اطمینان بی سابقه در مورد چشم انداز صلح، به نظر می رسد که خیال کمک کنندگان فقط به همین راحت است که فقط انتخابات برگزار میگردد. طوری که یکی از مقامات سفارت ایالات متحده در کابل به سیگار گفت، برخی از بزرگترین موفقیت های انتخاباتی دولت ایالات متحده جلوگیری از بدترین نتایج از قبیل انتخابات لغو شده یا یک دولت ساقط است.^{۱۲۵۷} چندین مقام بین المللی که در برگزاری انتخابات افغانستان دخیل اند، نقش خود را چیزی بیشتر از "آتش نشانی" عنوان کردند.^{۱۲۵۸} در حالی که پروسه انتخابات سرانجام می تواند بهبود یابد، روند کنونی - که توسط دوره های حمایت پراکنده مشخص شده است - کمک کنندگان را مجبور می کند تا به جای رفع مشکلات بنیادی بحران ها، واکنشی عمل کنند. طوری که در حال حاضر شکل گرفته

است، پشتیبانی کمک کنندگان اکنون متمرکز بر دستیابی به اهداف کوتاه مدت است تا در اهداف دراز مدت و ایجاد یک پروسه دموکراتیک پایدار.

یکی از یافته های کلیدی این گزارش این است که برای ساخت نهاد های انتخاباتی، سازمان های جامعه مدنی، احزاب سیاسی و سنت های دموکراتیک لازم برای انتخابات معتبر، نیاز به تعامل دوامدار است. با این حال، دور کردن کمک کنندگان از حمایت مقطعی متمرکز به اهداف کوتاه مدت و به طرف یک تلاش مداوم متمرکز بر اهداف دراز مدت نیاز به تغییر قابل توجه در شیوه ارائه حمایت انتخاباتی دارد. اگر کمک های انتخاباتی در افغانستان برای سیاست گذاران ایالات متحده همچنان اهمیت داشته باشد، دوره انتخابات آینده ۲۰۲۰-۲۰۲۵- به ویژه سه سال آینده- زمان مهمی برای دوام فعالیت/حمایت های سیاسی و تخنیکی خواهد بود.

قرار بود انتخابات شورای ولایتی و شوراهای ولسوالی در سراسر کشور- به شمول انتخابات پارلمانی در غزنی- در کنار انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ برگزار گردد، اما به دلیل ادامه روند انتخابات ریاست جمهوری به تعویق افتاد. انتخابات شاروالی ها نیز توقع می رود تا در آینده نزدیک برگزار گردد. اگر همه این انتخابات قبل از انتخابات پارلمانی ۲۰۲۳ و انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۴ طبق دستور قانون اساسی برگزار گردد، کمک کنندگان شاید بار دیگر مشغول گردند تا انتخابات برگزار گردد. در آن صورت، "دوره انتخابات" برای پنج سال وجود نخواهد داشت. در عوض، متصدیان انتخاباتی به طور مداوم مسئول مراحل متفاوت اما حساس شش انتخابات مختلف در طول پنج سال آینده خواهند بود. این مهمترین برنامه انتخاباتی در تاریخ افغانستان را تشکیل خواهد داد. با این حال، احتمال دارد که تأخیرهای بیشتری ایجاد شود. در این صورت، سه سال آینده ممکن است برای متصدیان انتخابات نسبتاً آرام بوده و متناسب با نوع حمایت مداوم انتخاباتی که در این گزارش پیشنهاد شده است، باشد.

در حالی که گفتگوهای صلح در جریان است، هرگونه توافق صلح بین الافغانی که لزوم بر بازنگری چارچوب انتخاباتی یا حتی قانون اساسی را داشته باشد، هنوز راه درازی در پیش رو دارد. افغانستان، پیش از، در جریان و پس از اتمام این گفتگوها به کمک های انتخاباتی نیاز خواهد داشت، با فرض اینکه آنان به یک توافق خواهند رسید.

یافته ها، درس ها و پیشنهاد های زیر برای کمک به کنگره و قوه اجرائیه در نظر گرفته شده است زیرا آنها می توانند بهترین روش را برای حمایت از روند انتخابات در افغانستان و به طور کلی، در محیط های ناپایدار در سایر مناطق انجام دهند.

یافته ها

۱. امنیت انتخابات به صورت ناگسستنی به امنیت کلی گره خورده است، که هر دو بصورت مداوم در حال وخیم تر شدن است.

نامنی به تنهایی مانع عمده مشارکت سیاسی گسترده است. از سال ۲۰۰۴ تاکنون، ارقام بسته شدن غیر منتظره و پلان شده مراکز رای دهی در روز انتخابات به دلیل نامنی به گونه پیوسته افزایش یافته است که نشان دهنده وخیم تر شدن اوضاع امنیتی است. حملات موثر طالبان در حال افزایش است. فعالیت شورشیان ارتباط نزدیک با ثبت نام کمتر و میزان مشارکت کمتر مردم دارد و ترس از امنیت فردی و ترس هنگام رای دهی در بالاترین سطح قرار گرفته است. در روند کنونی، نامنی به تنهایی مشروعیت انتخابات افغانستان را تضعیف میکند.

۲. کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان همواره از ضعف مدیریت، کارمندان غیر واجد شرایط، حد اقل پاسخگویی به تقلب و رفتار های نادرست، و یک ساختار که برای تصمیم گیری مناسب نیست، رنج برده است.

برای آماده سازی و مدیریت موثر انتخابات، کمیسیون مستقل انتخابات باید از ویژگیهای خاص هم به عنوان یک نهاد و هم در سطح کارمندان برخوردار باشد، چیزی که اکنون با عدم آن مواجه است. نخست، در سطح نهادی، کمیسیون مستقل انتخابات باید ساختار لازم را برای رسیدگی مناسب به موضوعات مورد اختلاف داشته باشد. همانطوری که هست، قوانین، مقررات و کنوانسیون های مربوط به نقش ها، مسئولیت ها و ارتباطات داخلی کمیسیون مستقل انتخابات مانع تصمیم گیری میشود. ثانیاً، در سطح رهبری کمیسیون مستقل انتخابات به افراد با بینش و نظم نیاز دارد تا برای موفقیت درازمدت برنامه ریزی کرده و به سرعت نسبت به تحولات کوتاه مدت عکس العمل نشان دهد. در عوض، رهبری کمیسیون مستقل انتخابات، اکثراً توسط بلاتکلیفی فلج شده و به نظر میرسد امروز میلی برای آماده شدن به فردا ندارد. سوم، کارکنان کمیسیون مستقل انتخابات باید دانش و مهارت لازم برای پیشبرد وظایف شان را داشته باشند. با این حال، تصفیه کارکنان پس از انتخابات، رهبری بدون تجربه، روش های فاسد استخدام، آموزش ناکافی و کمبود نامزد های کاری واجد شرایط، منجر به نیروی کار کمتر آموزش دیده و با انگیزه ضعیف شده است. چهارم، حتی برای رهبران و کارمندانی که دانش و توانایی انجام کار را دارند، کمیسیون مستقل انتخابات باید اراده و توانایی واداشتن آنان به پاسخگویی را داشته باشد. با وجود چند استثنای قابل توجه، پرسونل کمیسیون مستقل انتخابات به ندرت با عواقب بی لیاقتی یا تقلب مواجه شده اند، با آنکه مبانی قانونی برای پاسخگویی وجود داشته است.

۳. پروسه ثبت نام رای دهندگان و تهیه فهرست ملی رای دهندگان بگونه استثنایی در معرض دستکاری و سو مدیریت قرار دارد که هدف تهیه فهرست رای دهندگان بخاطر انجام انتخابات معتبر را تضعیف میکند.

ایجاد نخستین فهرست ملی ثبت نام رای دهندگان در افغانستان در سال ۲۰۱۸ یک موفقیت بزرگ بود و با گره زدن رای دهندگان به مراکز مشخص رای دهی، به کاهش پیر کردن آرای تقلبی در صندوق ها کمک کرد. با این حال، مشکلات مربوط به اجرای ثبت نام رای دهندگان مانع توانایی آن در کاهش تقلب شد. برای ثبت نام کردن ضروری است تا ثبت نام شونده ها دارای کارت شناسایی یا تذکره باشند که جعل آن آسان است و هیچ راهی موثر برای جلوگیری یا کشف تلاش برای ثبت نام با اسناد جعلی وجود ندارد. با توجه به تعداد جمعیت و میزان مشارکت پایین پس از ثبت نام، تعداد ثبت نام شده ها به گونه غیرعادی بالا است که به احتمال زیاد نشان دهنده تقلب در ثبت نام است.

عدم شفافیت، اعتبار ثبت نام رای دهندگان را از بین می برد. در موارد متعدد، صدها هزار رای دهنده تحت شرایط غیرشفاف از فهرست رای دهندگان حذف شدند. در روزهای انتخابات در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، تعداد زیادی از رای دهندگان در مراکز رای دهی خود رسیدند و متوجه شدند که قادر به رای دادن نیستند چون نام آنها در فهرست رای دهندگان وجود نداشت. برای آنکه تعدادی زیادی از رای دهندگان از حق رای دادن محروم نشوند، کمیسیون مستقل انتخابات برای برخی ها که در فهرست رای دهندگان وجود نداشتند اجازه رای دادن داد.

۴. انتخابات افغانستان همواره مورد تقلب و دستکاری از طریق رشوه، تهدید و یا هر دو قرار گرفته است.

تقلب در انتخابات افغانستان وسیعتر شده و شکل های مختلفی دارد: رهبران سیاسی بر مقامات ارشد انتخابات نفوذ می کنند و از طریق آنها کارمندان سطح پایین تر و کمیشنرهای انتخاباتی و کارمندان ارشد آنها خدمات خود را برای مفاد مالی به فروش میرسانند. بنابراین مقامات عالیرتبه انتخابات نقشی مبهم و چندگانه ایفا می کنند و به عنوان محافظ روند، عاملان تقلب، همکاری های غیرقانونی با مقامات ارشد دولتی و در عین حال قربانیان سوء استفاده های مختلف عمل میکنند. تقلب نیز توسط افراد با نفوذ محلی انجام داده می شود که سعی میکنند بخاطر پاداش مانند قرارداد های دولتی، وظایف یا پرداخت، با کاندید ها کار نمایند. کشف و اثبات تقلب دشوار است و کاهش

آن دشوارتر. اقدامات مقابله با تقلب معمولاً برای انجام تقلب بیشتر با هم یکجا شده و منجر به تقلب بیشتر میگردد و حتی کاهش موفقیت آمیز تقلب می تواند منجر به سرکوب آرای مشروع در حالتی شود که گروهی را بر گروهی دیگر ترجیح دهد.

۵. پروسه حل اختلافات انتخاباتی افغانستان بگونه مداوم از دستکاری سیاسی، بی کفایتی و عدم شفافیت رنج برده است.

حل اختلاف ها بگونه شفاف یک اقدام اساسی حفاظتی برای اعتبار بخشیدن به انتخابات است. با این حال، افغانستان پروسه با اعتباری برای حل اختلاف ها ندارد. کمیسیون مستقل شکایت های انتخاباتی، در سراسیمگی به سر میرسد. دفاتر ولایتی آن ضعیف، در برابر نفوذ سیاسی آسیب پذیر بوده و با نظارت ناچیزی فعالیت می کند. مقامات کمیسیون شکایت های انتخاباتی توانایی تصمیم گیری سریع را ندارند و به ندرت تصمیم خود را توجیه کرده یا با مردم شریک میسازند و توانایی آن برای ارجاع نمودن جرایم انتخاباتی بخاطر پیگرد قانونی حد اقل است. به همین ترتیب، کمیسیون مستقل انتخابات با دریافت تصمیم کمیسیون شکایت های انتخاباتی، به ندرت تصمیم های خود را توجیه یا منتشر می کند که کدام رای ها را در نهایت منتفی می کند.

این مشکلات هم علت و هم نتیجه یک روند نگران کننده است: تقلب در انتخابات به طور روز افزون در پروسه حل اختلافات در مرکز و ولایات متمرکز شده، جایی که متقلبین می توانند بیشترین تأثیر را با کمترین تلاش و کمترین شاهد داشته باشند آن هم با پنهان کاری های ماهرانه. هرج و مرج و کار های خلاف در نهادهای انتخاباتی مرکزی و ولایتی در حل اختلافات، شرایط مناسبی را برای هر دو کمیسیون انتخابات برای تغییرات در نتایج ایجاد می کند و از آنجای که توقع شفافیت وجود ندارد، مجرمان می توانند با مصونیت از مجازات اقدام به تقلب کنند. در نتیجه، از پروسه ای که توقع می رود تقلب را از بین ببرد، در عوض در آن برخی از قوی ترین اشکال تقلب رخ می دهد.

۶. فناوری اعتبار انتخابات افغانستان را بهبود بخشیده است، بلکه وسیله دیگری برای جدال انتخاباتی افزوده است.

انتخابات سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ نشان داد که دولت افغانستان قادر به استفاده از فناوری یا تکنالوژی برای بهبود اعتبار انتخابات نیست. با وجود این، هم دولت و هم احزاب سیاسی در تلاش برای ادامه و حتی گسترش استفاده از تکنالوژی بوده اند. اگرچه این کار پر کردن صندوق ها را از آرای تقلبی کاهش داد، اما تکنالوژی انتخابات آسیب پذیری های جدید را برای شفافیت و اعتبار انتخابات افغانستان ایجاد کرد. در سال ۲۰۱۸، کمیسیون مستقل انتخابات کمتر از یک ماه قبل از روز انتخابات استفاده از تکنالوژی انتخاباتی را به کار گرفت که منجر به چندین ناکامی شد. در سال ۲۰۱۹، کمیسیون انتخابات موفق به پیروی از روش های خودی بخاطر مشخص ساختن اینکه چگونه داده های که توسط ماشین های بایومتریک جمع آوری شده اند، به منظور ابطال آرا استفاده خواهند شد، نشدند که این کار منجر به ایجاد فرصت برای چالش های بیشتر در انتخابات شد. استفاده از تکنالوژی در انتخابات افغانستان ذاتاً مشکل ساز نیست، اما اگر در صورت استفاده از تکنالوژی جدید، کم درک شده و کم آزمایش شده در هر انتخابات، چالش های سیاسی و تخنیکی تازه ای به وجود می آیند.

۷. در تلاش برای شناسایی تقلب و کار های خلاف در انتخابات، سازمانهای ناظر انتخابات با موانعی قابل توجهی از قبیل ناامنی، کمبود بودجه و آموزش های ناکافی، و عدم نظارت کافی برای رسیدگی به مشکل فساد میان ناظران خودشان، روبرو هستند.

ناظران انتخابات می توانند با عام ساختن تقلب و کارهای خلاف در انتخابات شفافیت و اعتبار انتخابات افغانستان را افزایش دهند. اما تلاش های آنها از چند طریق با ممانعت روبرو میشود. ناظران اکثراً تهدید شده، همدست شده یا خود فاسد اند. ناامنی اکثر اوقات مراکز رای دهی را برای ناظران غیر قابل دسترس میسازد و در صورت حضور ناظران، کارگزاران قدرت با مشارکت در انتخابات، آنها را مجبور به نادیده گرفتن و جعل در گزارش در مورد بی نظمی ها میکنند. گاهی ناظران گزارش های نادرستی ارائه میکنند زیرا آنان یا در برابر پول کار میکنند یا قابل اعتماد نیستند. علاوه بر این، مقامات انتخابات به ندرت معلومات مهم و لازم برای شناسایی تقلب از جمله اینکه کدام مراکز رای دهی در روز انتخابات باز میباشند را در اختیار ناظران قرار میدهند. بودجه برای سازمانهای ناظر یا نمایندگان کاندید ها کافی نبوده یا دیرتر میرسد، که منجر به آموزش ضعیف ناظران میشود. در نتیجه، معیار های ثبوت در گزارش ناظران کافی نبوده و اغلب گزارش های آنها در روند حل اختلاف های انتخاباتی بی ثمر میباشد.

۸. کمک کنندگان، در تعامل با همتایان افغان خود از احتیاط بیش از حد کار میگیرند که این امر از موثریت کمک های شان کاسته است. آنان تمرکز بیش از حد بالای مسایل تخنیکی نموده و کمک ها را متمرکز به روز انتخابات میسازند، به عوض دوره پنج ساله انتخابات در این کشور.

کمک اندک کمک کنندگان را نمیتوان مقصر اکثریت مشکلات مربوط به روند انتخابات افغانستان دانست، اما کمک کنندگان کمکهایی خود را از چند جهت کم اثر می سازند. اول، برای جلوگیری از دخالت در انتخابات، کمک کنندگان اغلباً با برخورد احتیاطی اشتباه کرده و فرصت ارائه راه حل های عملی برای مشکلات را از دست می دهند - مانند مشوره به کمیسیون های انتخاباتی در مورد طرز یافتن و استخدام کارمندان خدمات ملکی مسلکی. این امر آنها را وادار می سازد که پس از به خرابی رفتن انتخابات، واکنشی (و بعضاً بگونه بحث برانگیز) دخالت کنند. کمک به توافق نامه های تقسیم قدرت بین نامزدها نمونه مثال آن است. دوم، از آنجا که کمک کنندگان از دخالت پیشگیرانه در انتخابات بسیار محتاط هستند، توجه زیادی را به مشکلات تخنیکی اختصاص می دهند. سوم، دلیل اینکه کمک کنندگان باید به رفع بسیاری از مشکلات تخنیکی بپردازند این است که آنها کمک های مالی انتخابات را با تاخیر رسانیده که باعث ازدیاد مشکلات تخنیکی شده و نیاز به حل آن پیدا میشود. کمک کنندگان تمایل دارند تا ماه های قبل از انتخابات انتظار کشیده و بعد حمایت های خود را افزایش دهند. در آن زمان، برای ساختن نهادهای انتخاباتی با توانایی مدیریت قابل اعتماد انتخابات بسیار دیر میشود. طرح کنونی کمک های مالی برای اطمینان از اینکه انتخابات برگزار میگردد، کافی است، اما برای رفع مشکلات مکرر که در نهایت اعتبار انتخابات را زیر سوال میبرد، کافی نیست.

درس ها

درس های ذیل، برای اطلاع از چگونگی کمک های انتخاباتی دولت ایالات متحده در افغانستان و سایر کشور های با اوضاع شکننده و متاثر گردیده از جنگ در سراسر جهان است.

۱. دوره های انتخابات پروسه های مداوم هستند که نیاز به تعامل و پشتیبانی دایمی کمک کننده ها را دارد.

تمرکز کمک کنندگان بر هدف کوتاه مدت تنها برگزاری انتخابات، می تواند فرصت های ایجاد ظرفیت نهاد های انتخاباتی و پروسه های مورد نیاز را که برای پایداری روند انتخابات معتبر پس از پایان حمایت کمک کنندگان نیاز است، از دست بدهد. حمایت کمک کنندگان از انتخابات با هر دوره انتخاباتی این کشور همسو می شود: هر قدری که انتخابات نزدیکتر باشد، کمک کنندگان بیشتر برای حمایت از آن هزینه می کنند. زمانیکه انتخابات به پایان

میرسد، کمک کنندگان می خواهند اولویت ها را به ساحاتی تغییر بدهند که در زمان راه اندازی انتخابات نادیده گرفته شده بودند، در حالی که انتخابات بیشتر وقت آنان را بخود معطوف کرده بود.

با این حال، انصراف از حمایت انتخاباتی به ویژه در افغانستان می تواند بر انکشاف دراز مدت روند انتخابات و نهادهای مدیریت انتخابات که این روند را تطبیق و نظارت می کنند، تاثیر بگذارد. انتخابات مستلزم سالها کار توسط بسیاری از نهاد های دولتی، سازمانهای جامعه مدنی و احزاب سیاسی است که برنامه ریزی باهدف کرده و به طور مشترک به رویدادهای غیر قابل پیش بینی پاسخ می دهند. نیمه اول اکثر دوره های انتخاباتی افغانستان اکثراً زمانی است که چنین تلاش هایی بیشترین اثر را خواهد داشت. در جریان این زمان، کمک کنندگان می توانند از تلاش های افغانستان برای تهیه برنامه های استراتژیک و عملیاتی، اصلاح ثبت نام رای دهندگان، استخدام و آموزش کارکنان ماهر، ایجاد چارچوب برای استفاده از تکنالوژی انتخاباتی، ایجاد یک پروسه حل اختلافات مؤثر و شفاف و اطمینان از اینکه پروسه انتخابات توسط ناظران مستقل و ماهر انتخاباتی نظارت میشود، حمایت کنند.

۲. **تقلب یک هدف در حال تکامل است که حذف آن امکان ندارد، اما کاهش میابد.**

کاهش تقلب انتخاباتی در کشورهای آسیب پذیر و متأثر از منازعه، وظیفه ای است که هرگز پایان یافتنی نیست. اگر تقلب در بخشی از پروسه کاهش یابد، معمولاً دوباره در قسمت دیگری ظاهر می شود. حتی اقدامات ضد تقلب خود می تواند برای ایجاد نوع جدیدی از تقلب رבוده شود، در حالی که سایر بخش ها آسیب پذیر تقلب باشند تقویت یک بخشی از پروسه ارزش محدود می داشته باشد.

اقدامات ضد تقلب می تواند کمک کند، اما در صورت اجرای ضعیف مفید نبوده و میتواند زیانبخش باشد. تخلف در اجرای اقدامات ضد تقلب میتواند تقلب را ببوشاند یا حتی آنرا امکان پذیر سازد. تخلف نیز همانند تقلب با محروم سازی رای دهندگان از حق رای و عدم مشروعیت انتخابات میتواند عین اثر را داشته باشد. این عمل، انتخابات را حتی اگر پیشرفت هایی برای تقویت یکپارچگی آن صورت گرفته باشد، آلوده به تقلب نشان میدهد.

حتی اقدامات به درستی تدوین شده و به درستی انجام شده ضد تقلب، مانع یافتن پیوندهای ضعیف در روند انتخابات توسط متقلبین نخواهد شد. چنین اقدامات فقط می توانند گستردگی تقلب را به تدریج و با تقویت پیوندهای بیشتر در این زنجیره، کاهش دهند. برای جلوگیری از تقلب به طور کامل، متقلبین باید تشویق شوند که این کار را توقف دهند. این انگیزه و تشویق با ترکیبی از پاسخگویی در قبال جرایم انتخاباتی و افزایش باور مبنی بر اینکه بازدارندگی به همان اندازه در مورد رقیب هر کس اعمال می شود، امکان پذیر است.

۳. **بدون شفافیت، اقدامات برای کاهش تقلب ناکافی خواهد بود.**

عدم شفافیت نه تنها تقلب در روند انتخاباتی را پنهان میسازد، بلکه می تواند تقلب را در مقیاس بسیار گسترده تری امکان پذیر سازد. نگهداری معلومات در مورد اینکه نهاد های انتخاباتی چگونه به شکایات رسیدگی می کنند یا در نظر نگرفتن آرا به صورت موردی، به مقامات فاسد یا وادار شده اجازه می دهد بدون اینکه سرنخی از خود بجا بگذارند، تقلب کنند. تا زمانی که شفافیت در پروسه رسیدگی و داوری به اندازه کاهش تقلب در مراکز رای دهی مورد توجه قرار نگیرد، نتایج انتخابات حتی در صورت کاهش واقعی تقلب، غیرقانونی تلقی می شود.

شفافیت یک ویژگی انتخاباتی نیست که در هفته های بعد از روز انتخابات ایجاد شود؛ این روند در طی سالها ایجاد میشود زیرا نهاد های انتخاباتی طرز العمل های گام به گام رسیدگی به شکایات و تفاوت ها را ایجاد کرده، این پروسه

ها را با مردم به اشتراک می گذارند و نشان می دهند که این مراحل پس از روز انتخابات با توجه دقیق جزئیات همه شکایات و داده های قابل تفتیش انتخابات، پیگیری شده است.

۴. استفاده از تکنالوژی در انتخابات میتواند به جای کاهش تقلب، باعث ازدیاد آن شود، به ویژه اگر با عجله و بدون تدبیر و برنامه ریزی مورد استفاده قرار گیرد.

در یک انتخابات که به ویژه با حداقل شفافیت باشد، تکنالوژی های که بصورت ضعیف تطبیق شده باشند، سوالات بیشتری در مورد قانونی بودن نتایج آن ایجاد می کند. همانطوری که یک مقام بین المللی بیان کرد، تکنالوژی انتخابات "اعتماد به نفس بیشتری را در جایی ایجاد می کند که اعتماد در آنجا وجود داشته باشد، اما اعتماد به محیطی را که فاقد انتخابات است افزایش نمی دهد."^{۱۲۵۹} در انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، برنامه ریزی ضعیف و عجولانه استفاده از تکنالوژی را تضعیف کرد: تکنالوژی انتخابات به عوض کاهش تقلب، مبنای جدیدی برای رقابت و دعوا در انتخابات شد. با این وجود زمانیکه تکنالوژی نتوانست از یکپارچگی انتخابات ۲۰۱۸ محافظت کند، راه حل، بعوض برنامه ریزی بیشتر، صرفاً افزودن تکنالوژی بیشتر بود.

۵. ظرفیت و اصالت مقامات انتخاباتی مولفه های اساسی اعتبار انتخابات بوده و نیازمند توجه کمک کنندگان است.

برداشت عمومی از اعتبار یک انتخابات می تواند میزان قانونی بودن یک دولت را تشخیص دهد. مقاماتی که انتخابات را مدیریت، نظارت و داوری می کنند تأثیر مستقیم بر اعتبار انتخابات دارند. این مقامات باید خصوصاً در ارتباطات، برنامه ریزی و مدیریت برنامه مهارت داشته باشند. مقامات انتخابات همچنان به ترکیبی از تخصص تکنالوژی و تعهد به شفافیت نیاز دارند که یافتن آن در بسیاری از کشورها دشوار است.

متأسفانه، بسیاری از مقامات انتخاباتی افراد قابل اطمینان پروسه یا طرفدار اصلاحات نیستند؛ آنها خود عامل مشکل اند. همان مقامات انتخاباتی که مسوولیت رسیدگی به فساد در روند انتخابات به آنها سپرده شده است، ممکن است از موقف های خود برای ارتکاب تقلب استفاده کنند. کمک کنندگان نباید تمامی تلاش های خود را متمرکز بر اهداف کوتاه مدت تنها برگزاری انتخابات نمایند، بلکه باید به هدف اساسی تر و دراز مدت ایجاد نهاد های معتبر انتخاباتی که توسط مسوولان توانا و قابل اعتماد به پیش برده شود، پردازند.

پیشنهادات

چشم انداز نامشخص صلح در افغانستان، برنامه ریزی دولت ایالات متحده برای کمک به انتخابات را پیچیده می کند. با وجود این، هرگونه تغییر در نظام سیاسی افغانستان که در نتیجه گفتگو های بین الافغانی بوجود آید، احتمالاً شامل نوعی انتخابات خواهد بود. بنابراین، پیشنهاد های زیر (و جزئیات آن در صفحه ۱۷۰) برای اهداف مختلفی در نظر گرفته شده اند: اول، بهبود اعتبار انتخابات در صورت عدم توافق صلح؛ دوم، اطلاع رسانی در مورد چارچوب احتمالی انتخاباتی در جریان گفتگو های صلح بین الافغانی؛ و سوم، برای کمک به رفع چالش های انتخاباتی که احتمالاً در هر حالت پس از توافق صلح ظاهر می شوند.

نکته اصلی در بیشتر پیشنهادات این است که برای موثریت انتخابات، تلاش ها برای حمایت از دوره انتخاباتی باید زودتر آغاز گردد. این میتواند تغییری در نحوه حمایت کمک کنندگان از دموکراسی های نوپا در سطح جهانی باشد. اگر دولت ایالات متحده زودتر در دوره های انتخابات افغانستان مشارکت داشته باشد، کمک بیشتری به شرکای افغان می کند تا اصلاحات انتخاباتی خود را تطبیق نمایند. برخی از این اصلاحات که ذیلاً به آنها پرداخته شده، درخور توجه دولت افغانستان است.

پیشنهاد ها برای وزیر امور خارجه، رئیس اداره ایالات متحده برای توسعه بین المللی و سفیر ایالات متحده در افغانستان

۱. وزیر امور خارجه یا یک نماینده مناسب دیگر باید به کار با سایر کشور های کمک کننده از طریق گروه حمایت از انتخابات برای ادامه تعامل مداوم با دولت افغانستان ادامه دهد. به گونه معمول، تعامل با این گروه پس از هر دوره انتخابات به گونه قابل توجهی کاهش یافته و باعث میشود که از موثریت کمک های انتخاباتی کاسته شود. با شرکت منظم در جلسات گروه حمایت از انتخابات، دولت ایالات متحده میتواند به گونه موثری از پروسه دموکراتیک در افغانستان در جریان دوره انتخاباتی پنج ساله حمایت نماید - نه فقط قبل یا در جریان انتخابات.

کمک به افغانها برای ایجاد ظرفیت درازمدت و به اکمال رسانیدن روند انتخابات، احتمالاً در نیمه اول دوره پنج ساله انتخابات اتفاق بیافتد، زمانی که نه افغانها و نه کمک کنندگان صرف درگیر برگزاری انتخابات باشند. این امر مستلزم حفظ تعامل مداوم کمک کنندگان با دولت افغانستان در طول دوره انتخابات است نه اینکه پس از انتخابات حمایت از این روند از اولویت انداخته شده و بر سایر موضوعات تمرکز شود. این می تواند یک چالش باشد. حجم سنگین امور و زمان لازم برای حمایت از انتخابات افغانستان می تواند پس از پایان انتخابات منجر به خستگی کمک کنندگان شود. تبدیلی زیاد کمیشنر انتخابات افغانستان و کارمندان آنها این خستگی را بیشتر میسازد.

یکی از راه های اطمینان از حفظ تعامل مداوم کمک کنندگان با دولت افغانستان از طریق گروه حمایت از انتخابات کنونی است. گروه حمایت از انتخابات متشکل از سفرای کشورهای کمک کننده و کارمندان آنها است و در کابل برای گفتگو در مورد چالش های سیاسی و تخنیکی مربوط به انتخابات تشکیل جلسه میدهد. این مجمع به کمک کنندگان اجازه می دهد تا تبادل نظر نموده و با صدای واحد با دولت افغانستان صحبت کنند، همانطوری که در سال ۲۰۱۸ زمانی که شش هفته قبل از انتخابات آن سال از خرید تکنالوژی بیومتریک در انتخابات امتناع ورزیدند و پیش بینی درست در مورد مشکلات عملیاتی که در نتیجه استفاده از چنین تکنالوژی بوجود میامد، داشتند.

توانایی گروه حمایت از انتخابات برای کمک به دولت افغانستان در بهبود پروسه انتخابات خود با توجه به نوسانات علاقمندی پس از انتخابات محدود می شود: این گروه در سال آخر قبل از انتخابات هفته وار تشکیل جلسه میدهد اما در اوایل دوره، زمانی که ممکن همتایان افغان در تلاش تطبیق اصلاحات انتخاباتی و ایجاد ظرفیت در کمیسیون های انتخابات اند، به ندرت جلسه دایر می کنند. تجزیه و تحلیل سیگار نشان می دهد که مقامات افغان از تعامل مداوم با کمک کنندگان برای رسیدن به اهداف انتخاباتی و انجام تعهدات قانونی شان بهره مند میشوند. گروه حمایت از انتخابات باید به طور مداوم حفظ شود، حتی اگر فقط در سطح کار باشد یا جلسه دو بار در هفته یا ماهوار. این نشست ها به طور منظم کمک کنندگان را تشویق می کند تا اولویت های سیاسی و تخنیکی را در جریان دوره انتخابات پنج ساله شناسایی کنند، و این امر باعث می شود که اصلاحات انتخاباتی و ظرفیت سازی مورد بی توجهی قرار نگیرد.

۲. رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید کارمندان مناسب را برای کمک های تخنیکی موثر به کمیسیون های انتخاباتی افغانستان در جریان پنج سال دوره انتخاباتی نه فقط قبل یا در جریان انتخابات، فراهم نمایند تا ظرفیت آنها را انکشاف داده و آنها مستقل تر شوند.

در دوره انتخاباتی پنج ساله در افغانستان، کمک کنندگان تمایل دارند بیشترین کمک ها را در ۱۸ ماه آخر زمانی انجام دهند که آماده گی های مهم برای روز انتخابات در حال اجرا میباشد. اما به همان اندازه سه و نیم سال آخر بسیار مهم است، زمانیکه اصلاحات مورد بررسی قرار گرفته و نهایی میشوند، ظرفیت کارمندان ساحوی و مرکزی

کمیسیون های انتخاباتی ایجاد می شود و روابط بین مشاوران تخنیکی و رهبری کمیسیون انتخابات تقویت می یابد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید حمایت دوامدار خود را از کمیسیون های انتخاباتی حفظ کند تا از به هدر رفتن ظرفیت که اکثراً پس از انتخابات به میان می آید، جلوگیری شود.

در حالی که رهبران و کارمندان ارشد کمیسیون انتخابات افغانستان اکثراً پس از هر انتخابات سبکدوش میشوند، این امر پس از انتخابات سال ۲۰۱۹ اتفاق نیفتاد که فرصتی برای ایجاد ظرفیت طولانی مدت نهادی است.

کارشناسان تخنیکی جاسازی شده همچنان بخش مهمی حمایت از کمیسیون های انتخابات افغانستان اند زیرا آنها در یک پروسه پیچیده اصلاحات و انکشاف اولیه برنامه های استراتژیک، کاهش تقلب و برنامه ریزی عملیاتی در حرکت اند. در دو سال پس از انتخابات ۲۰۱۴، برنامه کمک به انتخابات سازمان ملل متحد تنها چهار کارمند داشت؛ این تعداد برای انتخابات ۲۰۱۸ به حدود ۷۰ تن رسید و برای انتخابات ۲۰۱۹ نزدیک به ۱۸۰ تن شد.^{۱۲۶} به جای اینکه در دوره های غیرانتخاباتی از حد اقل تعداد پرسونل رفته و سپس در سال های انتخابات تعداد کارمندان را افزایش دهند، کمک کنندگان با افزایش تعداد کارمندان در سال های غیر انتخابات نتیجه بهتر بدست خواهند آورد. اگرچه طبیعی و مناسب است که تعداد مشاوران و کمیت حمایت به تدریج در طول دوره افزایش یابد، اما این حمایت باید متناسب با یک کمپاین اصلاحات مناسب از همان ابتدا باشد.

۳. رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید تمامی نهاد های کمک کننده انتخاباتی را در سراسر جهان وادارند تا توجه بیشتری به ساخت نهاد های انتخاباتی در درازمدت تمرکز داشته باشند، نه تنها کمک به آنان بخاطر برگزاری انتخابات قریب الوقوع.

در حالی که افغانستان یک مطالعه موردی جذاب است، توزیع نامتناسب کمک های انتخاباتی که در پیشنهاد ۲ برجسته شده است نیز یک مشکل اساسی برای حمایت از انتخابات در سطح جهان است. در دو دهه، ارزیابی کمک های انتخاباتی در ده ها کشور توسط سازمان ملل متحد، کمیسیون اروپایی، وزارت توسعه بین المللی انگلستان، آژانس توسعه بین المللی کانادا، بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، مرکز اروپایی حمایت از انتخابات، انستیتوت بین المللی دموکراسی و حمایت انتخاباتی و حتی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی توضیح داده اند که چگونه تمرکز شدید حمایت انتخاباتی در مراحل پایانی دوره انتخابات به طور قابل توجهی اثربخشی آن کمک ها را محدود میسازد.^{۱۲۶}

همانطوری که یکی از تحلیل های انگلستان بیان داشت، "یک درس ثابت از تجربه بین المللی این است که یک سلسله مداخلات کوتاه مدت و مبتنی بر رویداد ها با تداوم اندک از یک انتخابات به انتخابات بعدی، نتایج پایداری ناچیز را به دست می آورد."^{۱۲۷} به همین دلیل، یک تحلیل کمیسیون اروپا در سال ۲۰۰۶ بین "کمک انتخابات" که به کشور میزبان کمک می کند تا خود را برای روز انتخابات آماده کند و "کمک انتخاباتی" تفکیک قابل میشود که نهادها و ظرفیت های معتبری را برای مدت طولانی ایجاد می کند.^{۱۲۸} کمک کنندگان اکثراً از موارد دوم در سراسر جهان غافل می شوند، بنابراین این چالش را نمی توان فقط در افغانستان برطرف کرد؛ این امر مستلزم یک تغییر فرهنگی در سراسر جامعه کمک کننده برای تمامی کمک های انتخاباتی در سطح جهان است.

کمک اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به نهادهای انتخاباتی نباید مبتنی بر وقایع باشد، بلکه باید بیشتر شبیه ظرفیت سازی و نهاد سازی دراز مدت باشد که در اختیار وزارت های عادی دولت میزبان قرار می گیرد. اگر اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی حمایت انتخاباتی خود را به طور مساوی در دوره انتخاباتی یک کشور

گسترش دهد و این تلاش ها را زودتر با توجه به ظرفیت و اصلاحات انتخاباتی انجام دهد، احتمالاً کمک های آن منجر به پروسه های پایدار انتخاباتی خواهد شد.

۴. رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید کارمندان مناسب را برای آغاز برنامه ریزی و طراحی حمایت از ناظران انتخابات داخلی و نمایندگان احزاب و نامزدان برای دوره انتخابات ۲۰۲۰-۲۰۲۵ در افغانستان راهنمایی نماید تا برنامه های آموزشی و منابع قبل از قبل در دسترس باشد.

ناظران انتخاباتی به عنوان دیده بانان بی طرف بر روند انتخابات عمل می کنند. آنها اعتماد رای دهندگان را با اطلاع دهی آنچه در جریان رای دهی و شمارش آرا در مراکز رای دهی مشاهده می کنند و همچنان جمع آوری آرا، بازشماری و تفتیش ها در سطح منطقه ای و ملی، افزایش می دهند. گزارش های آنها نیز به نهادهای انتخاباتی کمک می کند تا تعیین کنند که چه زمانی باید برخی از آرا باطل شوند. نمایندگان احزاب و نامزدها نیز تقلب و اعمال غیر قانونی را جلوگیری نموده و به اطلاع همگان می رسانند، اما بدون تظاهر به بی طرفی. در افغانستان، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و سایر کمک کنندگان از سازمانهای نظارت داخلی که به بودجه لازم برای آموزش و استقرار ناظران خود در سراسر کشور نیاز دارند، حمایت کرده است. در مقابل، کمک کنندگان فقط از طریق آموزش از نمایندگان احزاب و نامزدها حمایت کرده اند.

با این حال، حمایت از ناظران و نمایندگان انتخابات به طور مداوم دیرتر صورت می گیرد. تنها چند هفته قبل از انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ بود که گروه های جامعه مدنی افغانستان بودجه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی را برای آموزش و اعزام ناظران و آموزش نمایندگان نامزدها دریافت کردند. بودجه آنقدر دیر به دست آمد که شرکای اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی مجبور به استفاده از اولویت بندی اضطراری شدند: آموزش نماینده کاندیدها به انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ موکول شد و گروه های نظارت داخلی زمان کافی برای آموزش ناظران در مورد چالش های اخلاقی، اساسی و لوژستیکی کار در مراکز رای دهی در سراسر کشور را نداشتند. انتخابات ۲۰۱۹ بهتر بود اما فقط به این دلیل که پس از ایجاد میکانیزم های تامین بودجه برگزار شد.

با توجه به اینکه تاخیر در تامین بودجه یک مسئله تکراری است، برنامه نظارت از انتخابات باید ۱۸ ماه قبل از روز انتخابات طراحی شود. به این ترتیب، شش ماه قبل از روز انتخابات بودجه پرداخت شده و سازمان های نظارتی می توانند آماده نظارت بر پروسه ثبت نام رای دهندگان، بررسی نامزدها، تصمیم گیری در مورد باز شدن مراکز رای دهی، رای دهی در روز انتخابات و روند داوری پس از آن باشند. از آنجا که مراحل اولیه در آن دوره شش ماهه هزینه کمتری دارد، می توان بودجه را بصورت بخش بخش توزیع کرد تا به سازمانهای نظارتی فرصت دهد تا مشکلات را شناسایی نموده، برنامه های کارمندان و اعزام شان را تهیه کنند، پیش نویس و کتاب های راهنمای آموزشی و چک لس را چاپ نموده، و ناظران کوتاه مدت را بگونه درست استخدام و آموزش دهند.

۵. وزیر امور خارجه و رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی یا افراد منتخب آنها باید دولت افغانستان را برای بهبود فهرست رای دهندگان حمایت کرده تا اطمینان حاصل شود که رای دهندگان واجد شرایط اجازه رای دادن داشته باشند و رای دهندگان تقلبی حذف گردند.

رای دهندگان در صورت ثبت نام نکردن و دسترسی نداشتن به مراکز رای دهی، نمی توانند رای دهند. در افغانستان، این دو جنبه انتخابات در معرض خطر تقلب قرار دارند، که می تواند قبل از روز انتخابات آغاز شود. فهرست ملی رای دهندگان و پروسه ثبت نام رای دهندگان بطور استثنایی در معرض دستکاری و سوء مدیریت قرار دارد که هدف ثبت نام را برای اطمینان از انتخابات با اعتبار، تضعیف می کنند.

فهرست جدید رای دهندگان یکی از اصلاحات مهم در انتخابات بود و این امکان را دارد که خطرات اساسی تقلب را کاهش دهد. با این حال، این روند هنوز قابل اعتماد نیست. نخست، این روند نیاز به کنترل کیفیت دارد. با توجه به اینکه تعداد زیادی از رای دهندگان نتوانستند نام خود را در فهرست رای دهندگان در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ پیدا کنند، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید از تلاش های کمیسیون مستقل انتخابات حمایت کند تا اطمینان حاصل کند که فهرست های تازه رای دهندگان به درستی در اختیار مراکز رای دهی در سراسر کشور قرار گیرند. انجام این کار چندین بار در طول دوره انتخابات آینده، به رای دهندگان فرصت کافی برای اعتراض و دیدن فهرست های اصلاح شده در مراکز رای دهی را پیش از روز انتخابات میدهد.

دوم، دفتر ثبت اسناد به اقدامات ضد تقلب نیاز دارد. کیفیت آن به یکپارچگی اسناد ملی شناسایی (tazkeras) بستگی دارد. با استفاده از بودجه وزارت مالیه، اداره ملی احصائیه و ثبت احوال نفوس در حال ساخت یک بانک اطلاعاتی از ۲۲ میلیون تذکره کاغذی است که می توان دفتر ثبت اسناد رأی دهندگان را به طور خودکار با آنها مقایسه کرد. به این ترتیب رأی دهندگانی که با تذکره های تقلبی ثبت نام کرده اند شناسایی و از فهرست ثبت خارج می شوند. توانایی انجام چنین مقایسه هایی به صورت یکپارچه یک ضمانت اساسی برای دفتر ثبت اسناد است، بنابراین ساختن این بانک داده های تذکره به درستی و سازگاری آن با دفتر ثبت اسناد از توجه و پشتیبانی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی بهره مند می شود.

۶. وزیر امور خارجه و رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی یا افراد منتخب آنها باید دولت افغانستان را کمک و تشویق نمایند تا استفاده از تکنالوژی کنونی در انتخابات را بجای استفاده از تکنالوژی های اضافی، بهبود بخشند. از جمله بهبودی های لازم در تکنالوژی موجود، دولت افغانستان به کمک نیاز دارد تا اطمینان حاصل کند که کارمندان انتخابات در استفاده از آن آموزش های لازم را دیده و زمینه جدید برای تقلب ایجاد نشود.

تکنالوژی انتخاباتی تاثیر قابل توجهی در اعتبار انتخابات افغانستان نداشته است، بلکه صرفاً وسیله دیگری مورد اختلاف به آن افزوده است. انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ نشان داد که دولت افغانستان قادر به استفاده از تکنالوژی برای بهبود اعتبار انتخابات نیست. با وجود کاهش پر کردن صندوق های رای، تکنالوژی انتخابات آسیب پذیری های جدیدی را در برابر شفافیت و اعتبار انتخابات افغانستان ایجاد کرده است.

ایالات متحده باید به جای امتحان تکنالوژی جدید، از تلاش های کمیسیون مستقل انتخابات برای اصلاح روش استفاده فعلی از تکنالوژی انتخاباتی در مراکز رای دهی حمایت کند. به صورت خاص، کمیسیون مستقل انتخابات نیاز به بهبود کیفیت تایید بایومتریک رای دهندگان و انتقال الکترونیکی نتایج دارد. اگر با دقت و در جدول زمانی طولانی اجرا شود، این دو تکنالوژی کنونی می توانند به کاهش تقلب کمک کنند.

روند تاییدی بایومتریک رای دهندگان و محافظ های مربوط به دستگاه های بایومتریک به دلیل استفاده در آخرین لحظه، از نظر مفهومی و عملیاتی آسیب دیده اند و از اصلاحات سود وافر خواهند برد نه از نوآوری ها. حتی قبل از انتخابات ۲۰۱۹، برخی از ذینفعان انتخاباتی مشتاق گسترش استفاده از بایومتریک به شمول ثبت نام بایومتریک رای دهندگان در سطح ملی بودند که کمک کنندگان را متعهد به ثبت نام بایومتریک جدید و پرهزینه قبل از هر انتخابات در سراسر کشور می کند. اگر کمک کنندگان میل چنین سرمایه گذاری طولانی مدت را داشته باشند، حمایت از تذکره الکترونیکی (کارت هویت ملی الکترونیکی) نسبت به ثبت نام مستقل بایومتریک رای دهندگان پایدارتر خواهد بود و همان هدف را تامین می کند. کارشناسان تخمین می زنند که ادغام تذکره الکترونیکی در روند

انتخابات حداقل ۱۰ سال دیگر ضرورت خواهد داشت. با این حال، تذکره الکترونیکی مزیت های اضافی اعطا و گسترش دسترسی به خدمات مختلف مانند ثبت احوال نفس، به شمول معارف، صحت، مالکیت جایداد، عدالت و ضمانت را دارا است.

کمک کنندگان، کمیسیون های انتخابات افغانستان، احزاب و ناظران انتخابات باید حداقل دو سال قبل از هر انتخابات یک یادداشت نهایی ترتیب کنند که در آن مشخص شود که تکنالوژی انتخابات در انتخابات آینده چي کاری را و چگونه انجام می دهد تا فرصت کافی برای برنامه ریزی عملیاتی، خرید، آزمایش، و آموزش آن وجود داشته باشد.

۷. رئیس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید اختصاص منابع بیشتری را برای حمایت از کمیسیون شکایات انتخاباتی افغانستان مدنظر گیرد تا به اعتماد رای دهندگان در روند حل اختلافات انتخاباتی کمک کند.

حل اختلاف های انتخاباتی، رسیدگی و داوری در مورد اختلافات مربوط به انتخابات، شکایات، اعتراض ها یا ادعای نقض قانون است که جدی ترین آنها می تواند نتایج انتخابات را به چالش بکشد. حل مؤثر اختلافات انتخاباتی با استفاده از ابزار مسالمت آمیز برای حل اعتراض ها، به نتایج انتخابات اعتبار می بخشد. در افغانستان، کمیسیون شکایات انتخاباتی ارگان اصلی برای حل اختلافات انتخاباتی است.

در تقسیم منابع کمک تخنیکي، حمایت از کمیسیون شکایات انتخاباتی به مراتب کمتر از سهم کمیسیون مستقل انتخابات است. برعلاوه، کار کمیسیون شکایات انتخاباتی به ویژه از ناهموار بودن کمک های انتخاباتی آسیب دیده است، که در پیشنهاد ۲ برجسته شده است. به عنوان مثال، کمیسیون شکایات انتخاباتی از ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ عملاً هیچ کمکی دریافت نکرده است، که منجر به از دست دادن ظرفیت و نظارت مهم شده است. تا سال ۲۰۱۸، کمیسیون شکایات انتخاباتی به ویژه برای انتخابات پارلمانی آماده نبود و از حجم شکایات سراسیمه بود. این کمیسیون از اسپریدشیت بخاطر ردیابی بیش از ۲۰۰۰۰ شکایت استفاده میکرد، احکام بسیار کمی را در وب سایت خود منتشر ساخت و تقریباً هیچ توجیه قانونی برای تصمیم های خود به شاکیان یا مردم ارائه نداد. راه حل های تخنیکي، از جمله دیتابیس شکایات با حمایت کمک کننده گان در سال ۲۰۱۴ ایجاد شد، با کم شدن حمایت ها متوقف شد و سپس با هزینه بسیار بالا در سال ۲۰۱۹ دوباره تطبیق شد. حتی در سال ۲۰۱۹، از اسپریدشیت ها دوباره استفاده شد زیرا مقامات کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی ظرفیت و حتی آدرس های ایمیل برای استفاده از دیتابیس جدید را نداشتند.^{۱۲۶۴}

حمایت ناکافی در تخصیص پرسونل نیز هویدا است. در جریان انتخابات ۲۰۱۹، ۸۷ مشاور سازمان ملل متحد در نهاد های انتخاباتی حضور داشتند - ۴۲ بین المللی و ۴۵ افغان. از این تعداد، تنها هشت مشاور بین المللی و دو مشاور افغان در کمیسیون شکایات انتخاباتی جاسازی شده بودند. بقیه در کمیسیون مستقل انتخابات تعیین شده بودند.^{۱۲۶۵}

با وجود غفلت نسبی از کمیسیون شکایات انتخاباتی، سیگار دریافت که پرزیان ترین تقلب، رفتن از سطح مرکز رای دهی به پروسه حل اختلافات متمرکزتر به رهبری کمیسیون شکایت های انتخاباتی است. بنابراین، تعادل کمک تخنیکي میان کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی از تغییر مقداری به سمت کمیسیون شکایات انتخاباتی سود می برد تا اطمینان حاصل شود که روند رسیدگی به شکایات شفاف تر و با اعتبارتر در زمانی است که کار کمیسیون شکایات انتخاباتی به طور فزاینده ای آسیب پذیر است.

موارد قابل تامل برای دولت افغانستان

پس از اکثر دوره های انتخابات در افغانستان، تیم های رهبری هر دو کمیسیون انتخابات اکثراً به دلیل تقلب و سواستفاده و وظیفوی برکنار میشوند. این کمیسیون ها پس از آنکه دولت برای بازسازی آنها تلاش می کند، برای مدت یک سال یا بیشتر غیر فعال باقی میمانند. پس از آخرین دوره انتخابات، رهبران دو کمیسیون انتخابات برای اولین بار در وظایف خود باقی مانده اند. این وضعیت آنان را در موقعیت منحصر به فرد قرار می دهد که می توانند قبل از دوره انتخابات آینده کار های شان را بیشتر نموده و اصلاحات ضروری را پیش از آماده گی ها برای انتخابات پارلمانی در سال ۲۰۲۳ تطبیق نمایند. حتی اگر این مزیت با چالش های گسترده دولت که توسط کوید-۱۹ بوجود آمده است تحت شعاع قرار گرفته باشد، این فرصت نباید از دست برود. کمیسیون های انتخاباتی افغانستان برای بهبود توانایی های خود در آماده سازی، اداره و داوری در انتخابات آنان باید موارد ذیل را مدنظر گیرند:

۱. شناسایی اصلاحات مشخص که باید در دوره انتخابات آینده مورد اجرا قرار گیرند، چگونگی اولویت بندی و تطبیق آنها، و موارد غیر مترقبه برای سازش و مدارا در مورد تعداد و کیفیت آن اصلاحات؛
۲. پیروی کامل از معیار های امتحان کمیسیون خدمات ملکی توسط کمیسیون انتخابات هنگام استخدام کارمندان جدید جهت جلوگیری از روش های فاسد استخدام؛
۳. استفاده از تجربیات سایر کشورهای در حال توسعه که اخیراً شاهد تغییرات دموکراتیک بوده و انتخابات قابل اعتبار را باوجود محدودیت های قابل توجه برگزار کرده اند از قبیل تونس، نیپال و بنگلادیش؛
۴. ایجاد یک دیتابیس از ۲۲ میلیون تذکره که میتواند به صورت اتومات با ثبت نام رای دهندگان مقایسه شده و از ثبت نام تقلبی جلوگیری نماید؛
۵. بهبود کیفیت فهرست ثبت نام رای دهندگان با اطمینان از اینکه رای دهندگان وقت کافی برای تأیید معلومات خود در مراکز رای دهی داشته باشند، ترجیحاً قبل و بعد از هر مرحله ثبت نام رای دهندگان؛
۶. تعهد به شفافیت کامل در روند حل اختلاف ها با انتشار هر تصمیم کمیسیون های انتخابات - کمیسیون مستقل انتخابات، کمیسیون مستقل شکایت های انتخاباتی و دفاتر ولایتی آنان - به شمول توجیحات قانونی در یک ویسایت دولتی که در دسترس عامه قرار داشته باشد؛
۷. ایجاد کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی یک ماه قبل از ثبت نام رای دهندگان و کاندید ها مطابق قانون انتخابات سال ۲۰۱۹؛
۸. بهبود استفاده از تکنالوژی موجود انتخاباتی، به شمول تایید بایومتریکی رای دهندگان به جای استفاده از تکنالوژی جدید که بخاطر استفاده آن منابع هنگفت و قابل توجه نیاز است؛
۹. علنی ساختن فهرست مراکز رای دهی که قرار است حد اقل یک هفته قبل از روز انتخابات افتتاح شوند؛
۱۰. شریک ساختن داده های انتخابات با ناظران بلافاصله پس از انتخابات، به شمول تجزیه تعداد رای دهندگان در هر مرکز رای دهی، آرای باطل شده، آرای تایید شده بایومتریک، و آرای که از سوی کمیسیون مستقل انتخابات یا کمیسیون شکایت های انتخاباتی حذف یا باطل شده اند (فهرست کامل از این نیازهای معلوماتی در ص ۱۴۲ موجود است).

و سرانجام، دولت افغانستان باید به موارد زیر توجه کند:

۱۱. خودداری از اقداماتی که میتواند تصمیم کمیسیون های انتخاباتی را متاثر سازد، همانگونه که در هر قانون انتخابات از سال ۲۰۰۴ تاکنون الزامی است؛
۱۲. تعقیب عدلی مقامات دولتی و سایر افراد که در تقلب انتخابات و تذکره دخیل اند، و گذاشتن جزئیات در مورد محکومیت ها و مجازات برای تمامی پرونده های قضایی اخیر و آینده مربوط به انتخابات در دسترس عام؛
۱۳. حفظ نقش احزاب سیاسی و سازمان های جامعه مدنی در انتخاب رهبران کمیسیون های انتخاباتی و همچنان نظریه آنان در مورد انتخاب کمیسیون های ولایتی، برای تمامی انتخابات آینده.

فهرست و یادداشت های پایانی

میتودولوژی

سیگار برنامه درس های آموخته شده را تحت نظر قانون عمومی ۱۱۰-۱۸۱ و قانون قانون بازرسی کل سال ۱۹۷۸، طبق تعدیلات، اجرا مینماید. این گزارش مطابق با شورای بازرسان کل در امور صداقت و مؤثریت معیار و کیفیت دفاتر بازرسی کل فدرال (که معمولاً "کتاب آبی" نامیده می شود) تکمیل شده است. این معیارها ایجاب می کند که ما کار خود را با صداقت، بی طرفی و استقلال انجام دهیم و اطلاعاتی را ارائه دهیم که دقیق و قابل اعتماد است. گزارش های درس های آموخته شده سیگار دارای دامنه وسیع بوده و بر اساس طیف گسترده ای از منابع تهیه شده اند. برای دستیابی به هدف کیفیت بالا و اطمینان از صحت و با اعتبار بودن گزارش های ما، این گزارش ها تحت بررسی گسترده کارشناسان موضوع و سازمان های دولتی مربوطه دولت ایالات متحده قرار دارند.

تیم تحقیقاتی انتخابات، منابع زیادی را به دست آورد. بیشتر تحقیقات مستند این تیم به مطالبی که در دسترس عام قرار داشت، از جمله گزارش های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، وزارت امور خارجه، وزارت دفاع و کشورهای شریک ائتلاف و همچنان شهادت در برابر کانگرس، متمرکز بود. این منابع رسمی با صدها منبع غیردولتی از جمله کتابها، گزارش های اطاق فکر، مقالات ژورنال ها، گزارش های رسانه ها، مطالعات دانشگاهی، گزارش های نظارت انتخاباتی و گزارش های تحلیلی توسط سازمان های بین المللی و دادخواهی، تکمیل شد.

تیم تحقیقاتی همچنان از دسترسی سیگار به مطالبی که در دسترس عام نیست، از جمله صدها سند ارائه شده توسط نهاد های دولتی ایالات متحده، بهره مند شد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی گزارش برنامه های انتخاباتی، ارزیابی ها و یادداشت های برنامه، برنامه های استقرار ناظران و تجزیه و تحلیل، برنامه های استخدام کارکنان، ارزیابی های تخنیکی و مطالعات محتمل، یادداشت های جلسه، ارزیابی های یکپارچه انتخابات و ارقام بودجه برنامه را ارائه داد. وزارت دفاع برنامه های امنیتی انتخابات افغانستان و گزارش های پس از اقدام را ارائه کرد.

از منابع مختلف، تیم پژوهش همچنان حجم قابل توجهی از اسناد دولت افغانستان راجع به برنامه ریزی و تطبیق انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، از جمله برنامه های استراتژیک و عملیاتی، برنامه های ظرفیت سازی، داده های آمارگیری نفوس، قراردادهای بایومتریک و برنامه های اعزام، یادداشت های مفهومی، موقعیت ها و وضعیت مراکز رای دهی، داده های مشارکت در انتخابات، طرز العمل های عملیاتی و کتاب های راهنما برای مراکز رای دهی و مراکز شمارش آرا، اسناد درس های آموخته شده، جدول های زمانی، احکام رسیدگی کمیسیون شکایات انتخاباتی، حذف آرا و دیگر تصامیم توسط کمیسیون مستقل انتخابات و سایر تصامیم ها و ارتباطات داخلی میان نهاد های انتخاباتی و سایر سهامداران دولت را دریافت نمود. در میان این اسناد، تیم انتخابات شواهدی از جرایم احتمالی انتخاباتی توسط تعدادی از مقامات دولتی و نامزدها را کشف کرد که این تیم برای بررسی به عنوان یک موضوع اجرایی قانون به اداره تحقیقات سیگار ارجاع کرد.

مکالمات محرم دامنه ی بحث های مفیدی را فراهم کرد؛ اما این گزارش به عنوان یک سند طبقه بندی نشده، از آن مطالب استفاده نمی کند. سرانجام، این تیم همچنان از کارهای خود سیگار بهره گرفت، که در تفتیش ها و گزارش های ربعوار به کانگرس انعکاس یافته است.

در حالی که شواهد مستند خود بیانگر یک داستان است، اما نمی تواند جایگزین تجربه، دانش و خرد افراد دخیل در پروسه انتخابات افغانستان شود. بنابراین، تیم تحقیقاتی با بیش از ۱۰۰ نفر با دانش مستقیم از تلاش های ایالات متحده برای حمایت از انتخابات افغانستان مصاحبه کرده است. مصاحبه ها با متخصصان ایالات متحده و بین المللی از پوهنتون ها، اطاق های فکر، موسسات غیر دولتی و نهادهای دولتی؛ مقامات نظامی و غیرنظامی ایالات متحده و اروپا (اعم از فعلی و سابق) که برای حمایت از انتخابات به افغانستان اعزام شده بودند؛ سازمان های نظارت بر انتخابات افغانستان که توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی حمایت میشوند؛ و سایر پرسونل از وزارت خارجه، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و وزارت دفاع، انجام شده اند. این تیم همچنان با بیش از ۵۰ مقام کنونی و پیشین افغانستان، اعضای پارلمان و نامزدها مصاحبه کرد.

مصاحبه ها بینش ارزشمندی در مورد منطق تصمیم گیری ها، مباحث داخلی و بین نهاد های دولتی ایالات متحده و افغانستان و ناامیدی هایی که سال ها طول میکشید اما اکثرآ نانوشته باقی میماند، ارائه کردند. به دلیل ماهیت حساس سیاسی انتخابات افغانستان، اکثریت مصاحبه شوندگان نمیخواستند تا از آنان نام گرفته شود. برای کسانی که هنوز برای دولت های ایالات متحده یا افغانستان کار می کنند، محرم بودن از اهمیت ویژه ای برخوردار بود. برای حفظ محرم بودن، مصاحبه های ما اغلب از "یک مقام سابق ایالات متحده"، "یک شریک اجرایی"، یا "یک مقام انتخابات افغانستان" نام می برند. ما مصاحبه های حضوری در کابل، نیویارک و واشنگتن دی سی انجام دادیم.

انجام مصاحبه در مورد چنین موضوع حساس همچنان نیاز به محافظت اضافی برای اعتبار بخشی به کیفیت معلومات جمع آوری شده دارد. بسیاری از مقامات افغان، نامزدها، ناظران انتخابات و حتی مقامات کمک کننده منافع و بعضاً نظریات قوی شخصی دارند. شماری از مصاحبه شوندگان ما از بست های شان اخراج شدند، از جنگ های بروکراتیک از دست رفته عصبانی بودند یا به این نتیجه رسیده بودند که نتیجه گیری ما ممکن است وضعیت آنان را بهتر یا بدتر سازد. این وضعیت می تواند مصاحبه شوندگان ما را ترغیب کند تا سعی کنند دیدگاه های خود را شاید هم آگاهانه تحریف کنند. ما در حد توانایی

خود در تلاش بودیم تا سوابق شخصی و کاری مصاحبه شوندگان انتخاباتی خود را درک کرده و ادعاهای آنها را با مصاحبه های دیگر و اسناد منبع مقایسه کنیم تا خطر گمراهی را به حداقل برسانیم.

این گزارش پروسه گسترده ای از بررسی دقیق را طی کرد. ما در مورد پیش نویس گزارش نظریات سه متخصص را دریافت کردیم که هرکدام آنها اطلاعات وسیع در مورد انتخابات افغانستان دارند. این منتقدان نظریات دقیق و مفصلی راجع به این گزارش ارائه دادند که تا حد ممکن از آن استفاده کردیم.

در طول این مطالعه، تیم به طور معمول با مقامات اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، وزات خارجه و وزارت دفاع گرفتار کار بود تا آنها را با یافته ها، درس ها و پیشنهاد های اولیه ما آشنا نموده و از آنها بخواهد نظریات رسمی و غیر رسمی را برای بهبود درک ما از موضوعات اصلی، همانطوری که توسط هر نهاد درک شده است، ارائه نمایند. سپس به اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، وزارت خارجه و وزارت دفاع فرصتی داده شد تا رسماً گزارش را بررسی نموده و در مورد آنها نظر دهند. به وزارت خارجه و اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی همچنان فرصتی داده شد تا در مورد دو پیش نویس بعدی اظهار نظر کرده و آن را بررسی کنند. اگرچه ما در صورت لزوم نظریات این نهاد ها را مدغم کردیم، اما تجزیه و تحلیل، نتیجه گیری و پیشنهاد های این گزارش همچنان مربوط به سیگار است.

در اظهار نظر درباره این پیش نویس، وزارت امور خارجه و اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی استدلال کردند که این گزارش بیشتر به شش انتخابات نخست افغانستان متمرکز است، بدون اینکه پوشش کافی در مورد آخرین انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹ و پیامدهای آن داشته باشد. آنها استدلال کردند که پیشرفتهایی که در سال ۲۰۱۹ توصیف شده اند بسیار چشمگیر بوده به طوری که یافته های کلی گزارش را تغییر می دهد. آنها نوشتند: "این گزارش مقایسه انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ با انتخابات گذشته را به گونه ای انجام می دهد که گویا انتخابات به همان شیوه انجام شده است. به همین ترتیب، در مورد انتخابات ۲۰۱۹ تحلیل کمی وجود دارد و در عوض یک فرضیه کلی وجود دارد که همه مشکلات قبل از ۲۰۱۹ به انتخابات ریاست جمهوری این سال رسیده است."

در حالی که این گزارش پوشش کمتری از انتخابات سال ۲۰۱۹ نسبت به انتخابات قبلی دارد، دوره آمادگی، اجرا و حل اختلاف این انتخابات و همچنان پیشرفت هایی که در سال ۲۰۱۹ مشاهده شده است به طور مفصل پوشش داده شده اند. علاوه بر این، سیگار دریافت که بهبودی ها - عمدتاً کاهش تقلب در مراکز رای دهی - معمولاً با مشکلات جدید همراه بوده است. برعلاوه، نشر کنونی برای اطلاع رسانی در مورد سنجش های کمک کنندگان در مورد ساختار و هزینه کمک برای دوره آینده انتخابات، از مزایای زیادی برخوردار است.

یادداشت های پایانی

۱. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد به انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی سریع ارزیابی، آگست ۲۰۱۵، ص. ۷.
۲. تجزیه و تحلیل سیگار از ارقام و داده های ارائه شده توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۱۳ جنوری ۲۰۲۰؛ برنامه انکشاف سازمان ملل: سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل ۲۰۱۹-۲۰۱۷، ۲۹ آگست، ۲۰۱۷، ص. ۳؛ برنامه انکشاف سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش سوم ربعوار از پیشرفت ۲۰۱۹، ۳۰ سپتمبر، ۲۰۱۹، الکترونیک ص. ۲.
۳. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، استراتژی همکاری برای توسعه کشور: سال مالی ۲۰۲۳-۲۰۱۹، سپتمبر ۲۰۱۸، ص. ۵۵.
۴. جلسه سیگار با مقامات سفارت امریکا در کابل، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۵. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری ۲۰۱۹؛ یک مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۶. تجزیه و تحلیل سیگار از داده های ارقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۱۳ جنوری ۲۰۲۰؛ برنامه انکشافی سازمان ملل: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل ۲۰۱۹-۲۰۱۷، ۲۹ آگست، ۲۰۱۷، ص. ۳؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: سومین گزارش ربعوار در مورد پیشرفت، ۳۰ سپتمبر، ۲۰۱۹، الکترونیک ص. ۲.
۷. انتخاباتی که هنوز باید برگزار شود مربوط شوراهای ولسوالی ها، قریه جات، شورا های شهرداری و شاروالی ها است. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۱۰): ناکامی در برگزاری نخستین انتخابات شورای ولسوالی ها؟" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۷ آگست، ۲۰۱۸.
۸. دولت افغانستان، قانون اساسی افغانستان، ماده ۶۱ و ۸۳، ۲۰۰۴.
۹. دولت افغانستان، قانون اساسی افغانستان، ماده ۸۳، ۲۰۰۴. طبق قانون اساسی، یک سوم از ۱۰۲ عضو مشرانو جرگه باید توسط رئیس جمهور، یک سوم توسط شوراهای ولایتی و یک سوم توسط شوراهای ولسوالی منصوب شوند، اما قسمی که تاکنون شورا های ولسوالی وجود ندارند، شورا های ولایتی دو سوم اعضای مشرانو جرگه را منصوب کرده است.
۱۰. قانون اساسی افغانستان، ماده های ۸۳، ۸۴ و ۱۳۸، ۲۰۰۴؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۵۸، ۲۰۱۹.
۱۱. بر خلاف بیشتر ذینفعان انتخابات، نقش ها و مسوولیت های دو نهاد انتخاباتی افغانستان، در صورت ناقص بودن، در قوانین مختلف انتخابات کشور با آخرین نسخه هایی که با حکم ریاست جمهوری در سال ۲۰۱۶ و ۲۰۱۹ تصویب شده است، شرح داده شده است.
۱۲. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت انتخاباتی سازمان ملل: گزارش پیشرفت سالانه پروژه، ۲۰۱۸، ص. ۵.
۱۳. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۹، ۲۰۱۹.
۱۴. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۳۶، ۲۰۱۹.
۱۵. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۳، ۲۰۱۹.
۱۶. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۳، ۲۰۱۹.
۱۷. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی: پروژه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۱، ۱۵، ۱۸.
۱۸. سیگار، استراتژی و منابع مورد نیاز برای پایداری ظرفیت انتخاباتی افغانستان، ۲۲-۰۹-۰۶-AR سپتمبر، ۲۰۰۹، ص. ۴؛ تجزیه و تحلیل سیگار از داده های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۱۳ جنوری، ۲۰۲۰.
۱۹. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲ - جولای ۲۰۱۵، ص. ۱۰؛ نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی، ۲۰۰۵، ص. ۲۲؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۲: گزارش نهایی پروژه، جولای ۲۰۱۵، الکترونیک ص. ۲؛ بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی و برنامه انکشافی سازمان ملل، رسیدن به هسته: یک نظرسنجی جهانی درباره هزینه ثبت نام و انتخابات، جون ۲۰۰۵، ص. ۳۱؛ مرکز مطالعات استراتژیک و بین المللی، نتایج انتخابات پارلمانی افغانستان، نومبر ۲۰۰۵، ص. ۲.
۲۰. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: ارزیابی میان مدت، جولای ۲۰۱۹، ص. ۱۲، ۲۳؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، مأموریت ارزیابی انتخابات: ثبت نام رای دهندگان افغانستان ۲۰۰۳ و پروژه های انتخابات ۲۰۰۴/۲۰۰۵، می ۲۰۰۶، ص. ۵۱؛ سیگار، درس های آموخته شده در زمینه آماده سازی و اجرای انتخابات در افغانستان، سیگار ۹-۱۶-۱۰-AR سپتمبر، ۲۰۱۰، ص. ۲.
۲۱. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲ - جولای ۲۰۱۵، ص. ۱۹؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲ - ۳۱ جولای

- ۲۰۱۵، گزارش نهایی پروژه، ص. ۲۱؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲ - جولای ۲۰۱۵، ص. ۱۱؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، مرحله دوم: ۱ جنوری ۲۰۱۲ - ۳۱ جولای ۲۰۱۵، گزارش نهایی پروژه، ص. ۲۱. با این حال، تا سال ۲۰۱۸، کمک کنندگان پرداخت معاشات کارمندان استخدام شده توسط کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی را متوقف کردند. به گفته یک مقام بین المللی، تنها استثنا در این مورد این بود که اتحادیه اروپا معاشات برخی از کارکنان را در هنگام ثبت نام رای دهندگان بهار ۲۰۱۸ پرداخت کرد. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ آگست ۲۰۱۸.
۲۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، فعالیت حمایت از انتخابات، اصلاح ۸، قرارداد شماره ۱۵-۰۰۰۰۶-۱۰-۳۰۶-AID، اعطا شده به برنامه انکشافی سازمان ملل، ۲۹ اپریل ۲۰۱۸، صفحه الکترونیک ۵. به عنوان مثال، از جون ۲۰۱۹، بودجه پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل توسط استرالیا، دنمارک، سویدن، اتحادیه اروپا، آلمان، جاپان، ایتالیا، ناروی، انگلستان و ایالات متحده تأمین شد. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت ربع دوم ۲۰۱۹، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۹، ص. ۱.
۲۳. تجزیه و تحلیل سیگار از داده های ارائه شده از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۱۳ جنوری، ۲۰۲۰؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۹ آگست ۲۰۱۷؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ربع سوم از پیشرفت ها، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۹، صفحه الکترونیک ۲.
۲۴. تجزیه و تحلیل سیگار از داده های ارائه شده توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۱۳ جنوری ۲۰۲۰.
۲۵. این تقسیم کار بین برنامه های سازمان ملل با بودجه چند جانبه و برنامه های دو جانبه در انتخابات اولی نسبت به دوره های اخیر کمتر مشخص بود. در جریان انتخابات ۲۰۰۵ و ۲۰۰۹ برخی از کارهای جامعه مدنی مربوط به انتخابات نیز از طریق برنامه های اصلی حمایت از انتخابات سازمان ملل تأمین و اجرا میشد. با این حال، این برنامه ها از میانه راه برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) حذف شدند و بخشی از دامنه دو برنامه بعدی نبودند: ایلیکت ۲ و پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل. نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی دسمبر ۲۰۰۵، ص. ۵. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی: پروژه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۱۶-۱۴.
۲۶. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، فعالیت حمایت از انتخابات، اصلاح ۸، قرارداد شماره ۱۵-۰۰۰۰۶-۱۰-۳۰۶-AID، اعطا شده به برنامه انکشافی سازمان ملل، ۲۹ اپریل ۲۰۱۸، صفحه الکترونیک ۵؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۶ جولای ۲۰۱۸، ص. ۱، ۴، ۷.
۲۷. سیگار، گزارش ربع دوم به کانگرس ایالات متحده امریکا، ۳۰ اپریل، ۲۰۲۰، ص. ۴۰، ۴۸.
۲۸. به نظر می رسد نهاد مشترک مدیریت انتخابات در سال ۲۰۰۳ به عنوان یک نهاد ۱۳ نفره، با ۹ عضو افغان و ۴ عضو بین المللی تاسیس شد و سپس در سال ۲۰۰۴ قبل از انتخابات آن سال به عنوان یک نهاد ۱۱ عضوی، شش افغان و ۵ بین المللی تعدیل شد. شورای امنیت مجمع عمومی سازمان ملل متحد، "وضعیت افغانستان و پیامدهای آن در صلح و امنیت بین المللی: گزارش به سرمنشی"، A/58/742-S/2004/230، ۱۹ مارچ ۲۰۰۴، ص. ۵. برنامه انکشافی سازمان ملل، تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۲: ۱ جنوری ۲۰۱۲ - ۳۱ جولای ۲۰۱۵، گزارش نهایی پروژه، ص. ۲۱؛ هلنا کت، اندریو ایلیس، مایکل مالی، الن وال و پیتر ولف، طراحی مدیریت انتخابات، موسسه بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی، ۲۰۱۴، ص. ۶۲؛ وزارت امور خارجه ایالات متحده، "صفحه حقایق: انتخابات در افغانستان"، ۱۶ سپتمبر ۲۰۰۵، دسترسی به تاریخ ۲ جون، ۲۰۲۰.
۲۹. انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ۲۰۱۱، ص. ۱۰۹-۱۰۹؛ شبکه دانش انتخاباتی، "انتخابات ۲۰۰۴ افغانستان: رای دهی بیرونی برای یک کتله بزرگ مهاجرین"، دسترسی به تاریخ ۳۰ جولای، ۲۰۲۰؛ انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۰۹ در افغانستان، ۲۰۱۰، ص. ۱۰؛ استفان دارنولف، "حمایت انتخاباتی بین المللی: کمک به انتخابات دموکراتیک یا ممانعت از آن؟"، مجله نمایندگی دموکراسی، جلد ۴۷، شماره ۴ (۲۰۱۱)، ص. ۳۷۰.
۳۰. ثبت نام رای دهندگان و رای دهی در ایران و پاکستان توسط سازمان بین المللی مهاجرت از طریق برنامه ثبت نام و رای دهی در خارج از کشور انجام شد. تقریباً ۸۵۰۰۰۰ افغان در سال ۲۰۰۴ در خارج از کشور رای دادند و هزینه این برنامه ۲۲ میلیون دالر بود. سازمان بین المللی مهاجرت، "حمایت سازمان بین المللی مهاجرت برای رای دهی در خارج از کشور"، ص. ۲؛ اندریو ایلیس، کارلوس ناوارو، ایزابل مورالز، ماریا گراتچيو و نادیه براون، رای دهی از خارج از کشور: دفترچه موسسه بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی، موسسه بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی و انستیتوت فدرال انتخاباتی، ص. ۱۶۲.
۳۱. بر علاوه، رئیس ارشد انتخاباتی، کارمند ماموریت یوناما در افغانستان، بعنوان عضو کمیسیون انتخابات و بدون صلاحیت رای دهی خدمت میکرد. دولت افغانستان، فرمان رئیس جمهور اسلامی افغانستان در مورد برگزاری انتخابات شورای ملی، شورای ولایتی و شورای ولسوالی

- ها، ماده ۵، می ۲۰۰۵. قبل از ۲۰۰۵، آخرین انتخابات واقعی ولسی جرگه در سال ۱۹۶۹ بود. یلینا بژلیکا و روح الله سروش، گمشده در طرز العمل: چگونه به یک پرونده فساد در پارلمان افغانستان رسیدگی (نه) شد شبکه تحلیلگران افغانستان، ۴ جنوری ۲۰۱۸.
۳۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، فعالیت حمایت انتخاباتی، اصلاح ۸، قرارداد شماره ۰۰۰۰۶-۱۵-۱۰-۳۰۶-AID، اعطا شده به برنامه انکشافی سازمان ملل، ۲۹ اپریل، ۲۰۱۸، ص الکترونیک ۵.
۳۳. هلنا کت، اندریو ایلیس، مایکل مالی، الن وال و پیتر ولف، طراحی مدیریت انتخابات، موسسه بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی، ۲۰۱۴، ص. ۶۲: نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی دسمبر ۲۰۰۵، ص. دسمبر ۲۰۰۵، ص. ۴.
۳۴. هلنا کت، اندریو ایلیس، مایکل مالی، الن وال و پیتر ولف، طراحی مدیریت انتخابات، موسسه بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی، ۲۰۱۴، ص. ۶۳.
۳۵. استفان دارنولف، "حمایت بین المللی از انتخابات: کمک به انتخابات دموکراتیک یا ممانعت از آن؟"، مجله نمایندگی دموکراسی، جلد ۴۷، شماره ۴ (۲۰۱۱)، ص. ۳۷۹.
۳۶. گروه استراتژی پی اس از انتخابات، گزارش پیشرفت، ۲۷ سپتمبر ۲۰۰۵، ص. ۲ استفان دارنولف، "حمایت بین المللی از انتخابات: کمک به انتخابات دموکراتیک یا ممانعت از آن؟"، مجله نمایندگی دموکراسی، جلد ۴۷، شماره ۴ (۲۰۱۱)، ص. ۳۷۹.
۳۷. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۳۸. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی: پروژه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۱؛ مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص الکترونیک ۱۲.
۳۹. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی میان مدت پروژه: افزایش ظرفیت انتخاباتی و قانونی برای فردا، ۴ نومبر ۲۰۰۹، صفحه الکترونیکی ۵.
۴۰. مارگی کوک، حمایت انتخاباتی افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۸۷-.
۴۱. انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۰۹ در افغانستان، ۲۰۱۰، صفحه الکترونیک ۶.
۴۲. کونتر پارت انترنشنل (همتای بین المللی)، ارزیابی مفیدیت برنامه آموزش مدنی در افغانستان، تهیه شده بر اساس قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۱، ص. ۸.
۴۳. کونتر پارت انترنشنل (همتای بین المللی)، ارزیابی مفیدیت برنامه آموزش مدنی در افغانستان، تهیه شده بر اساس قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۱، ص. ۱۲.
۴۴. برنامه انکشافی سازمان ملل، تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۲: ۱ جنوری - ۳۱ جولای ۲۰۱۵، گزارش نهایی، ص. 4؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۶.
۴۵. مارتین ون بیلرت، "کی رای آرا را اداره می کند؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، می ۲۰۱۰، ص. ۲؛ ویلیام مالی، "حاکمیت قانون و وزن سیاست: چالش ها" در حاکمیت قانون در افغانستان: گمشده در نبرد، ایدیت وایت میسون (نیویارک: کمبریج پرس، ۲۰۱۱)، ص. ۷۶؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی: برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۶.
۴۶. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی: برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۷.
۴۷. دموکراسی بین المللی، ماموریت نظارت انتخابات: انتخابات پارلمانی افغانستان ۲۰۱۰، جون ۲۰۱۱، ص. ۱۹.
۴۸. مارگی کوک، حمایت انتخاباتی افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۱۷.
۴۹. سیگار، استراتژی و منابع مورد نیاز برای پایداری ظرفیت انتخاباتی افغانستان، سیگار ۰۹-۲۲۰۶-AR، سپتمبر، ۲۰۰۹، صفحه الکترونیک ۳.
۵۰. انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ۲۰۰۹ ریاست جمهوری و شورا ولایتی، ۲۰۱۰، ص. ۴۶-۴۵.
۵۱. انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ۲۰۰۹ ریاست جمهوری و شورا ولایتی، ۲۰۱۰، ص. ۴۷-۴۸؛ دفتر تفتیش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، بررسی برنامه کمکی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، S-۰۰۱-۱۴-۳۰۶-F، فبروری، ۲۰۱۴، ص. ۱۲.
۵۲. انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ۲۰۰۹ ریاست جمهوری و شورا ولایتی، ۲۰۱۰، ص. ۴۶.
۵۳. استیو کول، اداره S: جنگهای مخفی سیا و امریکا در افغانستان و پاکستان (نیویارک: پنگوئن پرس، ۲۰۱۸)، ص. ۳۸۶؛ انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ۲۰۰۹ ریاست جمهوری و شورا ولایتی، گزارش نهایی، ص. ۷۶.
۵۴. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، بررسی نهایی: برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۱۵-۱۶.

۵۵. استفان دارنولف، مشاور ارشد بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، حمایت از نهاد مدیریت انتخابات را از طریق برنامه ای جدا از نظارت انتخاباتی، یک نیاز و "مشکل قاضی و هیئت منصفه" خوانده و آن را "به طور گسترده در میان کارشناسان مدیریت انتخابات و متخصصان نظارت انتخابات، شناخته شده" توصیف کرده است. نهاد مدیریت انتخابات را منحصراً قاضی و موسسه فیفا را هیئت منصفه در این مقایسه معرفی کرده است. استفان دارنولف، "حمایت انتخاباتی بین المللی: کمک به انتخابات دموکراتیک یا ممانعت از آن؟"، مجله نمایندگی دموکراسی، جلد ۴۷، شماره ۴ (۲۰۱۱)، ص. ۳۷۰. سیگار همچنان موقف سفارت امریکا در کابل را مستند کرد که حمایت تخنیکی برای کمیسیون شکایت های انتخاباتی باید از طریق میکانیزم جدا از برنامه اصلی حمایت انتخاباتی برنامه انکشافی سازمان ملل انجام شود. سیگار، استراتژی و منابع مورد نیاز برای پایداری ظرفیت انتخاباتی افغانستان، سیگار - ۲۲۰۹-AR، ۰۶-سپتمبر، ۲۰۰۹، ص. ۶.
۵۶. انستیتوی ملی دموکراتیک، گزارش ارزیابی عملکرد میان مدت: تقویت نخبه های سیاسی و جامعه مدنی، نومبر ۲۰۱۵، ص. ۱۳.
۵۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ارزیابی نهایی: افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۳. مارگی کوک، که بعنوان مسوول ارشد انتخابات برنامه انکشافی سازمان ملل در برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا در سال های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ خدمت میکرد، همچنان گفت که اهداف ایجاد ظرفیت برنامه غیرواقعی بوده و در برابر چالش های نزدیک آمادگی انتخابات ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ در حاشیه قرار گرفت. مارگی کوک، حمایت انتخاباتی افغانستان: جون ۲۰۰۸ - ۲۰۱۰، جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۱۷.
۵۸. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، فعالیت حمایت انتخاباتی، اصلاح ۸، شماره قرارداد ۰۰۰۰۶-۱۵-۱۰-۳۰۶-AID، اعطا شده به برنامه انکشافی سازمان ملل، ۲۹ اپریل، ۲۰۱۸، صفحه الکترونیک ۳.
۵۹. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲- جولای ۲۰۱۵، ص. vii.
۶۰. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا - (ایلیکت ۲) مرحله دوم، سند اصلاح شده پروژه ۶، جون ۲۰۱۳، صفحات ۸-۹، ۴۶.
۶۱. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲- جولای ۲۰۱۵، ص ۱۶، ۷-۸، vii؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل - ۲۰۱۷-۲۰۱۹، جولای ۲۰۱۸، ص. ۳.
۶۲. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲- جولای ۲۰۱۵، ص ۱۳.
۶۳. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲- جولای ۲۰۱۵، ص ۱۷.
۶۴. برنامه های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی شامل حمایت از افزایش مشارکت در انتخابات، حمایت از نهاد های سیاسی و جامعه مدنی، اصلاحات انتخاباتی و دادخواهی مدنی در افغانستان، ابتکار برای ارتقای ظرفیت جامعه مدنی ۲، ترویج مشارکت مدنی و انسجام جامعه بود. سیگار، گزارش ربعوار به کانگرس ایالات متحده، ۳۰ اکتوبر ۲۰۱۳، ص. ۱۱۳-۱۱۴؛ دفتر انتقال ابتکارات اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ابتکار انسجام جامعه: گزارش نهایی، ۲۰۱۵، ص. ۱۰.
۶۵. سیگار، گزارش ربعوار به کانگرس ایالات متحده، ۳۰ اکتوبر، ۲۰۱۳، ص. ۱۱۳-۱۱۴.
۶۶. دفتر سرمفتش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، بررسی برنامه کمک انتخاباتی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی/ افغانستان، ۶، F-۳۰۶-۱۴-۰۰۱-S، فیبروری، ۲۰۱۳، ص. ۲۳.
۶۷. علی عادل و مارتین ون بیلرت، "قانون جدید ناقص انتخابات افغانستان: تغییرات و اختلافات"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ جنوری ۲۰۱۷. ماده ۷۹ قانون اساسی ۲۰۰۴ به رئیس جمهور این صلاحیت را میدهد تا از طریق احکام اجرایی قانون سازی نماید "در صورت نیاز آنی" و در جریان تعطیلات پارلمان. اما ضروری است تا این فرامین تقنینی بخاطر اجرایی شدن به پارلمان ارائه شود که پارلمان صلاحیت رد یا ابطال آن را دارد. اما در عمل، اکثریت این فراین هیچگاهی برای تصویب مجلس ارسال نشده اند. مشکل تصویب قانون با فرمان رئیس جمهور برای جلوگیری از رد لوایح بحث برانگیز توسط پارلمان (مانند قوانین انتخابات سال های ۲۰۰۴، ۲۰۱۴، ۲۰۱۶، ۲۰۱۹ و ۲۰۱۹) بسیار بزرگتر از پالیسی های انتخاباتی است و اغلب نقش پارلمان را به عنوان یک نهاد قانونگذار تضعیف می کند. قوانین انتخابات ۲۰۱۳ تنها قوانینی بود که توسط پارلمان تصویب شد. دولت افغانستان، قانون اساسی، ماده ۷۹، ۲۰۰۴؛ شمشاد پسرلی و زلمی ملیار، پارلمان افغانستان: حکم قانون اساسی در برابر عملکرد پس از سال ۲۰۰۱، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، جنوری ۲۰۱۹، ص. ۲۱، ۲۰، ۷؛ علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳): کمیشنر های جدید انتخابات، تعدیل های قانون انتخابات، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۵ مارچ ۲۰۱۹، مارتین ون بیلرت، "کی روند انتخابات ۲۰۱۴ را کنترل خواهد کرد، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۴ جولای ۲۰۱۳؛ ذکر بارکزی، "انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، "انستیتوی صلح ایالات متحده، گزارش ویژه ۳۳۸، نومبر ۲۰۱۳، ص. ۱.

۶۸. دفتر سرفتمش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، بررسی برنامه کمک انتخاباتی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی / افغانستان، ۶، S-۰۰۱-۱۴-۳۰۶-F-۳۰۶-۱۴-۰۰۱، فیروزی، ۲۰۱۳، ص. ۲۲.
۶۹. دفتر سرفتمش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، بررسی برنامه کمک انتخاباتی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی / افغانستان، ۶، S-۰۰۱-۱۴-۳۰۶-F-۳۰۶-۱۴-۰۰۱، فیروزی، ۲۰۱۴، ص. ۳.
۷۰. مشاوران سازمان ملل با کمک در حل اختلافات بین نمایندگان دو نامزد در مورد اینکه کدام آرا باطل شود نقش فعال داشتند. انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۷۹.
۷۱. انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۹۶.
۷۲. دموکراسی بین الملل، ماموریت نظارت از انتخابات افغانستان در سال ۲۰۱۴: گزارش نهایی، جنوری ۲۰۱۵، ص. ۳۸؛ انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۸۲، ۹۳.
۷۳. انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۷۹، ۸۳۸۲.
۷۴. دموکراسی بین الملل، ماموریت نظارت از انتخابات افغانستان در سال ۲۰۱۴: گزارش نهایی، جنوری ۲۰۱۵، ص. ۴۲.
۷۵. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) مرحله دوم: جنوری -۲۰۱۲ جولای ۲۰۱۵، ص. ۱.
۷۶. دموکراسی بین الملل، ماموریت نظارت از انتخابات افغانستان در سال ۲۰۱۴: گزارش نهایی، ص. ۴۲؛ گروه بحران بین المللی، افغانستان: آینده دولت وحدت ملی، گزارش شماره ۲۸۵ آسیا، ۱۰ اپریل ۲۰۱۷، ص. ۶.
۷۷. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) مرحله دوم: جنوری -۲۰۱۲ جولای ۲۰۱۵، ص. ۲؛ گروه بحران بین المللی، افغانستان: آینده دولت وحدت ملی، گزارش شماره ۲۸۵ آسیا، ۱۰ اپریل ۲۰۱۷، ص. ۶.
۷۸. کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی تغییر سیستم انتخابات را پیشنهاد کرد. گروه بحران بین المللی، افغانستان: آینده دولت وحدت ملی، گزارش آسیا شماره ۲۸۵، ۱۰ اپریل ۲۰۱۷، ص. ۶. علاوه بر این، نه تن از ۱۳ عضو کمیسیون به کاهش اندازه حوزه های انتخابی فعلی در تمامی ولایت ها رای دادند. با این حال، از آنجا که تصمیمات کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی به اتفاق آرا نیاز داشت، این قطعنامه تصویب نشد. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۵): یک تقاضای دیرهنگام برای تغییر سیستم انتخابات"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ مارچ ۲۰۱۸؛ بارنت روبین و جورج گاکون، حضور ایالات متحده و دولت وحدت ملی افغانستان: حفظ و گسترش حل و فصل سیاسی، مرکز همکاری بین المللی دانشگاه نیویارک، آگست ۲۰۱۶، ص. ۹۸.
۷۹. اسکات هدلوند، سرپرست دفتر دموکراسی و حکومتداری، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "مجوز تأمین بودجه برای برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا/برنامه طرح آغاز پروژه سازمان ملل متحد به انتخابات،" یادداشت تفاهم به رئیس ماموریت، ۱۸ جولای ۲۰۱۶، صفحه الکترونیک ۱-۲؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، حمایت انتقالی این برنامه برای انتخابات در افغانستان: برنامه طرح آغاز پروژه -۲۰۱۵/۲۰۱۷، گزارش نهایی، ۲۰۱۷، صفحه الکترونیک ۱ و ۲.
۸۰. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست ۲۰۱۸؛ شهلا حق، مساوول سابق کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۸۱. برنامه انکشافی سازمان ملل، حمایت انتقالی برنامه انکشافی سازمان ملل از انتخابات در افغانستان: برنامه طرح آغاز پروژه -۲۰۱۵/۲۰۱۷، گزارش نهایی، ۲۰۱۷، ص. ۲.
۸۲. گریگ مینیچاک، مشاور انتخاباتی با دموکراسی انترنشنل، مصاحبه سیگار، ۳۰ آگست ۲۰۱۸؛ سیگار، برنامه اصلاحات انتخاباتی و دادخواهی مدنی از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی: تفتیش هزینه های برداشته شده توسط دموکراسی انترنشنل، سیگار -۸۴-۱۵-FA، سپتمبر ۲۰۱۵، ص. ۲.
۸۳. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، -۲۰۱۷/۲۰۱۹ سند پروژه، ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۷، ص. ۷، ۱.
۸۴. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۲۱ آگست ۲۰۲۰.
۸۵. گاوین ویز، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: بررسی میان مدت، جولای ۲۰۱۹، ص. ۳؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ص. ۳.
۸۶. برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ص. ۳.

۸۷. محصول ۴ و ۵، متعهد ساختن پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل برای حمایت از کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی در جریان انتخابات ۲۰۱۸ در بازنگری سند پروژه ۲۰۱۸ اضافه شد، در حالیکه محصول ۶، متعهد ساختن برنامه برای حمایت از کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی در انتخابات ۲۰۱۹، در ماه جولای ۲۰۱۹ اضافه شد. برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، ۲۰۱۹-۲۰۰۷، جولای ۲۰۱۹، ص. ۲۹.
۸۸. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۵ آگست ۲۰۱۸. شهلا حق که در ماه می ۲۰۱۸ از سمت سرپرست دارالانشای کمیسیون انتخابات استعفا داد، گفت این کمیسیون قبل از کناره گیری وی کدام برنامه استراتژیک تدوین نکرده بود. شهلا حق، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹؛ طلوع نیوز، "سرپرست دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات بخاطر موضوع فوتوکاپی شناسنامه استعفا داد،" ۱۵ می ۲۰۱۸.
۸۹. دومینیک گرنت، مدیر پروژه دفتر خدمات پروژه سازمان ملل متحد، مصاحبه سیگار، ۱۲ اکتوبر ۲۰۱۸؛ کمیسیون شکایات انتخاباتی، پلان استراتژیک: ۲۰۱۵-۲۰۱۹، اپریل ۲۰۱۵.
۹۰. مشاور انتخابات، ایمیل به سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۹۱. ۲۰ ماه قبل از انتخابات ۲۰۱۸، اداره بین المللی کمک های انکشافی انگلستان بودجه مشاور حل اختلاف های کمیسیون شکایات انتخاباتی را تامین کرد، اما این بست نیمه وقت بود. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست ۲۰۱۸. حمایت برای انتخابات ۲۰۱۹ از قبل آغاز شد، اما محدود بود. تا مارچ ۲۰۱۹، اتحادیه اروپا دارای سه مشاور تخنیکي در کمیسیون شکایات انتخاباتی بود، یکی مشاور بین المللی و دو تن دیگر افغان. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "یادداشت برای پرونده: گروپ کاری حمایت انتخاباتی،" یادداشت های جلسه، ۲۰ مارچ ۲۰۱۹، ص. ۳.
۹۲. تحت برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت)، برنامه انکشافی سازمان ملل با بنیاد بین المللی سیستم انتخاباتی برای حمایت از کمیسیون شکایت های انتخاباتی قرارداد کرد، در حالیکه تحت برنامه ایلیکت ۲ برنامه انکشافی سازمان ملل قرارداد های فرعی را با بنیاد بین المللی سیستم انتخاباتی بخاطر تهیه حمایت تخنیکي امضا نمود و با دفتر خدمات پروژه های سازمان ملل بخاطر تهیه خدمات اداری قرارداد نمود. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی: پروژه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص. ۲؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی: پروژه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا مرحله دوم: جنوری ۲۰۱۲ - جولای ۲۰۱۵، ص. ۳۲؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ آگست، ۲۰۱۸؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۱ آگست، ۲۰۱۹، ص. ۴۸، ۵۷.
۹۳. برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی برنامه افزایش ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا (ایلیکت) مرحله دوم: جنوری - ۲۰۱۲ جولای ۲۰۱۵، ص. viii؛ مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست ۲۰۱۸.
۹۴. گاوین ویز، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: بررسی میان مدت، جولای ۲۰۱۹، ص. ۳؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ص. ۳، ۹.
۹۵. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹.
۹۶. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۵ آگست ۲۰۱۸؛ یوسف رشید، مدیر اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۹۷. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹؛ انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۲؛ گریگ مینیاک، مشاور انتخابات با دموکراسی انترنشنل، مصاحبه سیگار، ۳۰ آگست ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ آگست ۲۰۱۸؛ بورد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی، دسمبر ۲۰۰۵، ص. ۲۵؛ انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، صفحه الکترونیکی ۶.
۹۸. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، آگست ۲۱، ۲۰۲۰.
۹۹. همتای اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۱۰۰. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، آگست ۲۱، ۲۰۲۰.
۱۰۱. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه با سیگار، اکتوبر ۱۵، ۲۰۱۹.
۱۰۲. پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، یادداشت تخنیکي به کمیسیون مستقل انتخابات: خطرات و چالش های مرتبط با معرفی تایید بایومتریک رای دهندگان برای انتخابات پارلمانی ۲۰ اکتوبر ۲۰۱۸، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۸، ص. ۱.
۱۰۳. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "گروه حمایت از انتخابات - یادداشت های جلسه در سطح کاری،" ۲۹ آگست ۲۰۱۸، صفحه الکترونیکی. ۱؛ شهلا حق، مسوول پیشین کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹.

۱۰۴. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۸؛ علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲): تاریخ کوتاه و یک بحث درباره تکنولوژی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۸ نومبر ۲۰۱۸.
۱۰۵. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): تایید بایومتریک احتمالاً باعث ایجاد تعداد زیادی از مشکلات جدید خواهد شد"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۰۶. پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، یادداشت تخنیکي به کمیسیون مستقل انتخابات: خطرات و چالش های مرتبط با معرفی تایید بایومتریک رای دهندگان برای انتخابات پارلمانی ۲۰ اکتوبر ۲۰۱۸، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۸، ص ۳۱-۳۰. در حقیقت، شماری از موارد شناسایی شده در گزارش سپتمبر ۲۰۱۸ هنوز در انتخابات ۲۰۱۹ مورد بررسی قرار نگرفت. به عنوان مثال، این گزارش هشدار داد که روشهای روشنی برای هماهنگ سازی ارقام داده های تولید شده توسط دستگاه های بایومتریک نیاز است. با این حال، عدم وضوح در مورد چگونگی تصمیم گیری برای شمارش کدام آرا در سال ۲۰۱۹ موضوع اصلی مناقشه بود. برای جزئیات بیشتر در مورد این موضوع، به علی عادل رجوع شود، "پس لرزه های ابهام پروسه: اختلاف کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی در مورد کارشویه اعتبار دهی به آرا"، شبکه تحلیلگران افغانستان، نومبر ۲، ۲۰۱۸.
۱۰۷. این موضوعات به حدی گسترده بود که يك رسانه اصلی را واداشت تا آمادگی کمیسیون مستقل انتخابات را "پرهج و مرج" بخواند و از جمله موارد دیگر، به دستگاه های بایومتریک که کار نمی کنند و رای دهندگانی که ساعت ها در صف رای دادن منتظرند، نیز اشاره نماید. کیت کلارک، "روز اول انتخابات (گزارش تازه در مورد شب): تعیین رای دهنده و مشکلات تخنیکي"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ اکتوبر ۲۰۱۸.
۱۰۸. به عنوان مثال، طبق بنیاد انتخابات شفاف افغانستان یا تيفا، دستگاه های بایومتریک نتوانستند رای دهندگان را در بیش از ۹۴ درصد مراکز رای دهی شناسایی نمایند. تيفا، گزارش مقدماتی نظارت انتخابات در مورد انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹، صفحه الکترونیک ۵.
۱۰۹. مایکل یارد، "ارزیابی تخنیکي در مورد تطبیق تکنولوژی های بایومتریک برای انتخابات افغانستان در سال ۲۰۱۹"، بنیاد بین المللی سیستم انتخاباتی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۸ می ۲۰۱۹، ص ۱۵-۱۶؛ توماس روتینگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتیجه نهایی... و دولتهای موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰؛ علی عادل، "پس لرزه های ابهام طرز العمل ها: اختلاف کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی در مورد اینکه کدام آرای اعتبار ساخته شوند"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲ نومبر ۲۰۱۸.
۱۱۰. دموکراسی انترنشنل، ماموریت نظارت انتخابات: انتخابات پارلمانی افغانستان ۲۰۱۰، جون ۲۰۱۱، ص ۱۹؛ دولت افغانستان، فرمان رئیس جمهور اسلامی افغانستان در مورد برگزاری انتخابات شورای ملی، شورای ولایتی و شورای ولسوالی ها، ماده ۵، ۶ می ۲۰۰۵.
۱۱۱. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۵): آماده گی های بطی برای یک انتخابات پر خطر"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ جون ۲۰۱۹؛ ذکر یا بارکزی، "انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی افغانستان در سال ۲۰۱۴"، انسیتیوت صلح ایالات متحده، گزارش ویژه ۳۳۸، نومبر ۲۰۱۳، ص ۵؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره ۱۲۲۶، ماده ۱۲، قسمت ۱، ۲۰۱۶؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، ارزیابی نهایی: برنامه تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا، جون ۲۰۱۱، ص ۶.
۱۱۲. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۳، ۲۰۱۹؛ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۱۰ مارچ ۲۰۲۰؛ علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳): کمیشنر های انتخاباتی جدید، تعدیل در قانون انتخابات"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۵ مارچ ۲۰۱۹؛ علی عادل و توماس روتینگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): اختلافات در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می ۲۰۱۸؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره ۱۲۲۶، ماده ۱۲، بخش ۱، ۲۰۱۶؛ ذکر یا بارکزی، "انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان"، انسیتیوت صلح ایالات متحده، گزارش ویژه ۳۳۸، نومبر ۲۰۱۳، ص ۵.
۱۱۳. زلمی نشاط، "مراسم تحلیف دو رئیس جمهور: بحران قانون اساسی افغانستان"، دیپلومات، ۱۱ مارچ ۲۰۲۰.
۱۱۴. پمپلا کانستبل و جان هودسون، "ایالات متحده عهد کرده است تا یک میلیارد دالر کمک به افغانستان را در حالی کاهش دهد که بحران سیاسی معامله صلح را تهدید میکند"، واشنگتن پوست، ۲۳ مارچ، ۲۰۲۰.
۱۱۵. علی عادل، "پایان بن بست پس از انتخابات؟ فورمول جدید تقسیم قدرت غنی و عبدالله"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۰ می، ۲۰۲۰؛ ارشاد محمد، جانان لندی و ادريس علی، "اختصاصی: ایالات متحده امریکا بودجه های امنیتی افغانستان را باوجود وعده پامپو بخاطر قطع زود هنگام آن، قطع نموده است - منبع"، رویترز، ۲۰ می ۲۰۲۰.
۱۱۶. علی عادل، "پایان بن بست پس از انتخابات؟ فورمول جدید تقسیم قدرت غنی و عبدالله"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۰ می، ۲۰۲۰.
۱۱۷. بنیاد بین المللی سیستم انتخاباتی، خلاصه گزارش ارزیابی یکپارچگی انتخابات افغانستان: گزارش ۲۰۱۵، ۲۰۱۵، ص ۶.
۱۱۸. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت ربعوار: اکتوبر - دسمبر ۲۰۱۷، دسمبر ۲۰۱۷، ص ۲۸.

۱۱۹. یوناما، افغانستان: گزارش سالانه حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه، ۲۰۰۸، جنوری ۲۰۰۹، ص. ۷؛ "مرگ غیرنظامیان در افغانستان در نتیجه درگیری ها در سال ۲۰۱۸ در بالاترین سطح ثبت شده است - گزارش سازمان ملل"، بیانیه مطبوعاتی، ۲۴ فبروری ۲۰۱۹، ص. ۵.
۱۲۰. یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: ۲۰۱۹، فبروری ۲۰۲۰، ص. ۵.
۱۲۱. یوناما، "مرگ غیرنظامیان در افغانستان در نتیجه درگیری ها در سال ۲۰۱۸ در بالاترین سطح ثبت شده است - گزارش سازمان ملل"، بیانیه مطبوعاتی، ۲۴ فبروری ۲۰۱۹، ص. ۵.
۱۲۲. یوناما، "مرگ غیرنظامیان در افغانستان در نتیجه درگیری ها در سال ۲۰۱۸ در بالاترین سطح ثبت شده است - گزارش سازمان ملل"، بیانیه مطبوعاتی، ۲۴ فبروری ۲۰۱۹، ص. ۵.
۱۲۳. بر اساس کتاب حقایق جهان سازمان استخبارات ایالات متحده سیا، جمعیت تخمینی افغانستان برای سال ۲۰۱۸، ۳۴۹۴۰۸۳۸ نفر بوده است. ارقام کشته شده های غیر نظامیان که توسط سازمان ملل متحد برای سال ۲۰۱۸ نشر شده ۳۸۰۴ تن بوده که میزان مرگ ۱۰.۹ نفر را در برابر هر ۱۰۰۰۰۰ تن نشان میدهد. ارقام دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرایم سازمان ملل متحد تعداد قتل در سال ۲۰۱۶ در برازیل را ۲۹.۵ در هر ۱۰۰۰۰۰ نفر ذکر کرده است. بین سال های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸، تعداد قتل ها به ۵۱۰۰۰ مورد کاهش یافت. با تخمین ۲۰۸۸۶۴۸۹۲ نفر در سال ۲۰۱۸، میزان قتل در این کشور ۲۴ نفر در هر ۱۰۰۰۰۰ تن بود. سازمان سیا، "مقایسه کشور: جمعیت"، کتاب حقایق جهان از سازمان سیا، دسترسی به تاریخ ۶ مارچ ۲۰۱۹؛ یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: ۲۰۱۸، فبروری ۲۰۱۹، ص. ۱؛ دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرایم سازمان ملل، "تعداد قربانیان قتل عمدی، تعداد و آمار در برابر هر ۱۰۰۰۰۰ نفر"، دسترسی به تاریخ ۶ مارچ ۲۰۱۹؛ رابرت موگه، "ارقام قتل برزیل سرانجام کاهش یاف - و بسیار زیاد"، مجله فارین پالیسی، ۲۲ اپریل، ۲۰۱۹؛ سازمان سیا، "امریکای جنوبی: برازیل"، کتاب حقایق سازمان سیا، دسترسی به تاریخ ۳، ۲۰۱۹.
۱۲۴. لوک ن کندرا، جیمز دلانگ، اندریوس شیور و آستین ل رایت، "منطق خشونت انتخاباتی شورشیان"، مجله بررسی اقتصادی امریکا جلد ۱۰۸، شماره ۱۱ (۲۰۱۸)، ص. ۳۲۰۱؛ برنامه انکشافی ایالات متحده امریکا، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخاباتی ماهوار، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۱۲۵. عبید علی، "انتخابات ۲۰۱۸ نظارت شده (۳) در کندز: یک روز انتخاباتی پرخشونت"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۷ نومبر ۲۰۱۸.
۱۲۶. جف فیش، درگیری و خشونت انتخاباتی: استراتژی برای مطالعه و جلوگیری، بنیاد بین المللی سیستم انتخاباتی، مقاله سفید-۲۰۱۲-۵، ۳ فبروری، ۲۰۰۲، ص. ۳.
۱۲۷. همکاران خلاق بین المللی، چارچوب امنیت انتخابات: کتاب رهنمای تخنیکی برای ماموران دموکراسی و حکومتداری، تهیه شده بر اساس قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جولای ۲۰۱۰، ص. ۶.
۱۲۸. همکاران خلاق بین المللی، چارچوب امنیت انتخابات: کتاب رهنمای تخنیکی برای ماموران دموکراسی و حکومتداری، تهیه شده بر اساس قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جولای ۲۰۱۰، ص. ۷.
۱۲۹. یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت در انتخابات ۲۰۱۸، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱.
۱۳۰. یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت در انتخابات ۲۰۱۸، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱.
۱۳۱. یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت در انتخابات ۲۰۱۸، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱.
۱۳۲. یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت در انتخابات ۲۰۱۸، نومبر ۲۰۱۹، ص. ۱.
۱۳۳. وزارت دفاع ایالات متحده، تقویت امنیت و ثبات در افغانستان، دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۲.
۱۳۴. مقام نظامی امریکایی که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹؛ گری اسپرنگر، مشاور هماهنگی امنیت برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل، ایمیل به سیگار، ۵ مارچ ۲۰۱۹.
۱۳۵. مسوول انتخابات در حمایت قاطع، ایمیل به سیگار، ۱۱ مارچ ۲۰۱۹.
۱۳۶. مسوول انتخابات در حمایت قاطع، ایمیل به سیگار، ۱۱ مارچ ۲۰۱۹؛ مسوول انتخابات در حمایت قاطع، ایمیل به سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۳۷. دانشمندان اسکات استراوس و چارلی تیلور "خشونت انتخاباتی" را به عنوان "خشونت فیزیکی و ترس اجباری که مستقیماً به یک رقابت انتخاباتی قریب الوقوع یا نتیجه اعلام شده انتخابات مربوط می شود" تعریف می کنند. طوری که آنها اشاره کردند، تعریف آنها ساده بوده اما دانستن اینکه آیا خشونت مستقیماً به انتخابات مربوط می شود دشوار است. بنابراین، آنها تصمیم گرفتند هر نوع خشونت سیاسی مرتبط را که شش ماه قبل یا سه ماه پس از انتخابات به وقوع میبندد را در بخش "خشونت انتخاباتی" قرار دهند. اسکات استراوس و چارلی تیلور،

- دموکراتیزه کردن و خشونت انتخاباتی در کشورهای جنوب صحرای افریقا، -۱۹۹۰/۲۰۰۷، دانشگاه ویسکانسن، دیپارتمنت علوم ساسی، سپتمبر ۲۰۰۹، ص. ۸.
۱۳۸. معاون رئیس ارکان استراتژی و برنامه ها در ماموریت حمایت قاطع، مصاحبه سیگار، ۳۰ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۳۹. دگروال سنی لیگت، سخنگوی نیرو های امریکایی در افغانستان، تویت، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۹، دسترسی به تاریخ ۸ سپتمبر ۲۰۲۰.
۱۴۰. سیگار، گزارش ربعوار به کانگرس ایالات متحده، ۳۰ اکتوبر، ۲۰۱۹، ص. ۷۴-۷۳.
۱۴۱. تخمین ۳.۵ میلیون از تحلیل علی عادلای از ارقام و داده های کمیسیون مستقل انتخابات آمده است. علی عادلای و توماس روتیگ، "انتخابات افغانستان در سال ۲۰۱۹ (۷): دو دل بودن بر سر صلح در میان کمپاین کند، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۶ سپتمبر ۲۰۱۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات، "افغانستان ۲۰۱۹: انتخابات ریاست جمهوری: نتایج نهایی انتخابات ریاست جمهوری، "۱۸ فیوروری ۲۰۲۰؛ موسسه بین المللی دموکراسی و کمک انتخاباتی، "افغانستان: میزان مشارکت رای دهندگان بر اساس نوع انتخابات، " دسترسی به تاریخ ۷ مارچ ۲۰۱۹.
۱۴۲. سیگار، گزارش ربعوار به کانگرس ایالات متحده، ۳۰ اکتوبر ۲۰۱۹، ص. ۷۴.
۱۴۳. انسیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۳۱؛ صدای آلمان، "چرا شمال افغانستان همواره بی ثبات است؟"، ۳ جنوری ۲۰۱۷.
۱۴۴. یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در درگیری های مسلحانه: گزارش سالانه ۲۰۱۸، فیوروری ۲۰۱۹، ص. ۴۵.
۱۴۵. شورای امنیت مجمع عمومی سازمان ملل متحد متحد، "وضعیت در افغانستان و پیامدهای آن بر صلح و امنیت بین المللی: گزارش به دبیرکل، " ۸ اکتوبر ۲۰۱۹؛ تلویزیون شمشاد، "بیش از نیمی از مراکز رأی دهی در بلخ به دلیل ناامنی بسته خواهد ماند، " ۲۵ آگست ۲۰۱۹.
۱۴۶. بر اساس نتیجه یک نظرسنجی، در جریان دوره های پیش از انتخابات ۲۰۱۳ و ۲۰۱۸، ولایات شمالی مانند بغلان، فاریاب، جوزجان، کندز و تخار شاهد افزایش چشمگیر هراس مردم از رای دادن بوده اند. بنیاد آسیا، یک بررسی مردم افغانستان: افغانستان در سال ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۴۷؛ عبید علی، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۲): نگاهی به کندز، بغلان و سمنگان، " شبکه تحلیلگران افغانستان، ۳۰ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۴۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد از انتخابات ۲۰۱۴: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۷، ۲۴.
۱۴۸. یوناما، افغانستان: حمایت از غیر نظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت مربوط به انتخابات ۲۰۱۹، ص. ۱.
۱۴۹. یوناما، افغانستان: حمایت از غیر نظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت مربوط به انتخابات ۲۰۱۹، ص. ۱؛ یوناما، افغانستان: حمایت از غیر نظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت مربوط به انتخابات ۲۰۱۸، ص. ۱.
۱۵۰. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۱۹): تصویری مبهم از تلفات غیرنظامیان در روز انتخابات، " شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۵۱. لوک ن کندرا، جیمز دلانگ، اندریوس شیور و آستین ل رایت، "منطق خشونت انتخاباتی شورشیان، " مجله بررسی اقتصادی امریکا جلد ۱۰۸، شماره ۱۱ (۲۰۱۸)، ص. ۳۱۹۹.
۱۵۲. بنیاد آسیا، بررسی مردم افغانستان: افغانستان در سال ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۴۶.
۱۵۳. بنیاد آسیا، بررسی مردم افغانستان: افغانستان در سال ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۴۶؛ بنیاد آسیا، افغانستان در سال ۲۰۱۰: بررسی مردم افغانستان، ۲۰۱۰، ص. ۳۸؛ بنیاد آسیا، افغانستان در سال ۲۰۱۳: بررسی مردم افغانستان، ۲۰۱۳، ص. ۱۴.
۱۵۴. بنیاد آسیا، افغانستان در سال ۲۰۱۹: بررسی مردم افغانستان، ۲۰۱۹، ص. ۱۵۷.
۱۵۵. رقم ۳۴۶۷۵۴۱ از تحلیل علی عادلای از ارقام کمیسیون مستقل انتخابات حاصل شده است. علی عادلای و توماس روتیگ، "انتخابات افغانستان در سال ۲۰۱۹ (۷): دو دل بودن بر سر صلح در میان کمپاین بطی، " شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۶ سپتمبر ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد "انتخابات ولسی جرگه در سال ۲۰۱۸، " ۱۱ نومبر ۲۰۱۸، ص. ۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات، "ارقام مقدماتی میزان رای دهندگان، " جنوری ۲۰۱۹؛ موسسه بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی، "افغانستان: میزان مشارکت رای دهندگان بر اساس نوع انتخابات، " دسترسی به تاریخ ۷ مارچ ۲۰۱۹.
۱۵۶. عبید علی، "انتخابات ۲۰۱۸ نظارت شده (۳) در کندز: یک روز انتخاباتی پر خشونت، " شبکه تحلیلگران افغانستان، ۷ نومبر ۲۰۱۸.
۱۵۷. نواح کبرن و انا لارسون، دموکراسی بیرون شده از دایره در افغانستان: انتخابات در یک منظر سیاسی ناپایدار (نیویارک، نیویارک: انتشارات دانشگاه کلمبیا، ۲۰۱۴)، ص. ۱۶۹-۱۷۰؛ لوک ن کندرا، جیمز دلانگ، اندریوس شیور و آستین ل رایت، "منطق خشونت انتخاباتی شورشیان، " مجله بررسی اقتصادی امریکا جلد ۱۰۸، شماره ۱۱ (۲۰۱۸)، ص. ۳۲۰۶-۳۲۰۷.

۱۵۸. لوک ن کندرا، جیمز د لانگ، اندریو س شپور و آستین ل رایت، "منطق خشونت انتخاباتی شورشیان"، مجله بررسی اقتصادی امریکا جلد ۱۰۸، شماره ۱۱ (۲۰۱۸)، ص. ۳۲۰۶-۳۲۰۷.
۱۵۹. بنیاد آسیا، یک احصایه مردم افغانستان: افغانستان در ۲۰۱۸، ص. ۱۱۸، ۱۱۹.
۱۶۰. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخابات ماهوار، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۱۶۱. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸"، ص. ۹.
۱۶۲. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخابات ماهوار، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۱۶۳. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخابات ماهوار، می ۲۰۱۸، ص. ۶.
۱۶۴. مقام نظامی ایالات متحده که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۶۵. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار در مورد انتخابات، می ۲۰۱۸، ص. ۱۱؛ یوناما، "حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: حملات و سو استفاده های مربوط به انتخابات در دوره نخست ثبت نام رای دهندگان"، ۱۰ می ۲۰۱۸، ص. ۳.
۱۶۶. یوناما، "حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: حملات و سو استفاده های مربوط به انتخابات در دوره نخست ثبت نام رای دهندگان"، ۱۰ می ۲۰۱۸، ص. ۱.
۱۶۷. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخابات ماهوار، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۱-۱۲.
۱۶۸. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخابات ماهوار، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۱-۱۲.
۱۶۹. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخابات ماهوار، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۱-۱۲.
۱۷۰. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه با سیگار، ۱۵ آگست ۲۰۱۸؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: سومین گزارش پیشرفت ربعوار ۲۰۱۸، ص. ۳۵.
۱۷۱. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخابات ماهوار، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۷؛ یوناما، "حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: حملات و سو استفاده های مربوط به انتخابات در دوره نخست ثبت نام رای دهندگان"، ۱۰ می ۲۰۱۸، ص. ۳. ۲.
۱۷۲. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت های ربعوار: جنوری-مارچ ۲۰۱۸، ص. ۷-۸.
۱۷۳. شهلا حق، مسوول سابق در کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخابات ماهوار، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۴.
۱۷۴. دولت افغانستان، قانون انتخابات، جلد شماره ۱۲۲۶، ماده ۶، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۶.
۱۷۵. شهلا حق، مسوول سابق در کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹.
۱۷۶. شهلا حق، مسوول سابق در کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹.
۱۷۷. این تاثیر در مناطق ناام، مانند ولایت فاریاب مشاهده شد. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، می ۲۰۱۸، ص. ۱۲، ۲.
۱۷۸. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، می ۲۰۱۸، ص. ۱۲.
۱۷۹. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، می ۲۰۱۸، ص. ۱۲.
۱۸۰. نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورا های ولایتی ۲۰۰۵، دسمبر ۲۰۰۵، ص. ۱۳-۱۴.
۱۸۱. نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورا های ولایتی ۲۰۰۵، دسمبر ۲۰۰۵، ص. ۵؛ دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزار، "گزارش مشترک نیرو های امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۲؛ مقام نظامی امریکایی که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، "انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۸"، ۱۱ نومبر ۲۰۱۸، ص. ۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات، "ارقام مقدماتی میزان رای دهندگان"، جنوری ۲۰۱۹، موسسه بین المللی دموکراسی و کمک انتخاباتی، "افغانستان: میزان مشارکت رای دهندگان بر اساس نوع انتخابات"، دسترسی به تاریخ ۷ مارچ ۲۰۱۹.

۱۸۲. برنامه انکشافی سازمان ملل، "برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل، گزارش خطر آفلاین،" آگست ۲۰۱۷، ص. ۲.
۱۸۳. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد برای انتخابات ۲۰۱۴: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۷؛ بنیاد آسیا، یک احصایه مردم افغانستان: افغانستان در سال ۲۰۱۸، ص. ۴۶.
۱۸۴. یوناما، افغانستان: حمایت از غیر نظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش سالانه ۲۰۱۸، فبروری ۲۰۱۹، ص. ۲۹.
۱۸۵. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۰، ۱۲.
۱۸۶. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۱۸۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، گزارش ربعوار به کانگرس ایالات متحده، ۳۰ اکتوبر ۲۰۱۹، ص. ۷۴؛ علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۵): آماده گی های بطی برای انتخابات پر مخاطره،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ جون ۲۰۱۹.
۱۸۸. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۵): آماده گی های بطی برای انتخابات پر مخاطره،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ جون ۲۰۱۹.
۱۸۹. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، "انتخابات در افغانستان: انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹: سوالات که همواره پرسیده میشوند،" ۲۳ سپتمبر ۲۰۱۹، ص. ۲.
۱۹۰. یوناما، افغانستان: حمایت از غیر نظامیان در درگیری های مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت مربوط به انتخابات ۲۰۱۹، اکتوبر ۲۰۱۹، ص. ۳.
۱۹۱. دولت افغانستان، قانون انتخابات، جلد. ۱۲۲۶، ماده ۷، ۲۵ سپتمبر ۲۰۱۶.
۱۹۲. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت ربعوار: اکتوبر - دسمبر ۲۰۱۷، دسمبر ۲۰۱۷، ص. ۷۶-۷۷؛ مقام نظامی ایالات متحده که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۹۳. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت ربعوار: اکتوبر - دسمبر ۲۰۱۷، دسمبر ۲۰۱۷، ص. ۷۶-۷۷.
۱۹۴. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت ربعوار: اکتوبر - دسمبر ۲۰۱۷، دسمبر ۲۰۱۷، ص. ۷۶-۷۷.
۱۹۵. شهلا حق، مسوول سابق در کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹.
۱۹۶. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت ربعوار: اکتوبر - دسمبر ۲۰۱۷، دسمبر ۲۰۱۷، ص. ۷۶-۷۷.
۱۹۷. مشاور ارشد حمایت قاطع برای وزارت امور داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۹۸. مشاور ارشد حمایت قاطع برای وزارت امور داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۹۹. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱.
۲۰۰. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۲۰۱. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸،" ۲۰۱۸، ص. ۲۲؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۲۰۲. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸،" ۲۰۱۸، ص. ۳.
۲۰۳. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸،" ۲۰۱۸، ص. ۲۲.
۲۰۴. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸،" ۲۰۱۸، ص. ۲۲.
۲۰۵. مشاور ارشد حمایت قاطع برای وزارت امور داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۲۰۶. شهلا حق، مسوول سابق در کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹.
۲۰۷. شهلا حق، مسوول سابق در کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹.
۲۰۸. آریانا نیوز، "بیش از ۴۰۰ مرکز رای دهی در روز انتخابات بسته باقی میماند،" ۱۵ سپتمبر ۲۰۱۹.

۲۰۹. کمیسیون مستقل انتخابات، "مرکز رای دهی نهایی ۵۳۳۳"، تجزیه و تحلیل سیگار از موقعیت های مراکز رای دهی در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹.
۲۱۰. نظر به یادداشت، اعلام شد که ۱۳۱ مرکز از ۳۳۰ مراکز رای دهی بلخ بسته خواهد ماند که ۳۹.۷ درصد مراکز رای دهی در این ولایت میشود. عزیز رفیعی، مدیر اجرایی مجمع/سازمان جامعه مدنی افغانستان، ۸ اکتوبر ۲۰۱۹؛ آریانا نیوز، "بیش از ۴۰۰ مرکز رای دهی در روز انتخابات بسته خواهد ماند،" ۱۵ سپتمبر ۲۰۱۹.
۲۱۱. مقام ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۲۱۲. گزارش سازمان ملل متحد در این مورد شاید در برگیرنده یک اشتباه باشد. آنها خاطرنشان کردند که ۶۸۹ مرکز، بسته و ۴۸۶۴ مرکز رای دهی در سال ۲۰۱۹ افتتاح شده است اما با بسته شدن ۶۸۹ مرکز، مجموع مراکز رای دهی به ۵۵۵۳ میرسد که چند صد مرکز از آنچه کمیسیون مستقل انتخابات برای سال ۲۰۱۹ در نظر گرفته بود، بیشتر است. به احتمال زیاد اشتباهه املایی ۴۶۸۴ را به ۴۸۶۴ تبدیل کرده باشد. برنامه انکشافی سازمان ملل، برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش سوم ربعوار پیشرفت در سال ۲۰۱۹، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۹، ص. ۳. طبق یک شمارش نیمه رسمی کمیسیون مستقل انتخابات، تعطیلی های اضافی مراکز رای دهی به ۴۶۸ رسید. کمیسیون مستقل انتخابات، "گزارش های توحیدی مراکز رای دهی در روز انتخابات،" ۲۸ سپتمبر ۲۰۱۹. شمارش تعداد باز و بسته شدن در سال ۲۰۱۹ با پیچیدگی بیشتر پس از آن همراه شد که کمیسیون مستقل انتخابات از "مراکز" رای دهی بعنوان معیار استفاده کرد تا از "ایستگاه" رای دهی. هر مرکز رای دهی دارای چندین ایستگاه است. کمیسیون مستقل انتخابات اعلام کرد که از ۲۹۵۸۶ ایستگاه رای دهی حدود ۳۰۰۶ ایستگاه یا حدود ده درصد به طور غیر منتظره بسته شدند. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): یک بررسی اجمالی احصایوی از نخستین نتایج،" شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۸، فبروری ۲۰۲۰.
۲۱۳. برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، -۲۰۱۷ ۲۰۱۹، ۲۵ جولای، ۲۰۱۸، ص. ۲۷-۲۶.
۲۱۴. سند پروژه برنامه انکشافی سازمان ملل متحد فرض می کند که کمیسیون مستقل انتخابات می تواند "حداقل در ۸۰ درصد کشور، انتخابات را برگزار کند." در این سند مشخص نشده است که آیا این معیار ۸۰ درصد بر اساس جمعیت، ولسوالی، مراکز رای دهی یا کدام واحد دیگر سنجیده شده است. با این حال، مشاور هماهنگی امنیتی سابق برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد در ایمیلی به سیگار بیان داشت که این ۸۰ درصد به احتمال زیاد مراکز رای دهی است. برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، -۲۰۱۷ ۲۰۱۹، ۲۵ جولای ۲۰۱۸، ص. ۲۷-۲۶؛ گری سپرنگر، برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل، مشاور هماهنگی امنیتی این برنامه، ایمیل به سیگار، ۲۱ مارچ ۲۰۱۹.
۲۱۵. گری سپرنگر، برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل، مشاور هماهنگی امنیتی این برنامه، ایمیل به سیگار، ۲۱ مارچ ۲۰۱۹.
۲۱۶. دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزار، "گزارش مشترک نیرو های امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقتل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸،" ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۲؛ مقام نظامی امریکا که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۲۱۷. دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزار، "گزارش مشترک نیرو های امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقتل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸،" ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۲؛ مقام نظامی امریکا که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۲۱۸. دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزار، "گزارش مشترک نیرو های امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقتل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸،" ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۲؛ مقام نظامی امریکا که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۲۱۹. دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، گزارش ابتدایی این نهاد: ماموریت نظارت از انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، ص. ۶.
۲۲۰. برنیاد دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، از ۷۱۵ مرکز رای دهی که آنان نظارت کردند، حدود ۱۰ درصد پس از افتتاح هرگز باز یا بسته نشدند. دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، گزارش مقدماتی: ماموریت نظارت انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، ص. ۴، ۱۰.
۲۲۱. تجزیه و تحلیل سیگار بر اساس ارقام ارائه شده توسط کمیسیون مستقل انتخابات، "تعداد مراکز رای دهی گزارش دهنده،" مارچ ۲۰۲۰.
۲۲۲. مقام نظامی امریکا که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزار، "گزارش مشترک نیرو های امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقتل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸،" ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۱۴؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، جون ۲۰۱۸، ص. ۹-۸.
۲۲۳. مشاوران ارشد حمایت قاطع به وزارت داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹.

۲۲۴. دولت افغانستان، قانون انتخابات، جلد ۱۲۲۶، ماده ۷۶، ۲۵ سپتمبر ۲۰۱۶.
۲۲۵. شورای امنیت مجمع عمومی سازمان ملل متحد متحد، "وضعیت در افغانستان و پیامدهای آن بر صلح و امنیت بین المللی: گزارش به دبیرکل"، ۲۰۱۸/۱۰۹۲.۷/S-۶۲۴/۷۳/۸، دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۲. مقام نظامی امریکایی که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹: انستیتیوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، تحت قرارداد آماده شده برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۱۸.
۲۲۶. انستیتیوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، تحت قرارداد آماده شده برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۱۸: انستیتیوت ملی دموکراتیک، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۷۰.
۲۲۷. فیفا، اصلاحات انتخاباتی: نظرسنجی با اعضای ولسی جرگه، ۶ اپریل ۲۰۱۵، ص. ۷.
۲۲۸. طلوع نیوز، "کمیسیون مستقل انتخابات در مورد امنیت در حالی نگران است که یک نامزد دیگر انتخابات کشته شد"، دسترسی به تاریخ ۲۵ مارچ ۲۰۱۹.
۲۲۹. انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۲۹.
۲۳۰. مقام نظامی امریکایی که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۲۳۱. مشاوران ارشد حمایت قاطع در وزارت داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹.
۲۳۲. مشاوران ارشد حمایت قاطع در وزارت داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹.
۲۳۳. بشرمل افغان ورور، نامزد ولسی جرگه از ولایت ننگرهار، مصاحبه سیگار، ۲۲ جولای ۲۰۱۹.
۲۳۴. علی اکبر جمشیدی، وکیل ولایت دایکندی و کاندید سال ۲۰۱۸، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل ۲۰۱۹.
۲۳۵. ذکیه وردک، کاندید ولسی جرگه از ولایت کابل، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹.
۲۳۶. شینکی کروخیل، وکیل از شهر کابل و کاندید سال ۲۰۱۸، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل ۲۰۱۹؛ عطا محمد دهقانپور، وکیل ولایت غور و کاندید سال ۲۰۱۸، مصاحبه سیگار، ۹ اپریل ۲۰۱۹؛ داود تپان، کاندید ولسی جرگه از ولایت پکتیا، مصاحبه سیگار، ۱۶ اپریل ۲۰۱۹.
۲۳۷. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه سال ۲۰۱۸ و انتخابات شورای ولسوالی"، ۲۰۱۸، ص. ۱۱.
۲۳۸. طلوع نیوز، "کمیسیون مستقل انتخابات در مورد امنیت در حالی ابراز نگرانی میکند که یک نامزد دیگر انتخابات کشته شد"، دسترسی به تاریخ ۲۵ مارچ ۲۰۱۹.
۲۳۹. یوناما، افغانستان: حمایت از غیر نظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت های مربوط به انتخابات ۲۰۱۹، اکتوبر ۲۰۱۹، ص. ۳.
۲۴۰. یوناما، افغانستان: حمایت از غیر نظامیان در منازعات مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت های مربوط به انتخابات ۲۰۱۹، اکتوبر ۲۰۱۹، ص. ۳.
۲۴۱. زمري قلميار، رئيس عمليات ساحوي کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹.
۲۴۲. دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلاننگاری، "گزارش مشترک نیروهای امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقلمت ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۱۴.
۲۴۳. دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، گزارش مقدماتی دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان: ماموریت نظارت انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، ص. ۹.
۲۴۴. دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، گزارش مقدماتی دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان: ماموریت نظارت انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، ص. ۹.
۲۴۵. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۲۴۶. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۲۴۷. مشاور ارشد حمایت قاطع برای وزارت امور داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹.
۲۴۸. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخاباتی ماهوار، فیروزی ۲۰۱۸، ص. ۳.
۲۴۹. زمري قلميار، رئيس عمليات ساحوي کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹.
۲۵۰. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخاباتی ماهوار، می ۲۰۱۸، ص. ۱۱.

۲۵۱. انستیتیوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، تحت قرارداد آماده شده برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۱۹، ۲۰.
۲۵۲. دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزار، "گزارش مشترک نیرو های امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقتل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، "۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص ۱۴، ۱۵.
۲۵۳. احمد شاه زمانزی، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹؛ زمی قلمیار، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹.
۲۵۴. فیفا، "گزارش مقدماتی انتخابات: انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، "نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱۱؛ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: به گزارش ماهوار انتخابات، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۹.
۲۵۵. اناند گوپال، "جعل رای در افغانستان، "نیویارکر، ۳۱ مارچ ۲۰۱۴.
۲۵۶. باید دید آیا معرفی دستگاه های بایومتریک و سوسه تصرف مراکز رای دهی را کاهش می دهد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۷؛ انستیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۱۹-۲۰.
۲۵۷. دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزار، "گزارش مشترک نیرو های امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقتل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، "۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص ۱۴، ۱۵.
۲۵۸. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۲۵۹. کالین کوکمن، "ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ افغانستان، "انستیتیوت صلح ایالات متحده، آگست ۲۰۲۰، ص. ۲۱.
۲۶۰. یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در درگیری های مسلحانه: گزارش سالانه ۲۰۱۸، فبروری ۲۰۱۹، ص. ۳.
۲۶۱. یوناما، افغانستان: حمایت از غیرنظامیان در درگیری های مسلحانه: گزارش ویژه: خشونت در انتخابات ۲۰۱۸، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۴۳-۴۴.
۲۶۲. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: به گزارش ماهوار انتخابات، می ۲۰۱۸، ص. ۱۱.
۲۶۳. انستیتیوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، تهیه شده تحه قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۲۰.
۲۶۴. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸، "۲۰۱۸، ص. ۱.
۲۶۵. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ربعوار پیشرفت: اکتوبر - دسمبر ۲۰۱۷، دسمبر ۲۰۱۷، ص. ۹.
۲۶۶. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸، "۲۰۱۸، ص. ۴.
۲۶۷. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ربعوار پیشرفت: جنوری - مارچ ۲۰۱۸، مارچ ۲۰۱۸، ص. ۷.
۲۶۸. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، جون ۲۰۱۸، ص. ۸.
۲۶۹. زمی قلمیار، رئیس عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹؛ وزارت دفاع ایالات متحده، تقویت امنیت و ثبات در افغانستان، دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۴۶.
۲۷۰. زمی قلمیار، رئیس عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹.
۲۷۱. مقام نظامی امریکایی که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۲۷۲. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸، "۲۰۱۸، ص. ۱۴.
۲۷۳. مقام نظامی امریکایی که در انتخابات افغانستان دخیل بود، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۲۷۴. مشاور ارشد حمایت قاطع برای وزارت داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹.
۲۷۵. مشاور ارشد حمایت قاطع برای وزارت داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹.
۲۷۶. هرچند کمیسیون مستقل انتخابات الی دو هفته قبل از انتخابات فهرست نهایی مراکز رای دهی را ارائه نکرد، داده های سیستم اطلاعات جغرافیایی برای مراکز رای دهی با ماموریت حمایت قاطع ناتو در جنوری ۲۰۱۸ به اشتراک گذاشته شد و بنابراین مکان های همه مراکز

- احتمالی رای دهی ماه ها قبل از انتخابات توسط وزارت داخله شناخته شده بود، حتی اگر آنان فهرست نهایی را الی دو هفته قبل از روز انتخابات دریافت نکرده بودند. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیت عملیاتی: انتخابات ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص ۵؛ مشاوران ارشد حمایت قاطع در وزارت داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش ماهوار انتخابات، جنوری ۲۰۱۸، ص ۳.
۲۷۷. مشاوران ارشد حمایت قاطع برای وزارت امور داخله، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹.
۲۷۸. برنامه انکشافی سازمان ملل، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۵ جولای، ۲۰۱۸، ص ۲۷.
۲۷۹. مشاور ارشد برای معین امنیتی وزارت امور داخله، مصاحبه سیگار، ۳۱ اکتوبر ۲۰۱۹.
۲۸۰. به عنوان مثال، طبق کمیسیون مستقل انتخابات اکثر مراکز رای دهی بدون تغییر مانده اند. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "برنامه عملیاتی انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴"، گزارش نهایی، ۲۸ جولای ۲۰۱۳، ص ۴۰.
۲۸۱. تونی ریبریو، مشاور امنیتی به سازمان ملل، مصاحبه سیگار، ۱۱ سپتمبر ۲۰۱۸.
۲۸۲. تونی ریبریو، مشاور امنیتی به سازمان ملل، مصاحبه سیگار، ۱۱ سپتمبر ۲۰۱۸.
۲۸۳. تونی ریبریو، مشاور امنیتی به سازمان ملل، مصاحبه سیگار، ۱۱ سپتمبر ۲۰۱۸.
۲۸۴. یوناما، "حمایت از غیرنظامیان در منازعات مسلحانه: حملات و سو استفاده های مربوط به انتخابات در دوره اولیه ثبت نام رای دهندگان"، ۱۰ می ۲۰۱۸، ص ۲؛ دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیت عملیاتی کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی"، ۲۰۱۸، ص ۱۱.
۲۸۵. یوناما، "حمایت از غیر نظامیان در منازعات مسلحانه: حملات مربوط به انتخابات و سو استفاده در جریان مرحله نخستین ثبت نام رای دهندگان"، ۱۰ می، ۲۰۱۸، ص ۲.
۲۸۶. مقام نظامی امریکایی دخیل در انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۲۸۷. مقام نظامی امریکایی دخیل در انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۲۸۸. مقام نظامی امریکایی دخیل در انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۲۸۹. بنیاد بین المللی سیستم انتخاباتی، خلاصه گزارش یکپارچگی انتخابات افغانستان: گزارش سال ۲۰۱۵، مارچ ۲۰۱۵، ص ۱۱؛ برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت ربعوار: اکتوبر - دسمبر ۲۰۱۷، دسمبر ۲۰۱۷، ص ۹.
۲۹۰. مقام نظامی آمریکا در انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیت عملیاتی کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه و انتخابات شورای ولسوالی"، ۲۰۱۸، ص ۲.
۲۹۱. انسیتیوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورا های ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص ۳۱؛ دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولسوالی ۲۰۱۸"، ۲۰۱۸، ص ۲.
۲۹۲. مقام نظامی ایالات متحده که در انتخابات افغانستان دخیل بوده است، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۲۹۳. مقام نظامی ایالات متحده که در انتخابات افغانستان دخیل بوده است، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری ۲۰۱۹.
۲۹۴. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، "مفهوم امنیتی عملیات کمیسیون مستقل انتخابات: انتخابات ولسی جرگه و شورا های ولسوالی ها در سال ۲۰۱۸"، ۲۰۱۸، ص ۱۱.
۲۹۵. مشاور ارشد معین امنیتی وزارت امور داخله، مصاحبه سیگار، ۳۱ اکتوبر ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری ۲۰۱۹؛ دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، گزارش ابتدایی این نهاد: ماموریت نظارت از انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، ص ۵؛ زمی قلمیار، رئیس عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹.
۲۹۶. وزارت دفاع ایالات متحده، بهبود امنیت و ثبات در افغانستان، دسمبر ۲۰۱۸، ص ۲۶، ۴۶.
۲۹۷. دولت افغانستان، قانون اساسی، ماده ۱۵۶، ۲۰۰۴.
۲۹۸. دولت افغانستان، قانون اساسی، ماده ۱۵۶، ۲۰۰۴؛ کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۱-۲۰۱۶، ص ۱۱.

۲۹۹. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۱۱؛ شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد (ANFREL)، حفظ دموکراسی از طریق برگه های رای دهی: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، دسمبر ۲۰۰۹، ص. ۷۵.
۳۰۰. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۲۲، بخش سوم، ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، "قانون ساختار، وظایف و صلاحیت های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی"، شماره مسلسل ۱۱۱۲، ۸ جون، ۲۰۱۴، ص. ۲؛ پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۱۴؛ شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد (ANFREL)، حفظ دموکراسی از طریق برگه های رای دهی: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، دسمبر ۲۰۰۹، ص. ۷۶.
۳۰۱. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۱۳.
۳۰۲. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۱۴.
۳۰۳. کمیسیون مستقل انتخابات، "ساختار کمیسیون مستقل انتخابات"، به تاریخ ۸ سپتمبر، ۲۰۲۰ به آن مراجعه شد؛ شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد (ANFREL)، حفظ دموکراسی از طریق برگه های رای دهی: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، دسمبر ۲۰۰۹، ص. ۷۶؛ کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۱۴.
۳۰۴. گروه بین المللی بحران، چالش های انتخابات در افغانستان، گزارش آسیا شماره ۱۷۱، ۲۴ جون، ۲۰۰۹، ص. ۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۱۹.
۳۰۵. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۲۰-۱۹.
۳۰۶. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۲۰.
۳۰۷. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۶-۲۰۱۱، ن.د.، ص. ۱۹.
۳۰۸. محمد عبدالله، کمیشنر کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان ۲۰۱۹ - تاحال، مصاحبه سیگار، ۱۶ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ شبکه تحلیلگران افغانستان، "انتخابات سال ۲۰۱۹ افغانستان (۱۲): موشکافی ارقام کمیسیون مستقل انتخابات در مورد میزان مشارکت قسمی"، ۳۰ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۳۰۹. علی عادل، "انتخابات سال ۲۰۱۹ انتخابات (۲۷): نتایج ابتدایی، سر انجام، اما عدم پایان جنجال ها"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ دسمبر، ۲۰۱۹؛ مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۹ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۳۱۰. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد ۲۰۱۸: گزارش درس های آموخته شده، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۶؛ کمیسیون مستقل انتخابات، "خلاصه گزارش درس های آموخته شده از انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه و نیاز برای اصلاحات و گرفتن آمادگی های لازم برای انتخابات ۲۰۱۹"، ۲۸ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. ۴.
۳۱۱. کمیسیون مستقل انتخابات، "خلاصه گزارش درس های آموخته شده از انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه و نیاز برای اصلاحات و گرفتن آمادگی های لازم برای انتخابات ۲۰۱۹"، ۲۸ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. ۳.
۳۱۲. دولت افغانستان، "قانون ساختار، وظایف و صلاحیت های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی"، شماره مسلسل ۱۱۱۲، ۸ جون، ۲۰۱۴، ص. ۷.
۳۱۳. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۹، ۲۰۱۹.
۳۱۴. کمیسیون مستقل انتخابات، "گزارش خلاصه درس های آموخته شده از انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه و نیاز برای اصلاحات و گرفتن آمادگی های لازم برای انتخابات ۲۰۱۹"، ۲۸ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. ۲.
۳۱۵. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۱۶. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۱۷. دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره ۱۲۲۶، ماده ۱۱، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۶.
۳۱۸. ETWA، گزارش در مورد عملکرد کمیسیون مستقل انتخابات و راه پیشرو، ۷ نومبر، ۲۰۱۷، ص. ۷.
۳۱۹. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۱ و ۱۴، ۲۰۱۹.
۳۲۰. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، گزارش ۲۰۱۸ پیشرفت سالانه پروژه، ۲۰۱۸، ص. ۶.
۳۲۱. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل برای سیگار، ۲۱ اگست، ۲۰۲۰.
۳۲۲. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اگست، ۲۰۱۸.

۳۲۳. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۲۴. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۱ و ۱۴، ۲۰۱۹.
۳۲۵. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۱-۲۰۱۶، ن.د.، ص. ۲۷.
۳۲۶. کمیسیون مستقل انتخابات، طرح ظرفیت سازی در کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، دسمبر ۲۰۱۱، ص. ۸.
۳۲۷. کمیسیون مستقل انتخابات، طرح ظرفیت سازی در کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، دسمبر ۲۰۱۱، ص. ۱۸.
۳۲۸. کمیسیون مستقل انتخابات، طرح ظرفیت سازی در کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، دسمبر ۲۰۱۱، ص. ۸.
۳۲۹. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد ۲۰۱۸: گزارش درس های آموخته شده، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۶.
۳۳۰. برنامه انکشافی ملل متحد، "گزارش ارزیابی ظرفیت پسا انتخابات"، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱۴-۱۲.
۳۳۱. کمیسیون مستقل انتخابات، "گزارش خلاصه درس های آموخته شده از انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه و نیاز برای اصلاحات و گرفتن آمادگی های لازم برای انتخابات ۲۰۱۹"، ۲۸ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. ۳.
۳۳۲. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹؛ زمري قلميار، رئيس عمليات هاي ساحوي کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۳۳. زمري قلميار، رئيس عمليات هاي ساحوي کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۳۴. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۳۵. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل برای سیگار، ۲۱ اگست، ۲۰۲۰.
۳۳۶. علی عادل، "پس لرزه های طرز العمل های مبهم: اختلافات کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی در مورد اینکه کدام رای ها تصدیق شود"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲ نومبر، ۲۰۱۸. کمیسیون شکایات انتخاباتی در تصمیم اش مبنی بر بی اعتبار کردن نتایج انتخابات در ولایت کابل، اشتباهات ذیل را در فهرست رای دهندگان در مراکز رای دهی ذکر کرد: نام رای دهندگان موجود نبود یا غلطی املائی داشت، تاریخ تولد شان درست نبود، و یا نام شان در فهرست نادرست رای دهندگان مرکز رای دهی قرار داشت. کمیسیون شکایات انتخاباتی، "تحقیق و تحلیل قانونی دیدگاه (درخواست) دفتر ولایتی کابل کمیسیون شکایات انتخاباتی مبنی بر بی اعتبار ساختن تمام رای های ولایت کابل"، ۲ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. الکترونیک ۴-۲.
۳۳۷. سید جلال شجان، "مدیریت ناسالم و هرج و مرج انتخابات افغانستان را آسیب رساند"، شبکه جهانی تی آر تی، ۲۲ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۳۳۸. به گونه مثال، کمیسیون شکایات انتخاباتی در سال ۲۰۱۸ ناکامی کمیسیون مستقل انتخابات را در رعایت مسؤولیت های قانونی این نهاد مبنی بر نشر و نصب فورمه های نتایج در مراکز رای دهی پس از شمارش آرا، ثبت کرد. این کار سبب شد تا یکی از راه ها که ناظران به خاطر شناسایی تقلب هنگام شمارش آرا در گذشته از آن استفاده می کردند، از بین برود: مقایسه فورمه نتایج آرا با نتایج ثبت شده در مرکز ملی شمارش آرا. کمیسیون شکایات انتخاباتی، "تحقیق و تحلیل قانونی دیدگاه (درخواست) دفتر ولایتی کابل کمیسیون شکایات انتخاباتی مبنی بر بی اعتبار ساختن تمام رای های ولایت کابل"، ۲ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. الکترونیک ۸.
۳۳۹. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): ثبت مشخصات بایومیتریک ممکن سبب ایجاد مشکلات تازه شود"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۳۴۰. زمري قلميار، رئيس عمليات هاي ساحوي کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹؛ همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر، ۲۰۱۸.
۳۴۱. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش ماهانه انتخاباتی، جنوری ۲۰۱۹، ص. ۱۴؛ فیفا، "گزارش مقدماتی انتخابات: انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، نومبر ۲۰۱۸، ص. الکترونیک ۸.
۳۴۲. فیفا، "گزارش مقدماتی انتخابات: انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، نومبر ۲۰۱۸، ص. الکترونیک ۸. بنیاد انتخابات شفاف افغانستان (تیفا) گزارش داد که وسایل ثبت مشخصات بایومیتریک تنها به ۸۵ درصد مراکز رای دهی ارسال شده بود و این وسایل در ۴۳ درصد مراکز رای دهی درست کار نمی کرد. تیفا، گزارش تشریحی نهایی در مورد نظارت انتخابات ۲۰۱۸، ن.د.، ص. الکترونیک ۲۸.
۳۴۳. مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹.
۳۴۴. مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹.

۳۴۵. ستار سعادت، مشاور حقوقی پیشین رئیس جمهور غنی و رئیس پیشین کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۰ فروری، ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹؛ آدم گلاگر، "اشتیاق رای دهندگان افغان با وجود نواقص انتخاباتی،" انستیتوت صلح ایالات متحده، ۶ نومبر، ۲۰۱۸، در ۸ سپتمبر، ۲۰۱۸ به آن مراجعه شد.
۳۴۶. گری اسپرنگر، مشاور هماهنگی امنیت پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، مصاحبه سیگار، ۱ نومبر، ۲۰۱۸؛ زمري قلميار، رئيس عمليات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۴۷. زمري قلميار، رئيس عمليات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۴۸. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۴۹. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۳۵۰. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر، ۲۰۱۸.
۳۵۱. علی عادل، "پس لرزه های طرز العمل های مبهم: اختلافات کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی در مورد اینکه کدام رای ها تصدیق شود،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲ نومبر، ۲۰۱۸.
۳۵۲. توماس روتیگ، "روز اول انتخابات: ظهور اختلافات بین مناطق روستایی و شهرنشین،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۳۵۳. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۵۴. مشاور ارشد ماموریت حمایت قاطع در وزارت داخله، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۵۵. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان،" بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۲.
۳۵۶. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۵۷. بر اساس اظهارات علی عادل، چندین عامل خارجی سیاسی بر توانایی کمیسیون مستقل انتخابات برای رسیدن به اجماع تاثیر گذاشت. عادل می گوید دیدگاه های متضاد در میان رهبری حکومت یکی از این عوامل بود. علی عادل، ایمیل به سیگار، فروری ۲۰۲۰؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۳۵۸. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۳۵۹. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش پیشرفت ربع اول ۲۰۱۹، ۲۰۱۹، ص. ۳۱.
۳۶۰. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جون، ۲۰۱۹.
۳۶۱. بانک جهانی، افغانستان به سوی ۲۰۳۰: اولویت های انکشاف اقتصادی تحت شرایط شکننده، اگست ۲۰۱۸، ص. ۷۱.
۳۶۲. بانک جهانی، "افغانستان: درجه ۱۳۳ از میان ۱۵۷ در شاخص سرمایه بشری"، اکتوبر ۲۰۱۸.
۳۶۳. اداره استخبارات مرکزی، "افغانستان"، کتاب واقعیت های جهان سی آی ای، در ۸ سپتمبر، ۲۰۲۰ مراجعه شد.
۳۶۴. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد ۲۰۱۸: گزارش درس های آموخته شده، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۵.
۳۶۵. معاون مستشار سیاسی سفارت ایالات متحده، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۶۶. گری اسپرنگر، مشاور هماهنگی امنیت پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، مصاحبه سیگار، ۱ نومبر، ۲۰۱۸؛ معاون مستشار سیاسی سفارت ایالات متحده، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۶۷. مقام نهاد کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جولای، ۲۰۱۹.
۳۶۸. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۱-۲۰۱۶، ن.د.، ص. ۳۱.
۳۶۹. کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۱-۲۰۱۶، ن.د.، ص. ۵۸.
۳۷۰. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فروری، ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات، پلان استراتژیک کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان: ۲۰۱۱-۲۰۱۶، ن.د.، ص. ۳۱.
۳۷۱. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.

۳۷۲. عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری، ۲۰۱۹.
۳۷۳. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۳۷۴. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸.
۳۷۵. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۴.
۳۷۶. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۶۰.
۳۷۷. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۴.
۳۷۸. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جون، ۲۰۱۹.
۳۷۹. کمیسیون مستقل انتخابات، "گزارش خلاصه درس های آموخته شده از انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه و نیاز برای اصلاحات و گرفتن آمادگی های لازم برای انتخابات ۲۰۱۹"، ۲۸ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. ۴.
۳۸۰. ذکریا بارکزی، "انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان"، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش ویژه ۳۳۸، نومبر ۲۰۱۳، ص. ۱۳.
۳۸۱. زمری قلمیار، رئیس عملیات ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۸۲. برنامه انکشافی ملل متحد، "گزارش ارزیابی ظرفیت پسا انتخابات،" نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱۱.
۳۸۳. کارمندان وزارت خارجه ایالات متحده و اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در سفارت ایالات متحده در کابل برای حمایت از انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹؛ مقام نهاد کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۸۴. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش سالانه پیشرفت پروژه ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۵.
۳۸۵. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹؛ موسسه ابرار، نظارت از انتخابات ۲۰۱۸: گزارش یافته های نظارت، ۲۹ جنوری، ۲۰۱۹، ص. ۹.
۳۸۶. موسسه ابرار، نظارت از انتخابات ۲۰۱۸: گزارش یافته های نظارت، ۲۹ جنوری، ۲۰۱۹، ص. ۹.
۳۸۷. برنامه انکشافی ملل متحد، "گزارش ارزیابی ظرفیت پسا انتخابات،" نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱۳؛ مقام انتخاباتی افغان، مصاحبه سیگار، ۲۵ فبروری، ۲۰۲۰؛ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جون، ۲۰۱۹.
۳۸۸. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۳۸۹. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جون، ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش پیشرفت ربع اول ۲۰۱۹، ۲۰۱۹، ص. ۳۸.
۳۹۰. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش پیشرفت ربع اول ۲۰۱۹، ۲۰۱۹، ص. ۳۸.
۳۹۱. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۶ اگست، ۲۰۱۸.
۳۹۲. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۳۹۳. گریگ منجک، مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۰ اگست، ۲۰۱۸.
۳۹۴. مقام نهاد کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۹۵. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۹ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۳۹۶. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸.
۳۹۷. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۳۹۸. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۳۹۹. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش سالانه پیشرفت پروژه ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۵.

۴۰۰. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۶۱-۶۲.
۴۰۱. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ اگست، ۲۰۱۸.
۴۰۲. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۴۰۳. کمیسیون مستقل انتخابات، طرح ظرفیت سازی در کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، دسمبر ۲۰۱۱، ص. ۸؛ معاون مستشار سیاسی سفارت ایالات متحده، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹؛ موسسه ابرار، نظارت از انتخابات ۲۰۱۸؛ گزارش یافته های نظارت، ۲۹ جنوری، ۲۰۱۹، ص. ۹؛ انستیتیوت بین المللی جمهوریخواه (IRI)، پیشبرد دموکراسی در سراسر جهان: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی افغانستان: ماموریت نظارت از انتخابات، ۲۰ اگست، ۲۰۰۹، ص. ۱۲.
۴۰۴. برنامه انکشافی ملل متحد، "گزارش ارزیابی ظرفیت پسا انتخابات،" نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱۳؛
۴۰۵. صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۰۶. دومینیک گرانت، مدیر پروژه های دفتر ملل متحد برای خدمات پروژه ها، مصاحبه سیگار، ۲ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۴۰۷. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸؛ صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۰۸. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۴۰۹. دولت افغانستان، دفتر لوی سارنوالی، مرکز عدلی و قضایی مبارزه علیه جرایم سنگین فساد اداری، "گزارش خلاصه محکمه ابتدایی،" ۳۰ جنوری، ۲۰۱۹؛ عصمت الله سروش، "محاکمه جنجال برانگیز؛ پنج سال زندان برای ابطال مظنون ۲۴۸ رای،" اطلاعات روز، ۳ سپتمبر، ۲۰۱۹؛ آریانا نیوز، "مقام های پیشین انتخاباتی به پنج سال حبس محکوم شدند،" ۳ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۴۱۰. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۰، ۲۰۱۹.
۴۱۱. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۸، ۲۰۱۹.
۴۱۲. مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹.
۴۱۳. ETWA، گزارش در مورد عملکرد کمیسیون مستقل انتخابات و راه پیشرو، ۷ نومبر، ۲۰۱۷، ص. ۱۴-۱۳.
۴۱۴. دولت افغانستان، "قانون ساختار، وظایف و صلاحیت های کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی،" شماره مسلسل ۱۱۱۲، ۸ جون، ۲۰۱۴، ص. ۹.
۴۱۵. ETWA، گزارش در مورد عملکرد کمیسیون مستقل انتخابات و راه پیشرو، ۷ نومبر، ۲۰۱۷، ص. ۱۴-۱۳.
۴۱۶. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۱۷. ETWA، گزارش در مورد عملکرد کمیسیون مستقل انتخابات و راه پیشرو، ۷ نومبر، ۲۰۱۷، ص. ۱۴-۱۳.
۴۱۸. دولت افغانستان، دفتر لوی سارنوالی، مرکز عدلی و قضایی مبارزه علیه جرایم سنگین فساد اداری، "گزارش خلاصه محکمه ابتدایی،" ۳۰ جنوری، ۲۰۱۹؛ عصمت الله سروش، "محاکمه جنجال برانگیز؛ پنج سال زندان برای ابطال مظنون ۲۴۸ رای،" اطلاعات روز، ۳ سپتمبر، ۲۰۱۹؛ آریانا نیوز، "مقام های پیشین انتخاباتی به پنج سال حبس محکوم شدند،" ۳ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۴۱۹. صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۲۰. انستیتیوت بین المللی جمهوریخواه (IRI)، پیشبرد دموکراسی در سراسر جهان: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی افغانستان: ماموریت نظارت از انتخابات، ۲۰ اگست، ۲۰۰۹، ص. ۲۳؛ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اگست، ۲۰۱۸.
۴۲۱. ولید سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۲۲. علی عادل، مصاحبه سیگار، ۱۸ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۴۲۳. زمانیکه رهبران ارشد نهاد های مدیریت انتخابات افغانستان تبدیل می شوند، بسیاری کارمندان زیر دست آنان نیز تبدیل می شوند، یعنی دانش نهادی در سطوح پایین نیز حفظ نمی شود. اما، یک مشاور ارشد انتخاباتی به سیگار گفت زمانیکه مشاورین فنی دفتر خدمات پروژه ملل متحد در سال ۲۰۱۴ با کمیسیون مستقل انتخابات کار می کردند، دفتر خدمات پروژه ملل متحد توانسته بود که برکناری های غیر موجه کارمندان نهاد های مدیریت انتخابات و تفرری های جدید توسط کمیشران جدید را کاهش بدهد و تا اندازه روند استخدام مبتنی بر شایسته سالاری را پیاده کند؛ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اگست، ۲۰۱۸.

۴۲۴. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اگست، ۲۰۱۸.
۴۲۵. صبغت الله تیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۲۶. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۲۷. از سال ۱۹۷۹ تا کنون هیچ سرشماری در افغانستان انجام نشده، و در نتیجه ارقام تخمینی جمعیت این کشور قابل اطمینان نیست. گزارش نهایی سازمان بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۹۱. سرشماری ۱۹۷۹ به دلیل نا امنی ها تنها حدود ۶۷ در صد جمعیت را تحت پوشش قرار داد. اندریو پینی، "تخمین جمعیت افغانستان"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۲۲ سپتمبر، ۲۰۱۲، ص. ۱.
۴۲۸. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۲۹. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجش معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۸.
۴۳۰. برنامه انکشافی ملل متحد، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۹ اگست، ۲۰۱۷، ص. ۳.
۴۳۱. اسکات سیورد اسمت، "انتخابات و دموکراسی آوردن" در تقویت دولت در افغانستان: درس های آموخته شده، ۲۰۰۱-۲۰۰۴، انستیتوت صلح ایالات متحده، ویراستاران اسکات اسمت و کالن کوکمن، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۴۰.
۴۳۲. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، سند پروژه: پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۹ اگست، ۲۰۱۷، ص. ۳.
۴۳۳. علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۳۴. علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸. تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی یکی از اصلاحات کلیدی بود که در پیشنهادات کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی طرح شده بود، و از طریق قانون انتخابات ۲۰۱۶ عملی شد. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش پیشرفت ربع سوم ۲۰۱۹، ۲۰۱۹، ص. ۶. روی تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی حد اقل از سال ۲۰۰۹ بحث آغاز شد. مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۳۶؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۶، ۲۰۱۹.
۴۳۵. اسکات سیورد اسمت، "انتخابات و دموکراسی آوردن" در تقویت دولت در افغانستان: درس های آموخته شده، ۲۰۰۱-۲۰۰۴، انستیتوت صلح ایالات متحده، ویراستاران اسکات اسمت و کالن کوکمن، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۴۱-۴۰؛ بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۵؛ اسکات واردن، "معمای انتخابات افغانستان (۱۳): فهرست جدید رای دهندگان به اندازه خوب است که نمی توان به آن باور کرد"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۲۸ اگست، ۲۰۱۸.
۴۳۶. استیفن دارندالف، "انتخابات افغانستان: آیا فهرست رای دهندگان برای ۲۰۱۸ آماده خواهد شد؟"، انستیتوت صلح ایالات متحده، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۸، در ۹ نومبر، ۲۰۱۸ به این گزارش مراجعه شد.
۴۳۷. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش پیشرفت ربع سوم ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۶؛ علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۳۸. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش پیشرفت ربع سوم ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۶؛ علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۳۹. علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۴۰. استیفن دارندالف، "انتخابات افغانستان: آیا فهرست رای دهندگان برای ۲۰۱۸ آماده خواهد شد؟"، انستیتوت صلح ایالات متحده، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۸، در ۹ نومبر، ۲۰۱۸ به این گزارش مراجعه شد.
۴۴۱. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸. کمیسیون مستقل انتخابات گفت که نظر به سه دلیل آتی، نام بیش از ۶۰۰ هزار نفر را از فهرست رای دهندگان حذف کرد: (۱) افراد ثبت نام شده زیر سن بودند، (۲) در فورمه ها تاریخ تولد ذکر نشده بود، (۳) معلومات تکراری موجود بود. توماس روتیگ و تیم شبکه تحلیلیگران افغانستان، "معمای انتخاباتی افغانستان (۱۶): واقعیت های اساسی در مورد انتخابات پارلمانی"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۶.

۴۴۲. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸؛ علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۵): آمادگی کند برای انتخابات پر مخاطره،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ جون، ۲۰۱۹.
۴۴۳. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش پیشرفت ربع سوم ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۶؛ علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۴۴. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹؛ مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان،" بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۱۵.
۴۴۵. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان،" بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۸، ۱۵؛ اسکات واردن، "آیا گذشته سرآغاز کار است؟ نتایج انتخابات پارلمانی چه را برای ما در مورد انتخابات ریاست جمهوری سپتمبر بیان می کند،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۳ اگست، ۲۰۱۹؛ مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی در سال ۲۰۱۳ دریافت که پر کردن صندوق های رای دهی، آسیب پذیری اصلی در انتخابات افغانستان است. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۲۵.
۴۴۶. اسکات واردن، "آیا گذشته سرآغاز کار است؟ نتایج انتخابات پارلمانی چه را برای ما در مورد انتخابات ریاست جمهوری سپتمبر بیان می کند،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۳ اگست، ۲۰۱۹.
۴۴۷. اداره ثبت احوال نفوس به رسانه ها تایید کرد که یک طرح صدور تذکره های جعلی را به خاطر استفاده در ثبت نام رای دهندگان خیالی کشف کرده است. خواجه فطری، "۲۳۰ نفر به شمول کاندیدان که به خاطر ارتکاب جرایم انتخاباتی بازداشت شدند،" آژانس خبری پژواک، ۱۷ دسمبر، ۲۰۱۸؛ فرود بیژن، "فرصت های فراوان" برای تقلب، انتخابات افغانستان را مسحور کرده است، "رادیو آزادی، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ سرینجای بوسی و نیشانک موتوانی، "انتخابات افغانستان: برداشت ها از روز رای دهی،" نشریه انترپرت، ۱۰ اکتوبر، ۲۰۱۹، در ۱۹ دسمبر، ۲۰۱۹ به این مقاله مراجعه شد؛ اسکات واردن، "معمای انتخابات افغانستان (۱۳): فهرست جدید رای دهندگان به اندازه خوب است که نمی تواند به آن باور کرد،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۸ اگست، ۲۰۱۸.
۴۴۸. استیفن دارندالف، "انتخابات افغانستان: آیا فهرست رای دهندگان برای ۲۰۱۸ آماده خواهد شد؟"، انستیتوت صلح ایالات متحده، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۸، ۹ نومبر، ۲۰۱۸ به این گزارش مراجعه شد. ناکامی در آغاز کردن روند ثبت نام رای دهندگان تا آخرین لحظه یک پدیده جدید نیست. مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۲۰. این تاخیر همچنین بخش از مشکل بزرگتر است که به موجب آن نه دولت و نه هم احزاب بزرگ سیاسی تا سه سال پس از انتخاباتی ۲۰۱۴ برای آوردن اصلاحات انتخاباتی فشار آوردند. علی عادل، مصاحبه سیگار، ۱۸ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۴۴۹. اسکات واردن، "با وجود خشونت های شدید، افغان ها حمایت شانرا از دموکراسی نشان دادند،" انستیتوت صلح ایالات متحده، ۲۲ اکتوبر، ۲۰۱۸، در ۱۶ دسمبر، ۲۰۱۹ به این مقاله مراجعه شد.
۴۵۰. جیلینا بچلیکا، "روز دوم انتخابات: یک پیروزی برای هرج و مرج اداری،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی، "اعلامیه مشترک مطبوعاتی کمیسیون های انتخاباتی در مورد تصدیق رای مردم در انتخابات ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸،" اعلامیه مطبوعاتی، ۳۰ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۴۵۱. تیفا، گزارش مقدماتی تیفا از نظارت انتخابات ۲۰۱۹، ن.د. ص. الکترونیک ۱.
۴۵۲. علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۵۳. علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۵۴. استیفن دارندالف، "انتخابات افغانستان: آیا فهرست رای دهندگان برای ۲۰۱۸ آماده خواهد شد؟"، انستیتوت صلح ایالات متحده، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۸، در ۹ نومبر، ۲۰۱۸ به این گزارش مراجعه شد.
۴۵۵. علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۵۶. علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.

۴۵۷. قابل ذکر است که طالبان در گذشته در اثر موجودیت رنگ در انگلستان رای دهندگان که تا یک هفته پس از رای دادن پاک نمی شد، رای دهندگان را شناسایی و آنان را مجازات کرده بودند. اما نصب برچسب بر تذکره ها سبب شد تا زمینه شناسایی رای دهندگان توسط طالبان برای مدت نامحدود ایجاد شود. مارتین وان بیجلرت، "چگونه می توان در انتخابات افغانستان برنده شد"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۳ اگست، ۲۰۰۹، ص. ۲۰؛ علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۴۵۸. محمد ذکی، صدیقه بختیاری، و محمد وفایی، چرخش مداوم بین امید و ناامیدی: رفتار باشندگان کابل از رهگذر رای دادن در انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۸، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۳؛ علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸؛ فرود بیژن، "سیستم های عصری رای دهی به انتخابات اخیر افغانستان به جای کمک، آسیب رساند"، رادیو آزادی، ۲۷ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات افغانستان، گزارش ماهانه انتخاباتی، اپریل ۲۰۱۸، ص. ۱۱.
۴۵۹. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۳؛ علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸. بر اساس این مقرر، اداره ثبت احوال نفوس سپس نسخه دومی را که صادر شده بود، ردیابی می کرد تا اطمینان حاصل شود که این رویکرد منجر به چندین بار رای دادن نمی شد. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، گزارش پیشرفت ربع سوم ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۶-۷.
۴۶۰. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۴۶۱. محمد ذکی، صدیقه بختیاری، و محمد وفایی، چرخش مداوم بین امید و ناامیدی: رفتار باشندگان کابل از رهگذر رای دادن در انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۸، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۳؛
۴۶۲. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸؛ استفان دارندالف و اسکات اسمت، شکستادن نه خم ساختن: انتخابات افغانستان مستلزم اصلاحات نهادی است، انستیتوت صلح ایالات متحده، اگست ۲۰۱۹، ص. ۱۳. دوره نمایش دادن و تصحیح روندی است که در جریان آن نام و محل رای دهی افراد در فهرست رای دهندگان به نمایش گذاشته می شود و به آنان فرصت داده می شود تا نگرانی شان را در مورد عدم موجودیت نام شان و نادرست بودن آن در فهرست مطرح کنند. نمایش فهرست رای دهندگان یکی از بهترین روش ها در سطح بین المللی بوده و نقش حیاتی را در ایجاد اعتماد مردم نسبت به اینکه فهرست رای دهندگان دقیق و درست می باشد، بازی می کند. انستیتوت بین المللی دموکراسی و کمک های انتخاباتی، معرفی فناوری بایومیتریک در انتخابات، ۲۰۱۷، ص. ۲۳.
۴۶۳. مشار ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸. سیگار در یک گزارش سال ۲۰۱۰، روی اهمیت نمایش فهرست رای دهندگان در محضر عام تاکید کرد تا از دقت آن اطمینان حاصل شود. سیگار، درس های آموخته شده از آمادگی و برگزاری انتخاباتی در افغانستان، تفتیش سیگار ۱۰-۱۶، ۹ سپتمبر، ۲۰۱۰، ص. ۷.
۴۶۴. محمد جواد، "روند رای دهی در کندهار در انتخابات که به دلیل حملات طالبان به تاخیر افتاده بود، پایان یافت"، آژانس خبری آلمان، ۲۷ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۴۶۵. علی عادل، "پس لرزه های طرز العمل های مبهم: اختلافات کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی در مورد اینکه کدام رای ها تصدیق شود"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲ نومبر، ۲۰۱۸.
۴۶۶. علی عادل، "روز دوم انتخابات: گزارش چشم دید مستقیم از مشکلات و هرج و مرج روز دوم رای دهی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ کیت کلارک، توماس روتیگ، و تیم شبکه تحلیلگران افغانستان، "روز اول انتخابات (گزارش شامگاهی): عزم رای دهندگان و وضعیت بهم ریخته فنی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ ولیم مالی، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۱۵): مشکلات اداری و فنی در ولایت کابل"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی، "اعلامیه مشترک مطبوعاتی کمیسیون های انتخاباتی در مورد تصدیق رای مردم در انتخابات ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸"، اعلامیه مطبوعاتی، ۳۰ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۴۶۷. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۵ اکتوبر، ۲۰۱۹. در جریان روند ثبت نام تقویتی سال ۲۰۱۹، ۷۶۵۸۰۴ نام در فهرست رای دهندگان افزوده شد. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات افغانستان، گزارش پیشرفت ربع سوم ۲۰۱۹، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۹، ص. ۱.
۴۶۸. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۵ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۹ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۴۶۹. او به طور مشخص از ولایت های پکتیا و غزنی نام برد که در آن این کار انجام شده بود. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۹ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۴۷۰. تیفا، گزارش مقدماتی تیفا از نظارت انتخابات ۲۰۱۹، ن. د.، ص. الکترونیک ۱.

۴۷۱. تیف، گزارش مقدماتی تیف از نظارت انتخابات ۲۰۱۹، ن.د، ص. الکترونیک ۴-۵.
۴۷۲. کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، "تصمیم کمیسیون مستقل انتخابات،" تصمیم شماره ۹۷-۱۳۹۸، ۲۸ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۴۷۳. تیم شبکه تحلیلگران افغانستان، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۱۳): مشاهدات قندهار، تخار، وردک و بلخ،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۴ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۴۷۴. کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، "تصمیم کمیسیون مستقل انتخابات،" تصمیم شماره ۹۸-۱۳۹۸، ۲۸ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۴۷۵. تیم شبکه تحلیلگران افغانستان، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۱۳): مشاهدات قندهار، تخار، وردک و بلخ،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۴ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۴۷۶. کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، "تصمیم کمیسیون مستقل انتخابات،" تصمیم شماره ۹۸-۱۳۹۸، ۲۸ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۴۷۷. شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد (ANFREL)، حفظ دموکراسی از طریق برگه های رای دهی: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، دسمبر ۲۰۰۹، ص. ۸۵.
۴۷۸. اسکات سیورد اسمت، "انتخابات و دموکراسی آوردن" در تقویت دولت در افغانستان: درس های آموخته شده، ۲۰۰۱-۲۰۰۴، انستیتوت صلح ایالات متحده، ویراستاران اسکات اسمت و کالن کوکمن، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۴۱. سیر تکاملی پر کردن صندوق های رای دهی بین دوره های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۴ یک نمونه خوب از این اقتباس است. در حالیکه تفتیش ۲۰۰۹ دریافت هر کسیکه جمع بندی آرا را در صندوق های رای دهی تغییر داده بود، در بسیاری موارد برگه های رای دهی را خالی رها کرده بود. اما در ۲۰۱۴، ستاد مبارزات انتخاباتی عبدالله عبدالله ادعا کرد که مدارکی دارد که نشان می دهد بسیاری برگه های رای دهی توسط یک شخص خانه پری شده است - اتهامی که ثابت کردن آن دشوارتر بود. گریگ منجک، مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۰ اگست، ۲۰۱۸.
۴۷۹. شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد (ANFREL)، حفظ دموکراسی از طریق برگه های رای دهی: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، دسمبر ۲۰۰۹، ص. ۸۸؛ محمد ذکی، صدیقه بختیاری، و محمد وفایی، چرخش مداوم بین امید و ناامیدی: رفتار باشندگان کابل از رهگذر رای دادن در انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۸، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۴؛ رحمت الله نبیل، رئیس پیشین امنیت ملی، به رسانه ها گفت که شاهد تلاش های هماهنگ شده در مرکز بود تا کارت های رای دهی جعلی پیش از انتخابات ۲۰۱۴ صادر شود. تومس جانسن، "افسانه دموکراسی انتخابات افغانستان: بی نظمی های انتخابات ۲۰۱۴،" جنگ های کوچک و شورشگری، جلد ۲۸، شماره ۵-۶ (۲۰۱۸)، ص. ۴۰-۴۱.
۴۸۰. عبدالحق عمری، "توزیع تذکره های جعلی در ولسوالی های پکتیا جریان دارد،" طلوع نیوز، ۱۴ جون، ۲۰۱۸؛ پمیلا کانستیل، "طالبان تعهد کرده اند که انتخابات افغانستان را مختل کنند. با وجود این تهدید، کاندید ها با شدت به مبارزات خود ادامه می دهند،" واشنگتن پست، ۱۷ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۴۸۱. دريو دیسلپور، "ایالات متحده در مقایسه با بسیاری کشور های توسعه یافته از رهگذر میزان اشتراک رای دهندگان عقب مانده است،" بلاگ فکت تانک، مرکز پژوهشی پیو، ۲۱ می، ۲۰۱۸، در ۱۷ دسمبر، ۲۰۱۹ به این مطلب مراجعه شد.
۴۸۲. واردن تخمین جمعیت ۲۰۱۶-۲۰۱۷ اداره مرکزی احصایه را استفاده کرد. با استفاده از تخمین تازه تر اداره مرکزی احصایه برای ۲۰۱۷ ۲۰۱۸- که در آن جمعیت افغانستان ۲۹.۷ میلیون نفر گزارش شده (که یک ربع آن ۷.۴۲۵ میلیون است) در صدی تنها به ۷۸ در صد کاهش میابد. اسکات وردن، "معمای انتخابات افغانستان (۱۳): فهرست جدید رای دهندگان به اندازه خوب است که نمی تواند به آن باور کرد،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۸ اگست، ۲۰۱۸.
۴۸۳. زمری قلمیار، رئیس عملیات های ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
۴۸۴. شریک تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۸ اکتوبر، ۲۰۱۹. اداره ثبت احوال نفوس در ۲۰۱۹ به اداره ملی احصایه و معلومات مدغم شد.
۴۸۵. جاوید رسولی، رئیس اداره ملی احصایه و معلومات، مصاحبه سیگار، ۱۲ دسمبر، ۲۰۱۹.
۴۸۶. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۴۸۷. علی عادل، مصاحبه سیگار، ۱۸ سپتمبر، ۲۰۱۹. کمیسیون مستقل انتخابات گفت که نظر به سه دلیل آتی، نام بیش از ۶۰۰ هزار نفر را از فهرست رای دهندگان حذف کرد: (۱) افراد ثبت نام شده زیر سن بودند، (۲) در فورمه ها تاریخ تولد ذکر نشده بود، (۳) معلومات تکراری موجود بود. توماس روتیگ و تیم شبکه تحلیلگران افغانستان، "معمای انتخاباتی افغانستان (۱۶): واقعیت های اساسی در مورد انتخابات پارلمانی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۶.
۴۸۸. علی عادل، مصاحبه سیگار، ۱۸ سپتمبر، ۲۰۱۹؛ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸.

۴۸۹. خواجه فطری، "۲۳۰ نفر به شمول کاندیدان که به خاطر ارتکاب جرایم انتخاباتی بازداشت شدند"، آژانس خبری پژواک، ۱۷ دسمبر، ۲۰۱۸.
۴۹۰. عبدالحق عمری، "توزیع تذکره های جعلی در ولسوالی های پکتیا جریان دارد"، طلوع نیوز، ۱۴ جون، ۲۰۱۸.
۴۹۱. قبل از معرفی تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مرکز رای دهی در ۲۰۱۸، موجودیت چندین کارت رای دهی و کارت های جعلی، پر کردن صندوق های رای دهی را تسهیل می کرد چون عاملان این تقلب مشخصات کارت های رای دهی را برای پر کردن اوراق جمع بندی نیاز داشتند تا رای ها، قانونی و مشروع به نظر برسد. مارتین وان بیجلرت، "در انتخابات باید متوجه چه بود (۱): ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۱ اپریل، ۲۰۱۴.
۴۹۲. بر اساس اظهارات ملل متحد، از نزد لالی حمیدزی، یک عضو ولسی جرگه ۲۰۰ تذکره جعلی به دست آمد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "گروه حمایت از انتخابات - سطح کار"، یادداشت های جلسه، ۲۹ اگست، ۲۰۱۸.
۴۹۳. فضل مظهری، "نظارت از انتخابات ۲۰۱۸ در پکتیکا: تقلب پیش از انتخابات و رای دهی نسبتاً صلح آمیز"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۱۳ نومبر، ۲۰۱۸.
۴۹۴. مشاور ارشد انتخاباتی، ایمیل به سیگار، ۱۶ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۴۹۵. عبدالحق عمری، "توزیع تذکره های جعلی در ولسوالی های پکتیا جریان دارد"، طلوع نیوز، ۱۴ جون، ۲۰۱۸.
۴۹۶. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، گزارش ماهانه انتخاباتی، می ۲۰۱۸، ص. ۱۱.
۴۹۷. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۳۱-۴۶-۴۷.
۴۹۸. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۵۸-۵۹.
۴۹۹. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، گزارش پیشرفت ربع سوم ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۳۴.
۵۰۰. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۴۶-۴۷.
۵۰۱. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، گزارش ماهانه انتخاباتی، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۸.
۵۰۲. او مشخصاً اتهام وارد کرد که نیرو های امنیتی این کار را در بدخشان انجام دادند تا شانس برنده شدن لطیف پدرام را کاهش دهند. مقام ارشد پیشین انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۶ اگست، ۲۰۱۹؛ مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان، جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۳۶؛ مارتین وان بیجلرت، "تقلب روز رای دهی در انتخابات افغانستان"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، مارچ ۲۰۰۹، ص. ۳-۴. به همین ترتیب، یک ائتلاف احزاب سیاسی در ۲۰۰۸ اتهام وارد کرد که در تهیه فهرست مراکز رای دهی اعمال نفوذ سیاسی شده و گفت یکی از شرط های که این ائتلاف در مقابل آن اجازه برگزاری انتخابات را بدهد اینست که حذف مراکز رایدهی به دلایل امنیتی دوباره بررسی شود و این فهرست با این ائتلاف شریک ساخته شود. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۵): یک درخواست دیرهنگام برای تغییر آوردن در نظام انتخاباتی"، شبکه تحلیلیگران افغانستان، ۸ مارچ، ۲۰۱۸.
۵۰۳. عبدالله احمدزی، مصاحبه سیگار، ۲۶ فیروزی، ۲۰۱۹.
۵۰۴. مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۱۱، ۳۵-۳۶. سازمان امنیت و همکاری اروپا اتهامات مشابه را در آن دوره ثبت کرد. سازمان امنیت و همکاری اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات ریاست جمهوری و شورا های ولایتی، گزارش نهایی تیم حمایت از انتخابات سازمان امنیت و همکاری اروپا/دفتر نهاد های دموکراسی و حقوق بشر، ۲۰ اگست، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۴۰.
۵۰۵. زهرا رحیمی، "حذف نام رای دهندگان پیش از انتخابات زیر بررسی قرار دارد"، طلوع نیوز، ۱۴ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۵۰۶. تیفا، گزارش مقدماتی تیفا از نظارت انتخابات ۲۰۱۹، د.د، ص. الکترونیک ۱.
۵۰۷. کمیسیون مستقل انتخابات، "کارگاه درس های آموخته شده کمیسیون مستقل انتخابات"، یادداشت های جلسه، ۱۹ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. الکترونیک ۷.
۵۰۸. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۰۹. آژانس خبری پژواک، "حذف بیش از ۴۰۰ هزار نام از فهرست به خاطر ایجاد شفافیت"، ۲۲ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۵۱۰. انیسه شهید، "هشدار نهاد های ناظر مبنی بر مسدود بودن محلات رای دهی"، طلوع نیوز، ۱۸ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۵۱۱. تومس جانسن، انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹: ادامه روند ها و نتایج مشکل آفرین، انستیتوت افغانستان برای مطالعات امنیتی، ۲۰۲۰، ص. ۲۱.

۵۱۲. کالن کوکمن، ارزیابی انتخاباتی ریاست جمهوری ۲۰۱۹ افغانستان، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، اگست ۲۰۲۰، ص. ۱۳-۱۴.
۵۱۳. پمیل کانستبل، "تهدید طالبان، مسدود بودن مراکز رای دهی سبب ایجاد هراس در مورد قابل اعتبار بودن انتخابات افغانستان شده است"، واشنگتن پوست، ۲۳ سپتمبر، ۲۰۱۹؛ آریانا نیوز، "افراد نزدیک عطا نور از اشرف غنی اعلام حمایت کردند"، ۲۴ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۵۱۴. مقام انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۲ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۵۱۵. دولت افغانستان، لوی سارنوالی، مرکز عدلی و قضایی مبارزه علیه جرایم سنگین فساد اداری، "گزارش خلاصه محکمه ابتدایی"، ۳۰ جنوری، ۲۰۱۹؛ عصمت الله سروش، "محاکمه جنجال برانگیز: پنج سال زندان برای ابطال مظنون ۲۴۸ رای"، اطلاعات روز، ۳ سپتمبر، ۲۰۱۹؛ آریانا نیوز، "مقام های پیشین انتخاباتی به پنج سال حبس محکوم شدند"، ۳ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۵۱۶. مارتین وان بیجلرت، "کی رای افغان ها را کنترل می کند؟ انتخابات در حال تکامل افغانستان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۵ سپتمبر، ۲۰۱۰، ص. ۲۲؛ شینکی کروخیل، نماینده ولایت کابل در ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل، ۲۰۱۹.
۵۱۷. مارتین وان بیجلرت، "تقلب در روز رای دهی در انتخابات افغانستان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ص. ۱-۲.
۵۱۸. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت انتخاباتی و حقوقی برای فردا، ۴ نومبر، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۹۵.
۵۱۹. تفاوت آرای برای پیروزی در انتخابات ریاست جمهوری در مقایسه با انتخابات کمتر مهم پارلمانی افغانستان، بسیار بزرگ است. در جریان انتخابات پارلمانی حتی تقلب جزئی می تواند نتایج انتخابات را تغییر بدهد. اما در محیطی که تقلب عادی و رقابتی می باشد، کاندیدان با تغییر دادن حد ممکن آرا به نفع خود، تشویق می شوند و انتظار دارند با این کار رقبا خود را شکست بدهند. و با رویکرد های بیشتر متمرکز برای تقلب احتمال دارد تفاوت بیشتر آرا بدست بیاید. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت انتخاباتی و حقوقی برای فردا، ۴ نومبر، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۹۵.
۵۲۰. مارتین وان بیجلرت، "کی رای افغان ها را کنترل می کند؟ انتخابات در حال تکامل افغانستان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۵ سپتمبر، ۲۰۱۰، ص. ۲.
۵۲۱. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۶۹-۱۷۰. عبدالله عبدالله، رئیس اجرایی پیشین این مورد را در جریان تفتیش آرای ۲۰۱۴ کشف کرد و سبب ناراحتی اش شد. این تفتیش آرا سرانجام به دلیل مخالفت ها در مورد اینکه کدام برگه های رای دهی "به گونه مشابه نشانی شده" است، متوقف شد - این کار در مقایسه به اینکه آیا برگه های رای دهی در همان نخست مفقود بود، کار دشوار بود چون در جریان تفتیش انتخابات ۲۰۰۹ زمانیکه صندوق های باز شد، برگه های رای دهی موجود نبود. گریگ منجک، مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۰ اگست، ۲۰۱۸.
۵۲۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل برای سیگار، ۲۱ اگست، ۲۰۲۰.
۵۲۳. مارتین وان بیجلرت، "در انتخابات باید مراقب چه بود (۴): شمارش، شکایات و نتایج"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱ اپریل، ۲۰۱۴.
۵۲۴. راضیه سادات، نماینده ولایت پکتیا در ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۹؛ مارتین وان بیجلرت، "کی رای افغان ها را کنترل می کند؟ انتخابات در حال تکامل افغانستان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۵ سپتمبر، ۲۰۱۰، ص. ۶.
۵۲۵. شگوفه نورزی، نماینده ولایت هلمند در ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۲۶ جولای، ۲۰۱۹؛ شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ توماس روتیک، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری، ۲۰۲۰.
۵۲۶. مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹. علی عادل به سیگار گفت که یکی از عوامل دیگر محدود ساختن پر کردن صندوق های رای دهی، افزایش پیچیدگی و موثریت ستاد های انتخاباتی و تلاش نمایندگان کاندیدان برای کشف آن بوده است. علی عادل، ایمیل به سیگار، ۵ فبروری، ۲۰۲۰.
۵۲۷. عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری، ۲۰۱۹.
۵۲۸. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۷۵.
۵۲۹. اسکات واردن، "آیا گذشته سرآغاز کار است؟ نتایج انتخابات پارلمانی چه را برای ما در مورد انتخابات ریاست جمهوری سپتمبر بیان می کند"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۳ اگست، ۲۰۱۹.
۵۳۰. کمیسیون مستقل انتخابات در نتیجه روند حذف معلومات تکراری شرکت در مالوگ، حدود ۸۶ هزار برگه رای دهی را باطل اعلام کرد، که احتمالاً نمایندگی از چند بار رای دادن می کرد. سپس، کمیسیون مستقل انتخابات پیش از اعلام نتایج ابتدایی، دستور بررسی برگه های رای

دهی بیش از هشت هزار محلات رای دهی را با دست داد - این محلات به دلایل مختلف انتخاب شد و شامل ۲۴۲۳ محل رای دهی نیز بود که وسایل ثبت مشخصات بایومتریک یا کارت حافظه این وسایل از آن محلات مفقود شده بود. کمیسیون مستقل انتخابات گزارش داد که برچسب برگه های رای دهی همه این ۲۴۲۳ محل رای دهی را اسکن کرد. کمیسیون اعلام کرد که بر اساس همین تفتیش، آرای ۲۱۲۵ محل رای دهی باطل شد، در حالیکه برچسب ثبت مشخصات بایومتریک از ۲۹۸ محل رای دهی باقیمانده قابلیت اسکن شدن را داشتند و در نتیجه برگه های رای دهی شمارش شد. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): بررسی احصائیوی نتایج ابتدایی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فروری، ۲۰۲۰.

۵۳۱. مارتین وان بیجلرت، "باز کردن گره آرای ۲۰۱۰ در افغانستان: تحلیل معلومات انتخاباتی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، مارچ ۲۰۱۱، ص. ۴-۵.
۵۳۲. گریگ منجک، مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۰ اگست، ۲۰۱۸.
۵۳۳. مایکل کالز و جیمز د. لانگ، "فساد نهادی و تقلب انتخاباتی: شواهد از یک تجربه ساحوی در افغانستان،" بررسی اقتصادی امریکا، جلد ۱۰۵، شماره ۱ (۲۰۱۵)، ص. ۳۵۵، ۳۶۰. حتی این رقم شامل اوراق نتایج نبود که در سطح محلات رای دهی تغییر داده شده بود. "ثبت آرا در سطح محلات رای دهی و مقایسه آن با نتایج رسمی پس از جمع بندی آرای توسط کمیسیون انتخابات، می تواند تقلب در جمع بندی آرا را برملا بسازد، اما این کار نمی تواند این را تشخیص کند که آیا آرای به سطح محلات رای دهی، قانونی بوده یا خیر." نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارتوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه ییل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۷۹؛ کمیسیون شکایات انتخاباتی نیز شکایات متعددی را در مورد تغییر آوردن در جمع بندی آرا در ۲۰۱۸ ثبت کرد. کمیسیون شکایات انتخاباتی، "تحقیق و تحلیل حقوقی مفهوم (درخواست) دفتر ولایتی کابل کمیسیون شکایات انتخاباتی در مورد ابطال تمام آرای حوزه انتخاباتی کابل،" ۲ دسامبر، ۲۰۱۸، ص. الکترونیک ۷.
۵۳۴. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، اسناد پروژه: پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۶ جولای، ۲۰۱۸، ص. ۲۵. در ۲۰۱۰ کمیسیون مستقل انتخابات ۱۱۴ هماهنگ کننده ساحوی ولسوالی را پس از آن از وظایف شان برکنار کرد که در مورد استفاده آنان از تذکره های جعلی با نام های دیگر به خاطر استخدام شدن مطلع شد. این کمیسیون همچنین ۱۰۰ هماهنگ کننده دیگر ساحوی ولسوالی را پس از آن به جا های دیگر تبدیل کرد که در مورد روابط آنان با کاندیدان در محل اول وظایف شان آگاه شد. انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۲۰۱۱، ص. ۴۱.
۵۳۵. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): بررسی احصائیوی نتایج ابتدایی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فروری، ۲۰۲۰.
۵۳۶. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ ستار سعادت، رئیس پیشین کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۰ فروری، ۲۰۱۹؛ عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فروری، ۲۰۱۹؛ حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ ولید اکبر سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ شاه محمود میاخیل، عضو پیشین کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۳۷. عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فروری، ۲۰۱۹.
۵۳۸. شینکی کروخیل، نماینده ولایت کابل در ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل، ۲۰۱۹؛ نعیم ایوب زاده، بنیانگذار تیف، مصاحبه سیگار، ۶ فروری، ۲۰۱۹؛ ذکیه وردک، کاندید ناموفق انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل، ۲۰۱۹؛ مقام ارشد پیشین افغان، مصاحبه سیگار، ۱۷ جولای، ۲۰۱۹؛ همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر، ۲۰۱۸؛ صبغت الله تمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹؛ حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۳۹. شاه محمود میاخیل، عضو پیشین کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۴۰. عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فروری، ۲۰۱۹.
۵۴۱. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ ستار سعادت، رئیس پیشین کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۰ فروری، ۲۰۱۹؛ عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فروری، ۲۰۱۹؛ مقام ارشد پیشین انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۶ اگست، ۲۰۱۹.
۵۴۲. علی عادل و توماس روتیگ، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸.
۵۴۳. ولید سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۴۴. ولید سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.

۵۴۵. عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فروری، ۲۰۱۹.
۵۴۶. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۷۰.
۵۴۷. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۴۸. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ اگست، ۲۰۱۸.
۵۴۹. مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۱۹ - ۲۰.
۵۵۰. مارتین وان بیجلرت، "اصلاحات انتخاباتی یا: کی بر انتخابات آینده افغانستان کنترل خواهد داشت؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ فروری، ۲۰۱۵.
۵۵۱. فیفا، گزارش نظارت از انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۵.
۵۵۲. انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ریاست جمهوری و شورا های ولایتی ۲۰۰۹، ۲۰۱۰، ص. ۱۱؛ انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۲۰۱۱، ص. ۴۱. کمیسیون مستقل انتخابات تا پس از انتخابات ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ ایجاد نشده بود. این دو انتخابات توسط دفتر مشترک تنظیم انتخابات مدیریت شده بود. این دفتر متشکل از ۹ عضو که از سوی رئیس جمهور و چهار کارشناس بین المللی انتخابات که از سوی نماینده ویژه منشی عمومی ملل متحد برای افغانستان معرفی شد بودند، بود. انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۲۰۱۱، ص. ۹.
۵۵۳. علی عادل، "معمای انتخاباتی افغانستان (۴): جنجال های تازه پیرامون تقرر یک کمیشنر جدید انتخاباتی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۸ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۵۴. علی عادل و مارتین وان بیجلرت، "قانون جدید و ناقص انتخابات افغانستان: تغییرات و جنجال ها"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۷.
۵۵۵. ذکریا بارکزی، "انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان"، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش ویژه ۳۳۸، نومبر ۲۰۱۳، ص. ۱؛ علی عادل و مارتین وان بیجلرت، "قانون جدید و ناقص انتخابات افغانستان: تغییرات و جنجال ها"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۷.
۵۵۶. کمیته گزینش برای کمیشنران که در سال ۲۰۱۴ انتخاب شدند، متشکل از دو نماینده شورای ملی، یک نماینده ستره محکمه، یک نماینده کمیسیون مستقل حقوق بشر، یک نماینده کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی و یک نماینده جامعه مدنی بود. کمیته گزینش برای کمیشنران که در سال ۲۰۱۸ انتخاب شدند، متشکل از اعضای مشابه بود به استثنی اینکه عضویت نمایندگان شورای ملی حذف و به جای آن یک نماینده دیگر از جامعه مدنی افزوده شد. علی عادل و مارتین وان بیجلرت، "قانون جدید و ناقص انتخابات افغانستان: تغییرات و جنجال ها"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۷. اعضای ستره محکمه، کمیشنران کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانونی اساسی و رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر همه توسط رئیس جمهور مقرر می شوند. فرخنده طاهری، "نهاد های انتخاباتی در افغانستان: ارزیابی در مسیر انتخاباتی پسا ۲۰۰۱ افغانستان: ارزیابی و پیشنهادات، ویراستار مریم صافی، زنان و پالیسی عامه، جلد ۴ (۲۰۱۸)، ص. ۷.
۵۵۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۲۱ اگست، ۲۰۲۰.
۵۵۸. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۳، ۲۰۱۹.
۵۵۹. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۳، ۲۰۱۹.
۵۶۰. علی عادل، "معمای انتخاباتی افغانستان (۴): جنجال های تازه پیرامون تقرر یک کمیشنر جدید انتخاباتی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۸ جنوری، ۲۰۱۹. در یکی از فاحش ترین سؤ استفاده ها از صلاحیت های ریاست جمهوری به خاطر تنفیذ قانون با صدور فرمان تقنینی و دور زدن پارلمان، رئیس جمهور کززی در ۲۰۱۰ با صدور یک فرمان انتخاباتی جدید، کمیسیون شکایات انتخاباتی را لغو کرد. در عوض، رئیس جمهور کززی با صدور این فرمان به خود صلاحیت عام و تام تقرر اعضای یک محکمه ویژه را برای رسیدگی به شکایات انتخاباتی داد. جان بون، "حامد کززی کنترل نهاد ناظر انتخاباتی افغانستان را در دست گرفت"، گاردین، ۲۲ فروری، ۲۰۱۰.
۵۶۱. ولید اکبر سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹؛ عزیز آریایی، رئیس پیشین کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل، ۲۰۱۹.

۵۶۲. شبکه تحلیلگران افغانستان نهاد های ذیل به حیث نهاد های یاد کرده که در روند گزینش نظر داده بودند: دفتر ریاست جمهوری، دفاتر معاونان ریاست جمهوری، ریاست اداره امور و اعضای کابینه. گران هیواد، مارتین وان بیجلرت و توماس روتینگ، "یک روند عجولانه: کمیسیون جدید مستقل انتخابات تشکیل شد،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۳۰ جولای، ۲۰۱۳.
۵۶۳. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۶۲.
۵۶۴. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۳۱، ۲۰۱۹؛ کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری، آسیب پذیری انتخابات در برابر ارزیابی فساد اداری، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۲.
۵۶۵. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۴۲. به همین ترتیب، تیفا در ۲۰۱۸ مقام های ارشد حکومت را متهم کرد که آنان از دستکاری در تقرر روسای ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات، به حیث وسیله ارتکاب تقلب استفاده کردند. کریم امینی، "مداخله ها بر تقرر روسای کمیسیون مستقل انتخابات تاثیر گذاشته است،" طلوع نیوز، ۱۷ فبروری، ۲۰۱۹.
۵۶۶. ولید اکبر سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۶۷. دولت افغانستان، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، پلان عملیاتی انتخابات ریاست جمهوری، شورا های ولایتی و شورا های ولسولی، پیش نویس گزارش، ۲ فبروری، ۲۰۱۹، ص. ۴. چیزمن و کلاز همچنین اشاره کردند که چگونه تقرر کمیشنران انتخاباتی منطقه یی در آن کشور سبب شد تا ناظران بین المللی دوره انتخابات ۲۰۰۷ را در آنجا "یک رویداد مشابه به انتخابات" توصیف کنند تا وسعت فساد اداری در آن را نشان بدهند. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۶۵.
۵۶۸. راضیه سادات، نماینده ولایت پکتیا در ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۹.
۵۶۹. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ شاه محمود میاخیل، عضو پیشین کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹؛ یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹؛ عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری، ۲۰۱۹.
۵۷۰. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ اگست، ۲۰۱۸؛ انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۲۰۱۱، ص. ۲۳.
۵۷۱. دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره ۱۲۲۶، ماده ۲۴، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۶؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۲۴، ۲۰۱۹؛ انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۲۰۱۱، ص. ۲۳.
۵۷۲. انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۲۰۱۱، ص. ۲۳.
۵۷۳. دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره ۱۲۲۶، ماده ۲۴، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۶؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۲۴، ۲۰۱۹؛ انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۲۰۱۱، ص. ۲۳.
۵۷۴. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۴۱.
۵۷۵. عبدالبدیع صیاد، رئیس پیشین کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۵ جون، ۲۰۱۹.
۵۷۶. کمیسیون مستقل انتخابات، "خلاصه گزارش درس های آموخته شده از انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه و نیاز برای اصلاحات و گرفتن آمادگی های لازم برای انتخابات ۲۰۱۹،" ۲۸ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. ۱۲. رسانه های افغانستان نیز از مداخله "نهاد های حکومتی و وکلای پارلمان" در روند استخدام روسای ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات پرده برداشتند. کریم امینی، "مداخله ها بر تقرر روسای کمیسیون مستقل انتخابات تاثیر گذاشته است،" طلوع نیوز، ۱۷ فبروری، ۲۰۱۸.
۵۷۷. ولید اکبر سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۷۸. انستیتوت ملی دیموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۲۰۱۱، ص. ۲۵. یک مقام نظامی ایالات متحده که در بخش انتخابات کار می کند، به سیگار گفت که برخی کارمندان که در ۲۰۱۰ در دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات شده بودند، بیسواد بودند. مشاورین ارشد حمایت قاطع در وزارت امور داخله افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.

۵۷۹. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۲۳ و ۳۳، ۲۰۱۹.
۵۸۰. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری، آسیب پذیری انتخابات در برابر ارزیابی فساد اداری، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۵.
۵۸۱. تمیم حمید، "کمیسیون گزارش امنیت مراکز رای دهی را باطل خواند،" طلوع نیوز، ۱۷ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۵۸۲. پس از انتخابات ۲۰۰۹، کمیسیون مستقل انتخابات یک فهرست سیاه را ایجاد کرد که در آن نام ۵۳۸۸ کارمند پایین رتبه به دلیل خلاف کاری، و نام ۴۰۰ نفر دیگر به خاطر کم کاری درج شده بود. کارمندان که نام شان درج فهرست سیاه بود، در ۵۲۵ محل رای دهی کار کرده بودند که در آن تقلب یا توسط تفتیش کمیسیون مستقل انتخابات یا از طریق روند رسیدگی به شکایات کمیسیون شکایات انتخاباتی کشف شد. همه این افراد کارمندان غیر دایمی بودند که به حیث هماهنگ کننده گان ساحوی ولسوالی و کارمندان مراکز یا محلات رای دهی کار می کردند. تیم ارزیابی انتخابات اتحادیه اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: گزارش نهایی، انتخابات ریاست جمهوری، ۲۰۱۴، ص. ۱۲. به همین ترتیب، کمیسیون شکایات انتخاباتی پس از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴، نام ۹۸۸۷ کارمند موقت کمیسیون مستقل انتخابات را درج فهرست سیاه کرد. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، تقویت ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا - مرحله دو ۲۰۱۲-۲۰۱۵: گزارش پیشرفت ربع اول ۲۰۱۵، ۲۰۱۵، ص. ۴۳.
۵۸۳. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری، آسیب پذیری انتخابات در برابر ارزیابی فساد اداری، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۶.
۵۸۴. حبیب الله شینواری، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹.
۵۸۵. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۵۸۶. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش ماهانه انتخاباتی، اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۵۸۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، فعالیت حمایت از انتخابات، تعدیل ۸، قرارداد شماره ۱۵-۰۰۰۶-۱۰-۳۰۶-AID، به برنامه انکشافی سازمان ملل متحد اعطا شد، ۲۹ اپریل، ۲۰۱۸، ص. الکترونیک ۵. یک شکل منطقه یی نیز وجود دارد. به دنبال گرایش امنیت بهتر در مناطق شمال کشور در مقایسه با مناطق جنوب و شرق، تقلب در جمع بندی آرا در شمال بیشتر معمول است در حالیکه پر کردن صندوق ها در مناطق جنوب و شرق معمول می باشد. مارتین وان بیجلرت، "کی بر آرا کنترل دارد؟" شبکه تحلیلگران افغانستان، می ۲۰۱۰، ص. ۹-۱۰.
۵۸۸. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی سریع، اگست، ۲۰۱۵، ص. ۲۴.
۵۸۹. مارتین وان بیجلرت، "در انتخابات باید مراقب چه بود (۲): فهرست محلات رای دهی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱ اپریل، ۲۰۱۴.
۵۹۰. علی عادل، مصاحبه سیگار، ۱۸ سپتمبر، ۲۰۱۹؛ عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری، ۲۰۱۹.
۵۹۱. اسکات سیورد اسمت، "انتخابات و دموکراسی آوردن" در تقویت دولت در افغانستان: درس های آموخته شده، ۲۰۰۱-۲۰۱۴، انستیتوت صلح ایالات متحده، ویراستاران اسکات اسمت و کالن کوکمن، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۴۱.
۵۹۲. توماس روتینگ، "روز اول انتخابات: ظهور اختلاف بین مناطق روستانشین و شهرنشین،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۰ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ آند گوپال، "تقلب در انتخابات افغانستان،" نیویارکر، ۳۱ مارچ، ۲۰۱۴؛ کاندید ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۱۲ جولای، ۲۰۱۹.
۵۹۳. داود تپان، مصاحبه سیگار، ۱۶ اپریل، ۲۰۱۹.
۵۹۴. شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد (ANFREL)، حفظ دموکراسی از طریق برگه های رای دهی: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، دسامبر ۲۰۰۹، ص. ۱۰۰؛ جیلینا بجلیکا، "روز دوم انتخابات: یک پیروزی برای هرج و مرج اداری،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۵۹۵. زمری قلمیار، رئیس عملیات های ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹. در دوره انتخابات ۲۰۰۹، اتخاذ تدابیر امنیتی توسط نیرو های امنیتی و دفاعی افغان در دفاتر ساحوی و ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات به اندازه ضعیف بود که اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی سر انجام برای تقویت تدابیر امنیتی پول پرداخت کرد. مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۳۷-۳۸.
۵۹۶. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸.

۵۹۷. زمري قلميار، رئيس عمليات هاي ساحوي كميسيون مستقل انتخابات به سيگار گفت كه حدود ۳۰ در صد كارمندان انتخاباتي در ولايت كمر، از ترس انتقام جويي توسط طالبان به وظائف شان حاضر نشد. زمري قلميار، مصاحبه سيگار، ۲۴ جنوري، ۲۰۱۹.
۵۹۸. گريگ منجك، مصاحبه سيگار، ۳۰ اگست، ۲۰۱۸.
۵۹۹. مشاور ارشد انتخاباتي، مصاحبه سيگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸. يك تحليلگر پيشين سياسي و نظامي حكومت ايالات متحده در اين مورد موافقت كرد و گفت كه با گسترش ناامني، اعتبار انتخابات افغانستان طی سال های اخير کاهش يافته است. تحليلگر پيشين سياسي و نظامي حكومت ايالات متحده، مصاحبه سيگار، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۶۰۰. علي عادل، "معمای انتخاباتی افغانستان (۷): ارزیابی یک مرکز رای دهی ناکارا،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۶ اپریل، ۲۰۱۸.
۶۰۱. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی سریع، اگست، ۲۰۱۵، ص. ۲۴.
۶۰۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی سریع، اگست، ۲۰۱۵، ص. ۲۴.
۶۰۳. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی سریع، اگست، ۲۰۱۵، ص. ۲۴.
۶۰۴. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی سریع، اگست، ۲۰۱۵، ص. ۲۴.
۶۰۵. واندا فلپاب براون، "برگه رای دهی و مرمی در افغانستان،" انسیتیوت بروکینگز، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۸، در ۲۸ اگست، ۲۰۲۰ به این گزارش مراجعه شد؛ برهان عثمان و گریم اسمیت، "انتخابات دارای میزان مشارکت پایین، ناامنی و چشم انداز صلح در افغانستان،" گروه بین المللی بحران، ۱۲ اکتوبر، ۲۰۱۹، ص. الکترونیک ۲.
۶۰۶. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، رهنمود برای درک، داوری، و حل اختلافات در انتخابات، ۲۰۱۱، ص. ۵.
۶۰۷. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، رهنمود برای درک، داوری، و حل اختلافات در انتخابات، ۲۰۱۱، ص. ۳.
۶۰۸. جیمز براونسل، "کینیا: چه چیزی در سال ۲۰۰۷ اشتباه شد؟"، الجزیره، ۳ مارچ ۲۰۱۳.
۶۰۹. استیفن هوفر، "ایالات متحده در مورد حل و فصل انتخابات مورد مناقشه چی میتواند از خارج بیاموزد؟" قانونگذاری و سیاست های عمومی، جلد ۱۳ (۲۰۱۰)، ص. ۵۲۴.
۶۱۰. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سيگار، ۱۷ اگست ۲۰۱۸؛ مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سيگار، ۲۶ جنوري ۲۰۱۹؛ مارگی کوک، حمایت انتخاباتی افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوري ۲۰۱۰، ص. ۴۷.
۶۱۱. فیفا، گزارش مشاهدات انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۳۰؛ دموکراسی انترنشنل، چالش های نظارت از انتخابات افغانستان: یک رهنما برای برنامه ریزی، تهیه شده تحت قرار داد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۱۸.
۶۱۲. این به عنوان درصدی از دسته شکایات محاسبه شده بود که احتمال تاثیرگذاری بر نتایج انتخابات را داشت. احتمال دارد که کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات شامل ۵۳ درصد شکایات دیگر نیز اند با توجه به اینکه سایر دسته ها شامل پروسه های اند که در آن کمیسیون مستقل انتخابات مسوولیت جلوگیری از تقلب را بر عهده داشت، مانند "تغییر ارقام در برگه های نتایج پس از شمارش." کمیسیون شکایت های انتخاباتی، "انتخابات ولسی-جرگه ۲۰۱۸"، آگاهی نامه شماره ۲، ۱ نومبر ۲۰۱۸. از جمله ۲۵۵۸ شکایت های که در دور دوم ثبت شد ۹۹۱ آن در مورد کارمندان کمیسیون مستقل انتخابات ادعاهایی را مطرح نمود، در حالی که ۵۰۷ شکایت دیگر علیه سایر مقامات دولتی بود. تیم ارزیابی انتخابات اتحادیه اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: گزارش نهایی: انتخابات ریاست جمهوری، ۲۰۱۴، ص. ۲۷.
۶۱۳. موسسه بین المللی دموکراسی و کمک انتخاباتی، عدالت انتخاباتی: مروری بر کتاب رهنمای موسسه بین المللی دموکراسی و کمک انتخاباتی، ۲۰۱۰، ص. ۱۵.
۶۱۴. ارون جیاکودی، وضعیت میکانیزم های اختلافات انتخاباتی در افغانستان، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، اگست ۲۰۱۴، ص. ۱؛ مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سيگار، ۲۶ جنوري ۲۰۱۹.
۶۱۵. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سيگار، ۱۷ اگست، ۲۰۱۸.
۶۱۶. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۳۰، ۲۰۱۹.

۶۱۷. مارتین ون بیجلرت، "گره گشایی انتخابات سال ۲۰۱۰ افغانستان: تجزیه و تحلیل ارقام و داد های انتخاباتی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، مارچ ۲۰۱۱، ص. ۱.
۶۱۸. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۷، ۲۰۱۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی، "تفاهم نامه همکاری میان کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت های انتخاباتی،" ماده ۱۳-۱۵، ۲۰۱۷؛ دموکراسی انترنشنل و بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تفتیش های انتخاباتی: اصولی که یکپارچگی انتخابات را محافظت می کند، اپریل ۲۰۱۵، ص. ۶.
۶۱۹. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی یکپارچگی انتخابات ۲۰۱۸ افغانستان، گزارش نهایی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۸۴؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۹۷ و ۹۹، ۲۰۱۹؛ عزیز آریایی، رئیس سابق کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه با سیگار، ۱۲ فبروری ۲۰۱۹.
۶۲۰. اندریو مکوی، "معیار های بین المللی در تفتیش های انتخاباتی و انتخابات سال ۲۰۱۴ افغانستان،" ارئه شده در معیار های بین المللی برای اطمینان از انتخابات آزاد و معتبر، واشنگتن دی سی، ۱۳ نومبر ۲۰۱۴، ص. ۳۳. یک مطالعه بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی در مورد روند حل اختلاف انتخاباتی در شش کشور نشان داد که روی هم افتادن نهاد های مختلف دارای صلاحیت در حل اختلافات انتخاباتی یک موضوع مشترک در میان هر شش کشور است. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، انتخابات در دادگاه: مدیریت موثر اختلافات و تخلفات انتخاباتی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، می ۲۰۱۸، ص. ۲۳.
۶۲۱. تیم شبکه تحلیلگران افغانستان، "پرونده موضوعی (XXI): پیامدهای انتخابات پارلمانی افغانستان ۲۰۱۸،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ دسمبر، ۲۰۱۸؛ کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی از مبارزه با فساد اداری، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد اداری، گزارش پیش نویس موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۷. علاوه بر آن، در سال ۲۰۱۸ دو نهاد انتخاباتی با یکدیگر در مورد اینکه کدام یک از آنها در رابطه به ابطال رای در روند بازشماری حرف آخر را میزند، درگیر شدند. دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، "گزارش نظارت در مورد پروسه بازشماری،" ۲۰۱۸، ص. ۴.
۶۲۲. توماس جانسون، اسطوره دموکراسی انتخاباتی افغانستان: بی نظمی انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۴، انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان، ۲۰۱۹، ص. ۹-۱۰؛ موسسه جمهوری بین المللی، پیشرفت دموکراسی در سراسر جهان: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی افغانستان: ماموریت نظارت انتخابات، ۲۰ آگست ۲۰۰۹، ص. ۲۹. به همین ترتیب در سال ۲۰۱۰ دو کمیسیون در مورد معیارهای متفاوت خود برای باطل سازی آرا اختلاف نظر داشتند. کمیسیون مستقل انتخابات استدلال کرد که فقط آرای تقلبی یک نامزد معین باید باطل شود، در حالی که کمیسیون شکایت های انتخاباتی اظهار داشت که کلیه آرای نامزدهایی که مرتکب تقلب شده اند باید باطل شده و نامزد از لسٹ برندگان حذف شود. غزال حارس، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان و خطرات ضد قانون اساسی، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۱۴، ص. ۱۲.
۶۲۳. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست، ۲۰۱۸؛ عزیز آریایی، رئیس پیشین کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۹ اپریل، ۲۰۱۹.
۶۲۴. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد برای انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۴.
۶۲۵. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی از مبارزه با فساد اداری، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد اداری، گزارش پیش نویس مؤقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۳؛ انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات ولسی جرگه سال ۲۰۱۰ در افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۴۱-۵۳؛ سازمان امنیت و همکاری در اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات پارلمانی، سامان امنیت و همکاری در اروپا/دفتر نهاد دموکراتیک و حقوق بشر، گزارش تیم حمایت از انتخابات، ۱۸ سپتمبر ۲۰۱۰، ص. ۴؛ بنیاد بین المللی برای حمایت از انتخابات، ارزیابی یکپارچگی انتخاباتی افغانستان در ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۸۰.
۶۲۶. کمیشنر سابق انتخابات، مصاحبه سیگار، ۳ جولای ۲۰۱۹؛ عزیز آریایی، رئیس سابق کمیسیون شکایت های انتخاباتی، ۱۸ اپریل، ۲۰۱۹؛ گزارش شریک اجرایی برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "ارقام مربوط به چالش ها و شکایات در انتخابات گذشته."
۶۲۷. مقام انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۵ فبروری، ۲۰۲۰.
۶۲۸. از این تعداد، ۳۳۹ مورد در هنگام معرفی کاندیداها، ۲۱۳۳ مورد در دور اول، ۲۵۷۶ مورد دیگر در دور دوم و در نهایت ۳۸۹ مورد در جریان مراحل تفتیش به ثبت رسیدند. مشاور ارشد انتخابات، ایمیل به سیگار، ۲۹ آگست، ۲۰۱۹.
۶۲۹. انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۰۹ در افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۰، ص. ۴۵؛ مارتین فن بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ ۲۰۱۹. معیارهای اصلی قرنطین و شمارش مجدد صندوق های رای در هر جایی که ۶۰۰ نفر یا بیشتر برای رای دادن شرکت داشتند و یا ۹۵ درصد آرا به یک نامزد اختصاص یافته بود. موسسه

- جمهوری بین المللی، پیشرفت دموکراسی در سراسر جهان: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی افغانستان: ماموریت نظارت انتخابات، ۲۰ آگست ۲۰۰۹، ص. ۲۴-۲۳.
۶۳۰. مارتین ون بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ ۲۰۱۹.
۶۳۱. دفتر بازرسی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، بررسی برنامه کمک انتخاباتی این اداره برای افغانستان، ۶ S-۰۰۱-۱۴-۳۰۶-F-فبروری، ۲۰۱۴، ص. ۱۲.
۶۳۲. سیگار، درس های آموخته شده از آمادگی ها و تطبیق انتخابات در افغانستان، سیگار -۱۰-۱۴-۹ AR، سپتمبر ۲۰۱۰، ص. ۶؛ مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست ۲۰۱۸؛ کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات به فساد اداری، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۸. همین امر در مورد کمیسیون های شکایات انتخاباتی نیز صدق میکند. انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات ولسی جرگه سال ۲۰۱۰ در افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۵۴.
۶۳۳. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست، ۲۰۱۸.
۶۳۴. عزیز آریایی، رئیس سابق کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۹ اپریل، ۲۰۱۹.
۶۳۵. رپورترلی، "کمیسیون شکایات انتخاباتی، ۹۸۶۶ شکایت انتخاباتی ثبت شده را رد کرد،" ۱۴ جنوری ۲۰۲۰؛ طلوع نیوز، "کمیسیون مستقل انتخابات آرای بیش از یک هزار مرکز رای دهی را در ۲۰ ولایت باشماری میکند،" ۹ جنوری ۲۰۲۰.
۶۳۶. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست، ۲۰۱۹.
۶۳۷. انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات سال ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۱۴.
۶۳۸. عزیز آریایی، رئیس سابق کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل، ۲۰۱۹؛ کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی فساد اداری، بررسی آسیب پذیری انتخابات از فساد اداری، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۳.
۶۳۹. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی فساد اداری، بررسی آسیب پذیری انتخابات از فساد اداری، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۳. این شرایط شامل موارد زیر است: "اگر زمینه سیاسی و امنیتی در سطح ولایت برای رسیدگی به آنها مناسب نباشد؛ اگر اعتراضات و شکایات گسترده بوده و تضاد مقامات وجود داشته باشد؛ اگر تضاد منافع یکی از طرفین با کمیشنر ولایتی اثبات شده باشد؛ اگر کمیسیون شکایت های انتخاباتی ولایتی فعال نباشند و؛ دیگر موارد که توسط کمیسیون شکایت های انتخاباتی با کمیسیون های شکایت های انتخاباتی ولایتی تصمیم گرفته شده باشد." علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۱۵): رد اعتراضی صلاحیت نامزدان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ اکتوبر ۲۰۱۸.
۶۴۰. انستیتوت دموکراتیک ملی، انتخابات سال ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۲۰۱۱، ص. ۴۱، ۵۷-۵۳؛ سازمان امنیت و همکاری در اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات پارلمانی، سامان امنیت و همکاری در اروپا/دفتر نهاد دموکراتیک و حقوق بشر، گزارش تیم حمایت از انتخابات، ۱۸ سپتمبر ۲۰۱۰، ص. ۴؛ بنیاد بین المللی برای حمایت از انتخابات، ارزیابی یکپارچگی انتخاباتی افغانستان در ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۸۰. برنامه استراتژیک کمیسیون شکایت های انتخاباتی ۲۰۱۹-۲۰۱۵ "دخالته کارگزاران قدرت در روند داوری ها در ولایات،" را بعنوان یک چالش در برابر کارش عنوان میکند. کمیسیون شکایت های انتخاباتی، برنامه استراتژیک: ۲۰۱۵-۲۰۱۹، ص. ۱۹.
۶۴۱. مشاور انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۶۴۲. مقام انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۲ سپتمبر ۲۰۱۹؛ ولید اکبر سروری، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۶۴۳. مارتین ون بیجلرت، "گره گشایی انتخابات سال ۲۰۱۰ افغانستان: تجزیه و تحلیل ارقام و داد های انتخاباتی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، مارچ ۲۰۱۱، ص. ۱۱.
۶۴۴. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۸): کمیسیون شکایت های انتخاباتی مرحله نهایی و تعیین کننده شکایت را آغاز می کند،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۵ جنوری ۲۰۲۰.
۶۴۵. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست ۲۰۱۸؛ ولید اکبر سروری، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹. در سال ۲۰۰۹ هیچ یک از کمیشنران اصلی کمیسیون شکایت های انتخاباتی حتی سابقه نظارت بر انتخابات یا

- رسیدگی به شکایات را نداشتند. غزال حارس، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان و خطرات ضد قانون اساسی: مطالعه موردی دادگاه ویژه انتخابات - ۲۰۱۰، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۱۴، ص. ۱۱.
۶۴۶. کمیسیون مستقل انتخابات، "انتخابات ریاست جمهوری، ولسی جرگه غزنی، شورای ولایتی و شورای ولسوالی،" ۲۰ جولای ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۳۱، ۲۰۱۹.
۶۴۷. ولید اکبر سروری، مسوول سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۶۴۸. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل، ۲۰۱۸، ص. ۵۳؛ ولید اکبر سروری، مسوول سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۶۴۹. ولید اکبر سروری، مسوول سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۶۵۰. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۶۵۱. تام پیترو و بن آرنولدی، "نتایج نهایی انتخابات افغانستان نشان می دهد اقلیت هزاره نسبت به پشتون های مسلط پیشی گرفتند،" کریسچین ساینس مانیور، ۲۴ نومبر ۲۰۱۰؛ نیو هیومنیتارین، "افغانستان: گزارش خاص در مورد ثبت نام رای دهندگان،" ۲۹ جنوری ۲۰۰۴؛ آند گوپال، "ثبت نام رای دهندگان افغانستان متلاشی شده است، کریسچین ساینس مانیور، ۲۴ دسامبر ۲۰۰۸؛ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۴؛ کارشناس افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۷ دسامبر ۲۰۱۸؛ عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۰، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری ۲۰۱۹. به عنوان مثال، شاه محمود میاخیل گفت که بیشتر جمعیتی که در ۳/۱ مراکز رای دهی برنامه ریزی شده که در سال ۲۰۱۸ باز نگردید، فرض میشود که پشتون بوده اند. شاه محمود میاخیل، عضو سابق سیرک، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹.
۶۵۲. به عنوان مثال، فقط حدود ۳ درصد از نفوس تخمینی در سال ۲۰۱۸ در ولایت ارزگان که اکثریت پشتون اند، رای دادند در حالیکه در ولایت پرنفوس کندهار با جمعیت بیشتر پشتون ها، فیصدی تنها ۱۱ درصد بوسکات وردن، "گذشته به عنوان پیش گفتار؟: آنچه نتایج انتخابات مجلس درباره انتخابات ریاست جمهوری ماه سپتمبر به ما می گوید،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۳ آگست ۲۰۱۹.
۶۵۳. تحلیلگر سیاسی و نظامی سابق دولت ایالات متحده، مصاحبه سیگار، ۲۵ سپتمبر ۲۰۱۸؛ مقام سابق انتخابات، مصاحبه سیگار، ۳۰ جولای، ۲۰۱۹؛ اناند گوپال، "تقلب در آرای افغانها،" نیویارکر، ۳۱ مارچ، ۲۰۱۴.
۶۵۴. مقام سابق انتخابات، مصاحبه سیگار، ۳۰ جولای، ۲۰۱۹.
۶۵۵. اناند گوپال، "تقلب در آرای افغانها،" نیویارکر، ۳۱ مارچ، ۲۰۱۴.
۶۵۶. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این اداره از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۷.
۶۵۷. اسکات وردن، "ثبت نام جدید رای دهندگان، خیلی خوب است تا واقعیت داشتن،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۸ آگست ۲۰۱۸.
۶۵۸. مارتین ون بیجلرت، "آنچه در انتخابات باید تماشا کرد (۴): شمارش، شکایات و نتیجه،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱ اپریل ۲۰۱۴.
۶۵۹. مارتین ون بیجلرت، "چه کسی رای را کنترل می کند؟: انتخابات متحول در افغانستان،" ۱۵ سپتمبر ۲۰۱۰، ص. ۱۲؛ همکاران گلیوم، سیستم زمین انسانی: گزارش بررسی ولایت کندهار، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۱۴.
۶۶۰. عزیز آریایی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹؛ حمیرا حقل، معاون سابق رئیس کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار؛ کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۳؛ مارتین ون بیجلرت، "گره گشایی انتخابات سال ۲۰۱۰ افغانستان: تجزیه و تحلیل ارقام و داد های انتخاباتی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، مارچ ۲۰۱۱، ص. ۲.
۶۶۱. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۴.
۶۶۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۴، ۲.
۶۶۳. مقام کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۱ سپتمبر ۲۰۱۹.
۶۶۴. مقام کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۳۰ جولای ۲۰۱۹؛ عزیز آریایی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۹ اپریل ۲۰۱۹؛ مقام کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۵ جولای ۲۰۱۹.
۶۶۵. مقام ارشد سابق اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ سپتمبر ۲۰۱۸.

۶۶۶. غزال حارث، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان و خطرات ضد قانون اساسی، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۱۴، ص. ۱۸-۱۹؛ عبدالله احمدزی، مقام سابق کمیسیون مستقل انتخابات در دوره ۲۰۱۰، این موضوع را تأیید کرد. عبدالله احمدزی، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری ۲۰۱۹.
۶۶۷. غزال حارث، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان و خطرات ضد قانون اساسی، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۱۴، ص. ۱۷؛ فیفا، گزارش نظارت انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۱۵۹؛ اعانه ملی برای دموکراسی، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ۲۰۱۵، ص. ۳.
۶۶۸. توماس جانسون، "توهم انتخاباتی نمایندگی دموکراسی افغانستان: موارد انتخابات ریاست جمهوری و شورای ملی افغان"، جنگهای کوچک و شورشیان، جلد. ۲۹، شماره ۱ (۲۰۱۸)، ص. ۱۷.
۶۶۹. جنیفر بریک مرتضاشویلی و محمد قدم شاه، "اصلاح سیاسی سریع در افغانستان لازم است"، دیپلمات، ۲۲ فبروری ۲۰۲۰.
۶۷۰. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد از انتخابات ۲۰۱۴: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۲. در کنار آن، خبرگزاری پژواک شواهدی تصویری از اعتراف عبدالصیر نصیر، یکی از رییسان اجرایی کمیسیون شکایت های انتخاباتی را بخاطر جعل و تقلب در انتخابات کوچی ها دریافت کرد، و همچنان پیام هایی را بدست آورد که در آنها با رئیس سابق اجرایی این کمیسیون در مورد رشوه های پرداخت شده کاندیدان بحث شده است. با این حال، او پس از آن، مدت زمانی در دفتر باقی ماند. عزیزالله همدرد، "مقام کمیسیون شکایت های انتخاباتی که متهم به جعل و تقلب می باشد، هنوز در دفتر کار حضور دارد"، خبرگزاری پژواک، ۱ آگست ۲۰۱۹.
۶۷۱. ایمیل اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار، ۱۰ مارچ ۲۰۲۰.
۶۷۲. خامه پرس، "روسای سابق و کمیشنر های کمیسیون های انتخابات افغانستان به مجازات زندان محکوم شدند"، ۳ سپتمبر ۲۰۱۹.
۶۷۳. موسسه بین المللی دموکراسی و کمک انتخاباتی، عدالت انتخاباتی: مروری بر کتاب رهنمای موسسه بین المللی دموکراسی و کمک انتخاباتی، ۲۰۱۰، ص. ۳۰.
۶۷۴. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، انتخابات در دادگاه: مدیریت موثر اختلافات و تخلفات انتخاباتی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، می ۲۰۱۸، ص. ۳۱-۳۲؛ بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، عدالت در اختلافات انتخاباتی، پیش نویس گزارش تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص. ۲۳.
۶۷۵. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، عدالت در اختلافات انتخاباتی، پیش نویس گزارش تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص. ۲۳.
۶۷۶. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، عدالت در اختلافات انتخاباتی، پیش نویس گزارش تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص. ۲۳. جلسات عمومی می تواند مفید باشد، اما ضروری نیست. در گزارشی از سال ۲۰۱۴، این سازمان برخلاف رایزنی های عمومی توسط کمیسیون شکایت های انتخاباتی پیشنهاد کرد و گفت که آنها "برخلاف رویه جهانی نحوه رسیدگی بیشتر سیستم های قضایی به مسایل داوری" خواهد بود. دموکراسی انترنشنل، ماموریت نظارت انتخابات افغانستان ۲۰۱۴: گزارش نهایی، تهیه شده بر اساس قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جنوری ۲۰۱۵، ص. ۲۹؛ مارتین ون بیچلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ ۲۰۱۹.
۶۷۷. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۸؛ مجیب مشعل، "دوره پارلمان افغانستان پس از آنکه درگیری ها انتخابات را به تعویق انداخت، تمدید می شود"، نیویارک تایمز، ۱۹ جون ۲۰۱۵. ماموریت اعضای ولسی جرگه که در سال ۲۰۱۰ انتخاب شدند در ۲۲ جون ۲۰۱۵ به پایان رسیده بود. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۶): یک تاریخ جدید دیگر برای انتخابات"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۲ اپریل ۲۰۱۸. دوره ریاست جمهوری رئیس جمهور غنی در ۲۲ می ۲۰۱۸ به پایان رسید، و پس از آنکه از ماموریت خود نیز فراتر کار کرد، ۱۲ نامزد از جمله ۱۸ نامزد ریاست جمهوری خواستار برکناری وی و ایجاد یک اداره موقت شدند. عایشه تنظیم، "نامزدهای افغانستان خواستار کناره گیری یا انصراف رئیس جمهور غنی از انتخابات شدند"، صدای امریکا، ۱۳ می ۲۰۱۹.
۶۷۸. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۳.
۶۷۹. عزیز آریایی، رئیس پیشین کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۹ اپریل ۲۰۱۹؛ کمیشنر سابق انتخابات، مصاحبه سیگار، ۳ جولای ۲۰۱۹. تمامی ۲۱ مورد به لسان های دری و پشتو و حتی در نسخه انگلیسی وب سایت در دسترس اند. کمیسیون شکایت های انتخاباتی، "تصمیمات"، تاریخ دسترسی ۱ اپریل ۲۰۲۰.
۶۸۰. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۳.

۶۸۱. اینها ولایت دایکندی، ننگرهار، لغمان، کاپیسا و کندهار بودند. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، "گزارش نظارت در مورد روند شکایات انتخاباتی،" ص. ۲. کمیسیون شکایات انتخاباتی مرکزی طبق قانون انتخابات ۲۰۱۹ موظف است گزارشات خود را در زمینه رسیدگی به شکایات انتخاباتی به مردم ارائه دهد. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۳۱، ۲۰۱۹. علاوه بر این، مطابق پروسیجر کمیسیون شکایات انتخاباتی، کمیسیون های شکایات مرکزی و ولایتی باید تصمیم های خود را درباره شکایات و اعتراض های انتخاباتی، با توجهات قانونی، در وب سایت کمیسیون شکایات های انتخاباتی منتشر کنند. دولت افغانستان، کمیسیون شکایات انتخاباتی، "پروسیجر مربوط به قضاوت در مورد اعتراضات انتخاباتی و شکایات،" ماده ۳۲ و ۴۷، جولای ۲۰۱۹. عدم صدور تصمیمات کمیسیون های شکایات انتخاباتی مرکزی و ولایتی نیز نقض قانون اساسی افغانستان است. دولت افغانستان، قانون اساسی، ماده ۱۲۸، ۲۰۰۴.
۶۸۲. تجزیه و تحلیل سیگار از داده های انتخابات کمیسیون شکایات های انتخاباتی جمع آوری شده توسط کالین کوکمن، ۲۴ می ۲۰۱۹.
۶۸۳. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): یک بررسی اجمالی آماری از نتایج اولیه،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فبروری ۲۰۲۰.
۶۸۴. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ نومبر ۲۰۱۹؛ مقام ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲ مارچ ۲۰۲۰.
۶۸۵. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و دولتهای موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰.
۶۸۶. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): مروری آماری بر نتایج اولیه،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فبروری ۲۰۲۰.
۶۸۷. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): مروری آماری بر نتایج اولیه،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فبروری ۲۰۲۰.
۶۸۸. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و دولتهای موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰؛ مقام ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲ مارچ ۲۰۲۰.
۶۸۹. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و دولتهای موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰؛ علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): مروری آماری بر نتایج اولیه،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فبروری ۲۰۲۰.
۶۹۰. مشارکت محلی برای مشروعیت از طریق دموکراسی، "این نهاد از کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات های انتخاباتی خواهان گزارش کامل در مورد آرا شدند،" بیانیه مطبوعاتی، ۲۳ فبروری ۲۰۲۰.
۶۹۱. مقام ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲ مارچ ۲۰۲۰.
۶۹۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۲۱ آگست، ۲۰۲۰.
۶۹۳. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و دولتهای موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰.
۶۹۴. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): مروری آماری بر نتایج اولیه،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فبروری ۲۰۲۰.
۶۹۵. مقام ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲ مارچ ۲۰۲۰.
۶۹۶. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): مروری آماری بر نتایج اولیه،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فبروری ۲۰۲۰.
۶۹۷. کمیسیون شکایات های انتخاباتی، "تصمیم ها،" دسترسی به تاریخ ۱ اپریل ۲۰۲۰.
۶۹۸. مقام ارشد انتخابات، ایمیل به سیگار، ۱۸ اکتوبر ۲۰۱۹.
۶۹۹. شینکی کروخیل، نماینده پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل ۲۰۱۹؛ راضیه سادات، نماینده پارلمان از پکتیا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹؛ ذکیه وردک، نامزد ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹؛ دیوه نیازی، نامزد ناموفق پارلمان از ننگرهار، مصاحبه سیگار، ۲۴ اپریل ۲۰۱۹؛ گروه نامزدهای ناموفق برای پارلمان، یادداشت های جلسه توسط سیگار، ۶ می ۲۰۱۹ هیله مجتبی، نامزد پارلمان از پکتیکا، مصاحبه سیگار، ۹ جولای ۲۰۱۹؛ ملالی اسحق زی، نماینده پارلمان از کندهار، مصاحبه سیگار، ۱۹ جولای ۲۰۱۹؛ مریم سما، نماینده پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۲۴ جولای ۲۰۱۹؛ میرویس پاسون، نامزد ناموفق پارلمان از هلمند، مصاحبه سیگار، ۳۰ جولای ۲۰۱۹؛ هدیه حمید، مصاحبه سیگار، نامزد ناموفق پارلمان از هلمند، ۳۱ جولای ۲۰۱۹؛ سهیلا سحر، نامزد ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۹ آگست ۲۰۱۹.
۷۰۰. دموکراسی انترنشنل، ماموریت نظارت انتخابات افغانستان ۲۰۱۴: گزارش نهایی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جنوری ۲۰۱۵، ص. ۳۰.
۷۰۱. کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، "گزارش کمیسیون شکایات انتخاباتی: تمرین درس های آموخته شده کارمندان داخلی این کمیسیون، ۲۹ می ۲۰۱۴، کابل استار، افغانستان،" ۲۹ می ۲۰۱۴، ص. ۴. به همین ترتیب، دفتر بازرس اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از عدم شفافیت در مورد حل اختلافات انتخاباتی و همچنان در مورد تصمیم های رد صلاحیت نامزد ها بخاطر ارتباط با گروه های مسلح و در مورد مکان های مراکز رای دهی در سال ۲۰۱۴ انتقاد کرد. دفتر بازرس کل اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "بررسی اداره ایالات

- متحده برای انکشاف بین المللی / برنامه کمک انتخاباتی افغانستان) گزارش شماره S-۰۰۱-۱۴-۳۰۶-F)، یادداشت به ویلیام هامینک، مدیر ماموریت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی / افغانستان، ۶ فیبروری ۲۰۱۴، ص. ۱۰۹-۱۰۷.
۷۰۲. مارتین ون بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ ۲۰۱۹.
۷۰۳. کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، "تصمیمات"، دسترسی به تاریخ ۱ اپریل ۲۰۲۰. اعلامیه تصمیم کمیسیون شکایات انتخاباتی برای باطل کردن همه آرا در کابل یک استثنای قابل توجه بود، زیرا حاوی جزئیات بیشتری از آنچه در تصمیمات درستی آنها ذکر شده بود، بود. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی پذیرش انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۳.
۷۰۴. مارتین ون بیجلرت، "گره گشایی انتخابات سال ۲۰۱۰ افغانستان: تجزیه و تحلیل ارقام و داد های انتخاباتی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، مارچ ۲۰۱۱، ص. ۱۵.
۷۰۵. کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، "گزارش کمیسیون شکایات انتخاباتی: تمرین درس های آموخته شده کارمندان داخلی این کمیسیون، ۲۹ می ۲۰۱۴، کابل استار، افغانستان، "۲۹ می ۲۰۱۴، ص. ۶۵-۶۶. تصمیمات کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی در سال ۲۰۱۰ نیز اکثراً توضیحی در مورد مبانی قانونی آنها نداشت. غزال حارس، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان و خطرات ضد قانون اساسی، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۱۴، ص. ۱۸.
۷۰۶. دموکراسی انترنشنل، ماموریت نظارت انتخابات افغانستان ۲۰۱۴: گزارش نهایی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جنوری ۲۰۱۵، ص. ۳۰.
۷۰۷. مارتین ون بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ ۲۰۱۹.
۷۰۸. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "ان تی اف - گروه حمایت از انتخابات (سطح کاری)،" یادداشت های جلسه، ۱۴ نومبر، ۲۰۱۸: اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۲۱ آگست ۲۰۲۰.
۷۰۹. علی عادل، "نتایج انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ افغانستان: ولسی جرگه جدید اما ناتکمیل"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ می ۲۰۱۹.
۷۱۰. مارتین ون بیجلرت، "آنچه در انتخابات باید تماشا کرد (۴): شمارش، شکایات و نتیجه"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱ اپریل ۲۰۱۴.
۷۱۱. در انتخابات گذشته ادعاهایی مبنی بر اینکه روند شمارش آرا عمداً کند شده بود تا زمان بیشتری برای پر کردن آرا فراهم شود، گفته شده است. نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی ۲۰۰۵، دسمبر ۲۰۰۵، ص. ۱۸: برهان عثمان، "انتخابات ۲۰۱۴ (۸): کندهار، یک تقسیم مرکز و ولسوالی و تضعیف عامل قبیله ای"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۱ اپریل ۲۰۱۴. حداقل برخی از نتایج جزئی در سال ۲۰۱۴ منتشر شد. تیم ارزیابی انتخابات اتحادیه اروپا، اسلامی جمهوری افغانستان: گزارش نهایی: انتخابات ریاست جمهوری، ۲۰۱۴، ص. ۳۱.
۷۱۲. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۵.
۷۱۳. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۱۳، ۲۵: سید لنگری، "کمیسیون مستقل انتخابات نتایج انتخابات کابل را در میان فشار های گزاف اعلام کرد"، طلوع نیوز، ۱۴ جنوری ۲۰۱۹.
۷۱۴. تیم ارزیابی انتخابات اتحادیه اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: گزارش نهایی: انتخابات ریاست جمهوری، ۲۰۱۴، ص. ۳۱.
۷۱۵. مقام انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۵ فیبروری، ۲۰۲۰.
۷۱۶. ذینفع انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۴ مارچ ۲۰۲۰؛ توماس روتینگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و دولتهای موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فیبروری ۲۰۲۰.
۷۱۷. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جون ۲۰۱۹.
۷۱۸. عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فیبروری، ۲۰۱۹؛ شاه محمود میاخیل، عضو سابق سیرک، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹؛ احمد شاه زمانزی، رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات در سال ۲۰۱۸، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹؛ یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۷۱۹. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "ان تی اف - گروه حمایت از انتخابات (سطح کاری)،" یادداشت های جلسه، ۱۴ نومبر، ۲۰۱۸؛ ولید اکبر سروری، معاون سابق دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹. برنامه حمایت از انتخابات

- سازمان ملل از توسعه یک سیستم مدیریت پرونده الکترونیکی قبل از انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ حمایت کرد، اما چند هفته قبل از روز انتخابات تصمیمی اتخاذ شد که کمیسیون های شکایت های انتخاباتی ولایتی آن را مورد استفاده قرار ندهد. مشخص نیست که این تصمیم به چه دلیل گرفته شد. برنامه انکشافی سازمان ملل، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش پیشرفت سالانه پروژه، ۲۰۱۸، ص. ۱۳.
۷۲۰. ولید اکبر سروری، معاون سابق دارالانشای کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹.
۷۲۱. غزال حارس، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان و خطرات ضد قانون اساسی، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، ص. ۱۷.
۷۲۲. مقام انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۵ فبروری، ۲۰۲۰؛ دینفعان انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۴ مارچ ۲۰۲۰.
۷۲۳. تیف، "اطلاعیه مطبوعاتی تیف در مورد نتایج نهایی انتخابات ۲۰۱۹"، بیانیه مطبوعاتی، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰.
۷۲۴. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ نومبر ۲۰۱۹.
۷۲۵. راضیه سعادت، نماینده مجلس از پکتیا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹؛ ذکیه وردک، نامزد ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹.
۷۲۶. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۳؛ راضیه سادات، نماینده پارلمان از پکتیا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹؛ ذکیه وردک، نامزد ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹؛ دیوه نیازی، نامزد ناموفق پارلمان از ننگرهار، مصاحبه سیگار، ۲۴ اپریل ۲۰۱۹؛ گروه نامزدهای ناموفق برای پارلمان، یادداشت های جلسه توسط سیگار، ۶ می ۲۰۱۹ هیله مجتبی، نامزد پارلمان از پکتیکا، مصاحبه سیگار، ۹ جولای ۲۰۱۹؛ نامزد ناموفق ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۱۲ جولای ۲۰۱۹؛ بشرمل افغان ورور، نامزد ناموفق پارلمان از ننگرهار، مصاحبه سیگار، ۲۲ جولای ۲۰۱۹؛ شگوفه نورزی، نامزد ناموفق پارلمان از هلمند، مصاحبه سیگار، ۲۶ جولای ۲۰۱۹؛ هدیه حمید، مصاحبه سیگار، نامزد ناموفق پارلمان از هلمند، ۳۱ جولای ۲۰۱۹؛ سهیلا سحر، نامزد ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۹ آگست ۲۰۱۹.
۷۲۷. مقام سابق انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۵ جولای ۲۰۱۹؛ بشرمل افغان ورور، نامزد ناموفق پارلمان از ننگرهار، مصاحبه سیگار، ۲۲ جولای ۲۰۱۹؛ علی اکبر جمشیدی، نماینده مجلس از دایکندی، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل ۲۰۱۹.
۷۲۸. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۴. نامزد دیگری میگوید مبلغ ۶۰۰۰۰۰۰۰ دلار از او خواسته شد تا کمیسیون مستقل انتخابات به نفع وی اعلام نتیجه نماید. داوود تپان، نامزد ناموفق پارلمان از پکتیا، مصاحبه سیگار، ۱۶ اپریل ۲۰۱۹. منابع دیگر ارقام مختلف و گاه کمتری را برای خرید بست کمیشنر های نهاد های مدیریت انتخابات ذکر می کنند، اما آنها همیشه در حدود صد های هزار دلار اند. روزانه ماندگار، "۲۰۰۰۰۰۰۰ دلار قیمت یک کرسی پارلمان بود: نماینده مجلس فساد در انتخابات سال گذشته را میپذیرد"، روزنامه ماندگار، ۱۵ جولای ۲۰۱۹؛ دن شین هوانگ، "نامزد امریکایی"، سیفیک استندرد، ۲۵ اپریل، ۲۰۱۹؛ مقام سابق انتخابات، مصاحبه سیگار، ۳۰ جولای ۲۰۱۹.
۷۲۹. داوود تپان، نامزد ناموفق پارلمان از پکتیا، مصاحبه سیگار، ۱۶ اپریل ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر ۲۰۱۸.
۷۳۰. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر ۲۰۱۸.
۷۳۱. کاندید ناموفق برای پارلمان، مصاحبه سیگار، ۱۲ جولای ۲۰۱۹.
۷۳۲. هیله مجتبی، کاندید ناموفق برای پارلمان از پکتیکا، مصاحبه سیگار، جولای ۲۰۱۹.
۷۳۳. ذکیه وردک، کاندید ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹. نامزد دیگری نیز به همین ترتیب انتظار خود را برای اینکه نیاز به پرداخت رشوه داشت تا آرای خود را "محفوظ نگهدارد"، بیان کرد. نجیبه فیض هلمندی، نامزد ناموفق پارلمان از هلمند، مصاحبه سیگار، ۱ جولای ۲۰۱۹.
۷۳۴. روزانه ماندگار، "۲۰۰۰۰۰۰۰ دلار قیمت یک کرسی پارلمان بود: نماینده مجلس فساد در انتخابات سال گذشته را میپذیرد"، روزنامه ماندگار، ۱۵ جولای ۲۰۱۹.
۷۳۵. مجیب مشعل، "چرخه فساد افغانستان"، دلی بیست، ۱۶ می ۲۰۱۳.
۷۳۶. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری ۲۰۱۹؛ حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۷۳۷. یلینا بلیکا و روح الله سوروش، "گمشده در روش: چگونه به یک پرونده فساد در پارلمان افغانستان رسیدگی (نه) شد"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۴ جنوری ۲۰۱۸.
۷۳۸. مجیب مشعل، "چرخه فساد افغانستان"، دلی بیست، ۱۶ می ۲۰۱۳.

۷۳۹. دولت افغانستان، قانون اساسی، ماده ۱۰۲، ۲۰۰۴.
۷۴۰. یوناما، مبارزه افغانستان با فساد: زمینه های صلح و سعادت، می ۲۰۱۹، ص. ۵، ۶۴.
۷۴۱. صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹؛ شینکی کروخیل، عضو پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل ۲۰۱۹.
۷۴۲. عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فیروری، ۲۰۱۹. تیفا همچنان ادعا کرده است که کمیسیون مستقل انتخابات به منظور پنهان کردن تقلب، عمداً روند شمارش مجدد را غیر شفاف ساخته است. تیفا، گزارش نهایی روایت درباره نظارت انتخابات ۲۰۱۸، صفحه الکترونیک ۱۶.
۷۴۳. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۴.
۷۴۴. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۷۴۵. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۳.
۷۴۶. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۳.
۷۴۷. شینکی کروخیل، نماینده پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل ۲۰۱۹؛ ائتلاف نامزدهای ناموفق سال ۲۰۱۸ برای پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۶ می ۲۰۱۹؛ حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹؛ عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فیروری ۲۰۱۹؛ شگوفه نورزی، عضو پارلمان از هلمند، مصاحبه سیگار، ۲۶ جولای ۲۰۱۹.
۷۴۸. اوراق نتایج انتخابات و تحلیل ارائه شده توسط ذکیه وردک، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ مارچ ۲۰۱۹. یک نامزد حتی گزارش داد که کمیسیون مستقل انتخابات ولایتی نتایج مقدماتی متفاوت نسبت به کمیسیون ملی گزارش می داد. دیوه نیازی، نامزد ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۲۴ اپریل ۲۰۱۹.
۷۴۹. اوراق نتایج انتخابات و تحلیل ارائه شده توسط ذکیه وردک، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹.
۷۵۰. اوراق نتایج انتخابات و تحلیل ارائه شده توسط ذکیه وردک، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹.
۷۵۱. شماری از ذینفعان به سیگار گفتند که اوراق نتایج/یا آرا هنگام شمارش مجدد و هم بین شمارش آرا در سطح مراکز رای دهی و انتشار نتایج اولیه، ناپدید شدند. شینکی کروخیل، نماینده پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل ۲۰۱۹؛ ائتلاف نامزدهای ناموفق سال ۲۰۱۸ پارلمان از ولایت کابل، مصاحبه سیگار، ۶ می ۲۰۱۹. تعداد آرای ناپدید شده در ولایت کابل به ویژه زیاد بود. اگرچه طبق گزارش های مختلف فیصدی آن متفاوت است، اما تا حدود ۳۰ درصد بود. علی عادل، "نتایج انتخابات پارلمانی افغانستان ۲۰۱۸: ولسی جرگه جدید اما نامکمل"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ می ۲۰۱۹؛ ائتلاف نامزدهای ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۶ می ۲۰۱۹.
۷۵۲. شاه محمود میاخیل، عضو سابق سیرک، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹؛ مارتین ون بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ ۲۰۱۹؛ عزیز آریایی، رئیس پیشین کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹؛ حمیرا حقممل، معاون سابق کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱ می ۲۰۱۹.
۷۵۳. برنامه انکشافی سازمان ملل، برنامه حمایت از انتخابات سازمان ملل: گزارش انتخاباتی ماهوار، فیروری ۲۰۱۹، ص. ۱۰؛ یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۷۵۴. ائتلاف نامزدهای ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۶ می ۲۰۱۹؛ حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۷۵۵. علی عادل، "نتایج انتخابات پارلمانی افغانستان ۲۰۱۸: ولسی جرگه جدید اما نامکمل"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ می ۲۰۱۹.
۷۵۶. عبیدالله نیازی، سرپرست عملیات ساحوی ولایت کابل، نیز به اتهام تقلب از کار برکنار شد. علی عادل، "نتایج انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ افغانستان: ولسی جرگه جدید اما ناقص"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ می ۲۰۱۹.

۷۵۷. صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹. برای پوشش عمیق افتضاح انتخابات ولایت کابل در سال ۲۰۱۸، از جمله اخراج تمامی کارکنان ولایتی دفتر کمیسیون مستقل انتخابات، به علی عادلی مراجعه کنید، "نتایج انتخابات پارلمانی سال ۲۰۱۸ افغانستان: ولسی جرگه جدید اما نامکمل"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ می ۲۰۱۹.
۷۵۸. تجزیه و تحلیل سیگار از ارقام و داده های کمیسیون مستقل انتخابات که توسط کولین کوکمن جمع آوری شده است، ۲۴ می ۲۰۱۹.
۷۵۹. دولت افغانستان، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، "صورت جلسه و مصوبات کمیسیون: آجندا: ارزیابی استیناف پرونده های ولایت بغلان"، شماره سریال ۵/۵۵۵/۲۵، ۲۵ اپریل ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، "صورت جلسه و مصوبات کمیسیون: آجندا: ارزیابی استیناف پرونده های ولایت بغلان"، شماره سریال ۵/۵۵۵/۲۵، ۲۵ اپریل ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، "صورت جلسه و مصوبات کمیسیون: آجندا: ارزیابی استیناف پرونده های ولایت بغلان"، شماره سریال ۵۵۱۱، ۲۵ اپریل ۲۰۱۹.
۷۶۰. مقام سابق انتخابات مصاحبه سیگار، ۲۵ جولای ۲۰۱۹، مقام انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۱ سپتمبر ۲۰۱۹؛ مقام انتخابات، مصاحبه سیگار، ۶ آگوست ۲۰۱۹؛ مقام انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۲ سپتمبر ۲۰۱۹.
۷۶۱. مقام انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۵ فبروری ۲۰۲۰؛ مقام ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲ مارچ ۲۰۲۰.
۷۶۲. مقام ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲ مارچ ۲۰۲۰.
۷۶۳. ذینفع انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۴ مارچ ۲۰۲۰.
۷۶۴. توماس روتینگ از شبکه تحلیلگران افغانستان رقم اندک آرای باطل شده را "فوق العاده" خواند. توماس روتینگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و دولتهای موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰؛ کالین کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری افغانستان در سال ۲۰۱۹، انستیتوت صلح ایالات متحده، آگست ۲۰۲۰، ص. ۲۴.
۷۶۵. ریپورترلی، "در صورت بازشماری، تفتیش و کار درست بیش از ۸۰۰۰۰ آرای باطل خواهد شد: کمیسیون مستقل شکایات های انتخاباتی"، ۲۴ فبروری ۲۰۲۰.
۷۶۶. تیفای، "اطلاعه مطبوعاتی تیفای در مورد نتایج نهایی انتخابات ۲۰۱۹"، بیانیه مطبوعاتی، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰؛ مسوول انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۵ فبروری سال ۲۰۲۰.
۷۶۷. کاولین کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری افغانستان در سال ۲۰۱۹، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، آگست ۲۰۲۰، ص. ۳۲.
۷۶۸. کاولین کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری افغانستان در سال ۲۰۱۹، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، آگست ۲۰۲۰، ص. ۳۱.
۷۶۹. کاولین کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری افغانستان در سال ۲۰۱۹، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، آگست ۲۰۲۰، ص. ۲۹.
۷۷۰. شینکی کروخیل، نماینده پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل ۲۰۱۹؛ راضیه سعادت، عضو پارلمان از پکتیا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹؛ تیفای، گزارش نهایی روایت درباره نظارت انتخابات ۲۰۱۸، صفحه الکترونیکی ۱۶؛ غزال حارس، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان: خطرات ضد قانون اساسی، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۱۴، ص. ۱۷؛ دموکراسی انترنشنل، ماموریت نظارت انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: گزارش نهایی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جنوری ۲۰۱۵، ص. ۲۴.
۷۷۱. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، "گزارش نظارت در مورد روند شکایات انتخاباتی"، ص. ۲. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۳۱، ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، "روش داوری در مورد اعتراض ها و شکایات انتخاباتی"، ماده ۳۲ و ۴۷، جولای ۲۰۱۹.
۷۷۲. کاولین کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری افغانستان در سال ۲۰۱۹، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، آگست ۲۰۲۰، ص. ۳۲.
۷۷۳. کاولین کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری افغانستان در سال ۲۰۱۹، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، آگست ۲۰۲۰، ص. ۲۴.
۷۷۴. نعیم ایوب زاده، موسس تیفای، مصاحبه سیگار، ۶ فبروری ۲۰۱۹.

۷۷۵. عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری ۲۰۱۹.
۷۷۶. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، "گزارش نظارت از پروسه بازشماری،" ۲۰۱۸، ص. ۳؛ تیف، گزارش نهایی روایت از نظارت انتخابات ۲۰۱۸، صفحه الکترونیک ۱۳.
۷۷۷. تیف، گزارش نهایی روایت نظارت از انتخابات ۲۰۱۸، صفحه الکترونیک، ۱۶. به همین ترتیب یک نامزد ناموفق از کابل ادعا کرد که بیش از ده نفر از ناظران وی هنگام بازشماری مجدد برای این ولایت، از نزدیک شاهد تقلب بوده اند. ذکیه وردک، نامزد ناموفق پارلمان از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹.
۷۷۸. تیف، "گزارش نهایی روایت نظارت انتخابات ۲۰۱۸،" صفحه الکترونیک ۱۶.
۷۷۹. بخش امور سیاسی و ایجاد صلح سازمان ملل متحد، شعبه همکاری های انتخاباتی، "انتخابات و فناوری: ملاحظات کلیدی،" پیش نویس گزارش، بدون تاریخ، ص. ۱-۳. بر اساس یک گزارش انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری های انتخاباتی، حدود ۳۵ در صد نهاد های مدیریت انتخابات که در سال ۲۰۱۶ توسط این انستیتوت بررسی شده بود، معلومات بایومتریک را به حیث بخش از روند ثبت نام رای دهندگان جمع آوری کرده بود و استفاده از این فناوری در امریکای لاتین و افریقا بلندتر بود. این گزارش همچنین دریافت که تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان که در آن معلومات بایومتریک رای دهنده در روز انتخابات با سایر رای دهندگان مقایسه می شود، تنها توسط ۹ در صد نهاد های مدیریت انتخابات که بررسی شد، مورد استفاده قرار گرفته بود. انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۵-۶. مقایسه یک به یک معلومات بایومتریک که در روز انتخابات جمع آوری می شود، با معلومات که در روند ثبت نام رای دهندگان جمع آوری می شود، هنوز هم یک کار نادر است. به طول مثال، یک گزارش مرکز توسعه جهانی در مورد استفاده از فناوری انتخابات در افریقا دریافت که تنها سه کشور افریقایی از این رویکرد استفاده کرد یا تلاش کرد تا استفاده کند: غنا در ۲۰۱۲، کینیا در ۲۰۱۳ و نایجریا در ۲۰۱۵. الن گلب و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست ۲۰۱۶، ص. ۱. رای دادن الکترونیکی در تمام قاره ها یک رویکرد نادر است. تا سال ۲۰۱۸، تنها ۱۴ کشور از رای دادن الکترونیکی استفاده کرد و از این میان، چهار کشور از استفاده آن در آینده دست کشید. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۵۵.
۷۸۰. پروژه ACE، "ثبت نام رای دهندگان و شناسایی رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک،" ۱۹ مارچ ۲۰۱۴. در ۱۱ سپتمبر ۲۰۲۰ این گزارش مراجعه شد.
۷۸۱. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): تایید مشخصات بایومتریک ممکن مشکلات تازه را به بار آورد،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸، ص. ۳؛ هر چند از روندی که در افغانستان در ۲۰۱۸ تطبیق شد، به نام «تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان» یاد شده است، اما بعضی نوشته ها در مورد فناوری انتخابات به این رویکرد «شناسایی بایومتریک رای دهندگان» می گوید، و تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان را بیشتر به مقایسه یک به یک معلومات جمع آوری شده رای دهندگان در روز انتخابات با معلومات قبلاً جمع آوری شده در جریان ثبت نام مرتبط می داند. انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۱-۲.
۷۸۲. دو نوع اصلی ماشین های رای دهی الکترونیکی عبارت اند از ماشین الکترونیکی ضبط مستقیم و اسکنر برگه رای دهی. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۲۵.
۷۸۳. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۳.
۷۸۴. مارتین وان بیجلرت و جیلینا بجلیکا، "پیشینه مشکل آفرین تذکره الکترونیکی (بخش اول): آشوب سیاسی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۵ جنوری، ۲۰۱۶؛ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، تقویت ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا - مرحله دوم (۲۰۱۲-۲۰۱۵): گزارش پیشرفت ربع اول ۲۰۱۳، ۲۰۱۳، ص. ۳۴.
۷۸۵. به طور مثال، تخمین هزینه تطبیق توزیع تذکره الکترونیکی در ۲۰۱۰-۲۰۱۳ بین ۱۰۱ و ۱۲۲ میلیون دالر بود. بهاره حسینی، "تذکره الکترونیکی: سیر تکاملی، فرصت ها و چالش ها،" مسیر حرکت انتخابات در افغانستان پس از ۲۰۰۱: ارزیابی و پیشنهادات، ویراستار مریم صافی، زنان و پالیسی عامه، جلد چهارم (۲۰۱۸)، ص. ۳۶. علاوه بر این، انتخابات ۲۰۱۷ کینیا که در آن فناوری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان و انتقال الکترونیکی نتایج به کار رفت، با هزینه ۲۵ دالر در هر رای، پر هزینه ترین انتخابات در تاریخ جهان بوده است. در مقابل، انتخابات در یوگاندا که در آن فناوری اندک استفاده می شود، هزینه هر رای چهار دالر است. نتجلا نایابولا، "رای دهندگان کینیا در بدل مصرف ۵۰۰ میلیون دالر در انتخابات چه به دست آوردند،" الجزیره، ۱۸ اگست، ۲۰۱۷؛ نک چیزمن، گبریل لینچ، و جستن ویلیس، "معضلات دیجیتالی: دموکراسی آوردن: پیامد های ناخواسته فناوری انتخابات،" دموکراسی آوردن، جلد ۲۵، شماره ۸ (۲۰۱۸).

۷۸۶. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، اسناد پروژه: پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۶ جولای، ۲۰۱۸، ص ۱. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جون، ۲۰۱۹. به طور مثال، تطبیق فناوری تایید مشخصات بیومتریک رای دهندگان در آخرین لحظه انتخابات سال ۲۰۱۸، توجه به تطبیق روند ثبت نام بر اساس مراکز رای دهی را در هفته های اخیر پیش از انتخابات منحرف کرد. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲): یک تاریخ ضیق و یک گفتمان در مورد فناوری،" شبکه تحلیلگران افغانستان، نومبر ۲۸، ۲۰۱۷.
۷۸۷. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جون، ۲۰۱۹.
۷۸۸. مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹. این واقعیت که ناظران انتخاباتی فاقد تجربه و تخصص کافی برای کشف دستکاری دیجیتال در انتخابات می باشند، یک مشکل معمول در سراسر جهان است. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه پوهنتون یل، ۲۰۱۸)، ص ۲۳۱-۲۳۲.
۷۸۹. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بیومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان،" بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص ۱۵-۱۶؛ توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری، ۲۰۲۰. به طور مشخص در انتخابات ۲۰۱۹، به کار گیری تایید مشخصات بیومتریک رای دهندگان، تلاش ها برای رسیدگی به مشکل پر کردن صندوق های رای دهی را بیشتر روی جدا کردن آرای معتبر از آرای باطل متمرکز کرد. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۴): بازشماری مورد مناقشه، تهدید ها مبنی بر عدم پذیرش نتایج، و بعضی معلومات جدید جالب،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ نومبر، ۲۰۱۹.
۷۹۰. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ افریقا کانفیدنشل، "فناوری در برابر متقلین،" افریقا کانفیدنشل، جلد ۵۷، شماره ۱۸ (۲۰۱۶). یک یادداشت داخلی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی که هیچ "مبنای ادعای گسترده کنترل تقلب با استفاده از [سیستم رای دادن الکترونیکی] موجود نمی باشد." این یادداشت همچنین دریافت "زمانیکه سیستم با شبکه وصل و متمرکز باشد، شانس آوردن تقلب از داخل می تواند بسیار افزایش یابد." اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "تحلیل پس زمینه: امکان سنجی سیستم رای دادن الکترونیکی برای انتخابات بعدی افغانستان،" ۱۹ فبروری، ۲۰۱۶.
۷۹۱. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "تحلیل پس زمینه: امکان سنجی سیستم رای دادن الکترونیکی برای انتخابات بعدی افغانستان،" ۱۹ فبروری، ۲۰۱۶.
۷۹۲. افریقا کانفیدنشل، "فناوری در برابر متقلین،" افریقا کانفیدنشل، جلد ۵۷، شماره ۱۸ (۲۰۱۶).
۷۹۳. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۴): بازشماری مورد مناقشه، تهدید ها مبنی بر عدم پذیرش نتایج، و بعضی معلومات جدید جالب،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ نومبر، ۲۰۱۹.
۷۹۴. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰.
۷۹۵. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اگست ۲۰۱۸.
۷۹۶. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر ۲۰۱۸.
۷۹۷. مقام وزارت خارجه ایالات متحده، مصاحبه سیگار، ۵ مارچ ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۸.
۷۹۸. بر بنیاد اظهارات یک مقام بین المللی، نام گزارش فشار بسیار زیاد بر نویسندگان آن را بازتاب می دهد: این گزارش "مطالعه امکان سنجی" نامیده شد. او گفت که این واضح بود که کارشناسان شامل در هیات تهیه این گزارش توافق نظر داشتند که هیچ یک از رویکرد های پیشنهادی در افغانستان قابل تطبیق نیست؛ هیچ یک از آن قابل توصیه نبود. اما، این نتیجه گیری برای رئیس جمهور غنی غیر قابل قبول بود، و بنا به کارشناسان گفته شد تا امکان پذیری تطبیق این فناوری ها را بررسی کنند. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۸.
۷۹۹. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص ۲-۳؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۸۰۰. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲): یک تاریخ دشوار و یک گفتمان در مورد فناوری،" شبکه تحلیلگران افغانستان، نومبر ۲۸، ۲۰۱۷.
۸۰۱. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸؛ علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲): یک تاریخ دشوار و یک گفتمان در مورد فناوری،" شبکه تحلیلگران افغانستان، نومبر ۲۸، ۲۰۱۷.
۸۰۲. اتحادیه اروپا، "سند اقدام برای حمایت از انتخابات در افغانستان،" ضمیمه چهارم تصمیم اجرایی کمیسیون در مورد تمویل برنامه اقدام سالانه، ۲ می، ۲۰۱۸، ص ۳.
۸۰۳. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹.

- ۸۰۴ کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۲. علی عادلې به سیگار گفت که آگاهی طبقه سیاستمداران افغان از فناوری بایومتریک بیشتر بر اساس معلومات بازاریابی از سوی شرکت های فراهم کننده این فناوری بود و آنان درک دقیق از این فناوری نداشتند. علی عادلې، مصاحبه سیگار، ۱۸ سپتمبر، ۲۰۱۸. به همین ترتیب، یک مقام دیگر نهاد کمک کننده غربی به سیگار گفت که رهبران سیاسی به دلیل از تطبیق تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان حمایت کردند چون "آنان در مورد چگونگی کارکرد این فناوری اطلاع ندارند." مقام یک نهاد کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹.
- ۸۰۵ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۹، ۲۰۱۹.
- ۸۰۶ منشی عمومی مجمع عمومی سازمان ملل متحد، "وضعیت در افغانستان و پیامد های آن بر صلح و امنیت بین المللی: گزارش منشی عمومی"، ۱۴/۹۰۲/۷۳، A-۴۹۳/۲۰۱۹/S، جون، ۲۰۱۹، ص. ۲.
- ۸۰۷ جیلینا بجلیکا و علی عادلې، "اختلاف نظر در مورد تذکره الکترونیکی: آیا یک بحران سیاسی دیگر در حال شکل گرفتن است؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ فبروری، ۲۰۱۸.
- ۸۰۸ الن گل و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست، ۲۰۱۶، ص. ۱۶.
- ۸۰۹ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "تحلیل پس زمینه: امکان سنجی سیستم رای دادن الکترونیکی برای انتخابات بعدی افغانستان"، ۱۹ فبروری، ۲۰۱۶. در عدم موجودیت یک شبکه سراسری مخابراتی که در آن معلومات می توانست انتقال داده شود تا معلومات تکراری از سراسر کشور همزمان مقایسه می شد، وسایل بایومتریک که در انتخابات ۲۰۱۸ استفاده شد تنها در یک وسیله قابلیت شناسایی معلومات تکراری داد و باطل ساختن آرای تکراری یک شخص پس از پایان انتخابات ناممکن بود. زمی قلمیار، رئیس عملیات های ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
- ۸۱۰ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۳.
- ۸۱۱ کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۷.
- ۸۱۲ الن گل و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست، ۲۰۱۶، ص. ۱۶.
- ۸۱۳ به طور مثال، پاکستان در سال های اخیر شاهد سه انتقال مسالمت آمیز قدرت بوده است. نیشن، "سومین انتقال دموکراتیک پیپی در پاکستان"، ۱۳ اگست، ۲۰۱۸.
- ۸۱۴ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.
- ۸۱۵ الن گل و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست، ۲۰۱۶، ص. ۲۰.
- ۸۱۶ مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان"، بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۱۵-۱۶؛ توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری، ۲۰۲۰. شگوفه نورزی، نماینده ولایت هلمند در ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۲۶ جولای، ۲۰۱۹؛ شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ فضل مظهری، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۵): ارقام ضد و نقیض، و میزان پایین مشارکت در کندهار"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ نومبر، ۲۰۱۹. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی در سال ۲۰۱۳ دریافت که پر کردن صندوق های رای دهی، اصلی ترین آسیب پذیری انتخابات در افغانستان است. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۲۵. به طور مشخص در انتخابات ۲۰۱۹، به کار گیری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان، تلاش ها برای رسیدگی به مشکل پر کردن صندوق های رای دهی را بیشتر روی جدا کردن آرای بااعتبار از آرای باطل متمرکز کرد. علی عادلې، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۴): بازشماری مورد مناقشه، تهدید ها مبنی بر عدم پذیرش نتایج، و بعضی معلومات جدید جالب"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ نومبر، ۲۰۱۹.

۸۱۷. تقلب در جریان روند حل منازعات انتخاباتی در انتخابات های گذشته یک مشکل بود اما تا سال ۲۰۱۸ مشکل اصلی نبود. اگر چه مارتین وان بیجلرت به سیگار گفت که ممکن اهمیت آن در گذشته دست کم گرفته شده باشد. مارتین وان بیجلرت، "کی رای را کنترل می کند؟ انتخابات در حال تکامل افغانستان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، می ۲۰۱۰؛ مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹.
۸۱۸. عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فیروزی، ۲۰۱۹؛ تیم شبکه تحلیلگران افغانستان، "دوسیه موضوعی (۲۱): عواقب بعدی انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ افغانستان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ دسمبر، ۲۰۱۸؛ علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۷): سرانجام نتایج مقدماتی اعلام شد اما جنجال ها پایان نیافته است،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ دسمبر، ۲۰۱۹.
۸۱۹. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۳۱ - ۱۳۲.
۸۲۰. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه پوهنتون یل، ۲۰۱۸)، ص. ۲۳۶.
۸۲۱. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر، ۲۰۱۹؛ مقام بین المللی، ۶ نومبر، ۲۰۱۹؛ CEPPS، گزارش ربع وار CEPPS: افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی ترتیب شد، جون ۲۰۱۹، ص. الکترونیک ۲.
۸۲۲. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر، ۲۰۱۹.
۸۲۳. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۱۰ مارچ، ۲۰۲۰.
۸۲۴. تلاش های کمیسیون مستقل انتخابات به خاطر مشورت کردن با احزاب سیاسی و ستاد های انتخاباتی نامزدان ریاست جمهوری تنها به مقاصد تشریفاتی انجام شد که هیچ نتیجه در پی نداشت. برنامه انکشافی ملل متحد، "یادداشت جلسه - نشست کمیسیون مستقل انتخابات با احزاب سیاسی و کاندیدان ریاست جمهوری در مورد استفاده از فناوری،" ۱۵ اپریل، ۲۰۱۹.
۸۲۵. مشاور ارشد انتخاباتی، ایمیل به سیگار، ۱۸ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۸۲۶. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۲۳۶.
۸۲۷. افریقا کانفیدنشل، "فناوری در برابر متقلین،" افریقا کانفیدنشل، جلد ۵۷، شماره ۱۸ (۲۰۱۶).
۸۲۸. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ شاه محمود میاخیل، عضو پیشین کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹؛ شینکی ذهن کروخیل، نماینده ولایت کابل در ولسی جرگه، مصاحبه سیگار، ۱۰ اپریل، ۲۰۱۹، هیله مجتبی، کاندید ناموفق انتخابات ولسی جرگه از پکتیکا، مصاحبه سیگار، ۹ جولای، ۲۰۱۹؛ ذکیه وردک، کاندید ناموفق انتخابات ۲۰۱۸ ولسی جرگه از کابل، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل، ۲۰۱۹.
۸۲۹. نهاد دموکراسی بین المللی، هیات نظارت از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: گزارش نهایی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی ترتیب شد، جنوری ۲۰۱۵، ص. ۳ - ۴.
۸۳۰. آکسفورد انلیتیکا، "افریقا: تقلب انتخاباتی با وجود نوآوری های ادامه خواهد داشت،" ۱۴ اکتوبر، ۲۰۱۶.
۸۳۱. CEPPS، گزارش ربع وار CEPPS: افغانستان، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی ترتیب شد، جون ۲۰۱۹، ص. الکترونیک ۴.
۸۳۲. نک چیزمن، گبریل لینچ، و جستن ویلیس، "عضلات دیجیتال: دموکراسی آوردن: پیامد های ناخواسته فناوری انتخابات،" دموکراسی آوردن، جلد ۲۵، شماره ۸ (۲۰۱۸).
۸۳۳. فناوری انتخابات به حیث یک شیوه بهتر و بر اساس رهنمود ملل متحد باید به شکل تدریجی و با مشورت ابتدایی، مداوم و شفاف با جوانب ذیدخل تطبیق شود. بخش امور سیاسی و ایجاد صلح ملل متحد، شعبه همکاری های انتخاباتی، "انتخابات و فناوری: ملاحظات کلیدی،" پیش نویس گزارش، بدون تاریخ، ص. ۲؛ کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۹، پاورقی ۱. به همین ترتیب، یک اعلامیه مشترک از سوی حکومت افغانستان و نهاد های کمک کننده در مورد استفاده از فناوری در انتخابات، روی اهمیت محوری مشورت های دقیق و جامع تاکید کرده بود. یوناما، "پیام های مشترک حکومت و جامعه جهانی در مورد انتخابات،" پیش نویس، ۲ اپریل، ۲۰۱۷.
۸۳۴. بر اساس اظهارات مرکز توسعه جهانی، نهاد های کمک کننده باید بر "یک جدول زمانی تاکید ورزند که بر اساس آن مرحله آزمایش، آموزش، اطلاع رسانی عامه و تطبیق فناوری به گونه معقول انجام شود." الن گلب و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست ۲۰۱۶، ص. ۱۹ - ۲۰.

۸۳۵. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان"، بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۴.
۸۳۶. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان"، بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۱۱.
۸۳۷. انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۲۲ - ۲۳.
۸۳۸. حمدالله محب، شاهد زازی، و اسرار کریمزی، "مرور فنی پروژه تذکره الکترونیکی"، ۵ جون ۲۰۱۵، ص. ۳، ۵.
۸۳۹. برنامه انکشافی ملل متحد، تحلیل سیستم موجود تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۵ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. ۹، ۱۱ - ۱۲.
۸۴۰. الن گلب و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست ۲۰۱۶، ص. ۱.
۸۴۱. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۱۷.
۸۴۲. ثبت نام رای دهندگان بر اساس مشخصات بایومتریک با عکس برداری از چشم، در حقیقت نخستین رویکرد فناوری بود که برای نخستین بار توسط رئیس جمهور در ۲۰۰۳ پیشنهاد شد. اسکات سیورد اسمت، "انتخابات و دموکراسی آوردن" در تقویت دولت در افغانستان: درس های آموخته شده، ۲۰۰۱ - ۲۰۱۴، انستیتوت صلح ایالات متحده، ویراستاران اسکات اسمت و کالن کوکمن، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۴۰ و پاورقی ۴۲ در ص. ۴۹. یک مرحله آزمایشی ثبت نام رای دهندگان با استفاده از فناوری شناسایی چهره و عکس برداری از چشم بین ۲۰۰۶ و ۲۰۰۸ به راه انداخته شد. مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۲۰. اما این روند نا موفق بود. به طور مثال، مرحله آزمایشی به دلیل رواج گسترده "چادری و ریش" در افغانستان دچار مشکلات شد و در نتیجه به ناکامی انجامید. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۶ سپتمبر، ۲۰۱۸. یکی از چالش های استفاده از بایومتریک در ثبت نام، شناسایی و تایید هویت رای دهندگان در افغانستان در حقیقت حساسیت فرهنگی نسبت به نشان دادن چهره زنان در محضر عام است. در گزارش امکان سنجی کمیسیون مستقل انتخابات آمده که هر چند عکس نگرفتن از زنان سبب کاهش کیفیت بانک معلوماتی بایومتریک می شود، اما به منظور جلوگیری از محروم کردن یک بخش بزرگ جامعه، باید به زنان گزینه عکس نگرفتن داده شود. روی همین دلیل، عکس گرفتن از چهره برای رای دهندگان زن در افغانستان اختیاری بوده است. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۱۷: OSCE، جمهوری اسلامی افغانستان، انتخابات ریاست جمهوری/شورای ولایتی، گزارش تیم حمایتی ۲۰ OSCE/ODIH، اگست، ۲۰۰۹، ص. ۲۱: علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): تایید مشخصات بایومتریک ممکن مشکلات تازه را به بار آورد"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸. سر انجام، فناوری تشخیص چهره، مستلزم عکس دارای کیفیت بلند است که باید در نورپردازی خوب و حالت عادی چهره گرفته شود. گرفتن همچو عکس دارای کیفیت بلند، به ویژه در شرایط ساحوی بسیار دشوار است. به همین ترتیب، عکس برداری از چشم نیز نیاز به شرایط خاص نورپردازی دارد. انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۱۴.
۸۴۳. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان"، بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۱.
۸۴۴. انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۵.
۸۴۵. بر اساس گفته های چیزمن و کلاز، در نایجریا "معرفی ثبت نام رای دهندگان بر اساس مشخصات بایومتریک و توزیع کارت رای دهی دائمی حاوی معلومات بایومتریک سبب شد تا حدود ۱۰ میلیون مورد ثبت نام غیرقانونی از فهرست رای دهندگان حذف شود و راه را برای برگزاری یک انتخابات با کیفیت بهتر و سر انجام انتقال قدرت را در ۲۰۱۵ تسهیل کند. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۸۰. معرفی ثبت نام رای دهندگان بر اساس مشخصات بایومتریک در سایر کشور ها چون منگولیا و یوگاندا نیز اعتبار روند ثبت نام را بهتر ساخته است. انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۴۶ - ۴۷، ۵۷. اما چالش های لوجستیکی، محدودیت های زمانی و استفاده از فناوری غیر معیاری سبب شد تا موارد تکراری ثبت نام بایومتریک در سایر کشور ها از فهرست رای دهندگان به گونه موثر آن حذف نشود. الن گلب و جولیا کلاز، شناسایی برای توسعه: انقلاب بایومتریک، مرکز توسعه جهانی، جنوری ۲۰۱۳، ص. ۳۱ - ۳۲.
۸۴۶. به طول مثال، انتخابات سال ۲۰۰۸ در سومالی لند و انتخابات ۲۰۱۱ در جمهوری دموکراتیک کانگو. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۲۳۶.

- ۸۴۷ بر علاوه اینکه این روند ثبت نام رای دهندگان منجر به حذف معلومات تکراری نشد، این روند یک بانک معلوماتی جدید و متفاوت را ایجاد کرد که با بانک معلوماتی موجود مدغم نشد. به این ترتیب، در حالیکه در گذشته مقایسه شماره مسلسل تذکره با دفتر ثبت احوال نفوس ممکن بود، اما این کار در جریان انتخابات ۲۰۰۹ امکان نداشت. برنامه انکشافی ملل متحد، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت انتخاباتی و حقوقی برای فردا، ۴ نومبر، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۶. عدم همخوانی و تطابق بین فهرست رای دهندگان که کمیسیون مستقل انتخابات در ۲۰۱۸ از صفر ایجاد کرد و بانک معلوماتی تذکره اداره ثبت احوال نفوس، سبب شد تا فهرست رای دهندگان با بانک معلوماتی تذکره مقایسه نشود و در نتیجه اعتبار تذکره که برای ثبت نام به کار رفته بود، تایید نشد و ثبت نام تکراری افراد با استفاده از یک تذکره نیز شناسایی نگردید. مشاور ارشد انتخاباتی، ایمیل به سیگار، ۲۰ نومبر، ۲۰۱۸.
- ۸۴۸ برنامه انکشافی ملل متحد، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت انتخاباتی و حقوقی برای فردا، ۴ نومبر، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۹۱.
- ۸۴۹ برنامه انکشافی ملل متحد، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت انتخاباتی و حقوقی برای فردا، ۴ نومبر، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۹۱.
- ۸۵۰ سیگار، درس های آموخته شده در مورد آمادگی و برگزاری انتخابات، سیگار ۹-۱۶-۱۰-AR-سپتمبر، ۲۰۱۰، ص. ۷.
- ۸۵۱ برنامه انکشافی ملل متحد، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت انتخاباتی و حقوقی برای فردا، ۴ نومبر، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۹۰، ۹۲.
- ۸۵۲ برنامه انکشافی ملل متحد، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت انتخاباتی و حقوقی برای فردا، ۴ نومبر، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۹۰.
- ۸۵۳ مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان"، بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۸.
- ۸۵۴ گوین ویس، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: مرور میان مدت، جولای ۲۰۱۹، ص. ۴.
- ۸۵۵ "در یک جدول زمانی معمول الف) شش ماه یا بیشتر از آن برای خریداری، مناقصه، انتخاب فروشنده و عقد قرارداد تخصیص داده می شود. از آنجاییکه این مراحل ابتدایی اکثر اوقات بیشتر را نسبت به زمان برنامه ریزی شده می گیرد، تخصیص زمان کافی پیشنهاد می شود: ب) دو تا چهار ماه برای تولید، انتقال تجهیزات، آزمایش و نصب آن نیاز است؛ ج) یک تا شش ماه برای روند ثبت نام در ساحه (واضح است که افزایش تعداد وسایل ثبت نام سبب تسریع روند ثبت نام می شود ولی هزینه این روند را نیز بلند می برد)؛ د) دو تا سه ماه برای پروسس معلومات، حذف معلومات تکراری، و تهیه و نمایش فهرست ابتدایی رای دهندگان و رسیدگی به شکایات؛ ه) دو تا سه ماه برای چاپ کارت رای دهی، و چاپ و توزیع فهرست رای دهندگان، و تکمیل تمام کار ها یک ماه قبل از انتخابات." انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۲۷.
- ۸۵۶ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
- ۸۵۷ منشی عمومی مجمع عمومی ملل متحد، "وضعیت در افغانستان و پیامد های آن بر صلح و امنیت بین المللی: گزارش منشی عمومی"، A/۷۳/۱۴/۹۰/۲۰۱۹/S/۴۹۳-۸، جون، ۲۰۱۹، ص. ۲؛ برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد: گزارش پیشرفت ربع دوم ۲۰۱۹: ۳۰ جون ۲۰۱۹، ص. ۲.
- ۸۵۸ یک مطالعه ۱۶۰ مورد در ۷۳ کشوری که در آن فناوری بایومتریک به خاطر مقصد شناسایی رای دهندگان تطبیق شده بود، دریافت که "هزینه استفاده از بایومتریک برای ثبت نام دوره یی رای دهندگان در مناطق بسیار دشوار ممکن از مزایای آن بیشتر باشد." الن گلب و جولیا کلارک، شناسایی برای توسعه: انقلاب بایومتریک، مرکز توسعه جهانی، جنوری ۲۰۱۳، ص. ۱۹، ۴.
- ۸۵۹ به طور مثال، تجدید و تصحیح دفتر ثبت احوال نفوس در پاکستان ۲۰ سال زمان را در بر گرفت تا از آن به حیث مبنای فهرست رای دهندگان استفاده شد. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
- ۸۶۰ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
- ۸۶۱ انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۶.
- ۸۶۲ انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی توصیه می کند که تطبیق فناوری ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک باید طی یک روند ۱۸ تا ۲۴ ماهه انجام شود. بر اساس این توصیه، یک تا شش ماه از این زمان باید تنها به ثبت نام اختصاص داده شود. انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۲۷. جدول زمانی کوتاه تر استفاده از بایومتریک را در روز انتخابات در مقایسه با ثابت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک، پر هزینه تر می سازد چون ثبت نام گسترده رای دهندگان به شکل دوره یی می تواند با تجهیزات/اشخاص نسبتاً کمتر انجام شود. الن گلب و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست ۲۰۱۶، ص. ۳۲.

۸۶۳. انسیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۲۰. بر اساس گزارش نشریه افریقا کانفیدنشل، "استفاده از وسایل ثبت هویت رای دهندگان در روز انتخابات بیشتر ناکام بوده است." افریقا کانفیدنشل، "فناوری در برابر متقلین"، افریقا کانفیدنشل، جلد ۵۷، شماره ۱۸ (۲۰۱۶).
۸۶۴. انسیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۶.
۸۶۵. الن گلب و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست ۲۰۱۶، ص. ۱۵.
۸۶۶. الن گلب و انا دیوفاسی، انتخابات بایومتریک در کشور های فقیر: یک سرمایه گذاری بی فایده یا ارزشمند؟، مرکز توسعه جهانی، اگست ۲۰۱۶، ص. ۱۵. هر چند از روندی که در افغانستان در ۲۰۱۸ تطبیق شد، به نام «تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان» یاد شده است، اما بعضی نوشته ها در مورد فناوری انتخابات به این رویکرد «شناسایی بایومتریک رای دهندگان» می گوید، و تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان را بیشتر به مقایسه یک به یک معلومات جمع آوری شده رای دهندگان در روز انتخابات با معلومات قبلاً جمع آوری شده در جریان ثبت نام مرتبط می داند. انسیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۱-۲.
۸۶۷. منشی عمومی مجمع عمومی ملل متحد، "وضعیت در افغانستان و پیامد های آن بر صلح و امنیت بین المللی: گزارش منشی عمومی، ۱۰ سپتمبر، ۲۰۱۸، ص. ۳. در فبروری سال ۲۰۱۸، ۲۱ حزب سیاسی خواستار آوردن اصلاحات در سیستم انتخاباتی شدند و سپس تطبیق ثبت نام رای دهندگان با استفاده از مشخصات بایومتریک بر خواسته های این احزاب اضافه شد. احزاب که خواستار این تغییرات بودند با مرور زمان با ۳۵ حزب افزایش یافت. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): تایید مشخصات بایومتریک ممکن مشکلات تازه را به بار آورد"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸. این ائتلاف شامل احزاب بزرگ چون جمعیت اسلامی - یک حزب عمدتاً تاجیک، هر دو شاخه حزب اسلامی - یک حزب عمدتاً پشتون، حزب عمدتاً ازبیک جنبش ملی اسلامی و دو شاخه بزرگ حزب عمدتاً هزاره وحدت اسلامی بود. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۵): یک خواست دیر برای آوردن تغییرات در سیستم انتخاباتی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ مارچ، ۲۰۱۸. چندین مورد تاخیر، امکان برگزاری انتخابات را در بهار به وجود آورد چون تاخیر بیشتر از خزان به بعد، سبب محدود شدن دسترسی به بسیاری مناطق کشور به خاطر شرایط جوی می شد. روترز، "افغانستان اکتوبر را برای برگزاری انتخابات برگزید،" ۱ اپریل، ۲۰۱۸.
۸۶۸. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "گروه حمایت از انتخابات - یادداشت های جلسات کاری،" ۲۹ اگست، ۲۰۱۸؛ شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹.
۸۶۹. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): تایید مشخصات بایومتریک ممکن مشکلات تازه را به بار آورد"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، گزارش ماهانه انتخابات، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۵. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان." بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد. ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۹-۱۰. بر علاوه عکس چهره و نشان انگشت رای دهندگان، عکس تذکره و برچسب ثبت نام شان نیز گرفته شد. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، گزارش ماهانه انتخابات، اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۸.
۸۷۰. اسکات واردن، "معمای انتخابات افغانستان (۱۳): فهرست جدید رای دهندگان به اندازه خوب است که نمی توان به آن باور کرد." شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۸ اگست، ۲۰۱۸. تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مراکز رای دهی برای نخستین بار در قانون انتخابات ۲۰۱۶ گنجانیده شده بود. علی عادل و توماس روتیک، "معمای انتخابات افغانستان (۸): جنجال ها در مورد ثبت نام رای دهندگان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۷ می، ۲۰۱۸. دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره ۱۲۲۶، ماده ۶، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۶.
۸۷۱. کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی پیشنهاد کرد که یک فهرست ملی رای دهندگان (نخستین فهرست واقعی بود که افغانستان تا آن زمان داشت) تهیه شود و ثبت نام رای دهندگان به تذکره رای دهندگان ارتباط داده شود. بر عکس کارت رای دهی. علی عادل و مارتین وان بیجلرت، "اعمال فشار بر پارلمان برای پذیرفتن یک فرمان: یک انتخابات دیگر بدون اصلاحات؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۰ جون، ۲۰۱۶.
۸۷۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "NTF - جلسه کاری گروه حمایت از انتخابات،" ۳ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۸۷۳. مقام ارشد پیشین انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۶ اگست، ۲۰۱۸؛ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "NTF - جلسه کاری گروه حمایت از انتخابات،" ۲۴ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۸۷۴. زمری قلمبار، رئیس عملیات های ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹؛ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.

۸۷۵. تیفا، گزارش تشریحی نهایی در مورد نظارت انتخابات ۲۰۱۸، ن.د. ص. الکترونیک ۲۸. این تخمین با یک اعلامیه رئیس کمیسیون مستقل انتخابات همخوانی دارد که ۲۰ درصد مراکز رای دهی فناوری تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان را استفاده نکردند. اما ذبیح الله سادات، معاون سخنگوی کمیسیون مستقل انتخابات سپس ادعا کرد این رقم پایین تر بود و از وسایل بایومتریک در بیش از ۹۰ درصد مراکز رای دهی کار گرفته شد. علی عادل، "پس لرزه های طرز العمل های مبهم: اختلافات کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی در مورد اینکه کدام رای ها تصدیق شود،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲ نومبر، ۲۰۱۸. حتی رئیس جمهور غنی و رئیس اجراییه عبدالله هنگام رای دادن نتوانستند از وسایل بایومتریک استفاده کنند. راد ناردلند و فاطمه فیضی، "افغانستان به تعویق انداختن انتخابات را بررسی می کند،" نیویارک تایمز، ۲۵ نومبر، ۲۰۱۸.
۸۷۶. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): تایید مشخصات بایومتریک ممکن مشکلات تازه را به بار آورد،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ احمد شاه زمانزی، رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
۸۷۷. زمري قلميار، رئيس عمليات هاي ساحوي كميسيون مستقل انتخابات، مصاحبه سيگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۸.
۸۷۸. زمري قلميار، رئيس عمليات هاي ساحوي كميسيون مستقل انتخابات، مصاحبه سيگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۸.
۸۷۹. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۸۸۰. این تلاش به حیث یک نقطه مقایسه باید همسان با تفتیش می بود که پس از انتخابات ۲۰۱۴ انجام شد که از آن ۴۰۰ ناظر بین المللی و ۲۰۰ مشاور ملل متحد حمایت کرد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "NTF - جلسه کاری گروه حمایت از انتخابات،" ۳ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۸۸۱. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ زمري قلميار، رئيس عمليات هاي ساحوي كميسيون مستقل انتخابات، مصاحبه سيگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات، "ورکشاپ درس های آموخته شده کمیسیون مستقل انتخابات،" ۱۸ - ۲۰ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. الکترونیک ۷.
۸۸۲. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان،" بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۸.
۸۸۳. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان،" بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۱۶.
۸۸۴. اداره ملی احصائیه و معلومات، "یادداشت پیشنهاد پروژه: جمع آوری احصائیه رای دهندگان و آرا با استفاده از فناوری،" اگست ۲۰۱۸، ص. ۵.
۸۸۵. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲۱): تایید مشخصات بایومتریک ممکن مشکلات تازه را به بار آورد،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۸۸۶. کمیسیون مستقل انتخابات، "درمالوگ ۴۴۰۰ ماشین بایومتریک را به کمیسیون مستقل انتخابات تسلیم می کند،" اعلامیه مطبوعاتی، ۲۶ سپتمبر، ۲۰۱۸. این شرکت (درمالوگ) در یک مکتوب به اداره تدارکات ملی به حیث بخش از پیشنهاد اش برای گرفتن قرارداد، روی پیشینه کاری خود در بخش پاسپورت در منطقه جنوب شرق آسیا تاکید ورزیده بود و یگانه سابقه کاری آن در بخش انتخابات، فراهم کردن فناوری بایومتریک در یک انتخابات تازه در فلپین بود. درمالوگ، "سهامدار درمالوگ - وزارت مالیه آلمان،" مکتوب به اداره تدارکات ملی، ۲۸ اگست، ۲۰۱۸.
۸۸۷. مشاور ارشد انتخاباتی، ایمیل به سیگار، ۳۰ مارچ، ۲۰۲۰. قرارداد حمایت از پروژه تذکره الکترونیکی با مشکلات مشابه حذف معلومات تکراری در بیرون از کشور، دچار شد. حمدالله محب، شاهد زازی، و اسرار کریمزی، "مرور فنی پروژه تذکره الکترونیکی،" جون ۲۰۱۵، ص. ۷.
۸۸۸. برنامه انکشافی ملل متحد، تحلیل سیستم موجود تایید مشخصات بایومتریک رای دهندگان، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۵ دسمبر، ۲۰۱۸، ص. ۲۲.
۸۸۹. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۲۱ اگست، ۲۰۲۰.
۸۹۰. تیم شبکه تحلیلگران افغانستان، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۱۳): مشاهدات از کندهار، تخار، وردک و بلخ،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۴ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۸۹۱. کمیسیون مستقل انتخابات، "فیصله کمیسیون مستقل انتخابات،" فیصله شماره ۹۸ - ۱۳۹۸، ۲۸ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۸۹۲. تیفا، گزارش مقدماتی تیفا از نظارت انتخابات ۲۰۱۹، تاریخ ندارد، ص. الکترونیک ۵.

۸۹۳. این قابلیت به خاطری در سیستم عیار شده بود تا به کارمندان انتخاباتی و نیروهای امنیتی که در یک مرکز رای دهی توظیف شده بودند، اجازه داده میشد تا در روز انتخابات در همان مرکز رای خود را به صندوق بریزند. صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹؛ همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۸۹۴. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۸۹۵. ویلیم مالی، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۱۵): مشکلات اداری و فنی در ولایت کابل، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۷ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۸۹۶. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۸۹۷. مایکل یارد، "ارزیابی فنی تطبیق فناوری بایومتریک برای انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان، "بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، ۸ می، ۲۰۱۹، ص. ۸.
۸۹۸. علی عادل، جیلینا بجلیکا و توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۹): نظر سنجی ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۸۹۹. آمار که از سوی کمیسیون مستقل انتخابات ارایه شده، مغشوش کننده است اما پس از آنکه کمیسیون آرای تکراری را شناسایی کرد، به نظر می رسد که حدود چهار در صد مجموع آرا باطل اعلام شد. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): مرور احصائیوی بر نتایج ابتدایی، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فیرووری، ۲۰۲۰.
۹۰۰. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۴): بازشماری مورد مناقشه، تهدیدها مبنی بر عدم پذیرش نتایج، و بعضی معلومات جدید جالب، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ نومبر، ۲۰۱۹.
۹۰۱. کمیسیون مستقل انتخابات، "طرز العمل های بازشماری آرا، "ماده ۷، ص. ۴؛ توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فیرووری، ۲۰۲۰.
۹۰۲. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فیرووری، ۲۰۲۰.
۹۰۳. احمد عزیز، "بررسی فنی وسایل رای دهی بایومتریک، "طلوع نیوز، ۲۴ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۹۰۴. انیسه شهید، "درمالوگ از ثبت بیش از ۱.۹ میلیون رای های بایومتریک خبر داد، "طلوع نیوز، ۲۹ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۹۰۵. مجیب مشعل، "حرکت انتخابات افغانستان به سوی بحران، عدم اعلام نتایج پس از دو ماه، "نیویارک تایمز، ۲۲ نومبر، ۲۰۱۹؛ علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۴): بازشماری مورد مناقشه، تهدیدها مبنی بر عدم پذیرش نتایج، و بعضی معلومات جدید جالب، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ نومبر، ۲۰۱۹.
۹۰۶. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۲۱ اگست، ۲۰۲۰.
۹۰۷. کالن کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ افغانستان، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، اگست ۲۰۲۰، ص. ۳۱.
۹۰۸. کالن کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ افغانستان، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، اگست ۲۰۲۰، ص. ۲۹.
۹۰۹. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فیرووری، ۲۰۲۰. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): مرور احصائیوی بر نتایج ابتدایی، "شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فیرووری، ۲۰۲۰. کالن کوکمن، ارزیابی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹ افغانستان، انستیتوت صلح ایالات متحده، گزارش شماره ۱۶۶، اگست ۲۰۲۰، ص. ۲۴.
۹۱۰. پروژه ACE، "تجربه کشورها با رای دادن الکترونیکی، "۱ اگست، ۲۰۱۳. در ۱۰ دسمبر، ۲۰۱۹ به این گزارش مراجعه شد.
۹۱۱. نک چیزمن و براین کلاز، چگونه در یک انتخابات تقلب کرد (کارنوال، بریتانیا: مطبوعه دانشگاه یل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۵۵؛ بخش امور سیاسی و ایجاد صلح ملل متحد، شعبه همکاری های انتخاباتی، "انتخابات و فناوری: ملاحظات کلیدی، "پیش نویس گزارش، بدون تاریخ، ص. ۳. سایر منابع تعداد کشور های را که از رای دادن الکترونیکی استفاده کرده اند، متفاوت ذکر کرده است. پروژه ACE: شبکه دانش انتخاباتی ادعا دارد که ۳۱ کشور از رای دادن الکترونیکی استفاده می کند یا کرده بود اما بسیاری این کشورها تنها در برخی مناطق از آن کار گرفته بود با تنها مرحله آزمایشی آن را به راه انداخته بود که احتمالاً روی همین دلیل اختلاف در تعداد کشورها وجود دارد. پروژه ACE، "تجربه کشورها با رای دادن الکترونیکی، "۱ اگست، ۲۰۱۳. در ۱۰ دسمبر، ۲۰۱۹ به این گزارش مراجعه شد.
۹۱۲. بر اساس مطالعه امکان سنجی که توسط کمیسیون مستقل انتخابات به راه انداخته شده بود، تطبیق موفقانه فناوری رای دادن الکترونیکی در همه هفت کشوری که اخیراً از آن استفاده کردند، حداقل چندین سال را در بر گرفت و در بسیاری موارد حتی ده ها سال زمان برد. این کشور

- ها عبارت اند از برازیل، هند، قرغیزستان، مغولستان، فلیپین و وینزویلا. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۲۸.
۹۱۳. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "تحلیل پس زمینه: امکان سنجی سیستم رای دادن الکترونیکی برای انتخابات بعدی افغانستان"، ۱۹ فبروری، ۲۰۱۶.
۹۱۴. این یافته به طور مشخص در مورد یک نوع رای دادن الکترونیکی صدق می کند: ماشین های رای دادن الکترونیکی ضبط مستقیم. هزینه ماشین های خوانش علامت گذاری، که استفاده از آن در افغانستان نیز پیشنهاد شده است، یا سایر انواع رای دادن الکترونیکی در این مطالعه مورد بررسی قرار نگرفته بود. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۴، ۳۲؛ زمري قلميار، رئيس عمليات های ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹.
۹۱۵. بازشماری آرا با دست و تفیش نتایج که به شکل الکترونیکی جمع بندی شده است، در کشور های که در آن اعتماد نسبت به انتخابات پایین است، یک امر معمول می باشد. به طور مثال، در وینزویلا که از رای دادن الکترونیکی استفاده می شود، میزان بازشماری آرا با دست به تدریج بلند رفت و اکنون ۱۰۰ درصد برگه های رای دهی با دست بازشماری می شود. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۲۷.
۹۱۶. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۳۴. این دلایل نتوانست قناعت رئیس جمهور غنی را فراهم کند زیرا بر اساس گزارش ها، او تمام یافته های مطالعه امکان سنجی را رد کرد چون این مطالعه رای دادن الکترونیکی را توصیه نکرده بود. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸؛
۹۱۷. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸؛
۹۱۸. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "تحلیل پس زمینه: امکان سنجی سیستم رای دادن الکترونیکی برای انتخابات بعدی افغانستان"، ۱۹ فبروری، ۲۰۱۶.
۹۱۹. عبدالله احمدزی، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری، ۲۰۱۹؛ علی عادل، "نتایج انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ افغانستان: یک ولسی جرگه جدید اما ناتکمیل"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ می، ۲۰۱۹؛ محیب مشعل، فاطمه فیضی و نجیم رحیم، "غنی و رقیب اش حلف وفاداری ریاست جمهوری یاد کردند"، نیویارک تایمز، ۹ مارچ، ۲۰۲۰.
۹۲۰. زمري قلميار، رئيس عمليات های ساحوی کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری، ۲۰۱۹؛ زمري قلميار، امیل به سیگار، ۱۳ فبروری، ۲۰۱۹.
۹۲۱. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۲۹.
۹۲۲. برنامه انکشافی ملل متحد، اسناد پروژه: پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۶ جولای، ۲۰۱۸، ص. ۲۵؛ دفتر مشترک تنظیم انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی ۲۰۰۵، دسمبر ۲۰۰۵، ص. ۶؛ برهان عثمان، "انتخابات ۲۰۱۴ (۸): کندهار، شکاف بین مرکز و ولسوالی ها و تضعیف عامل قبلیوی"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۱ اپریل، ۲۰۱۴؛ مارتین وان بیجلرت، "در انتخابات باید مراقب چه بود (۴): شمارش، شکایات و نتایج"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱ اپریل، ۲۰۱۴.
۹۲۳. برنامه انکشافی ملل متحد، اسناد پروژه: پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۶ جولای، ۲۰۱۸، ص. ۲۵؛ برنامه انکشافی ملل متحد، اسناد پروژه: پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۱ اگست، ۲۰۱۹.
۹۲۴. مایکل کالن و جیمز لانگ، "فساد نهادی و تقلب انتخاباتی: شواهد از یک تجربه ساحوی در افغانستان"، بررسی اقتصادی امریکا، جلد ۱۰۵، شماره ۱ (۲۰۱۵)، ص. ۳۵۵.
۹۲۵. علی عادل، جیلینا بجلیکا و توماس روتینگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۹): نظر سنجی ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۹۲۶. توماس گبنز-نف و نجیم رحیم، "طالبان برای مختل ساختن انتخابات به روش کهنه رو آورده اند: تخریب پایه های مخابراتی"، نیویارک تایمز، ۱۲ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ تیف، گزارش مقدماتی تیفا از نظارت انتخابات ۲۰۱۹، تاریخ ندارد، ص. الکترونیک ۵؛ علی عادل، جیلینا بجلیکا و توماس روتینگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۹): نظر سنجی ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۵ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۹۲۷. مقام ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.

۹۲۸. کمیسیون مستقل انتخابات، مطالعات امکان سنجی معرفی فناوری جدید در ثبت رای دهندگان و انتخابات در افغانستان، گزارش نهایی، ۱۷ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۳؛ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "تحلیل پس زمینه: امکان سنجی سیستم رای دادن الکترونیکی برای انتخابات بعدی افغانستان"، ۱۹ فبروری، ۲۰۱۶. کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی از حکومت خواست تا استفاده از فناوری را به خاطر "تسریع انتقال مسؤولان معلومات از مراکز رای دهی به دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات" را تنها در "میان مدت و دراز مدت" بررسی کند. علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲): یک تاریخ ضیق و یک گفتمان در مورد فناوری،" شبکه تحلیلگران افغانستان، نومبر ۲۸، ۲۰۱۷.
۹۲۹. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ احمد عزیزی، "بررسی فنی وسایل رای دهی بایومتریک،" طلوع نیوز، ۲۴ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۹۳۰. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ احمد عزیزی، "بررسی فنی وسایل رای دهی بایومتریک،" طلوع نیوز، ۲۴ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۹۳۱. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۹۳۲. نعیم ایوب زاده، بنیانگذار تیف، مصاحبه سیگار، ۶ فبروری، ۲۰۱۹.
۹۳۳. مارتین وان بیچلرت، "در انتخابات باید مراقب چه بود (۴): شمارش، شکایات و نتایج،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱ اپریل، ۲۰۱۴.
۹۳۴. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۴): بازشماری مورد مناقشه، تهدیدها مبنی بر عدم پذیرش نتایج، و بعضی معلومات جدید جالب،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ نومبر، ۲۰۱۹.
۹۳۵. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر، ۲۰۱۸. کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی در ۲۰۱۵ از ایجاد تذکره الکترونیکی از صمیم قلب حمایت کرد و آن را وسیله برای بهبود سلامت ثبت نام رای دهندگان خواند و خواستار آغاز توزیع آن به "اسرع وقت" شد. دولت افغانستان، کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی، "خلاصه پیشنهادات اصلاحاتی کمیسیون ویژه اصلاحات انتخاباتی ۱، ۳۰ اگست، ۲۰۱۵، ص. ۲. گزارش داخلی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در مورد دوره انتخاباتی ۲۰۱۴ نیز به همین نتیجه رسیده بود. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی سریع، اگست، ۲۰۱۵، ص. ۲۷.
۹۳۶. حکومت وحدت ملی، "موافقتنامه میان دو تیم انتخاباتی در مورد ساختار حکومت وحدت ملی،" ۲۱ سپتمبر، ۲۰۱۴. ص. الکترونیک ۱.
۹۳۷. ویس پایاب، معین توزیع تذکره الکترونیکی، مصاحبه سیگار، ۱۲ فبروری، ۲۰۱۹؛ حمدالله محب، شاهد زازی، و اسرار کریمزی، "مرور فنی پروژه تذکره الکترونیکی،" جون ۲۰۱۵، ص. ۴.
۹۳۸. از میان ۴۸ برنامه ثبت احوال نفوس که توسط یک نهاد ملل متحد در سال ۲۰۱۶ مطالعه شد، تنها ۱۶ آن بیشتر از یک نوع معلومات بایومتریک را جمع آوری کرده بود. اتحادیه بین المللی مخابرات، مرور برنامه های هویت ملی: اتحادیه بین المللی مخابرات - T گروه متمرکز خدمات مالی دیجیتال، می ۲۰۱۶، ص. ۸.
۹۳۹. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۶، ۲۰۱۹.
۹۴۰. ویس پایاب، معین توزیع تذکره الکترونیکی، مصاحبه سیگار، ۱۲ فبروری، ۲۰۱۹؛ مقام یک نهاد کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی ملل متحد، تقویت ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا - مرحله دوم، اسناد بازنگری شده پروژه، ۶ جون، ۲۰۱۳، ص. ۲۵؛ بهاره حسینی، "تذکره الکترونیکی: سیر تکاملی، فرصت ها و چالش ها،" مسیر حرکت انتخابات در افغانستان پس از ۲۰۰۱: ارزیابی و پیشنهادات، ویراستار مریم صافی، زنان و پالیسی عامه، جلد چهارم (۲۰۱۸)، ص. ۳۴.
۹۴۱. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "ملاحظات در مورد تهیه فهرست رای دهندگان بر اساس مراکز رای دهی،" تاریخ ندارد. جمع آوری معلومات بایومتریک به سطح ملی یک برنامه پر هزینه است و می توان با جمع آوری این معلومات به یکبارگی، آن را برای مقاصد گوناگون چون ثبت نام رای دهندگان و ثبت احوال نفوس استفاده کرد و از مصارف هنگفت صرفه جویی کرد. انستیتوت بین المللی دموکراسی و همکاری انتخاباتی، معرفی فناوری بایومتریک در انتخابات، ۲۰ جون، ۲۰۱۷، ص. ۱۰.
۹۴۲. بهاره حسینی، "تذکره الکترونیکی: سیر تکاملی، فرصت ها و چالش ها،" مسیر حرکت انتخابات در افغانستان پس از ۲۰۰۱: ارزیابی و پیشنهادات، ویراستار مریم صافی، زنان و پالیسی عامه، جلد چهارم (۲۰۱۸)، ص. ۳۳؛ عبید علی، "تذکره الکترونیکی: از بین بردن تنش های پیش از انتخابات یا افزودن به سردرگمی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۷ جنوری، ۲۰۱۳.
۹۴۳. به طور مثال، بهبود خدمات که در سایر کشورها تجربه شد شامل پابندی بهتر به تداوی بیماران توبرکلوز در هند و بیماران ایچ آی وی در افریقای جنوبی و مالاوی بود. الن گلب و جولیا کلارک، شناسایی برای توسعه: انقلاب بایومتریک، مرکز توسعه جهانی، جنوری ۲۰۱۳، ص.

۲۰. معین توزیع تذکره الکترونیکی به سیگار گفت که حکومت امیدوار است که از تذکره های الکترونیکی سرانجام به حیث مبنای سایر برنامه های حکومتی چون ثبت سیم کارت تلفون و پرداخت پول تقاعد کارمندان دولتی استفاده کند. ویس پایاب، معین توزیع تذکره الکترونیکی، مصاحبه سیگار، ۱۲ فیبروری، ۲۰۱۹.
۹۴۴. جیلینا بجلیکا و مارتین وان بیجلرت، "پیشینه مشکل آفرین تذکره الکترونیکی (بخش دوم): سد های فنی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۶. نخستین پروژه آزمایشی ادغام فهرست رای دهندگان و ثبت احوال نفوس بین ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ انجام شد. OSCE، جمهوری اسلامی افغانستان، انتخابات پارلمانی، گزارش تیم حمایتی ۱۸ OSCE/ODIHR، سپتمبر، ۲۰۱۰. ص. الکترونیک ۲۰. قرارداد توزیع تذکره های الکترونیکی در ۲۰۱۰ امضا شد اما توزیع آن سرانجام به دلیل جنجال های سیاسی متوقف شد و یک مرحله آزمایشی دیگر در ۲۰۱۵ منظور شد اما هیچگاهی آغاز نشد. مارتین وان بیجلرت و جیلینا بجلیکا، "پیشینه مشکل آفرین تذکره الکترونیکی (بخش اول): آشوب سیاسی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۵ جنوری، ۲۰۱۶.
۹۴۵. جیلینا بجلیکا و مارتین وان بیجلرت، "پیشینه مشکل آفرین تذکره الکترونیکی (بخش دوم): سد های فنی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۶؛ برنامه انکشافی ملل متحد، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت انتخاباتی و حقوقی برای فردا، ۴ نومبر، ۲۰۰۹، ص. الکترونیک ۹۶. نهاد مبارزه با فساد اداری افغانستان در ۲۰۱۵ دریافت که "اداره تذکره الکترونیکی دچار خویشت خوری، تبعیض، مداخله سیاسی، و منازعات قومی می باشد." کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری، "ارزیابی آسیب پذیری در برابر فساد اداری اداره توزیع تذکره های الکترونیکی وزارت امور داخله،" اکتوبر ۲۰۱۵، ص. ۱۰.
۹۴۶. تلویزیون یک، "مقام های افغان ۲۸۷ هزار تذکره الکترونیکی را در یک و نیم سال توزیع کردند،" ۲۲ سپتمبر، ۲۰۱۹.
۹۴۷. جیلینا بجلیکا و مارتین وان بیجلرت، "پیشینه مشکل آفرین تذکره الکترونیکی (بخش دوم): سد های فنی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۶.
۹۴۸. ویس پایاب، معین توزیع تذکره الکترونیکی، مصاحبه سیگار، ۱۲ فیبروری، ۲۰۱۹.
۹۴۹. سمیول هال و کمیته پناهجویان ناروی، دسترسی به تذکره و سایر اسناد مدنی در افغانستان، ۱۶ اگست، ۲۰۱۶، ص. ۱۶.
۹۵۰. حمدالله محب، شاهد زازی، و اسرار کریمزی، "مرور فنی پروژه تذکره الکترونیکی،" جون ۲۰۱۵، ص. ۵.
۹۵۱. حمدالله محب، شاهد زازی، و اسرار کریمزی، "مرور فنی پروژه تذکره الکترونیکی،" جون ۲۰۱۵، ص. ۶.
۹۵۲. مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹.
۹۵۳. مقام یک نهاد کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹.
۹۵۴. از این مقدار پول، ۱۰۲ میلیون دالر آن برای یک قرارداد خریداری وسایل الکترونیکی و فراهم کردن حمایت فنی برای نصب آن تخصیص داده شده بود، و پول متباقی برای پوشش هزینه توزیع و مصارف اداری به مصرف می رسید. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری، "ارزیابی آسیب پذیری در برابر فساد اداری اداره توزیع تذکره های الکترونیکی وزارت امور داخله،" اکتوبر ۲۰۱۵، ص. ۱.
۹۵۵. عیید علی، "تذکره الکترونیکی: از بین بردن تنش های پیش از انتخابات یا افزودن به سردرگمی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۷ جنوری، ۲۰۱۳.
۹۵۶. مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹؛ کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری، "ارزیابی آسیب پذیری در برابر فساد اداری اداره توزیع تذکره های الکترونیکی وزارت امور داخله،" اکتوبر ۲۰۱۵، ص. ۱. در جنوری سال ۲۰۱۸، اداره ثبت احوال نفوس افغانستان به نهاد های کمک کننده گفت که این اداره برای خریداری فناوری بایومتریک به خاطر توزیع تذکره الکترونیکی تنها سه میلیون دالر بودجه دارد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "NTF - جلسه کاری گروه حمایت از انتخابات،" ۲۴ جنوری، ۲۰۱۸.
۹۵۷. جیلینا بجلیکا و علی عادل، "اختلاف نظر در مورد تذکره الکترونیکی: آیا یک بحران سیاسی دیگر در حال شکل گرفتن است؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۲ فیبروری، ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۹. در قانون ثبت احوال نفوس سال ۲۰۱۳، ذکر قومیت و ملیت در تذکره الکترونیکی گنجانیده نشده بود. مارتین وان بیجلرت و جیلینا بجلیکا، "پیشینه مشکل آفرین تذکره الکترونیکی (بخش اول): آشوب سیاسی،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۵ جنوری، ۲۰۱۶.
۹۵۸. مارتین وان بیجلرت، مصاحبه سیگار، ۷ مارچ، ۲۰۱۹؛ روی همین دلیل، یک ارزیابی داخلی پروژه تذکره الکترونیکی توسط حکومت در سال ۲۰۱۵ دریافت که تنها یک سوم کارمندان این پروژه از طریق روند رقابتی استخدام شده بود و این ارزیابی اصلاحات گسترده در بخش منابع بشری و روند استخدام کارمندان در اداره تذکره الکترونیکی را پیشنهاد کرد. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری، "ارزیابی آسیب پذیری در برابر فساد اداری اداره توزیع تذکره های الکترونیکی وزارت امور داخله،" اکتوبر ۲۰۱۵، ص. ۵ - ۱۰.
۹۵۹. سیگار، گزارش ربع وار به کانگرس ایالات متحده، ۳۰ جولای، ۲۰۱۵، ص. ۱۳۷.

۹۶۰. مقام نهاد کمک کننده غربی، ایمیل به سیگار، ۵ مارچ، ۲۰۱۹؛ اتحادیه اروپا، "سند اقدام برای حمایت از انتخابات در افغانستان"، ضمیمه چهارم تصمیم اجرایی کمیسیون در مورد تمویل برنامه اقدام سالانه، ۲ می، ۲۰۱۸، ص. ۳-۴.
۹۶۱. بهاره حسینی، "تذکره الکترونیکی: سیر تکاملی، فرصت ها و چالش ها"، مسیر حرکت انتخابات در افغانستان پس از ۲۰۰۱: ارزیابی و پیشنهادات، ویراستار مریم صافی، زنان و پالیسی عامه، جلد چهارم (۲۰۱۸)، ص. ۳۹-۴۰؛ جیلینا بجلیکا و علی عادل، "اختلاف نظر در مورد تذکره الکترونیکی: آیا یک بحران سیاسی دیگر در حال شکل گرفتن است؟"، شبکه تحلیگران افغانستان، ۲۲ فروری، ۲۰۱۸. روند تعدیل قانون ثبت احوال نفوس در ۲۰۱۳ از رهگذر سیاسی و حقوقی همچنان بحث بر انگیز است. کتابخانه کانگرس، "افغانستان: توزیع تذکره های الکترونیکی جنجال بر انگیز آغاز شد"، ۱۹ جولای، ۲۰۱۸، در ۱۲ دسمبر، ۲۰۱۹ به این مطلب مراجعه شد.
۹۶۲. در هر دو طرف موضوع، اعتراض کنندگان به این مسئله وجود داشته است: معترضان در ۲۰۱۵ اعلام کردند که اگر در تذکره الکترونیکی واژه "افغان" به حیث ملیت ذکر نشود، آنان این تذکره را نخواهند پذیرفت. کتابخانه کانگرس، "افغانستان: توزیع تذکره های الکترونیکی جنجال بر انگیز آغاز شد"، ۱۹ جولای، ۲۰۱۸، در ۱۲ دسمبر، ۲۰۱۹ به این مطلب مراجعه شد.
۹۶۳. ویس پایاب، معین توزیع تذکره الکترونیکی، مصاحبه سیگار، ۱۲ فروری، ۲۰۱۹؛ جیلینا بجلیکا و علی عادل، "اختلاف نظر در مورد تذکره الکترونیکی: آیا یک بحران سیاسی دیگر در حال شکل گرفتن است؟"، شبکه تحلیگران افغانستان، ۲۲ فروری، ۲۰۱۸.
۹۶۴. مقام وزارت خارجه ایالات متحده، سفارت ایالات متحده در کابل، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۹۶۵. همکار تطبیق کننده پروژه های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳ اپریل، ۲۰۱۹.
۹۶۶. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۹۶۷. سوزن هاید، "آزمایش در ترویج دموکراسی: ناظران بین المللی و انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۰۴ در اندونیزیا"، چشم انداز سیاست، جلد ۸، شماره ۲ (۲۰۱۰)، ص. ۵۱۳.
۹۶۸. نیک چیزمن و برایان کلاس استدلال می کنند که این امر در آنچه که آنان "دموکراسی های تقلبی" می خوانند، رایج است که آنها را به عنوان کشورهای تعریف میکنند "که در آن انتخابات برگزار می شود، اما نه آزاد اند و نه عادلانه". نیک چیزمن و برایان کلاس، چگونه در انتخابات تقلب کرد (کورنوال، انگلستان: انتشارات پوهنتون ییل، ۲۰۱۸)، ص. ۳۲-۳۳، ۱۱-۱۳.
۹۶۹. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۹، ۲۰۱۹.
۹۷۰. به عنوان مثال، در انتخابات قبلی افغانستان، ناظران بین المللی توسط انستیتوت ملی دموکراتیک، موسسه بین المللی جمهوری خواهان، دموکراسی انترنشنل، بنیاد بین المللی برای حمایت از انتخابات، اتحادیه اروپا، سازمان امنیت و همکاری اروپا و شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد، بسیج میشدند. توماس روتیگ، "زیر آتش: وضعیت نظارت انتخابات ۲۰۱۴"، شبکه تحلیگران افغانستان، ۵ اپریل ۲۰۱۴؛ شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد، حمایت از دموکراسی از طریق آرا: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، ۲۰۰۹، ص. ۸. سازمان تحت حمایت اتحادیه اروپا، نظارت انتخاباتی و حمایت از دموکراسی، تجربه قبلی با پروسه انتخابات داخلی خود ناظر را و یا ماوریت همکاری تخنیکی انتخاباتی برنامه انکشافی سازمان ملل متحد متحد را به عنوان واجدیت شرایط مورد نظر ذکر می کند. نظارت انتخاباتی و حمایت از دموکراسی، "سوالات اغلب پرسیده شده"، دسترسی به تاریخ ۱۹ دسمبر ۲۰۱۹. ناظران بین المللی معمولاً نسبت به همتایان داخلی شان با تجربه تر اند. توماس کاروترز، "ظهور نظارت بر انتخابات: ناظران نظارت شده"، مجله دموکراسی، جلد ۸، شماره ۳ (۱۹۹۷)، ص. ۲۷.
۹۷۱. علاوه بر سازمان های جامعه مدنی، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد نیز ناظران را برای نظارت بر انتخابات ۲۰۱۸ بسیج کردند. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد متحد، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد: گزارش ماهوار انتخاباتی، اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۳۰.
۹۷۲. بگونه مثال، هنگام تفتیش نتایج انتخابات ریاست جمهوری در سال ۲۰۱۴، "پروژه با این فرض ایجاد شد که نمایندگان نامزدها فشار و کشش حزبی را ایجاد کنند تا این پروژه را معتبر نگهدارند." انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۹۵.
۹۷۳. کمیسیون مستقل انتخابات همچنان نمایندگان رسانه ها را اعتبارنامه میدهد اما به دلیل محدودیت فضا این موضوع تحت پوشش این گزارش قرار نمی گیرد. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۱۹، ۲۰۱۹. متن قانون انتخابات درباره تفاوت بین نمایندگان احزاب سیاسی و کمپاین های مستقل در برابر ناظران بی طرف، اعم از بین المللی یا داخلی، مبهم است. با این حال، به منظور وضاحت، در این گزارش از اصطلاح "ناظر" برای اشاره به ناظران بی طرف و "نماینده" برای نمایندگان حزبی استفاده می شود.
۹۷۴. صدور علنی "اظهارات به موقع، دقیق و بی طرف" توسط ناظران بین المللی انتخابات یکی از اصول اساسی در این روش است. بخش کمک های انتخاباتی سازمان ملل متحد، اعلامیه اصول نظارت بین المللی انتخابات و آیین نامه رفتار ناظران بین المللی انتخابات، ۲۷ اکتوبر ۲۰۰۵، ص. ۳.

۹۷۵. شرکای اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹.
۹۷۶. نیل نویت و کانتون سنتیاگو، "پیشرفت نظارت انتخاباتی: نقش ناظران داخلی"، مجله دموکراسی، جلد ۸، شماره ۳ (۱۹۹۷)، ص. ۵۰.
۹۷۷. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل، ۲۰۱۹؛ بنیاد آسیا، "از افغانستان: نظارت انتخابات ۲۰ آگست"، ۹ سپتمبر ۲۰۰۹، دسترسی به تاریخ ۲۹ اپریل ۲۰۱۹. اتحادیه اروپا آنچه را ماموریت کارشناس انتخابات مینامید در سال ۲۰۱۸ فرستاد. اما، سه عضو آن که پنج هفته قبل از انتخابات وارد این کشور شدند، محدود به کابل بودند و وظیفه داشتند راه های حمایت اتحادیه اروپا از ناظران داخلی و نمایندگان حزبی را مشخص کنند. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹؛ مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹. در سال ۲۰۱۰ مارتین ون بیجلرت از تمایل جامعه جهانی برای انتخاب گزینه های "حمایت از انتخابات"، به عوض ماموریت های درست نظارت، انتقاد کرد و اظهار داشت که کمک کنندگان این کار را بخاطر جلوگیری از اظهارات عمومی در مورد کیفیت انتخابات، انجام می دهند. با این حال، اندازه های کوچکتر و اهداف پایین تر این تلاش ها احتمالاً در دوره های انتخابات اخیر ضروری بود که به دلیل فضای محدود کننده امنیتی ایجاد شده است. مارتین ون بیجلرت، "کی رای را کنترل می کند؟: انتخابات در حال تحول در افغانستان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۵ سپتمبر ۲۰۱۰، ص. ۲۶. در حقیقت، ماموریت های کوچک نظارت سازمان امنیت و همکاری اروپا و اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۴ ماموریت داشتند تا کیفیت پروسه را "مورور کنند اما ارزیابی نه". اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این اداره از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۵.
۹۷۸. به گفته مارتین ون بیجلرت، "این سکوت، یا واکنشهای دیر و خاموش ناظران بین المللی است که رای دهندگان افغان را اغلب گیج می کند." مارتین ون بیجلرت، "چه کسی رای را کنترل می کند؟: انتخابات در حال تحول افغانستان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۵ سپتمبر ۲۰۱۰، ص. ۲۶. در سطح بین المللی نیز غیر معمول نیست که کمک کنندگان، از جمله دولت ایالات متحده، اظهارات عمومی خود را کاهش دهند یا دستور تغییرات را برای تضعیف انتقاد از گزارش شرکای اجرایی خود صادر کنند. توماس کاروترز، "ظهور نظارت بر انتخابات: ناظران نظارت شده"، مجله دموکراسی، جلد ۸، شماره ۳ (۱۹۹۷). تحقیقات علمی تایید کرده است که برخی از دلایلی وجود دارند که کمک کنندگان را در مورد انتشار گزارش های احتمالی آتش افروز انتخابات، وادار به احتیاط میسازند: ناظران بین المللی در مورد بروز احتمالی خشونت در دوره پسا انتخابات نقش مهمی دارند که با انتقاد آنان، خطر افزایش خشونت افزایش پیدا میکند و با حمایت از انتخابات احتمال کاهش آن. اورسولا دکسیگر، "هزینه افشای تقلب: نظارت بر انتخابات بین المللی، تقلب و خشونت پس از انتخابات"، مجله تحقیقات صلح، جلد ۴۹، شماره ۴ (۲۰۱۲)، ص. ۵۱۵. گاهی اهدا کنندگان حتی از انتشار گزارش های مربوط به ماموریت های نظارت بین المللی توسط شرکای اجرایی خود جلوگیری می کنند. به طور مثال، دولت ایالات متحده از انتشار نتایج شمارش سریع پس از انتخابات پس از انتخابات ۲۰۰۷ کنیا، جلوگیری کرد. جودیس کیلی، "نظارت بر انتخابات: قدرت، محدودیت ها و خطرات، شورای روابط خارجی"، ۲۹ مارچ ۲۰۱۲، دسترسی به تاریخ ۲۰ دسمبر ۲۰۱۹.
۹۷۹. به گفته تونی ریبرو، مشاور امنیتی سازمان ملل متحد، ناظران پس از حمله مجبور شدند با یک هواپیما در یک منطقه سفر کرده و پس از گذشت فقط چند ساعت دوباره در همان هواپیما بیرون سفر نمایند. تونی ریبرو، مصاحبه سیگار، ۱۱ سپتمبر ۲۰۱۹.
۹۸۰. وی این اظهارات را پس از آنکه محدودیت های امنیتی ناظران بین المللی اتحادیه اروپا را وادار به ماندن در محوطه شان در کابل و فقط تمرکز بر تجزیه و تحلیل داده ها کرد، بیان نمود. توماس روتیگ، "زیر آتش: وضعیت نظارت انتخابات ۲۰۱۴"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۵ اپریل ۲۰۱۴.
۹۸۱. توماس روتیگ، "زیر آتش: وضعیت نظارت انتخابات ۲۰۱۴"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۵ اپریل ۲۰۱۴؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹.
۹۸۲. تیم ارزیابی انتخابات اتحادیه اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: گزارش نهایی: انتخابات ریاست جمهوری، ۲۰۱۴، ص. ۲۸؛ توماس روتیگ، "زیر آتش: وضعیت نظارت انتخابات ۲۰۱۴" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۵ اپریل ۲۰۱۴.
۹۸۳. یوناما، "ناظران داخلی فعالیت های نظارت راهی دهی افغان ها را هماهنگی خواهد کرد - مقام سازمان ملل متحد"، ۳۱ مارچ، ۲۰۱۴، دسترسی به تاریخ ۱۰ اپریل ۲۰۱۹.
۹۸۴. تیفا بنیاد انتخابات شفاف افغانستان، "گزارش نظارت مقدماتی تیفا در مورد انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۹"، صفحه الکترونیکی، ۷.
۹۸۵. توماس کاروترز، "ظهور نظارت بر انتخابات: ناظران نظارت شده"، مجله دموکراسی، جلد ۸، شماره ۳ (۱۹۹۷)، ص. ۲۶. یک ماموریت معمولی نظارت بین المللی ممکن تیم اصلی خود را هشت هفته قبل از انتخابات و دو هفته بعد آن ناظران طولانی مدت خود را به کشور بفرستد و ماموریت خود را دو ماه پس از روز انتخابات به پایان برساند. ریچارد لاپین، "چرا باید انتخابات را نظارت کرد؟ ارزیابی مجدد اهمیت انتخابات معتبر برای ایجاد صلح پس از جنگ"، پژوهش صلح، جلد ۴۱، شماره ۲ (۲۰۰۹)، ص. ۸۸.
۹۸۶. در سراسر جهان، هزینه های سفر، اقامت و تدارکات مربوط به ناظران داخلی معمولاً کمتر از ناظران بین المللی است. توماس کاروترز، "ظهور نظارت بر انتخابات: ناظران نظارت شده"، مجله دموکراسی، جلد ۸، شماره ۳ (۱۹۹۷)، ص. ۲۶-۲۷.

۹۸۷. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۵ آگست ۲۰۱۸: نیل نوبیت و کانتون سنتیاگو، "پیشرفت نظارت انتخاباتی: نقش ناظران داخلی"، مجله دموکراسی، جلد ۸، شماره ۳ (۱۹۹۷)، ص. ۴۸؛ کلوی بوردویچ، اوری دیویس-رابرتز و دیوید کارول، "ریشه ها و نظارت بین المللی انتخابات،" پروژه شبکه دانش انتخاباتی، دسترسی به تاریخ ۲۰ دسمبر ۲۰۱۹.
۹۸۸. یک مرور کارکرد ها از انتخابات ۲۰۱۴ توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی دریافت که "حضور ناظران انتخابات در مراکز رای دهی در سراسر کشور به عنوان عامل بازدارنده عمده در تقلب روز انتخابات شناخته شده است." اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی سریع ارزیابی، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۵. برعلاوه، تجزیه و تحلیل دموکراسی انترنشنل پس از انتخابات سال ۲۰۱۴ نشان داد که "برخی از ولایات که بالاترین میزان آرای باطل شده را داشتند، ناظران کافی در آن وجود نداشت،" که حاکی از آن است که عدم وجود ناظران داخلی باعث میزان بالای تقلب شده است. دموکراسی انترنشنل، چالش های نظارت انتخابات افغانستان: یک راهنمای پلان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۴.
۹۸۹. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۳، ۲۰۱۹.
۹۹۰. بنیاد بین المللی برای حمایت از انتخابات، ارزیابی یکپارچگی انتخاباتی افغانستان در ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۸، ص. ۵؛ مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست ۲۰۱۸؛ کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۸.
۹۹۱. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸؛ بنیاد بین المللی برای حمایت از انتخابات، ارزیابی یکپارچگی انتخاباتی افغانستان در ۲۰۱۸، گزارش نهایی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۸، ص. ۵.
۹۹۲. کمیسیون مستقل انتخابات، روش های رای دهی و شمارش آرا: انتخابات ولسی جرگه افغانستان، ۲۰ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۱۱؛ غزال حارس، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان: خطرات ضد قانون اساسی، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۱۴، ص. ۱۷. اینکه آیا ناظران قادر به نظارت درست بر روند تفتیش سال ۲۰۱۹ شدند یا خیر، مشخص نیست. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که به نمایندگان و ناظران کاندیدان قبل از تفتیش در آن دوره انتخابات، ۲۴ ساعت یادداشت داده شده بود. با این حال، این بیانیه ممکن است با اشاره به تفتیش های پیشنهاد شده توسط کمیسیون مستقل انتخابات صورت گرفته باشد، زیرا تیفا شکایت کرد که تفتیش با دستور کمیسیون شکایت های انتخاباتی در نیمه شب و در غیاب نمایندگان نامزد ها، ناظران یا حتی نمایندگان کمیسیون شکایات انجام شد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۱۰ مارچ، ۲۰۲۰؛ تیفا، "اعلامیه مطبوعاتی تیفا در مورد نتایج نهایی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹"، بیانیه مطبوعاتی، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰.
۹۹۳. علی عادل، "پس لرزه های ابهام طرزالعملی: اختلاف کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی در مورد اینکه کدام آرا با اعتبار است،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲ نومبر ۲۰۱۸.
۹۹۴. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳): کمیشنرهای جدید انتخاباتی، تعدیل های قانون انتخابات،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۵ مارچ ۲۰۱۹.
۹۹۵. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۸.
۹۹۶. غزال حارس، داوری در مورد شکایات انتخاباتی: افغانستان و خطرات ضد قانون اساسی، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۱۴، ص. ۱، ۲۷؛ شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد، حمایت از دموکراسی از طریق آرا: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، ۲۰۰۹، ص. ۱۴۶-۱۴۷.
۹۹۷. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر ۲۰۱۸؛ توماس روتینگ، "زیر آتش: وضعیت نظارت انتخابات ۲۰۱۴"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۵ اپریل ۲۰۱۴؛ مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۵ آگست ۲۰۱۸.
۹۹۸. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ۲۰۱۱، ص. ۲۷؛ یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۹۹۹. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ۲۰۱۱، ص. ۲۸؛ بنیاد بین المللی برای حمایت از انتخابات، خلاصه گزارش ارزیابی یکپارچگی انتخابات افغانستان: گزارش سال ۲۰۱۵، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۱۸.
۱۰۰۰. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، "گزارش ربعوار کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی: افغانستان،" ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص. ۵.
۱۰۰۱. بگونه مشخص، یک شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به سیگار گفت که کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، در مور گزارشدهی مالی و پاسخگویی تیفا و دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، نگرانی دارد در حالی که فیفا و تیفا به این واقعیت

که کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی تصمیم گرفته بود از سازمانهای حمایت کند که یک یا چند منطقه را تحت پوشش قرار میدادند، اعتراض داشتند. آنها می خواستند برای حفظ ظرفیت سازمانها و طبق برنامه های استراتژیک شان، تمامی کشور را تحت پوشش قرار دهند. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹؛ یوسف رشید، مدیر اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اکتوبر ۲۰۱۹.

۱۰۰۲. سازمان بایسکل سواران معلول، بودجه برای پوشش هفت ولایت در جنوب کشور دریافت کرد، انجمن آموزش حقوق بشر برای زنان افغان برای پوشش چهار ولایت در شرق و سازمان انجمن مدنی افغانستان بودجه برای پوشش ۲۲ ولایت دیگر کشور دریافت کرد. انستیتوت ملی دموکراتیک، "استقرار هماهنگ ناظران داخلی در انتخابات ۲۰۱۹"، ۲۰۱۹.

۱۰۰۳. یوسف رشید، مدیر اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اکتوبر ۲۰۱۹.

۱۰۰۴. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، پاسخ به درخواست داده ها از سوی سیگار، ۲۳ دسامبر ۲۰۱۸؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۸. در سال ۲۰۱۸ اتحادیه اروپا برخی از آموزش ها را ترتیب داده و یک راهنما برای نظارت داخلی تهیه کرد. مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹. سایر کمک کنندگان در گذشته از نظارت داخلی حمایت کرده اند. به عنوان مثال، فیفا در سال ۲۰۱۰ از دولت آلمان، شورای نوردیک دنمارک و بنیاد آسیا بودجه دریافت کرد و دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان از برتیش کونسل و نهاد توسعه بین المللی کانادا بودجه دریافت کرد. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ص ۳۶۳۵؛ حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.

۱۰۰۵. فیفا تقریباً ۶۰۰۰ ناظر را در انتخابات پارلمانی ۲۰۱۰ بسیج کرد، در حالی که تیفا چند صد نفر را بسیج کرده بود. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ص ۲۸.

۱۰۰۶. تیم ارزیابی انتخابات اتحادیه اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: گزارش نهایی: انتخابات ریاست جمهوری، ۲۰۱۴، ص ۲۴. تصمیم اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی برای تامین بودجه تعداد بیشتری از ناظران در طول انتخابات ریاست جمهوری در مقایسه با انتخابات پارلمانی با توجه به ریاست جمهوری قوی و پارلمان ضعیف منطقی بود. انستیتوت ملی دموکراتیک، احزاب سیاسی در افغانستان: مروری بر وضعیت احزاب سیاسی پس از انتخابات ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰، جون ۲۰۱۱، ص ۵۲، ۱۰؛ سلیمه احمدی، "چشم انداز سیاسی: عملکرد ۲۰۱۵ ولسی جرگه: حضور کم، نظارت ظاهری"، شبکه تحلیلگران افغانستن، ۲۲ فبروری ۲۰۱۹.

۱۰۰۷. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر ۲۰۱۸؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۳ نومبر ۲۰۱۸.

۱۰۰۸. گریگ منجک، مصاحبه سیگار، ۳۹ آگست ۲۰۱۸؛ مصاحبه سیگار، مقام ارشد سابق اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۱۷ سپتمبر ۲۰۱۸؛ مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۵ آگست ۲۰۱۸. طبق اعلام سازمان ملل متحد، کل بودجه پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد تا پایان برنامه در سال ۲۰۱۹ حدود ۱۳۴ میلیون دالر تخمین زده میشود. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد: سومین گزارش پیشرفت ربعوار ۲۰۱۹، ۳۰ سپتمبر ۲۰۱۹، صفحه الکترونیک ۲.

۱۰۰۹. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.

۱۰۱۰. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸.

۱۰۱۱. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، "یادداشت گزارش مختصر: نظارت انتخابات، ۲۰۱۸ آگست ۲۰۱۸.

۱۰۱۲. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، تقویت مشارکت مدنی در انتخابات افغانستان: برنامه کاری سال ۱، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص ۶.

۱۰۱۳. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، "گزارش ربعوار کنسرسیوم: افغانستان، ۳۱ دسامبر ۲۰۱۸، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص ۲؛ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، تقویت ظرفیت قانونی و انتخاباتی برای فردا ۱: II جنوری ۲۰۱۲ - ۳۱ جولای ۲۰۱۵، گزارش نهایی، ص ۹۲؛ انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ۲۰۱۰ ولسی جرگه در افغانستان، ص ۲۷.

۱۰۱۴. دموکراسی انترنشنل، چالش هایی برای نظارت انتخابات افغانستان: یک راهنمای پلان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص ۲۳-۲۴. در سال ۲۰۱۸، کمک گیرندگان افغان کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، هیچ نظر مرد را در مراکز رای دهی زنان اختصاص نداد، اما این کنسرسیوم گزارش های پراکنده ای را درباره اختصاص آن دریافت کرد. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸.

۱۰۱۵. گزارش سال ۲۰۱۰ سازمان امنیت و همکاری اروپا نشان داد که "تعداد کم زنان ناظر داخلی و نمایندگان نامزدها فرصت های تقلب در مراکز رای دهی زنان را افزایش می دهد." سازمان امنیت و همکاری اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات پارلمانی، گزارش تیم حمایت انتخابات سامان امنیت و همکاری در اروپا/دفتر نهاد دموکراتیک و حقوق بشر، ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۰، صفحه الکترونیکی ۴. کمیسیون مستقل انتخابات و وزارت داخله نیز برای جذب تعداد کافی کارمندان زن و جستجوگر مراکز رای دهی تلاش کرده اند. دموکراسی انترنشنل، چالش های نظارت انتخابات افغانستان: یک رهنمای پلان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۴.
۱۰۱۶. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، بودجه را برای گروه های نظارت داخلی در شروع اکتوبر ۲۰۱۸ برای انتخابات ۲۰۲۰ اکتوبر ۲۰۱۸ صادر کرد. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، تقویت مشارکت مدنی در انتخابات افغانستان: برنامه کاری سال ۱، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص. ۴.
۱۰۱۷. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹؛ اناند گوپال، "تقلب در آرای افغانها"، نیویارکر، ۳۱ مارچ، ۲۰۱۴؛ فیفا، گزارش نظارت انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۵۲؛ شرکت کنندگان در ورکشاپ مطالعه سیاستگذاری در نهاد تحقیقات پالیسی و مطالعات توسعه (دراپس)، "خلاصه پالیسی: اطمینان از شفافیت انتخاباتی در روز انتخابات: نقش ناظران"، سیر انتخاباتی در افغانستان پس از سال ۲۰۰۱: ارزیابی و پیشنهادها، مریم صافی، زنان و سیاست های عمومی، جلد ۴ (۲۰۱۸)، ص. ۱۱۹-۱۲۰؛ گروه هماهنگی انتخابات جامعه مدنی، "یافته های گروه هماهنگی انتخابات جامعه مدنی: انتخابات پارلمانی - ۲۰۱۸"، اسلاید ۷.
۱۰۱۸. فیفا، گزارش نظارت انتخاباتی ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۵۲.
۱۰۱۹. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۵، ۲۰۱۹.
۱۰۲۰. مایکل کالن و جیمز لانگ، "فساد نهادی و تقلب در انتخابات: شواهدی از یک آزمایش میدانی در افغانستان"، مجله بررسی اقتصاد امریکا، جلد ۱۰۵، شماره ۱۰ (۲۰۱۵)، ص. ۳۶۲؛ بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، خلاصه گزارش ارزیابی یکپارچگی انتخابات افغانستان: گزارش ۲۰۱۵، ۲۰۱۵، مارچ، ص. ۱۸. فیفا، "گزارش مقدماتی انتخابات: انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، نومبر ۲۰۱۸، صفحه الکترونیکی ۱۴. جمع آوری اوراق نتایج، راهی مهم کشف تقلب برای سازمانهای نظارت کننده و سایر ذینفعان در مراحل بعدی بوده است. نعیم ایوب زادا، بنیانگذار تیفا، مصاحبه سیگار، ۶ فیبروری ۲۰۱۹. در تلاش برای حل این مسئله، تغییر در قانون انتخابات در سال ۲۰۱۹ تعداد اوراق نتایج را که قرار است در هر مرکز رای دهی بین نمایندگان نهاد های نظارتی و رسانه توزیع شود، افزایش داد. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳): کمیشنر های جدید انتخابات، تعدیلات قانون انتخابات"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۵ مارچ ۲۰۱۹.
۱۰۲۱. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۳، ۲۰۱۹. علاوه بر این، از سال ۲۰۱۶، قانون انتخابات افغانستان حاوی ماده ای است که تهدید، ارباب یا اعمال فشار بر ناظران انتخابات را غیرقانونی می داند. دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره صدور ۱۲۲۶، ماده ۹۹، ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۶؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۹۹، ۲۰۱۹.
۱۰۲۲. فیفا، "گزارش مقدماتی انتخابات: انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، نومبر ۲۰۱۸، صفحه الکترونیکی ۱۳.
۱۰۲۳. تیفا، گزارش نهایی روایت درباره نظارت انتخابات ۲۰۱۸، صفحه الکترونیک ۲۹.
۱۰۲۴. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۹؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹.
۱۰۲۵. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۹.
۱۰۲۶. گروه هماهنگی انتخابات جامعه مدنی، "یافته های گروه هماهنگی انتخابات جامعه مدنی: انتخابات پارلمانی - ۲۰۱۸"، اسلاید ۷، حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۹. نمایندگان احزاب نیز گزارش دادند که تلفون های همراه در مراکز رای دهی در سال ۲۰۱۴ منع شده بود و گزارش دادند که این ممنوعیت به طور جدی مانع توانایی آنها در ثبت تقلب در شکایات شان به کمیسیون شکایت های انتخاباتی شد. شرکت کنندگان در ورکشاپ مطالعه سیاستگذاری در نهاد تحقیقات پالیسی و مطالعات توسعه (دراپس)، "خلاصه پالیسی: اطمینان از شفافیت انتخاباتی در روز انتخابات: نقش ناظران"، سیر انتخاباتی در افغانستان پس از سال ۲۰۰۱: ارزیابی و پیشنهادها، مریم صافی، زنان و سیاست های عمومی، جلد ۴ (۲۰۱۸)، ص. ۱۱۷.
۱۰۲۷. تیفا، "گزارش نهایی روایت نظارت انتخابات ۲۰۱۸"، شماره الکترونیکی، ص. ۳۰؛ تیفا، "گزارش مقدماتی نظارت انتخاباتی تیفا در مورد انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹"، صفحه الکترونیکی ۲.

۱۰۲۸. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، گزارش مقدماتی این نهاد: ماموریت نظارت انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، ص. ۷. اتحادیه اروپا ارزیابی کرد که کارگران مراکز رای دهی "به طور مکرر" از ورود ناظران به مکان های رای دهی در سال ۲۰۱۴ جلوگیری میکردند. تیم ارزیابی انتخابات اتحادیه اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: گزارش نهایی: انتخابات ریاست جمهوری، ۲۰۱۴، ص. ۲۵.
۱۰۲۹. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۰۳۰. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، گزارش مقدماتی این نهاد: ماموریت نظارت انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸، ص. ۷. یلینا بیلیکا و تیم شبکه تحلیلگران افغانستان، "روز دوم انتخابات: پیروزی هرج و مرج اداری"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۱ اکتوبر ۲۰۱۸.
۱۰۳۱. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، ایمیل به سیگار، ۱۴ فبروری ۲۰۱۹؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸.
۱۰۳۲. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸.
۱۰۳۳. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸؛ شرکت کنندگان در ورکشاپ مطالعه سیاستگذاری در نهاد تحقیقات پالیسی و مطالعات توسعه (دراپس)، "خلاصه پالیسی: اطمینان از شفافیت انتخاباتی در روز انتخابات: نقش ناظران"، سیر انتخاباتی در افغانستان پس از سال ۲۰۰۱: ارزیابی و پیشنهادها، مریم صافی، زنان و سیاست های عمومی، جلد ۴ (۲۰۱۸)، ص. ۱۱۹-۱۲۰. در سال ۲۰۱۹، یک ناظر سازمان انجمن مدنی افغانستان در بلخ کشته شد. عزیز رفیعی، رئیس اجرایی سازمان انجمن مدنی افغانستان، ایمیل به سیگار، ۱۱ اکتوبر ۲۰۱۹. علاوه بر این، سه ناظر تیفا در آن سال در ولایت تخار به گروگان گرفته شدند. تیفا، "گزارش مقدماتی نظارت انتخاباتی تیفا در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹"، صفحه الکترونیک ۲.
۱۰۳۴. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، ایمیل به سیگار، ۱۴ فبروری ۲۰۱۹.
۱۰۳۵. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، "یادداشت گزارش مختصر: نظارت انتخابات"، ۸ آگست ۲۰۱۸.
۱۰۳۶. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۱۰۳۷. دولت افغانستان، مدیریت برنامه ریزی ریاست عملیات و پلانگزاراری، "گزارش مشترک نیروهای امنیتی و دفاعی، کمیسیون مستقل انتخابات، و اداره مستقل ارگان های محلی در مورد بررسی پسا انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸"، ۲۸ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۲. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۷۰؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸.
۱۰۳۸. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر ۲۰۱۹؛ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۲۱ آگست ۲۰۲۰. گزارشی از طرف دموکراسی انترنشنل تخمین زد که تقریباً نیمی از آرای داده شده در دو دور انتخابات ۲۰۱۴ در غیاب ناظران به صندوق ها ریخته شد. دموکراسی انترنشنل، چالش های نظارت انتخابات افغانستان: یک راهنمای پلان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۳. با این حال، فیفا ادعا می کند که ۷۰ درصد مراکز رای دهی در سال ۲۰۱۴ ناظر داشته است. فیفا، گزارش نظارت انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۴۳.
۱۰۳۹. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر ۲۰۱۸.
۱۰۴۰. سازمان امنیت و همکاری اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، گزارش تیم حمایت انتخابات سامان امنیت و همکاری در اروپا/دفتر نهاد دموکراتیک و حقوق بشر، ۲۰۱۴، ص. ۲۱.
۱۰۴۱. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر ۲۰۱۸. به عنوان یک مرجع، گزارش شده است که ناظران در ۴۲۳ ولسوالی از مجموع ۴۳۸ ولسوالی در سال ۲۰۱۸ حضور داشتند. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "ان تی اف - گروه حمایت از انتخابات"، ۳۱ اکتوبر ۲۰۱۸.
۱۰۴۲. به طور خاص، وی گفت که ردیابی اعزام ناظران دشوار است تا زمانی که یک روش سازگار برای ناظران برای امضای کتاب های مراکز رای دهی وجود نداشته باشد تا از آن طریق موقعیت های آنان نیز ردیابی گردد. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۰۴۳. مکتوب مورخ ۱۰ اکتوبر ۲۰۱۸، ضمیمه ۳ از انستیتوت ملی دموکراتیک، "درخواست پیشنهاد برای انتخابات ۲۰۱۹"، که توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در پاسخ به تماس داده ها از سوی سیگار در سال ۲۰۱۹ ارائه شده است.
۱۰۴۴. بگونه مثال، از آغاز سال ۲۰۱۸، کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی همچنان دستور داد که بخاطر تایید هویت ناظران، معاشات همه آنان به صورت الکترونیکی پرداخت شود. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، "پاسخ به سوالات مربوط به درخواست پیشنهاد در رابطه به نظارت انتخابات ملی برای انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰ اپریل ۲۰۱۹ از سوی انستیتوت ملی دموکراتیک"،

درخواست پیشنهاد شماره ۲، ۱ دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۴. فیفا در سال ۲۰۱۴ با استفاده از برنامه پول همراه شرکت روشن برای پرداخت به ناظران خود پیشگام شد. روشن قبل از پرداخت، عکس شماره کارت و تذکره ناظران را تایید می کند و در مورد تلاش مشکوک برای مطالبه پول به فیفا گزارش می دهد. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.

۱۰۴۵. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹. سازمان انجمن مدنی افغانستان یک پروژه پنج مرحله ای کمی دقیق تر را بیان کرد که طبق آن ناظران از تلفون های خود برای ارسال معلومات زیر به مقر قرارگاه استفاده می کنند: (۱) موقعیت جغرافیایی از مرکز رای دهی تعیین شده آنها، (۲) عکس ورق حاضری از مرکز رای دهی، به شمول اسم آنها (۳) عکس ورق نتایج، (۴) کود مرکز رای دهی. سرانجام، کارمندان سازمان انجمن مدنی افغانستان همچنان معلومات را از افراد دیگر در مراکز رای دهی بدست میاورند. عزیز رفیعی، رئیس اجرایی سازمان انجمن مدنی افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۸ اکتوبر ۲۰۱۹.

۱۰۴۶. یک گزارش از سوی دموکراسی انترنشنل در مورد موثریت توزیع ناظران داخلی در انتخابات ۲۰۱۴ ابراز نگرانی کرد و گفت: "با توجه به صعب العبور بودن شماری از ولسوالی ها در سراسر کشور، ازدحام قابل توجه ناظران در بعضی موارد در مناطق امن وجود داشت در حالیکه بسیاری از مناطقی اند که در آن هیچ ناظر وجود ندارد." دموکراسی انترنشنل، چالش های نظارت انتخابات افغانستان: یک راهنمای پلان، تهیه شده بر اساس قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۳.

۱۰۴۷. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، گزارش ربعوار کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی: افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۲۰. تسهیل کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی به دلیل عدم اعتماد بین سازمانهای نظارت داخلی برای هماهنگی میان خود شان و ترجیح یک نهاد بین المللی بی طرف برای نظارت بر حل اختلاف استراتژیهای تعبیه، ضروری بود. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، "یادداشت گزارش مختصر: نظارت انتخابات"، ۸ آگست ۲۰۱۸.

۱۰۴۸. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸.

۱۰۴۹. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹.

۱۰۵۰. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر ۲۰۱۹.

۱۰۵۱. انستیتوت ملی دموکراتیک، "تعبیه هماهنگ شده ناظران داخلی در سال ۲۰۱۹"، ۲۰۱۹؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر ۲۰۱۹.

۱۰۵۲. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹.

۱۰۵۳. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اکتوبر ۲۰۱۹.

۱۰۵۴. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۴ نومبر ۲۰۱۹.

۱۰۵۵. ناظران "سیار" ممکن است چندین مرکز رای دهی یا چندین مکان رای دهی در یک مرکز را پوشش دهند. برخلاف ناظران سیار، ناظران ساکن می توانند نظارت جامع تری بر پروسه انتخابات انجام دهند و همه آنچه را که از آغاز تا انجام اتفاق می افتد، تحت پوشش قرار دهند. در حالی که پوشش بیشتر مراکز رای دهی فواید خود را دارد، اما تحرک باعث می شود تا ناظران با تهدیدهای کمتر امنیتی در مناطق ناامن قرار گیرند. دموکراسی انترنشنل، چالش های نظارت انتخابات افغانستان: یک راهنمای پلان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۸.

۱۰۵۶. فیفا، گزارش نظارت از انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۱۴.

۱۰۵۷. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.

۱۰۵۸. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این اداره از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۳۲. برعلاوه، یک گزارش دموکراسی انترنشنل پیشنهاد کرد که این تمرین باید منجر به مشخصات ولسوالی شود که حاوی ارزیابی محیط امنیتی، زیرساخت های فزینی، حضور جامعه مدنی فعال، تعداد مراکز رای دهی، تعداد آرای داده شده در هر مکان و اینکه بعداً چه تعداد آن آرا توسط هر یک از نهاد های مدیریت انتخابات باطل شدند، میباشند. دموکراسی انترنشنل، چالش های نظارت انتخابات افغانستان: یک راهنمای پلان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۵.

۱۰۵۹. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این اداره از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۴.

۱۰۶۰. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر ۲۰۱۹.

۱۰۶۱. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹؛ دموکراسی انترنشنل، چالش نظارت از انتخابات افغانستان: یک راهنمای پلان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۴.

۱۰۶۲. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۰۶۳. شریک اجرای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۸ می ۲۰۱۹؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹. ودان با همکاری انجمن ملی ملک ها، جوامع مورد نظر را بر اساس سه معیار شناسایی کرد: (۱) آنها در سال ۲۰۱۴ از سطح بالای تقلب و تخلفات انتخاباتی رنج بردند؛ (۲) در انتخابات سال ۲۰۱۴ گروه نظارتی نداشتند؛ و (۳) به اندازه کافی امن بودند تا ناظران محلی بتوانند در آنجا فعالیت نمایند. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، گزارش ربعوار این کنسرسیوم: افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۱۳.
۱۰۶۴. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، گزارش ربعوار این کنسرسیوم: افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۲.
۱۰۶۵. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹. بگونه مثال، مشارکت موسسه بین المللی جمهوری خواهان با سازمان های محلی ۲۴ ماه است، در حالی که از انستیتوت ملی دموکراتیک از ۳ تا ۱۲ ماه می باشد. این زمان طولانی تر، آنها را قادر می سازد تا با جوامع محلی ارتباط بیشتری برقرار کرده و از ودان آموزش فشرده تر و حمایت تکنیکی دریافت کنند. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۸ می ۲۰۱۹.
۱۰۶۶. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۸ می ۲۰۱۹.
۱۰۶۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این نهاد از انتخابات ۲۰۱۴ در افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۶؛ سازمان امنیت و همکاری در اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات پارلمانی، سامان امنیت و همکاری در اروپا/دفتر نهاد دموکراتیک و حقوق بشر، گزارش تیم حمایت از انتخابات، ۲۰۱۴، ص. ۲۲.
۱۰۶۸. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، "یادداشت گزارش مختصر: نظارت انتخابات،" ۸ آگست ۲۰۱۸.
۱۰۶۹. انستیتوت ملی دموکراتیک، "راهنمای تکنیکی در نشر بیانیه های عمومی،" تفاهم نامه به کمک شوندگان توسط انستیتوت ملی دموکراتیک، ۱۷ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۱.
۱۰۷۰. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، گزارش ربعوار کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی: افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۲.
۱۰۷۱. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹.
۱۰۷۲. برنیاد ماده های ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴ و ۹۵ قانون انتخابات، کمیسیون شکایات انتخاباتی و کمیسیون های شکایات ولایتی به شکایات ثبت شده در دو مرحله رسیدگی شود. ابتدا کمیسیون های شکایات انتخاباتی ولایتی موظف اند در ۱۵ روز از زمان دریافت هر شکایت در سطح ولایت رسیدگی کرده و عملکرد خود را به کمیسیون شکایات انتخاباتی مرکز گزارش دهند. اگر شاکیان از تصمیم های کمیسیون های ولایتی رضایت نداشته باشند، می توانند ظرف ۷۲ ساعت پس از دریافت تصمیم، درخواست تجدیدنظر را به کمیسیون شکایات های انتخاباتی مرکز ارائه دهند. تصمیم ها در این مرحله نهایی هستند. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، گزارش نظارت در مورد پروسه شکایات انتخاباتی، ص. ۱.
۱۰۷۳. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، خلاصه گزارش ارزیابی یکپارچگی انتخابات افغانستان: گزارش ۲۰۱۵، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۱۸.
۱۰۷۴. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست ۲۰۱۸.
۱۰۷۵. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، گزارش ربعوار کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی: افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۲۲.
۱۰۷۶. گزارش دموکراسی انترنشنل قبلاً پیشنهاد کرده بود که گروه های نظارت داخلی لیستی از سازمانهای غیردولتی و سازمانهای اجتماعی (تامین شده توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی و تهیه شده توسط کونترپارت انترنشنل) را که در هر ولایت فعالیت دارند برای تشخیص شرکای جدید در مناطقی استفاده نمایند که از نظر تاریخی فاقد ناظر بوده اند. دموکراسی انترنشنل، چالش های نظارت انتخابات افغانستان: یک راهنمای پلان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۵، ص. ۷-۸؛ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، "یادداشت گزارش مختصر: نظارت انتخابات،" ۸ آگست ۲۰۱۸.
۱۰۷۷. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹. فیفا علاوه بر کارکنان که اصلی، از داوطلبان نیز برای نظارت مرحله اول روند ثبت نام رای دهندگان در سال ۲۰۱۸ استفاده کرد. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، "یادداشت گزارش مختصر: نظارت انتخابات،" ۸ آگست ۲۰۱۸. فیفا همچنان ناظران داوطلب را در انتخابات قبلی بسیج کرده بود از جمله ۱۰۰ دانشجوی دانشگاه در سال ۲۰۱۴. فیفا، گزارش نظارت انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۱۳.

۱۰۷۸. نعیم ایوب زاده، بنیانگذار تيفا، مصاحبه سیگار، ۶ فیروری ۲۰۱۹.
۱۰۷۹. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، "گزارش ربعوار کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی: افغانستان"، ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ص. ۲۴.
۱۰۸۰. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۶ آگست ۲۰۱۸.
۱۰۸۱. ولید اکبر سروری، معاون سابق دارالانشای کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری ۲۰۱۹.
۱۰۸۲. بنیاد بین المللی برای حمایت از انتخابات، خلاصه گزارش ارزیابی یکپارچگی انتخاباتی افغانستان: گزارش ۲۰۱۵، ۲۰۱۵، ص. ۵.
۱۰۸۳. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹؛ یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹؛ نعیم ایوب زاده، بنیانگذار تيفا، مصاحبه سیگار، ۶ فیروری ۲۰۱۹.
۱۰۸۴. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹. برای قرار دادن این ارقام در یک دیدگاه، یک گزارش انستیتوت ملی دموکراتیک از سال ۲۰۱۰ اشاره می کند که بسیاری از نامزدها بیش از ۱۰۰۰ نماینده را در این دوره استخدام کردند. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ۲۰۱۱، ص. ۲۹. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان به سیگار گفت که نامزدهایی که غیر وابسته بودند با احزاب سیاسی توافق مشابهی داشتند. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی از ناظران داخلی می خواهد خود را در نهاد های شان تایید کنند که غیر حزبی اند و همچنان از طریق "سوگند تعهد ناظر" به عنوان نماینده کدام نامزد عمل نمی کنند. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، راهنمای روز انتخابات برای ناظران: انتخابات شوراهای ریاست جمهوری و ولایتی ۲۰۱۴، ص. ۲۶.
۱۰۸۵. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۰۸۶. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی
۱۰۸۷. سازمان امنیت و همکاری در اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات پارلمانی، سازمان امنیت و همکاری در اروپا/دفتر نهاد دموکراتیک و حقوق بشر، گزارش تیم حمایت از انتخابات، ۲۰۱۴، ص. ۳.
۱۰۸۸. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۳ آگست ۲۰۱۸.
۱۰۸۹. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۳ آگست ۲۰۱۸؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸؛ علی عادل، "پس لرزه های ابهام پروسیجر: اختلاف کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایات انتخاباتی در مورد اینکه کدام آرا قابل اعتبار است"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲ نومبر ۲۰۱۸.
۱۰۹۰. مکتوب مورخ ۱۰ اکتوبر ۲۰۱۸، ضمیمه ۳ از انستیتوت ملی دموکراتیک، "درخواست پیشنهاد برای انتخابات ۲۰۱۹"، که توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در پاسخ به تماس داده ها از سوی سیگار در سال ۲۰۱۹ ارائه شده است.
۱۰۹۱. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، "پاسخ به سوالات مربوط به درخواست پیشنهاد در رابطه به نظارت انتخابات ملی برای انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۹ از سوی انستیتوت ملی دموکراتیک"، درخواست پیشنهاد شماره ۱، ۲ دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۱.
۱۰۹۲. نیک چیزمن و برایان کلاس، چگونه در انتخابات تقلب کرد (کورنوال، انگلستان: انتشارات دانشگاه ییل، ۲۰۱۸)، ص. ۲۳۷.
۱۰۹۳. قانون انتخابات ۲۰۱۹، کمیسیون شکایت های انتخاباتی را ملزم به نشر عام تصمیم های خود میسازد، موضوعی که در قوانین ۲۰۱۶ و ۲۰۱۴ نیز وجود داشت. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۹۱، ۲۰۱۹؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره ۱۲۲۶، ماده ۹۱، اپریل ۲۰۱۶؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۶۳، ۶ آگست ۲۰۱۴. پروسیجر های داخلی کمیسیون انتخابات نیز ایجاب می کند که تصمیم های نهاد های مرکزی و ولایتی، با توجهات قانونی تصمیم های آنها، علنی شود. کمیسیون شکایت های انتخاباتی، پروسیجر مربوط به رسیدگی در مورد اعتراض ها و شکایات انتخاباتی، ماده ۳۲ و ۴۷، جولای ۲۰۱۹. نشر تصامیم عمومی دادگاه ها نیز طبق قوانین بین المللی الزامی است. دادگاه بین الامریکایی حقوق بشر، کاستاندا گوتمن علیه مکسیکو، ۶ آگست ۲۰۰۸، ص. ۲۵. با این وجود، در سال ۲۰۱۸ کمیسیون شکایت های انتخاباتی ولایتی در پنج ولایت از شریک سازی تصمیم های خود با گروه های نظارتی خودداری کردند. دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، "گزارش نظارت در مورد پروسه شکایات انتخاباتی"، ص. ۲.
۱۰۹۴. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر ۲۰۱۹.
۱۰۹۵. شاه محمود میاخیل، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹؛ احمد شاه زمانزی، رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹؛ صبغت الله تمیم، مدیر سابق حقوقی کمیسیون شکایت های انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹؛ عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فیروری ۲۰۱۹؛ حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹؛ نعیم ایوب زاده، بنیانگذار تيفا، مصاحبه سیگار، ۶ فیروری ۲۰۱۹.

۱۰۹۶. مارتین ون بیجلرت، "کی آرای افغان ها را کنترل میکند؟: انتخابات در حال تحول افغانستان"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۵ نومبر ۲۰۱۰، ص. ۱.
۱۰۹۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۲۱ آگست ۲۰۲۰: کمیسیون مستقل انتخابات، "ضمیمه ۱ - جریان پروسه مرکز ملی شمارش آرا"، ۲۰۱۸.
۱۰۹۸. سازمان انجمن مدنی افغانستان، پیشنهادات برای بهبود انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹، جون ۲۰۱۹، ص. ۳۵.
۱۰۹۹. تیم ارزیابی انتخابات اتحادیه اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: گزارش نهایی: انتخابات ریاست جمهوری، ۲۰۱۴، ص. ۳۰. کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی، گزارش ربوعار این کنسرسیوم: افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ۳۱ دسمبر ۲۰۱۸، ص. ۲۳؛ فیفا، گزارش نظارت انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۱۱۲.
۱۱۰۰. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد: گزارش ماهوار انتخاباتی، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱۰.
۱۱۰۱. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی یکپارچگی انتخابات ۲۰۱۸ افغانستان، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۸، ص. ۱۸۲.
۱۱۰۲. عزیز رفیعی، رئیس اجرایی سازمان انجمن مدنی افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۸ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۱۱۰۳. انیسه شهید، "کمیسیون مستقل انتخابات آرای ۱۱ ولایت را بازشماری میکند"، طلوع نیوز، ۶ نومبر ۲۰۱۸: حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۱۱۰۴. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹: یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۱۰۵. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۱۰۶. شاه محمود میاخیل، عضو سابق کمیسیون اصلاحات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹: صبغت الله تمیم، مدیر سابق حقوقی کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری ۲۰۱۹: احمد شاه زمانزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۴ جنوری ۲۰۱۹: حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹: راضیه سادات، نماینده پارلمان در پکتیا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اپریل ۲۰۱۹: کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۶.
۱۱۰۷. عبدالله احمدزی، رئیس سابق دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فروری ۲۰۱۹.
۱۱۰۸. برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد: گزارش انتخاباتی ماهوار، نومبر ۲۰۱۸، ص. ۱۰: کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۳، ۲۵، ۷.
۱۱۰۹. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۱۱۰. همانطور که سیگار قبلاً مستند کرده است، حتی جدول آرای سال ۲۰۰۹ که توسط برنامه انکشافی سازمان ملل متحد نظارت می شد به دلیل عدم شفافیت مورد انتقاد قرار گرفت. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی گفت که برنامه انکشافی سازمان ملل متحد به ناظران یا سایر ذینفعان اجازه نمی دهد صحت نرم افزار جدول بندی را بررسی کنند. سیگار، درسهای آموخته شده در زمینه آمادگی و برگزاری انتخابات در افغانستان، تفتیش سیگار ۱۰-۱۶-AR، سپتامبر ۲۰۱۰، ص. ۶.
۱۱۱۱. فیفا، گزارش نظارت از انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، ص. ۱۲۱.
۱۱۱۲. به گفته چیزمن و کلاس، "استفاده حداکثر از تکنالوژی جدید نیاز به انتقال آن به دست گروه های مستقل جامعه مدنی و احزاب مخالف دارد. با این کار، چشم انداز برای تشخیص پر شدن صندوق های رای بهتر می شود و منجر به از دست دادن مشروعیت تقلب های انتخاباتی می شود." نیک چیزمن و برایان کلاس، چگونه در انتخابات تقلب کرد (کورنوال، انگلستان: انتشارات دانشگاه ییل، ۲۰۱۸)، ص. ۱۸۱.
۱۱۱۳. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۱۱۴. مجیب مشعل، "افغان ها خواهان یک انتخابات عادلانه اند. آنان ممکن مدتی منتظر نتایج بمانند،" نیویارک تایمز، ۱۳ اکتوبر ۲۰۱۹: عزیز رفیعی، رئیس اجرایی سازمان انجمن مدنی افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۸ اکتوبر، ۲۰۱۹. به طور مثال، ذکیه وردک، نامزد ناموفق ولسی جرگه در سال ۲۰۱۸ از کابل به سیگار گفت که مدیر دیتابیس مرکز ملی شمارش آرا بخاطر محافظت از رای اش از او خواستار رشوه شده است. ذکیه وردک، مصاحبه سیگار، ۱۸ اپریل ۲۰۱۹.

۱۱۱۵. مشارکت محلی برای مشروعیت از طریق دموکراسی، "این سازمان از کمیسیون های مستقل انتخابات و شکایات انتخاباتی خواستار گزارش کامل آرا شده است،" بیانیه مطبوعاتی، ۲۳ فبروری ۲۰۲۰.
۱۱۱۶. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر ۲۰۱۹.
۱۱۱۷. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی ... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰.
۱۱۱۸. سازمان انجمن مدنی افغانستان، پیشنهادات برای بهبود انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹، جون ۲۰۱۹، ص. ۳۴؛ شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر ۲۰۱۹.
۱۱۱۹. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۱۲۰. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۱۲۱. سازمان انجمن مدنی افغانستان، پیشنهادات برای بهبود انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹، جون ۲۰۱۹، ص. ۳۴.
۱۱۲۲. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹. قانون انتخابات ۲۰۱۹ الزامی میداند تا شمارش آرای تقسیم شده نظر به مرکز رای دهی نشر شود، اما بقیه این جزئیات در آن ذکر نشده است. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۵، ۲۰۱۹.
۱۱۲۳. توماس روتیگ، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۳۰): نتایج نهایی ... و حکومت های موازی؟"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۹ فبروری ۲۰۲۰.
۱۱۲۴. علی عادل، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۲۹): یک بررسی اجمالی آماری از نتایج اولیه"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ فبروری ۲۰۲۰.
۱۱۲۵. دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۳، ۲۰۱۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات، "طرز العمل رای دهی و شمارش آرا در انتخابات ولسی جرگه افغانستان"، ۱۲ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۱۱؛ برنامه انکشافی سازمان ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات سازمان ملل متحد: گزارش پیشرفت سالانه پروژه سال ۲۰۱۸، ۲۰۱۸، ص. ۲۵. با آغاز قانون انتخابات در سال ۲۰۱۶، کمیسیون مستقل انتخابات موظف شد تا نسخه ای از اوراق نتایج را از هر مرکز رای دهی به نماینده نامزدی که بیشترین آرا را به دست آورده است، ارائه نماید، مقرر ای که در سال ۲۰۱۹ نیز حفظ شد. دولت افغانستان، قانون انتخابات، شماره ۱۲۲۶، ماده ۸۵، ۲۰۱۶؛ دولت افغانستان، قانون انتخابات، ماده ۸۵، ۲۰۱۹.
۱۱۲۶. دستیار ویژه معاون نماینده دبیرکل سازمان ملل متحد در افغانستان، "خطرات اساسی فرا راه انتخابات پیشرو"، ۱۷ اپریل ۲۰۱۷، ص. ۲.
۱۱۲۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "ان تی اف - گروه حمایت از انتخابات"، ۳۱ اکتوبر ۲۰۱۸.
۱۱۲۸. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸.
۱۱۲۹. عبید علی، توماس روتیگ و لینا بلیکا، "انتخابات نظارت شده ۲۰۱۸ (۴) در نورستان: محرومیت از حق رای و کمبود داده ها"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۷ نومبر ۲۰۱۸. یک گزارش سازمان امنیت و همکاری اروپا در سال ۲۰۱۰ نشان داد که "تعداد کم زنان ناظر داخلی و نمایندگان نامزدها فرصت های تقلب در مراکز رای دهی زنان را افزایش داده است." سازمن امنیت و همکاری اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات پارلمانی، سامان امنیت و همکاری در اروپا/دفتر نهاد دموکراتیک و حقوق بشر گزارش تیم حمایت از انتخابات، ۲۶ نومبر ۲۰۱۰، ص. ۴.
۱۱۳۰. دفتر سرمفتش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، بررسی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی /برنامه کمک انتخاباتی افغانستان، ۶، S-۰۰۱-۱۴-۳۰۶-F-۳۰۶-۱۴-۰۰۱-۲۱، ص. ۲۱.
۱۱۳۱. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۳ نومبر ۲۰۱۹.
۱۱۳۲. مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹؛ دفتر سرمفتش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، بررسی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی /برنامه کمک انتخاباتی افغانستان، ۶، S-۰۰۱-۱۴-۳۰۶-F-۳۰۶-۱۴-۰۰۱-۲۱، ص. ۸.
۱۱۳۳. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت این اداره از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: بررسی ارزیابی سریع، آگست ۲۰۱۵، ص. ۲۶.
۱۱۳۴. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۷ آگست ۲۰۱۸.
۱۱۳۵. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۹؛ انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، ص. ۲؛ گریگ منیاک، مشاور انتخابات با دموکراسی انترنشنل، مصاحبه سیگار، ۳۰ آگست ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ آگست ۲۰۱۸؛ نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی ۲۰۰۵، دسمبر ۲۰۰۵، ص. ۲۵. بطور مثال، با بودجه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در سال ۲۰۱۰، انستیتوت ملی دموکراتیک ورکشاپ هایی را در ۳۱ ولایت برگزار کرد تا ۳۶۰۰۰ نماینده کاندیدان را برای نظارت و گزارش فعالیت های روز انتخابات آموزش دهد. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ۲۰۱۱، ص. ۲.

۱۱۳۶. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸.
۱۱۳۷. یک مقام کمک کننده غربی به سیگار گفت که نمایندگان احزاب سیاسی "می توانند آزاردهندگان بزرگ باشند. مراکز رای دهی اکثرًا بسیار پر رفت و آمد هستند، و درک پایینی از این که پروسه چگونه است، وجود داشت. حتی شخصی با درک پایان، اما با حسن نیت می تواند مشکلات را ایجاد کند." مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۱۱۳۸. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر ۲۰۱۸. در مقابل، یک رهبر حزب به ارزیابی کنندگان میان مدت برنامه تقویت نهادهای سیاسی و جامعه مدنی که از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تمویل میشود، گفت که آموزش برنامه ای که قبل از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ به نمایندگان حزب شان ارائه شده بود، آنها را قادر به دستیابی به موفقیت کرده است و در کاهش ملموس میزان تقلب در مراکز رای دهی در دور دوم انتخابات، کمک کرده است. انستیتوت ملی دموکراتیک، گزارش ارزیابی عملکرد میان مدت: تقویت نهادهای سیاسی و جامعه مدنی، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، نومبر ۲۰۱۵، ص. ۳۶.
۱۱۳۹. کمیسیون مستقل انتخابات و انستیتوت ملی دموکراتیک، راهنمای آموزش نمایندگان نامزد ها: انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۹، ۲۰۱۹. صفحه الکترونیک ۱۹. از میان ۱۸ تیم ۱۲ آنان نمایندگان شان را برای آموزش به کنسرسیوم انتخابات و تقویت روند سیاسی فرستادند. شریک اجرایی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۱۴۰. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "گروه حمایت از انتخابات - سطح کاری"، ۲۹ آگست ۲۰۱۸، ص. ۲؛ مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۱۱۴۱. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ۲۰۱۱، ص. ۷۵. در گزارش نهایی خود درباره انتخابات ۲۰۰۵، نهاد مشترک مدیریت انتخابات به این موضوع پرداخت: "بدون یک سیستم انتخاباتی مبتنی بر احزاب، نهاد مشترک مدیریت انتخابات چاره ای نداشت جز اینکه به هر نامزد اجازه دهد تعداد نامحدودی از نمایندگان را اعتبار دهد تا نمایندگان یک نامزد بتوانند از پروسه در هر مکان رای دهی در حوزه های انتخابی نظارت کنند. در نتیجه، این تعداد نمایندگان در روز انتخابات، باعث ایجاد مشکلات زیاد از جمله ترس رای دهندگان و کارکنان انتخابات، رفتار پر خاشگرانه در مراکز رای دهی، و گزارش های بی نظمی در بیرون از مراکز رای دهی وجود داشت." نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی ۲۰۰۵، دسامبر ۲۰۰۵، ص. ۲۲.
۱۱۴۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "ان تی اف - گروه حمایت از انتخابات"، ۳۱ اکتوبر ۲۰۱۸.
۱۱۴۳. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹؛ یوسف رشید، مدیر اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹؛ کمیسیون مستقل انتخابات، پروسیجر رای دهی و شمارش آرا: انتخابات ولسی جرگه افغانستان، ۲۰ اکتوبر ۲۰۱۸، ص. ۱۲. قبل از وضع این قانون، کمیسیون مستقل انتخابات سعی کرد تا از ازدحام مردم اجتناب نموده و نمایندگان محلی خود را اجازه داد تا محدودیت های زمانی را برای حضور نمایندگان و ناظران در مراکز ثبت نام، رای دهی و شمارش آرا تعیین کنند. در برخی مناطق، این وضعیت منجر به محدود شدن ناظران فقط به سه تا هفت ساعت در یک مرکز رای دهی گردید. شرکت کنندگان در کارگاه مطالعه سیاستگذاری در نهاد تحقیقات پالیسی و مطالعات توسعه ای (دراپس)، "خلاصه پالیسی: اطمینان از شفافیت انتخاباتی در روز انتخابات: نقش ناظران"، سیر انتخاباتی در افغانستان پس از سال ۲۰۰۱: ارزیابی و پیشنهاد ها، مریم صافی، زنان و سیاست های عمومی، جلد ۴ (۲۰۱۸)، ص. ۱۱۷.
۱۱۴۴. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه دیده بان شفافیت و انتخابات افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری ۲۰۱۹.
۱۱۴۵. کمیسیون مستقل انتخابات، "یادداشت های درس های آموخته شده"، آجندای روز اول، ۱۸ دسامبر ۲۰۱۸، ص. ۸.
۱۱۴۶. سازمان امنیت و همکاری اروپا، جمهوری اسلامی افغانستان: انتخابات ریاست جمهوری، گزارش تیم حمایت انتخابات سامان امنیت و همکاری در اروپا/دفتر نهاد دموکراتیک و حقوق بشر، ۲۰۱۴، ص. ۲۵.
۱۱۴۷. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد، ارزیابی آسیب پذیری انتخابات در برابر فساد، پیش نویس گزارش موقت، مارچ ۲۰۱۹، ص. ۲۵.
۱۱۴۸. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ولسی جرگه ۲۰۱۰ در افغانستان، ۲۰۱۱، ص. ۲۰، ۲۹؛ آدم گلاگر، "باوجود نواقص در انتخابات رای دهندگان افغان از خود اشتیاق نشان می دهند"، ۶ نومبر ۲۰۱۸، انستیتوت صلح ایالات متحده، دسترسی به تاریخ ۱۳ سپتمبر ۲۰۲۰؛ نهاد مشترک مدیریت انتخابات، گزارش نهایی: انتخابات شورای ملی و شورای ولایتی ۲۰۰۵، دسامبر ۲۰۰۵، ص. ۲۲.
۱۱۴۹. کمیسیون مستقل انتخابات، "یادداشت های درس های آموخته شده"، آجندای روز اول، ۱۸ دسامبر ۲۰۱۸، ص. ۸.

۱۱۵۰. مشاور ارشد انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۳ آگست ۲۰۱۸. همچنان برای نمایندگان نامزد انتخابات رسیدن به مناطقی از کشور که مخالفان آنها محبوب است دشوار است. بطور مثال، نمایندگان عبدالله عبدالله دسترسی بسیار محدودی به ولایت زابل در سال ۲۰۱۹ داشتند. عارف زابلی، "انتخابات ۲۰۱۹ افغانستان (۱۶): نشانه های تقلب در زابل"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۸ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۱۵۱. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ آگست، ۲۰۱۸. نووا کوبرن به نقطه مشابه اشاره کرده است. نووا کوبرن، "گیر مانده در مسایل فنی و سیاسی: حمایت بین المللی برای انتخابات ۲۰۱۴ و آینده سیاست دموکراتیک در افغانستان"، ژورنال امور بین المللی جورج تاون، جلد ۱۷، شماره ۱ (۲۰۱۶)، ص. ۵۹-۶۰. یک مشاور ارشد دیگر انتخاباتی گفت که کمک کنندگان باید بر نهاد های مدیریت انتخابات فشار بیاورند تا بست های مهم خالی به موقع پر شود و رهنمود بیشتر برای شرایط گزینش افراد در این بست ها فراهم شود. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۶ آگست، ۲۰۱۸. در یک گزارش اداره انکشاف بین المللی و وزارت خارجه بریتانیا که در سال ۲۰۱۰ نگاشته شده بود، از حکومت این کشور خواسته شده تا "متوجه هر گونه نشانه های مداخله نامناسب اجرایی در نهاد مدیریت انتخابات باشد و این موضوع را به برای مداخله مناسب دیپلماتیک ارجاع کند." اداره انکشاف بین المللی و وزارت خارجه بریتانیا، یادداشتی در مورد چگونگی کمک های انتخاباتی، نسخه ۰۰۱، دسمبر ۲۰۱۰، ص. ۳۰.
۱۱۵۲. تفتیش نتایج نهایی در سال ۲۰۱۹ توسط تیم های متشکل از دو کارمند کمیسیون مستقل انتخابات و یک کارمند ملل متحد انجام شد. شبکه آسیایی برای انتخابات آزاد (ANFREL)، حفظ دموکراسی از طریق برگه های رای دهی: انتخابات ریاست جمهوری و شورای ولایتی، ۲۰۰۹، ص. ۱۷۱. سپس در سال ۲۰۱۴، ملل متحد به خاطر نظارت از تفتیش نتایج انتخابات با کمیسیون مستقل انتخابات از نزدیک کار کرد تا اعتماد به نتایج انتخابات ایجاد شود، در همین حال صد ها ناظر بین المللی از این روند نظارت کردند. زمانی که این تلاش ها ناکام شد، جان کری، وزیر خارجه آن وقت ایالات متحده دست یافتن به توافقی را میانجیگری کرد که منجر به ایجاد حکومت وحدت ملی شد. فیفا، گزارش نظارت انتخابات ۲۰۱۴، ص. ۱۴۸-۱۴۹؛ مداخله مشابهی در لویه جرگه ۲۰۰۲ نیز توسط جامعه جهانی صورت گرفت. اسکات سیورد اسمت، "انتخابات و دموکراسییزه کردن" در تقویت دولت در افغانستان: درس های آموخته شده، ۲۰۰۱-۲۰۱۴، انستیتوت صلح ایالات متحده، ویراستاران اسکات اسمت و کالن کوکمن، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۳۸-۳۹.
۱۱۵۳. برنامه انکشافی ملل متحد، انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴: تفتیش کامل برگه های رای دهی که در سراسر کشور به صندوق های رای انداخته شد، نومبر ۲۰۱۴، ص. ۱۰.
۱۱۵۴. در یک گزارش ۲۰۱۴ نهاد دموکراسی بین المللی آمده که تصمیم رئیس جمهور غنی و رئیس اجرایی عبدالله مبنی بر "تشکیل حکومت وحدت ملی ممکن فرصت انتقال مسالمت آمیز قدرت را در افغانستان نجات داد، اما این کار همچنین فرصت انتقال دموکراتیک قدرت را نادیده گرفت." نهاد دموکراسی بین المللی، ماموریت نظارت از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان - گزارش نهایی، جنوری ۲۰۱۵، ص. ۴.
۱۱۵۵. نووا کوبرن، "گیرمانده در مسایل فنی و سیاسی: حمایت بین المللی برای انتخابات ۲۰۱۴ و آینده سیاست دموکراتیک در افغانستان"، ژورنال امور بین المللی جورج تاون، جلد ۱۷، شماره ۱ (۲۰۱۶)، ص. ۵۹-۶۰.
۱۱۵۶. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ نومبر، ۲۰۱۹.
۱۱۵۷. زلمی نشاط، "تحلیف دو رئیس جمهور: بحران قانون اساسی افغانستان"، نشریه دیپلمات، ۱۱ مارچ، ۲۰۲۰؛ مجیب مشعل، "رئیس جمهور افغانستان دستور رهایی زندانیان را صادر کرد"، نیویارک تایمز، ۱۰ مارچ، ۲۰۲۰.
۱۱۵۸. پمیلا کانستبل و جان هدسن، "در حالی که بحران سیاسی توافقنامه صلح را تهدید می کند، ایالات متحده از قطع یک میلیارد دالر کمک به افغانستان خبر داد"، واشنگتن پست، ۲۳ مارچ، ۲۰۲۰؛ رحیم فایز، "رئیس جمهور افغانستان و رقیب وی از توافق تقسیم قدرت خبر دادند"، نشریه دیپلمات، ۱۸ می، ۲۰۲۰.
۱۱۵۹. علی عادل، "پایان بن بست پسا انتخابات؟ فورمول جدید غنی و عبدالله برای تقسیم قدرت"، شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۰ می، ۲۰۲۰.
۱۱۶۰. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ آگست، ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۴ نومبر، ۲۰۱۸. در یک گزارش اداره انکشاف بین المللی و وزارت خارجه بریتانیا که در سال ۲۰۱۰ نگاشته شده بود، روی اهمیت هماهنگی نزدیک کمک های فنی با نفوذ دیپلماتیک (مداخله سیاسی) تاکید شد. اداره انکشاف بین المللی و وزارت خارجه بریتانیا، یادداشتی در مورد چگونگی کمک های انتخاباتی، نسخه ۰۰۱، دسمبر ۲۰۱۰، ص. ۸. یک گزارش دیگر اداره انکشاف بین المللی بریتانیا و اداره کمک های بریتانیا که در عین سال نگاشته شده، هشدار داده که کمک کنندگان نباید تمرکز روی مسایل مهم سیاسی را قربانی تمرکز روی موضوعات مرتبط به طرز العمل ها کنند. اداره انکشاف بین المللی بریتانیا و اداره کمک های بریتانیا، "کمک های انتخاباتی و مسایل سیاسی: درس ها برای حمایت بین المللی"، ۲۰۱۰، ص. ۱۷.
۱۱۶۱. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۴ نومبر، ۲۰۱۸.

۱۱۶۲. کمک کنندگان با تلاش برای حفظ تصمیم حکومت مبنی بر تطبیق فناوری تایید مشخصات بیومتریک رای دهندگان فقط چند هفته پیش از روز انتخابات، انرژی بسیار زیاد را روی تلاش به خاطر جلوگیری از فاجعه عملیاتی انتخابات ۲۰۱۸ به خرج دادند. مقام وزارت خارجه ایالات متحده، مصاحبه سیگار، ۵ مارچ، ۲۰۱۹.

۱۱۶۳. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.

۱۱۶۴. مقام وزارت خارجه ایالات متحده، مصاحبه سیگار، ۵ مارچ، ۲۰۱۹.

۱۱۶۵. مقام ارشد پیشین اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ سپتمبر، ۲۰۱۸.

۱۱۶۶. یک مقام یک نهاد کمک کننده غربی به سیگار گفت که انتخابات ۲۰۱۸ فقط در نتیجه فشار کمک کنندگان برگزار شد. مقام یک نهاد کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.

۱۱۶۷. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹. به همین ترتیب، یک مقام دیگر بین المللی به سیگار گفت که در بهار ۲۰۱۸، سفرای عضو گروه حمایت از انتخابات مجبور شدند به دفتر کمیسیون مستقل انتخابات بروند و به مدت دو نیم ساعت با کمیشنر بحث کنند تا با آنان به این مورد به توافق برسند که آیا توزیع دو نسخه تذکره به خاطر حفظ امنیت رای دهندگان آغاز خواهد شد یا خیر. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.

۱۱۶۸. در حالی که کمک کنندگان به نهاد های مدیریت انتخابات و سازمان های نظارت از انتخابات، کمک مالی فراهم می کنند، اما حکومت ایالات متحده پالیسی کمک مالی به احزاب سیاسی را ندارد. در عوض، حکومت ایالات متحده در گذشته حمایت های فنی را به منظور توسعه احزاب سیاسی و همچنین آموزش نمایندگان احزاب سیاسی را فراهم کرده است. بر اساس پالیسی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، این اداره می تواند حد اکثر به ارزش ۵۰ هزار دالر کمک غیر نقدی کند. بر اساس این پالیسی، اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی باید با حسن نیت تلاش کند که کمک هایش به شکل عادلانه به تمام احزاب دموکراتیک برسد. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "پالیسی کمک به احزاب سیاسی"، ۱۱ جولای، ۲۰۰۳، ص. ۲. اما سایر کمک کنندگان در گذشته به احزاب سیاسی کمک های بلاعوض کرده اند. به طور مثال، برنامه تعمیق دموکراسی در یوگاندا که توسط ادارات کمک رسانی دنمارک، آیرلند، سویدن، هلند، ناروی و بریتانیا حمایت می شد، کمک های بلا عوض را به در یک پروسه رقابتی به احزاب سیاسی توزیع می کرد. لینی وایلد، مارتا فورستی، و پلر دومنگو، "کمک های بین المللی به احزاب سیاسی و انکشاف نظام احزاب"، استیتوت توسعه خارجی، جنوری ۲۰۱۱، ص. ۱۰-۱۱.

۱۱۶۹. در سال ۲۰۱۲، کمیسیون مستقل بریتانیا برای تاثیر کمک ها دریافت با وجود معلوم بودن برخی درس های کلیدی در مورد حمایت از انتخابات، این درس ها هنوز هم در برخی کشور های که بررسی شده بود چون بروندي، مالاوی و افغانستان عملی نشده است. این درس های کلیدی شامل "آغاز زود هنگام حمایت ها، تداوم تلاش های ارتقای ظرفیت، و جا دادن حمایت های انتخاباتی در یک استراتژی بزرگتر برای پیاده کردن دموکراسی" بود. کمیسیون مستقل برای تاثیر کمک ها، ارزیابی حمایت انتخاباتی اداره انکشاف بین المللی بریتانیا از طریق برنامه انکشافی ملل متحد، گزارش ۸، اپریل ۲۰۱۲، ص. ۱۰، ۱۷.

۱۱۷۰. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۴ نومبر، ۲۰۱۸.

۱۱۷۱. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ اگست، ۲۰۱۸.

۱۱۷۲. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.

۱۱۷۳. این مورد در افغانستان به مشکل منحصر به فرد به نظر می رسد. این مشکلی است که کمک کنندگان و کشور های دریافت کننده کمک را متاثر می سازد و برای رسیدگی به آن «رویکرد دوره انتخاباتی» تهیه شد. پروژه ACE، "مواجه شدن با واقعیت های انتخاباتی: کمک بسیار زیاد، اما بسیار دیر هنگام"، در ۱ اکتوبر، ۲۰۱۹ به این گزارش مراجعه شد؛ اداره انکشاف بین المللی بریتانیا و اداره کمک های بریتانیا، "کمک های انتخاباتی و مسایل سیاسی: درس ها برای حمایت بین المللی"، ۲۰۱۰، ص. ۶، ۳۴. برنامه انکشافی ملل متحد با مرور کمک های انتخاباتی در طول یک دهه از ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ دریافت که رویکرد های کوتاه مدت و کوتاه بینانه کمک کنندگان نسبت به حمایت های انتخاباتی در اکثر موارد نتوانسته کمک های این نهاد ها را به سایر جنبه های حکومت داری دموکراتیک به شمول "اصلاحات قانون اساسی" ربط دهد. برنامه انکشافی ملل متحد، برنامه انکشافی ملل متحد و کمک های انتخاباتی: ده سال تجربه، ۱۱ جون، ۲۰۰۲، ص. ۲-۳، ۲۷، ۵۰. شبکه دانش انتخاباتی ACE با تایید این استدلال گفته است که کمک های انتخاباتی باید با طرح نظام سیاسی و انتخاباتی و ارتقای ظرفیت دراز مدت نهاد های مدیریت انتخابات نیز باید ربط داده شود. پروژه ACE، "زنگ خطر هزاره جدید"، در ۲ اکتوبر، ۲۰۱۹ به این گزارش مراجعه شد. مرور کمک های انتخاباتی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در کینیا تطبیق رویکرد دوره انتخاباتی را پیشنهاد کرد. موسسه MSI، ارزیابی عملکرد کمک های انتخاباتی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از جنوری ۲۰۰۸ - اگست ۲۰۱۳، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۴، ص. ۶. سرانجام، کمیسیون اروپا نیز از رویکرد دوره انتخاباتی اعلام حمایت کرده است. کمیسیون اروپا، رهنمود میتودولوژیکی در مورد کمک های انتخاباتی، اکتوبر ۲۰۰۶، ص. ۴.

۱۱۷۴. گریگ منجک، مشاور انتخاباتی نهاد دموکراسی بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۰ اگست، ۲۰۱۸.
۱۱۷۵. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸.
۱۱۷۶. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۴ نومبر، ۲۰۱۸.
۱۱۷۷. برنامه انکشافی ملل متحد، رهنمود تطبیق کمک های انتخاباتی برنامه انکشافی ملل متحد، اکتوبر ۲۰۰۶، ص. ۱۰۳.
۱۱۷۸. کمیسیون اروپا، رهنمود میتودولوژیکی در مورد کمک های انتخاباتی، اکتوبر ۲۰۰۶، ص. ۴۹.
۱۱۷۹. کینیت بلکویل، "کمک های انتخاباتی: یک سرمایه گذاری کم هزینه برای یک جهان با ثبات تر و مرفه تر،" جلسه استماعیه کمیته تخصیص بودجه مجلس نمایندگان ایالات متحده، کمیته فرعی برنامه های وزارت خارجه، عملیات های خارجی و برنامه های مرتبط، ۳ اپریل، ۲۰۱۸، ص. ۵.
۱۱۸۰. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۳۱ اگست، ۲۰۱۸.
۱۱۸۱. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اگست، ۲۰۱۸.
۱۱۸۲. مارگی کوک، حمایت از انتخابات افغانستان: جون ۲۰۰۸ - جنوری ۲۰۱۰، مارچ ۲۰۱۰، ص. ۷-۸.
۱۱۸۳. پروژه ACE، "رویکرد دوره انتخاباتی،" در ۱ اکتوبر، ۲۰۱۹ به این گزارش مراجعه شد. اداره انکشاف بین المللی بریتانیا که نقش رهبری کننده را در ترویج رویکرد دوره انتخاباتی داشته است، در رویکرد دراز مدت حمایت از انتخابات در بنگله دیش موفق بوده است. بر اساس یک مطالعه اداره انکشاف بین المللی بریتانیا در مورد مؤثریت حمایت های انتخاباتی این اداره که توسط برنامه انکشافی ملل متحد انجام شد، "برنامه انکشافی ملل متحد برنامه های ارتقای ظرفیت کمیسیون انتخابات بنگله دیش را چندین سال پیش از انتخابات سال ۲۰۰۸ به راه انداخته بود، و تلاش ها برای ارتقای ظرفیت این کمیسیون در ۱۸ ماه گذشته شدیداً افزایش یافت. این کمک ها در چارچوب توافق سیاسی در مورد نقشه راه برای احیای دموکراسی، و توافق بین کمک کنندگان و کمیسیون انتخابات بنگله دیش فراهم شد. برنامه انکشافی ملل متحد فرصت کافی برای رسیدگی به مسایل سیستماتیک و ظرفیتی داشت. این موارد شامل تقویت چارچوب حقوقی و نظام انتخاباتی، ارتقای ظرفیت مدیریتی، ایجاد یک انستیتوت آموزشی برای مقام های انتخاباتی، و راه اندازی برنامه های بزرگ آموزش های مدنی بود. این نوع حمایت از سال ۲۰۰۵ به بعد و با ارزش ۴،۶ میلیون دالر در سال فراهم شد. کمک های بزرگتر سپس با نزدیک شدن تاریخ انتخابات فراهم شد تا از فعالیت های مشخص به ویژه ثبت نام رای دهندگان حمایت صورت بگیرد. جدول زمانی دراز مدت برای ارتقای ظرفیت و جدا بودن آن از کمک ها برا راه اندازی انتخابات، هر دو در دست یافتن به نتایج دوامدار نقش داشتند. کمیسیون مستقل بررسی تاثیر کمک ها، ارزیابی حمایت انتخاباتی اداره انکشاف بین المللی بریتانیا از طریق برنامه انکشافی ملل متحد، گزارش ۸، اپریل ۲۰۱۲، ص. ۱۰.
۱۱۸۴. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری، ۲۰۱۹؛ عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری، ۲۰۱۹.
۱۱۸۵. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر، ۲۰۱۸. بر اساس اظهارات یک مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، از آنجاییکه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی بودجه سال گذشته را بری تمویل برنامه های خود در دسترس دارد، دوره تصویب بودجه کانگرس هیچ تاثیری بر تاخیر کمک های مالی این اداره ندارد. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۹ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۱۱۸۶. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۹ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۱۱۸۷. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۱۰ مارچ، ۲۰۲۰.
۱۱۸۸. انا لارسن، احزاب دموکراتیک جدید افغانستان: وسیله برای سازماندهی آوردن دموکراسی؟، واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان، مارچ ۲۰۰۹، ص. ۴.
۱۱۸۹. عبدالله احمدزی، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۶ فبروری، ۲۰۱۹.
۱۱۹۰. اسکات واردن، "معمای انتخابات افغانستان (۱۳): فهرست جدید رای دهندگان به اندازه خوب است که نمی توان به آن باور کرد،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۲۸ اگست، ۲۰۱۸.
۱۱۹۱. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر، ۲۰۱۸.
۱۱۹۲. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: مرور سریع، اگست ۲۰۱۵، ص. ۲۸.

۱۱۹۳. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر، ۲۰۱۸؛ جسیکا دوناتی، "کمک کنندگان خشمگین کمک های خود را به انتخابات پارلمانی افغانستان پایان دادند"، رویترز، ۱۲ جون، ۲۰۱۵؛ علی عادل، "معمای انتخابات افغانستان (۲): یک تاریخ ضیق و یک گفتمان در مورد فناوری"، شبکه تحلیلگران افغانستان، نومبر ۲۸، ۲۰۱۷. کمک کنندگان پس از انتخابات ۲۰۰۵ نیز کمک های خود را به شکل چشمگیر کاهش دادند. بر اساس اظهارات یک مقام بین المللی، پس از کاهش این کمک ها "کمیسیون مستقل انتخابات ظرفیت زیاد خود را از دست داد... کمک کنندگان پس از سه سال سرمایه گذاری هنگفت خسته شده بودند. زمانیکه انتخابات ۲۰۰۹ را آغاز کردیم، همه چیز را دوباره از صفر شروع کردیم." مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ سپتمبر، ۲۰۱۸.
۱۱۹۴. راد ناردلند و فاطمه فیضی، "افغانستان به تعویق انداختن انتخابات را بررسی می کند"، نیویارک تایمز، ۲۵ نومبر، ۲۰۱۸؛ مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۱۱۹۵. انسیتوت ملی دموکراتیک، گزارش ارزیابی کارکرد میان مدت: تقویت نهاد های سیاسی و جامعه مدنی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، نومبر ۲۰۱۵، ص. ۳۲. راد ناردلند و فاطمه فیضی، "افغانستان به تعویق انداختن انتخابات را بررسی می کند"، نیویارک تایمز، ۲۵ نومبر، ۲۰۱۸؛ رویترز، "افغانستان انتخابات پارلمانی به تعویق افتاده را در ماه اکتوبر برگزار می کند"، ۱۸ جنوری، ۲۰۱۶.
۱۱۹۶. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ نومبر، ۲۰۱۸.
۱۱۹۷. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۱۹۸. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۱۹۹. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۲۰۰. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۲۰۱. دومینیک گرنت، مدیر پروژه UNOPS، مصاحبه سیگار، ۲ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۲۰۲. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۸ اکتوبر، ۲۰۱۷، ص. ۱، ۷.
۱۲۰۳. برنامه انکشافی ملل متحد، پروژه حمایت از انتخابات ملل متحد، ۲۰۱۷-۲۰۱۹، ۲۸ اکتوبر، ۲۰۱۷، ص. ۱، ۳۴.
۱۲۰۴. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۰۵. دومینیک گرنت، مدیر پروژه UNOPS، مصاحبه سیگار، ۲ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۲۰۶. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اگست، ۲۰۱۸. حمایت های بسیار قبل از انتخابات ۲۰۱۹ آغاز شد اما این حمایت ها محدود بود. تا مارچ ۲۰۱۹، اتحادیه اروپا سه مشاور فنی - یک خارجی و دو افغان - را در کمیسیون شکایات انتخاباتی موظف کرده بود. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "NTF - گروه کاری حمایت از انتخابات"، مارچ ۲۰، ۲۰۱۹.
۱۲۰۷. مشاور انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۱۲۰۸. مشاور انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ ولید اکبر سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ وزارت خارجه ایالات متحده، ایمیل به سیگار، ۱۰ مارچ، ۲۰۲۰.
۱۲۰۹. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اگست، ۲۰۱۸؛ ولید اکبر سروری، معاون پیشین دارالانشای کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹؛ بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، محاکمه انتخابات: مدیریت مؤثر منازعات و تخلفات انتخاباتی، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، می ۲۰۱۸، ص. ۹.
۱۲۱۰. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۱۱. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۱۲. دفتر سرمتمش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مرور برنامه حمایت از انتخابات افغانستان/ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، S. ۶-۳۰۶-۱۴-۰۰۱-F، فروری، ۲۰۱۴، ص. ۱۲.
۱۲۱۳. دومینیک گرنت، مدیر پروژه UNOPS، مصاحبه سیگار، ۲ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۲۱۴. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اگست، ۲۰۱۸؛ مشاور انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر، ۲۰۱۹. مسؤولیت رسیدگی به شکایات ابتدایی در سال ۲۰۱۰ از دفتر مرکزی کمیسیون شکایات انتخاباتی به دفاتر ولایتی این کمیسیون منتقل شد. از آن به بعد، دفتر مرکزی کمیسیون

- شکایات انتخاباتی به استیناف طلبی در برابر فیصله های دفاتر ولایتی رسیدگی می کند. مارتین وان بیجلرت، "کی رای را کنترل می کند؟ انتخابات در حال تکامل افغانستان،" شبکه تحلیلگران افغانستان، ۱۵ سپتمبر، ۲۰۱۰، ص. ۲۵.
۱۲۱۵. یک بررسی داخلی ۲۰۱۵ دریافت که عین مورد در باره آمادگی های انتخابات که از رهگذر سیاسی جنجال بر انگیز است، صدق می کند: "با عدم تصحیح زود هنگام فهرست مراکز رای دهی، بحث ها وقتی آغاز شد که هر کاندید تلاش کرد تا بانک رای خود را حفظ کند." اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، حمایت اداره ایالات متحده از انتخابات ۲۰۱۴ افغانستان: مرور سریع، اگست ۲۰۱۵، ص. ۲۰. علاوه بر این، مرکز اروپا برای حمایت از انتخابات نیز نتیجه گیری کرد که "دریچه فرصت در جریان انتخابات نه بلکه در فاصله زمانی بین دو انتخابات به میان میاید." مرکز اروپا برای حمایت از انتخابات، EURECS، واکنش اروپا به حمایت از دوره انتخاباتی، بدون ذکر تاریخ، ص. ۴.
۱۲۱۶. شهلا حق، رئیس پیشین دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات، مصاحبه سیگار، ۱۹ جنوری، ۲۰۱۹؛ گروه بین المللی بحران، افغانستان: آینده حکومت وحدت ملی، گزارش شماره ۲۸۵ آسیا، ۱۰ اپریل، ۲۰۱۷، ص. ۶.
۱۲۱۷. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۴ نومبر، ۲۰۱۸.
۱۲۱۸. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر، ۲۰۱۸.
۱۲۱۹. گریگ منجک، مصاحبه سیگار، ۳۰ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۲۰. گریگ منجک، مصاحبه سیگار، ۳۰ اگست، ۲۰۱۸. برنامه SPECS اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی نیز از اعمال فشار جامعه مدنی برای آوردن اصلاحات انتخاباتی حمایت می کرد. این برنامه در سال ۲۰۱۴ صدور یک اعلامیه مشترک را در مورد اصول نظارت از انتخابات سازماندهی کرد که توسط پنج سازمان داخلی ناظر امضا شد و در آن بر تعهد "به تلاش های جمعی به خاطر آوردن اصلاحات مؤثر در قانون انتخابات" تاکید شده بود. انستیتوت ملی دموکراتیک، انتخابات ریاست جمهوری و شورا های ولایتی ۲۰۱۴ در افغانستان، گزارش نهایی، بدون ذکر تاریخ، ص. ۳۹.
۱۲۲۱. انستیتوت ملی دموکراتیک و انستیتوت صلح ایالات متحده، "گزارش ماموریت نومبر ۲۰۱۶ به افغانستان"، بدون ذکر تاریخ، ص. ۴.
۱۲۲۲. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۷ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۲۳. کمیسیون مستقل انتخابات، طرح ظرفیت سازی در کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، دسمبر ۲۰۱۱، ص. ۴.
۱۲۲۴. استفان دارندالف و اسکات اسمت، شکستاندن نه خم ساختن: انتخابات افغانستان مستلزم اصلاحات نهادی است، انستیتوت صلح ایالات متحده، اگست ۲۰۱۹، ص. ۱۲؛ مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸؛ بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۴.
۱۲۲۵. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان ۲۰۱۸، تحت قرارداد با اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تهیه شد، جون ۲۰۱۸، ص. ۳۵.
۱۲۲۶. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ پدیده فراهم کردن کمک ها از سوی کمک کنندگان به خاطر نظارت گروه های داخلی از انتخابات فقط چند روز پیش از روز انتخابات تنها به افغانستان محدود نیست. بر اساس اظهارات یک مشاور ارشد پیشین فنی کمیسیون مستقل انتخابات که در سراسر جهان کار کرده است، کمک های اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در بسیار موارد دیر تر از زمان مطلوب می رسد. مارگی کوک، مصاحبه سیگار، ۳۱ اگست، ۲۰۱۸. گروه های ناظر انتخابات در افغانستان به مرور زمان دامنه کار شان را از نظارت در روز انتخابات به سایر مراحل حیاتی روند انتخابات، حل منازعات انتخاباتی و اصلاحات انتخاباتی گسترش دادند. بنیاد بین المللی سیستم های انتخاباتی، خلاصه گزارش ارزیابی امانت داری انتخابات افغانستان: گزارش ۲۰۱۵، مارچ ۲۰۱۵، ص. ۱۷-۱۸.
۱۲۲۷. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، ایمیل به سیگار، ۱۸ جون، ۲۰۱۹.
۱۲۲۸. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ به همین ترتیب، یک مطالعه از سوی اداره انکشاف بین المللی و وزارت خارجه بریتانیا دریافت که نظارت جامعه از انتخابات مستلزم تعامل طولانی می باشد که از باید بسیار پیش از روز انتخابات شروع شود. اداره انکشاف بین المللی و وزارت خارجه بریتانیا، یادداشتی در مورد چگونگی کمک های انتخاباتی، نسخه ۰، ۱، دسمبر ۲۰۱۰، ص. ۴۱.
۱۲۲۹. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸؛ یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۳۰. گروه های ناظر می توانستند تعداد رای دهندگان جدیداً ثبت نام شده به سطح محل را با مجموع افراد ثبت نام شده با بررسی مجدد کنند و یک نوع جدول بندی موازی آرا را تهیه کنند. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹.

۱۲۳۱. تامین کمک های مالی به ناظران دراز مدت در دسامبر ۲۰۱۸ یعنی شش ماه قبل از ختم روند حل مناعات انتخاباتی در دسامبر ۲۰۱۸ پایان یافت. عزیز رفیعی، رئیس اجرایی مجتمع جامعه مدنی افغانستان، مصاحبه سیگار، ۱۸ اکتوبر، ۲۰۱۹؛ علی عادل، "نتایج انتخابات پارلمانی ۲۰۱۸ افغانستان: یک ولسی جرگه جدید اما ناتکمیل"، شبکه تحلیگران افغانستان، ۱۷ می، ۲۰۱۹. بر اساس اظهارات فیفا، دو بار تمدید برنامه بدون هزینه از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، پوشش کافی این روند را اجازه نداد. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۱۷ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۱۲۳۲. برنامه انکشافی ملل متحد، "یادداشت معلوماتی: نظارت انتخاباتی"، ۱۸ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۳۳. دفتر سرمفتش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مرور برنامه حمایت از انتخابات افغانستان/ اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، S-۳۰۶-۱۴-۰۰۱-F، ۶-فبروری، ۲۰۱۴، ص. ۱۱. تحقیقات اکادمیک در مورد انتخابات ۲۰۰۸ در کشور غنا همچنین نشان می دهد که نظارت گروه های داخلی ظرفیت بالقوه سرکوب ثقل در روند ثبت نام را دارد. ناهومی ایچنو و متیاس شونلن، "مانع شدن یا بیجا ساختن بی نظمی های انتخاباتی؟ تاثیرات وابستگی ناظران در یک تجربه ساحوی در غنا"، ژورنال سیاست، جلد ۷۴، شماره ۱ (۲۰۱۲)، ص. ۳۰۵-۳۰۶.
۱۲۳۴. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "گروه حمایت از انتخابات - سطح کاری"، ۱۵ اگست، ۲۰۱۸، ص. ۳. تاخیر در تامین کمک های مالی همچنین نظارت از سوی ناظران را در جریان روند ثبت نام تقویتی پیش از انتخابات ۲۰۰۹ محدود ساخت. هوراجیو بونیو، کترین کالن، ترویر جورج-کوکر، و کتینکا سلاوو، ارزیابی میان مدت پروژه: ارتقای ظرفیت حقوقی و انتخاباتی برای فردا (ELECT)، نومبر، ۲۰۰۹، صفحه الکترونیک ۴۲.
۱۲۳۵. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۶ اگست، ۲۰۱۸؛ یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ برنامه انکشافی ملل متحد، "یادداشت معلوماتی: نظارت انتخاباتی"، ۱۸ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۳۶. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۸ جون، ۲۰۱۸.
۱۲۳۷. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۶ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۳۸. نعیم ایوب زاده، بنیانگذار تیفا، مصاحبه سیگار، ۶ فبروری، ۲۰۱۹.
۱۲۳۹. یوسف رشید، رئیس اجرایی فیفا، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۴۰. برنامه ۲۰۱۸-۲۰۲۱ CEPPS پایدار بودن را با توجه به حمایت از تلاش های نظارت داخلی "از نظر چگونگی ایجاد تغییرات دموکراتیک پایدار در داخل یک نظام" تعریف می کند. اما، تغییرات پایدار دموکراتیک مستلزم تعامل پایدار این گروه های ناظر است که با کمک های مالی پایدار از سوی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی تسهیل می شود. با توجه به ضعف احزاب سیاسی در افغانستان، این مورد به صورت ویژه صدق می کند. انستیتوت ملی دموکراتیک، گزارش ارزیابی فعالیت های تقویت تعامل مدنی در انتخابات افغانستان (SCEEA)، بدون ذکر تاریخ، ص. ۱۱.
۱۲۴۱. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۴۲. بر اساس یک گزارش که توسط انستیتوت ملی دموکراتیک و انستیتوت صلح ایالات متحده در ۲۰۱۶ نگاشته شد، "این سازمان های ناظر افغان [همین اکنون به خاطر تعامل با روند جاری اصلاحات انتخاباتی به منابع نیاز دارند، نه پس از آنکه تاریخ انتخابات تعیین شد." انستیتوت ملی دموکراتیک و انستیتوت صلح ایالات متحده، "گزارش ماموریت نومبر ۲۰۱۶ به افغانستان"، بدون ذکر تاریخ، ص. ۴.
۱۲۴۳. حبیب الله شینواری، مدیر برنامه سازمان دیدبان انتخابات و شفافیت افغانستان، مصاحبه سیگار، ۲۶ جنوری، ۲۰۱۹؛ برخی تلاش های دادخواهانه توسط سازمان های ناظر داخلی نتیجه داده است. شماری از پیشنهادات فیفا که در گزارش ماموریت نظارت از انتخابات ۲۰۱۴ این نهاد درج شده بود، به حیث بخش از تعدیلات ۲۰۱۹ در قانون انتخابات گنجانیده شد. در آن گزارش، فیفا خواستار نقش رسمی سازمان های جامعه مدنی در شناسایی کمیشران نهاد مدیریت انتخابات شده بود؛ فیفا همچنین خواسته بود تا دو عضو خارجی که حق رای دادن را نداشته باشند، برای مشوره دهی به هر نهاد مدیریت انتخابات معرفی شود. فیفا، گزارش نظارت از انتخابات ۲۰۱۴، ۲۰۱۴، صفحه الکترونیک ۱۸، ۱۶۱.
۱۲۴۴. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۴۵. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۴۶. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹؛ صبغت الله تیمیم، رئیس پیشین حقوق کمیسیون شکایات انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۴۷. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ به طور مثال، در طول سه سال، اوسط مدت زمانیکه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی برای صدور یک قرارداد جدید از واشنگتن دی سی در سال مالی ۲۰۱۶ نیاز داشت، تقریباً ۴۰۰ روز بود. برای کسب معلومات بیشتر در مورد اینکه اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی برای صدور انواع مختلف قراردادها به چقدر وقت

- نیاز دارد، که به نام "زمان اقدام خریداری" یاد می شود، و تلاش های این اداره برای کاهش این تاخیر، به این گزارش مراجعه کنید: اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، سال مالی ۲۰۱۶: گزارش پیشرفت، دفتر مدیریت، شعبه خریداری و کمک ها، بدون ذکر تاریخ، ص. ۶.
۱۲۴۸. تومس کروترز، احیای کمک های ایالات متحده برای دموکراسی: چالش اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، دفتر وقف کارنیگی برای صلح بین المللی، ۲۰۰۹، ص. ۱۱، ۲۳.
۱۲۴۹. همکار تطبیق کننده اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر، ۲۰۱۹.
۱۲۵۰. مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۶ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۵۱. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر، ۲۰۱۸: مشاور ارشد انتخاباتی، مصاحبه سیگار، ۱۶ اگست، ۲۰۱۸.
۱۲۵۲. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۵۳. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۶ اکتوبر، ۲۰۱۸؛ یک مقام دیگر به سیگار گفت که دو کارمند که توسط اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به گونه مستقیم به خاطر کار روی انتخابات استخدام شده بود، در ۲۰۱۷ وظیفه را ترک کرد و بخش حمایت از انتخابات تا ۲۰۱۸ با کارمندان اندک به کارش ادامه داد. مقام اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۵۴. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، "گزارش خلاصه مروری بر کمک ها و کارمندان های دفتر اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی در افغانستان"، پیش نویس، جون ۲۰۱۹، ص. ۱۰-۱۱.
۱۲۵۵. مقام وزارت خارجه ایالات متحده، مصاحبه سیگار، ۱۷ جنوری، ۲۰۱۹. یک مقام یک نهاد کمک کننده غربی در جنوری ۲۰۱۹ به سیگار گفت که کاهش کارمندان بخش حکومت داری سفارت تا نصف و حتی تا یک سوم سبب شده بود تا آنان اولویت های خود را تغییر دهند و کاهش بیشتر کارمندان نیز متوقع بود. مقام یک نهاد کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۱ جنوری، ۲۰۱۹.
۱۲۵۶. اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، استراتژی همکاری برای توسعه کشور: سال مالی ۲۰۱۹-۲۰۲۳، سپتمبر ۲۰۱۸، ص. ۵۵.
۱۲۵۷. جلسه سیگار با مقامات سفارت ایالات متحده در کابل، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۲۵۸. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۲۲ جنوری ۲۰۱۹؛ مقام کمک کننده غربی، مصاحبه سیگار، ۲۷ جنوری ۲۰۱۹.
۱۲۵۹. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۱۵ اکتوبر ۲۰۱۸.
۱۲۶۰. مقام بین المللی، مصاحبه سیگار، ۶ نومبر ۲۰۱۹. در سال ۲۰۱۹، تقریباً نیمی از مشاوران بین المللی داوطلبان سازمان ملل بودند. مشاور انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر ۲۰۱۹.
۱۲۶۱. برنامه انکشافی سازمان ملل، برنامه انکشافی سازمان ملل و کمک انتخاباتی: ده سال تجربه، ۱۱ جون ۲۰۰۲؛ مرکز اروپایی برای حمایت از انتخابات: یک پاسخ اروپایی به حمایت دوره انتخاباتی؛ کمیسیون مستقل در مورد تاثیر کمک ها، ارزیابی حمایت انتخاباتی اداره توسعه بین المللی بریتانیا از طریق برنامه انکشافی سازمان ملل، گزارش ۸، اپریل ۲۰۱۲؛ کمیسیون اروپا، رهنمای میتودولوژیک کمک های انتخاباتی، اکتوبر ۲۰۰۶؛ کمیسیون اروپا و برنامه انکشافی سازمان ملل، "رهنمودهای کمک انتخاباتی"، اپریل ۲۰۱۶؛ سیستم های مدیریت بین المللی، ارزیابی عملکرد کمک های انتخاباتی اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی به کینیا از جنوری ۲۰۰۸- اگست ۲۰۱۳، تهیه شده تحت قرارداد برای اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، جون ۲۰۱۴؛ اداره توسعه بین المللی بریتانیا و کمک بریتانیا، "کمک انتخاباتی و سیاست: درسهایی برای حمایت بین المللی"، ۲۰۱۰؛ اداره توسعه بین المللی بریتانیا و وزارت امور خارجه و مشترک المنافع، نحوه یادداشت در مورد کمک های انتخاباتی، نسخه ۱.۰، دسمبر ۲۰۱۰؛ پروژه شبکه دانش انتخاباتی، "کمک انتخاباتی"، دسترسی به تاریخ ۱ اکتوبر ۲۰۱۹؛ پروژه ایس یا شبکه دانش انتخاباتی، "رویاریبی با واقعیت های انتخاباتی: کمک های زیاد اما بسیار دیر"، دسترسی به تاریخ ۱ اکتوبر ۲۰۱۹؛ پروژه ایس، "زنگ بیداری از هزاره جدید"، دسترسی به تاریخ ۲ اکتوبر ۲۰۱۹؛ کینیت بلکویل، "حمایت انتخاباتی: یک سرمایه گذاری با صرفه برای یک جهان با ثبات تر و سعادت مند"، شهادت در برابر کمیته اعتبارات مجلس، کمیته فرعی وزارت امور خارجه، عملیات خارجی و برنامه های مرتبط، ۳ اپریل ۲۰۱۸؛ مرکز اروپایی حمایت از انتخابات: یک پاسخ اروپایی به حمایت از دوره انتخابات، ص. ۱۳؛ موسسه بین المللی دموکراسی و کمک انتخاباتی، "ابزار انتخاباتی آنلاین"، دسترسی به تاریخ ۱۹ جون ۲۰۲۰؛ انستیتوت مطالعات سیاست بین المللی، رویکرد دوره انتخاباتی: موثرت و پایداری کمک های انتخاباتی، جولای ۲۰۱۱، ص. ۱۶؛ اداره انکشافی سازمان ملل، برنامه جهانی حمایت از دوره انتخابات: خلاصه ای از دستاوردها - ۲۰۰۹-۲۰۱۳، ص. ۲۰.
۱۲۶۲. کمیسیون مستقل در مورد تاثیر کمک ها، ارزیابی حمایت انتخاباتی اداره توسعه بین المللی بریتانیا از طریق برنامه انکشافی سازمان ملل، گزارش ۸، اپریل ۲۰۱۲، ص. ۷.

۱۲۶۳. کمیسیون اروپا، رهنمای میتودولوژیک کمک های انتخاباتی، اکتوبر ۲۰۰۶، ص. ۱۸.

۱۲۶۴. مقام انتخابات افغان، مصاحبه سیگار، ۲۴ فبروری، ۲۰۲۰.

۱۲۶۵. مشاوره انتخابات، مصاحبه سیگار، ۲۳ اکتوبر ۲۰۱۹.

سیاسگزاری

سیگار از بیش از ۱۰۰ تن در سراسر جهان که وقت خود را سخاوتمندانه به ما داده اند و اجازه مصاحبه طولانی مدت حضوری یا تلفونی را داده اند، صمیمانه تشکر می کند. مصاحبه با بسیاری از مقامات افغانستان بدون حمایت کارمندان سیگار که به عنوان ترجمان خدمت می کنند، ممکن نبود، باوجود اینکه وظیفه اصلی آنها این کار نبود: ما از احمد فواد، حشمت کریمی و اجمل مایار تشکر می کنیم. برای کارهای ساحوی گروه ما در کابل، ما از مهمان نوازی سفارت ایالات متحده در کابل و گروه عملیات مقدماتی سیگار بسیار قدردانی می کنیم.

ما همچنان از تمامی گروه موجود در شبکه تحلیل گران افغانستان برای یک دهه کار استثنایی در مورد انتخابات، در میان بسیاری از موضوعات دیگر، که بدون آنها این گزارش و تمام تحلیل های عمومی از تحولات انتخابات افغانستان بسیار دشوار است، تشکری می کنیم. از ۲۰۰۰ نقل قول این گزارش، بیش از ۲۰۰ مورد از پوشش شبکه تحلیلگران افغانستان سرچشمه می گیرند.

ما به ویژه از بررسی کنندگان همدریف خود تشکر می کنیم: علی عادل، پژوهشگر در شبکه تحلیلگران افغانستان؛ اسکات وردن، مدیر برنامه های افغانستان و آسیای میانه در انستیتوت صلح ایالات متحده؛ و یک بررسی کننده دیگر که نمی خواست نام او ذکر شود. ما همچنان از کالین کوکمن در انستیتوت صلح ایالات متحده برای پاک کردن گیگابایت داده های انتخابات کمیسیون مستقل انتخابات و ارائه آنها به مردم تشکر می کنیم. ما همچنان از نظریات مفصل همه در اداره ایالات متحده برای انکشاف بین المللی، وزارت خارجه و وزارت دفاع قدردانی میکنیم.

سرانجام، ما از کمک های محمد یوسف رشید، رئیس سابقه دار اجرایی جامعه مدنی در موسسه انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان سپاسگزاریم. تیم انتخابات سیگار برای این گزارش چندین بار بصورت حضوری و تلفونی با او مصاحبه کرد. وی بینش انتقادی درباره موانع اصلاحات انتخابات افغانستان و فساد را که بسیاری از نهادهای کشور را تحت فشار قرار داده است، به ما ارائه داد. به گونه غم انگیزی، یوسف در ۲۳ دسمبر سال ۲۰۲۰ توسط مهاجمان ناشناس در کابل ترور شد. سیگار این جنایت را محکوم می کند و برای خانواده، دوستان و هموطنان افغان وی این ضایعه بزرگ را سوگواری می کند. او قهرمان یک افغانستان بهتر بود و عمر خود را صرف ساختن آن کرد.

تیم تحقیق

ویل کلیف، کار آموز محصل

جوردن کین، تحلیلگر ارشد

پاول کین، تحلیلگر ارشد

پتربیک او مایلی، کار آموز محصل

جوردن شاتر، کار آموز محصل

دیوید یانگ، تحلیلگر تحقیقات نظاری/آمر پروژه

تیم پروگرام آموزه های فراگرفته شده

نیکلای کاندی پاندونوف، مدیر پروگرام

تریسی کانتنت، ویراستار

جیسون دیویس، متخصص معلومات نظری

وانگ لیم، متخصص ارشد معلومات نظری

جوزف ویندرم، آمر پروگرام آموزه های فراگرفته شده

قانون مجوز دفاع ملی سال مالی ۲۰۰۸ (Pub. L. NO. 110-181) اداره سر مفتش ویژه برای بازسازی افغانستان (سیگار) را ایجاد کرد.

مأموریت نظارتی سیگار، طوری که در قانون تعریف شده است، به طور مستقلاً و عینی عبارت است از:

- اجرا و نظارت بازرسی و تحقیقات در مورد آن پروگرام ها و عملیات تمویل شده است که با تخصیصات یا دیگر وجوه فراهم شده برای بازسازی افغانستان فراهم شده باشد.
- رهبری، هماهنگی و ارائه سفارشات در مورد پالیسی هایی که برای توسعه اقتصاد، کارآیی، و مؤثریت مدیریت پروگرام ها و عملیات طراحی شده باشند، و جلوگیری و کشف ضیاع، فریبکاری، و سوء استفاده از این گونه پروگرام ها و عملیات ها.
- طریقه آگاه نگهداشتن کامل و فعلی وزیر خارجه و وزیر دفاع در مورد مشکلات و نواقص در رابطه به اداره این پروگرام ها و عملیات ها و ضرورت برای پیشرفت و اقدام اصلاحی.

بازسازی افغانستان شامل هر گونه قرارداد عمده، اهداء، موافقت نامه، یا دیگر میکانیزم تمویلی میشود که توسط هر یک از وزارت ها یا ادارات دولت ایالات متحده امریکا منعقد شده باشد که در آن از وجوه تخصیص یافته یا موجود شده برای بازسازی افغانستان استفاده شده باشد.

به تاسی از قانون مجوز دفاع ملی سال مالی ۲۰۱۸ (Pub. L. No. 115-91) این گزارش ربع وار طبق معیارات کیفی تفتیش و ارزیابی که از سوی شورای سرمفتشین برای شفافیت و کفایت مقرر گشته، تهیه شده است.

منبع: (Pub.L. No. 110-181) "قانون مجوز دفاع ملی سال مالی ۲۰۰۸"، ۱/۲۸/۲۰۰۸.

موارد ضیاع، تقلب، یا سواستفاده را میتوان از طریق شماره مستقیم یا هات لاین سیگار گزارش بدهید

از طریق تلفون: افغانستان

موبایل: ۰۷۰۰۱۰۷۳۰۰

DSN: ۳۱۸۲۳۷۳۹۱۲ ext: ۳۰۳۷

تمام پیام های صوتی به دری، پشتو، و انگلیسی.

از طریق تلفون: ایالات متحده

شماره رایگان: ۸۶۶۳۲۹۸۸۹۳

DSN: ۳۱۲۶۶۴۰۳۷۸

تمام پیام های صوتی، در جریان ساعات کاری، به دری، پشتو، و انگلیسی.

از طریق فکس: ۷۰۳۶۰۱۴۰۶۵

از طریق ایمیل: sigar.hotline@mail.mil

از طریق وب سایت: www.sigar.mil/investigations/hotline/report-fraud.aspx

SIGAR 21-16-LLP

سیگار

اداره سر مفتش ویژه برای

بازسازی افغانستان

2530 Crystal Drive
Arlington, VA 22202

www.sigar.mil